

LIBRARY

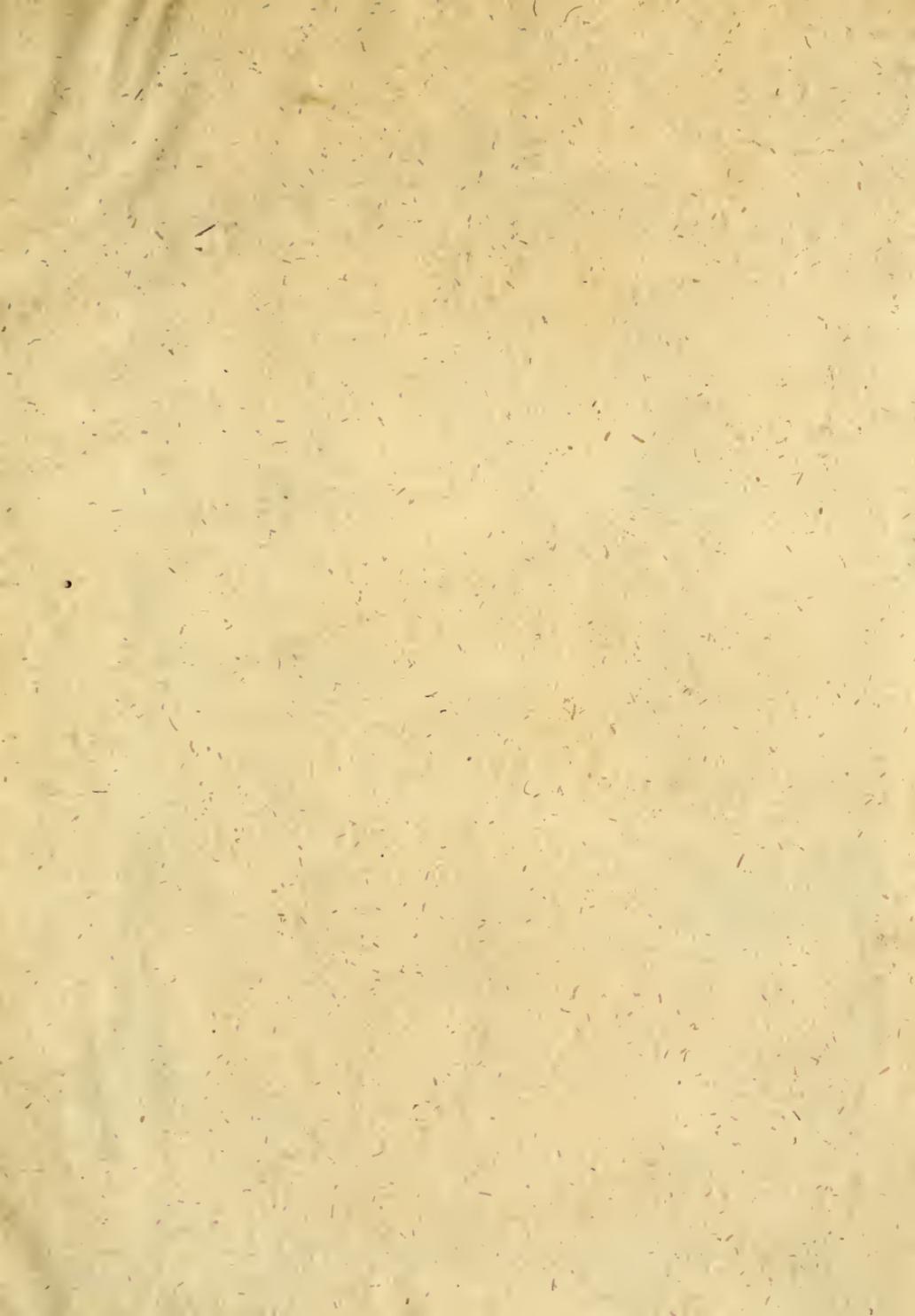
31696

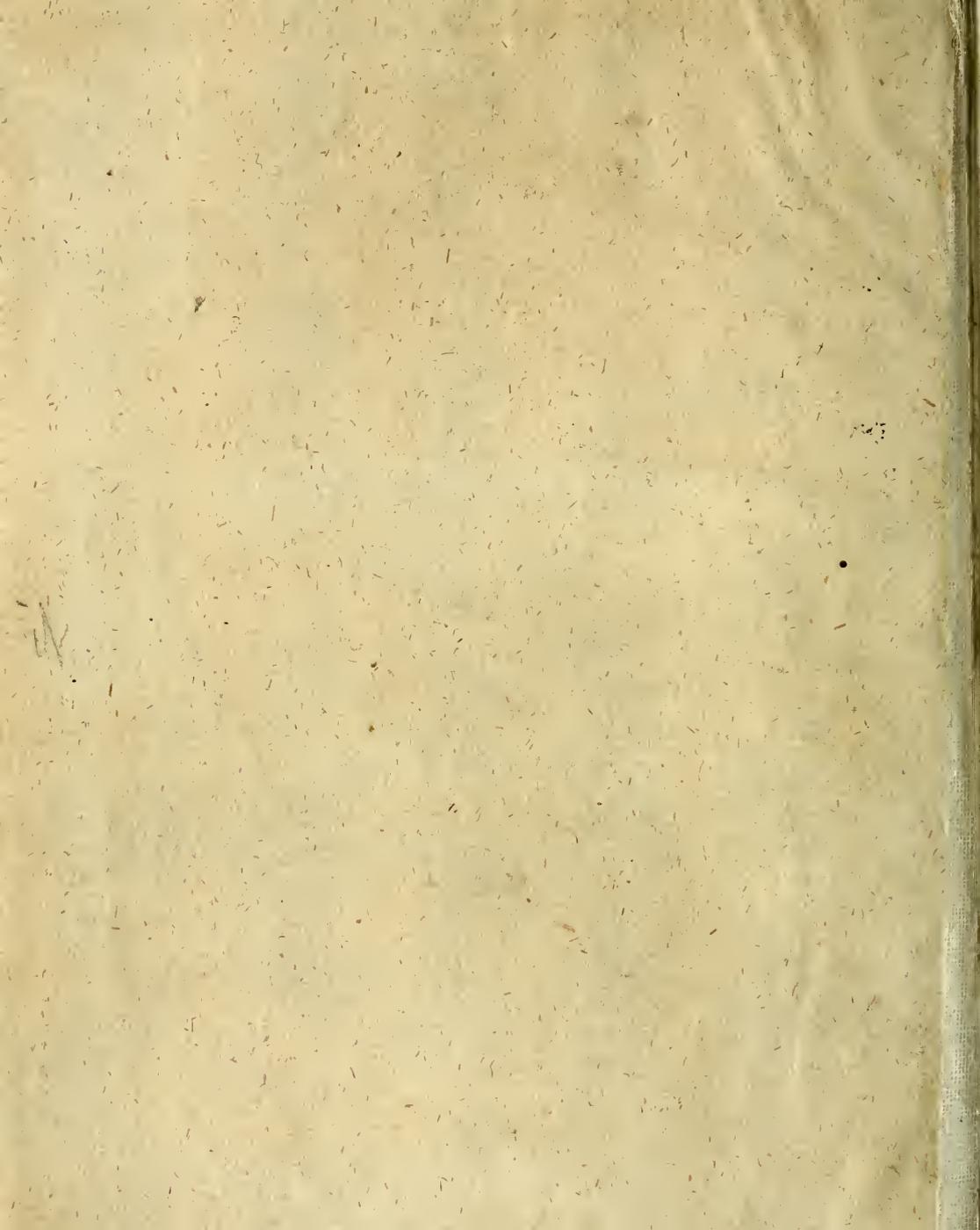
7
Johann Köstlbacher, Pfarrer

H. m.

DUKE
UNIVERSITY
LIBRARY

Treasure Room

T. F.

762

C182 SA

1862

RECEIVED
GENERAL INVESTIGATIVE
DIVISION
U. S. DEPARTMENT OF JUSTICE
WASHINGTON, D. C.

R. B. K.

01320

06

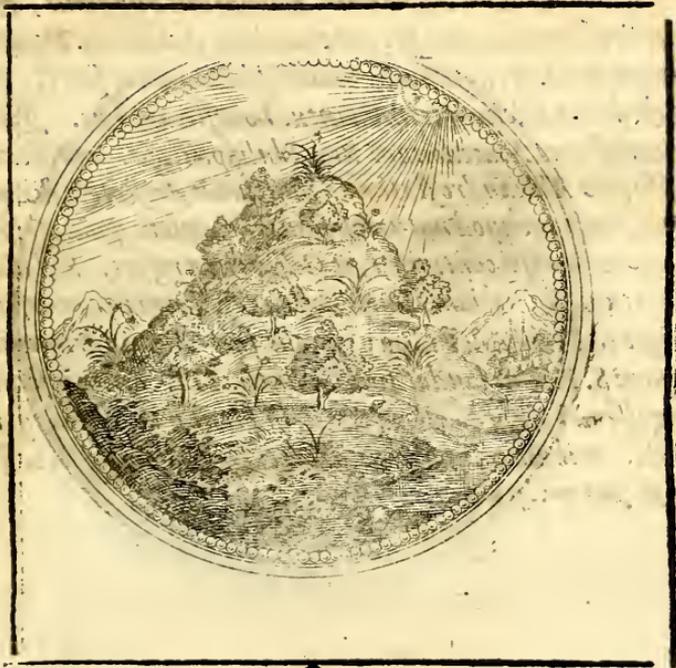
I.

OLLIS ex omni parte variis arborum selectissimarum generibus plenus, atq; multiplici herbarum ac florum diversitate conspicuus, in hoc amœniss. decore, & pulcherrimo statu diu consistere nequit, sed brevi omnia decrescunt atque flaccescunt, nisi superne tempestiveque radiis solaribus foveatur. ac in suo vigore subinde reficiatur. Ad eundem modum nulla humana cogitationes. atque actiones, quantumvis alioquin speciose atq; laudabiles appareant, nec ulla virtus, doctrina aut. scientia per se consistere, aut aliquid boni producere potest, nisi divinitus à Deo unico fonte omnis boni gubernentur, illustrentur, ac splendore divinæ gratiæ ad optatum finem perducantur. Quod ut passim plurima præclare dicta tamen in sacris quam philosophicis libris abunde probant, ita in primis paucis sed sanctiss. verbis S. Ioannes, I. cap. suæ historiæ Evangelicæ de Christo asserit, ubi inquit, ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν, ὃ φωτίζει πάντα τὸ ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. hoc est. Erat lux illa vera, quæ illuminat. omnem hominem venientem in mundum, idemq; S. Iacobus in sua Epistola ostendit, cum ait; πᾶσα δόσις ἀγαθὴ, καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἀνωθέν ἐστὶ, κατὰ Φαῖνον ἔκ τῆς πατρὸς τῶν Φώτων, Omne munus bonum, & omne donum perfectum descendit desuper. à Patre luminum. Atq; in eandem sententiam D. Nazianzenus in oratione de Athanasio Episcopo hæc scripsit: Quod Sol est sensibus, id intelligentibus est. DEVS: ille enim mundum illuminat visibilem, hic invisibilem, & ille quidem visum corporis illustrat, hic vero naturas intellectu præditas reddit splendidas.

I.
SI SERENUS IL-
LUXERIT.

*Mons omni hoc, nisi Solfo-ueat, & viduatur honore:
Quicquid ages, cassum disperit, absq; DEO.*

II.

DER Mercurium, ut notum est, mythologicè intelligitur vis ingenij, eloquentia ac doctrina. Is fingitur irrigare Laurum, arborem Apollini sacram, qua ipsa quoque poeta & viri docti ornabantur. Hoc igitur Emblemate utens Rev. & Ill. Dn. Alexander Edouardus Fuggerus, &c. Præpositus Frisingensis, cum privata cuidam Academia Ticini in Insubria nomen daret, significare voluit, plurimum referre, quo magistro & duce adolescentes imbuantur honestis artibus. Quod sane prudentissimus Macedonum Rex Philippus opt. intellexit, qui nato sibi filio Alexandro statim id nunciavit Aristoteli, diis que gratias egit, non tam quod natus ipsi filius esset, quam quod Aristotelis tempore eum nasci contigisset, ut Gellius ista refert. Sed illud in primis certum est, etiam salutis nostræ cardinem in eo versari, quis nos riget τὸ ὑδάλιζόν τε ἔργον: qualis fuit Alexandrinus ille Apollos, quem S. Paulus laudat I. ad Corinth. III. quem ipse quidem ait rigasse τὰ ἔργα φυτεύματα, verbi plantaria: eidemq; in Act. XVIII. tribuitur, quod fuerit αὐτῆς λόγου, δυνατὸς ὢν ἐν τοῖς γραφαῖς, καὶ ζῶν πνεύματι.

II.

NEMPE ARBOS

UNDE RIGETUR.

*Intererit multum quis nostros irriget hortos,
Ac mens nostra DEI quafo-veatur ope.*

Arbor

MULTAS inesse peculiares vires ac occultas proprietates pluribus stirpibus & plantis, idque per singularem superiorum ac cælestium corporum influxum, ac efficacitatem nemini esse dubium potest, quarum causas tum alii investigare conati sunt, tum in primis Theophrastus Peripatheticus eruditè & doctè inquirere studuit, quemadmodum ejus accuratiss. libri de causis plantarum satis abunde testantur. Inter quas quidem Aspalathus in primis occurrit, qui frutex ut autor est Plinius lib. XXV. cap. XIII. (quamvis ibidem Aspalathum orientalem & Rhodium, forsitan sine causa, frutices diversos faciat) pluribus in locis reperitur, sed non ubique odoratus est. Quam peculiarem vim tradit in se recipere cælesti arcu (ut ejus verbitur) in eum innixo. Sic etiam omnis doctrina, prudentia, ac uniuersa virtutis laudabilia dicta & facta tum demum fiunt illustriora, præstantiora, omnibusque ut dicitur numeris absolutiora & gratiora, si cælestis bonitatis ac diuina gratia suauiss. aura adspiret. Quod etiam Seneca Ethnicus quidem ille scriptor, sed admodum iudicis, tradit breuiter in hunc modum scribens ad Lucilium suum Epistol. X. Nullam sine DEO mentem esse bonam. Gravius Greg. Nazianzenus in Antonii Melissa: ἀρετὴν ἐπαίνων, θεὸν ἐπαινέσομαι, παρ' ἧ τοῖς ἀνθρώποις ἡ ἀρετὴ id est, si virtutem laudo, Deum laudauero, à quo datur hominibus virtus. Sed de hoc plura in primo symbolo dicta sunt, & in aliis quoque posthac aliquid dicetur.

VIRTUSHINC

MAJOR,

*Iridis Aspalathus vi suavior, ipsaque virtus
Gratior est superum quam pia cura fovet.*

MONTE Subique non solum in sacris literis, sed etiam passim apud Poetas veteres sumi pro aliquo loco munito ac stabili, in quo quispiam tuto consistere, & ab aliorum incursionibus opt. se tueri possit, omnibus constat. Vnde in inventor hujus symboli apud Hieronymum Ruscellum, super montem quendam altum, ad quem nisi per asperam & angustam semitam non pateat accessus, Laurum simul & Palmam statuit, significare hoc modo volens, ad veram doctrinam, solidamque prudentiam, & quæ ad hac sequitur, perennem ac stabilem gloriam, quæ omnia hisce duabus arboribus veteres voluisse exprimere in aliis symbolis à nobis est explicatum, neminem pervenire posse, nisi per multos labores ac sudores. Quod etiam Cebetis Philosophi moralis tabula, quæ ut in omnium manibus habetur, ita utinam etiam in animis versaretur, satis superque ostendit, ac Pythagoras in sua litera Υ. à Virgilio, vel quicumque autor est illius Epigrammatis, versibus celebrata, doctè exposuit, nec non Hesiodus in istis præclaris versibus, quos tantopere Cicero ad Leptam commendat, & qui alibi sunt indicati, nobis ante oculos quasi proposuit. Est autem integer versus, unde hoc dictum est desumptum, apud Silium Italicum:

Ardua virtutem profert via, scandite primi.

Cum quo duo versiculi Ovidiani belle conveniunt:

Ardua per præceps gloria vadit iter. Itemque.

Difficile est fateor, sed tendit ad ardua virtus.

Et Cassius Parmensis in Orpheo:

Non levis assensus, si quis petit ardua: sudor

Plurimus hunc tollit.

V. 7
ARDUA VIR-
TVTEM.

*Qui laurum & palmam victricem carpere gaudes,
Montis, si nescis, ardua scande prius.*

HEOPHRASTUS *lib. III. c. XI. de causis plantarum, & alibi etiam literis prodidit; Oleam ramis vetustioribus ac inutilioribus amputatis, propter ipsius innatam pinguedinem & succum uberiorem, latius novos surculos protrudere, ac hoc pacto arborem multo fecundiorē & pulchriorem effici. Nobis itaque etiam anxietendum est, ut inutilia ac minimè fructuosa, id est, vitia universa ex animis nostris studiosè aboleamus atque extirpemus, ut illis excisis fructus virtutis multò præstantiores ac pleniores provenire queant. Quod etiam subjicit D. Chrysostomus Homilia VI. (quamvis eo in loco potius de vite loquatur) & Clem. Alexandrin. *σρωμάτ. II.* Sed omnium aptissimè referetur ad Christianam Ecclesiam, cujus membra nunquam magis succreverunt, quam cum amputarentur: qua similitudine pulcherrimè etiam usus est Theodoretus *θεραπειώτ. serm. IX.* Potest quoque accommodari ad jacturam fortunarum, qua multis etiam non solum non damnosa, sed insuper lucrosa sæpe numero fuit, secundum versus D. Nazianzeni.*

Καὶ ζῆμιῶν τι, τὸ το κέρδος πολλαῖς
 Ὡσπερ καθαίρειν φυτὸν εἰς εὐκαρτίαν.
 Εἶδ' εὖ καλῶς τι προσεθεῖς οἱ εὐνῆχεις,
 Ἰλὴ φέρεις πῦρ, ἢ νόσον τῷ σώματι.

Perferre damni quippiam, lucrum puta,
 Ut fructuosam si repurges arborem.
 At si quis addat amplius partis male,
 Sylvæ addat ignem, corpori morbum afferat.

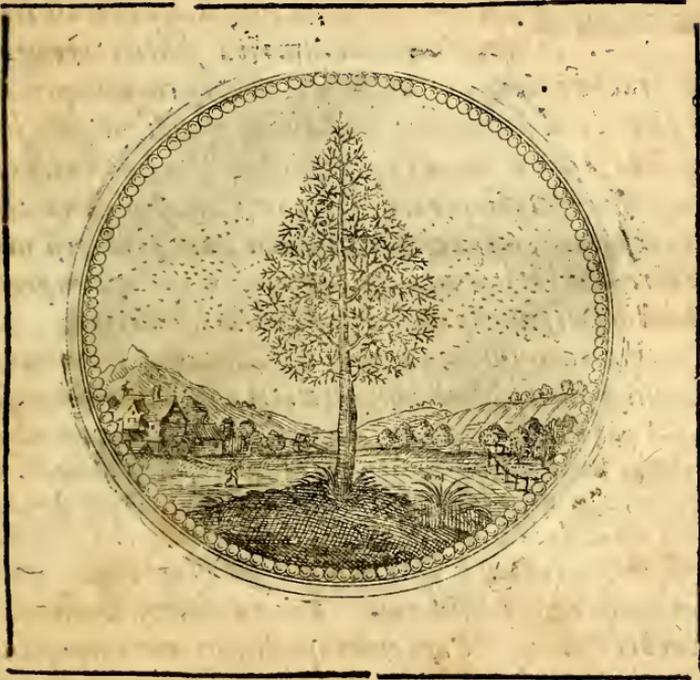
TANTO UBERIUS,

*Tū quoque sicrefeces vitis marcentia multis.
Virtutum ut soboles pullulet uberior.*

DIOSCORIDES & alii verum simplicium scriptores tradunt, Cupressum non solum blattas & tineas, ob suam agrimoniam non ferre, sed eas repellere, atq; etiam dissectas ligni particulas aliis rebus appositas ejusmodi animalcula inde arcere. Atq; ideo apud veteres simulachra potiss. ex hac arbore fiebant, ob materia perpetuitatem, cum cariem non sentire dicatur. Vnde simulachrum Iovis Romæ in arce ex Cupresso ab V. C. sexcentesimo sexagesimo primo anno dicatum, suo adhuc tempore durasse Plinius testatur, annis circiter ducentis. Admonentur hoc Symbolo Principes & magni viri, ut suam gravitatem & recte administrandi studium in omnibus suis rebus semper observent, ac imprimis adultores, gnathones & ejusmodi farina homines, Reipubl. pestes, singulari severitate à se repellant, nec eorum consuetudine sese oblectent, multo minus aures faciles ipsis prabeant. Sic interrogatus Demosthenes, quodnam animal pessime morderet, respondit, τῶν μὲν ἀγρίων, συκοφάντας, τῶν δὲ ἡμέρων κόλακας, Ferorum quidem calumniatores, Cicurum autem assentatores. Et Clemens Alexandrinus paucis plurima complectens, inquit, τὴν κόλακείαν τῆς Φιλίας εἶναι νόσον, Adulationem esse morbum amicitia. Aut enim laudat vituperanda, aut contra sepe vituperat omni laude digna. Seneca etiam adultores suorum dominorum non tam arisores quam arrosores apposite nominat. De quibus commentariolum doctissimum composuit Plutarchus, Πᾶσαν τὴν τῆς Φιλίας τὸν κόλακα διακρίνει, Quo patet ab amico assentatorem quispiam possit discernere.

VII.
NIL MIHI VO-
BISCVM EST.

*Ite leves procul hinc aliorum in pradia blattæ,
Noster aduantes nescit amare decor.*

INTER alias multas singulares proprietates, quas scriptores rerum naturalium Palma attribuant, ista non postrema est, quod hac arbor non facile crescat, nisi radiis solaribus opt foveatur, nec non humore aliquo conveniente irrigetur, unde ad fluviorum ripas feliciter provenit. Cuius praeclare meminit I. Psalmus Davidicus, eiusque ἀντίθεσις in CXXVIII. observatione apud omnes pios dignissima habetur. Nam sicut justus palma ad aquas florescenti ac suos fructus tempore suo producenti comparatur, ita contra injustus feno tectorum radice destituito, terrae & aqua carenti, quod paulo post nimio solis ardore comburitur, ut neque hominibus quicquam proffit, nec benedictio Dei super eo expectetur, similis esse dicitur. Id quod elegantibus carminibus exposuit M. Antonius Flaminius in paraphrasie ejusdem psalmi. Insignis etiam est locus Seleuciensis Basilij

λέγ. γ. ὁ γὰρ διδὸς τροφήν πάση σαρκί, καὶ ψυχῶν τρέφειν ποθεῖ. ψυχῆς δὲ τροφή, θεῖον λόγον ἐστίασις. σὰρξ μὲν γὰρ σωματικαῖς ἐστίασεσι τρέφεται; Δὲ φαρτῶν ἢ φαρτὴ δεχομένη τῶ ἀύξεισιν ψυχῆς δὲ τροφή, τῆς ἀληθείας ἢ γνώσις, ἢ τῆ ποιητικῆς ἀνοήσις, τὸ τῶν θεῶν ἐμφορεῖσθαι διηγημάτων. h. e. Qui namque dat escam omni carni, animam quoque alere desiderat. Anima autem alimentum, divini verbi cibatus. Caro enim epulis nutritur corporalibus, ipsa sc. corruptioni obnoxia per ejusdem modi recipiens incrementum. At anima cibus, veritatis est cognitio, meditatio creatoris, repletio sermonum divinatorum, &c.

HAUD ALITER.

*Palma velut riuos nunquam pallefcit ad amnes.
Sic vires ad Verbi flumina facra pius.*

VERNO tempore ficus arbor speciosis floribus aut fructuum præcocium abundantia minime sese ostentat, nullamque inanem hominibus de se spem injicit: in autumnno autem fructus suaviss. ac quidem in illis reconditos quasi flores quosdam, (unde in Italia adhuc vulgari lingua in quibusdam locis Fiorini appellantur) proferre solet. Et legitur in laudem hujus cum arboris, tum fructuum illius elegantissima Iuliani epistola, Serapioni inscripta. Salix vero, ut alibi diximus, elegantes & admodum præcoces flores exhibet, sine tamen ullo fructu paulo post evanescentes. Ad eundem modum magna levitatis esse censetur, multis & inanis promissis aliorum benevolentiam captare, ac minime laudabile præceptum Ovidianum, quod nullo modo imitandum, velle sequi:

Promittas facile: quid enim promittere lædit?

Pollicitis dives quilibet esse potest.

Et tales fuere Charetis pollicitationes, quæ pro verbo locum fecerunt, ut ex Suida discimus: Quibus & Plauti illud congruit: Benè promittis multa ex multis, omnia in cassum cadunt.

Sed verè & graviter Horatius inquit.

Multa fidem promissa levant.

Insigniter etiam Pythagoras: *περὶ τῆς μεγάλας, μὴ ὑπαρξάντων & μεγάλα* h.e. Age res præclaras, nihil magnifici interim promittens.

Caterum in universa vita commendatur promissorum observatio, & sine omni fūco ac simulatione in omnes prompta beneficentia. Et Cicero quoque lib. 1. de Officiis præclare scribit: Fundamentum justitiæ esse fidem, id est, dictorum conventorumque constantiam ac veritatem. De Emblemate verò Petri Costalii legitur Epigramma elegans admodum in illius Pegmate: & nonnulla in Ficu Io, Passeratij, in Kal. Januariis.

MITTE NON PROMITTE.

*Gratior est fructus ficus quam flore salicta,
Missa ego promissis anteferenda reor.*

HOMERUS *Odyss. K. Salicem arborem, nominat*
ὠλιγαρπον, id est, frugis perdam, idemque de ea Theophrastus quoque Pliniusque tradunt. Nam semen
celeriter amittit, & quidem ante maturitatem, quamvis in Creta id producere nonnulli asserant. Quemadmodum itaque Salici humor ille inter calamos arundinaceos collectus præbet nutrimentum commodum, facitque ut egregie crescat ac luxuriet attamen inde nihil fructus aut seminis saltem percipi potest: non aliter sæpe numero etiam parentes & amici in suos liberos, & alios adolescentes sibi commissos multum sumtuum faciunt, ac sæpe impensas plus quam necessarias, qui tamen hoc parum bene collocant suo officio male fungentes, nec commoda sua tempestive perpendentes, inutiliter omnia decoquunt, de futuro minime, ut par erat, solliciti, atque ita unà cum ætatis flore ac pretiosiss. temporis jactura semina virtutis perdunt, ac ita postea nullius usus neque sibi nec aliis esse solent, immemores egregii præcepti Tibulliani:

At tu dum primi floret tibi temporis ætas,

Uttere, non tardo labitur illa pede.

Quod idem Propertius quoque cecinit.

Vidi jam juvenem, premeret cum senior ætas

Mœrentem stultos præteriisse dies,

Pertinent etiam huc quæ de Adonidis hortis dicuntur: & proverbium: ψευδῶν πλεῖα ἀτραφάξις, h. e. Mendax atraphaxis. Cito enim hæc in altum surgit: ad finis betarum generi, quæ & ipsæ subito grandescunt, alioqui fatua.

NEGLECTA JU-
VENTVS.

*Perdere virtutum fructus cum flore iuventutis,
Erugis perda salix ne vocitere cave.*

MYRRHAM arborem proceram ac spinosam in Arabia felici nasci veteres perhibent, de cujus tamen integra descriptione nihil certi adhuc constare hisce temporibus, quibus omnes tamen ubiq; locorum ac gentium anguli diligentissime inquiruntur, sane mirum est. Hanc scribunt ablaqueationibus ac incisionibus gaudere, ac præterea ventis vehementer spirantibus, gummi istud tam pretiosum, (quod tamen raro plane legitimum & omnibus notis à veteribus descriptis absolutum ad nos deferri solet) effluere copiosius, quo in primis à putredine ac corruptione corpora defunctorum integra conservari scimus. Ita animus rectus & constans in proposito laudabili semper immotus permanens, invidia ac obrectationum furijs, tanquam turbulentiss. ventis, minime terretur, sed potius ad hunc modum exercitus & agitatus eo alacrius fructus virtutis profert, & magis conspicuum sese omnibus exhibet. Quo pertinet Horatij Ode:

Justum & tenacem propositi virum, &c.

Itemq; Claudiani egregia sententia:

Explorant adversa viros, perque aspera duro
Nicitur ad laudem virtus interrita clivo.

Itemq; Ovidij illa in Trist.

Quæ latet, inque bonis cessat non cognita rebus,
Aparet virtus, arguiturq; malis, Et:
Scilicet adversis probitas exercita rebus,
Tristi materiam tempore laudis habet.

XI.

CONCUSSA
UBERIOR.

*Major in adversis virtutis gloria vera est:
Uberior ventis Myrrha agitata fluit.*

D

Quan-

XII.

QUANQUAM viscum in pluribus arborum
 truncis vetustioribus enatum reperitur, ta-
 men in quercu praestantissimum inveniri
 certum est, quod pra aliis ad morborum ac in-
 primis Epilepsia remedia expeditur: quem alii
 morbum sacrum & herculeum vocant, quod
 non Hercules eo laborarit, (ut monet Becanus
 in Gallicis) sed quod à solo Hercule queat cu-
 rari. Quemadmodum vero per hunc morbum gravissimus hu-
 mani generis lapsus significatur, ita per viscum quercinum sin-
 gulare hujus antidotum (eodem autore) verus noster Hercules &
 liberator unicus CHRISTUS denotabitur. Symboli vero occa-
 sionem dederunt, ut ego suspicor, Plinii verba de visco, libro
 XVI. cap. XLIV. Et Aenea etiam ramum aureum visco compa-
 rat Virgilius. Apud platonem simile proverbium legitur in
 Euthydemo, τὸ σπάνιον τίμιον: Rarum honore dignum. Inscriptio
 autem: RARA JUVANT, ex Martiale sumpta est. Facit e-
 nim profecto fastidium copia, ut Livius inquit, & frigidius a-
 mamus semper ea, quibus ubi libeat, potiri fas est. An non hodie-
 que multa ex remotissimis etiam Indiis petimus, tantum quia ra-
 ra sunt, saturi scilicet rerum quotidianarum, & novarum insana
 cupiditate ebrii?

XII.

RARA JUVANT.

*Robore ab annoso viscum sanare caducos
Quod valet, est Christi viva figura Dei.*

DUAS elegantissimas similitudines legimus apud Senecam, qua hoc symbolum rectissime explicant. Prima est in Epistola XXXIX. ad Lucilium: Magni animi est magna contemnere ac mediocria malle quam nimia. Illa enim utilia sunt: at hæc eo quod superfluunt, nocent: sic segetem nimia sternit ubertas, sic rami onere franguntur, sic ad maturitatem non pervenit nimia fecunditas. Alter locus est lib. de vita tranquillitate: Vt fertilibus agris, inquit, non est imperandum: cito enim exhauriet illos nunquam intermissa fecunditas: ita animorum impetus assiduus labor quoque frangit, ita quoque præclaris ingeniis ac alioquin bene natis nihil est nocentius, neque perniciosius, quam immodica commoditatum ac voluptatum affluentia. De quo Claudianus quoque lib. I. ad Rufinum.

Et luxus populator opum, cui semper adhærens,
Infelix humili gressu comitatur egestas,

Ac noti sunt versus Ovidiani:

Luxuriant animi rebus plerunque secundis,
Nec facile est æqua commoda mente pati.

Pulchrè Euripides in Menalippe: Ω τένον, ἀνθρώποισιν ἐστὶν οἷα βίβη
οἱ μὴ γὰρ εὐκχεῖται, ἐπέτετο δ' ὄγκον κακόν, hoc est, O fili, vita
opulenta hominibus quibusdam exigua ac mediocris convenit.
Nimia vero moles perniciofa est.

Paradinus addit: MIHI PONDERA LUXUS.

Et alibi, TIMENDA NIMIA FOECUNDITAS. Est autem hoc hemistichium, Copia me perdit, desumptum ex carmine falso Virgilio adscripto, Priapeja appellato. Perhibent autem nonnulli hoc symbolum fuisse Leopoldi Archiducis Austriaci,

XIII.

ME COPIA
PERDIT.

*Rumpitur innumeris arbor uberrima pomis,
Et subito nimia precipitantur opes.*

XIV.

LEA arbor Palladi dicata, pacis symbolum
 (unde & pacis arborem Sidonius eam nomi-
 nat; deq; eius origine bellissima est Servii ad
 l. Georg. narratio) semper viret, nec sua fo-
 lia amittit, idque (ut scriptores plantarum
 tradunt) ob peculiarem quandam sibi que
 innatam pinguedinem; fructus quoque pro-
 ducit ad multos hominum usus admodum
 commodos & necessarios: quare ob utilitatem singularem neque
 incidi nec evelli ullo modo par est. Non aliter cavendum summo-
 pere omnibus, qui pacis ac concordia, publicæque utilitatis stu-
 diosi esse volunt, (ut universi esse debemus) ne ulla invidia aut
 malevolentia improborum ac male feriatorum hominum à tam
 necessario ac laudabili proposito, se impediri aut avocari ulla ra-
 tione patiantur. Sunt autem, secundum Petrarcham, quatuor
 hostes pacis, quæ in exilium pellantur, nimirum, avaritia, in-
 vidia, ira ac superbia. Sed nemo ferme pacis encomium brevius
 ac sanctius D. Augustino nobis proposuit, ubi ait: Pax est sereni-
 tas mentis, tranquillitas animi, simplicitas cordis, vinculum amo-
 ris, consortium charitatis. Hæc est quæ simulates tollit, bella
 compefcit, iras comprimit, superbos calcat, humiles amat, discordes
 sedat; inimicos concordat, cunctis est placida, nescit extolli, nescit
 inflari. Hanc qui accepit, teneat qui amisit exquirat, qui per-
 didit repetat. Pulcrè etiam Basilius: ὄσον ἐστὶ τὸ τῆς εἰρήνης καλόν,
 τίχρη γ' ἐγγεῖν πρὸς ἀνδραγαθίας τῆς εἰρήνης: ἔθδεν γὰρ ἔτιως ἴδιον χειρία-
 νῶ, ὡς τὸ εἰρηνοποιεῖν. h. e. Quantum sit bonum pacis, quid dicere o-
 pus ad viros pacis filios? Nihil etenim ita Christianorum propri-
 um, atque pacem conciliare.

XIV.
NEC INCIDI
NEC EVELLI.

*Dure facesse Ligo, valida proculeste bipennes,
Frondeat aternos pacis alumna dies.*

XV.

MORUS Grace μῶρος, id est, stultus, per ἀντιφροσιν ita dicitur, ut pleriq; volunt, cum habeatur arborum sapientissima. Nam hac sola nihil prosperat, sed ceteris praecurrere permissis, ipsa etiam tandem prodit, & grato se virore vestit, fructibusq; tempestivis pradita est. Longissimam quoq; vitam consequitur hac sua cunctatione, & materiam praestat ad multos annos duraturam. De qua eadem Plinius quoq; scribit lib. XVI. cap. XXV. & Alciatus attingit in Emblem. Omnium autem elegantissime heroico carmine, ut & alia non vulgaria de moro complexus est Io: Passeratius in Calendis Ianuariis ad Memmium. Sic vir prudens & in suis rebus circumspectus consulto ac mature universas actiones suas, ac sine omni precipitantia, instituit, nec ante tempus sese effert: Nam secundum Gracum senarium προπέτεια πολλοῖς ἐστὶν αἰτία κακῶν: Multis malorum causa est precipitantia. Sed in omnes occasiones rei bene gerenda citra periculum, instar Fabij Maximi peritissimi Ducis, qui cunctando Romanis restituit rem, est intentus. Quò pertinet etiam consilium Scribae Ephesini Aetorum XIX. quod civibus suis dat: δεόν ἐστιν ὑμᾶς κατασταλμένους ὑπαρχειν, καὶ μηδὲν προπετ εἰς πράττειν: Oportet vos esse sedatos & nihil precipitanter agere. Idem etiam sine ostentatione progreditur, nec prater modum se effert, quodq; mature praestandum est, suo tempore, neq; nimio impetu, nec socordia utens diligenter & prameditate exequitur. Vnde alij huic symbolo dictum addunt, TEMPORE SUO: ad alterũ proverbium, quod monet τὸ παρὸν εὐποιεῖν, id est, praesentia recte administrare: vel, Nosce tempus, respicientes.

XV.

CUNCTANDO
PROFICIT.

*Festinare nocet, nocet & cunctatio sapere:
Tempore quaque suo qui facit, ille sapit.*

E

Grandis

XVI.

GRANDIS & annosa quercus obramorum pondus
 gravius in duas partes diuisa, à lenta ac humili
 s'lice rursum ita constringitur, ac vincitur, ut non
 amplius disrumpi facile queat: Non aliter nimia
 asperitas & superba severitas in hominibus elatis ac duris, ne gra-
 vius exorbitent, vel etiam sese in manifesta pericula ob nimium
 rigorem sum & animi vehementiam precipitent, nullo alio apti-
 ore vinculo contineri atque ad quandam animi comitatem ac a-
 quabilitatem flecti ac reduci possunt, quàm humilitate & modera-
 tione, cum nullum violentum sit diuturnum. Et secundum Ho-
 ratium:

Vis consilii expers mole ruit sua, &c.

In quam sententiam Claudianus quoque inquit:

Tu licet extremos late dominare per Indos,
 Te Medus, te mollis Arabæ, te Sereadoront
 Si metuis, si prava cupis, si duceris ira,
 Servitii patiere jugum, tolerabis iniquas
 Interius leges; tunc omnia jure tenebis,
 Cum poteris Rex esse tui.

Hucque pertinet brevis quoque sententia sed multa compre-
 hendens Philonis, τὰ μὴ σὺν λόγῳ, πάντα αἰσχρὰ, ὡς περ τὰ σὺν λό-
 γῳ, κόσμη: Quæ absque ratione fiunt, omnia sunt turpia, quæ ve-
 ro cum ratione, omnia decora. Nestor etiam apud Homerum do-
 cet, omnia consilio melius explicari, quam viribus: Quam sen-
 tentiam tum alii, tum imprimis Oppianus, gravissimus Poeta,
 pius inculcant.

XVI.
NE RUMPE-
RER.

*Consilio moderato animos franato furentes,
Vt rigidas quercus vimina lenta solent.*

SENECA in lib. de providentia: Id, inquit, in quoque solidissimum est quod exercuit. Non est arbor solida nec fortis, nisi in quam ventus frequens incurfat. Ipsa enim vexatione constringitur & radices certius figit. Fragiles sunt, quæ in aprica valle creverunt. Pro ipsis ergo bonis viris est, ut esse interriti possint, multum inter formidolosa versari, & æquo animo ferre quæ non sunt mala, nisi male sustinenti. Hæc ille, in hanc verosententiã adhuc multo nervosius D. Chryf. Homilia LXXIII. in Genesin, breviter hæc commentus est: ut arbores, quæ radices altius miserint, quam vis summum ventorum excipiant impetum non frangi aut evelli possunt: sic orationes, quas animus pius DEO suo reddiderit, per quam tuto affixæ, efferunt sese in excelsum, nulloque pervertuntur aggressu cogitationum. In aliis additur, INCURSIONIBUS SOLIDATUR. Animus enim recte institutus multisque ærumnis ac adversitatibus exercitus, eo fortius in malis resistit & radices constantia firmiores agit. Κίνησις γὰρ κερταίνει, ἀγρὴν δὲ τήκει, ait divinus Hippocrates: Motus confirmat, ignavia quies resolvit. Quo spectat apud Thucydidem Periclis egregium dictum, ὡς οἴτινες πρὸς τὰς ἐπιφορὰς γὰρ μὲν ἡκιστα λυπνύνται, ἐργῶ δὲ μάλιστα ἀντέχουσιν, ἔτοιμα πόλεως καὶ ἰδιωτῶν κερτατιστοί εἰσι: Nam qui in calamitatibus animo quidem minime tristantur, re autem & operibus maximè obsistunt, hi optimi sunt, sive privati homines, sive civitates fuerint. Ἀνδρῶν γὰρ ἐσθλῶν σέρον εὐμαλᾶσεται, Virorum fortium pectus non languescit, ait Sophocles.

XVII.

VENTIS IMMO-
TA SVPER BIT.

*Ventorum adversis solidatur flatibus arbor:
A cruce & à precibus mens pia robur habet.*

ANAGYRIS, prima à Dioscoride, ac Plinio descripta, plurimum crescit in agro Romano ac Neapolitano, Plauto, (ut quidam existimant) Nautea dicta, fœtidus admodum est frutex, potiss. si comprimatur ac digitis atteratur. Vnde ortum proverbium, ἀνάγειν κινεῖς, commoves Anagyrin, cujus meminit quoque Aristophanes in Lysistrata. Eodem tamen nomine locus etiam quidam in Attica, autore Stephano de urbibus, ubi hic frutex copiosè provenit, appellabatur. Monet autem hoc symbolum sive proverbium, res eas, quas satius est ut quiescere sinamus, temere in nostram perniciem non esse concitandas, quod potissimum de hominibus maledicis ac in aliorum detrimentum intentis, quorum questus est maximè obrectari melioribus, dici poterit. Quemadmodum etiam alterum huic simile proverbium habetur, τὸ κακὸν εἶ κείμενον ἔκινητέον, id est, Malum probe quiescens, non est movendum. Et illud: μὴ κινεῖς καμάρενας, ἀκινεῖται γὰρ ἀμείνων. Ne moveas Camarinam, etenim non tangere præstat. Quod utinam hisce nostris temporibus quoque diligenter observaretur, essetque procul dubio in rebus tam sacris quam profanis minus contentionum ac disputationum inutilium pertimescendum, quæ res profecto plusquam cogitari aut dici potest, Reipub. tranquillitati ac incolumitati obesse solet. Proponamus itaque nobis semper ante oculos Pindari aureum dictum in Pythiis, oda VIII. φιλόφρονος ἡσυχία, id est. Quies & tranquillitas nihil nisi humanitatem & amicitiam cogitat.

XVIII.

NE MOVEAS.

*Ad tua cur taceam dict'eria fœdare quiris?
Non anagrin ego, spurce, movere volo.*

De Pla.

DE Platano, quæ arbor à foliorum latitudine apud Græcos nomen accepisse videtur, Plinius lib. XII. cap. I. scribit umbra gratia tantum, ex alieno petita morbe. Et Aelianus II. Var. hist. XIV. ubi ridet Xerxen, qui in Lydia multis pretiosis donariis platanum quandam affecerat, egregie eam arborem ab umbra amplitudine commendat. Virgilius autem in Georgic. vocat steriles platanos: & in IV. ejusdem operis inquit;

Iamque ministrantem platanum potantibus umbram.

Quod in illos dici potest, qui semper magna de se pollicentes, omniaque sua ad ostentationem tantum parantes, quo opinionem singularis doctrina ac prudentiæ vel falso apud alios conquirant, vel etiam si qua possideant bona ingenii, neutiquam cum aliis communicent, nullum unquam specimen suæ industria præclaris monumentis vel actionibus posteritati præbere consueverunt. Quorum alterum est vanitatis ridicula, alterum invidia detestanda indicium. Deque priore vitio Menandri unicus versus multa complexus est, ubi ait:

Κενὸς δὲ δόξης ἔδεν ἀθλιώτερον.

Miserabilius est gloria vana nihil.

De altero vero Phocylides nos recte monet, hoc dicto:

Μὴ φθονέης ἀγαθῶν ἑταίρων, μὴ μῶ μόν ἀνάψης.

Ne invidias bona sociis, ne affigas vituperationem.

Rectius Homerus, qui, ut canit Flaccus,

Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem

Cogitat.

XIX.

U M B R A T A N -
T V M.

*Vmbra, non fructum Platanus dat: Sic quoq; multis
Vana alios specie ludere sæpè placet.*

XXI.

IN omnibus rebus bene agēdis ac recte administrandis nimia vehementia, & austeritas summopere improbat, at contrā facilitas quoque modum omnem excedens non parum nocet, mediocritas vero, sicut alijs in rebus uniuersis, hic quoq; locum habet & plurimū commendatur, equanimitas scilicet quaedam ac benevolentia conueniens, nam & ramus paulatim flectendo obsequitur, vi autem attractus rumpitur. Praclarè Terentius in Adelphis:

Et errat longè mea quidem sententia,
 Qui imperium credat grauius esse aut stabilius
 Vi quod fit, quàm illud quod amicitia adiungitur.

Sapienter etiam nutrix ad Octauiam de Nerone apud Senecam Trag. Vince, inquit, obsequendo potius immitem virum. Apud Ciceronem sane plura in eandem sententiam passim occurrunt. Et noti sunt Ouidii huc pertinentes versus:

Flectitur obsequio curvatus ab arbore ramus:
 Frangas, si vires experiare tuas.

Pulcherrimè Chrysostom. Οὐδ' ἐν Ἰπικείας διωατώτερον. καὶ τὸ το δηλῶν πρὸς ἑλεγχ, δ' πὶ λόγῳ & μαλακός σιωκλαύει ὁσᾶ, καί τοι τί ὁσᾶ σκληρότερον; ἢ καὶ ὁμῶς κἀν ἔτω τίς σκληρὸς ἢ καὶ ἀκαμπῆς ὁ μετ' Ἰπικείας αὐτῷ χρώμεν & διορθῶ. Nihil lenitate potentius. Et hoc significare voluit, qui dixit, quod sermo mitis confringat ossa. Quid vero ossē durius? Et tamen quanquam adeo quis sit durus & inflexibilis, illum facile emendabit, qui placidè & leniter tractauerit.

XXI.

OBSEQUIO,
NON VI.

*Frangere vi maioris, quàm lentè flectere ramum ?
Est tractare homines molliter artis opus.*

XXI.

DVLVS Iovius in Dialogo suo Italico de symbolis, historiam exponit memorabilem & observatione per quam dignam, de quodam Comite Nicolao Compobassio sub Carole Duce Burgundie militante. Cum enim in quadam gravi deliberatione de bello gerendo, Dux supra modum alioqui etiam iracundus, libertate loquendi ipsius offensus alapam illi inflixisset, Comes nunquam memoriam postea hujus injuria potuit deponere, sed tacitus semper apud se quaesivit aliquam occasionem sese ulciscendi. Quae sane optata post longum temporis intervalum tandem in praelio ad Nanceium commisso ipsi sese obtulit, quo voti sui compos factus est. Nam Renatum Ducem Lotharingie clam certiore reddidit, quo sine mora cum Helvetiis Carolum Ducem eo tempore cum omnibus viribus aggredetur; nam se velle cum suis militibus ad ipsius tum partes transire, & ociosum praelij exitum spectare. Quod cum illi ex animi sententia successisset, hoc modo caussa extitit ut Dux Carolus ab hoste superatus & deniq; occisus fuerit. Quo facto idem Comes cum suis omnibus ad Ludovicum undecimum Regem Galliae se contulit. Vnde in suo vexillo postea gessavit Caprificum, marmoreum quoddam antiquum monumentum sua vi innata per medium findentem, de quo Martialis lib. X. Marmora Messalæ findit Caprificus &c. non veritus ex hac tam insigni perfidia à nimia cupiditate vindicta profecta, cum exigua quidem sua laude famam nominis sui conquirere. Quod exemplum non contemnendum merito principes ac magni viri considerare debent, ne ex nimia ira in suos ministros aliquid præter rationem statuant, ac in ipsos plus a quo duriores postea omnis injuria redundet.

XXII.

INGENTIA MAR-
MORA FINDIT.

*Quamvis dura, tamen caprificus marmora findit.
Contemnas hostem, si sapis, ipse cave.*

Ramorum

XXIII.

RAMORUM hic decussatim se mutuo complementium, unus est palma, qua arbore, ut notum est, in victorijs usi sunt veteres, quod plures nummi, statuae & picturae antiquae satis abunde ostendunt; eiusq; rei reddit rationem Plutarchus in VIII. Symposiac. quam ante ipsum Aristoteles quoq; probavit, nimirum arboris istius esse proprietate, ut urgentibus prementibusq; ponderibus pra aliis non facile cedat. Alter vero ramus est Cupressi, qua funeribus fuit destinata, secundum Lucanum,

Et non plebeios luctus testata Cupressus.

Vnde Thucydides lib. II. perhibet arcas ex Cupressis tanquam ligno longo tempore durante, nec cariem aut corruptionem sentiente, fuisse efformatas eorum, qui pro patria in bello Peloponnesiaco contra Spartanos mortem oppetere non dubitassent. Quo symbolo rectissime ostenditur, virum fortem & patriam inprimis amantem nihil aliud sibi proponere in bello justo gerendo, quam a ut praclare pugnando vincere, aut laudabiliter succumbendo mortem oppetere. Quapropter hoc symbolo uti voluit admodum appositè & ingeniose, in suis signis sive vexillis militaribus, animosus heros Marcus Antonius Columna, nepos illius celebris ac magni Ducis Prosperi Columna, eo tempore, quo Ravennam contra impetum horrendum & max. vim. Domini de Foix Polemarchi Gallici fortiter defendit. De quo studiosi historiarum plura legere poterunt tum apud alios, tum Iovium lib. X. suae Historiae.

XXIII.
ERIT ALTERA
MERCES.

*Vincere pro patria, vel pulcra occumbere morte
Fortis amat: ramus quod monet iste duplex.*

XXIV.

CŒPIMUS hoc ex doctissimi Adriani Iunij
 Emblemate. IX. in quo refert., Plutarchum in
 libello, quem de silentibus Pythiæ oraculis con-
 scripsit, perhibere in Deco, (quod ædificium à
 Cypselo tyranno consecratum fuit) inter Templi
 istius anathemata extitisse palmam aneam, ad
 cuius radices insculptæ visebantur plurimæ rana, & natrices, quos
 hydros nominant. Quæ ypo existimat idem Iunius (quamvis
 Plutarchus aliter explicet) indicari eos, qui invidis linguis & exi-
 tiali maledicentiæ veneno armati, probos ac integros vitæ viros
 non obliqua, ut sæpè fieri solet, sed recta via ac ratione ad honores
 & dignitates tendentes, evertere & omnibus bonis exuere ten-
 tant, attamen frustra. Nam innocentia ac virtute sua freti ac mu-
 niti invidorum morsus & caluminatorum obrectationes facile
 spernunt ac retundunt, & tantundem curant, quantum Luna la-
 tratum canis, ut est in proverbio. Palma enim ardua primæque
 nobilitatis arbor, frondibus nunquam vidua, homines ad magna
 tendentes aptissime exprimit, ad cuius radices rana & plurimæ odio-
 sa sua coaxatione omnibus molesta, calumniatorum mores optime
 exprimunt, & hydri nullis serpentibus veneno inferiores. (si Pli-
 nio credimus) virulentos invidorum sibilos designant. De quo in-
 super ejusdem Iunij eruditos versiculos subijcere, breviter hæc ex-
 plicantes, visum fuit.

Palma caput tollit cælo ardua, cuius ad ima:

Rana loquax, stabulantur & hydri.

Oppugnant proceres, quorum via consona recto est.

Degeneres, atq; invida lingua..

XXIV.

INVIDIA INTEGRITATIS ASSECLA,

*Quantum palmæ hydri possunt ranæq; nocere,
Tantundem invidia virus obesse probis.*

ORATIVS lib. II. oda III. fortitudinem gentis Romanae, ore etiam ipsius hostis Annibalis celebratam fuisse scribit, ut quae bellica virtute illustris, post equatam solo Trojam in Italiam vexerit natos virosq; nec non deos penates: & postea addit.

Duris ut ilex tonsa bipennibus,
Nigræ feraci frontis in Algido,
Per damna per cædes ab ipso
Ducit opes animumq; ferro.

Indicare hoc voluit poeta, Romanos per bella, clades ac cædes, contra suos hostes semper aliquid sumfisse virum, & inde ipsorum potentiam latius crevisse auctamq; esse: Quod & Latinus Rex II. Aen. de Romanis commemorat. Hoc itaq; symbolum admodum ingeniose sibi accommodavit Magnanimus iste & Illustris Heros Marcus Antonius Columna, & ipse genere ac origine Romanus, cujus invictus animus ex suorum adversariorum contra ipsum machinationibus susceptis, semper quoq; crevit, atque hoc modo ad majores dignitates subinde pervenit, quod in primis testatur memorabilis illa victoria navalis Christianorum contra Turcas Anno M.D.LXXI. Non. Novembris prope Naupactum singulari Dei Opt. Max. auxilio obtenta, in qua ipsius virtus & opera singularis, tanquam summi Romanarum copiarum praefecti inter primos quoque claruit, qui & superioribus annis pro rege Hispania in Sicilia imperium laudabiliter administrans, in ea dignitate cum publico omnium dolore ibidem diem suum extremum clausit.

XXV.

PER DAMNA,
PER CÆDES.

*Cladibus augetur virtus animosa: Bipenni
Sic ilex vires tonsa subinde capit.*

D LINIUS lib. XVI. cap. XXXIV. scribit Hederam, potiss. candidam, arbores alias necare, omnemque succum auferendo tanta crassitudine augeri, ut ipsa arbor tandem fiat. Nā pluribus locis intercisam vivere tamen ac durare, ac totidem initia radicum habere quot brachia, quibus incolumis & solida arbores possit strangulare. Vnde etiam Laberij carmen Gnomicum extat.

Ut hedera serpens arborum vires necat,
Ita vetustas ambitu annorum nocet.

Cujus rei significatio ad varios usus potest applicari.

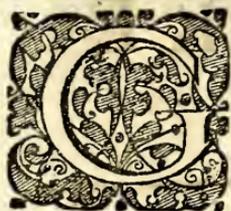
In illos enim non male convenit, qui suis laboribus & vigiliis, etiam cum jactura valetudinis, de pluribus bene mereri cupiunt, & ut alij floreat ac vireant, ipsi etiam quasi consumi & exarescere non dubitant. Alius vero sensus est, quando quispiam magnis ac principibus viris fideliter inserviens, ipsorumq; sola commoda respiciens, illis declarare cupit, se ad suorum dominorum commoda promovenda ac exequenda, nulla pericula, vel mortem deniq; ipsam subterfugere aut abhorrere. Nonnulli quoq; ad suos quosdam amores referunt. Apud Paradinum vero additur, IMPROBITAS SUBIGIT RECTUM. Nam sicuti ab Hedera complexu nimis arcto arbor tandem suffocatur ac perit, ita sepe actio nimis callida ac improba etiam justæ causæ nocere ac vim afferre solet. Illustris D. Franciscus Hurtadius de Mendoza Comes Montis Acuti, Regis Hispaniarum Legatus ad Maximilianum II. Imperator. hoc symbolo cum Italico dicto usus est, COSI MÖRIR MI PIACE.

XXVI.
SIC PERIRE
J V V A T.

*Mens generosa aliis se totam impendere gestit:
Quid ni? Tali ipsam morte perire iuvat.*

XXVII.

ALLV S gallinaceus, ales vigilantissima, secundum Lucretium

Auroram clarâ consuetus voce vocare, ad Laurum dicitur libenter advolare, ibique consistere, quod ea arbor, (ut veteres crediderunt) à fulminis vi immunis esse existimetur, solemq; intuens liber & absq; sollicitudine & insultu aliarum avium cantando sese eo in loco oblectare. Ad eundem modum pii continenter & ubiq; divina protectioni se commendantes, & in unicam Dei aeterni providentiam & auxilium intenti, vigileret & alacriter munere ac officio suo fungi, nec rerum adversarum impetus quantumvis horrendos extimescere debent, secundum Psalmi sententiam,

Qui Dominum metuunt, castris cœlestibus isti
Sunt tuti, & regit hos Angelus ipse DEI.

Verissime igitur Nazianzenus: ἐν ἐστὶν ἐν τοῖς θεοῖς τὸ μόνιμον, ἢ πρὸς θεὸν ἐλπὶς: τὰ δὲ ἄλλα πάντα, ἐχρὶ ἐστὶ τῆ φύσει, ἀλλ' αἰ νομίζεται: *Vnum* est in rebus stabile ac firmum, spes videlicet in Deum: reliqua vero cuncta haud natura subsistunt, sed opinione. Confidunt igitur boni in divina providentia, atque ita mirabiliter proteguntur, at improbi contra iuste puniuntur. De quibus innumera exempla & historia plurimæ ubique tam in sacris quàm profanis libris unicuique sese offerunt.

XXVII.

UNDIQVE TU-
T V S.

*Gallus amans lauri vigili solem ore salut at :
Sic à cœlesti mens pia pendet ope.*

XXVIII.

CV M in Hispaniam ad aulam Regis Philippæ se conferre statuit primogenitus filius Alphonsi Marchionis Vastii, hæres nominis & ditionis magni illius ducis militaris Ferdinandi Marchionis Piscariæ: in quo juvene patris ac patrum ac aliorum suorum majorum signa haud vulgaria gloria ac virtutis tum apparebant: Paulus Iovius ingeniose illi hoc symbolum excogitavit, laurum nimirum arborem, antiquum familiæ Davalorum insigne, in qua aliquot rami majores videntur abscissi, inter reliquos vero florentes unus præ aliis eminent aliosque superat. Hæc enim arbor dedicata victoriis ac triumphis est: unde eum admonere voluit, ab eo quoque nihil nisi magnum ac memorabile more majorum suorum jam defunctorum expectari. De Laureto autem isto, unde Triumphales lauros decerpere Romani consueverunt, hæc apud veteres litteris produntur. Liviam olim post Augusti statim nuptias, Veientanum prædium suum revisisse, ibique gallinam illi albam, quæ ramulum lauri rostro tenebat, à præter volante Aquila, quæ eam rapuerat, in gremium demissam; cumque nutriri alitem, pangique ramulum placuisset, tantam pullorum sobolem provenisse, ut Suetonius initio Galbæ, ad sua usque tempora villam eam ad Gallinas vocitatam testetur. Ejusmodi quoque eo in loco lauretum crevit, ut triumphaturi Cæsares inde boni ominis causa laureas semper decerpent. Hæc autem an vere ita acciderint, vel in gratiam Augusti fuerint paulo splendidius quàm res ipsa se habuerit, excogitata, hoc loco disputare non est necesse.

XXVIII.

TRIVMPHALI E
STIPITE SVRGENS.

*Hoc monet onnaſo lauri ortus ſtipite ramus:
Magnis natus avis nonniſi magna paret.*

XXIX.

ARBOR Medica sive Citria tum florum suavis, tum fructuum odoratiss. gratia celebris, quos contra venena magnam habere efficacitatem experientia testatur, non facile adolefcit, nisi calore solis admodum valido foveatur ac sustentetur: quare in locis frigidioribus ac septentrionalibus non facile provenit. Vnde docemur unicuique regioni Deum Opt. Max. sua peculiaria dona concessisse, quibus, si saperet, posset forsitan esse contenta. Quare proverbij loco quoque dicitur, Si cælum dissentiat, frustra fieri fundum; at Catullus recte ait,

Firmat sol, educat imber.

Item Virgilius in Georg. lib. 1.

Hic segetes, illic veniunt felicius uvæ, &c.

Et II. Georg.

Nec verò terræ ferre omnes omnia possunt.

Quæ doctissimus Costeus in libro suo de universa stirpium Natura II. copiosius explicat hisce verbis. Est igitur aëris proprietas, (quæ potiss. à sole proficiscitur) quam Theophrastus inter causas generationis plantarum refert, varia quadam cum subjectis rebus & cum terra proportio, ignota illa quidem nobis qualis sit, sed ex eventu frequentissimè observata. Quod etiam doctissimè annotavit Vitruvius lib. VIII. suæ Architecturæ, proprietates inquit singularum terrarum in regionibus ad solis potestatem temperari. Quapropter illi quasi vim inferre Naturæ videntur, qui in loco aliquo boreali ac nimis frigido omnia sine discrimine, quæ in calidissimis locis solent sua sponte tantum provenire, arte quadam, quæ tamen sæpe fallit, tam coacervare quam conservare in longum tempus sese posse arbitrantur.

XXIX.

SOLUM A SOLE.

*Quodq; suo locuples est munere, pluribus orbem,
(Tàm varium Solis vis facit alma) solum.*

AD MIRATIONE profecto non caret, quod in tam diligenti alioquin investigatione omnium rerum Naturalium, cum tot navigationibus ac peregrinationibus uniuersifirme anguli orbis terrarum excutiantur, nihil adhuc certi tamen nobis constet de arbore Thuris, quemadmodum quoq; Myrrhae. Quod etiam Plinius affirmat lib. XII. cap. XIV. Quidam litteris prodiderunt in Arabia nasci, loco Saba dicto, unde Virgilius I. Georg.

India mittit Ebur, molles sua Thura Sabæi,

Hujus vero arboris Gummi dicitur esse inodorum, nisi extillans à sole vel igne incalescat, quo modo etiam adhuc in acerra sive thuribulo suffiri solet. Ad eundem modum, nisi orationibus ac precibus, & reliquis uniuersis pijs ac religiosis exercitationibus animum nostrum sine omni fuco ac simulatione (quæ in primis Deo displicent) crebro incitemus ac inflammemus, odorem suauem & fragrantem bonorum ac laudabilium operum nunquam edere possumus. Sic Aromata ac potissimum Thura igni imposita, hieroglyphice (ut inquit Pierius libro XLVI.) orationem spiritualis doctrine significant. Et Goropius Becanus in suo Vertumno prolixè admodum declarat, apud priscos sacrorum antistites, Thus fuisse caritatis amorisq; tesseram. Hanc similitudinem quoq; exponit D. Augustinus in libello, cujus titulus Speculum peccatorum, hisce verbis. Vt Thus non redolet nisi ponatur in igne, nec virtus Sinapis sentitur, nisi conteratur in lapide; ita nulla scripturæ sacræ sententia vim suam declarat, nisi cocta in corde.

XXX.

FRAGRAT ADV-

S T V M.

*Thura inodora manent, nisi sole vel igne calefant:
Sic bene quo fragret, cor prece adure pia.*

Occasio-

OCASIONEM huic symbolo præbuit fabula illa poetica de Amygdalo arbore, quam talem veteres mythologi finxerunt. Cum Phyllis hospitio recepisset Demophoontem exulem ac vagabundum, amore ipsius captam maritum sibi elegit. Hic paulo post coactus peregre abire ad expedienda sua quadam negotia, certo promisit intra unum mensem se rediturum esse, at cum insuper adhuc alios tres menses reversionem suam distulisset, Phyllis tam longæ moræ impatiens, (cum, secundum Ovidium, credula res amor sit) ac se delusam ab ipso suspicata, cum antea epistolam quandam ad ipsum conscripisset, sibi ipsi mortem conscivit, eamq; postea in Amygdalum aridam conversam fabula fingunt. Cumq; Demophoon tandem reversus, ac de tam funesto casu certior redditus, subito ad arborem venisset illamq; complexus esset, ajunt in signum læticiæ eam cœpisse virescere ac florere. Additus est Turtur in trunco sedens, qui & ipse castitatis & constantis amoris typus habetur. Apparet autem hoc symbolum eo venustius, quod hemistichium appositum sit desumptum ex Epistola ipsius Demophoontis à Sabino poeta vel alio composita instar responsionis ad Phyllidis Ovidianam. Quo mythologicè voluerunt poetæ commendare constantiam, amorem & prioris vitæ memoriæ stabilem, in marito superstite erga conjugem defunctam, & contra. Hinc Nutrix apud Senecam: Amor perennis conjugis castæ manet. Alibi adjectum legitur eodem sensu, OMNIA NON ANIMUM, aut PECTORE VEL IMO LATET.

XXXI.

NEC DUM CES-
SAT AMOR.

*Omnia cum rapiat mors, non extinguit amorem,
Quo de vineta sibi est usq; marita fides.*

XXXII.

ITIS avulsa ab ulmo, qua antea sustinebatur, & umbra frondium ipsius non parum recreabatur, humi jam prostrata sine adminiculo isto fructus maturos producere nequit. Notus enim est Iuvenalis versus:

Stratus humi palmes viduas desiderat ulmos.

Et referuntur à Mario Victorino & Terensiano versus veteris poetæ Sereni:

Si qua flagella jugas ita iuga,
Vitis & ulmus uti simul eant,

Hoc quidem Emblemate significatur in omnibus rebus semper unum indigere alterius ope ac auxilio. Quod quidem potissimum locum habet inter probos & pios homines, in quibus charitas omnia præstat & implet. Quod eleganti admodum similitudine D. Chrysostronus in Mattheum Homilia LXXIX. explicat, quando ait: Si in rebus secularibus nemo sibi vivit solus, sicuti opifex, miles, agricola, mercator, ad communem usum proximi omnia conferunt; multo magis in spiritualibus hoc faciendum, hac enim maximè vita est, alijs prodesse. Nam qui sibi vivit, ceteros negligens, & vita ejus super vacua est, & ipse superfluous homo generis nostri. Ideo quoque ratione & oratione nos ornavit DEVS, mentem & ingenium concessit, manus, pedes, vires corporis dedit, ut his omnibus & nos & proximum juvemus. Hac ille. Quod unico versu D. Nazianzenus complexus est.

Ἄλλοισι χεῖρες τε καὶ ἄτα καὶ πόδες ἔσμεν.

Vnde etiam Platoni dicuntur homines ζῶα πολιτικά, id est, animalia civilia & ad societatem nata, quandoquidem sola vivere sine mutuo auxilio non possunt. Vnde etiam proverbium vulgare natum. UNUS HOMO, NULLUS HOMO.

XXXII.

OPIS INDIGA.

*Stratus humi absente palmes sterilefcit ob ulmum.
Indiget alterius quilibet auxilio.*

XXXIII.

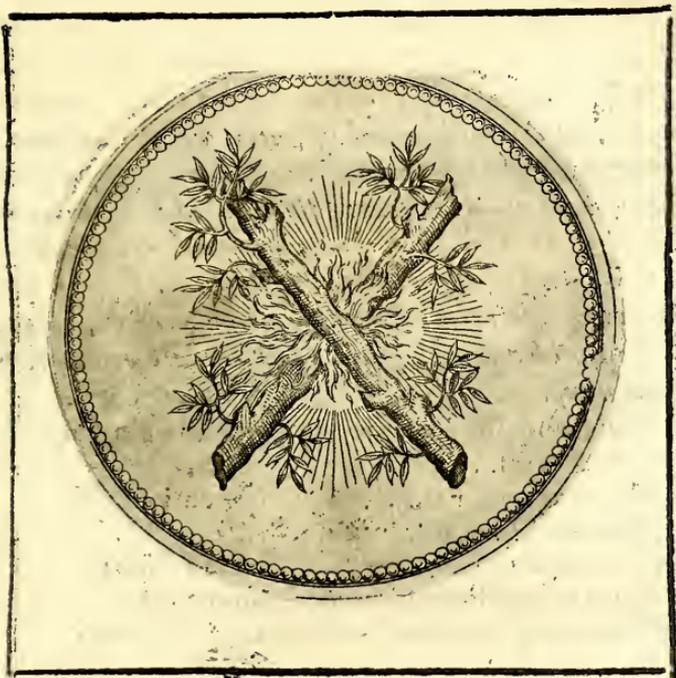
Derebementi ac continuo attritu lignorum ignem tandem excitantium ita scribit Plinius lib. XVI. cap. XL. Calida sunt. & morus, laurus, hedera, ac omnes ex quibus igniaria fiunt. Exploratorum hoc usus in castris pastorumque recepit, quorum ad excudendum, vel, ut alii legunt, excutendum ignem, non semper lapidis occasio est. Teritur ergo lignum ligno, ignemque concipit attritu, excipiente materia aridi fomitis, fungi vel saliorum facillime concipientium. Sed nihil hedera praestantius quae teratur, lauro quae terat. Hac ille; & rem similiter confirmat Seneca lib. II. Natural. c. XXII. Duos tamen bacillos lauri hoc etiam prestare experientia testatur, & qui de Indiis scripserunt, idem adhuc cum aliis lignis calidioribus ibidem fieri perhibent. Hoc vero inventum, ut alia multa, Mercurio tribuit hymnus græcus ad ipsum scriptus, qui Homeri esse putatur. Sic etiam arboribus sylvarum ventorum vi inter se collisus ignis elicitur, unde Lucretius lib. V.

Exprimitur validis extritus viribus ignis,
Et micat interdum flamma fervidus ardor,
Mutua dum inter se rami stirpesque teruntur.

Non aliter ex potentiorum dissensione & ira semper graviora quam aliàs pericula oriri certum est, unde Guilhelmus Paradinus (ex quo hæc desumpsimus) proverbium alterum quoque allegat, Dura duris non quadrare in opere sartorio. Alibi legitur, FLAMMA EST RECLUSA TERENDO. Apud Paradinum vero habetur, FLAMMESCIT UTERQUE.

XXXIII.

VIMEX VI.

*Damna dat atq; facit vis, cui collisa potentum :
Ramorum attritu ut flamma resultat edax.*

XXXIV.

VLMUM proceram arborem vitibus solere ad-
 jungi, & olim usitatum fuit, & nunc etiam ubi-
 que in Italia, praesertim in Campania felici circa
 Neapolim, fieri consuevit. Quamvis vero hac
 senio jam arefacta, & vigore pristino destituta,
 nihilominus tamen vitem retinet, ac sustentat,
 non aliter ac antea crescens & virescens factitare solebat. Ita et-
 iam amici nobis comparandi, qui nec rebus adversis, nec tempo-
 rum diuturnitate, neque locorum distantia, vel ulla denique re à
 nobis temere desciscant, & nos amare desinant. Quod Phocion
 ille sapiens Graecus apud Stobaeum nos facere jubet, *Ζητέειν, inquit,*
δὲ ἰσὺν ἀνδρῶν καὶ τέκνων καὶ φίλων τῶς καὶ τὴν ἀπικαλαγὴν ἔβλεπε ὁ Φωκίων
ἄνθρωπος, Id est, Quarendos esse virum & liberos & amicos, qui ad
exitum vitae usque tales permaneant. Quae omnia eruditissimus Al-
ciatus in suis Emblematis ex graeco Epigrammate convertens ad
hunc modum exposuit.

Arentem senio, nudam quoque frondibus ulmum

Complexa est viridi vitis opaca coma;

Agnoscitque vices naturæ, & grata parenti

Officii reddit mutua jura suo.

Exemploque monet, tales nos quærere amicos

Quos neque disjungat fœdere summa dies.

Quo spectare quoque videntur Catulliani versus nuptiales.

Ut vidua in nudo vitis quæ nascitur arvo,

Nunquam se extollit, nunquam mitem educat uyam.

Hanc nulli agricolæ, nulli accolluere iuveni.

At si forte eadem est alio ten junctam marito,

Multi illam agricolæ, multi accolluere iuveni.

In alijs addit, y eodem sensu, ET ARIDATECUM.

XXXIV.
**AMICVS POST
M O R T E M.**

*Quamlibet arenti vitis tamen haeret in ulmo:
Sic quoque post mortem verus amicus amat.*

XXXV.

AURUM custodia quoque ac incolunitatis esse symbolum ex Proclo tradit Pierius, unde apud veteres tutela causa sata prope aedes vel illis affixa fuit, quod etiam Ovidius testatur, cum dicit.

Postibus Augustis eadem fidissima custos.

Eamq; insuper non ladi à fulmine, Plinio etiam astipulante, vetustas credidit. Vnde Tiberius Imperator Romanus tempestates & coruscationes nimium exarvescens, cælo turbido lauream sibi solitus est imponere, non aliter ac Augustus ante ipsum nescio qua superstitione, ex vituli marini pelle in eundem finem cingulum gestare consuevit. Herodianus quoq; scribit libr. I. in maxima peste, consulentibus Medicis, Commodum Imperatorem ob copiam arborum istarum in locum, cui nomen Lauretum, secessisse, quod beneficio harum arborum se à contagio immunem fore speraret. Sed & hæc & multa alia non cuius nota de Lauru admodum poetice differit Passeratius in Kal. Ian. Ad eundem modum, virtus, cuius omnis laus in actione posita est, (secundum Ciceronem) per se munita ab omnibus non solum vitiiis, sed aliis rebus adversis, semper illæsa ac integra durare solet, alijsq; universis commoditatibus est præferenda. Vnde Horatius carm. libr. III. ode II.

Virtus repulsæ nescia sordidæ
Intaminatis fulget honoribus,
Nec sumit, aut ponit secures,
Arbitrio popularis auræ, &c.

XXXV.

INTACTA VIR-
T V S.

*Sic illesa malis constat pulcherrima virtus:
Laurus ut est diris integra fulminibus.*

K   *Excellen-*

XXXVI.

XCCELLENTISS. ac peritissimus Medicus
 D. Prosper Alpinus, qui octo annis in Aegypto
 Medicinam feliciter exercuit, & nunc magna
 cum laude Venetiis artem eandem facit, ve-
 ram Balsami descriptionem & locum natalem
 in suo praeclaro libro de plantis Aegypti, & pecu-
 liari dialogo de Balsamo edito, unà cum ejus icone, primus ut puto
 hisce temporibus nobis cum magna utilitate exhibuit, manifeste
 ostendit, hunc fruticem in Arabia felici proprie nunc etiam nasci,
 ac inde in Aegyptum ac Iudaeam semper translatum esse, ac ita qui
 velint, legitimum nancisci & habere aquo precio posse. Ex hoc
 frutice liquor iste nobiliss. (cujus portiunculam quoque ad nos mit-
 tere dignatus est) vulnerato vel scarificato cortice in aestate destil-
 lat, & hodie etiam in Aegypto illius magnus usus est ad omnia
 vulnera ac ulcera difficilia ac sordida, aliosque plures ejusmodi af-
 fectus. Docemur autem hoc Emblemate de mutua inter homines
 praestanda benevolentia ac prompta opera, etiamsi interdum ali-
 quid propterea laborum & molestiarum sit suscipiendum. Nihil
 enim (ut Cicero lib. I. de Natura Deorum tradit) bonitate ac be-
 neficentia est melius ac praestantius. Quod quidem S. Paulus
 multo efficacius ac verius in Epistola ad Coloss. cap. III. monet,
 ενδύσαθε εν κληρονομίαις οίκτιρου, χρηστότητι, ταπεινοφροσύνην,
 μακροθυμίαν, πενίτηταν, id est, induite viscera commiserationis,
 benignitatem, animi humilitatem, lenitatem, clementiam. Et
 multo ante per Prophetam Zachariam mandavit DEVS: ελε-
 ησθε οίκτιρους ποιείτε εκασθε & ως τον πλησίον αϊτου, η και τον αδελφον
 αϊτου.

XXXVI.
VULNERE VUL-
NERA SANO.

*Dic age cùm proprio tua vulnere vulnera sanem,
Stipite cur hominum durior hostis homo es?*

XXXVII.

ITIS lauro fulta, rectius fructus suos ad maturitatem hoc modo producere potest, quam vis laurus ipsa quoque non parum utilitatis hominibus præbeat, atque ita utraque stirps non sibi sed alijs hanc quasi operam mutuam tradat. Quapropter nos quoque quibus proprie humanitatis virtus competit, cuncta nostra consilia, ac uniuersas actiones eò semper dirigere debemus, ut non solum nobis sed alijs quoque prodesse possimus. Nihil enim melius neque præstantius bonitate ac beneficentia, ut in priore symbolo quoque ex Cicerone retulimus. Ex quo etiam apud eundem autorem altera præclara sententia, desumpta ex epist. oli Platonis ad Archytam, lib. I. de Officiis legitur: Non nobis solum nati sumus, ortusque nostri partem patria, partem parentes, partem amici vendicant. Et quæ sequuntur. Similiaque apud eundem reperias etiam in lib. de amicitia & alibi. Præclare itidem Vlpianus IC. scripsit, non tantum parenti suo quemque nasci, cuius esse dicitur, verum etiam Reipubl. Hæc igitur ad varia officia mortalium sibi mutuo inseruientium referri possunt: pertinentque huc omnia, quæ de CHARITATE ac amore tam sacræ quam profanæ nobis litteræ proponunt.

XXXVII.

SIC VOS NON
VOBIS.

*Pingitur in lauri vitis cur stipite nixa?
Sape etiam docti munere dives eget.*

XXXVIII.

EXPRIMITUR hac pictura Pinus in Oleam inserta, circa quam duo serpentes circumvolvuntur, non aliter ac in Caduceo Mercurii depingi solent. Olea itaq; consecrata Minerva sive Palladi Iovis filia, (ut poëta allegoricè fabulantur,) tanquam sapientia præside dicitur.

Mercurius vero ipse quoque Iovis filius, actionibus ingeniosis ac laudabilibus præesse perhibetur. Voluit autem doctissimus Ioannes Baptista Pigna, (quemadmodum Hieronymus Ruscillus in suis Italicis symbolis refert) hac inventione ingeniosa uti, posteaquam summa cum laude diu in Academia Ferrariensi publice bonas Artes docuisset, ac tandem totum sese tradidisset Duci Ferrariæ, cum quo à pueris fuerat educatus, ac deinceps principi isti in max. ac graviss. negotijs semper fidelem præstasset operam. Hinc per Iovem voluit intelligere Deum Opt. Max. à cuius divino auxilio ac providentia sese totum pendere, illiq; omnia accepta referre ingenue fatetur. Per terrestrem verò Iovem ipsum Ducem Ferrariensem herum suum designare studuit, atq; ita hac duplici ope sperabat se ad utrumq; genus vitæ, theoreticum nimirum, ut vulgo vocant, ac practicum aspirare posse, in quorum conjunctione legitima non dubitabat certò consistere, non solum secundum Peripateticos, sed etiam sacratiss. litteras, veram & absolutam hominis felicitatem. Inscriptio, MODO IUPITER ADSIT, Anchisis vox est apud Virgil. III. Aen.

XXXVIII.
MODO JUPITER
ASSIT.

*Ut sapias rectè & facias, Deus efficit: Ejus
Auxilio plena lance beatus eris.*

Inter

XXXIX.

NTER plura genera vitium, refert Plinius lib. XIII. cap. III. quoddam etiam peculiare reperiri, nullo plane indigens fulcro alterius arboris aut palis, sed quod ipsum sese sustinet, unde etiam à Græcis ὀρθόμπελον, id est, vitis recta nominatur. Strabo vero de mira vitis talis crassitie lib. II. & lib. XVII. ea scribit, quæ prope fidem communens superant. Hæc profecto imago est accommoda verè αὐταρκείας, id est illius qui contentus est suis rebus suisq; ingenij dotibus, neque ab aliis temere pendet. Quas maximas divitias certissimasq; nominat Cicero in Paradoxis. Et Lucretius inquit:

Divitiæ grandes homini sunt vivere parcè
Æquo animo, &c.

Quod multo rectius ac plenius D. Paulus paucis docet. ἐστὶ δὲ πλεονεξία μέγας, inquit, ἢ δικαιοσύνη αὐταρκείας, id est, Quæstus autem magnus est pietas cum animo sua sorte contento. Et Syracides cap. XL. ζῶν αὐταρκῆς ἐργάτης γλυκαὶνὴ σέτις, hoc est, Vita operarii, cui quantum satis est suppetit, dulcis erit. Tam magni autem veterum nonnulli hanc αὐταρκείαν fecere, ut teste Theodoro in libro contra Græcos infideles sermone XI. in quo tractat de fine & iudicio, in ea ultimum hominis quidam philosophi, autore Hecateo, bonum statuerint. Quod pertinet etiam præclara sententia in Olympijs Pindarica hæc: Ὅτι γένεται δ' εἰς ὄλεθρον ἄρδει, ἐξ ἀρκείων κτήσεσι, ἢ εὐλογίαν περὶ σπῆεις, μὴ μαθεύσῃ θεὸς γενέσθαι, id est, Sannam autem si quis opulentiam irriget, contentus iis quæ conquirit, laudemq; adjungens, ne querat Deus fieri, vel ultra humanam sortem sese extollere.

XXXIX.

SE SUSTINET

IPSA,

*Vitis recta suo per se fulcimine nixa
Pingit eum, sua fors cui satis est, animum.*

L

Quercus

XL.

VERCUS glandibus fecunda indicat primum seculum frugale, & simplex, quod, ut Ovidius cecinit, ----- vindice nullo Sponte sua sine lege fidem, rectumq; colebat:

Quod inde aureum fuit nuncupatum. Adjungitur huic arbori palma sua sponte quoque uberes adeo fructus ad usum hominum praebens. Ac sicuti hic duplex fructus illis felicibus temporibus absq; ullo labore quaesitus gratis, passim mortalibus fuit cibus, ita etiam virtus ipsa ac honestas, quae tum pleno, ut dicitur, gradu in terris florebat, animis eorum fuit alimentum suavis. Descriptionem vero quatuor aetatum admodum luculentam, qui volet, legere poterit apud Ovidium lib. I. Metamorphos. Itemq; apud Hesiodum libr. I. ἔργων καὶ ἡμερῶν. Quemadmodum verò omnes probi ac virtutis amantes tale seculum quidem summopere exoptant, ita sperare vel expectare in posterum haud licet: de quo multorum etiam querelae extant, & apud Senecam in Tragedia Thyeste Chorus exclamat.

-----in nos aetas.

Ultima venit, ô nos dura

Sorte creatos! -----

Quod nostro huic calamitosiss. tempori multo rectius convenit.

Alij sacrationem inde sensum eliciunt, quod nimirum post originalem justitiam lapsu primorum parentum amissam, in hoc mundo non liceat amplius sperare perfectionem absolutam & aureum seculum, sed istud nobis partum à CHRISTO unico nostro salvatore ac redemptore in altera vita aeterna esse querendum ac certo expectandum, ita tamen ut in hoc quoq; mundo, divina adjuvante gratia, aliquem illius gustum ac sensum habere incipiamus.

XL.
SPERARE NE-
FAS.

*Aurea in hoc frustra speramus secula mundo,
Alterius seculi quæ dabit ille Pater.*

XLI.

MANUS hominis spinosissimum fruticem Rhamnum temere contrectans, ac inde seipsam vulnerans, indicat curiositatem siue πολυπραγμοσύνην (quam Plutarchus in tractatu de illa scripto definit φιλομάθειαν ἀλλοτριῶν κακῶν, id est, studium cognoscendi aliena mala) non solum inutilem sed etiam saepenumero detrimentosam esse, cum homines in aliena semper inquirere, & quæ non sui sunt officii cum magno suo damno peragere volunt. Vnde etiam rectè Plautus in Stichō dixit, neminem esse curiosum, quin sit malevolus: & Menandri præclara est sententia,

Τὸ πολλὰ πράττειν καὶ λύπας πολλὰς ἔχει.

Multa facere & molestias multas continet.

Plato etiam in duobus versari justitiam adserit, τὰ αὐτῶν πράττειν, καὶ μὴ πολυπραγμοῦν, & ipse Apostolus ad Theß. hoc confirmat, dum quemq̄ vult ἵσουχάζειν καὶ τὰ ἴδια πράττειν.

Potest idem quoq̄ referri ad alias res periculorum & molestiarum plenas, quibus si frui cupiamus, multa nobis discrimina sint subeunda. Aliud Epicæti est generalius dictum, qui reliqua philosophorum dogmata, quæ ad humane vitæ institutionem pertinent, duobus verbis complecti voluit, ἀπέχεσθαι καὶ ἀπέχεσθαι, id est, Sustine & abstine. De quo vide plura apud Gellium Atticarum notitium lib. XVII. cap. XIX.

Ac D. Chrysostomus Homilia XLV. in S. Mattheum ad voluptates hujus sæculi hoc symbolum accommodat. Quemadmodum, inquit, acuti vepres undecunque tanguntur ac constringuntur, manus cruentant, eodem modo delicia, pedibus, manibus, capiti, oculis, omnibus similiter membris officiunt, &c. Scitè etiam Salomon proverb. XXVI. Spina condita in manu ebrii, sententia est in ore stulti.

XLI.

SUSTINE VEL
ABSTINE.

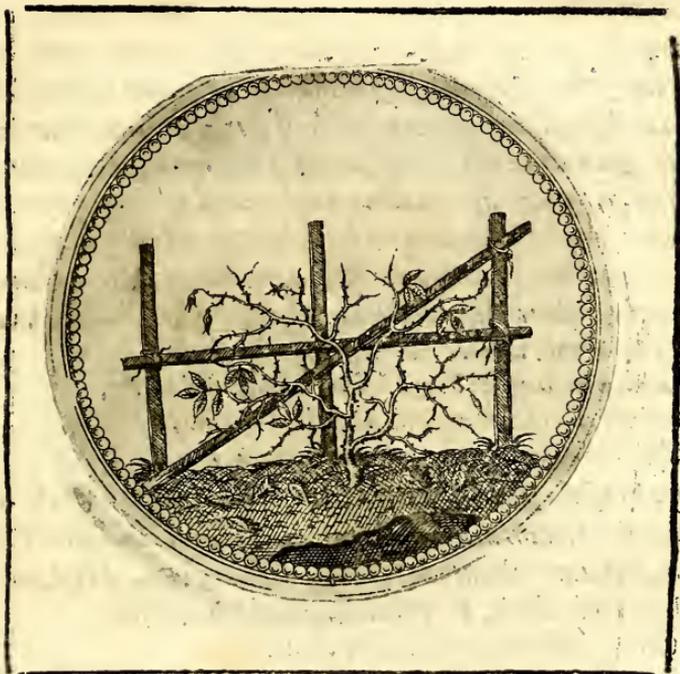
*Carpere parce meas frondes, qui singula carpis,
Vulneret audaces ne tibi spina manus.*

LII.

ROSÆ frutex hyberno tempore, quasi aridus spinisq; solummodo horridus, carens folijs ac floribus negligitur prorsus, vel etiam pedibus conculcatur. Primo tamen veris tempore vix depulso frigore hyberno, beneficio mitioris ac temperatioris aëris rursum revirescere & rosas protrudere, antea ab omnibus neglectus, incipit. Non aliter saepe virtuti primum sese exerenti ac primum emergenti, quæ quidem crebrius quàm matura ac omnibus numeris absoluta invidia stimulis est exposita, insidias struere, ac quasi adhuc in herba versantem suffocare homines mali ac invidi conantur. Unde sæpenumero quidam in primis suæ etatis annis vivacitatem ingenii & laudabilem industriam ad omnia honesta præseferentes invidia ac malevolentia aliorum, quasi frigore hyberno non parum retardantur ac impediuntur, ne scilicet plenam de se spem conceptam tempestive adimplere possint. Non raro tamen rursum divino in primis adjuti auxilio, tanquam aura clementiore conservati ac excitati rursum repullulant, & ad frugem optatam tandem perveniunt. Quod egregium exemplum merito omnes ingenii adolescentes, ad præclaras virtutis actiones cupide aspirantes, ante oculos continuo habere, nec ullo modo à recto tramite abduci, sed potius fructus laudabiles suorum laborum suo tempore proferre debent. Alibi additur, NON SEMPER NEGLECTA.

XLII.
NEGLECTA VI-
RESCVNT.

*Emergens virtus nova spernitur, ut rosa brumâ:
Expectata: Flores fota calore feret.*

Desumptum

XLIII.

DESUMTUM est hoc symbolum ex eruditiss. Emblematis Adriani Iunii, cuius hæc est interpretatio. Nux pinea, quæ olim Cybela fuit sacra, colliculis quibusdam inæqualis ac aspera, miræque duritia est, quæ vix ignis vi reserari potest: intus vero nuclei dulces latitant, non parum ad alimentum ac diversos hominum morbos utiles. Sic ad virtutem & honestatem ac laudabiles actiones non nisi per labores ac varias difficultates perueniri potest, at postea sequuntur suaviss. fructus. Quæ omnia Hesiodus paucis versibus ita eleganter complexus est, ut & Socrates eos commendet apud Xenophontem lib. II. *δοκιμημον.* & Ciceroni quoq; vehementer placuerint, ideoq; lib. VI. *Epistolarum familiarium ad Leptam, monuerit amicum suum, ut filium ipsius jubeat Hesiodæa ista ediscere, semperq; habere in ore:*

Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ
 ὡρπαίρουθεν ἔθικαν
 Ἄθλινοί τοι, μακρὸς δὲ καὶ ὄρδιος οἶμος ἐπ' αὐτήν,
 Καί τε χυρὸς τὸ πρῶτον, ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
 Ῥηιδίη δὴ πειταπέλει, χαλεπήπερ ἔξου.

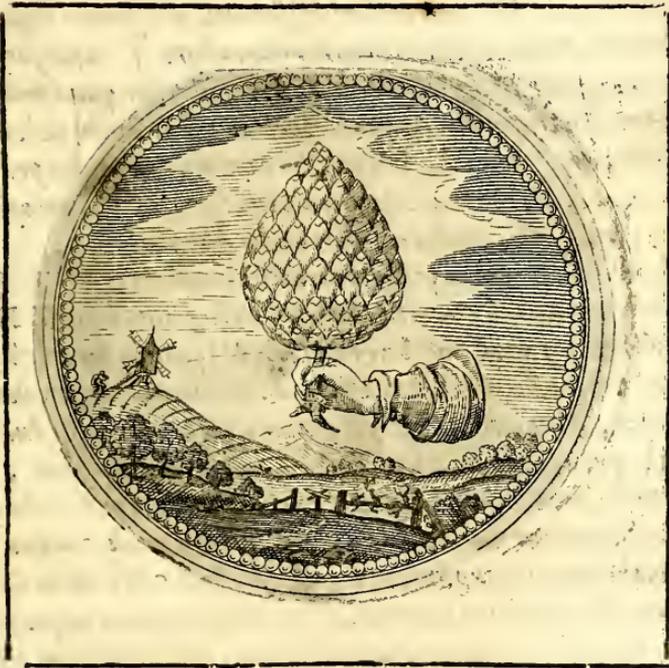
Quos Erasmus satis eleganter vertit in latinam linguam, in *Adag. Simonides etiam apud Clementem Alexandrinum lib. IV. Stromatum, habitare virtutem δυσμεβῆταις ὄπι πέτραις, id est, in rupibus difficilimis, dixit. Ac Ovidii est præclarus versus.*

Gloria difficili parta labore venit.

Pertinet autem huc omnino proverbialis Plauti sententia: *Qui è nuce nucleum esse vult, frangat nucem. Poterit cum Hieronymo forsitan & sic accipi; Qui querit animi pabulum in arcanis litteris, scrutetur sub allegoriæ in volucro conditum mysterium.*

XLIII.
NISI FREGERIS,
HAUD LICET
ESSE.

*Ardua vallatur duris sapientia scrupis:
Dulcibus ast eadem fructibus illa scater.*

XLIV.

FRUCTUS arboris Perseæ formam cordis representare, folium autem cum lingua similitudinem habere, Plutarchus quoque in libello de Iside & Osiride notavit, cum in Aegypto Harpocrati hæc arbor fuerit dicata, cujus veteres mentionem fecerint; & inter recentiores Carolus Clusius in suis observationibus Hispanicis diligenter descripsit ac delineavit. Plinius tamen cum Persico arbore (cujus forsitan nonnihil congener est, specie autem differt) videtur quodammodo confundere. Docemur hoc symbolo, veritatis orationem debere esse simplicissimam, ac undiq; sibi constare: unde Germanis proverbium quoq; adhuc frequens est, volentibus Cor & linguam oportere unum idemq; esse. Quod utinam hodie, quoniam

Candor in hoc ævo res inter mortua pæne est, plures diligentius observarent, cum profecto, secundum B. Nazianzeni dictum graviß. πᾶν ἑσθλοῦσιν τὸν εἰδὲ μόνιμὸν ἐστὶ, id est, nihil simulatum possit esse diuturnum. Videmus autem & quotidie experimur, potius jam nimis vere in multos convenire istud Ciceronis, in quadam Epistola ad Quintum fratrem, dictum, ubi ait: Multis simulationum involucris tegitur & quasi velis quibusdam obtenditur uniuscujusq; natura: frons, oculi, vultus persæpe mentiuntur: lingua autem sapiß. Definit vero idem Cicero Veritatem libr. II. de inventionione, per quam immutata ea quæ sunt, aut ante fuerunt, aut futura sunt, dicuntur. Ad veritatem autem amplectendam Sophoclis est egregia cohortatio.

Θάρασει, λέγων τὰ ληθεῖς, ἢ σφάλλῃ ποτε.

Bono sis animo, vera dicendo nunquam erraveris.

XLIV.

CONCORDIA
CORDIS ET ORIS.

*Persea fert cordis fructus, folia emula linguae:
O utinam in cunctis haec bene juncta forent!*

XLV.

ALCIATI hoc est symbolum, quod Petrus Crinitus de honesta disciplina lib. II. cap. XIV. longe ante ipsum in hunc mundum exposuit. Sata est olim Cucurbita juxta Pinum arborem procerissimam. Cum vero multis pluvijs ac cæli temperamento hæc plurimum crevisset, lascivire cœpit & ramulos audacius porrigere, jamq̃ in pinum serpebat & in suos ramos audebat frondes involvere, præ grandia sua poma ac virefcentia ostentans. Tanto itaq̃ fastu ac insolentia intumuit, ut pinum ipsam ausa sit hoc pacto aggredi. Et vides ait, ut te jam supero, utq̃ folijs ac virore præsto. Tum pinus, quæ senili prudentia præstabat, nihil mirata est cucurbitæ insolentis audaciam, sed respondit: Ego vero hic multos calores & hyemes, variasq̃ temporis adversitates pertuli, adhuc tamen integra consisto; tu vero ad primos rigores minus habebis audaciæ: nam frondes concident, & virefcere desines. Hunc apologum integrum placuit huc afferre, quandoquidem opt. in omnis generis ardeliones & agyras, & avaros audacesq̃ Empiricos nostrorum temporum convenit, qui si quando nescio quam momentaneam gloriam ac felicitatem suis fraudibus ac ostentationibus acquisiverint, quibus etiam probis & doctis viris audacter insultare non erubescunt, paulo post tamen ubi serio aliquid tractare coguntur, & ad rem ipsam perventum est, concidunt ac tanquam sumi venditores ipso fumo pereunt. In illos Plauti illud in Pseudolo congruit:

Quasi solstitialis herba paulisper fui,
Repente exortus sum, repente occidi.

Alibi apponitur, BREVIS HÆC EST GLORIA, velex Martiale,
IMMODICIS BREVIS EST ÆTAS.

XLV.

CITO NATA CI-
TO PEREUNT.

*Quid certat tarde citò nata cucurbita pino?
Interitu celeri, quæ citò nata, cadunt.*

XLVI.

CANTHARI ac Scarabei & hujus generis insecta plurima ita faetoribus ac sordibus, ex quibus originem duxerunt, delectantur, ac illis sustentantur, ut contra odorum suavitatem planè exanimantur ac pereant. Ideoque Rosis insidentes scarabei vel cantharides torpescere, vel tandem emori dicuntur. Ad hunc modum molles ac effæminatos in suis voluptatibus ac deliciis, quæ non solum corpori, sed menti quoque obsunt, plurimumq; nocent, paulatim contabescere ac tandem illicito luxui interitu suo meritas pœnas luere constat. Quod Claudianus lib. II. ad Stiliconem egregie explicavit, versibus, qui sunt omnibus notissimi:

Luxuries prædulce malum, qui dedita semper &c.

Silius quoque Italicus breviter hæc exposuit.

Adspice late

Florentes quondam luxus quas verterit urbes,

Quippe nec ira Deum tantum, nec tela, nec hostis,

Quantum sola nocet animis illapsa voluptas.

Pierius in suis Hieroglyphicis refert, Hannibali alioqui duro, sed ob Capuanas delicias tandem effæminato, non abs re scutum debuisse offerri, in cujus medio Scarabeus fuisset depictus, quem undiq; rosarum ferta ambirent, significatione eadem, quam hoc symbolo exprimere voluimus. Hinc prudenter Musonius elegit potius νοσῆσαι, ἢ τευφῆσαι. τὸ μὲν γὰρ, αἶτ, νοσῆν μόνον βλάπτει τὸ σῶμα. τὸ δὲ τευφᾶν ἄμφω Διὰ φθίρει, ψυχῶ τε καὶ σώμα: Morbus corpori solum nocet: ac luxuria utrumq; corrumpit, & animam & corpus.

XLVI.
TURPIBUS EXI-
TIUM.

*Cantharidum rosa mors. Sic luxus deliciaq;
Enervant animos eripiuntque virum,*

Desumptum

XLVII.

ESUMTUM est hoc symbolum ex Horaty
versibus,

Est modus in rebus, sunt certi deniq; fines,
Quos ultra citraq; nequit consistere rectum.

Monemur autem hic imprimis, vino esse sobriè ac ἄπικταμένως. (ut loquitur Theognis) utendum, ad virium debilitatarum recreationem & latitiam quidem, sed non ad ebrietatem, quod etiam ubique in sacris literis serio nobis proponitur ac explicatur. Vnde D. Basilius in sua luculenta quadam de Ebrietate oratione, hanc non immerito vocat ἀρεόπολις, id est, arcem omnium flagitiorum. & Athenæus libr. X. μητρόπολις πάντων τῶν δεινῶν. Quod ut ubique hominibus inculcatur: ita certe deplorandum est, nihilominus hoc vitium maximè detestandum adhuc esse non solum nimis commune, sed apud multos ferme haberi virtutis loco, cui etiam præmia proponantur, ut olim ab Alexandro M. & Mithridate factum accepimus, iis qui plurimum biberint. Explicat autem adhuc melius hoc symbolum carmen quoddam in Microcosmo, libello elegantissimo nuper impresso Antuerpia, hisce versibus:

Tres vitis profert uvas, tria pocula mensæ,

Si circumspicias, apposita esse vides.

Muta tribus vicibus docet hæc pictura bibendum:

Scilicet ut sedent pocula prima sitim,

Altera rancorem crudo de pectore pellant,

Firma valetudo quo tua membra beet;

Tertia sed misce tibi pocula propter amicos,

Inter quos maneant gordia vincla decet.

Eubuli autem Græci Comici in eandem fere sententiam versus latinè vertit Henr. Stephanus.

XLVII.
SIT MODUS IN
REBUS.

*Sit tibi, ne noceat, vini moderatio usus:
Prima sitim, curas altera poela levent.*

XLVIII.

SCIPIO reversus ex Africa, & primus triumphaturus de Hannibale, iussit ut milites octavae legionis, qui primi etiam castra Carthagenensium oppugnaverant, ac Ducis eorum insignia abstulerant, non solum die triumphali manu gestarent fasciculum rosarum, sed in posterum quoque in clypeis similiter depictas rosas usurparent. Posterior quoque Scipio post expugnationem & destructionem ultimam potentissimae urbis Carthagenis, voluit milites undecimae legionis, qui etiam ipsi ante alios omnes muros conscendissent, easdem Rosas in suis armis & scutis gestare, atq; hoc modo cum ipsius Scipionis curru triumphali undique rosis similiter exornato urbem ingredi. Sic apud Homerum legitur Achillis scutum rosis fuisse insignitum, nec non cassides Hectoris atque Aeneae. Rosa itaque hoc loco nondum plane matura & aperta indicant allegoricè juvenilis animi, heroica virtute praediti in principe expectationem singularem, qui ratione at atis sua consilia ac facta nondum omnibus potest probare nec cunctis innotescere. Additur autem supra rosarum fruticem in regione caelesti signum Arietis, quod veris tempus amoenum nobis solet adducere, & illi quasi praesse, quo tempore Rosa maxime florent, & ob suavis odorem imprimis expetuntur. Non igitur sine ratione hoc symbolo uti in sua juventute Virginius Vrsinus filius Pauli Iordani, eoque innuere voluit, magnam spem se collocare in benevolentia ac gratia sui avunculi Cosmi Medicis Magni Ducis Hetruriae, cui Arietis signum, ut etiam Augusto Caesari, fuit in horoscopo.

XLVIII.

BENEVOLUS AT-
QUE BENIGNVS.

*Qui semiclauso connivent germine flores,
Dilatati, aries quando fauebit, erunt.*

XLIX.

EST egregia quaedam planta admiratione sane digna, ante paucos annos inter exoticas ad nos quoque allata, quæ ubique jam in hortis colitur, quam Chrysanthemum Peruvianum à loco natali, à forma plantam maximam, Florem solis vero propter effectum & similitudinem, nominant: quidam Bellionem Plinij esse opinantur, incerta tamen (meo iudicio) conjectura. Hæc intra sex vel ad summum septem mensium spacium, ex quo terra semen ipsius est mandatam, eo pervenire solet magnitudinis, ut humani brachii crassitiem, & altitudinem duodecim vel plurimum cubitorum excedat. Quemadmodum verò florum densitate ac multiplici foliorum numero Pæonia non nihil cedit, ita seminum copia, quibus altera caret, hanc longe superat, nam eorum ultra mille in uno cippo numeravimus. Cum itaq; hic flos etiam solem semper respiciat, adq; ejus radios sese plurimum pandat, & superiora semper respiciat, decet nos etiam multo magis ad verum datorem & largitorem omnium bonorum exire, & v. ov. continuè oculos mentis attollere, nec terrenis, caducis ac voluptariis bonis quasi humi jacentes semper inhiare: ostendentes, secundum Platonem quoque nos esse cælestes plantas. Genuæ in palatin Francisci Leccani aliud symbolum pulcherrimum huic non dissimile legitur, E. COELIS LUX, EO INTUERE. Sic Boeth: de consolatione.

Quem, quia respicit omnia solus.
Verum possis dicere solem.

XLIX.

NON INFERIO-
RA SECUTUS.

*Solis ut hunc florem radiantia lumina versant;
Dirige sic mentem Christe benigne meam.*

L.

SERTUM vel corolla ex triplici genere ramusculorum, nimirum ex Lauro, Quercu & Olea contexta, ac cuidam sacræ Ara imposita consecrataq̃, allegoricè nos monet ut harũ arborum naturam ac proprietatem imitemur, & secundum mysticum earum sensum vitam nostram universam integritati ac pietati consecremus. Per Laurum enim Apollini dicatam, studium prudentiæ & rerum causas investigandi intelligimus, unde Dionyus $\mu\alpha\tau\tau\acute{o}\nu\ \Phi\upsilon\tau\acute{o}\nu$, id est, arborem vaticinatricem vocat, in quem finem Lauro propter singularem doctrinam poëta coronabantur: nam à fulmine id est temeritate & ignorantia immunis esse putabatur. Quercus vero Iovi sacræ fuit tanquam prima arborum, ac propter incorruptam ipsius materiã, & diu durabilem, fortitudinem ac constantiam animi exprimit, quibus contra sensuum aberrationes ac illecebrarum fortuitarum insidias nos munire debemus. Oleam deniq̃, Palladi attributam, pacis esse symbolum non solum Græcorum $\mu\upsilon\theta\omicron\lambda\omicron\gamma\iota\omicron\alpha$ & nummi antiquorum plurimi testantur, sed etiam sacræ litteræ passim indicant. Post diluvium enim a Noë Columba emissa ex Arca, ac celeriter reversa surculum Oleæ attulit, quo indicio Noë letatus sensit diluvii tempestatem iam sedatam, & terram rursus esse ab eluvie aquarum liberam. Inscriptio est ex Horatii illo:

-----Rex eris, ajunt,

Sire ceteræ facies. Quo & Ansonius allusit:

Qui rectè faciet, non qui dominatur, erit Rex.

L.
S I R E C T E
F A C I E S.

*E Lauro, Quercu atq; Olea duce digna corona,
Prudentem, sortem, pacificumque decet.*

LI.

OS A inter alios omnes flores, grata ac odorata, brevi quidem admodum tempore durat, sed rursum languescens ac exarescens perit. Similis planè ratio est hujus vitæ nostræ caducæ, fluxæ ac incertæ. Vnde ex recentioribus quidam rectè cecinit,

Ut rosa mane viget, tamen & mox vespere languet,
Sic modo qui fuimus, cras levis umbra sumus.

Quæ quidem ad cælestem pulchritudinem illam nunquam per-
euntem, animum nostrum merito debent excitare, ac ad perpe-
tuum illius contemplationem nos assuefacere. Cum ibidem, (secun-
dum S. Paulum I. Corinth. II.) ea præparaverit DEVS diligenti-
bus se, quæ oculus non vidit, nec auris audivit, & in cor hominis
non ascenderunt. Atq; hæc cupidissime expetenda, cæteris vero, si
ita acciderit, moderate carendum esse indicant quoq; Gregorii Na-
zianzeni suavissimi versiculi.

Θεῦ μόνου θείων τε ἀπλήσως ἔχειν,
Ὅς ποῖς λαβῆσι καὶ πλεον χαλίζετι
Διψῶν τὸ δίψαοδι, ἀφθόνως ἀείβειν.
Ἐν ποῖς δὲ λοιποῖς καὶ φέρειν ἡσώμην.
Solum Deum & divina concupiscito,
Sumentibus qui & plura largiri solet,
Sitiens sitiri, semper affluens bonis.

In cæteris voto excidens modum obtine.

Hoc de omnibus floribus eleganter exposuit D. Chrysostomus
Homilia in Genesin XLIII. hisce verbis. Quemadmodum flori-
dum quoddam pratum varios & omnis generis flores exhibet; ita
divina scriptura justorum virtutes nobis demonstrat, non ut illo-
rum florum flagrantia brevi tempore fruamur, sed ut perpetuam
inde utilitatem recipiamus, & eas in sinu mentis reponamus, ut
per omne tempus si volumus, eorum sua veolentia frui possimus.

ALITER

LI.
ALITER COE-
LESTIA DURANT.

*Ah quàm forma rosas cito deficit inclyta pulchras!
Non ita cœlestis quas Paradisus habet.*

LII.

VIRGA Aaronis, ut habetur Numer. cap. XVII. inter omnes alias virgas Principum Israël sola cœpit germinare ac virefcere, ac flores amygdali protulit, indicans Levitica tribus electionem ad Sacerdotii dignitatem peculiarem, quoniam nulla alia tribus Israëlitica cum ea hac in parte conferri potuit, ut que præ alijs ad hanc dignitatem electa fuerit, quæ ve tanquam amygdalus inter arbores prima florem & fructum proferreret, cæterisq; arboribus anteiret. Quam virgam ita floridam Iudaicus postea populus in suis nummis quos siclos vocarunt, designari curavit. Quod symbolum usurpare Adrianus sextus Pontifex Romanus, patria Trajectensis in Belgio oriundus ex familia Florentia non obscura, & hoc pacto ad familia cognomen alludere seque præter suam aliorumque spem ad tantum repente fastigium fuisse evectum, illo docere voluit. Nemini igitur desperandum, sed potius spei bona semper incumbendum. Ἐδὲν ᾄδ, ait Chrysostom. ἔτιως τρέφει ψυχὴν, ὡς ἐλπίς ἀγαθὴ, καὶ τὸ κρησαὶ ἀσδοκᾶν, Nihil namque adeo animum pascit, atque bona spes, & boni expectatio. Apud Gu. Paradinum aliud dictum est appositum, nimirum, SEMINE AB. ÆTHEREO, Comprobans divinitus electam ac conservatam tribum Leviticam contra Dathan & Abiron factiosos, ac Aaronis sacerdotii diviniq; ministerii perturbatores.

LII.
INSPERATA
FLORUIT.

*Floruit Aaroni vi numinis arida virga:
Me quoq; florentem spes animosa facit.*

LIII.

PLUTARCHUS in libello, quem inscripsit, *πῶς ἀν τις ὠμῶν ἐχθρῶν ὠφελεῖτο*, id est, de capienda ex inimicis utilitate, hoc symbolum docte admodum & eleganter hisce verbis interpretatur. Sicuti periti agricolæ rosas ac violas existimant se odoratiores ac meliores reddere, si allia ac capas juxta eas plantent, quod in ea excernatur, quicquid alioqui alimenti acerbi aut fætidii illis inest: ita inimicus quoque excipiens invidia & malignitatis alterius ictus, benevolentior em aliquem amicis secunda utentibus fortuna reddet atq; commodiorem. Hucusque Plutarchus. Hæc quoque explicat doctissimus Costæus in II. libro de Natura plantarum cap. XLIII. quo in loco inquit: Sed & satione fætidarum rerum prope flores, odore evadent suaviore, ut si allium prope rosam collocaveris. Cum enim simili omnia nutriantur, & ab allio, si quid terræ fætidii inest, in suum trahatur alimentum, quod reliquum est purius remanet, idque in rose cedens nutrimentum, suavioris in ea & succi & odoris est causa. Vt illud addam, calefcere vi allii terram, proptereaque & calidius & elaboratius esse quicquid in rosam perfertur. Rectè igitur Periandri illud huc referemus: ὅσω γὰρ ἀν Φθονῆς, τοσῶτω μείζονων γίνηται ἔξεν & ἀγαθῶν τῶ Φθονεμένῳ, Quo magis utiq; invidibus, tanto majorum fies causa bonorum illi cui invides..

LIII.

PER OPPOSITA.

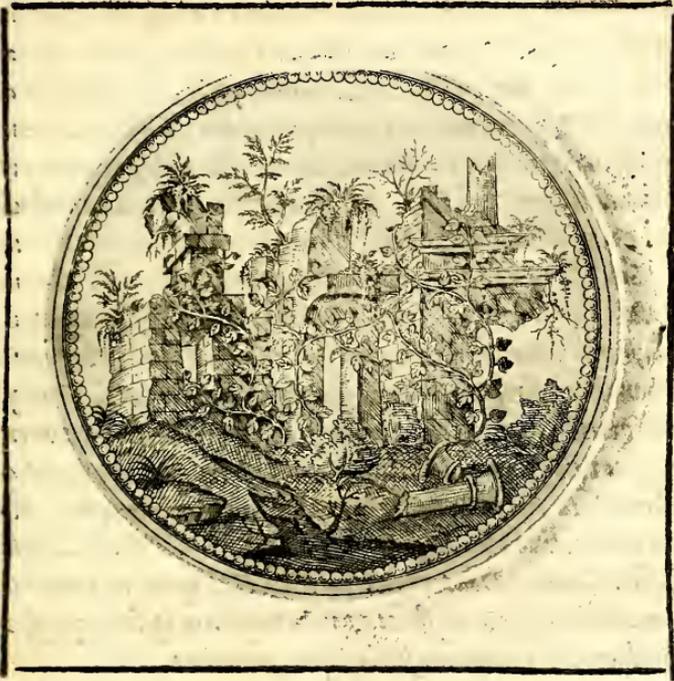
*Licet iners stimulos generosis mentibus addit,
Sic per fœda rosas allia crescit odor.*

LIV.

HEDERA vincere quasi quibusdam brachiis quicquid apprehenderit, arctissimeque continere solet. Vicissim ergo etiam murorum rudera ea ita sustentantur, ne corruant, ac pariter quoque ab illis conservatur ac erigitur, ut hac ratione neutrum sine altero possit consistere. Qui profecto typus est veræ constantisque amicitia, de qua imprimis Cicero aureolum libellum illum conscripsit. In quo inter alia plurima præclara dicta, etiam hæc commemorat: In amicitia & absentes adsunt, & egentes abundant, & imbecilli valent, & quod difficilius dictu est, mortui vivunt. Ac paulò post subjungit: Est enim amicus quidem tanquam alter idem. Latius quoque in fine ejusdem libelli commendans amicitiam, quæ fuit inter Scipionem & ipsum arctissima, tandem hæc addit: Mihi quidem Scipio, quamquam est subito ereptus, vivit tamen, semperque vivet. At Seneca in Epistola LXVII. scribit: Nihil æque agrum reficit sicuti amicorum affectus. Non video me mori cum illos superstites reliquero. puto, inquam, me viditurum non cum illis sed per illos. Pulcrè Chrysostr. εἰ δὲν γὰρ, εἰ δὲν τῆς ἀγάπης γλυκύτερον ἤνοιτο ἂν. τί γὰρ σὺκ ἂν ἐργάσαστο Φίλῳ γνήσιον; πόσῃν μὲν σὺκ ἂν ἐμποιήσειεν ἠδονῶν; πόσῃν ἢ ὠφέλειαν; πόσῃν δὲ ἀσφάλειαν; καὶ ἂν μὲν εἰς θεσσαυρὸς εἶποις, εἰ δὲν ἀντιτίξιον γνησίῳ Φίλῳ: Nihil enim, nihil dilectione queat existere jucundius: Quid enim non effecerit amicus verus? quam non voluptatem? quantam vero utilitatem? quantam securitatem? tametsi mille thesauros recenseras, nihil hoc ad verum amicum.

LIV.
SI VIVET VI-
V A M.

*Muri hederam, hac illos, alterno munere, firmant.
Hic typus expressus mutuae amicitiae est.*

N BECULÆ mites & irriguæ pluuiam suauem ac utilem super prætata uirescentia ac flosculorum variorum amœnitate undique referta leniter effundentes, uirifico illo ac suauis humore intra terræ viscera attracto, plurimum reficere & latiora reddere solent: absq̃ illis uero, siccitate & squalore plane exarescunt. Vnde Prophetæ Ieremias cap. LI. Dante eo uocem, multiplicantur aquæ in cælo. Et Epistola ad Hebræos cap. VI. Nam terra quæ imbrem sæpius in se uenientem combiberit, & progenuerit herbam accommodam eis per quos colitur, recipit benedictionem à Deo. At quæ profert spinas ac tribulos, reproba est & maledictioni affinis, cuius exitus tendit ad exustionem. Similiter quoque uiri docti & prudentes, multarum rerum peritia excellentes, dona sua à Deo ipsis concessa non in uide occultant, sed diuino in primis auxilio ad iuti de omnibus bene mereri, ac liberaliter scriptis dictisq̃ suis egregiis uniuersis prodesse student, diligenter operam dantes, ne secundum sanctum uatem Dauidem, sint tanquam γῆ ἄρῳδῳ &, id est, terra sine aqua, aut, quemadmodum S. Iudas Apostolus loquitur, nubes sine aquis, sibi tantum uiuentes, sine ulla aliorum utilitate. Sic uir Dei S. Moses (ut est in ipsius Cantico Deuteronomii XXXII.) optat ut concreseat in pluuiam doctrina sua, ac fluat ut ros eloquium ipsius, quasi imber super herbam, & tanquam stille super gramina.

LV.

COELI BENEDI-
CTIO DITAT.

*Verna rigant pluviis languentes nubila flores,
Nos Pater, ætherii Flaminis imbre fo-ve.*

P

In agris

LVI.

*N*agris letioribus præq̄ ubertate nimia luxuriantibus, seges interdum tanta fertilitate crescunt & augentur, ut nisi suo tempore nonnihil demetantur, & nimia copia illis detrahatur, se ipsas suffocare, ablatiis vero superfluis, multo quàm prius crescere uberius soleant. Non aliter quædam nimis ambitiosa ac felicia ingenia, plus quàm oportet sibi tribuentia, ac ideo omnia audacter ac præcipitanter agentia, sæpè seipsa evertunt ac consumunt: at si interdum falce moderationis ac humilitatis reprimantur ac castigentur, tum demum fructus maturiores ac præstantiores producere consueverunt; contra præcocia & nimium luxuriantia ingenia sæpè in ipsa quasi herba suffocantur. Nam juxta Senecam, ad maturitatem non peruenit nimia sæcunditas. Quò pertinet D. Augustini dictum in Epistola I. ad Maced. Quædam acutiss. & excellentiss. ingenia tanto in majori errant, quanto confidentius tanquam suis viribus cucurrerint, nec suppliciter ac veraciter DEVM, ut viam sibi ostenderet, petiverint. Sed hæc de ingeniorum luxurie, quæ modum jam excessit, intelligimus. Cateroquin vera est Ciceronis II. de Orat. sententia: Volo se efferat in adolescente sæcunditas: Nam facilius, sicut in vitibus revocantur ea, quæ se nimium profuderunt, quam si nihil valet materies, nova sarmenta cultura excitentur: Ita volo esse in adolescente, unde aliquid amputem. Non enim potest in eo succus esse diuturnus, quod nimis celeriter est maturitatem affecutum.

LVI.
SURGET UBE-
RIOR.

*Luxuriam segetis castigat falce colonus,
Ingenium praecox reprime: sic sapiens.*

PICÆ jam matura inter duas manus nisi continuè fricentur ac valide exprimantur, grana frumenti in illis conclusa inde non possunt excuti vel rectè colligi, quibus ita expressis convenientissimum illa alimentum generi humano præbent. Ita etiam quantumvis præclare cogitationes ac meditationes de rebus tam sacris quam profanis, nisi ad actum, ut dici solet, traducantur, parum utiles esse solent. Vnde etiam Cicero I. de Officiis ait, Virtutem omnem in actione positam esse, quod sumsit ex luculenta de hac re disputatione Aristotelis in X. Ethicorum Nicomach. Sane autem succinctum est Plutarchi illud: Ἀνδρῶν τὸ μὲν τὸ χεῖμα: ἀνδρῶν δὲ ἡ τεῶξις κοσμεῖ; Statuam figura, at virum decet actio. Nec minus illud Cyrilli: σὺν ἐπιπύρρῳ χεῖμα λαμβάνειν τοῖς ἀρεταῖς, μικροῦς γὰρ τὰ μέγιστα πῶς ἂν πῖς ἐλοιτο πόνοισιν; Non ita subito datur virtutem apisci. Quopactonam quis maxima exiguo capiat labore? Nic. Reusnerus, in II. parte suorum Imperat. Symbolorum, ex D. Chrysostomo desumptum attribuit FL. Valerio Constantio Imp. Rom. ejusmodi symbolum, VIRTUS DUM PATITUR VINCIT. Quod imprimis de Christiana pietate ac virtute intelligendum, quemadmodum præclare dicitur in Epistola ad Hebræos cap. XII. πᾶσι παιδεία πρὸς μὲν παρὸν ἔδοκεῖ χρεῖς εἶναι, ἀλλὰ λύπης. ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς ἐγγεγυμνασμένοις ὑποδιδῶσιν δικαιοσύνης: Omnis castigatio in presens quidem non videtur esse gaudii, sed molestie. At postea fructum tranquillum justitiæ reddit iis, qui per illam fuerint exercitati.

LVII.
SIC VITAM IN-
VENIES.

*Spica attrita manu sua grana effundit ad usus :
Sic ostende actu, quae meditata tenes.*

LVIII.

CANTHUSEA herba esse putatur, quam vulgo à similitudine foliorum cum pedibus ursinis, Brancam ursinam Italicam vocant, & apud nos quoq; hoc tempore excolitur. De qua Vitruvius libr. IV. cap. I. historiam refert ejusmodi: Virgo civis Corinthia jam matura nuptiis, implicata morbo discessit. Post ejus sepulturam, quibus ea viva delectabatur poculis, nutrix collecta & composita in calatho pertulit ad monumentum, & in summo collocavit, atque uti ea permanerent diutius sub divo, tegula texit. Is calathus fortuito super acanthi radicem fuerat collocatus. Interim pondere pressa radix acanthi media folia & cauliculos circa vernum tempus profudit, cujus cauliculi secundum latera crescentes, & ab angulis tegulae ponderis necessitate expressi, flexiones in extremas partes volutarum facere sunt conati. Tunc Callimachus Statuarius prateriens hoc monumentum, animadvertit eum calathum, & circa foliorum nascentem teneritatem, delectatusq; genere & formae novitate, ad id exemplar columnas apud Corinthios fecit. Haecenus Vitruvius. Vt igitur haec herba melius crescit ac elegantius, si non nihil prematur: sic etiam animus fortis & sua virtute invictus contra omnes insultus fortunae, in adversis semper sese magis exeret, ac multo clarius omnibus conspiciendum praebet. Vnde Lucanus.

-----serpens sitis, ardor arenæ,

Dulcia virtuti, gaudet patientia duris,

Lætius est quoties magno sibi constat honestum.

Camillus de Camillis in Italicis symbolis addidit, PRESSA
TOLLITUR HUMO.

LVIII.

DEPRESSA RE-
SURGIT,

*Fortis ab ad-versis animus præclarior extat:
Pondere sic pressus surgit acanthus humo.*

Milio

LIX.

M L I O *quandam peculiarem vim naturalem inesse constat, non solum longo tempore (propter suam siccitatem potissimum) seipsum , sed alia multa, quæ in illius aceruis reconduntur, conservandi à corruptione ac putredine, qualia sunt Rhabarbarum, Camphora & similia non pauca. Typus certè valde appositus matronæ pudicissimæ, quæ semper castitatem, honestatem & omnem virtutem huic sexui convenientem & necessariam præ oculis habere, & non solum sedulo curare debet, quo pacto seipsam, sed etiam omnes quæ illius fidei sunt commissæ ab omni labe & turpitudine integras ac inculpatas semper conservet , in quam vere illud Senecæ in Octavia competit,*

*Probitas, fidesque, conjugis mores, pudor,
Placeant marito.* —————

Ac secundum Aristotelem in Oeconomicis, non tantum nitor vestimentorum, nec excellentia formæ, nec auri multitudo ad laudem mulieris valet, quantum valet modestia in rebus, ac studium honeste decoreq; vivendi; similiaque de mulieris vero ornatu scripsit Phintys Callicratis filia Pythagorea, ut apud Stobæum legimus. Hoc igitur symbolum eam ob causam sibi elegit usurpandum illustrissima Marchionis Vastii conjunx Maria de Arragonia, specimen & imago certissima omnis honestatis, castitatis ac prudentiæ, quæ in hunc sexum potest cadere: de cujus laudibus plura, qui volet, legere poterit apud Paulum Iovium & alios scriptores Italicos passim in eorum scriptis. Alibi non minus elegans & vetus dictum additur, SERVATA VALEBUNT.

LIX.

SERVARI ET SER-
VARE MEUM EST.

*Seq; aliaq; pudens matrona à crimine servat:
Putrorem milium ceu procul esse facit.*

LX.

NON caret admiratione, parvulam hanc, at elegantem plantam plerunque sabulosis ac udis locis, interdum etiam umbrosis sylvis proventientem, & quaecum capillaribus herbis magnam habet affinitatem, veteribus forsitan ignotam, ad multos morbos tamen efficacem, quantumvis etiam astate ardentissimis solis radiis sit exposita; nunquam tamen folia ipsius, cava instar pusilli cochlearis, roscido quodam humore destitui, eorumque lanuginem admodum teneram guttulis quibusdam pellucidis semper madere, unde etiam nomen sortita est, ut Rorem Solis ac Rorariam recentiores nuncuparint, de qua Chymici nescio quae arcana praedicant, ut Isaacus Hollandus proprio scripto testatur. Illustris profecto haec imago est, nos etiam in summis caloribus ac aestibus calamitatum & afflictionum nunquam flaccescere aut succumbere, si ex sacratis. verbi divini fontibus vividum semper ac roscidum succum, qui nos subinde recreet, alat ac sustentet, hauriamus. Qui alioquin nimium rerum humanarum ac caducarum cupiditate dissipatus ac consumptus, perpetuum marcorem, & tandem interitum perniciosum producit. Vnde Chrysostomus in Epistolam S. Pauli ad Corinth. serm. XXVI. Ὡς περὶ καὶ ἡ ψυχὴ καθαίρεται, ὅτε θεὸς τὸν θεὸν ἐλίβεται, id est, Tunc enim anima purgatur, quando Deo volente affligitur. Quo in loco plura admodum utilia idem sanctus & disertus pater exponit, quae hic recensere nimis longum foret.

LX.

INVICTA MA-
NEO.

*Syrius ut flagret, viret ac perfusa liquore est:
Candida sic durent pectora firma fide.*

LXI.

DIOSCORIDES *Helichrysum* nominat quoque *Amarantum*, $\delta\omega\delta\ \tau\epsilon\ \mu\eta\ \mu\alpha\ \epsilon\gamma\iota\upsilon\epsilon\delta\alpha\iota$, id est, quod nunquam marcescat. Sed Plinius diversam ab eo plantam, purpureo flore præditam ita vocare videtur, quam Itali fior velluto appellant, puellis ob colorem viridum & perennem ad coronas texendas gratiss. præsertim hyberno tempore, ubi viridum suum colorem adhuc retinet. Fasciculum ex hisce floribus spicatis colligatum, in signo sive vexillo suo. militari depictum gestavit pro symbolo egregius copiarum equestrium ductor Fabricius Geswaldus Neapolitanus, quo voluit innuere, se in omnibus rebus, quæ spectent ad sui regis autoritatem & utilitatem conservandam, semper impigrum præstiturum, nullosque labores aut pericula unquam subterfugiturum, sed sine intermissione animo præsentis ac intrepido provinciam sibi demandatam pro virili administraturum esse, secundum Virgilianum istud,

Tu ne cede malis, sed contra audentior ito.

Annotat vero Pierius quoque in suis Hieroglyphicis veteres illorum capitibus, qui valetudine integerrima viribusque ad extremum senectutis vegeti vixissent, solitos fuisse Amarantinam corollam imponere, propter eandem, quam jam attulimus, rationem.

LXI.

NUNQUAM LAN-
GVESCIMUS.

*Impavidum invictumq; animum signas amarante:
Et. vegetis senibus grata coronata est.*

LXII.

HEOPHRASTUS scribit esse genus quoddam rosarum circa Philippos in Græcia, centum folia continens, cujusmodi Plinius ex Pangeo in Campaniam transplantatas perhibet, quales nunc rosa apud nos quoque, quamvis rarius, inveniuntur. Sed nullum, meo iudicio, florem pleniorum, elegantiorum & pluribus foliis refertum vidit hæc nostra ætas (harum rerum ad curiositatem usq; studiosa) quam Pæonia ex Hispania, ut ajunt, primum allata, & jam ubique in hortis instructioribus frequentata, cujus in unico flore ultra quingenta folia me aliquando numerare nemini. At superveniente pluvia, vel nimio sole ardente, subito folia decidunt, & decor omnis abit. Quod in tota vita nostra caduca, fluxa ac incerta (τὸ δὲ αἰθρῶπιον ἔπειτα πᾶσι βέλτατον : Humana enim non sunt omnino firma, inquit Plato in Epistolis) unusquisque observare, atque ideo fallacibus voluptatibus, quas brevissimas interdum longissima comitantur incommoda, minime indulgere debet.

Festinat enim (secundum Iuvenalem) decurrere velox
 Flosculus, angustæ miseræque brevissima vitæ
 Portio, dum bibimus, dum ferta, unguenta, puellas
 Poscimus, obrepit non intellecta senectus.

Idem etiam Ovidius monet hisce versibus.

Forma bonum fragile est, quantumque accedit ad annos,
 Fit minor, ac spacio carpitur ipsa suo.

Alii addiderunt. MULTIPLEX, MOX NULLA, indicantes simul & vanitatem & brevitatem mortalis hujus ac momentaneæ nostræ vitæ.

LXII.
CADUCA VO-
LUP T A S.

*Hæc rosa centuplici ceu flore decora, caduca est:
Sic formæ & vitæ mox perit omne decus.*

Quanquam

LXIII.

VANQUAM Hedera sit ex numero istarum plantarum, quæ nunquam folia amittunt, sicuti quoque Olea, Myrtus, Palma, Pinus, Cupressus, &c. nihilominus tamen levi momento vel propter ipsius temporis incommoditatem, vel soli imperfectiorem, aut alia de causa decrescit & interdum plane exsiccatur. Vnde Cardinalis Lotharingus Pyramidem hederæ vestitam, in cuius apice Luna est apposita, quæ Regis Galliæ Henrici II. fuit symbolum, usurpavit, eo designare volens, tam diu Hederam, id est, ipsummet in virore ac felicitate perstiturum, quousque Rex Henricus herus illius floreret, illumq; instar Pyramidis sustentaret. Idq; unusquisq; alius fideliter ac pro viribus superiori alicui Domino inserviens, ac vicissim illius benevolentiam ac favorem experiens sibi accommodare poterit. Sed multo adhuc rectius ad verum Dei cultum & honorem transferre hæc licebit, Nam sicuti videmus hederam, vitem, lupulum salictarium, & alias hujus generis plantas, propter imbecillitatem, innixu ad arborem, palum, vel murum egere, ita persuasum esse nobis debet, nos non posse alia ratione ulla assurgere, crescere vel florere, quàm accessu ad Deum Opt. Max. & gloria ejus pro viribus tuenda. Et in hoc quidem falleremur nunquam: in illo fortassis sapius. Oraculum enim est Psalmographi: μη παροΰτε ἐπ' ἀρχοντας, ἐπὶ ἡὲς ἀνδρῶπων, οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία. Academici occulti Brixenses habent columnam, circa quam Smilax planta involvendo ascendit, cum tali dicto, UT ERIGAR.

LXIII.

TE STANTE VI-
REBO.

*Pyramidis surgentem hederam nunimine cernis?
Talis stat pietas fulta favore DEI.*

R Coralium

LXIV.

CORALIUM, (*inquit Dioscorides lib. V. cap. XCVII.*) *marinum esse fruticem constat, qui alto extractus, duratur statim atque emergit, tanquam offuso aëre protinus concresecat, atque ideo Lithodendron vocatur. Vnde Ovidius in libro IV. Metamorphos. in fabula de Andromeda ac Perseo ejus proprietatem ita describit.*

Nunc quoque Coraliis eadem natura remansit,
Duritiem tacto capiant ut ab aëre, quodque
Vimen in æquore erat, fiat super æquora saxum.

Ac libro XV. ejusdem operis inquit.

Sic & Coralium, quo primum contigit auras
Tempore, durefcit, mollis fuit herba sub undis.

Adeundem modum etiam illi, qui patria ac propriis laribus relictis, ubi molliter ac delicate vivere eis licuisset, sine tamen aliquo fructu ac utilitate, instar Vlyssis sibi proposuerunt explorare mores multorum & urbes, atque laboribus & peregrinationibus fructuosam prudentiam, ac rerum laudabilium copiam ac experientiam sibi comparare, instar Coralii aëre indurati iudicium confirmatum & stabile ad quosvis casus ac eventus ferendos tandem consequuntur, & secundum Horatium,
est animus illis

Rerumque prudens, & secundis
Temporibus dubiisque reclus.

Huc pertinet præceptum Isocratis, μή κατόκει μακρὸν ὁδὸν πορεύεσθαι πρὸς τὰς διδάσκων πρῆξιμον ἐπαγγελιομένους. Ne gravem viam ingredi ad utilis alicujus doctrinæ professores. Quidque Plato, & alii plurimi utilis suis peregrinationibus consecuti sint, nemini est ignotum.

LXIV.

MOLLIS FVIT
HERBA SUB UNDIS.

*Qui sapit, ille animum peregrino obdurat in orbe,
Coralium extra undas sic abit in lapidem.*

R 2

Cum

LXV.

*V*M Propheta Ionas ex urbe Ninive redisset, ac defatigatus, frustra expectans finem suae predictionis, quievisset sub pergula hederæ sibi constructa, (ut habet antiqua versio: alij enim cucurbitam interpretati sunt:) somnumq; cepisset: vermis quidam circa radicem erosit stipitem, ut paulò post hederæ plane aresceret ac periret. Quare Propheta radijs solis graviter percussus, atque è somno excitatus, à tam vili vermiculo tam optatam sibi commoditatem fuisse ablatam gravissimè lamentabatur. At Dominus DEVS hoc pacto illi voluit demonstrare, quanto pere erraret, molestè ferens predicacionem suam de Ninivitis ratam non haberi, nec perpendens, cum tanto pere ipse doleret jaeturam illius Hederæ eum à calore solis defendentis, quanto magis displicere Deo deberet, tam magnam urbem, præsertim veram pœnitentiam agentem, perire. Hoc exemplo quidam magnus vir (ut scribit Camillus de Camillis in suis Italicis symbolis,) seipsum voluit consolari ac ad patientiam constantiamq; admonere, propter obitum filii sui magna expectacionis, per hederam indicans præclaram spem de eo jam conceptam, per vermem autem ipsius mortem. Præclare autem Philippides:

τὸν ἀναγκάτως ἔχει.

Βίον θεράζειν, ὡς ἐκαστὸν πικρὸν σίχλω.

Καὶ τὸν μὲν εἶναι, ἢ δὲ μὴ.

Sed necessarium est:

Vitam demeti, velut gravidas spicas:

Et alium vivere, alium non.

LXV.

NATURÆ MA-
TVRAVIT OPVS.

*Quod natura brevi maturum tempore perdet,
Cur adeò, huic fatum vim properare, doles?*

R 3

Cytisum

LXVI.

CYTISUM fruticem (qui jam de sententia D. Marantæ & Matthioli aliorumq̃ existimatur nobis esse notus) scribit Plinius libr. XIII. cap. XXIV. inventum esse in Cythno insula, ac inde in omnes insulas Cycladas, mox in urbes Græcas magno proventu casei translatum, miraturq̃, ideo Italia esse rarum. Eodem loco addit, Cytisum non æstum, non frigorum, non grandinum aut nivis injuriam expavescere, & ut Hyginus adjecit, ne hostium quidem, propter nullam gratiam ligni. Qua occasione à Rota, ut scribit Scipio Amiratus in Italico suo libro de symbolis, Comiti Polentia Neapolitano, strenuo ductori militum, contra hostes cum multis fortiss. viris pro suo Rege expeditionem suscepturo, & nullum laborem aut periculum ipsius caussa detrectaturo, hoc symbolum non sine ratione assignatum fuit. Idq̃, Seneca etiam, de Ira librum tertium & ultimum claudens, gravi admodum Epiphonemate explicat hisce verbis: Dum inter homines sumus, colamus humanitatem: non timori cuiquam, non periculo simus: detrimenta, injurias, convicia, vellicationes contemnamus, & magno animo brevia feramus incommoda: dum respicimus (quod ajunt) versamusq̃, nos, immortalitas aderit.

Ac Livius Decad. I. lib. IV. breviter graviterque dicit: Labor & periculum impenditur, unde honor & emolumentum speratur. Sic Virgilianus Aeneas:

O socii, neque enim ignari sumus ante malorum,
 O passi graviores, dabit Deus his quoque finem:
 Durate & vosmet rebus servate secundis.

LXVI.

LÆTAMUR GRA-
VIORA PASSI.

*Non estu cytissus, non frigore, non ni-ve laesus:
Spernere magnanimos omnia dura docet.*

Quemadmodum

MEMADMODUM apes ad omnes quidem flores advolant, quanquam interdum amari aliquid vel acris in se contineant humoris, quales sunt ranunculi & alii plurimi similes; nihilominus tamen succum quendam utilem inde exugunt, ex quo non sine admiratione, postea miro artificio mel parant: Sic etiam sedulo magnoque studio ac iudicio viris bonis ac doctis annitendum, ut non solum ex optimis ac selectissimis autoribus, sed aliis etiam non adeo commendabilibus scriptis, si quid boni illis insit, omnia ad unicam utilitatem publicam colligant, & posteritati commendent, ut hac ratione prodesse plurimis, nemini autem, si fieri queat, nocere possint. Qua quidem similitudine eleganter suam *Ἠθικὴ* concludit ad Demonic. Isocrates. Et rem ipsam etiam Lucretius lib. III. hisce versibus eleganter expressit.

Floriferis ut apes in saltibus omnia libant,
 Omnia nos itidem depascimur aurea dicta,
 Aurea, perpetua semper dignissima vita.

Huc pertinet quoque libellus D. Basilii, Quomodo sint legendi Ethnici scriptores. Et non pauca hujus generis apud Clementem Alexandrinum habentur, quae ad excolendum ac confirmandum hac in parte iudicium plurimum conducere possunt. Estque Aeschylæ sententia hæc quoque observatione digna,

Ὁ χρησίμ' εἰδώς, ἔ' ὀ πολλὰ εἰδώς, σφδός.

Qui utilia, non qui multa novit, is sapit.

LXVII.
UT PROSIT.

*Felix qui potuit solerti mente, vel hoste
In sua conuerso commodarè frui.*

LXVIII.

VRTICA ob subtiles adeo acutosq; foliorum aculeos, si manibus leniter contrectetur, magnum post se pruritum & acrimoniam satis molestam relinquit: contra vero si plena manu fortiter comprimatur, parum nocere potest. Quo exemplo indicatur, exigua pericula quandoq; si negligantur, nec illis in tempore presenti animo obviam eatur, non contemnendas vires sumere, & hominibus tandem plurimum exhibere negotii. Unde etiam veteri proverbio Germanico admonemur, parvum hostem, & exiguum vulnus non temere esse contemnendum, cum utrumque principio neglectum levi aliqua occasione vires sumere, & nonnunquam plurimum damni inferre consueverit. Quare, ut poëta monet,

Principiis obsta: serò medicina paratur,

Cum mala per longas invaluere moras.

Et ut Phocylides: ἀρχόμενον τὸ κακὸν κέρειν, &c. Similiter Persius Sat. III.

Elleborum frustra, cum jam cutis ægra tumebit;

Polcentes videas, venienti occurrite morbo.

De hoc symbolo quidam eruditum hoc carmen composuit.

Molliter urticam si quistractaverit, uret,

Et timidas lædit tacta borago manus.

His tamen intrepido franguntur spicula pressu,

Hacque omnis subito pellitur arte dolor.

Res age, non magnis nec neglige viribus hostem,

Sed leve, quo poteris robore, tolle malum.

LXVIII.
LEVITER SITAN-
GIS, ADURIT.

*Læditur is meritò parvum qui negligit hostem:
Fortiter urticas qui premit, ille sapit.*

LXIX.

FLOS Adonidis apud poëtas, ac præsertim Ovidium Anemone vocari videtur, cuius plures sunt species, flores elegantes sed caducos, profert phæniceos, purpureos, luteos & albos quoq̄. Alij florem Adonidis vocant quandam plantam, quam Herbarii Chamamelum rubrum quoque appellant. Flos itaq̄ Anemones ut est pulcherrimus, sic levi ventorum impetu, aut solis calore languescit & decedit, ejusq̄ semen pariter facile in pappos abit. Desumptum autem est symbolum ex Ovidii X. lib. Metamorphos. ubi hi versus leguntur:

Nec plena longior hora

Facta mora est, cum flos de sanguine concolor ortus,

Qualem quæ lento celant sub cortice gramen

Punica ferre solent, brevis est tamen usus in illo.

Namque male hærentem & nimia levitate caducum.

Excutiunt iidem qui perflant omnia venti.

Estq̄ hic typus quoq̄ vitæ humanæ brevis ac fragilis, sicuti in multis alijs symbolis a nobis dictum est. Quidam referunt ad pulchritudinem sexus muliebris, qua sæpè nimium superbire seseq̄, efferre solent fœminæ: cum secundum Senecam in Tragedia Octavia, Florem decoris singuli carpant dies. Rectè etiam Isocrates: καὶ αὖ μὲν ἄνθρωπος ἡ γυνὴ ἀνάλωσεν, ἢ νόσος ἐμὰ ἐγενε: Pulchritudinem aut tempus abolet, aut morbus corrumpit.

Alij habent: GLORIA VENTO DISCUTITUR. Nam Anemone nunquam se aperit, secundum Plinium libr. XXV. cap. XXIII. nisi vento spirante, unde & nomen accipit, & facile rursum eodem vento flores & semina discutiuntur. Quod gloria vanæ & instabili, quæ non virtute solida nititur ac confirmatur, rectè possumus accommodare.

LXIX.
BREVIS EST
USUS.

*Vita fugax, quàm caussa le-vis tua stamina rumpit?
Pulsa le-vi flatu sic Anemona cadit.*

DE Loto multa scripserunt veteres, Theophrastus, Dioscorides & Plinius, ac tradiderunt sole occidente comprimi occludiq^z, ad ortum autem aperiri; qui seorsim Nymphaeam quoque descripserunt. Sed Excellentiss. D. Medicus Venetus Prosper Alpinus in suo accuratissimo libro de Aegypti plantis nuper publicato, probare studet, omnino unam eandemque plantam esse Lotum ac Nymphaeam, cum multis annis, quos in Aegypto medicando transegit, hanc plantam diligenter inquisiverit: sed fatetur se plane omnes proprietates in Nymphaea observasse, quas Loto olim autorestribuerunt, nec aliam Lotum in tota ista regione inveniri: quoniam, ut verum fatear, in radice aliqua sit diversitas. At dubitari possit, num in Euphrate Loti crescentis, cujus potiss. meminere Theophrastus ac Plinius, aliqua sit differentia necne cum Aegyptia. De causa vero hujus proprietatis, si ve jam Nymphaea & Lotus idem sint, seu non, disputat Theophrastus lib. II. de causis plantarum cap. XXV. à quo tamen non nihil dissentire videtur Iulius Caesar Scaliger in suis commentariis ad eundem librum, de quibus nimis longum esset hic differere, quare ad ipsos autores remittimus studiosum lectorem. Est autem significatio hujus symboli cum aliis non paucis à nobis propositis communis, nimirum omnes nostras cogitationes & actiones dependere à radiis aeterni solis, Dei Opt. Max. qui sua divina bonitate & gratia omnia vivificat, conservat, & in lucem profert. Alii addunt: SIC ALMA LVX MIHI. & ut quidam in more habent positum, ad εγω ημεα accommodant.

LXX.
DUM RESPICIS
ERIGOR.

*O Sol justitiæ, sine te non fluctibus atris
Curarum potero tollere Christe caput.*

Vidit

V I D I T inter alias rariores stirpes hanc etiam novam plantam nostra aetas, quam vocant Turcico vocabulo Tusai: nam Constantinopoli allata est: alii Liliū Persicum, à natali loco, vulgo ob similitudinem Coronam imperialem si ve regiam appellant, quam peritissimus rerū simplicium Carolus Clusius, summus meus amicus, ad Hemerocallidem veterum non male referri posse existimat. Hujus flos maturus expanditur ac in suis proprijs pediculis plane deorsum flectitur, at quamprimum flaccescere incipit; succedunt illi satis magna capita, (ut quandoq; in lilio rubro fieri solet,) quæ excusso flore statim sursum eriguntur, ne scilicet, si deorsum debiscerent diutius, semina nondum matura putrescant ac excidant. Sic juvenes, quantum vis ingenij, vel corporis atque fortuna bonis ornati, singulari modestia sese submittere, nec ante tempus, (quod sæpe fieri videmus) exultare, superbire, & insolentia tristis erigere debent, cum secundum Salustium in bello Jugurt. contemtor animus & superbia, commune nobilitatis malum sit. Contra vero senes jam prudentia & usu rerum confirmati, auctoritatem suam tueri, ac bene monendo præcipiendoq; alijs præire jure ac merito possunt. Unde etiam Cicero in lib. de senect. ait, Apicem senectutis esse auctoritatem. Et Euripides jubet expeti senum consuetudinem.

Ὅμιλιαι δὲ τῶν γεγενημένων φίλαι: Conversations autem seniles ama. Notandum vero quod negligentia sculptoris, semina ante flores male sint posita.

LXXI.

MODESTA JU-
VENTVS, HONESTA
SENECTUS.

*Disce puer virtutem ex me, nec flore superbi:
Matura tollat fruge senecta caput.*

T Theophr.

HEOPHRASTUS celebris Philosophus apud veteres, tum alibi tum libr. II. de causis plantarum, reddit rationem, quare flores nonnulli ad radios solis sese aperiant, & multi ex illis cum iisdem planè convertantur. Clauduntur, inquit, hi imbecilliores nocturno frigore, solis verò tempore soventur ac aperiantur, qui revocat calorem naturalem & à centro ad ambitum effundit, simulque humorem superfluum educit. Quod tamen in nonnullis tantum noctu sese aperientibus, interdum vero cludentibus locum non habet, de quo hic disputandi locus non est conveniens, cum brevitati potiss. studeamus. Id vero quod priore loco diximus, in primis observatur in duobus Heliotropiis majore & minore, quæ etiam inde denominationem acceperunt, atque ideo minus præsertim Italice adhuc Girasole, & Hispanice Tornesole dicitur. Hujus autem symboli interpretationem ex Lactantio libr. VI. cap. VIII. assumere rectè possumus, ubi inquit: Itaque si oculos in cælum semper intendis, & solem, qua oritur, observas, eumq; habeas vitæ quasi navigii ducem, sua sponte in viam pedes dirigentur, & illud cæleste lumen, quod sanis mentibus multo clarius sole est, hic quem carne mortali videmus, sic reget, sic gubernabit, ut ad summum sapientiæ virtutisque portum sine ullo errore perducatur. Digna profecto sententia, quæ in animis omnium infigatur, semperq; in recenti memoria retineatur. Alij adjiciunt, SOLI ET SEMPER, eadem ferme significatione. Dominichus autem: VERTITUR AD SOLEM.

LXXII.
SEMPER AD
ORTUM.

*Christe tuos vultus semper venerabor adorans,
Ut Clytie ad solem germina pulcra rotat.*

LXXIII.

IOIÆ primi gratissimi flosculi vernaes, hinc inde humi serpentes & in locis humilibus ad radices montium libenter crescentes, odore suavi ac bene olenti ab omnibus expetuntur, contra montes etiam altissimi sæpè ob asperitatem & altitudinem plane remanent steriles, paruumq; usum præbent hominibus. Vnde S. Petrus in sua I. Epistola cap. ultimo. Humilitatem animi vobis infixam habete; propterea quod DEVS superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Et D. Chrysostomus in Epistolam S. Pauli I. ad Corinth. I. eleganter & breviter monet, ἔδεν ἔτω θαυμασὸν ποιῆ τὸν χριστιανὸν, ὡς ταπεινοφροσύνη: nihil ita Christianum admirabilem efficit, ac humilitas. Quod etiam Chilon Lacedæmonius vidit, qui interrogatus quid in cælo ageret Deus, Alta, inquit, deprimit, & humilia extollit. Vel, ut Herodotus loquitur, ὁ θεὸς τὰ ὑπερέχοντα κολᾷ. Quod in super poëta Lyricus cecinit, ex Hesiodo & Xenophonte VI. ἐλληνικῶν translatum:

Valet ima summis

Mutare, & insignem attenuat DEUS,
Obscura promens,

Et alibi

Vim temperatam Dii quoque provehunt:
In majus; iidem odêre vires
Omne nefas animo moventes.

Hesiodi vero locus insignis est initio statim lib. I. ἔργων καὶ ἡμερῶν.
ῥεῖα μὲν ῥδ βελέει. ῥεῖα δὲ βελέοντα χαλέπει,
ῥεῖα δ' ἀεζήλον μινύθει, καὶ ἄδελον ἰέζει.
Facile enim extollit, facile vero elatum deprimit,
Facile insignem minuit & obscurum auget.

LXXIII.

HUMILIBUS DAT
GRATIAM.

*Alta cadunt vitiis, virtutibus infima surgunt:
Hoc te mons sterilis, vallis amœna monet.*

TRIFOLIA contra serpentum ac scorpionum ictus valere, si seminis grana viginti ex vino vel posca assumantur, vel folia ac uniuersa herba decocta usurpentur, ac praterea serpentem nunquam in trifoliis conspici, aut ores sunt Dioscorides & Plinius. Quod quidem in primis de illo, quod Asphaltites vel Bituminosum vocatur, & à Scribonio Largo, qui illud plurimum commendat, ac scribit in Sicilia ac portu Luna se copiose reperiisse, Trifolium acutum appellatur, (forsitan à foliorum figura) intelligi procul dubio debet. Non dissimili ratione homines profani, rebusq; fluxis luxuique potiss. dediti, ab honestis ac laudabilibus praeceptis abhorrent, ac imperitum vulgus pravis opinionibus imbutum, vitijsq; variis obnoxium utilissima monita virtutis ac honestatis respuit, illaq; fugit. Vnde Horatius non exiguus morum magister pulcherrimam quandam Oden, multis utilissimis subiectionibus refertam, ita incipit:

Odi profanum vulgus & arceo:
Favete linguis.

Estq; etiam Orphei versiculus hac in parte merito observandus.

Φίεξομαι οἷς θεμῖς ἐστ, ἦρας δ' ἄπιθεοθε βεβήλοις.

Iis fabor quos sancta decent, procul este profani.

Ac Plato inquit: ἔκαθαρεύ ἄκαθαρεύ ἐφάπτεσθαι μή ἔθεμιτόν ἐστ, id est, Nefas est, ab eo purum contrectari, qui purus ipse minime sit.

LXXIV.

PROCUL ESTE
PROFANI.

*Sic tua majestas Deus une & trine profanos,
Ut reprobos angues alma triphylla fugant.*

Theophr.

THEOPHRASTUS docet, & cultores rei herbaria hoc testantur, Croci plantam priusquam in florem sese exerat, conculcatam nonnihil ac pedibus leviter attritam, postea pulchrius renasci feliciusque germinare. Sic viri fortes & animosi, adq̃ magna & egregia facta suscipienda ac expedienda nati & parati, tantum abest ut rebus difficilibus ac adversis frangantur, vel deterreantur, ut multo etiam inde reddantur alacriores & aptiores ad quævis virtutis opera præclara subeunda atq̃, exequenda. Rectè itaq̃, Seneca dixit: *Marcet sine adversario virtus.* Tunc apparet, quanta sit, quantum valeat, polleatq̃, cum quid possit, patientia ostendit. Nec minus præclare *Thucyd.* Ὡς οἱ πνευθεὶς τὰς ξυμφορὰς, νόμῳ μὲν ἤμισα λυπῆνται, ἐργῶ δὲ μάλιστα αἰτέχουσιν, ἔτοι καὶ πόλεων καὶ ιδιωτῶν κερήπτοι εἰσι. Nam qui in calamitatibus animo quidem minime tristantur: re autem & operibus max. obsistunt, optimi sunt, sive civitates, sive privati homines fuerint.

Vnde Dux Venetus præclarissimus ac de sua patria opt. meritis Petrus Lauredanus, difficilimis temporibus sua Reipubl. fidelem ac promptam admodum operam præstans hoc symbolo imprimis uti voluit. Alibi additum legimus, **CONCULCATUM UBERIUS.**

Quod si hoc symbolum, quamvis ab aliis multis positum, non adeo est omnibus numeris perfectum, ut cætera quoq̃, nonnulla, ad Emblematum vel similitudinum classem poterit ablegari.

LXXV.

PULCHRIOR AT-
TRITA RESURGO.

*Pulchrior ut crescat, teritur Crocus: ô furor ingens,
Latior ut possis surgere, nolle premi!*

LXXVI.

VALERIUS Maximus lib. VII. cap. IV. ex Livio & alijs historicis refert, (nam & Herodotus de Thraſybulo ſimilem narrationem habet) Sextum Tarquinium filium, cum diuturna obſidione expugnari ipſorum urbs non poſſet, tandem ad Gabios confuſiſſe, tanquam ſavitiam & verbera deteſtantem, & ſic fictis blanditijs conſecutum fuiſſe, ut apud omnes ſua autoritate plurimum poſſet, & urbem in ſua quaſi manu haberet. Quo factò familiarem quendam ſuum ad patrem clam miſit quaſitum, quidnam deinceps fieri vellet. Iuveniſſe illi calliditati ſenilis reſpondit aſtutia: Nihil enim penitus reſpondit: ſed ſedueto Legato in hortum, maxima & altiſſima papa verum caput a ipſo vidente & preſente baculo decuſſit. Cognito adoleſcens patris ſimul ſilentio & hoc eius factò, non ignoravit, præcipi ſibi ut excellentiſſimum quemque Gabinorum aut exilio mulctaret aut morte conſumeret. Ergo ſpoliatam bonis propugnatoribus hoc modo civitatem patri tandem tradidit; Animadvertens, (ut inquit Paradinus) principem ad pacandam ac ſedandam patriam etiam ſubditorum potentiſſimos quoſque illi obtemperantes ac devinctos reddere debere. Quod tamen ſi tam manifeſta vi, quam occulta fraude cum aliorum pernecie à principibus fiat, facile in crimen affectat & tyrannidis incurſere poterunt, qua ſecundum Euripidem eſt adixias μήτηρ, id eſt, mater iniuſtitia, quando violento unius ac iniuſto imperio præter mores & leges pro arbitrio omnia adminiſtrantur. Quod Claudianns pulchre deſcribit, hiſce verſibus lib. IV. ad Honorium.

Qui terret, plus iſte timet, fors iſta Tyrannis
 Convenit; invidèant claris, fortesque trucidant,
 Muniti gladiis vivant, ſeptique venenis
 Ancipites habeant arces, trepidique minentur.

LXXVI.

ÆQVARI PAVET

ALTA MINOR.

*Quid sibi Tarquinius? Cur summa papavera frangit?
Sors quia sic plebem terret iniqua Patrum.*

LXXVII.

BETONICAM herbam vulgaris quidem notitia, sed multa utilitatis Antonius Musa Augusti Imperatoris Medicus celeberrimus peculiari scripto celebrare non dubitavit. Radix tamen terra abscondita si copiosior sumatur, vomitum concitat, & aliquid veneni in se continere existimatur. Sic Reges ac principes clementiam ac benignitatem suam omnibus notam ac testatam reddere, severitatem autem occultare debent. Quod verbosius explicat Seneca in principio lib. I. de Clementia, quo in loco quaedam principibus quasi monstrare ac dictare voluit, qua singulis momentis secum meditari ac examinare merito deberent. Sic itaq; inter alia multa utilissima praecepta eo in loco sub persona ipsorum loquitur, absq; dubio Neronem discipulum suum ad meliora cupiens praecepta assuesfacere: In hac tanta facultate rerum, non ira me ad iniqua supplicia compulit, non juvenilis impetus, non temeritas hominum & contumelia, qua saepe tranquillissimis quoq; pectoribus patientiam extorsit, non ipsa ostentanda per terrores potentia dira, sed frequens magnis imperiis gloria. Conditum immo constrictum apud me ferrum est, summa parsimonia etiam vilissimi sanguinis. Nemo non cui aliena desint, hominis nomine apud me gratosus est. Severitatem abditam, clementiam in promptu habeo. Sic me custodiu, tanquam legibus quas ex abdito & tenebris in lucem evocavi, rationem redditurus sim. Hac ill. Quo pertinet quoq; istud Ovidianum,

Est piger ad poenas Princeps, ad praemia velox,

Cuique dolet quoties cogitur esse ferox.

Quamvis interdum etiam, secundum Cicero. in Epistola ad Brutum lib. XI. salutaris severitas vincat inanem speciem clementiae.

LXXVII. I

SEVERITAS ABDI-
TA, CLEMENTIA IN
PROMTU.

Quanta ex toto tellure juvo; nocet abdita radix.
Gratia sit celebris, non gravis ira ducum.

LXXVIII.

NIL optatius accidere potest unicuique, quam suorum laborum ac operum videre & percipere tandem fructum aliquem & utilitatem convenientem, atque contra molestiss. est (quod saepe usu venire solet) si alii in nostram messem, ut in proverbio est, suam falcem immittere partisque aliorum frui conantur. Sic Agricola quoque per totum annum terram colunt, ac semina magna cura illi mandant, ut suo tempore messem optatam faciant, nec facile patiuntur ab aliis pigris ac inertibus proprios fructus sibi eripi. Docemur ideo ocium esse fugiendum, & semper honestis laboribus incumbendum, quod sacra littera quoque ab initio & passim movent: in primis vero crebra sententia in proverbii Salomonis & Syracidæ hoc nobis abunde subiiciunt: quas hic exponere nimis longum esset. Convenit autem huic symbolo dictum S. Basilii valde elegans: τίς ἐν καιρῷ πορεύσῃ οἴχοι καὶ θήμῃ ἐν σέκντος ἔθελομὲ τὸν κόλπον ἐπλήρωτε τῶν δραγμάτων, Quis semetis tempore domi sedens, instante astate sinum suum manipulis implevit? Et S. Nazianzeni eadem verba leguntur in oratione II. contra Iulianum, ἔ ἀμήσαντῃ ὁ σείχος, ἀλλὰ ἔ περιέραντῃ. Horatius quoque I. Sermonum Satyra IX. hac suo more breviter ac nervose protulit:

Nil sine magno

Vital labore dedit mortalibus.

Quod ex Epicharmo illum desumpsisse credibile est, ubi ait, πέντων πόνων πλῆσι πάντα τὰ γὰρ οἱ θεοί. Convenientibus laboribus divi cuncta vendunt bona.

LXXVIII.

NON METENTIS
SED SERENTIS.

*Pigra facesse manus, plenam ne collige messem:
Commoda frumenti qui petit, ille serat.*

RHO D O D E N D R O N sive Rhododaphne, quod Nerion quoq; vocatur, planta elegantiss. & per totam astatem amœnissimos flores proferens, teste Dioscoride lib. IV. cap. LXXII. mulis, canibus, asinis & aliis bestiis, quo ad flores ac folia, venenum est; at ab hominibus aduersus serpentum morsus utiliter è vino bibitur, praesertim ruta addita, (quamvis Galenus lib. VIII. de facultatibus simplicium Medicamentorum hominibus quoq; perniciosum esse scribat.) Ita secundum D. Augustinum in commentariis Psalmi XLVIII. omnia divina eloquia salubria sunt bene intelligentibus, periculosa vero his, qui ea volunt ad sui cordis perversitatem torquere potius, quã cor ipsum ad eorum rectitudinem corrigere. Quod etiam S. Paulus I. ad Corinth. I. docet. Nam sermo crucis, inquit, iis qui pereunt stultitia est, at nobis qui salutem consequimur, potentia DEI est. Et pluribus etiam id confirmat II. ad Corinth. II. De hoc eleganter in suo pegmate Petrus Costalius ita scripsit.

Nobilis aspectu folioque virens Rhododaphne,

Dicitur ægrotis esse medela viris.

Tollit & humano conceptum in pectore virus,

Et læsis affert artubus antidorum.

Bruta tamen foliis animata extinguit eisdem,

Hæc sunt scripturæ non aliena sacra.

Illâ piâs rectâ cœli deducit in axem,

Sed nigrum reprobis addere Thera solet.

Et licet hoc toto nil sit præstantius orbe,

In lacum errorem noxia corda trahit.

Alibi a scriptum legimus, SIC SACRÆ LITERÆ sensu nimis
vana nifesto.

LXXIX.

ET JUVAT AT-
ATQUE NOCET.

*Nerion antidotumq; viris, suisque venenum est:
Pagina sacra malis noxa, medela piis.*

LXXX.

O. L. Y. herbam describit Homerus Odyss. X. eamque inventam tradit à Mercurio, qui contra veneficia & magicas artes Vlyssi illam tradiderit, ut ea adversus fraudes & illecebras Circes, qua ejus socios in varias belluarum species mutabat, sese muniret. Quae omnia mythologicè accipi debent. Facultates enim animi quaedam conspirantes cum affectibus, rationisque obedientiam excutientes, & deinceps facile hinc inde exorbitantes, ad quævis vitia homines abripiunt, atq; secundum Horatium, Affigunt humo divinæ particulam auræ, unde propria forma exuti in diversas bestiarum figuras transmutari dicuntur. At contra Vlysses vir prudens, ac multarum rerum usu præditus, veræ rationis normam ante oculos habens, ac Moly sapientiæ, adversus monstra pravorum affectuum unitum amuletum præ se ferens, hæc facile omnia depellit, nec à statu suæ constantiæ se dimoveri ullis illecebris patitur. Quod & Ovidius tangit XIV. Metam. Plinius ex Theophrasto libr. XXV. cap. IV. ita describit. Laudatissima herbarum est Homero, quam à Diis vocari putat Moly, & inventionem ejus Mercurio assignat, contraque summa veneficia demonstrat. Nasci eam hodie circa Phe-neum & Cyllenen Arcadiæ tradunt, specie illa Homerica, radice rotunda nigraq; magnitudine Cæpæ, folio Scyllæ, effodi autem difficulter. Alias hujus quoq; differentias præter hanc, recentiores Herbariorum libri depictas exhibent.

LXXX.

HAC VENENA
FUGANTUR.

*Moly venena fugat, fraudem sapientia pellit,
Hanc pete, cum tot sint plurima monstra locis.*

HEOPHRASTUS *lib. IX. cap. XVIII. de historia plantarum ait. Quod autem consuetudo plurimum valeat, multis sane rationibus constat. Nam & absinthium pecora hujus tractus pascere negant. Pontica autem nimirum pascunt, ut pinguiora ac pulchriora reddantur, ac, ut quidam volunt, sine felle. Ad eundem modum Plinius lib. XXIV. cap. IX. suos assuetos cibum capere in vasis sive alveis è ligno Tamarisci confectis, Liene carere dicit. Quod tamen Excellentissimus Medicus D. Prosper Alpinus, qui in Aegypto, ubi harum arborum maxima copia est, Artem Medicam aliquot annis cum singulari laude exercuit, in suis libris quos de Medicina Aegyptiorum & plantis in illa regione nascentibus nuper edidit, fabulosum esse arbitratur. Quanta vero vis sit consuetudinis tam in bonam quam malam partem, pluribus sententiis veterum, atque etiam exemplis prope infinitis probari posset; sed non sunt hujus loci. Breviter sane multa complexus est Aristoteles in libello de memoria & reminiscencia, ubi ait, ὡς αἴρεσις καὶ φύσις ἡδὴ τὸ ἐθὺς, id est, Consuetudo est veluti ipsa Natura. Et Ovidius (quamvis ad amatoria male ista applicaverit,) hisce versibus explicat.*

Nil assuetudine majus,

Quod male fers, assuesce; feres bene, multa vetustas.
Lenit,

LXXXI.

DULCESCIT.
AMARUM.

*Felle carent Pontipecudes absynthia pasta.
Ferre mala assuetus non malè ferre solet.*

CRIPTORES Reirusticæ tradunt naturale odium inter filicem & arundinē intercedere, ut simul enata non solum una alteram enecent, sed etiam vulnera alterutrius stirpe facta, confusa & imposita altera rursus sanentur. Quod etiam Cornelius Celsus hisce verbis memoria prodidit; Pessima ex surculis arundo est, quia aspera, eademq; offensa etiam in filice est, sed usu cognitum utramq; adversus alteram medicamentum esse, si contrita superimponatur. Plinius verò ita scribit libro XVIII. cap. VI. Filices ajunt non renasci arundine sectas, aut exaratas arundine vomeri imposita: similiter & arundinem exarari vomeri imposita filice precipiunt. Quod ratione alimentis fieri Doctissimus Costeus lib. II. de universa stirpium Natura, existimat. Filix enim pinguis, inquit, sponte amat loca, arundo verò macris facilius provenit, quamvis insuper addat, peculiarem formarum adversantem facultatem illis inesse. Admonemur hoc modo, eorum familiaritatem nobis esse fugiendam, qui ita sint animati, ut cum illis quasi innata contrarietate nobis nihil conveniat, quiq; in omnibus contentiose adversari aliis soleant. Cum (secundum Iulium Casarem) magna ex dissensionibus incommoda oriri soleant, & apud Ciceronem in libello de Amicitia rectè dicitur, Disparis mores disparia quoq; studia sequi. Inscriptio desumpta est ex Horat. lib. IV. Od. XI.

LXXXII.
DISPAREM
VITES.

*Triste filix calamis, filici quoq; tristis arundo:
Qui socium cupies querere, quare parem.*

LXXXIII.

CY MUM, vulgo *Basilicum* dictum, suavis est odoris si mollius atrectetur, sin vero prematur vel plane conteratur, ingratum spirat. De qua re extat lepida historia apud Aug. Iustinianum Genuensem historiographum lib. VI. Franciscus Marchio, inquit, jurisconsultus egregius missus à Republ. Genuensi Orator ad Ducem Mediolanensem, cum is cum nollet dimittere, nec pactis conventis cum Genuensibus stare, captata occasione, obtulit eidem Duci manipulum herbae Ocy-mi. Qui admirabundus quid sibi hoc donum vellet, quaesivit quid rei esset. Cui ille respondit, ejusmodi proprietatem huic plantae inesse, ut leviter ac suaviter contrectata praberet gratum odorem, nimis autem duriter compressa & attrita, non solum omnem suavitatem perderet, sed etiam tandem scorpiones produceret; habere autem se ingenia Genuensium eodem plane modo. Dux hoc ingenioso admodum responso plurimum delectatus, & sententiam priorem mutavit, & legatum honorifice dimisit. Clementia itaq; & lenitate plura consequimur quàm nimia vehementia. Nam verè Claudianus:

Peragit tranquilla potestas,

Quod violenta nequit, mandataque fortius urget

Imperiosa quies.

Et Terent. Adel. Reipsa repperi, nihil esse homini melius facilitate atque clementia.

LXXXIII.

QUO MOLLIUS

EO SVAVIUS,

*Officium ut faciat, nimis, ô Rex, ne preme plebem,
Sua vius ut spirent, Ocyma ne terito.*

T

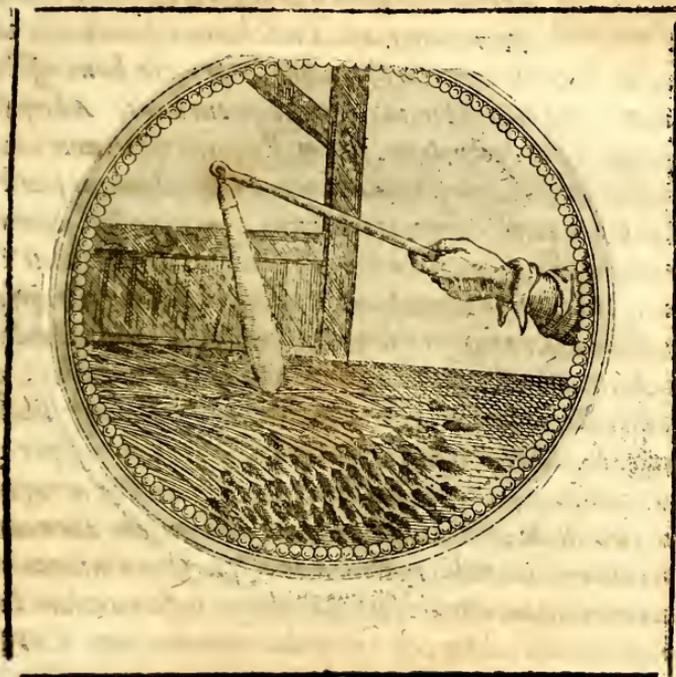
Referti

LXXXIV.

REFERTI sunt tam sacrorum quàm ethnico-
rum libri non solum dictis pluribus egregiis, sed
etiam nonnulli integros libros conscripserunt,
quibus docemur, magnam sepe nos utilitatem
capere ex rebus adversis, quas ipse DEVS ad no-
stri emendationem immittit. Sunt enim bonis
& piis universa ista instar flagelli quo frugum fasciculos excuti-
mus frumentumq; ipsum à paleis inanibus secernimus. Significat
autem in sacris litteris trituratio laborum & calamitatum exercita-
tionem, jubemurq; esse similes frumento, quod per trituram ac
ventilationem fit mundius. Vnde D. Chrysostomus Homilia II. in
III. caput S. Matthæi, Sicuti granum, inquit, inclusum in palea,
foras non egreditur, nisi fuerit trituratum: sic & homo de impedi-
mentis mundanis & rebus carnalibus, quasi in palea involutus,
difficile egreditur, nisi fuerit aliqua tribulatione vexatus. Idem
D. Cyprianus Serm. IV. de Mortalitate tradit. Quando area fru-
ges terit, ventos grana valida ac robusta contemnunt, inanes pa-
leæ statu portante rapiuntur. Sic S. Paulus post naufragia, flagel-
la, post carnis & corporis gravia tormenta non vexari, sed emen-
dari se dicit in adversis. Huc pertinet usitatum proverbium,
παιδιματα παιδιματι, id est, quæ nocent docent. Insigniter etiam
Augustin. super Ioan. Quod te Deus permisit pati flagellum, corri-
gentis est, non pœna damnantis. Ad hereditatem æternam erudi-
mur, & flagellari dedignamur?

LXXXIV.

TRIBULATIO
DITAT.

*Si tritura absit, paleis sunt abdita grana:
Nos crux mundanis separat à paleis.*

HYOSCYAMUS siue Apollinaris herba (Al-
bercum quoq̄ veteribus dicta,) propter nimiam
suam frigiditatem inter Narcoticas plantas, id
est, stuporem inferentes, refertur, sumt aq̄ copio-
sior etiam propter quantam facultatem occultam
amentiam parit. Vnde hodie etiam incola vallis
Anania, (ut Matthiolus refert) sua lingua propter hunc effectum
Italice nominant Disturbio, id est, mentem turbans. Ad hyoscy-
amum quoque si aves advolent, & potiss̄ semine ipsius non adeo in-
grato pascantur, tandem stupide in terram decidunt, ut facile capi
possint, exceptis tamē sturno ac coturnice, quæ aves illa impune ve-
suntur, idque ob certam quandam formam similem, ut vult Theo-
phrastus. Ad hunc modum homines dulcedine diuitiarum irre-
titi, sepius à verarationis semita aberrant, atque tandem in
perniciosis̄ avaritiæ vitium, fontem omnium malorum, quasi
mente capti detruduntur. Hoc Seneca in suis Epistolis & libello de
Paupertate ex illis centonum instar collecto paucis verissime expli-
cat. Diuitia, inquit, inflant animos; superbum & arrogantem
pariunt, invidiam contrahunt, & eosque mentem alienant, ut
fama pecuniæ etiam nobis nocitura deletet. Quod infinitum stu-
dium accumulandarum diuitiarum ubique in sacris etiam litteris
plurimum reprehenditur, & Syracidæ præsertim cap: XXVII. &
XXXI. tanquam loci communes quidam de eo consulti possunt. Pul-
crè Sappho pœtria: ὀψιλῶτα ἀνδία γερῶς, σὸν ἀσινὴς παρῶν; Di-
uitiæ absque virtute non innoxia sunt hospita. Iuvenalis Sat. X.

Sed plures nimia congesta pecunia cura
Strangulat, & cuncta exsuperans patrimonium census.

LXXXV.

DIVITIÆ HAUD

ALITER.

*Ut volucres dement at Hyoscyami gra-vis herba,
Sic insana stupent pectora divitiis.*

LACERTA viridis dicitur cum serpentibus acerrime pugnare, & si quando ab illis laesa, aut aliqui nimium defatigata fuerit, aiunt remedium vulneris ac languoris nimij petere ab odorata Chamemeli planta, totam in eam sese involvendo, atque hac ratione vires pristinas recuperando. Constat autem hanc odoratissimis floribus abundare, quos lassitudini mederi, ac venenis quoque resistere autor est Plinius. Sic etiam animus generosus semper sese gravibus ac infestis opponens fortuna telis, contraque invidia venena occulta continue pugnans, si quando sese hisce inferiorem & quasi defatigatum senserit, subinde ad cogitationes honestas & actionum heroicarum meditationem sese confert, & in illis quasi involutus seipsum recolligit, ac pristinam acquirit industriam ac alacritatem, qua adversus rabiem & insaniam adversariorum & malevolorum jam jam quasi triumphans eorum fortius pugnare, illisque resistere, & subinde etiam aliquid novae laudis atque auctoritatis conquirere queat. Excellentissimus Medicus & suis accuratissimis scriptis optime meritus de posteritate, D. Petrus Forestus Hollandus, de Galega sive Ruta Capraria vulgo dicta, cujus contactu lacerta se contra viperam ita munierat, ut tandem superior evaderet, admodum luculentam historiam commemorat in suis commentariis de falsa arrinarum praedictione. Usurpavit autem hoc symbolum Illustriss. Dux Mantuanus Vincentius Gonzaga, de cuius laudabilibus gestis historiographi multa praecleara litteris mandarunt.

LXXXVI.
HINC REDIT
AD VIRES.

*Invidia ut virus vincas, imitare lacertam,
Utq; chamamelo hac, pectore te abde bono.*

LXXXVII.

ALOE, quod vulgo ob perpetuam viriditatem
 in Italia Sempervirum quoque vocatur, à sole
 inprimis fovetur, & cum ejus radijs flores illius
 elegantissimi circumaguntur. Ita quoque actio-
 nes præclaræ ac laudabiles à Sole justitiæ, id est,
 Deo Optimo Maximo conservantur, semperq;
 durant, nec à malis ac invidis hominibus, tanquam crassioribus
 nebulis unquam possunt obscurari vel labefactari. Ad quod cum
 sibi omnino respiciendum censuisset clariss. ac fortiss. vir, Matthe-
 us Bembus, Senator Venetus præcipuus, hoc symbolo non absque
 ratione ab ipso usurpato id indicare voluit. Cum enim Barbarossa
 summus Turcici tyranni thalassarchus cum magno exercitu Ca-
 stellum novum in Dalmatia oppugnasset ac tandem occupasset, An-
 no Christi M. D. LXXI. non sine ingenti clade Christianorum,
 & ob ipsius non contemnendos progressus, omnes deinceps metue-
 rent, ne Italia ac inprimis Apuliæ vim inferret, Bembus eo tempo-
 re Prætor à Veneta Republ. Cathari constitutus, urbem sibi com-
 missam contra ingentem hostium impetum non sine omnium ad-
 miratione fortiter defendit ac conservavit, cum neque minis nec
 blanditiis ullis hostium ab honestissimo suo proposito dimoveri pos-
 set, sicuti literæ tam ipsius quàm Barbarossæ editæ in Italica lingua
 satis superq; demonstrant.

LXXXVII.

DUM VOLVITUR

I S T E.

*Sol prius à cursu, quàm mens proba tramite recto
Flectatur, semper vindice tuta DEO.*

DULCHERRIMUS flos, & si quis alius intra omnes insigni varietate colorum admirandus, quem à forma Turcici pilei Tulipam nominant, (quæ verò fuerit planta apud veteres nondum plane constat, quamvis pertinere ad Narcissos peritiores nonnulli Rei Herbariæ conijctant) nunc passim in hortis colitur, qui celeriter ad radios solares sese pandit, illis vero sese occultantibus, aut pluvia tempestate superveniente, statim rursus clauditur ac languescit. Qua similitudine motus Carolus Gonzaga, ex nobilissima familia Ducum Mantue oriundus, hoc symbolum sibi elegit cum dicto Hispanico admodum arguto, & brevi ejusmodi, Syn sus raios, mys desmajos; id est, Sine tuis radiis ego marcesco. Licebit autem hoc diversis modis interpretari. Nam, ut alia hujus generis jam exposita, potiss. ad veram illuminationem cœlestem potest referri, ut canitur in Ecclesiastico hymno: Sine tuo numine, nihil est in homine, nihil est innoxium. Et recte ille, quisquis est: Bona mens sine Deo nulla est. Nam, ut Ambros. ait super Luc. Ubique divina virtus cooperatur humanis: ut nemo possit adificare sine Deo: nemo custodire sine Deo: nemo quicquam incipere sine Deo. Præterea non male quoque accommodabimus ad favorem & benignitatem alicujus magni Principis, cujus ope & subsidio speramus nos posse emergere, ac in statu felici semper durare. Alij denique ad aliam rem adamatam, in qua florescente quasi vivere ac valere sese existimant, transferre quoque solent.

LXXXVIII.
LANGVESCO SO-
LE LATENTE.

*Marcidus ut flos hic languescit sole latente,
Cælesti sapimus sic sine luce nihil.*

L I I flos candidissimus ac odoratissimus, quamvis undique horridis spinis sit circumseptus & molestatus, nihilominus tamen eminet, & odorem ac candorem omnibus retinet, omnibusque communicat. Sic etiam virtus incluta, quæ secundum Aristotelem II. Ethicorum semper versatur circa difficilia, tandem emergit ac conspiciam sese universis exhibet, quamvis improborum stimulis ac invidia morsibus sæpè petatur ac exerceatur. Nempe, ut P. Syrus ait, Ignis suum calorem etiam in ferro tenet. Rem igitur ipsam D. Chrysostomus graviter explicat, ὅτι ἐστὶν (inquiens) τὸν τῆς ἀρετῆς ὀπίμωλον, μὴ πολλὰς ἔχειν ἐχθρὰς, ἀλλ' ἕδ' ἐν ἑτοίμῳ τὸν ἐναίρετον. Διὰ τὸ τῶν ποιστῶν λαμπερότερον ἔσαι μεζόνως, id est, Non aliter fieri potest, quin ille qui virtutis sectator est, quam plurimos hostes habeat. Sed nihil hoc virtuti deditum movet: nam propterea longe illustrior evadet.

Vsus est hoc symbolo doctissimus vir D. Nicolaus Stopijs, ut Russellus in Italico suo libro indicat) qui olim in Italia singulari mihi familiaritate fuit conjunctus. cum integro hoc versiculo:

Fluctibus in mediis spinisque ut lilia crescit.

Alij addunt, CASTA PLACENT SUPERIS. Nam pudicitie ac virginittatis florem esse lilium D. Hieronymus quoque in explicatione Cantici canticorum tradit. Sunt autem integri versus Tibulliani tales.

Casti placent superis, pura cum veste venite,
Et manibus puris sumite fontis aquam.

LXXXIX.

SEMPER INCLY-
TA VIRTUS.

*Quamlibet è mediis consurgunt lilia spinis:
Sic virtus ipsis crescit oratque malis.*

PUD Virgilium Ecloga III. ponuntur ver-
sus.

Qui legitis flores, & humi nascentia fraga,
Frigidus, ô pueri, fugite hinc, latet anguis in
herba.

*Qua similitudine admonemur, ne plausibi-
lia quidem & speciosa, re ipsa vero non solum inutilia, sed pernicio-
sa quoque dum persequamur, in opiniones absurdas, pravas & à
vero nos longissime abducentes incurramus, memores præcepti
Theognidei.*

Πολλὰ κίχθη γινώμην ἐξ ἀπειτῶσ' ἰδέεαι,

Ac mentem species fallere sæpe solet.

*Alii ita interpretantur, ut herbas ac flores elegantes accipiant
pro divitiis, quæ deliciarum ac aliarum voluptatum odores sua-
vis, spargunt, in quibus tamen sepiissime latet serpens iste vitio-
rum, superbia scilicet, prodigalitat is immodica, ac luxuriæ omnia
tandem labefactant is, per quæ non solum valetudinem bonam, sed
vitam in super ipsam multi amittunt. Atque eodem modo per alia
quoq; felicitatis genera licet hæc deducere: ubicunq; enim modum
excedimus, nec veram moderationem animi ante oculos habemus,
nunquam ad veram virtutem, quæ in mediocritate quadam con-
sistit, & animi tranquillitatem solidam pervenire possumus. Unde
verisimile est Iulium Contarenum, Nobilem Venetum, cuius hoc
fuit usitatum symbolum, hoc pacto ab amoribus illicitis, in quibus
veneni plurimum latitat, tacitè se voluisse abstrahere. In Italico
libro Camilli additur, LATET.*

XC.

VIGILATE TI-
MENTES.

*Passim fraus cæcis latet insidiosa tenebris:
Ne capiare carve, & sobrius ad-vigila.*

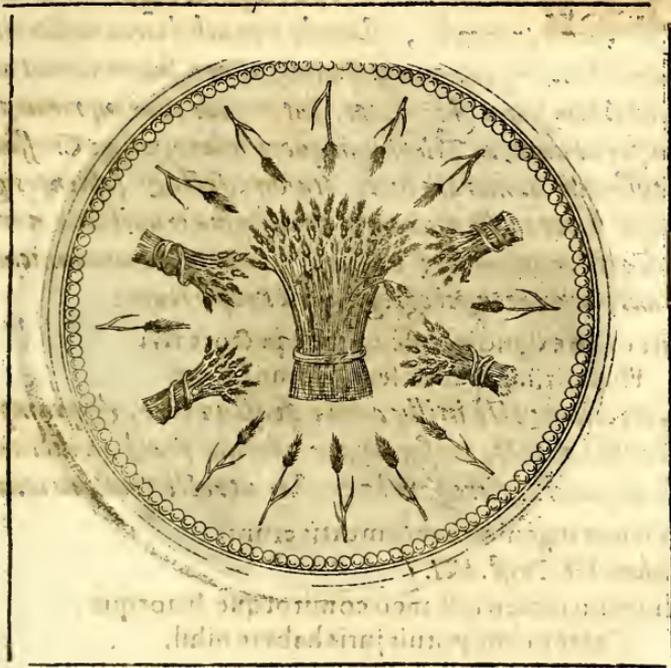
Quemad-

XCI.

DE PARVIS GRAN-
DIS ACERVUS,

*Spica fuit primò, quem nunc est cernere fascem:
A parvis facimus munera ad ampla gradum.*

NONNULLÆ plantæ reperiuntur, quæ propter tenacem & copiosum adeo succum alimentarium, humidig, proprij cum calore mistionem satis convenientem, diu integræ grato virore supersunt, ac insuper à terra avulsa, ac laquearibus adium suspensa, si modo nonnihil circa radices interdum humectentur, per annum & ulterius non solum virent ac crescunt, sed etiam flores producant. Inter quas Aloë in primis, itemque Sempervivum, ac Telephium quorundam, vulgo Crassula dicta, potissimum numerare licet. Ita viri docti & sapientes grato promptoque labore, sineque omni invidia sua eruditionis, virtutis ac prudentiæ monumenta libenter posteritati communicant ac consecrant, memores voti egregii apud Propertium:

Attamen exiguo quodcunque è pectore rivi:

Fluxerit, hoc patriæ serviat omne meæ.

Quare etiam rectè in illis adhuc quasi vivere, & quamplurimum prodesse hoc pacto censentur, nec illorum præclara dicta ac facta ulla unquam abolere potest. vetustas, ut rectè Ovidius cecinit:

Vivitur ingenio, cætera mortis erunt.

Et idem III. Trist. VII.

Ingenio tamen ipse meo comitorque stuorque;

Cæsar in hoc potuit juris habere nihil.

Et alibi Propertius:

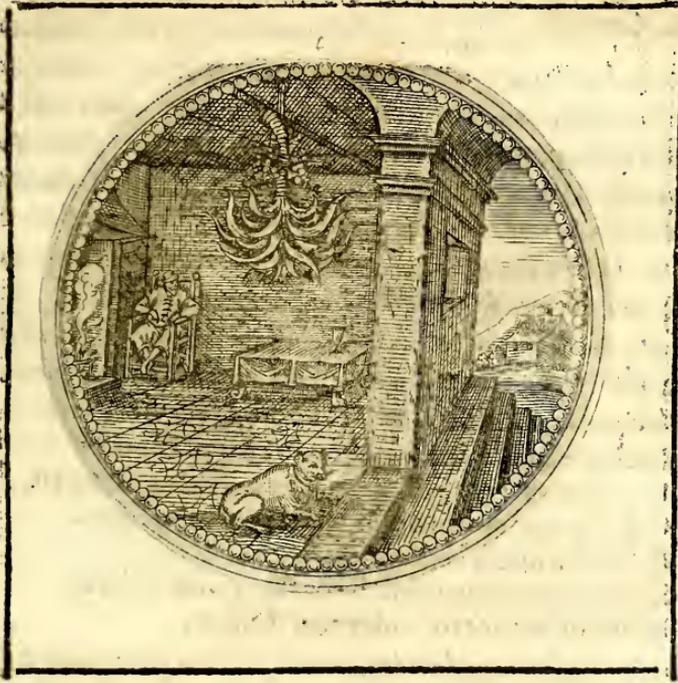
At non ingenio quæsitum nomen ab ævo

Excidet, ingenio stat sine morte decus.

XCII.

VITA TAMEN

SUPEREST.

*Vivacis succi ut plantam hanc mirantur, & ornant:
Sic homines præstant dotibus ingenii.*

XCIII.

Hoc symbolum explicat Erasmus in suis Adagia
 Chiliad. I. Centuria IV. proverbio XXXVIIII.
 Nihil cum Amaracino sui, hoc est, Stolidis ac im-
 puris vel optima sordent ac displicent, non aliter
 ac Amaracus vel Amaracinum unguentum ma-
 le olet sui, bestia fœtoribus sese oblectanti, cum sit
 secundum Horatium, amica luto. Servius in lib. I. Aneid. scribit
 Amaracum puerum fuisse Regis unguentarium, qui casu lapsus
 dum ferret unguenta, majorem confusione odorem excitarit, unde
 optima unguenta Amaracina dici cœperunt, & ideo hunc postea
 fabula tradiderunt in herbam Amaracum esse conversum. Sic et-
 iam bona littere hominibus rudibus & malè institutis sunt adver-
 sissima, quemadmodum suillo generi unguenta odorata: Quo pa-
 eto etiam A. Gellius in fin. Noct. ἀμάρκτος à suis scriptis abstinere
 iubet, vetus esse adagium dicens, Nihil cum fidibus graculo, nihil
 cum amaracino sui. Lucretius VI. libro quoque hæc habet.

Denique amaracinum fugitat sus, & timet omne
 Unguentum: nam fetigeris subus acre venenum est,
 Quod nos interdum tanquam recreare videtur.
 At contra nobis cœnum teterrima cum sit.
 Spurcicies: eadem subus hæc tam munda viderur,
 Infatiabiliter toti ut volvantur ibidem.

Scribunt etiam quidam in Arabia suillum genus non posse vi-
 vere, quod ea regio sit plena odoramentorum. Vnde insuper alte-
 rum proverbium enatum, ὄσος ἀμάρκτου, Sus per rosas. Et in Epist.
 Petri, est sus in volutabro cœni.

XCH.

NON TIBI SPI-
R O.

*Pravis est animis virus doctrina salubris:
Sic lutulens fugitat porcus amaracinum.*

XCIV.

*N*on opinionibus Italice conscriptis ac editis de simplicibus Aloysii Anguillarae (olim praefecti horti Medici Patavini;) legimus Tripolium nasci in scopulis quibusdam sitis inter Scyllam & Charibdim ad mare Siculum, quod flores proferat similes violae quae dicitur matronalis, semen vero alii volunt in suis capsulis referre figuram crucis, quale & nos habuisse meminimus. Sive autem hoc verè ita sese de natali loco hujus plantae habeat, seu ab aliis acceptum retulerit (cum alia quoque ab herbariis Tripolia, cujus flores ter in die mutantur, depicta exhibeantur) autor hujus symboli hac allegorica inventionem voluit exprimere, etiam inter graviss. tempestates, & calamitates multiplices in hoc mundo, pios homines unicam spem in Deum aeternum collocantes, semper conservari, ac à praesentibus & imminentibus periculis protegi ac custodiri: cujus rei in sacris litteris tot sunt certissima promissiones, ac exempla evidentissima, ut vix uno volumine comprehendi possent. De ultima vero littera Tau Hebraeorum, quae crucis similitudinem representat, multa cognoscere licet apud D. Hieronymum in commentariis Ezechielis cap. IX. & in Evangelium S. Marci. Plura etiam Goropius Becanus in suis Hieroglyphicis exponit.

XCIV.

NULLIS PRÆ-
SENTIOR ÆTHER.

*En crucibus fœcunda inter Scyllam atq; Charybdim,
Herba viret, gentis nonne ea fata pia?*

Cum

VM Alexandri sexti Pontificis Romani temporibus, familia Columnensium amplissima ac potentissima, ex urbe exacta, ac omnibus bonis & honoribus spoliata esset, idque propter causas nonnullas, quas hic recensere non est operae pretium: omnes ex illa concesserunt in Regnum Neapolitanum, cuius Reges semper singulari favore ipsos sunt prosecuti; Per q̄ hoc symbolum satis quidem aperte demonstrare voluerunt, quod etiam si fortuna eo tempore plurimum illis adversaretur, & gravissime ipsos premeret, nihilominus ita satis afflicti, generosum tamen animum nullo modo deponentes, non nihil quidem adversariorum furori ac vehementia ad tempus cedere vellet, ita tamen ut non dubitarent, suorum constantia ac magnanimitate, post tot procellas ac tam graves tempestates rursum ad pristinam dignitatem sese perventuros esse. Quod etiam paulo post contigit, posteaquam Fredericus Rex Neapolitanus ipsos in suam fidem recepisset, ac amplis stipendijs auxisset. Ajunt autem hujus symboli autorem fuisse doctissimum virum ac celeberrimum poetam Iacobum Sannazarium. Adrianus Iunius in Emblematis addidit *ἡξασινᾶ*, VICTRIX ANIMI ÆQUITAS, cum erudito tetra-
 trastico, ad Victorem Giselinum Medicum. Fabula autem de Quercu & Arundine nota est, quæ & apud Avianum inter alias eleganti carmine expressa legitur, cum hoc epimythio:

Hæc nos dicta monent magnis obistere frustra,

Paulatimque truces exsuperare minas.

XCX.

FLECTIMUR NON
FRANGIMUR,

*Flectitur obsequio, sic vincit arundo procellas:
Laditur aduersum qui sua fata furit.*

XCVI.

LNGENIOSISS. vir Ludovicus Vives in suo libello, quem inscripsit Satellitium animi, ex Quintiliano in Mathematico hæc adducit. Si omnia vita diligenter excutiantur, quid est aliud vita quam dies unus? ut mirandum sit non exattari homines ijsdem toties redeuntibus. Vnde alius dixit, Diarii omnes, &c. Demetrius sane Phalereus Euripidem etiam notat, quod τὸν πᾶντα ὄλβον ἡμῶν dixisset, cum sit longè celerior rerum humanarum vicissitudo. Igitur aliorum multorum de vita hominum dictorum, unum illud Pindari oraculum instar esse poterit, in Pyth.

Ἐπίμενοι, τί δέ τις, τί δ' ἔτις;

Σκιάς ὄναρ ἀθροισί.

Diurni, quid autem aliquis, quid vero nullus?

Umbrae somnium homines,

Cum enim nihil sit inanius umbra, reperit tamen adhuc aliquid inanius, nimirum umbrae somnium.

Etsi autem alia planta rectius Hemerocallidi convenit, de qua aliàs: vulgo tamen hanc quoque hoc nomine appellant, quæ aliter Lilium Arundinaceum sive tuberosum, flore nonnihil croceo, vocatur. Vulgus apud nos lilia mortua, vernacula lingua nominat, ab effectu scilicet, nam singulis diebus unicus flos sese aperit, reliquis ferme omnibus marcescentibus, ut ita lilia ἐφήμερα dici queant. Apud Ludovicum Vivem legitur, TOTA VITA, DIES VNVS. Meum symbolum est, ἐφήμερα ὀβίον, id est, VITA DIVRNA MEA EST. Huc pertinent: ἀριθμητὶ βίαι. Et Alcæi: δάκτυλα ἡμῶν, & similia plura.

XCVI.

DIAR II OMNES.

*Extremum statuas ut quemlibet esse dierum,
Fida tibi monitrix Hemerocallis erit.*

XCVII.

OBSERVATUM est ab indagatoribus & cultoribus stirpium inter alia Natura admiranda opera etiam hoc, quod quadam Cucurbitæ genera ita humiditate aquæ delectentur, eamq; sic appetant, ut vase ea pleno vel fructui vel radici applicato, manifeste paulo post deprehendatur, cucurbitam non solum ad istud vas liquore impletum sese inclinare, sed etiam illum quasi pedetentim ex vase absorbere atq; consumere: contra vero si oleum eodem modo cucurbitæ admoveatur, illud quasi contrahendo se respuere, ac incurvatam tandem tabescere. Cum itaque hæc & alia hujus generis plurima Natura, recte ideo ab Hippocr. VI. Epidemiorum section. V. vocata ἀνοιδία, id est, ab aliis non edocta vel instituta, factitare soleat, atque insita vi sine ulla hominum sagacitate tam in plantis quam aliis rebus expectat utilia, ac fugiat noxia: multo profecto magis homines ratione præditi, a quæcunq; re, ut philosophus loquitur, agentes, omnia quæ ad vitam honeste ac laudabiliter instituendam, virtutemque sequendam, prodesse possunt, semper appetere, contraria vero omnibus modis fugere debent. Idque vel max. quod, ut Cicero de Fin. ait: Natura homini dedit talem mentem, quæ omnem virtutem jam possit accipere, ingenitque sine doctrina notitias parvas rerum maximarum, & quasi instituit docere, &c. Est autem hoc hemystichium ex Martiale sumtum. Quidam apponunt, NATURÆ NON ARTIS OPUS.

XCVII.

NULLO DOCENTE
MAGISTRO.

*Vtilis attrahitur plantis, at noxius humor
Spernitur. Anne homines in sua damna ruent?*

XCVIII.
HOC OMNIS
CARO.

*Quisquis es, hunc fœni qui spectas forè maniplum,
Respice te: Fœnum es: pone supercilium.*

RIA hæc ferta concinnata videmus ex Olea, Lauro, & Quercu, quarum arborum proprietates ac mythologicas veterum interpretationes, in aliis symbolis explicavimus. Hanc vero admodum ingeniosam inventionem symbolicam usurpare, semperque ante oculos habere voluit illustris Franciscus Columna Stephani filius, hoc pacto: & alios admonens, cogitationes & actiones nostras semper eo intentas esse debere, ut aut hisce tribus corollis, quibus indicatur sapientia, doctrina ac rei militaris peritia, ad conservationem communis patriæ laudabiliter ornemur, aut si aliter fieri nequeat, in tam honesto ac utili Reipubl. instituto vitam quoque nostram impendere non dubitemus. Ac profecto juvenis iste generosus, & ad quævis magna natus atq; educatus, cū in hoc suo proposito constantissime perseveraret, in ipso flore sua juvenæ in vivis esse desit. Tales videlicet illi fuere populi, de quibus Stobæus ex Nicolao: Ομβρικοί εν ταῖς πολεμῖς μάχαις ἀίχισον ἢ γ' ἔτι ἢ τῆρ' ἄλλοις ζῆν, ἀλλ' ἀναγκαῖον ἢ νιν ἄν, ἢ δοποθνήσκειν: Ombriici in pugnis adversus hostes turpissimū ducunt victos vivere, sed necesse est aut vincere aut mori. Nempe pulcrum & animosum est Hectoris illud apud Hom. πεθνάτω, οὐ οἱ ἀεικὲς ἀμωομένω πεί πάτρησ: Moriatur, non enim indecorum est defendenti patriam mori.

XCIX.

HIS ORNARI
AUT MORI.

*Fronde oleæ, lauri, quercus contexta corolla
Me decoret, sine qua vivere triste mihi.*

C.

LEVMENTORUM ac leguminum semina ac grana in terram projecta, ac illi quasi concredita, certo tempore renascuntur, atque multiplices fructus producant. Sic nostra etiam corpora, quamvis jam mortua, ac terrestri sepultura destinata, in die tamen ultima resurgent, & piorum quidem ad vitam, impiorum vero ad iudicium. Qua similitudine. S. Paulus quoque uti voluit I. ad Corinth. XV. ubi ait: Seminatur corpus in corruptione, & surget in incorruptione. Quem locum D. Ambrosius explicans praeclare haec subicit. Si ergo, inquit, gramen seminatur, ut Dei nutu, quodammodo elementorum ministerio vestitum resurgat, multa secum habens incrementa utilitatis humana: cur non credibile sit, Dei virtute mortuum posse resurgere, meliore tamen reddita substantia, non numero multiplicatum? Et D. Chrysostomus in Hom. de Resurrectione idem tradit. Etenim semina, ait, nisi prius moriantur & putrescant ac corrumpantur, non pariunt aristam. Sicut igitur qui videt ibi gramen quod corrumpitur & dissolvitur, non dubitat de resurrectione, sed certissimam demonstrationem usurpat: (nam si ita maneret & non corrumperetur vel dissolveretur, certum, quod nunquam resurgeret) sic cogita & in corpore tuo; cum vides corruptionem, tunc potius de resurrectione philosophare. Quid quod Salvator ipse ad hanc considerationem nos revocat? Sic enim ait Ioan. cap. XII. Amen amen dico vobis, &c. Et huc pertinent Ezech. XXXVII. ossa arida: Ecce ego dabo vobis spiritum & vivetis: dabo super vos nervos, & succrescere faciam super vos carnem. Alibi legitur, SPES UNA SUPERSTES, nimirum post finem.

C.
SPES ALTERA
VITÆ.

*Securus moritur, qui scit se morte renasci:
Non ea mors dicit, sed nova vita potest.*

FINIS Centuria I.

STRES ALTEIRA

VITA

Sicut moritur, dicitur se moriturus
 Non moritur, sed non est moriturus

SYMBOLORVM
EMBLEMATVM EX
ANIMALIBVS QVA
DRVPEDIBVS
DESVMTORVM
CENTVRIA ALTERA
COLLECTA.

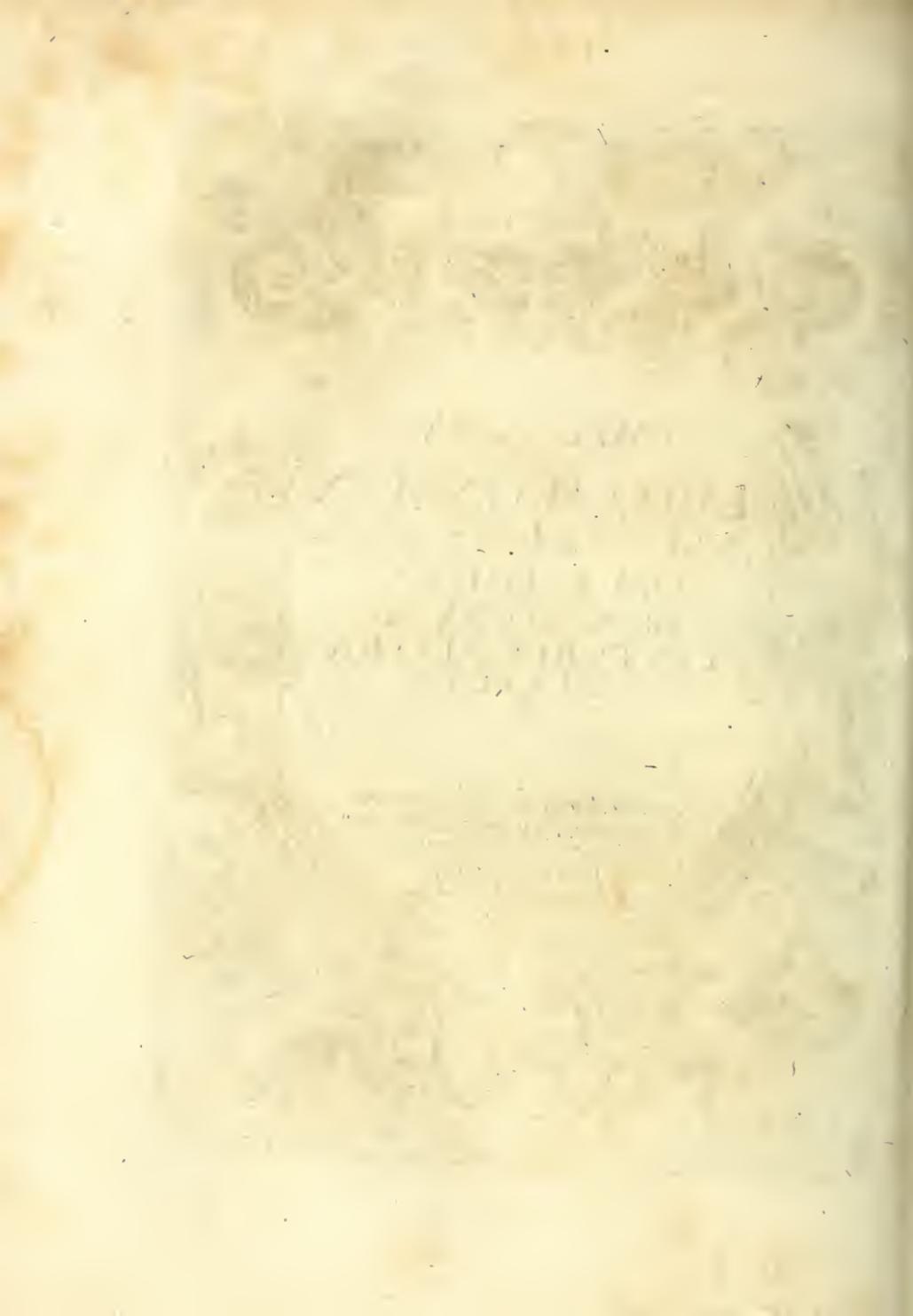
A
IOACHIMO CAMERARIO
MEDICO NORIMBERG.

*Exponuntur in hoc libro rariores
tum animalium proprietates tum
historiae ac sententiae memorabiles.*

FRANCOFURTI
Impensis Joh. Ammonij

1661

IN II. IOACH. CAMERARII EMBL. ET SYMB. CENTURIAM.

*Cquid adhuc superest? animalia bruta lo-
quuntur,
Et varia monstrant cognitionis iter.
Virtutisq; suæ non una exempla ministrant,
Quæ natura animis delituisse dedit.
Ne si deficerent doctores atque Magistri,
(Hic procul à nostrâ sint mala tanta domo!)*

*Nulla aliunde queas vitæ præcepta parare,
Quàm qua mortali prodita voce capis.
Aspice quæ libro CAMERARIVS edidit isto,
Aspice sculptoris symbola facta manu.
Quàm varios hominum mores, quàm multa videbis,
Quæ nos à brutis non didicisse pudet.
Si te delectat pietas, si provida virtus,
In solo invenies hæc Elephante bona.
Et sua portat Equus, portat sua commoda cervus,
Quæq; Aper addiscas jam moriturus habet.
Et scelerum hic cernis pœnas, & præmia justis,
Et fugere insidias, qua ratione queas.
Quicquid agis, sapienter agas, ne despice, si quid
Ad mores faciunt hæc documenta tuos.
Nil nocet unde habeas, sed nil habuisse nocebit,
Sit satis ut possis arte cavere malum.
Brutorum qui facta videt, non & sapit istis,
Hic verè bruto brutior esse potest.*

HELIAS PUTSCHIVS.

I.

NON tam propter molem corporis, qua alia animantia Elephas vincit, quam ob rationis quandam similitudinem, atque inprimis speciem pietatis, ab eo in his Symbolis ac Emblematis exordiri placuit. Apud Aelianum enim lib. VII. c. XLIV. pulchra est sententia & commemoratione digna: ἐλέφαντες μὲν θεῶς προσκυνοῦσιν, οἱ δὲ αὐθρωποὶ, ἢ ἀρχαί εἰσι θεοὶ, καὶ ὄντες εἰ φροντίζουσιν ἡμῶν, ἀεποροῦσι; id est, Ergo Deum Elephantes venerantur, homines autem sit ne Deus nec ne sit, dubitant, tum si sit, humanasne res curare dignetur? Sed & alia multa admiratione digna, & propemodū fidē superantia de Elephante, tã veteres quã recentiores auctores litteris mandarunt, qua legi pleraque poterunt apud Aristotelem, Plinium, Plutarchum, Aelianum, Strabonem, Solinum, ac qui nostris temporibus de illo scripserunt, apud Garziam de horto Hispanum, atq; eruditiss. virum Iustum Lipsium in Epistolis. Scribit autem Solinus & alii confirmant, Elephantes Luna splendente gregatim amnes petere, ac mox aqua aspersos, solis exortum certis gestibus salutare, deinde in suos saltus reverti. Vnde & Θεόσοφον Ζῶον Elephas Arriano dicitur lib. de rebus Indicis. Merito itaque exemplo huius animantis nos quoque assidue ad pietatem colendam, atque puramente DEVM venerandum assuefacere debemus: quam quidam veterum ἀρχὴ καὶ τέλος πάντων τῶν ἀρετῶν, id est, omnium virtutum principium atq; finem esse dixit; cum quo Aristotelis sententia congruit, ἀρχὴ ἀρίστη πάντων μὲν ὁ θεὸς, ἀρετῶν ἢ δικαιοσύνη. Omnium quidem rerum principium optimum DEVS, virtutum autem pietas. Alii alias inscriptiones addiderunt, ut PIETAS NOS DEO CONCILIAT. vel, VT DIGNVS ADOREM. vel, SIC ARDVA PETO. item, PRÆLATA TRIUMPHO. Nostra vero ex Tibulli notiss. versibus desumpta est.

I.

CASTA PLA-
CENT SVPERIS.

*miiciat nobis brutorum hac cura stuporem,
Qui tarda incipimus quarere mente DEUM.*

II.

TRABOLIB. XV. de India loquens Elephantis, hoc encomium illis tribuit, quod sint natura mites, & mansueti, atq; ad animal ratione praeditum accedant propius. Sic Aristoteles lib. IX. Hist. animal. placidissimum & mitiss. omnium ferarum dicit Elephantem. Aiunt autem tantā illius esse mansuetudinem erga debiliora animalia, ut gregatim occurrentia pecora proboscide paulatim removeat atq; segreget, ne forsitan imprudens illa conculcet atq; proterat. Addunt praeterea Φουσιολόγοι, illum nisi laceffitum non facile irasci vel se vire. Vnde Sereniss. Dux Sabaudiae Emanuel Philibertus occasionem Symboli sumens, addidit, INFESTVS INFESTIS. Sed prior nobis magis arridet sententia, quamvis & haec altera interdum locum habere debeat. Idq; utrumq; breviter admodum Cicero exponit, lib. 1. de Officiis hisce verbis: Nihil laudabilius, nihil magno ac praclaro viro dignius placabilitate ac clementia. Addit tamen hoc quoq; non minus prudenter: Et tamen ita est probanda mansuetudo, ut adhibeatur Reipub. causa severitas, sine qua administrari civitas non potest. Et Homerus eandem virtutem commendans, ait:

Ἐπιπλαῖ μὲν τε Φρένες ἑδδλῶν :

Placabiles sunt animi bonorum.

Ac noti sunt versus Ovidiani:

Quo quisque est major, magis est placabilis ira,

Et faciles motus mens generosa capit.

Cuius generis multa praecleara dicta leguntur apud Senecam in duobus libris de Clementia ad Neronem.

Alibi ascriptum reperitur. REGNI CLEMENTIA CVSTOS. desumptum ex Claudiani hemistichio, Mundi clementia custos.

II.

MANSVETIS
GRANDIA CEDVNT.

*Præterit, haud Elephas animalia parvula lædit;
Nempe quod hinc clemens Rex imitetur habet.*

III.

N Aethiopia parte, cuius regni caput est Me-
 roe, teste Strabone & Aeliano, reperiuntur
 Dracones, quibus cum Elephantis pugna esse
 solet. Plinius refert Indicos Elefantos esse
 maximos, ac bellantes cum ipsis perpetua dis-
 cordia Dracones tanta magnitudinis, ut &
 ipsos circumflexu facile ambient, nexuq; nodi perstringant:
 mutuamq; illorum necem Philo quoque Iudaeus narrat tract.
 ωει αΨυρασιας νόσους. Hoc Symbolum Iovius scribit à se esse ex-
 cogitatum in gratiam Sinibaldi & Ottoboni Fliscorum, qui
 illud usurparunt ad memoriam justae ultionis (quemadmodum
 ipsi arbitrabantur) propter fratrem tertium Hieronymum Co-
 mitem, crudeliter ab emulis suis Fregosis interfectum, cū eam
 ob causam paulo post quinq; etiam ex familia Fregosia violenta
 morte perierint. Addita fuit inscriptio Hispanica: NON VOS
 ALABAREIS, id est, nō est quod vos gloriemini propter crude-
 litatē vestrā, cum potius de Reip. Genuensis principatu legibus
 aut armis legitimis debuissetis cōtendere. CL. vir D. Sambucus
 in Emblematis. de hac cruenta pugna tales versus composuit.

Qui victor sentit cum victo se periturum,

Ambitione magis quam ratione tument.

Quid mihi profuerit victus, qui mutua collo

Vincula molitur, me interimatq; cadens?

Sic Elephas stratus complexibus usq; Draconis,

Conterit harentem mole, ruensq;ue necat.

Ille mihi tandem pretium meritumq; triumphus

Pendit, qui factum non nece, laude beat.

Interdum causa melius cessisse videmur,

Dum mors vindictam leniat aut moveat.

Sed tamen è summo vinci, victoria quaedam est.

Conditio servi corrigitur domino.

Vfus est quoq; hoc symbolo Delphinus Titio Comes Iesana, cum
 inscriptione non multum dissimili, VINDICE DEO.

III.

NON IMPUNE
FERES.

*Contemnit mortem, qui non moriturus inultus,
Vna etiam est hostis certa ruina sui.*

IV.

RHINOCEROS à cornu quod in naso unicum habet, quasi naricornis dici potest. Martialis de gemino cornu licenti poeticaloquitur, cum alterum in dorso potius tuberosum quippiam, non proprie cornu sit. Taurum Aethiopicum Pausanias lib. v. & lib. x. vocat. nec apparet Aristotelem huius animalis fecisse in suis scriptis mentionem. Huius accuratam designationem curavimus exprimi ab icone in as eleganter incisa, ex Hispania nuper allata. Tradit autem Suetonius Augustum Imperatorem primum Populo Romano Rhinocerotem spectandum exhibuisse, quamvis Plinius hoc Pompeio Magno ascribat. Alterum hunc habet hostem Elephas cum cornu ad saxa limato sese ad pugnam praearet. & in dimicatione cum Elephanto alvum adversarii ut molliorem petat. Eamq; pugnam describit quoq; Oppianus lib. xi. de Venatione. ac exemplum commemorat Munsterus lib. v. Cosmographia, ubi Elephas à Rhinocerote victus succubuerit. Quod si ventrè hostis sui non praecipua verit Rhinoceros (ut Aelianus refert) proboscide Elephanti feritur, ac dentibus tandem dilaniatur. Hoc Symbolo usus est Alexander, Dux Florentinus, gener Caroli V. Imper. Roman. eo innuens, pro conquirenda nominis gloria, atq; insuper ad Imperatoris sui existimationem propagandam, magno animo se nullum periculum subterfugere, atque eam ob causam vel praecalam victoriam reportaturum, vel ipsam etiam mortem subiturum esse. Ascriptum fuit dictum Hispanicum, NON BVELVO SIN VINCER, id est, non discedam sine victoriâ, alludens ad versiculum Martialis:

Rhinoceros nunquam victus ab hoste redit.

IV.

NON ERGO RE-
VERTAR INVLTVS.

*Vincere, vel pulchra laus est occumbere morti,
Sed tremulo à pugna turpe redire gradu.*

V.

RHINOCEROTEM non nisi admodum irritatum ad iram provocari, & commotum illam egregie deponere, Pierius in Hieroglyphicis annotat, unde exandescentiam vehementem, post lentitudinem irascendi, per hoc animal veteres ex Oro indicasse refert. Quod etiam ex Martiale colligitur, qui hoc de eo epigramma composuit.

Sollicitant pavidi dum Rhinocerotæ Magistri,
Seque diu magnæ colligit ira feræ.
Desperabantur promissa prælia Martis,
Sed tamen is rediit cognitus ante furor.
Namque gravem gemino cornu sic extulit ursorum,
Iactat ut impositas taurus in astra pilas.

Sic quoque viri fortes, nisi valde irritati, & aliqua insigni injuria stimulati, non cito deponunt animi sui moderationem, sed ad justam indignationem nimium provocati, tandem sese acrius incitant, & egregie viros exhibent. Quemadmodum autem ejusmodi heroicus impetus in magnis viris merito locum suum habet, ac laudem quoque meretur, sic absq̃ discrimine non ubique imitandi sunt, sed potius aurea sententia ante oculos habenda, QVO MAIOR, EO PLACABILIOR. Quod dictum Nic. Reusnerus in Symbolis Imperat. prolixè explicat. Aristotel. quidem affirmat in Eth. τὰς αἰδέσις εἶναι θυμοειδῆς, fortes esse iracundos, & τὸν θυμὸν αὐτοῦ σωφρονεῖν, iram adiuvare eos, adducto etiam ibi Homeri testimonio. Sed Euripides præclare monet, ἀσκεῖν σώφρονα λογισίαν, εἶναι πρὸς σοφῆ αἰδέσις, id est. sapientis esse operam dare, ut moderate indulgeat ira. Versus autem integri, unde hæc desumpta sunt, leguntur apud Virgilium de Entello, lib. V. Aeneid.

V.

VIM SUSCI-
TATA IRA.

*Non temere cæcam vir fortis fertur ad iram,
Iusta sed indigne lapsus in arma ruit.*

VI.

PER Leonem, animal generosum & validum, tam sacri quam profani scriptores fortitudinē & robur exprimere voluerunt, sicuti serpens fuit typus prudentia & intelligentia, Quapropter Albertus Baduarius Nobilis Venetus Leonem, cui circa collum serpens fuit circumvoluta, ostendere voluit, fortitudinem semper esse cum prudentia conjungendam, addiditque græcam inscriptionem, ΟΥΔΕΝ ΚΑΘΗΚΟΤΕΡΟΝ, id est, nihil decentius nec præclarius. Officium enim prudentis viri est, ut Aristoteles tradit VI. Ethic. Nicomachi: δύνασθαι καλῶς βυλεύσασθαι πρὸς τὰ αὐτῷ ἀγαθὰ καὶ συμφέροντα, id est, posse recte in medium consulere de iis, quæ sibi ipsi sunt bona ac utilia. Idem autor III. Ethicorum vult ἀνδρείαν εἶναι μεσότητά τι φέρεται καὶ θάρρη, Fortitudinem esse medium inter metum & confidentiam. In quam sententiam eleganter & breviter D. Bernhardus lib. I. de Consideratione, Fortitudinis matrem vocat prudentiam, & addit paulo post: Bonus circuitus est, si justitia querit, prudentia invenit, fortitudo vendicat, temperantia possidet, ut sit justitia in affectu, prudentia in intellectu, fortitudo in effectu, temperantia in usu. Præclare etiam Demosthenes in oratione funebri, ἀπάτης, αἰτ, ἀρετῆς ἀρχὴν εἶναι μὲν σύνεσιν, πέρας ἢ ἀνδρείαν, καὶ τῇ μὲν δακρυμάζουσα τὴν ψακτίον ἐστὶ, τῇ ἢ σωζέσασθαι: *Univerſa virtutis principium quidem esse sapientiam, finem autem fortitudinem, & illam quæ agenda sunt explorare, hanc vero tueri. Euripides vero in Hercule, & prudentiam sine audacia, & hanc sine illa in vitio posuit.*

VI.

NIHIL DECENTIVS.

*Provida magnanimæ si adsit prudentia dextra,
Dic mihi quæ rerum pulchrior esse queat?*

DE

VII.

Decanibus Indicis (quos Aristoteles & Plinius scribunt ex cane & tigride procreari) plures apud veteres autores historia leguntur. Diodorus Siculus, & Strabo lib. XV commemorat, duos canes Indicos miræ ferocitatis Alexandro M. à Rege India Sopithe fuisse donatos. Pollux vero unum tantum huius generis à Poro Rege missum scribit. Aelianus, ut & Curtius, quatuor eiusmodi canum meminit, & multa de illis in medium profert. Omnes tamen in hoc consentiunt, istis canibus Indicis natura præ aliis esse inditum, ut præter animalibus minoribus leones imprimis petant, atq; ita obstinate retineant, ut sibi crura potius, nullo clamore edito, abscindi patiantur, quàm feras dimittant. Non aliter viri fortes & virtute præstantes, nihil nisi quod honestum ac laudabile est, constanter sibi imitandum & conservandum statuunt, atq; ideo pro patria, pietate & sui nominis fama pugnare constanter studet, atq; pro iisdem vitam denique profunderè non dubitant. Posset autem (meo iudicio) non ineptè huic picturæ quoque accommodari hemistichium istud Virgilianum ex lib. IV. *Aeneid.* MENS IMMOTA MANET. Quamvis hac quoque in parte cautio adhibenda sit, ne nos (quemadmodum Cicero I. de Off. monet) offeramus periculis sine causa, quo nihil potest esse stultius, atque ideo tales homines temerarii & imprudentes à Grecis uno vocabulo nominantur *πρῶξιθωοι*. Et idem pro Roscio Amerino *πρῶξιθωοίαν* projectam audaciam nominat. Nec ineptè huc transferri posset proverb. Nisi crura fracta sint. Quod Cic. Philip. XIII. in Plancum jactat: Illud tamen verum, quod in hoc Planco proverbii loco dici solet, perire eum non posse, nisi crura ei fracta essent. fracta sunt, & vivit. &c.

VII.

NEC CÆSUS
CEDAM.

*Nunquam, cæsalicet, linquit canis Inda leonem,
Nec, licet accisus, facta decora bonus.*

VIII

AD MEDELAM.

*Ipsè sui est morbi medicus leo : vos quoque Reges
Assentatores pellite sponte malos.*

LEONEM, quantumvis animal ferox, Plinius scribit circumactos rotarum orbes, & cantus gallinaceorum, & omnium maxime ignes time-
re. Caterum quod ad primum atq; tertium atti-
net, rem ita sese habere rerum Naturalium scri-
ptores affirmant, secundum verò de gallinaceis nonnihil ad-
huc esse controversum videtur. Nam nostris temporibus in au-
la Sereniss. Principis Bavaria Monacensi unus ex Leonibus, mi-
ris saltibus in vicinam cujusdam domus aream sese demisit,
gallinaceorum cantus aut clamores nihil reformidans, atq;
ipsum una cum pluribus gallinis devoravit. Ut igitur ignis sub-
ito & sine causa Leonem perterrefacit, ita videmus potentiori-
bus vana quadam & abjecta terriculamenta (Græci πορρολύ-
χεια vocant) saepe objici, qua ipsos nimis alioqui sese efferentes
terreant & in officio contineant. Sed & alii plurimi ex igno-
rantia quadam saepe metuunt non metuenda, ut elegantiss.
versibus expressit Lucretius:

Nam veluti pueri trepidant, atque omnia cæcis
In tenebris metuunt, sic nos in luce timemus
Interdum nihilo quæ sunt metuenda magis, quam
Quæ pueri in tenebris pavitant, finguntq; futura.

Adrianus Iunius vir doctiss., paulo aliter hæc explicat atq;
hoc indicari vult; ira esse quasi malagma Philosophiam, & ve-
hementissimi affectus impetum non melius sedari, quam hu-
jus consideratione, ac inprimis meditatione cælestis sapientia,
qua facis instar mentem nostram illustret atq; regat. Cujus
versus elegantes hic quoq; placuit ascribere.

Getulus leo non sic aliud quam metuit
Tædam flammivomam, qua rabies sæva cadit,
Sidit trux animus vel facibus luciferis
Cælestis sophiæ: aut supplicii terriculis,

MAGNOS

IX.

MAGNOS VANA
FUGANT.

*Non est ingentis vis expers ulla timoris.
Sic pavet infesto percitus igne Leo.*

X.

AJUNT Leonem, injecto capiti pallio, quo statim acies oculorum illi adimatur, usq̄, adeo feritatem suam deponere, ut etiam vincendum se homini praebeat. Quam rem Plinius libro VIII. cap. XVI. annotavit, perhibens omnem vim in oculis consistere. Quae etiam copiose referuntur à Plutarcho in praeceptis politicis. Nemo autem hoc emblemata (meo judicio) melius explicuit ipso B. Chrysostomo in Homilia ad S. Matthaeum IV. hoc modo: Leonem quidem mitigas reddisq̄, tractabilem: furorem verò animi tui omni prorsus efficis leone se viorem. Ponamus iram quoque bestiam esse. quantum igitur ab aliis erga mitigandum leonem studium datur, tantam tu erga iracundiam impende curam, & effice hujusmodi cogitationem mitem ac mansuetam, siquidem hac fera & unguibus sevis, armatur ac dentibus. Nisi illam solícite mansuefeceris, cuncta simul disperdet ac lacerabit. Et pulchrè Ambrosius: Praclarum est motum temperare consilio, nec minoris virtutis dicitur cohibere iracundiam indignationemque comescere, quàm omnino non irasci, cum plerumque illud levius, istud fortius aestimetur. Rectè itaque Menander:

Νίησον ὀφθαλμοῖς τοῦ λογίζεσθαι καλῶς,

Adhibita ratio fac superet iram tuam.

Quidam generalius ascribunt, SUPERAT SOLERTIA VIRES. Nam validissima & robustissima quaeque ingenio & prudentia tandem vincuntur. Quem locus communem egregie tractat Oppianus lib. v. Halieut.

X.

IRAM PRUDEN-
TIA VINCIT.

*Si licet objecto sagulo tractare leonem,
Quid tandem est iram nolle domare suam?*

ILLU-

XI.

LLUSTRIS. Princeps laudatissima memoria Rodolph. Anhaltinus, ex antiquiss. Ascania stirpe oriundus, cum multis praclaris victoriis tam in Ungariâ quam Geldria celebre nomen sibi peperisset, tandem in Italia sub Maximiliano Primo contra Venetos claruit, atq; utilem operam illi navavit, tandemque Verona (ut fama fert) veneno fuit à medio sublatus. Hic igitur praestantiss. Princeps in suis signis militaribus curavit depingi, virginem timidè leoni cibum ex patina porrigentem, addito Germanico dicto, *allzeit in sorgen* cui quidam hoc addidit distichum,
 Nuda à praesidiis ego virgo ministro leoni:

Danda opera est magnis sed comitante metu.

Quo ostendere voluit, viros prudentes, quibus reipub. cura est commissa, in perpetua versari solitudine, & liberalem metum nunquam deponere debere, ne scilicet aliquid negligenter aut temere, secundum Hippocratem, committant, quo potentiores offendi possint. Atque hunc metum Plato lib. III. ac V. de legibus, plurimum commendat, pudoremque illi adjungit comitem tanquam causam omnis honestatis. ac praeterea in dialogo Euthyphrone sive τῷ εὐθύφρονος ostendit Socrates, non rectè dici à Stasimo Cyprio, ἴνα γὰρ δὲ ἰσθῶς, ἢ ἴνα καὶ αἰδώς, id est, ubi timor, ibi & pudor, sed potius, ubi pudor, ibi timor. Est enim alius quoq; metus servilis, qui semper conjunctus est cum odio, secundum Ennium ex Cicerone II. de Officiis.

Quem metuunt, oderunt,

Quem quisque odit, periisse expetit.

Admonet etiam hoc Emblemata potentiorum favore & gratia caute esse utendum, cum sepe levi de causa mutantur,

Gratia fortunam sequitur, veluti umbra sereno

Sole aliquod corpus, sol occidit, occidit umbra.

XI.

SEMPER IN
METU.

*Ardua sunt cujus commissa negotia cura,
Fac animum usque habeat sollicitudo tuum.*

D

SÆPE

XII.

SÆPE admiratus sum, qui fiat, quod in tam indefesso hominum studio investigandi etiam in remotiss. regionibus varias res incognitas, nihil tamen adhuc certi vel perparum explorati habeamus de ipso Monocerote sic proprie dicto, cum etiam apud veteres autores de illo varia opiniones reperiantur. Et quamvis alia plurima animalia rara Romani populo spectanda exhibuerint, apparet tamen ex historiis hoc animal nunquam illos ostendisse. Est autem hoc Symbolum desumptum ex veteri nummo, è cuius una parte Monoceros conspicitur, cornu in aquam intingens, ex altera inscriptio, ΝΥΣΑΙΩΝ, id est, Nysæorum, India nimirum populorum. Notum autem est, tribui huic cornui hanc peculiarem vim & proprietatem, quod contra pleraque venena sit admodum efficax; unde quidam perhibent, priusquam Monoceros ex aquis impurioribus, quas circa aspides & alia genera serpentum ac venenatarum bestiarum stabulantur, bibat, cornu suum in illas immergere & quasi depurgare salubrioresque reddere. Quasi similitudine docemur, beneficio sapientia atque laudabilis doctrina, in rebus dubiis ac periculosis, posse nos omnes difficultates & remoras, quæ à virtutis & honestatis via avocant, remove, & mala à bonis segregare. Bartolomeus Alavianus Dux militaris Venetus, ascribi curavit in suo vexillo, VENENA PELLO, innuens se instar unicornis noxia & venenata animalia fugantis, sua virtute bellica contrariorum partium hostes esse extirpaturum.

XII.

NIL INEXPLO-
RATO.

*Te quoque serpentum sitiunt mala secla ferarum,
Explora & cautus tetra venena fuge.*

XIII.

RIMUS (quod ego sciam) inter scriptores non adeo antiquos huius Symbolicæ potius quam vera inventionis author est Iohannes Tzetzes in libro variarum historiarum, qui vixit circa annum à CHRISTO nato M. D. LXXVI. Idem postea tradiderunt Albertus Magnus & alii. Isidorus quidem autor Tzetze multo antiquior lib. XII. Etymolog. capit. II. scribit Rhinocerotem amore virginis denudatæ capi. Videtur autem Rhinocerotem cum Monocerote (quod & aliis accidit) per errorem confundere, cum magnum inter has feras sit discrimen. Hæc igitur μυθολογῶντες scribunt, unicornem odore & amore castæ virginis captum, omni ferocitate deposita, ad eam accedere, caputq; in ejus sinum ponere, atq; ita tandem somno obrutam capi. Quam allegoriam Gesnerus putat inde esse natam, quod rerum Naturalium autores scribant, unicornem sui generis feras quoq; hostiliter persequi, nec aliter cum fæmina assuescere, nisi libidine stimulatum. Typus est castæ & puræ vitæ, qualis in primis virginibus convenit, quæ non solum hominibus moderatis summo opere probatur, sed etiam à ferocioribus magni fieri, & ad se amandum allicere solet. Sic apud Senecam in Hercule furente Lycus querit à Megara, an,

Obiici feris monstris virtutem putet?

Quæ respondet:

Virtutis est domare quæ cuncta pavent.

Nonnullis potius placuit ascribere ad hanc picturam,

VIRTUS SECURITATEM PARIT.

Aliis autem, OPTIMA INSIGNIA.

XIII.

HOC VIRTUTIS
AMOR.

*Quem non vincat amor castae virtutis & ardor?
Virtus tantapotest, vincat ut illa feram.*

D 3

UT

XIV.

VT cornu Monocerotis non per se in tanto pretio habetur, sed propter ipsius contra venena efficacitatem & utilitatem desideratur, ita monemur in universa vita, non opinione nuda estimationis solummodo, sed experientia & usu cuncta esse perpendenda, cum nihil sit in pretio habendum, quod non etiam sit verè utile & fructuosum. Horatius sane usum divitiarum & partorum bonorum non frustratoties nobis inculcat. Igitur praeceptis ejusmodi admoniti, meritiò etiam diligenter sumtus temperare ac metiri debemus. Quam enim multis (secundum Socratem apud Platonem) inutilibus & superfluis quoque carere possimus? praesertim hoc nostro superbo atque sumtuoso saeculo, ubi copia rerum non adeo necessariarum, & effusissimi luxus prodigalitate passim omnia, qua publicè qua privatim in pejus ruunt, paulò post (ut timendum) praecipitem casum allatura. Nam aurea ista frugalitas, quam διδάσκαλον σοφῶν καὶ ἀρίστων βελδομάτῳ Sophocles nominat, id est, magistram consiliorum sapientum ac optimorum consiliorum, passim spernitur, atque è medio pellitur, è contrario autem crescit πολυτέλεια (juxta veterem Graecum scriptorem Ecphantem Pythagoricum. lib. de Regno, citante Stobaeo) μάτης τῆς ἀρεχίας, αὐτῆ ἢ τῆς ὑβείας, ἐξ ἧς τῶν ἐν αὐτῶν πόνις κακῶν τὰ πολλὰ, id est, Luxus & profusio, qua est incontinentia mater, huius verò petulantia, ex qua multa mala hominibus enascuntur. Describit hoc Emblema C. L. vir Ioannes Sambucus, & satis magnas vires tribuit cornui Monocerotis, de quo alibi, DEO volente, in peculiari commentario, accuratius disseremus.

XIV.

PRETIOSUM
QVOD VTILE.

*Commoda quæ est usu non fama, res pretiosa est.
Displicet hæc paucis, at placet illa magis.*

CAME-

XV.

AMELORUM duo genera reperiuntur apud veteres, præsertim Aristotelem & Plinium: Bactrianum nimirum sive Asiaticum, & Africanum; illi bina, hi singula tubera in dorso habent. Hoc animal (ut Plinii verbis utar) sitim & quadriduo tolerat, impleturq; cum bibendi occasio est in præteritum & in futurum, obturbata proculcatione prius aqua, aliter potu non gaudet. Quam proprietatem Aelianus quoque Elephanti ascribit. Theophrastus autem Simocatus in questionibus suis physicis ejus rei hanc causam affert, quod Elephas si umbram suam in aquis videat, terreatur; ideoque Indos illum noctem observare, si quando traiciant hoc animali flumen. Eundem profecto ad modum homines inquieti ac turbulenti omnia propter suam utilitatem pervertunt, tranquillitatis publicæ hostes (quorum utinam hodie non tantus extaret numerus) qui omnia sua consilia & cogitata eo dirigere student, ut alios inter se committant, ac bella non necessaria excitent. Et scimus nostris temporibus callidum quendam ducem militarem crebro solitum esse dicere, non nisi aqua bene turbata piscationem esse uberem. De hoc apud Iovium talis legitur historia: Virginii Vrsinus strenuus aliqui bellator, contra aliorum sententiam, etiam suorum gentilium, quo tempore quasi universa Italia contra Gallos conspiraverat, nihilo tamen minus ipse castra Gallica sequi maluit. Atque ideo hoc Symbolo usus est cum Gallica sententia, IL ME PLAIT LA TROUBLE, mihi turbida placet, sed parum exitit ipsius conatus felix: nam in isto bello gravissimo obsessus Atella, in hostium potestatem pervenit, & tandem in carcere Castellæ de Ovo Neapoli justas suæ temeritatis pœnas luens, misere interijt.

XV.

TURBATA DE-
LECTAT.

*Turbat aquam sitiens cum vult haurire Camelus,
Sic pacem ex bellis, qui lucra sœda sitit.*

E

INTER

XVI.

NTER alias proprietates Camelo hæc quoq̄
 ascribitur, quod sponte in genua procumbens
 (Herodoto etiam lib. VII. teste) vel sessionem
 recipiat, vel aliud onus conveniens admit-
 tat. Cumque justum sarcinarum pondus sibi
 impositum sentiat, rursum sese erigit, & ala-
 criter progreditur, ubi verò nimium sese o-
 neratum animadvertit, aut succumbit aut abiicit imposita.
 Quo monemur in omnibus rebus esse mediocritatem auream
 observandam. nam secundum Poëtam,

Qui sua meritur pondera, ferre potest.

Idemque nos docet Delphicum oraculum, τὸ μὴ δὲν ἄγαν, quod
 Terentius latinè expressit: ut ne quid nimis. At noster Hip-
 pocrates in Aphorismis non minus graviter quam breviter
 pronunciat: καὶ πᾶν τὸ πολὺ τῆ φύσιν πολεμιον, τὸ δὲ κ' ἐὶ ὀλίγον
 α φιλῆς: Omne nimium est natura inimicum, quod verò
 paulatim fit, tutum. Præterea hoc Symbolo docemur, nihil ul-
 tra vires temere esse tentandum, sed Horatianum potius istud
 meditandum,

Meriri se quenque suo modulo ac pede verum est.

Hyppolitus Cardinalis, Estensis Senior eo quoque est delectatus
 cum inscriptione Hispanica, NON SVEFROMAS DE LO-
 QUE PVEDO: Non plus quam possum tolerabo. Vel TAN-
 TUM QUANTUM POSSUM. Alii universalius ascripse-
 runt: RATIONABILE IMPERIUM. Et extant Ger-
 manici in hanc sententiam rythmi satis concinni,

Esad auff mein Rück/ daß ich vermag/
 Sonst laß ich liegen/was ich trag.

XVI.

NIL VLTTRA
VIRE S.

*Nenimum imprudens teneris impone lacertis,
Et fortem sternunt pondera iniqua virum.*

XVII.

LINIUS libro sapius citato, inquit de Camelis: *Velocitas inter equos, sed sua cuique mensura, sicuti & vires. Nec ultra assuetum procedunt iter, nec plus instituto opere recipiunt. Quod Symbolum cum priore non male convenit, à contrarij sensu desumptum.*

Quamvis verò alii ad suos amores non tamen inhonestos accommodarint, indicantes nulla ratione à suo proposito sese absterreri posse, tamen ad alias omnes præclaras actiones, invicto animo constanterq; prosequendas & absolvendas, rectè hoc poterit quoque transferri. Quæ virtus græcè proprie vocatur Φιλοπονία, id est, industria & amor in laboribus capessendis. Eo Symbolo usus est Vespasianus Gonzaga, Dux Sabioneda, cum dicto, JUVAT EMTA LABORE GLORIA. Quo indicare voluit, se dies noctesq; omni cura in hoc incumbere, ut ex studiis & laboribus suis præclaram laudem ac gloriam acquirere possit, cum græcum proverbium quoque idem subiiciat, ἐκ τῆς πόνος κλέσθαι. Ex labore gloria. Et Xenophon κλέσθαι παρδείας lib. I. eleganter hoc quoque protulit, Ἰππικὸς Φίσις ἢ ἡμῆ τὴς πόνος τῶ ἀρχοντι, id est, Ipse honos levio rem facit Imperatori laborem, quemadmodum Cicero est interpretatus. Ac extat elegans carmen Claudiani in Epithalamio Honorii, quod ostendit laboris impatientem ad virtutis culmen non ascendere, nec ejus optatos fructus capere:

Non quispiam fruitur veris odoribus,
 Hyblæis latebris nec spoliat favos,
 Si fronti caveat, si timeat rubos.
 Arma spina rosas, mella tegunt apes.

XVII.

NEC META NEC
ONUS.

*Sternit humi, immensum quod pondus iterque Camelum,
Sternitur haud fortis laudis amore labor.*

XVIII.

CAMELOPARDALIS Græce ac Latine dicta, Aethiopicus Nabis, Arabibus verò ac Turcis Zurnapa, unde vulgare Giraphæ nomen, putatur apud Pausaniam in Bœoticis sive libro IX. esse Camelus Indica. Plinius Iulium Cæsarem primum Romæ in Amphitheatro ludis Circensibus spectandum hoc animal dedisse scribit, quod Dion lib. XLIII. Romana histor. confirmat, atq; ibidem Camelopardalin accurate describit, quem admodum & Oppianus III. Cyneget. Strabo ac Heliodorus, & inter recentiores Petr. Bellonius lib. II. observationum suarum, quam ante paucos annos Germania quoque vidit. Strabo lib. XVI propter suam asymmetriam & partium inconcinnitatem nihil illi celeritatis tribuit, ac Βόσκημα potius esse dicit. Vnde Horatius lib. II. epistol. I. ad Augustum fecit,

Diversum confusa genus Panthera Camelo.

Recte autem hac similitudine illi notantur, qui omnia dicunt vel faciunt stulte & confuse, nec ullibi sibi constant, secundum usitatum versiculum,

Diffidet à cunctis sibi qui contrarius ipse est.

At contra in omnibus rebus commendatur verus ordo & ὁμοφωνία ac harmonia mutua, de qua Plutarchus in commentario de Musica inquit, ὅτι ἡ συμφωνία ἢ ἀρμονία καὶ θεῖον ἔστι καὶ μέγιστον ἀριστοτέλης ὁ πλάτωνος τῶν τί λείπει. ἢ ἡ ἀρμονία ἐστὶ θεῖα, τὴν φύσιν ἔχουσα θεῖαν καὶ καλλίωτον ἢ δαιμονίαν, id est, porro autem quod Harmonia res sit divina, veneranda & magna, Aristoteles Platonis discipulus his verbis confirmat. Enim verò Harmonia res est cælestis, eiusq; natura divina & pulchra atq; admiranda. Quæ tamen si autor ad Musicam tantum eo in loco referat, tamen de omnibus aliis, quæ recte, ὁμοφώνως καὶ κατὰ τὴν φύσιν (ut S. Apostoli verbis utamur) fiunt, recte dici poterunt.

DIVER-

XVIII.

DIVERSUM CON-
FUSA GENUS.

*ernis ut inconcinnam habet hac feralonga figuram:
Quicquid agunt stulti, nil habet harmonia.*

URUS

XIX.

VRUS ὑπὸ τῶν ὄρων, id est, à montanis locis in quibus degit, secundum Isidorum, nomen accepit quem in Hercynia sylva Iul. Caesar lib. VI. de bello Gallico reperiri ait, & multa de illo Erasmus Stella in libro de origine Borussorum narrat. Plinius lib. VIII. cap. XV. scribit excellenti vi ac velocitate esse Vros, quibus imperitum vulgus Bubalorum nomen imposuit. Ac inter alios Munsterus in Cosmographia, ubi describit Borussiam, adeo esse feroces perhibet, ut si à venatoribus, qui post arbores latitant, telis & jaculis petantur atque vulnerentur, adeo exardescant in iram & efferantur, præsertim si senserint se esse sauciatos, & hostem ulcisci nequeant, ut crebriore in arbores impetu facto, tandem se quoque conficiant. Sic furores & impetus validi etiam potentiorum, qui nullo consilio innituntur, arte ac prudentia sæpè declinantur ac franguntur, cedendo quidem illis tempestive, & in tutum locum sese recipiendo: idque Ovidius quoque monuit hoc disticho lib. I. de remedio amoris.

Dum furor in cursu est, currenti cede furori,
Difficiles aditus impetus omnis habet.

Ac nota est Horatii sententia lib. IV. Carm. Ode IV.

Vis consilii expers mole ruit sua.

Oppianus quoque lib. V. Halientic. hæc fecit,

ὡς ἔτ' ἠγορέης ἔτ' εἰδεὸς ἔπλετ' ὄνειρα
τόσον, ὅσον περ ἐπίδων. ἀλλὰ δ' ἀνεμώλιος ἄφρων.

Id est, Nec robur tantum quantum prudentia præstat,
Nec species; stolidæ vires sine mente fatiscunt.

Raro autem hæc duo conjunguntur. Nam, ut rectè ait Valerius Max. lib. XI. cap. XII. nimio robore membrorum vigor mentis hebescit, quasi abnuente natura utriusq; boni largitione, ne supra mortale felicitatè sit, eundem & sapientiss. & validiss. esse

XIX.

CURRENTI CE-
DE FVRORI.

*Quis furor est caco temere se offerre furori?
Cede, parum expecta, nec mora, victor eris.*

XX.

VRSOS certo tempore latitare in suis antris, qua si non alia habere contigit, ex ramorum fruticumque congerie sibi struunt, impetrabilia imbribus, molig, fronde constrata, in quibus residunt & priorum pedum suctu vivunt, eoq, pinguescunt, Plinius, Oppianus, Aelianus, Artemidorus, & alii tradiderunt. Vnde etiam Theocritus Φωλάδας ἀρχίχες, id est, Vrsos in lustris degentes nominavit: Vbi etiam videndus Scholiast. Græcus. Sane haud aliter ingenia virvida, quò plus recessus & ocii interdum sibi sumunt, eo postea alacrius rursus sese exerunt omniaque peragunt, secundum illud Sophoclis,

Φιλέϊ γάρ οὐκ εἶν προὔγμι ἀνὴρ ῥέζων μέγα.

Solet enim remissius agere vir magnum negotium tractans.

Quemadmodum autem vita solitaria nimis, & istud λάτρεσιώσας (contra quod etiam Plutarchus eruditum commentarium conscripsit) intempestive & sine ratione susceptum, praesertim ab illis, qui Reip. & Patriæ pra aliis inservire possunt ac debent, non probatur: ita profecto hominum doctorum, & ad vitam philosophicam idoneorum secessus honesti minimè sunt vituperandi. Quod certe in hac infelicitate nostrorum tēporum & tanta animorum distractione privato nemini vitio verti poterit. Φίλον γὰρ πῶς πῆς ἀθυροῖσι τὸ ἀμικτὸν ἢ Φιλέρημον, secundum Gregorium Nyssanum, id est, Gratum enim est quodammodo tristitia affectis locus secretus & solitarius. Ac praclara etiam est sententia Iustini Martyris in Epistola ista aurea ad Zenam & Severum, σιωπᾶντι εἰπᾶν, ὁ θελῶν εὐαγγεῖον, μήτε ἐράτω ποδὶ, κατὴ ἀκρίαν Ἰπιδέτω. Vt autem breviter dicam, qui bene vult vitam peragere, neque videre, neque audire multa studeat.

XX.

MAIOR POST
OTIA VIRTUS.

*Ceu lustris latitant ursi & sua membra relinquunt:
Sic meditatur opus doctus in arte novum.*

RLUTARCHUS in libello *Ἐπι τῆς εἰς τὰ ἐκγυῶνα*
Φιλοσοφίας, multa de informi urſa factu scri-
psit. Cui etiam aſtipulantur Plinius, Aelianus,
Oppianus, Orus Niliacus, Phile, & alii pluri-
mi. Ariſtoteles tamen lib. VI. cap. XXX. hoc
diſtinctius explicat. Fætū, inquit, minimum
pro ſui corpo ſi magnitudine Urſa edit, quippe quæ minoren-
cato, maiorem mure parere ſoleat, nudum, & cæcum, & cruribus
propemodum membrisq; aliis indiſcretum & rudem, h. e.
ἀδιόρθωτον. At ipſe venatores noſtros affirmantes audivi
in utero captæ Urſæ gravida ſuis membris nonnihil diſtincto-
catulos ſeſe reperiffe. Commentum autem huius cauſam præbu-
iſſe quidam exiſtimant catulorum ortus craſſiſſimis ſecundini-
obuolutorum, quas non niſi lambendo diutius mater reueller-
potest. Uſurpavit hoc Symbolū celebris iſte pictor Venetus Tit-
anus, quo indicare voluit, in certis quibusdā rebus Artem plu-
valere quam Naturam ipſam. Quod quidem ut in nonnullis
verū eſſe concedimus, ſicuti in arte pictoria & ſimilibus: ita in
pluribus aliis locum habere nequit, Naturamq; multo eſſe præ-
ſtantiorem quotidiè experimur. Et Pindar. ait Olymp. IX.

Τὸ Φυᾶ κελτίον ἀπαν. Quod à natura eſt optimum omne.
Alibi legitur aſcriptum, VTINAM PERPOLIATUR
de operibus nimirum adhuc imperſectis & adhuc abſolvendis
Quo pertinet eruditum Epigramma veteris amici mei Greg-
Berſmanni de Parthenopeo ſeceſſu Virgilii, ex Donati comme-
moratione in illius vita:

Ut nullo Muſis interpellante vacaret,
 Parthenopes adiit cura quieta Maro.
 Urſaq; lambendo catulos ceu format inertes,
 Cudebat verſus ſic poliendos ſuos.
 Aſſidua docti ſua limant carmina cura,
 Et ſub iudicium ſingula verba vocant.

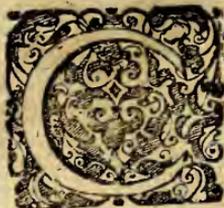

XXI.

NATURA P O-
TENTIOR ARS.

*Ars polit, haud fingit, natura utrumq, ministrat,
Quantum dissideant, indicat hic catulus.*

ONSTAT *Vrsos* pluvio interdum tempore
& imbribus cadentibus solere potiss. una col-
ludere & exultari, quasi presagientes depul-
sis nubibus aura serenitatem esse brevi conse-
cuturam. Sic viri fortes & constantes è lon-
gino saepe in rebus suis adversis prosperio-
rem fortu nam prospicientes, tantum abest ut abjecto sint ani-
mo ac perturbentur, ut etiam spe certa sibi omnia lata polli-
ceantur, istud Horatianum crebro apud se meditantes,

Non si male nunc: & olim

Sic erit.

Nam secundum Ovidium quoq̄,

Nube solet pulsa candidus ire dies.

*Atq; ita fortitudinem cum prudentia conjungentes, tanquam
ducibus duobus certiss. facile consequemur, ut neque in rebus
secundis nimis nos efferamus, neque in adversis desperemus,
quod eleganter B. Gregor. Nazianzenus his Græcis versibus
exposuit,*

μη σφόδρα θάρρειν, μηδ' ἀπελπίζειν ἄρον
τὸ μὲν γὰρ ἐκλύει σε, τὸ δ' ἀνατρέπει,
τὸ μὲν κατέρθες, τὲ δ' ἔχει, τὲ δ' ἐφθόνου,
ἐχῶς ὁδὸν τὸ λείπον ἀχρεοῖσι πόνον.

Ne fide multum, neve despera nimis,

Illud solutos efficit, pessundat hoc,

Hoc corrigens, illud tenens, reliquam sine

Livore rectius peragrabis viam.

Pulchrè etiam Apollodorus apud Stobæum dixit:

Οὐδέ ποτ' ἀθυμεῖν τὴν λακῶς πράττοντα δεῖ,

Ἄνδρες, τὰ βελτίω δὲ προσδοκῶν αἰεί.

Nunquã oportet animũ despondere hominẽ infortunatũ,

O viri, meliora verò semper expectare.

XXII.

SERENABIT.

*Quæris cur saliant pluviis? spes certa sereni est:
Hac tu confusus, pelle animi nebulas.*

DE

XXIII.

E *Vrsis* haec quoq; *Plinius* litteris tradidit: *oculi eorum hebescunt crebro, qua maxime causa fauos expetunt, ut conuulneratum ab apibus os leuet sanguine grauedinem illam.* Et *Solinus* inquit, nihil auidius quam mel captant, atq; ideo aluearibus ubiq; insidiantur. *Narrant autem aliquando accidisse, ut Vrsus cupiens aluearium in quercu veteri invadere, atq; inde mel auferre, ita ualide pedem anteriorem in ramum sese reflectentem impulerit, ut inde rursum sese liberare neutiquam potuerit, & hoc modo detentum & captum fame peritisse.* Accommodabit sibi recte hoc Symbolum quispiam probus ac innocens, qui contra aliorum violentiam & iniustitiam, qui seipsos saepe euertere, & in suam perniciem ruere solent, praeter omnium opinionem conseruatur, quod *Lucretii egregii* versus nobis subjiciunt,

Circumretit enim vis atq; iniuria quenque,

Atq; unde exorta est, ad eum plerunque reuertit.

Rectè igitur Xenophon lib. i. memor. monet, prudentem non esse violentum, cum sciat, ὅτι τῆ μὲν βία πρὸς ἑσιν ἔχθρα, ἐκινδύω δὲ, Violentiam comites habere inimiciā atq; periculum: Additq; eleganter, ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν φρόνησιν ἀσκήτων τὸ βιάζεσθαι, ἀλλὰ τῶν ἰσχυρῶν ἀνδρῶν γνώμης ἔχόντων τὰ τοιαῦτα πρὸς ἑτέραν ἐστίν: *Quamobrem vim facere non est prudentiae studiosorum: Sed qui robor sine mente possident, violentis gaudent facinoribus.*

XXIII.

VIOLENTA
NOCENT:

*Vt favus exitio est Vrfo, sic saepe malorum
Autorem illaqueant visq; dolusq; suum.*

XXIV.

BX antiquo nummo Iulii Caesaris, in cuius altera parte bos ad sacrificia destinatus, stans ante aram exprimitur, cum inscriptione IOVLOPT. MAX. SACRUM, hoc Symbolum videtur habuisse suam originem. Hic verò auctor illius addidit quoque aratrum, cum hoc animal potiss. ad opera rustica expedienda, aptum natum esse nemini sit dubium. Unde in nummis tam Græcis quàm Latinis per boves vel tauros Coloniae deductiones intelligebant, sicuti quoque rei frumentariae fuere insignia. Quod ex Varrone quoque discimus, oppida (inquiens) condebant in Latio Hetrusco more multa, & junctis bobus, id est, tauro & vacca interiore aratro circumagebant sulcum. Hoc convenit in illos, qui non solum pietate ac religione, ac omni laudabili doctrina cupiunt excellere atque aliis præire (quod per sacrificium cum bove peractum ostenditur) sed etiam aliis pluribus laboribus, sicuti bos arans, indefesso studio hominibus usui esse atque inservire student. Nam, ut Menander ait: τὰ χρηστὰ πρὸς τὴν ἐργασίαν ἐστὶν ἐλάττωμα, Res bonas facere hominis est officium ingenui. A scripsit autem imprimis hoc Symbolum sibi (ut Hieronymus Ruscellus refert, & ex epistolis Italicis Hannibalis Cari itidem licet animadvertere) Onophrius Panvinus Veronensis, ordinis Augustiniani Cænobita, vir admodum laboriosus, ut scripta ab ipso composita testantur.

XXIV.

IN UTRUMQUE
PARATUS.

*Ferre jugum, jugulumq; dare, est bos aptus utrinque;
Sic piat urba facit, grata DEO referens.*

XXV.

HIVIUS lib. XXII. memorabilem historiam memorat de Hannibale in angustiis ad Casili- num à Fabio Max. Cunctatore incluso, quem ipsum tamen alioquin prudentissimum ducem militarem, mira arte & ingenioso strategemate deceperit, commentus (ut Livius loquitur) ludibrium oculorum specie terribile ad frustrandum hostem. Faces enim undique ex agris collectas, fascesque virgarum & arida sarmenta praeligari curavit cornibus bouum, quorum ad duo milia fuere, atque primis tenebris noctis, accensis cornibus armentum in hostes, jussu ipsius, concitatum fuit. Interea illi qui ex Romanis ad transitus saltus insidendas locati fuerunt, circumventos se esse existimantes, prasidio exce- serunt: atque ita Hannibal ex illis faucibus evasit, & in agro Ali- fano securus castra posuit. Apparet itaque ex hac historia, in- ter precipuas boni ducis militares virtutes hanc non esse po- stremam, ut si quando se tempore locoq; ac aliis in rebus hosti suo inferiorem videat, neutiquam tamen planè desperet, sed in omnem occasionem intentus non minus arte & ingenio, quam aperto Marte adversario suo terrorem simul & errorem in- cutiat, & hoc pacto se & suos incolumes conservet, & ab omni periculo tutos praestet. Sic eleganter Val. Maximus lib. VII. cap. III. Romanam virtutem prasidium ab astutia mutuas- se dixit. Sed in hac parte nimis callida, atque multo etiam magis perfida consilia locum habere non debent. Vnde etiam apud Virgilium lib. XI. Aeneidos ironice potius (ut quidam inter- pretes volunt) quam verè ex sententia auctoris dicit Chorabus, Dolus an virtus quis in hoste requirat?

XXV.

TERROR ET
ERROR.

*Fraudem fraude, astum non fallere dedecet astu,
Sæpe timore timor truditur, arte dolus.*

LUTARCHUS in *Symposiacis lib. VI. cap. X. de tauro ad ficum mansuefacto* hæc litteris prodidit. Equidem spiritum validum & vehementem in fico exhalare, cum visus plane testatur, tum id quod de tauris fertur, scilicet ficui alligatum taurum etiam ferociss. quiescere, tactumque admittere, & omnino ferociam quasi languescentem deponere. In acrimoniam tamen arboris major pars causa collata est. Plinius vero lib. XXIII. cap. VII. ficuti Orus quoque hoc potius Caprifico ascribit: & quidem collo eorum hanc circumdatam (ut pictura representat) mirabilinatura compescere tauros ait, ut immobiles præstet. Cuius proprietatis causam Calius Calcagninus lib. II. quoque investigare conatur. Sic frenum petulantia est sæpe adversa fortuna hominibus rebus secundis nimis sese efferentibus, vel aliis vitiis impune indulgentibus, & idem quoque præstat doctrine sanioris institutio, & ad virtutem ac honestatem assuefactio, quibus animi hominum effrenes ad modestiam & mansuetudinem reducuntur, quod præclare Horatius lib. I. epist. I. ad Mæcenatem subjecit his versibus,

Nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit,
Si modo culturæ patientem præbeat aurem.

Qui similiter lib. II. *Serm. Satyra III.* introducit Polemonem Atheniensem perditæ luxuriæ adolescentem, qui ebrius & coronatus forte ingressus scholarum Xenocratis, cum Philosophus hic acriter de industria esset in luxuriam inductus, coëgit penitentia ductum oratione sua Polemonem, ut deposita priorum mala vita philosophia serio operam daret, qui etiam eidem Xenocrati postea successor fuit datus. Ait autem poëta de ipso

Potus ut ille

Dicitur ex collo furcisse coronas,
Postquam est impransus correptus voce magistri.

XXVI.

QUANTUM MUTATUS AB ILLO.

*Corniger ut blandus fit amictus fronde: at inertem,
Frugi vix facias, ni bene pressus eat.*

BOS

XXVII.

BOs dicitur taurus castratus, hoc modo tam ad opera rustica quam ad saginam magis idoneus, quem Plinius etiam nominat socium laboris agrig, cultura. Et Aristoteles in Oecon. βδν αὐτὸ οἰκίτης τῆς πέμσις εἶναι: inquit, Loco servi bovem esse pauperibus. Perhibent autem boves ferociores & magis generosos hoc quoque habere proprium, ut in pascuis & pratis quempiam locum peculiarrem occupent, nec alios facile admittant. Ac descripsit graphice huiusmodi bouum impatientium consortis pugnam Oppianus lib. XI. Cyneget. Usus autem est hoc Symbolo Rex Polonia Stephanus Batorius, magnanimus & prudens admodum, nec non literatus Princeps, satis quidem apposite, cum pascuis simul & bobus ista regio abundet, non obscure innuens, se ad Regni illius possessionem, magnis laboribus & periculis acquisitam, nullum facile socium esse admissurum, cum secundum Thyestem apud Senecam, Non capiat regnum duos. Quod longè antè dixit Ennius, teste Cic. in Off.

Nulla sancta societas, nec fides regni est.

Secutusq; illum Lucanus affirmat lib. 1.

Nulla fides regni sociis, omnisq; potestas
Impatiens consortis erit.

Illustris Princeps Maximilianus Sfortia, Dux Mediolanensis, eodem Symbolo delectatus est, cum inscriptione, MELIORA QUÆRO: Volens significare forsitan, se instar bovis, in pascuis semper optima quæq; quærentis & seligentis, consilii quoque melioribus & prudentioribus cupere frui: quidam tamen opinati sunt, tacite hoc Symbolo eum innuisse, se adhuc regionem adhuc uberiorem appetere. Ante ascriptum fuerat:

NEMINEM ADMITTO.

XXVII.

MIHI PASCUA
SOLI.

*Solus opima tenet bos pascua, parta tuetur;
Tu quoque sic dotes solus habeto tuas.*

XXVIII.

*N*antiquis numismatibus equus ad currendum se incitans, summam rei celeritatem & alacritatem Symbolice exprimit. Montis verò ascensus acclivior & asperior, virtutis iter difficile quidem, quo tamen ad veram gloriam tandem perveniatur, denotat. Venti autem procellosi, equi cursum remorantes, omnis generis adversitates, & impedimenta plurima, quæ viros probos & virtutis amantes à præclaro suo proposito avertere vel saltem aliquantisper detinere solent, non male significant. De quò Euripides quoque in supplicibus queritur,

πᾶλλοι γηγῶτες ἄνδρες ἐκ' ἔχουσ' ὅπως

δείξωσιν αὐτὰς τῶν κακῶν ἐξέσται.

Multi viri nati honesto loco non possunt

Seipso palam ostendere, propter malorum potestatem.

Idemque Menander deplorat,

ὡς ἀδικόν, ὅταν ἡ μὲν φύσις

δοτῶσι τι μὲν, τῆτο δ' ἡ τύχη κακῆ.

Quam injusta res, cum natura quidem

Egregium aliquid contulerit, fortuna autem hoc depravat.

Nihilominus contra omnes insultus & procellas graviores, avia virtutis nunquam abscedendum, ac fortiter resistendum, donec superatis omnibus malis optatum finem consequamur.

Quod Cicero quoque monet lib. III. Tusculanar. Quæstion. Nulla (inquit) potest esse diuturna gloria, quam labor strenuus ac indefessus primum non antecesserit. Quo pertinent Propertii lib. IV. Eleg. versus elegantes.

Magnum iter ascendo, sed dat mihi gloria vires,

Non juvat ex facili lecta corona jugo.

Fuit autè hoc Symbolū usurpatū à doct' iß. Italo Ludovico Dulce, & ejus inscriptio: TERRESTRIA FLAMINA VETANT.

FRUS TRA

XXVIII.

FRUSTRA REMO
RANTIAVS AVSTRIS

*Non remoratur equum vis venti assurgere in auras,
Virtutis nec fors aspera tardat iter.*

XXIX.

CENEROSI equi nobilem sobolem accuratè expressam à Virgilio III. Georg. (vel Apulei etiam testimonio) feliciter imitatus est dulciß. Oppianus in I. κω. Et sanè sunt quedam quasi incunabula & elementa virtutis: animiq; procedente tempore ad summum gloriæ culmen perventuri, certo cum indolis experimento, uti Val. Max. lib. I II. cap. 1. loquitur, & ejus rei pulcra exempla commemorat. Sed à pullo præcipuè generoso & spem magnam concitante de se apud alios, atque in latis pascuis exultante, adhuc in adolescentia (ut conjicio) sua Symbolum elegit hoc illustris Nicolaus Bathorius, Comes Sacmariensis (cuius profapia celeberrima ac antiquissima multos semper viros præstantiß. protulit) quo scilicet ob ἐὸν Φύσιον καὶ ἐὸν Ἰσπεύον ad præclara facinora peragenda se ipsum incitare, & magni animi spem de se exuscitare voluit, atque id quidem paulatim & suo tempore, non instar ingeniorum quorundam nimia cupiditate celeriter evolantium, & rebus arduis intempestive se ingerentium, cum magna sui nominis infamia. Nam, ut Accius poëta in colloquio ad Pacuvium apud Gellium lib. XIII. cap. 11. dicit, quod in pomis est, itidem in ingeniis esse aiunt, quæ dura atque acerba nascuntur, post fiunt mitia & jucunda. Sed quæ gignuntur statim vieta & mollia, atque in principio sunt vivida, non matura mox fiunt putrida. Dixerat autem Pacuvius sibi auriora paulum & acerbiora videri, quæ scripsisset Accius in Tragædia sua Atreo, quam ei recitaverat. Quintilianus etiam lib. 1. Institutionum Oratoriar. de talibus ingeniis ante tempus sese ostendentibus rectè ait: Ingeniorū veluti præcox genus non temere unquam pervenit ad frugem.

XXIX.

ET IAM PRÆCLA-
RA MINATUR.

*Fortis equi virtus primis se prodit in annis;
Nec latet excelsi vis generosa animi.*

XXX.

INTER alia boni & generosi equi laudabilia signa non postremo loco hoc quoque esse scimus, quod sitibundus inter bibendum non primis tantum (ut dicitur) labris, sed subito profundeque satis, caput supra nares usque, in aquam immergat. Quod Plinius quoque retulit lib. VIII. cap. XLIX. Quo acrior equus est, eo altius in bibendo nares mergit. Sic quoque viri fortes ac bellicosi, quo majora pericula ipsos circumstant, & pluribus difficultatibus urgentur, eo acriores & atacriores in illis ipsis se exhibent. Unde apud Lucanum lib. IX. Cato exercitum in Libyam ducturus inter alias egregias cohortationes militibus hac quoque suggerit:

— Serpens, fitis, ardor, arena,
Dulcia virtuti, gaudet patientia duris,
Lætius est, quoties magno sibi constat honestum.

Et Claudianus præclare.

Vile decus, quod non erexit prævius horror,
Ingentes geminant discrimina magna triumphos.

Ob quam causam familiare sibi hoc Symbolum esse voluit fortis & strenuus bellator ac eques celebris, Bernhardinus de Cardina Neapolitanus, qui in multis ac gravibus bellis, quibus interfuit, & præclare præfuit, omnibus posthabitis periculis aut laboribus officium boni militis præstitit, & magna alacritate hostibus suis sese opposuit, atque semper eximiam inde reportavit laudem. Pulchre Euripides.

Τῆς πόνου γὰρ οἱ γαστρίαι

Τολμάσι, δειλοὶ δ' εἰσὶν εἶδεν εἶδαμᾶ.

Boni viri subire labores

Audent, & nusquam ulla in re sunt timidi.

XXX.

ANIMOPETIT
IMA PROFVNDO.

*Totus equus nāso ceu fertur anhelus in undam,
Præsenti adversis obvius ito malis.*

PLATO

DLATO in Phædro sive in dialogo de pulchro, proponit elegantem similitudinem de duobus equis, quibus omnis generis cupiditates & appetitiones significare voluit, quæ si rationi obtemperent, bona, sin minus, prava evadant. Quare si ira, superbia & alia vitia Rationis rectæ quasi vinculo non coerceantur ac constringantur, homo sue potestatis esse amplius nequit, sed efferatur in omnes partes & extra se rapitur. Et, ut isocrates præclare dixit: ταῦτα πάρεσι πῖς ἀμασι, πῖς τὸς ἀνιόχης ἀποβάδισσι: ἐκείνα τε γὰρ αὐτῶς φέρεται ἀμαρτάνοντα τῶν βίβωντων. ἢ, τε ψυχὴ πολλὰ σφάλλεται ἀφ' ἀρείσης τῆς ἀεικίας: idem ei quod curribus evenit, è quib. aurige sunt excussi. Nam ut hi temere feruntur, carentes gubernatoribus: Sic animus in multa delicta impellitur, mente subversa. Accuratius etiam rem & magis theologicè explicat Chrysostomus in Homil. v. ad Isaiam: Anima habenas laxans cupiditatibus extra rationem positis, quovis rapitur, nec aliter quàm equus ferociens, ubi frenum ore, sefforem tergo excussit, fertur quovis vento velocius, omnib. obviiis intolerabilis. Timore itaque DEI, quæ est vera ratio Christianorum, undique constringenda, & intra suos limites continenda. Pulcer igitur Claudianus in Paneg. Mallii:

Diis proximus ille est,
Quem ratio, non ira movet.

Et eleganter Socrates ait, μόνῳ τῷ λόγῳ κατὰπερ Ἰητήρητι σὺ φρονι, παρρηατὰ ἡτέρον ἢ βίον: Soli rationi tanquam consultissimo tutori vitam omnem credere convenit. Franciscus Tertius Bergomas in Genealogiis Serenissimæ Domus Austriacæ cum iconibus Principum magna solertia in æs incisus, hoc Symbolum attribuit Luitfrido Comiti Habsburgensi Nono.

XXXI.

HÆC VERA PO-
TENTIA EST.

*Affectus quisquis mentis moderatur habenis,
Fertur equo domito, qui vagus, ille fero.*

APUD veteres maxima commendationis fuerunt equi Thessalici, quibus bovis capitis notam incole inurebant, à qua dictos volunt Bucephalos, non quod capite bovis essent praediti, ut Pomp. Festus voluit. Fuit autem καὶ ἐξ ὧν ita nominatus equus Alexandri Magni & ipse Thessalicus, qui nullum alium quam Regem ipsum sessorem admittebat. Qui cum in praelio, quo Alexander Porum Indiae Regem vicit, fuisset interfectus, in memoriam grati animi ad Hydaspim fluvium Indiae, urbem Bucephalam ab ipso sic denominatam condi jussit, ut testantur Stephanus de Urbibus, Plinius, Strabo, & Iustinus. Quod exemplum nobis proponitur illustre, ut, secundum Senecam in libro de beneficiis, beneficiorum memoriam non sinamus ullo pacto senescere, immo gratitudinem quandoq; non solum ad homines, sed etiam ad animalia bene de nobis merita se debere extendere. Apud Dionem quidem & Iul. Capitolinum hoc etiam nomine Adrianus Caesar, & Verus Imp. celebrantur, quorum ille equo suo Borystheni mortuo columnam in scripto epigrammate erexit, hic Volucris equo sepulcrum in Vaticano fieri curavit. Herodotus etiam equarum monumenta ob victorias Olympicas reportatas commemorat. Alii solo Bucephalo quasi ferociente utuntur, addito dicto: INDIGNOS INDIGNOR. Nam quemadmodum Alexander Magnus tantum fuit dignus habitus ab isto equo, ut eum reciperet sessorem, ita quoq; generosus animus omnia respuit praeter virtutem & honestatem, nec unquam pravorum consuetudinem admittit. Quandoquidem (ut Xenophon δὲ πομπῆ. α. scripsit) ἡ μὲν τῶν χρηστῶν ὁμιλία, ἀσκησις ἐστὶ τῆς ἀρετῆς, ἡ δὲ τῶν πονηρῶν, κατάλυσις: Bonorum quidem consuetudo virtutis exercitatio, pravorum autem, illius destructio atq; everfusio est.

XXXII.

GRATO SERVIIS-
SE PATRONO.

*Gratus equo ut fuerit, magnus docet ille Macedo,
Ornat honore novo, condidit huic tumulum.*

XXIII.

LUPUM cervarium (quam appellationem hodie retinent Rhæti, Sabaudi & Illyrii) vocamus illam feram, quam nostri Luchis nominant, quod vocabulum videtur cum lynce convenire, estq; sic dictus, quod cervos soleat infestare, vel quod hinnulos (secundum alios) suis maculis imitetur. An *Δαί* sit Græcorum, adhuc disputatur: tamen si Gaza contra sententiam Gesneri ita lupum cervarium verterit. Plinius perhibet, quamvis in fame mandenti, si respexerit, oblivionem cibi subrepere, digressumq; querere alium, & ita, ut Solinus refert, immemor presentis copie, ita quesitum quam reliquerat satietatem. Quod pariter avaris & ambitiosis saepe contingere solet, qui dementati vana spe fortuna uberioris presentia commodaper stultitiam negligunt, perinde ut Canis carnis frustū per flumen ferens in Apologo, cui Phædrus Aug. Lib. hoc *ἄλογον* dedit:

Amittit meritò proprium, qui alienum appetit.

Hesiodi autem versus notus est:

νίπι *ἄ* *ἔ* *τι* *μα* *λί* *π* *ἄ* *ν* *ἀ* *ν* *έ* *τι* *μα* *δι* *ώ* *κει*.

Stultus est, qui certis relictis, sectatur incerta.

Itemq; Sophoclea sententia in Thyeste.

τῶν ἀμυχάνων δ' ἔρω

πολλὰς ἔθηκε τῶν παρόντων ἀμπλακῶν,

Non possibilem cupiditas

Multos fecit presentibus frustrari.

Tractat idem Emblemata sive Symbolum (nam diverso respectu utriq; accommodari poterit) Alciatus quoque in Emblem. Apud Scip. Amiratū Italicū scriptorē additur dictum: QUOD TIBI DEEST MIHI OBEST. Et apud alium, UTINAM SIC IPSE FOREM. Quæ ad ea, quorum recordatio est molesta, & libenter vellemus oblivisci, recte applicari poterunt.

DEMENS

XXXIII.

DEMENS ALIE-
NA REQUIRIT.

*Incertis inhiat, certissima spernit avarus
Ceu presente alium lynx cupit ipsa cibum.*

XXXIV.

LYNCEI scribitur in Aethiopia reperiri Plinius, Lupus verò cervarios in locis Septentrionalibus. Videntur tamen esse animalia cögenera, & utriq; attribuunt scriptores visum acerrimum, pellisq; varietatem. Plutarchus in libello contra Stoicos scribit, creditum fuisse de Lynceo quodam, quod saxa quaque & arbores oculorum acie penetraret: imò & per terram eum conspexisse, quæ agerentur apud inferos, Apollon. tradit in Argonaut. Meminit quoque illius Pindarus hymno X. Neme. & Horatius I. epist. ad Mecænatem:

Non possis oculo quantum contendere Lynceus.

Hæc nonnulli ad hanc feram transtulere, quod tamè fabulosum pluribus & nimis ὑπερβολικὸν esse videtur, nihilominus eleganter accommodari ad aciem mentis singularem, & ingenii acumen & perspicacitatem poterit, quæ Grecis est ἀγχινοια, eximia & admodum utilis, si ad res laudabiles adhibeatur: è contrario verò plurimum nocens ac perniciosa, ubi tam egregio ac divino dono ad futilia homines perperam abutantur. Tribuit autem hanc quoque laudem Cyro Xenophon lib. I. in ejus παιδεία, ὅσα αὐτὸς ὑπ' ἄλλων ἔρωτῶν, Διὰ τὸ ἀγχινοῖα εἶναι, ταχὺ ἀπεκρίνετο, Quacunque alii interrogassent, ad ea propter ingenii celeritatē promte respondit. Præposuit suis libris hoc Symbolum Ioannes Baptista à Porta Neapolitanus, tacite eo ostendens, se præ aliis conari Natura arcana & maximè abscondita investigare atque aliis communicare, de quo ipsius studio aliorum esto judicium. Illius autem inscriptionem leviter, sed ad Symbolum accommodatius, immutavimus.

XXXIV.

INSPICIT ET
PERSPICIT.

*Et muros penetrant fulgentia lumina Lyncis,
Et secreta acies perspicit ingenii.*

TIGRI-

IGRIDEM apud Hircanos & Indos ferunt animal esse mira velocitatis, ac maculosum teste Plinio. Autores rerum Indicarum, qui nostro saeculo floruerunt, interquos Oviedus & Petrus Martyr non postremi habentur, hanc feram describunt, & leoni quoque parem vel majorem faciunt. Pausanias in Bæoticis suis lib. IX. putat Mantichoram Indorum esse. In nostris regionibus an sit visa dubitatur. Aelianus cum Plinio ait Φιλότικτος, id est, sobolis esse amantem in hoc genere fœminam, usque adeo, ut ad naves usque prosequatur venatores, eosq; cogat catulos interceptos rursus unum post alterum abjicere. Pierius verò in Hieroglyphicis memorat, venatorem conscensa navi vix duob. vel uno tantum catulo ablato aufugere, in continenti post se equo relicto, in quem Tigris omnem ultionis sævitiam convertens eum totum discerpat. Ex quo videmus, vindicta cupiditatem minuere non solum in feris, sed in hominibus quoque dolorem solere, præsertim in iracundis & verapietate minime imbutis, quæ nos multo aliter instruit, ac DEO vindictam esse relinquentiam monet. Quæ poëta Ethnicus Juvenalis quoque nonnihil intellexit, ubi inquit,

At vindicta bonum vita jucundius ipsa est.

Et statim addit.

Nempe hæc indocti, quorum præcordia nullis
Interdum aut levibus videas flagrantia caussis,
Quantulacunque adeo est occasio, sufficit iræ.

Tandemq; egregie concludit.

Semper & infirmi est animi exiguiq; voluptas
Ultio, continuo sic collige, quod vindicta
Nemo magis gaudet quam fœmina,

XXXV.

MINUIT VINDI-
CTA DOLOR EM.

*Persequitur sobolis raptorem concita Tigris,
Et saepe est magnis ultio grata viris.*

DE Tigride Ambrosius VI. Hexaemero cap. IV.
 & Albertus de animalibus hæc quoq. litteris
 mandarunt. Venatores quidam sphas vitreas
 insequentibus matribus catulorum, quos rapuerunt,
 objiciunt, quas illæ intuentes imagine quam ipse reddunt,
 ita decipiuntur. nam catulos subesse putant, quod sphaeram
 moveatur, seu vivum animal in se continens. Sed cum tandem
 pedibus sphaeram Tigris confringit, ut catulo potiri queat,
 delusam se videns pergit insequi. Illi alias subinde
 sphas objiciunt, deludentq. feram, donec tuto ad
 urbes vel naves evadant. Ex quo Claudianus fecit,

Vitreæ tardatur imagine formæ.

Atq. inter recentiores poetas vir doctiss. Petrus Angelus
 Bargaus lib. III. Cyngeticorum,

Speculo persæpe eluditur, ut se

Inspexit, natosq. illic decepta putavit

Esse suis caveis & iniquo carcere clausos.

Sic nimis crebro in nostris rebus, secundum Simonidem,
 τὸ δὸν κἄν τὴν ἀλήθειαν βιάζεται, opinio etiam ipsi veritati vim facit,
 & ut Theognis ait,

ποῖδ' ἄν κὶ τὴν γνώμην ἕξαπατῶσ' ἰδέαι.

Et mentem species fallere sæpe solet.

Vel, ut præstantiss. Hospitalius in quodam carmine fecit,

Et veri specie nos ludit opinio falsa.

Quod imprimis in vera pietate & religione Christiana summo-
 pere est fugiendum, ut Basilius Magnus multis verbis monet
 in Homilia ἐν λακίσει, qua hoc loco ascribere nimis longum fo-
 ret. Alii addunt: T E P I E T A S, N O S F A L L I T A M O R.

XXXVI.

FALLIT IMAG-
GO SUI.

*Ambigua splendens nos fallit imagine forma,
Fallitur ut vitreo Tigris acerba globo.*

ANTHERA à Græcis secundum Varronem dicta est ab omnifaria feritate, cuius sexum quidam distinguunt ut marem Pardum, feminam Pardalim vocent. Panthera Latinis vocatur Varia, à pellis varietate. Africane quoque nominantur, cum in hac regione imprimis reperiantur, nunquã in Europa. In picturis & sculpturis veterum Pantheras, Leopardos, Tigrides & Lynces, ut cognata animalia, non facile semper est invicem discernere. Nota autem nostris quoque temporibus est Panthera, ad quam refertur Leopardus. Legitur apud Plutarchum in commentario de solertia animalium, ad Pantheram pleraq; accedere animalia, suavitate odoris illecta, & maxime Simias. Idemq; testantur Aristoteles, Solinus, Aelianus & Plinius, qui postremus hæc clarius exponit, ubi sic scribit: Ferunt odore earum mirè sollicitari quadrupedes cunctas, sed capitis torvitate terri, quàm obrem eo occultato reliqua dulcedine eius corripiunt. Idem ferè scribunt Theophrastus quoque lib. de Odoribus, & Philostrat. lib. II. Quare sapientes Aegyptii (ut Orus scribit) hominem sceleratum & malitosum designaturi, qui animum suum subdole occultet, Pantheram alia animalia persequentem pingebant, vitium profecto ut max. detestandum, sic hodie nimis usitatum: de quo Cicero III. Verrina orat: Nulla sunt, inquit, occultiores insidiæ quam hæ, quæ latent in simulatione officii: ac lib. I. de Off. rectè ait, Nulla est totius injusticiæ capitalior quam eorum, qui cum max. fallunt, hoc tamen agunt, ut boni viri esse videantur. Et extat Dionis Chrysostomi libellus *Ἐπί ἀμυσίας*. Alii generalius ad omnia genera voluptatis prava referunt: de quibus Silius Italicus:

nec ira deùm tantum, nec tela, nec hostis,
Quantum sola nocet animis illapsa voluptas.

XXXVII.

ALLICIT UT
PERIMAT.

*Luxuriam juvenes, malefidos spernite amores,
Nam necat illectas Pardus odore feras.*

XXXVIII.

PUD S. Prophetam Hieremiam cap. XIII. graviss. legitur increpatio, ubi ait, Si mutari potest Aethiops cutim suam, aut pardus maculas, & vos poteritis benefacere, cum dixeritis malum. Id quoque Gregorius Nazianzenus breviter repetiit, πάρδαλις σκου

δποτίηται τὸ κατὰ σιδόν, & δεῖ αἰθίοψ τὸ μέλαν. Pardalis non deponit maculosum istud, nec Aethiops nigredinem. Notantur autem in primis hac similitudine homines præter modum perverse mali & improbi, quorum subdoli & fallaces mores plane in naturam (ut dici solet) abierunt, nec salutaribus admonitionibus locum ullum concedunt. Qui etsi τὸ πον, non tamen τὸ πον μετὰ βέλδισσι, ut Aeschines in Ctesiph. loquitur. Nam ut Menander dixit:

Αὐδῆτε τῶν ἐστὶν ἡ πονηρία:

Audite monita non solent ulla improbi.

Definit autem Ambrosius in Hexaemero malitiam, id est, μοχθηρίαν, esse mentis atque animi depravationem deviã à tramite veritatis. Ac Cicero III. lib. de Natura Deorum: vult esse versutam ac fallacem rationem nocendi. Quae etiam præclare explicat idem Nazianzenus, ὄντως (inquiens) αἰσυλλόγιστίς ἢ καὶ πρὸς ἄρην προῦγμα ἡ μοχθηρία, καὶ εἶδεν ἐστὶ τὰς πονηρίας βελτίστis ποιῆσαι, id est, profecto res est rationis expertis improbitas sive malitia, nec quicquam est, quod pravos efficere possit meliores. Quod de illis intelligitur, qui emendationem nullam volunt admittere, ac dati sunt, secundum S. Paulum, εἰς ἀδόκιμον ἕ, id est, reprobam mentem, qua res profecto omnium quae cogitari potest, est miserrima: nam eiusmodi deplorati homines (teste S. Petro) ταχυνὼ ἀπώλειαν, id est, velox exitium sibi accersunt.

XXXVIII.

HAUD MUTABI-
TUR VNQVAM.

*Callida si varios sibi Pardalis exuit orbes,
Exuet & mores mens scelerata malos.*

PESNERUS & alii, qui de *Animalibus* scripserunt, annotarunt haec duo vocabula, *Pardi* ac *Leopardi*, interdum ab autoribus promiscue accipi, cum quidem nomen *Pardi* ante *Lucanum* & *Plinium* vix in usu fuisseprehendatur, sed *Pardalis* de utroq; sexu sumebatur. *Leopardi* verò denominatio adhuc est recentior, cujus antè *Iulii Capitolini* aut *Aelii Spartiani* tempora nemo (quod ego sciam) meminert. Significat autem propriè feram natam ex *Leena* & *Pardali*. *Paulus Venetus* lib. III. refert magnum *Tartarorum Chan* sive Imperatorem venationis esse studiosum, & equo insidentem secum ducere *Leopardum* cicuratū, quē in cervos & damas emittat. Estq; apud plures Principes & ipsum Imperatorē nostrū haec venatio adhuc quoque usitata. Ac tale est ingenium *Leopardi*, ut nisi intra paucos saltus (aliqui ternos statuunt) feram vel leporem assequatur, ira effertus recedat. quem venator haustu sanguinis ex lagena, vel frusto carnis placare solet. Usurpavit hoc Symbolum Senator praecipuus *Venetus* *Jacob*. Superantius (cuius gentile insigne quoq; est *Pardus*) qui summis in sua *Republ.* honoribus perfunctus, tandem fortunam parum propitiam expertus est. Significare autem eo voluit, celeritatem & industriā in rebus arduis peragendis admodum esse necessariam, quae si non habeat locum, quiescendum & optatiore occasione esse expectandam. Quod elegantiss. *Heliodorus* lib. IV. *Aeth.* dixit: τῆς ἀρεῆς ἐνδόσιμον Πάρτηον, temporis oportuni occasionem observare. *Bargaglius* *Italicus* scriptor addit, AUT CITO, AUT NUNQUAM. Vē. AUT CITO, AUT SPERNO, eodem ferme cum priore sensu.

XXXIX.

AVT CAPIO AVT
QUIESCO.

*Advigila, prensa, momento occasio constat,
Elapso hoc, frustra quod facis, omne facis.*

L

CERVUM

XL.

ERVUM dicunt nominari, ελαφον quasi ελοφον
 Δα π' ελκειν τας οφεις, quod attrahat serpentes,
 vel επο τς ελαωαν τας οφεις, quod serpentes abi-
 gat. Plinius narium spiritu dicit extrahere veni-
 tentes, quod Aelianus quoq. asserit, addens eos etiam a cervis
 de vorari. Idem Lucretius lib. VI. refert,

Naribus alipedes ut cervi sæpe putantur
 Ducere de latebris serpentina secla ferarum.

Nec aliter Nicander in Theriacis, & Basilius Magnus in He-
 xaemero. Ac secundum Oppianum II. Cyneget. & II Halient.
 & alios, cervi & serpentes mutuo odio tantopere flagrant, ut
 etiam cornu cervinum, secundum Dioscoridem Scholiastem
 Apollonii lib. II. & Aelianum, suo suffitu abigat serpentes. Po-
 test autem primum intelligi generaliter hoc Symbolum, de ho-
 minib. fraudulentis, & perversis simulatoribus, qui tamen sibi
 aliquantisper tanquam in antris suis & cæcis recessibus lati-
 tent, tandem veritatis tamen vi ac potentia inde extrahuntur
 atq. ab illa conficiuntur. Sic Peregrinus dictus quidam Philo-
 sophus, teste Gellio lib. XII. cap. IX. dicere solebat, errare eos
 qui spe & fiducia latendi peccent, cum nulla sit perpetua peccati
 latebra, eorūque falsa opinioni hos Sophoclis versus opponebat,

περς ταυτα κρυπτε μηδεν. ως απανθ' ορων
 κη πατ' ανρω, πεντ' α' απ' υσσει χρονθ'.

Nihil occulta ad hæc: quando cuncta tuens,
 Et cuncta audiens, omnia revelabit dies.

Possset quoq. particulatim princeps aliquis, scelerum vindex
 justissimus, & improborum hostis acerrimus, ad aliorum ter-
 rorem ejusmodi Symbolo uti, qui sit secundum Euripidem (ci-
 tante hos versus Stobæo)

τοϊς μω δικαιοις ενδμθ: τοϊς δ' αυ κακοϊς
 παντων μεγισθ' πολεμιθ' κατα χθονα.

Iustus quidem æquus & justus: malis verò

Omniū maximus hostis in terra,

NUL:

XL.

NULLIS FRAUS
TUTA LATEBRIS.

*Dispareat fraus ficta dolis, candorq; triumphet,
Tandem illa opprimitur, ceu latebris coluber.*

XLI.

Uranimi aeger & multis curis atq; arumnis affectus, arbitratur non alia ratione se posse dolori mederi, atq; mentis inquietudini consulere, quam hinc inde vagando & discurrendo, interea vera & efficacia sui mali remedia negligens, similis est cervo,

Quem procul incautum nemora inter Cressia fixit
Pastoragens telis.

ille fuga silvas saltusq; peragrat.

Frustra, nam

hæret lateri letalis arundo,

ut Virg. cecinit: & doctiss. Emblemate expressit Hadr. Junius.

Chrysoſtomus autem hac ipsa similitudine utitur Serm. in Oziam: Quemadmodum cervus telum corpore fixum ferens,

licet venatorum manus effugiat, perit tamen tandem: Sic

& anima telo concupiscentiæ, ob intemperatum & curiosum

visum saucia, tæmet si discedat, perit tamen & corrumpitur.

Quapropter tranquillitatis & rationis vera norma in ejus-

modi casib. semper nobis ante oculos proponenda. nam, ut Plu-

tarch. in com. περὶ ἁθροῦν διαπραγματῶν, τὸ πάθος ὁ λογισμὸς ἀκο-

λίαν ἢ μεταβολὴν ἐγγενόμενον μεταποιεῖ πρὸς ἕκαστον βίον, id

est, Recta ratio si accedat ad quodvis genus vitæ, & quavis mu-

tationem, eam reddit facilem. Quod argumentum luculenter

quoque tractavit Horatius in Epist. ad Bullat. lib. I.

Nam si ratio & prudentia curas,

Non locus effusilate maris arbiter aufert,

Cœlum non animum mutant, qui trans mare currunt.

Srenua nos exercet inertia, navibus atque

Quadrigis petimus bene vivere; quod petis hîc est,

Est Ulubris, animus si te non deficit æquus.

Alibi legitur ascriptum: HÆRET VBIQUE. Vel, NIL FUGA
COMITANTE MALO. HINC

XLI.

HINC DOLOR,
INDE FUGA.

*Omniem tolle metum, mentem nec anxius urge,
Læsus enim frustra picula fixa fugis.*

XLII.

PPIANUS (ut antea dictum est) quo in loco describit pluribus verbis odium inter cervos & serpentes, commemorat quoque, in finibus Libyæ, ubi maxima sit serpentum copia, cervos humi stratos, & quiescentes ab illis peti, atque universum ipsorum corpus hostiliter infestari. Quibus cruciatibus illi exagitati fugere tentant, & contra suos inimicos dentibus & cornibus pugnant, eosq; conficere conantur. Cumq; ita sese affectos sentiunt, Natura quodam instinctu fluvios petunt, frigidosq; fontes, cum alioquin natura sint calidissimi, ibiq; cancellos comedentes sibi medicinam faciunt, quo facto statim serpentum reliquia ex eorum cute excidunt, ac cicatricibus vulnera obducuntur. Alii præter Aristotelem cancrorum non meminerunt. Explicat hoc Symbolum prolixè Hieronymus Ruscellus, & Cardinal. Carolus Borromæum sibi id vindicasse scribit. Vult autem per cervum intelligi hominem, totum pietati & divino cultui deditum, in uno DEO opt. max. tanquam salutaris fonte spem suam collocantem; quod ex Psalmo XLII. quoque apparet, ubi S. Vates dicit: Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te DEUS. Sitivit anima mea ad DEUM fontem vivum. Serpentes autem hoc loco, ut & alibi in sacris literis, peccata, & diabolus, & quicquid sanctis ac bonis conatibus adversatur, significant. Non male quoque huc quadrat dictum Salom. Proverb. cap. XIV. $\Phi\beta\Theta$ $\chi\upsilon\epsilon\iota\alpha$ $\pi\eta\gamma\eta$ $\zeta\omega\eta\varsigma$, $\pi\omicron\iota\epsilon\iota$ η $\epsilon\kappa\kappa\lambda\iota\upsilon\epsilon\iota\upsilon$ $\epsilon\kappa$ $\pi\alpha\gamma\iota\delta$ Θ $\text{Ius}\alpha\tau\epsilon$. Timor DOMINI fons vitæ, facit autem declinare à laqueo mortis. Ac notus est egregius versiculus,

Sola salus servire Deo, sunt cætera fraudes.

XLII.

VNA SALVS.

*Vna salus DEUS est, pia mens solam hanc cape pressa
Aerumnis, sitiens cervus ut ardet aquas.*

NON

XLIII.

NON multum abest à priore similitudine hac quae ingeniosa & elegans inventio Symbolica, quae exprimitur cerua matutino tempore, Sole jam ex oriente aestivis mensibus, tam propter sui corporis caliditatem, quam caeli aestum, purissimum rorem hianti ore jucunde excipere atq; eo sese rescicere. Designat autem cerua hominem religioni ac pietati deditum, ac cupide rebus omnibus aliis spretis divinorum oraculorum suavissimis meditationibus, praesertim sub aurora, quando animus debet esse purioribus & sanioribus cogitationibus intentus, vacantem, ut quibus tanquam saluberrimo pabulo & desideratis. rore mens nostra caelitus nutriatur & recreetur. Sic veteres sancti Doctores quoque per rorem significari in sacra Scriptura doctrinam caelestem tradunt, qua nos sola sustentamur ac proficimus. Quod abunde etiam ostendit S. David in Psalmo isto pulcherrimo CXVII. quem omnes pii semper meditari, & memoria mandare debent. Idq; inter alia infinita praecleara dicta Gregorius Nazianzenus quoque hoc disticho nos monuit.

δεῦρ' ἀγε κίσμοι ἀπατα καὶ ἄχθαι τῆ δ' ἀπολείψας,
 ἰσιον ἐς ζυλὼ δ' ἐγνίλω πέτασον.

Eia age & hic omnem mundumq; fascesq; relinquens.
 In caelum cursu dirige vela tuo.

Et alter ejusdem Nazianz. versiculus notus est:

Θυμὲ βλέψον ἄνω, χθονίων ἴπιλήθησιν πάντων:
 Aspice mens sursum, terrenas abjice curas.

Apud alios, eodem ferè sensu, magis ad omnia liberalia & honesta studia refertur, addito dicto, MENS INTENTA SERRINIS, Alii addunt: NIL AMABILIOUS.

XLIII.

MENS INTEN-
TA DEO.

*Ore capit patulo rorem vaga cerva cadentem,
Rore riges nobis torrida corda DEVS.*

M

I N

XLIV.

IN Scythia latiss. campis animal quoddam reperi-
tur, paucis (ut opinor) adhuc cognitum, Snhak
ab incolis dictum, silvestri Capræ simile, quod, ut
à fide dignis viris accepimus (qui etiam veram
ejus iconem nobis communicarunt) quotannis ad fines Podoliæ
usque adventare solet, mira pernicitatis, nec minoris ferocita-
tis, cornibus præditum striatis, albicantibus, pellucidis, acutis
& validis (qualia apud meum quendam amicum hic quoque
ostenduntur.) Hoc se quasi ductorem præbet Capreolorum gre-
gibus, ipsisq; præire solet, acerrimo visu simul & auditu præ-
ditum. quare longelateq; circumspiciens & omnia observans,
facile hominũ persequentium insidias è longinquo deprehen-
dit, & comitibus sibilo acuto signum dat fugæ, ut in loca tutiora
se recipiant. Qui typus profecto est pulcherrimus principis so-
liciti ac solertis, rectorisq; vigilantis, quem Homerus ideo ποι-
μένα λαῶν, id est, pastorem populorum vocat. Et Chrysanthas
apud Xenoph. VIII. κύριος παιδείας ait, ὅτι ἀρχῶν ἀγαθὸς ἔδειν
ἢ πατέρων ἀγαθὸς, quod nullũ sit discrimen inter bonum
principem & patrem bonum. Quidam attribuunt huius Sym-
boli inscriptionem Hadriano Imperat. Rom. qui etiam (ut Dion
commemorat) in frequenti Senatu publice hæc verba protulit,
ἔτις διοικήσω τῶν ἀρχῶν, ὡς ἐγνωκῶς ἔτι ἔχει τὴν ἑαυτοῦ πε-
γαυμάτω, ἀλλὰ τῶν ἀρχομένων Ἰππελεγεμα. Ita imperiũ admini-
strabo, ut sciam non mearum rerum, sed subditorum me cura
affici debere. Sic legum quasi colophon, clausula hæc additur,
SALUS POPULI SUPREMA LEX ESTO. Et dignissi-
ma tanto Rege vox est illa apud Homer. λ. α.

Βέλομ' ἐγὼ λαὸν σὸον ἔμμεναι, ἢ δπολέσθαι :

Volo ego populum salvum esse potius quam perire.

NON

XLIV.

NON MIHI, SED
POPULO.

*Rex bonus est pastor populi: tutorq; paterque,
Nec sua, sed populi commoda sola cupit.*

XLV.

DE Capreolo Moschum proferente, diverse sunt apud recentiores sententia, cum Arabum potius quam Græcorum sit inventum. Simeon Sethi non adeo antiquus autor Græcus illius meminit, sed satis confuse describit, cum maximum esse dicat animal (nisi sit mendum in græco textu) & unicornem faciat. quod utrumque falsum esse constat, immo dentes quidem habet exertos instar verris, sed nulla cornua. Hanc Gazelam vult esse Scaliger Arabum exerc. CCXI. contra Cardanum, & ἐκ τῆς αὐτοῦ λέξεως eam describit. Circa umbilicum solet tempore novilunii huic capreolove caprea Indica abscessus quidam protuberare, qui maturus vel sponterumpitur, vel ob quendam pruritus terra aut saxo affricatus, humorem saniosum emittit (hinc à quibusdam pus aromaticum vocatur) evacuataq; hac vomica rursus sanguinem quasi menstruum colligit, & iterum suo tempore emittit. Maximus verò Moschi proventus est in China, ut in eius historia recenset Hispanus scriptor Io. Mendoza. Existimant autem peritiores hunc tam pretiosum succum producere & tanquam liberalitate uberiore compensare quod accepit, propter pascua odoratis herbarum, quæ in sanguinem convertantur & hunc odorem illi concilient. Alii ad quandam potius hoc ἰδιουμογενίαν referre malunt. Imago hæc est Principis, qui subditorum suorū opibus & sumtibus sustentatur, atq; ideo majora illis, vice versa, si fieri possit, reddere cupit, ut scilicet eius opera contra aliorum iniurias semper possint vitam tranquillam & felicem agere. De quibus accurate disputant Plato lib. I. de Republ. & Xenophon lib. I. & VIII. οὐδὲ παύσις Suntq; noti versiculi Claudiani ad Honorium,

Tu civem patremq; geras, tu consule cunctis,
Nec tibi, nec tua te moveant, sed publica vota.

XLV.

PRÆMIA DIGNA
FERAM.

*Munera quæ dominis fuerint data, tempore fiunt
Vberiora, velut Moschus odore placens.*

XLVI.

DE Alce tam veterum auctorum quam recentium descriptiones non parum quoque inter se discrepare videmus. Nam quam Iulius Caesar lib. VI. de bello Gallico Alcem describit, doctiorum iudicio est Machlis Plinii, quam in Moscovia adhuc reperiri, sunt qui dicant. Prutenica autem & Suecica Alce, Germanice vocatur **Ellend**/quasi ipsa sit miseria, cum timidum sit animal admodum, statimque homines olfaciens fugiat, ac præterea a quo vis vulnerare parvo accepto moriatur. Ajunt etiam Epilepsia laborare crebro, & ungula posteriore auri apposita inde liberari, quod tamen apud incolas etiam quosdam nondum fidem reperit. Olaus Magnus nescio qua de causa Onagrum falso vocat. Albertus melius Equicervum: Cardanus, & alii magnum animal. Scaliger verò in Exercitationibus cum Rangifero (ut & alii) videtur confundere. Iubatos Bisontes nominari à Plinio putat Apollonius Menabenus Medicus ante hoc tempus Ioannis Regis Sueciae, qui etiam peculiarem de eo commentarium conscripsit. Dodeneus existimat Strabonem, Solinũ, Pausaniẽ (quamvis plenam illius cognitionem non habuerunt) de nostra Alce esse intelligendos. Facultatem autem Ungulae singularem inesse asserunt, quamvis infimæ parti corporis, contra Epilepsiam, & Hysterica mala, non solum intra corpus, sed amuleti quoque instar adhibita. De Cornibus idem alii affirmant, non pauci negant, tametsi contra venena instar cervini cornu usurpari posse, non dubitem. De quo alibi plenius disputabimus. Discere autem inde debemus, saepe etiã humilia & abjecta atque contempta non exiguam in se utilitatem continere. Quare Plinius recte dicit lib. XV. cap. XIV. Nihil tam parvum est, quod non gloriam (& utilitatem) parere possit. Cujus rei exempla plurima afferri possent, nisi ubique essent illa nota & obvia, & brevitatis argumenti hoc loco id non permetteret.

XLVI.

ET INFIMA
PROSVNT.

*Vilior hand pars est Alci, nec dignior ungue:
Ergo etiam parvis gratia magna data est.*

APER

XLVII.

PER iratus ac freudens, nimiaq; vindictæ cupiditate irritatus, magno impetu arborem etiam validam dejicere cupit, quo tamen conatu irritato nihil aliud consequitur, quàm quod dentes sibi ipsi confringat, seque frustra conficiat; atque ita declarat, quam detrimentosa & noxia sit iracundia, omnis rationis expers. Vnde Xenophon dicit, ὀργὴν εἶναι ἀπρονοήτων, id est, iram esse improvidam. Pulchrè Hierax in opere de Iustitia apud Stobæum: πολλοὶ γ' ἐν ἀνεγείροντες τὴν ἐν αὐτοῖς χολὴν, ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλους ὀργῆς, αὐτοὶ περὶ πάντων, πρὶν τὰς ἐχθρὰς τιμωρήσασθαι; Vnde multi cognatam sibi bilem excitantes, ex iracundia mutua prius obiere, quam hostes suos uli sunt. Cicero autem longam & accuratam disputationem de ira in IV. Tuscul. tandem ita concludit: Non igitur desiderat advocatum fortitudo iracundiâ; satis est instructa, parata, armata per sese. Sciendū tamē, non solum ab aliis iram dictā esse eotem fortitudinis, sed etiam Aristotelem IV. Ethic. Nicomach. scribere, τὸν θυμὸν σωεργεῖν fortitudini, ubi non accipi debet ὀργιλότης, id est, proprie dicta iracundia, quæ semper est in vitio, sed vis quadam acrior & ardentior animi, quamvis hæc nomina quandoque non adeo accurate distinguantur. Qui vero de his plura velit cognoscere, legat inter alia Plutarchi libellum περὶ ἀσπυγίας, & Senecæ tres libros de ira. Ante omnia verò Basilii Magni consulendus, qui luculentum de hoc perniciosiss. affectu commentarium nobis reliquit. Nostri inscriptio est ex Ovid. Heroica ubi Medea ait:

Quo feret ira, sequar: facti fortasse pigebit.

XLVII.

FACTI FORTAS-
SE PIGEBIT.

*Concitus ira Aper in truncum se reddit inermem,
Ira ultrix quoties in sua damnaruit?*

XLVIII.

Canibus agitatatus in venatione Aper, & irruens summa vi in venabulum, quod aut excutere conatur, aut illo confici cupit, Symbolum est viri fortis ac plane imperterriti, periculum praesens non fugientis. Petrus Angelius Bargaeus doctiss. poeta lib. IV. Cynegetit. ita describit.

Non ille iras, non ille superbos
Demittitque animos, & saeva pericula vitat
Ignavus, neq; etiam cursu pedibusq; salutem
Quærit, & hostiles præcepse evadere terras,
Sed ruit in medias hominum canumq; cohortes
Uxor, atrox, certusq; mori, quem ceperat unum
Antelocum tutatur habens, nec deserit unquam.

Sed longè pulcrius Virg. IX. Aen. ubi Helenor.

medios moriturus in hostes

Irruit, & qua tela videt densissima tendit.

Certe non aliter magnanimus & strenuus bellator, urgente necessitate, omnia alia contemnit, plane sibi persuadens, quod secundum Horatium,

Dulce ac decorum est pro patria mori.

Quam sententiam uberius exprimit Pindar. Isthm. VII. Estq; etiam Musonii (citante Stobæo) præclarum in hanc sententiam præceptum ἀρπαζε τὸ καλῶς ὀποθνήσκειν, ὅτε ἐξέσῃ μετὰ μικρὸν τὸ μὲν ὀποθνήσκει σοι παρῆ, τὸ δὲ καλῶς μηκέτι ἐξῆ: Arripe dum licet mortē honestam, ne paulo post moriendum sit tibi quidē, sed honeste facere tibi non sit amplius integrum. Hoc autē Symbolum ascribitur ab aliis, verè Magno Imperatori Ottoni primo, Autor vero Genealogiæ Austriacæ in ære incisa Bernero Comiti Habsburgensi XVII. cognomento Iusto, cum dicto VNA SALUS, attribuit, quod desumptum est ex lib. II. Aeneid Virgil,

Vna salus victis, nullam sperare salutem.

LII.

AUT MORS AUT
VITA DECORA.

*Dixeris hos fortes, quos nec formidine mortis,
Pro patria letos occubuisse juvat.*

SCIPIO Bargaglius in Italicis Symbolis, quas proprie vocant Impresas vulgo, commemorat quendam suo tempore fuisse admodum senem pecuniosum, ac multa pretiosa supellectile ac prædiis locupletem, ita tamen avarum simul & sordidum in universos, ut nihil quicquam beneficii aut liberalitatis ab ipso ulli esset expectandum: Hunc igitur Euclionem quidam ipsius familiaris saginato sui comparare solitus est, è quo nisi occiso, nihil commodi aut emolumenti capi potest, cum ex Chryssippi sententia sus præter escam nihil habeat; Et Cato dixerit, animam ei pro sola le datam, ne carnes pureficerent. Talem nempe secundum Horatium lib. 1. Serm. 1.

Non uxor saluum vult, non filius; omnes
Vicini oderunt, noti, pueri atque puellæ.
Miraris, cum tu argento post omnia ponas,
Sinemo præstet, quem non merearis amorem?

Verè igitur ac rotundè P. Syrus dixit: Avarus nisi com muritur, nil recte facit. Vbi addunt rationem: Etenim cum moritur, tum demum permittit alios frui suis opibus. Rectè igitur existimemus cum S. Apostolo Paulo 1. ad Timoth. VI. & ad Ephes. v. esse ρίζαν πάντων τῶν κακῶν, id est, radicem omnium malorum avaritiam, atq; insuper cultum idololatricum, avaros autem ipsos εἰδωλολάτραις, & secundum Chrysostomum, fomitem omnis injustitiæ, vel, ut Phocylides fecit,

ἡ Φιλοχρημοσύνη μήτηρ κακίτης & ἀπίσης.

Omnium avaritia est mater nutrixq; malorum.

Alii hinc sumserunt imaginè tyranni. Nam ut porcus, cum contrectatur semper grunnit quasi metuens, ne mactetur, cū sciat se nec lanam nec lac præbere homini, nulliq; rei esse utilem dum vivit; sic Tyrannus quicquid increpuerit timet, necem sibi paratam existimans.

XLIX.

HAUD ALITER
PRODEST.

*Nec sus, ni mactes, poterit prodesse: nec ulli
Dum vivit, prodest, quicquid avarus habet.*

L.

EGYPTII designare volentes (ut Orus refert) hominem impurū ventriq; & abdomini deditum, suem pingebant in luto se volūtatem rosasque coculcantes, per quas veteres vitā puritatem & sensuum sinceritatem exprimebant; ut inde facile sit colligere, cur Iudaeus illius olim interdictus fuerit. Rosa sane imprimis odor fertur huic animali natura esse contrarius. Vnde elegantiss. Lucretius lib. VI.

Deniq; amaracinum fugitat sus & timet omne
Vnguentum, &c.

Quos versus in priore quoque centuria retulimus Symb. XCIII. Inde etiā proverbium natum, quod Crateti Philosopho ascriptur, ὄσ Ἰσὸς ῥόδων, id est sus per rosas, quanquam Erasmus in Adag. potius legendū existimet, Ἰσὸς ῥόδων, ut sit diminutiui Ἰσὸς Ἰσὸς ῥόδων, id est, à malo punico. Sed cum Suidas priorē lectiōnem retineat, haut scio an aliquid sit mutandum. Declarat autem hoc Symbolum, nentiquam ὄσ Ἰσὸς ῥόδων, id est, in sanā cupiditatē ventris cum studio virtutis & sobrietatis posse conuenire. Vnde Rhadamanthus apud Claudianum lib. II. in Ruffinū, homines luxuriae & gulae deditos in suos transformare dicitur.

At qui desidia temper vinoque gravatus
Indulgens Veneri voluit torpescere luxu;
Hunc suis immundæ pingues detrudit in artus.

Atq; ideo Vlysses apud Homerum à Circe non potuit in hanc bestiam commutari, ut quibusdam ex sociis ipsius ceterigerat, qui ex instructione Mercurii, id est, rectae rationis contra stimulos luxuriae temperantia & frugalitate se munisset, herba Moly instar antidoti utens. Et graviter hac quoque protulit Cicero in libello de Senectute. ubi ait; Impedit consilium voluptas & ratio inimica est, ac mentis, ut ita dicam, perstringit oculos, neq; ullum habet cum virtute commercium.

NON

L.

NON BENE
CONVENIUNT.

*Quid subus atque rosis? nunquam mens ebria luxu
Virtutis studiis esse diceta potest.*

PPIANUS lib. III. de venatione quinque lu-
 porum genera enumerat, nimirū τοξότιες,
 id est, sagittariū, harpagem sive circu. χρύσειον,
 id est, aureum, & duos acmones, quorū unum
 χρυσαύρον, alterum sine peculiari nomine ita vo-
 cat. Tertium genus aureum pulchritudine ait
 esse conspicuum, multis comarum pilis, illisq; resplendens (unde
 Gesnerus ad Hyanam proximè accedere conjicit) atq; incolere
 Tauri montes, Cilicia rupes & Amani juga. Hoc luporum ge-
 nus, eodem Oppiano teste, Syrium orientem maxime metuit, &
 eo exorto in aliquod antrum aut terra hiatus se abscondit,
 usq; dum Solis aestus abierit. Hac similitudine usus est magnus
 quidam Princeps, cum ad eius adventum quidā Reguli minus
 juste erga subditos sese gerentes, vehementiam & autoritatem
 illius metuentes, in alias regiones se subducere coacti fuissent.
 Testantur autem historiae omnium temporum, injusta imperia
 non esse diuturna. Vnde Seneca in Medea,

Iniqua nunquam regna perpetuo monent.

Et idem in sine Thebaidos:

Invisa nunquam imperia retinentur diu.

Quem locum egregie explicat Demosthene Olynthiaca II. Et
 Herodotus breviter hoc lib. III. confirmat, τυραννίς (inquit)
 χερμα σφαλερόν, id est, Tyrannis est res fallax. Sic Seneca lib.
 I. de Clementia: Reges consenscunt ac nepotibus tradunt regna,
 Tyrannorum brevis & execrabilis potestas est. Qui verò plu-
 ra & exactiora de Regis & Tyranni discrimine cognoscere tā-
 quam in aliqua ἀνακρίσει voluerit, legat Ioannem Bodi-
 num lib. II. de Repub. cap. IV.

LI.

HOC ORIENTE FUGOR.

*Quis feret ardentis fumantia sceptrā tyranni?
Sic fugat aurotos Syrius ipse lupos.*

LII.

DAULUS Iovius in Italico de hac materia libello, Symbolum hoc usurpatum fuisse scribit à Ioanne Scepusiense, qui Solimanni Imperatoris Turcici auxilio, & quorundam procerum opera regnum Hungariae invasit, quod sumpsit ex avitis sui stemmatis insignibus, in quibus lupa uberibus lacte plenis conspiciebatur, huicq; pictura Cancellarius ipsius. Stephanus Brodericus, sententiam jam indicatam adjunxit, ea significans, quod non solum suae fidei commendatos subditos juvare & tueri, sed etiam alios ab ipso antea alieniores in gratiam recipere, illisque benefacere constituisset, memor Salustiani dicti ad Casarem: Qui benignitate & clementia imperium temperavere, his candida ac lata omnia fuisse, etiam hostes equiores quam aliis cives. Rectè enim de principe Democritus dixit: ἄλλ' ὡς εἶ: ἢ γένη, ὡς κἀκὸς ποιήσω, ἀλλ' ὡς εἶ: non ideo creatus est, ut laderet, sed ut juvaret. Sed CL. V. Ioannes Sambucus in Emblematis de laudatiss. ac fortissimo Rege Vngariae Matthia Corvino haec commemorat, cuius aliquot versus hîc apponere placuit,

Vt lupa non proprios, alienos sed quoque foetus
 Vbere nutrit, Roma, tibi unde duces:
 Sic Rex Matthias Hunnorum maximus auctor
 Dum superat cunctos, ingeniosa fovet.
 Huius ad imperium concursus totius orbis,
 Et fuit invicto principe dignus honos.
 Undique cogebat veterum monumenta, superstes
 Quo foret autorum fama decensque labor.
 Condidit indomitos vel solo nomine Thraces,
 Et pavidos multo sanguine fudit homo.

LII.

SUA ALIENA-
QVE NVTRIT.

*Non cives tantum princeps, sed nutrit & hostes,
Alicuius factum ceu lupacana fera.*

LIII.

DE Hyena quoque inter autores non omnino convenit, atq; ideo de illius cognitione nihil certi adhuc nostris temporibus constat. Bellonius lib. II. cap. IX. suarum observ. Cyvetam vulgo dictam esse Hyenam probare conatur. Julius Capitolinus in vita Gordiani III. Belbos tum fuisse vocatos ait, & decem Romæ eo tempore conspectos, ac illos habere dentium solidam ac perpetuam seriem, cui Plinius quoque consentit, quod tamen in nostra Civetta non observatur. Idem Plinius ut & Herodotus, scribit Hyenā esse in Africa frequentem, ac multa habere cum Lupis cōmunia, præsertim quo ad colorem, & quod, teste etiam Aristotele, uterque noctu vagetur, sed hyenam insuper sepulchra inquisitione sua eruere, avidam carnis humana. Solinus & alii prohibent, vocem humanam quoque imitari, & ita allectos interficere. Gesnerus vult (ut antea diximus) cum aureo lupo habere aliquid similitudinis ex Oppiano, apud quem plura de eo Cyneg. lib. III. legi possunt. Notantur autem hac similitudine homines maledici, qui nec vivis neque mortuis virulenta sua rabie parcunt, sed semper aliorum famam arrodunt. Quod detestandum vitium uno ore omnium bonorum vehementer improbat. Et hoc versus Moschionis recte prohibent,

κενὸν γὰρ ὄντ' ἄνδρ' οὐκ αἰκίζουσιν ἄν,
ζῶντας καὶ θάψουσιν ἔθανόντας, ὅσι βίβ.

Inane esse umbram hominis mortui affligere,
Vivos punire, non defunctos, docere. Et Homerus inquit,

ἔχ' ὅσην φθιμύνοισιν ἐπ' αἰδρ' ἴστω ὄχεται ἰδδαι.

Impiam esse gloriationem, quæ contra mortuos fiat.

Vnde Virgilius fecisse videtur, II. Aen.

Nullum cum victis certamen & æthere cassis.

Ac cōmendatur hac in parte in primis Lycurgi quaedā lex qua hostium cadavera quoq; nudari interdixit. Nonnulli sententiā ex versu Virgiliano apponunt: PARCE PIAS SCELERARE MANUS.

LIII.

IAM PARCE
SEPVLT.O.

*Atro qui lacerat jam cassum lumine dente,
Defuncti tumulum turpis hyana fodit.*

ANIMAL quoddam in Suecia & vicinis regionibus reperitur, quod Suecis *Zerff* / aliis *Rosomaca*, Germanice *Bilfrasz* / ac inde Latine *Gulo* dicitur. *Iul. Caesar Scalig. in exerc. contra Cardanum, vulturem quadrupedem vocat. Gesnerus putat esse Hyæna vel Crocuta congenerem. Descripsit autem accurate illud Michovius lib. II. Sarmatia Europæ in hunc modum: In Litvania & Moscovia animal voracissimum est, magnitudine canis, facie felis, colore nigro (Olaus Magnus Sept. hist. lib. XVIII. tribuit illi mustelinum nigricatē & nitentē, in pilis longis nec adeo mollibus, crura brevia, caudam vulpis, breviorē tamen) cada veribus vescitur, quibus ita repletur, ut tympani instar extendatur, atque per angustiam aliquā inter duas arbores ingreditur, per quā vim ventrem exonerat: & sic extenuatum, rursus ad cada verem properat atque iterum impletur. Ac forsitan natura tam insatiabile animal in illis regionibus produxit, ut homines simili voracitate laborātes redarguat. Hæc ille. Fugiamus itaque ne quoque hoc insigne exemplum ingluviei & belluacionis nimis passim consuetæ, quam sectantur omnes,*

Quibus in lolo vivendi causa palato est, secundum *Iuvenalem*. Ac diligenter observemus *Socraticum* præceptum, edendum & bibendum ut vivamus, non autem vivendum, ut ventri tantum ceu Deo inserviamus, quemadmodum de sese apud *Euripidem* gloriatur *Cyclops*. Ac noti sunt *Horatii lib. II. Saty. II. elegantiss. versus,*

Quin corpus onustum
Hæsternis vitis, animum quoque prægravat una,
Atque affligit humo divinæ particulam auræ.
Salvator quoque noster ipse Luca XXI. graviter monet, Cave ne corda vestra graventur crapula & ebrietate.

LIV.

NESCIT GULA MODVM.

*Qui plenas lautasq; dapes sectatur & ambit,
Hunc similem brutis, vel superare reor.*

L V.

VULPES in Thracia, secundum Plinium lib. VIII. cap. XXVIII. locis rigentibus, animal aliqui solerti auditu, amnes gelatos lacusq; non, nisi ad eius itum reditumq; (sic enim legitur in correctioribus libris) transeunt. Observatum, eam aure ad glaciem apposita, conjectare crassitudinem gelu. Quod adhuc copiosus Plutarchus in comment. de solertia animalium exposuit hisce verbis: Thraces in hunc usque diem, quando concretum gelu flumē volunt transire, vulpe utuntur ad soliditatem glacie explorandam. Sensim enim accedens aurem admovet, & si quidem strepitu oblato sentiat aquam prope subterlabi, ratiocinatur non in profundum congelasse aquam, ideoque subsistit, & nisi prohibeat aliquis, retro abit: Si nullum sonitū percipiat, jam audacter transit. Ex quo per universam vitam nostram preceptum utiliss. nobis est hauriendum, in omnibus rebus ut adhibeamus quandam singularē & λελυαι, id est, cautionem convenientē (ut vocabant Stoici) quæ efficit ne temere cuiusvis vel homini vel re fidem habeamus, neve è contrario obstinate omnibus diffidamus. Quo pertinet Euripideum istud in Hecuba,

Καὶ φρονεῖ δ' ἀπιστίας

οὐκ ἔστιν, ἔδει χρησιμώτερον βροτοῖς.

Prudenti diffidentia

Nil est melius, nil utilius mortalibus.

Ac notum est istud Ἰππάρχου, ἢ Φερεῖ μέμνησ' ἀπιστεῖν, ἀρετῆς τὰ ἄλλα τῶν φρονεῶν. Quod in libello de petitione consulatus Cicero ita vertit: Nervos atque artus esse sapientie, non temere credere. Idemque etiam in Epistolis ad Atticum saepe commendat. Extat quoque (ut antea dictum) Dionis Chrysostomi commentarius, De non temere credendo, quem olim in latinum transtulit pater meus, pie memoria.

LV.

FIDE ET DIF-
FIDE.

*Omnibus esto salutaris tibi cautio rebus,
Ni prius explores, aggrediare cave.*

P

DOCTIS

LVI.

DOCTISS. *Italus Lucas Contilis in libro elegantie de Symbolis sive Impresis edito, testatur, approbante etiam experientia, vix ullam gravidam vulpem à canibus esse captam, quoniam tum maxime de suis refugiis ac foveis diligenter sibi prospicit, ut scilicet canum improvisos insultus tempestive cavere queat. Quod videtur esse desumptum ex Aristotele lib. VI. de histor. animalium, cap. XXXIV. ἡ μέλαινα τίκτην ἐκ τοπίου ἔστω, ὡς ἐπ' ἀνίον εἶναι τὸ ληφθῆναι κύβωτον. Gaza sic ista vertit. Parturiēs ita secedit, ut raro gravida capiatur. Unde & versus proverbialis apud Gracos factus videtur:*

γέρον ἀλώπηξ ἔχ' ἀλίσκουται πάγη.

Vetula vulpes laqueo haud capitur.

Non aliter homines circumspēcti & prudentes mature sibi à fraudibus & insidiis malorum prospicere, & sanis consiliis sese prae munere debent, cum tela praevisa, secundum proverbium, minus noceant, & Seneca in Epistolis recte dicat: in ipsa securitate animus ad difficilia se praeparet, & contra injuriam fortunæ inter beneficia firmetur. Qui enim in ipsa re trepidare noluerit, ante rem exerceat. Quam in sententiam Cicero copiose disputat, lib. IV. Tusculan. quæst. Sapientem praesumere ac praecipere oportere omnia, quæ homini acerba & gravia accidere possunt. Tali enim praemeditatione effici illa leviora & tolerata faciliora. Idque autoritate Euripidis & Terentii comprobatur. Et apud Virgilium Aeneas inquit,

non ulla laborum,

O virgo, nova mi facies, in opinave surgit,

Omnia praecipit, atque animo mecum ante peregi.

Quæ locum & Seneca Philosophus laudat, & Petrarca in praefatione lib. I. de remedio utriusque fortunæ commendat.

LVI.

INTREPIDA
SECRETITAS.

*Prudens insidiasq; fugit fraudesq; malorum:
Sic vulpes, uterum dum gerit, haud capitur.*

LVII.

MELES sive melis (utrumque enim reperitur) putatur ita nominari, quod sit mellis a vidis. idemque animal censetur esse cum Taxo, cujus apud Græcos nullum proprium nomen invenire Gesnerus annotat. Plinius lib. VIII. cap. XXVIII. scribit, eius in metu esse talem solertiã, ut sufflat & cutis distentu ictus hominum & canum morsus arceat. At superatur à vulpecula alia astutia, nam hæc absente Taxo foveam illius occupat, suisq; incrementis ita inquinat, ut Taxus reversus ad eam propter factorem cogatur illam relinquere, & insolenti hospiti inhabitandam concedere. Hoc exemplum nos admonet, vigilantia & diligentia opus esse, ut nostras res conservemus, & ab aliorum fraudibus tueamur. secundum tritum versum proverbiale Ovidii,

Non minor est virtus quam quærere, parta tueri.

Ac idem nobis subjicit fabula Aesopica de serpente, qui in caverne sue contubernium admiserat Erinaceum, à quo importuno hospite paulo post fuit vi expulsus. Non tamen ideo prohiberi existimandum est, virtutem pulcherrimam, & præsertim homini Christiano convenientissimam Φιλοξενίαν, id est, studium hospitalitatis, quam in primis S. Paulus Epistol. ad Roman. cap. XII. studiose sectari jubet. Ac scimus apud Ethnicos & Romanos potiss. jus hospitii pro re admodum sacrosanctum fuisse habitum, ut huius necessitudinis præsidem ac vindicem fecerint ipsum DEUM, indeque Iovem Xenium appellarint. Et est apud Homerum,

Ζεύς Πιπιμήτωρ ἰκετάων τε ξείνων τε.

Supplicum & hospitii vindex est Iuppiter ipse.

Est autem hoc hemistichium sumtum ex versu Ovidiano,
Spes tua vana fuit, quod petis alter habet.

LVII.

QUOD PETIS
ALTER HABET.

*Quae tua sunt serua, ne fors hac occupet alter,
Nec temere excipias quemlibet hospitio.*

SCRIPTORES rerum Indicarum quoddam rarum animal describunt ac depingunt veteribus incognitum, Gesnerus simi vulpem vel græce *μηκαλώπεκα*, Jul. Caesar Scaliger *ἄλωπεκος* *μηκρον* vocat. Hoc, ut scribit Gillius, ex Vincentii Pinzonii delineatione reperitur in regione India Pariensi, quod idem testatur Petrus Martyr Oceanica Decadis prima lib. ix. Refert autē anteriore parte vulpem, posteriore Simiam, caudamq; habet cercopitheci, aures ferme vespertilionis, ac subter ventrem usitatum aliud gestat receptaculum instar crumenæ latioris, in quod catulos suos recipit, ibidemq; occultat, donec tuto per se hinc inde vagari, & sibi victū quarere possint. Ferdinand. autem Lopesius II. part. hist. Indica lib. vi. cap. ix. aliud describit animalculum, quod in Moluccis insulis zurzos appellant, sitq; instar cuniculorum, infra ventrem habens crumenas aliquot, veluti sacculos, in quos recondat recens natos catulos, cumq; illis currat, ac saltet ex una arbore in aliam. Et quidē de cane marino tradit Oppianus lib. i. de piscatione, quod periculo ingrudente suos catulos intra vētrem recipiat, & iterū quasi pariat, ubi omnia videt esse tuta. Idemq; de vitulo marino refert Basilius Magnus VII. Hexaem. & de Delphine Nazianzenus in carmine eruditiss. Nicobuli ad patrem. Indicant hæc omnia *Φιλοσοφία*, id est, studium & sollicitudinem parentum erga liberos, qui potiss. sub horum fideli custodia vitam agunt securam & felicem. Potest etiam isti dicto Biantis, unius ex septem Sapientibus, vel, ut alii, Stilponis accommodari, OMNIA MEA MECUM PORTO. Nonnulli addunt, DUM LICET, forsitan hoc intelligentes, quod sub parentum & aliorum, qui nobis bene volunt, custodia ac cura, quamdiu nobis fuerit concessum, perseverare, illaque grato animo frui debeamus.

LVIII.

UNA SALUS AM-
BOBUS ERIT.

*O tutos satis hos ciues, populumq; beatum,
Queis velut in patrio fas habitare sinu.*

PLU-

PLUTARCHUS in Laconicis Apophegmat. refert
 Lycurgum, ut cives suos ab usitata victus ratione
 nimis delicata ad sobriam magis ac temperatam
 traduceret, & hac ratione virtutis studiosiores
 redderet, catulos duos educasse iisdem natos canibus, horumq;
 alterum domi desidentem ad voracitatem, alterum ad vena-
 tionem assuefecisse. Tandem vero ambos in concionem produ-
 xisse, projectis ossibus aliisque gula irritamentis, leporem simul
 etiam emisisse; utroq; ad id se incitate, ad quod erat assuefactus,
 cumque leporem alter cœpisset, dixisse fertur, videtis, ô cives,
 hos catulos, iisdem natos parentibus, educatione tamen admo-
 dum dissimiles redditos, & sic exercitatione magis quoque
 quam natura ad virtutem nos formari. Alii perhibent, do-
 mesticum canem ab eo fuisse venationi, venaticum autem vo-
 racitati assuefactum, utroq; ad id se proripiente, quodei factum
 fuerat usu familiare, civibusq; ostendisse, quantum ad meliora
 aut deteriora studia conferret educatio. Ex quibus apparet, qua
 utilitas sit recte & liberalis institutionis in tenera etate, ad
 universam reliquam vitam recte & laudabiliter absolvendam.
 Atq; idem Plutarchus in comment. de Educatione liberorum,
 ubi hac qua retulimus, repetiit, praeclare hanc quoque sententiam
 commemorat: Φύτεις μὲν γὰρ ἀρετῶν ἀφθεῖται παρρημία,
 φωλότητα ἢ ἐπανορθῶν διδασχῆ. Natura enim bonitatem socer-
 dia corrumpit, pravitatem vero doctrina institutio corrigit.
 Et Aristoteles idem docet, II. Eth. cap. I. & μικρὸν ἀφθεῖται τὸ
 εἶπος, & εἶπος ὅπως ἐκείων ἐδίξεσθαι, ἀλλὰ παμπολύ, μάλλον δὲ τὸ
 πᾶν, id est, Non parum refert, sed permultum, sicne an sic à pueris as-
 suefacimus: immo vero totum in eo positum est. Quod Horatius quo-
 que car. lib. IV. Ode IV. de laudibus Drusi his versibus declarat,

Doctrina sed vim promovet insitam,

Recteque cultus pectora roborant.

Quidam addunt, INTENTUS IN UNUM.

ATE.

LIX.

A TENERIS AS-
SUESCERE MUL-
TUM.

*Vincit naturam consuetudo atque reformat,
Cui quisque assuevit, deditus esse solet.*

Q

CICERO

CICERO in paradoxo isto, quo probare studet, omnes sapientes esse liberos, stultos autem servos, de vera libertate ita disserit. Quid est enim libertas? Potestas vivendi ut velis. Quis igitur vivit ut vult, nisi qui recta sequitur, qui gaudet officio, cui vivendi via considerata ac provisā est, qui legibus quidem non propter metum pareat, sed eas sequitur atque colit &c. Quae Horatius imitatus est lib. II. Sermon. Saty. VII.

Quisnam igitur liber? sapiens sibi que imperiosus,
 Quem neque pauperies, nec mors, nec vincula terrent,
 Respondere cupidinibus, contemnere honores,
 Fortis, & in seipso torus teres atque rotundus.

Sed licentia, qua omnes (secundum Comicum) deteriores simus, sub libertatis specie multis imponit, & cupiditatibus suis indulgentes à virtutis actione avocant, de quo Lucan. lib. VIII.

Libertatis amor, miserum quid decipis oibem?

Sic canis abruptis vinculis, quibus tamē implicatus adhuc est, seipsum rursus intricat, & in novam servitutem trahit. Preclare itaque Plato hoc etiam docuit in VIII. Epistola ad Dionisum propinquos & familiares scripta: πῆς ἢ δὴ ἐλεύθερα διάκων ἦδη, καὶ Φεύγασί τὸν δάλειον ζυγόν, ὡς ὃν κακῶν, ἀλαβῆσθ' ἑμὲ βελένομι ἀν, μήποτε ἀπληστία ἐλθθερίας ἀκαίρως τινὸς εἰς τὴν παροργῶν νόσημα ἐμπέσωσιν, ὃ δὲ πλεὺς ἄρην ἀναρχίαν οἱ τότε παροργῶν, ἀ μίττε ω ἐλθθερίας χεῖρ' ἀνείρωτι, id est, Iis autem qui liberum vivendi genus persequuntur, jugum vero servile ut vere malum fugiunt, etiam atque etiam sum auctor, ut caveant ne insatiabili importuna libertatis cupiditate, in eundem majorum suorum morbum incidant, quo quidem illi laboraverunt, quod immoderato libertatis amore perciti, imperiorum ordine proculcato in vagā confusamq; perturbationem inciderint.

LX.

LIBERTAS NON
LIBERA.

*Quid juvat abruptis in libertate morari
Vinclis, si maneant & tibi colla premant?*

Q 2

Quo

LXI.

Uo pacto contra aliorum quorundā opinionem
Emblema transfere possimus ad Symbolum, vel
ab Italis vulgo dictam Impresam, doctiss. vir Iu-
lius Caesar Cappaccius Neapolitanus in III. libro
Italico accurate docet. Quare & hoc non dubitavimus ex Ab-
ciati Emblemate CLXIV. mutuare: cuius hi sunt versus,

Lunarem noctu, ut speculum, canis inspicit orbem,
Seque videns alium credit inesse canem.

Et latrat: sed frustra, agitur vox irrita ventis,

Et peragit cursus surda Diana suos.

Monemur autem hac imagine, inanes minas & obtreccationes
eorum, quibus est, secundum Plautum, uberrimus questus in
lingua positus, omnino esse contemnendas. Commendantur au-
tē in primis in hoc genere versus Philemonis Comici sequētes,

ἦδιον εἶδέν, εἶδὲ μᾶσι κίωτερον
ἔς' ἢ δύνασται λαιδορέμενον φέρειν.
ὁ λαιδορῶν γὰρ, ἀν' ὁ λαιδορέμει
μὴ πεσσοιῆται, λαιδορεῖτ' ὁ λαιδορῶν.

Quos Gregorius Bersmānus eodem genere carminū ita vertit:

Haud auribus concentus est jucundior,

Quam devorare criminantis jurgia.

Nam mussitando si quis hæc redarguat,

Ipsum refutant criminantem crimina.

Seneca lib. II. de ira cap. XXXII. inter alias plurimas similes sen-
tentias hanc quoq. affert: Magni animi est injurias despiciere.
Ultionis contumeliosissimum genus est, non esse visum dignum,
ex quo petatur ultio. Multi leves injurias altius demisere, dū
vindican. Ille magnus & nobilis est, qui more magna fera la-
tratus minorū canū securus exaudit. Est autē huic argumen-
to simile id, quod in priore Centuria nostra posuimus XXIV.

LXI.

DESPICIT AL-
TA CANES.

*Irrita vani loquax quid curas spicula lingua
Latrantem curat ne alta Diana canem?*

Q 3

FIDE-

LXII.

FIDELISSIMI ante omnia (inquit Plinius lib. VIII. cap. LX.) homini canis & equus. Ac de canis fidelitate plura exempla apud Plutarchum, Oppianum, Solinum, Aelianum, & inter recentiores apud Calium Rhodiginum & Alexandrum ab Alexandro, leguntur. Plura etiam cognitione digna frater meus in horis succisivis sive meditationibus historicis collegit. Apud Platonem in Phadone & alibi, Socrates ἢ τὸν κῶνα, id est, per canem tanquam fidei tesseram jurat. De anseribus vero Plinius lib. X. cap. XXII. scriptum reliquit: Est & anseri vigil cura, Capitolio testata defenso. Quae historia extat apud Livium lib. V. & Plutarchum in vita Camilli. Sic etiam τὴν ἄνα, per anserem Socrates jurabat, tanquam vigilantia autorem. Ex hac conjunctione duorum animalium istorum Iulius Delphinus Medicus Ticiensis celebris (ut refert Ludovicus Contilis) ostendere voluit, sibi in omnibus actionibus suis fidem simul & vigilantiam esse propositam, nec unum sine altero posse consistere. Ac profecto quid magis decet bonum Medicum quam indubitata fides & integritas una cum assiduitate & diligentia indefessa? Quae Hippocrates (ut solet) graviter & breviter in VI. Epidem. μὴ δὲν εἰνῆ, μὴ δὲν ὑπεροχῶν, id est, Nil temere, nihil negligenter esse agendum. Quod utilis. praeceptum ad omnes totius vitae partes recte poterit transferri. Pausanias in Corinthiac. perhibet, à Thrasimede Pario fuisse exsculptum Aesculapium in folio sedentem, cum baculo in una manu, altera vero capite draconis mulcentem, cui canis accubat. Quae omnia admodum erudite explicat doctiss. Adrianus Junius in Emblem. XX ad quem locum lectorem remitto.

LXII.

NEUTER SO-
LVS.

*Quid vis fida canis? quid vult sibi candidus anser?
Sit monet integritas, sit vigilaxque fides.*

ÆLIA

ELIANUS *lib. VIII. de Animal. cap. II. de canibus* hac commemorat: *Omniem canem venaticum, ex eo quod ceperit feram, non mediocri voluptate affici, & tanquam premio, si dominus ei permittat, ea capta uti: sin vero hoc illi non concedatur, bestiam servare integram, donec venator adventarit, deque illa capta pro arbitrio statuerit. Quod si in aprum vel leporem jam mortuum inciderit, non attingere quidem, nec alienorum laborum se facere participem, ne quicquam quod ad ipsum non pertinet, sibi vindicare velle videatur. Ex quo, inquit idem autor, apparet Φιλοτιμίας, id est, cupiditatis gloriae non esse expertem. Non enim carnes, sed victoriam amare videtur. Plutarchus in libello sapius allegato, de solertia animalium, paulo aliter haec recitat, leporem nimirum, si se mortuum simulet, relinquere cane, qui astans & caudam movens, quasi indicare vult, se non carnis sed victoriae causam certasse. Unde Ovidius,*

Pugna suum finem, cum jacet hostis, habet.

Est autem GLORIA laudabilium factorum approbatio conjuncta cum judicio recte sentientium: sicuti AMBITIO *σικνοδοξία* vanam gloriam ex applausu imperitiae multitudini vel etiam obtreccationibus aliorum captat. Aristoteles IV. Eth. Nicomach. inquit, τῆς ἀρετῆς γὰρ ἀθλοὶ ἡ τιμὴ καὶ δῶνάμετα τῆς ἀρετῆς, id est, virtutis premium est honor, & attribuitur bonis viris. Unde Romae quoque, ut Livius Decad. III. lib. VII scribit. Binatemplai inter se quasi cōtigua, virtutis & honori conspiciebātur, quorum in hoc non nisi per illud aditus cuique pateret. Quidam ascribunt ex Virgilio, TANGITHONON ANIMUM. Vel, FINIS NON PUGNA CORONAT.

LXIII.

G L O R I A F I -
N I S.

*Cuncta facis bene, dum finit tuā gloria facta,
Laudem veneris, cen canis hic leporem.*

R

QUAM

LXIV.

QUAMVIS Medici Arabes, & in primis Serapion ac Rhabasis lapidis Bezar sive Bezoar, cujus magna virtus contra venena esse perhibetur, mentionem fecerint, non tamen exacte vel hunc vel ipsum animal, unde eximi solet, descripserunt, quemadmodum praestiterunt recentiores, potiss. Garzias de Horto, & Nicolaus Monardes; quorum de rebus Indicis scripta, utili admodum opera doctiss. Caroli Clusii latina leguntur. Scribunt autem hi duo, eum lapidem reperiri in ventriculo, vel potius in receptaculo quodam fasciæ modo formato & ventriculo parte interiore adherente. Animal dicitur esse figura hirci vel caprae, Clusius cervicapræm nominat, propter similitudinem quæ habet cum utroque animante. Praefertur autem lapis ex montanis ejusmodi capri ablati, cum sit ob pabulum odoratis. plantarum aliis multo praestantior. Addunt nonnulli hoc animal serpentibus quoque vesce partimque in succum & sanguinem, partim in hunc lapidem eos convertere. Quo declaratur ab iis vitiis, vel rebus etiam adversis, quibus alii succumbere, aut omnino perire solent, viro forti ac virtute pradito nihil periculi esse metuendum, seu insuper inde propter constantiam & recti judicii robur magis confirmari, & spiritus alacriores conquirere. De quibus Gregorius Nazianzenus hos versiculos fecit,

μέγιστον ἀκρων ἔπιπτον τὴν ψόφον,
καὶ νῆς ἐχέφρων πᾶσαν ἐκκρούει βλάβου, id est,
Gravibus nihil movetur incus pulsibus,
Infra cta casus mens repellit anxios.

LXIV.

VIRES ANIMOS-
QVE MINISTRANT.

*Nulla venena probis vitii fortisque maligna
Obsunt ; quin potius robora dant animis.*

R 2

SYM-

YMPOLIUM hoc quoque ex Alciati Emblemate
LXIV. huc transferre placuit, quod ipse sumpsit
ex greco Epigrammate lib. I. Anthologia. tit. εἰς

διχαρίσσε καὶ ἀχαρίσσε.

τὸν λύκον ἐξ ἐδίων μάζων τρέφω σὺ κ' ἐφέλσσε,
ἀλλὰ μ' ἀναγκάζει ποιμὴν ἀφροσύνη.
αὐξηθεὶς δ' ὑπ' ἐμῆ, κατ' ἐμῆ πάλι θηλονέσαι.
ἢ χάρεις εὐδαίξαι τῷ φύσιν εἰ δῶαται.

Capra lupum non sponte meo nunc uberelacto,
Quod male pastoris provida cura jubet.
Creverit ille simul, mea me post ubera pascet,
Improbitas nullo flectitur obsequio.

Apologus similis quoque extat apud Theocritum in Hodeporis,
& proverbium apud Erasmus Chiliad. II. Centur. I. proverb.
LXXXVI. Ale luporum catulos. Convenit autem in homines
ingratos, qui nullis officiis aut meritis à sua perveritate flecti
possunt, immo loco gratitudinis benefactores, si possunt, in ex-
tremam perniciem adducunt: quo pessimo τῆς ἀχαρίστιας vitio
nullum detestabilius reperiri potest, adeo ut scribat Salomon in
proverbiis, à domo eius qui malum rependit pro bono, nunquã
recessurum malum. Cappacius Neapolitanus in Italico suo libro
aliam sententiam illi adjungit: MORTEM DABIT IPSA VO-
LUPITAS, quod hemistichium legitur apud Claudianum in Epi-
gram. de Sirenibus. Nec multum differt explicatio à priore,
quod nimirum viri humani & benefici sæpe aliis ingratis cum
voluptate inserviant, non sine max. tamen ipsorum incõmodo
& aliquando extremo exitio. Intelligi etiam poterit de qui-
busvis aliis detrimentosis voluptatibus, quæ tandem suos se-
ctatores evertere ac precipitare in mortem soleant.

LXV.

NULO FLECTI-
TVR OBSEQVIO.

*Præda lupo fit capra, suo quem lacte cibarat:
Sic cedunt homini quæ benefacta malo.*

R 3

IBEX

NEX, quem hodie quoque in Insubria ac vicinis locis Steinbuccum germanica voce nominant, & cujus Plinius & alii meminere, in Alpium præruptis & altis rupib. præsertim in Helvetia & vicinis montibus frequens reperitur, in quibus nives raro vel nunquam liquefcunt. Nam calidissimum est animal, perniciousitatis mirandæ, cornibus sese fulciens, quorum adminiculo ex altis montibus desilit, & cavet hoc modo ne saxis allidatur. Vivit autem continuo in locis asperis & inaccessis, nec facile in conspectum hominũ venit. Ex quo legimus in Iob. cap. xxxix. Nunquid nosti partus ibicum in petris? Ob has proprietates hujus animalis, quidam nobilis juvenis, hoc Symbolum excogitavit, quo designare studuit, sibi eundem ad modum esse propositum, à consuetudine & consortio vulgi remotum, nihil aliud querere ac desiderare, quam virtutem ipsam quamvis arduam, nec ullis illecebris aut voluptatib. persuasum ab hac sententia sua discessurum. Clemens Alexandrinus Stromat. lib. IV. hujus argumenti laudat Simonidis poetæ lyrici versum,

τὰ δὲ τὰν ῥαίων δὲσα μὲν αἰοῖς Ἰνὶ πέτραις, id est,
Virtutem habitare in rupibus accessu difficilibus.

Quem imitatus est Silius Italicus lib. XV.

Ardua saxoso perducit semita clivo

Aspera principio (nec enim mihi fallere mos est)

Prosequitur labor ad nitendum intrare volenti.

Cujus generis sunt tantopere commendati à Cicerone versus Hesiodi,

Virtutem posuere dii sudore parandam &c.

Quos in priore centuria quoque adduximus. Musæ etiam dicuntur in monte Parnasso versari, propter secessum & tranquillitatem, qua studia gaudent plurimumque adjuvantur, & antiquitas Palladem μὲν ἰαίω quasi solitariã eandem ob causam nominavit.

LXVI.

INSUETUM
PER ITER.

*Rupis inaccessæ Virtus habet ardua culmen,
Huc tendis? Sudor multus ad alta levat.*

CAPRA

LXVII.

APRA magno conatu sese erigens, & lauri surculos teneriores depascēs, ac inde tanquam ex nutrimento convenientiss. alimentum corpori & incrementū præbens, robustiorq; inde existens. symbolum habetur Iulii Capræ patricii Mediolanēsis, quo demonstrare voluit se magno artis poëtica (laurus enim Apollini erat dicata, & inde poëta coronabantur) & omnium liberalium artium studio teneri, ceu quarum auxilio speraret se famam ac celebritatē nominis perpetuam esse consecuturū, cum secundū Horatiū quoq;

Dignum laude virum Musa vetet mori,
Cælo Musa bect.

Cujus generis plurima præclara dicta passim sunt apud bonos autores obvia, & hic omnia recensere, instituti operis brevitatis non patitur. Alter vero eiusdem familiae juris consultus excellens Hieronymus, similiter Capram salicam & aliorum amariorū virgultorum summitates, neglectis humi nascētibus etiā suavioribus herbis, carpentē, cū dicto, MIHI DULCE, pro Symbolo usurpavit, ostendens sibi nullos labores nec molestias esse graves vel ingratos, immo illi videri jucundissimos & suavisimos ob virtutis & aliarū rerū laudabilium cognitionē & acquisitionē. Quod Phocylides poëta quoq; testatur hisce versibus:

Ἐδὲν ἄ. Ἐ καμ. τὰ πέρ. εἰ ἀνδρῶν. Ἐ πρὸς τὸ εὖ γων.

Ἐδ' οὐκ ἴσμεν ἀπὸ πρὸς. πρὸς δ' ἀπὸ τῶν μέρ. οὐ φέμεν. id est,

Nullum sine labore est hominibus facile opus,

Nec ipsi diis, labor autem virtutem valde adjuvat.

Et Manilius lib. iv.

Pro pretio labor est; nec sunt immunia tanta.

Ac nisi perfossis fugiet te montibus aurum.

Impendendus homo est, Deus esse ut possit in ipso.

Est autē utraq; hæc inventio eo ingeniosior, quod desumpta sunt ex insignibus familiae avite, in quib. capra depingitur, cum inde nomen quoq; habuerint.

LXVII.

ERIGOR UT ERIGAR.

*Ardua se ceteris scansurus culmen honorum,
Vi lauri capræ summa petunt folia.*

S

Rupi-

RUPICAPRA, quod nomen inter veteres scriptores Latinos (quantū sciam) apud solū Plinium legitur, Græcis forsitan est αἰζαργεῖ, quasi αἰζαργεῖ, id est, fera capra, secundum latinā linguā quoque usum. Hæc à canibus agitata in præcipitia montis, alioquin effugia illis tutissima, non satis cautè sese confert, atque ibidem à canibus undique obsessa, tandē nullum exitum fugæ prospiciens à canibus capitur. Quod etiā sæpenumero ibicibus accidere perhibet. Idque sane in illos rectè potest convenire, qui suis consiliis atque actionibus nimis callidis & astutis, quibus se fore tutissimos opinantur, ac ideo temere & audacter omnia aggrediuntur, non raro seipsos evertunt, vel in ea conjiciant pericula, unde vix sese possint extricare, cuius rei historica exempla plurima sese offerunt, quæ hic commemorare nimis esset longum. Sic festivo ludit Plautus in Captivis,

Qui cavet ne decipiatur, vix cavet cum etiam cavet,
Etiam cum cavisse ratus, sæpe is cautor captus est.

Qua in parte cujusdam veteris auctoris (cuius nomen modo nō succurrit) egregiam sententiā me aliquando annotasse memini: Omnes, qui magnarum rerum consilia suscipiunt, æstimare debent, an quod inchoatur, Reipub. utile, ipsis gloriosum, aut promptum effectu, aut certe non arduum sit. Simul ipse qui suadet considerandus est, adjiciat ne consilio periculum suum, & si fortuna cæptis affuerit, cui summum decus acquiratur. Consiliis enim non semper respondet eventus, & sæpè quæ rectè instituta videbantur, turpiter in contrarium relapsa sunt. ἡ δὲ ἐπιτομή τῶν καλῶς δοκῶν & βλαβερῶν, ἐστὶν ταῦτα τῶν αἰχρῶν περιέσει.

LXVIII.

EFFUGIA PER-
DVNT;

*Astus saepe nocet: qui cavet ne caperetur,
Hoc ipso captum commemini citius.*

DE Capris sylvestribus dictamno tela ex corpore
 educentibus extat locus apud Aristotelem lib. IX
 de historia animalium talis: πικρὰ ἔ τῶν ἄλλων
 ζῶων τῶν τετραπόδων ποιεῖ πρὸς βιήθειαν ἑαυτοῖς
 Φρονίμως, ἐπεὶ καὶ ἐν κρήτῃ φασι τὰς ἀγέλας, ἕταί τοξόθῳσι
 ζητεῖν τὴν διταμνον. δοκεῖ γὰρ τὰτα ἐκ βλητικῶν εἰαι τῶν τοξόθῳμά-
 των ἐν τῷ σώματι. Qua Gazaita vertit: Sed ex ceteris quoque
 quadrupedibus multa sibi prudenter opitulari videntur. Nam
 & in Creta insula capras sylvestres sagittis transfixas dictamnum
 herbam quarere aiunt, hoc enim spicula ex corpore ejici. Idem
 tradunt Theophrastus, Dioscorid. Plutarchus, Aelianus, &
 inter Latinos Cicero. Solus Plinius hanc proprietatem cervis
 ascribit, quod tamen videtur esse aut erratum γαζαίτικὸν libra-
 rii, aut scriptoris μνημονικόν, quemadmodum etiam Gesnerus
 existimavit. Hieronymus Ruscillus hoc Symbolum attribuit
 Ferdinando Caraffæ Comiti Neapolitano, & quamvis dicat esse
 satis difficilem & intricatā ejus interpretationem, conjectura
 tamen ducitur, propter amorem quendam honestum, qui non
 fuerit expers alicuius rivalis, hoc ab eo fuisse excogitatum. Ut
 scilicet vulnus à sagitta Capræ inflicturn declaret animū ipsius
 rei desideratæ stimulis vehementer affectum. Salus vero rese-
 renda sit ad Dictamnnum, cujus auxilio speret se sanitatem esse
 recepturum. Umbra autem sub arbore palmæ indicet spe victo-
 riæ, cui est dicata, tandem superatis cunctis difficultatibus, se
 omnia mala esse superaturū. Potest similiter transferri ad ali-
 quem, qui magnis conflictatus calamitatibus, se tandem inspe-
 rato aliquo auxilio superiorem & voti compotem fore confidit.

LXIX.

VULNUS, SALUS
ET UMBRA.

*Ejicit è capra dictamnus vulnere telum,
Sic fugat ex animo spesq̄, salusq̄, metum.*

VIS, pecus alioquin imbelle, quod tamen instar
 validi arietis sceptrum & coronā regiam de-
 jicit, typus est illius, qui à potentiore non lev-
 affectus injuria, fert quidē ad certum tempus
 patienter se contemni, intereatamen obseruas
 occasionem aliquam, ut se tandem quoque vi-
 rū ostēdat, & aduersarium suū prosterнат. Nam, ut ait P. Syrus,
 Furor fit læsa sæpius patientia.

Est autē hoc desumptum ex Tragedia Accii antiqui poëtæ, Bruto,
 cujus versus exponit Cicero lib. 1. de diuinatione, quibus intro-
 ducitur Tarquinius somnium quoddam recitans, ubi inquit,

Visus est in somnis pastor ad me appellere,
 Pecus lanigerum eximia pulchritudine,
 Duos consanguineos arietes inde eligi,
 Præclarioremque alterum immolare me:
 Deinde ejus germanum cornibus connitier
 In me arietare, eoque ictu me ad calum dari, &c.

Vbi additur, à conjectoribus somniorum hanc interpretationē
 esse factam de Bruto illum expulsuro Roma.

Proin vide, ne quē tu esse hebetem deputes æque ac pecus,
 Is sapientia munitum pectus egregie gerat,
 Teque regno expellat.

Nota autem est historia de L. Tarquini superbi filio, vim inse-
 rente Lucretia, quomodo Brutus antea se stolidum esse simulās,
 patrem una cum filiis, ob tā nefandum facinus, regno exuerit,
 quæ prolixè describitur à Livio lib. 1. Decad. 1. Nullum itaque
 hostem quantum vis infirmum & despectum esse contemnen-
 dum, admonemur, cum secundum proverbialē versum,

Sæpe aquilam ad pœnas vel scarabeus agit.

Et Pausanias in Arcadicis sive lib. VIII. recte ait: At enim vi-
 lioribus & abjectioribus plerūq; rebus vim eā indidit DEUS,
 ut ea superarēt, quæ max. essent inter homines existimationis;
 quo in loco plura hujus rei exempla cōmemorat.

LXX.

NUNC NOSCI-
TO VIRES.

*Hostem quid spernis? Quamvis abjectior ille,
Sæpe irritatus maxima damna dedit.*

OVIS

LXXI.

QVIS græcè *ὡς ἑστίν* quasi *πρὸς ἑασις*, secundum Hesychium, quod proventum eorum quæ ad vitæ sustentationem requiruntur, significet, animal simplex est, innocens, & generi humano utile (unde in sacris literis multa præclara similitudines sumuntur) nã propter lanam, lac, carnes atque ipsam fæturam plurimum commodare potest. Quare ex hoc pecore omnibus temporibus & locis, apud plurimas gentes divitiarum non exigua pars conquistata, atq; ideo vitæ pastoralis olim in magno pretio habitata fuit. In lege quoque Mosaica, inter mundas & innocentes pecudes primum locum obtinet. Quapropter hoc symbolum optime quadrat in hominem pium, innocentem, qui quamvis si destitutus aliorum auxilio atq; subsidio, nihilominus omnibus inservire & gratum facere studeat, quemque innocentia sepe inter medios hostes tutum & incolumem servet. Vnde Nazianzenus præclare hoc quoque scripsit: *ἀφύλακτον ἢ ἀπώλοτον καὶ ἠκίστα κακίαν ὑφορεῖται τὸ κακίας ἐλάττερον*, id est, Expers custodia est simplicitas, & minime mali quicquam suspicatur is qui à malo est immunis. Quali in sua simplicitate & innocentiâ acquiescenti semper esse debet ante oculos sententiâ versum horum

Hic scopus unus erit, cunctis prodesse, nocere

Nulli, & amare bonos ac tolerare malos.

Itemque hoc alterum,

Iuvare cunctos, at nocere nemini,

Est summa vitæ Christianæ regula.

Quemadmodum & Cicero lib. i. de Offic. Virum bonum esse dicit eum qui prosit omnibus, noceat nemini, nisi laceffitus injuria. Alibi additur ex Claudiano in Epistola ad Hadrianum.

MENS IGNARA NOCENDI.

LXXI.
UNDIQUE INER-
MIS.

*Commoda plurima ovis prabet, nocumenta q̄ nulla:
 Sic benefac cunctis, nemini obesse velis.*

RHILES græcus autor, recentior tamen (floruit enim Michaelis Palaologi tempore) in libello de proprietatib. animalium scribit, pellem ovis, quam lupus suis dentibus laceraverit, non esse pro indumento corporis usurpandã, nam pruriginem quandã & cordis palpitationem excitare, causam vero hujus rei addit nullum. Plutarchus autem cib. II. Symposiac. Quæst. IX. aliam quæstionẽ proponit, cur ovis à lupo demorsa caro fiat suavior, lana autem pediculos generet, Rationẽ reddit de dulcedine, quòd caro ejus, lupi morfu colliquetur: Esse enim istius fera spiritum. adeo fervidũ & quasi ignitũ, ut ossa etiã durissima in vètre emolliat atq; colliquet, atq; ideo à lupis morfa, celerius quam alia liquefcere. Et olim propterea gula dediti expetebant hædum lupi faucibus ereptum, quod Horatius quoque indicat in Epodis.

Vel agna festis cæsa terminalibus,

Vel hædus ereptus lupo. Et Martialis versus idem declarat:

Parvus onyx, una ponetur cœnula mensa,

Hædus inhumani raptus ab ore lupi.

Convenit symbolum hominibus piis & probis, qui in hoc mûdo propter innocentiam vitæ, ac veritatis studium, variis periculis & tormentis sunt subjecti, ac sæpe ideo ab impiis extrema omnia patiuntur, tandemq; DEO acceptans hostiã sese offerunt, quo in numero omnes facti Martyres sunt ponendi. Sic legimus apud Eusepium lib. III. cap. XXXVI. Ecclesiastica historia ex Ireneo, quod S. Ignatius ante martyrium hæc verba protulerit: ὅτι σίτος εἰμι θεῶν, καὶ δι' ὀδόντων θηρίων ἀληθόμεαι, ἵνα κατὰ πόσιν ἀγίως & ἁγῶν, id est, DEI frumentum sum, & bestiarum dentibus molior, ut purus & sincerus panis reperiar. Et B. Polycarpi apud eundem lib. IV. cap. XV. inter alias ipsius religiosiss. preces hæc verba leguntur: προσδεχθεῖτε ἐνώπιόν σου σήμερον ἐν ἰουσία πίονη καὶ προσδεχθεῖ, id est, Quæso ut hodie in cōspectu tuo pro hostia pingui & accepta admittar.

LXXII.

FIT SUAVIOR.

*Dum premitur justus, fit gratior hestia Olympo,
Sic quoque fit morsu suavior agna lupi.*

LXXIII.

LEPORES inter dormiendum apertos oculos tenere tanquam vigilantes, vel statim evigilaturi, constat, unde in proverbium abiit, leporinus somnus, cuius usus est creber etiam in nostra lingua. Hinc, secundum nonnullos, ἄγως græce dicitur ἀπὸ τῆς λαβῆς, quod est videre, quia oculos non claudit in somno; Quod Plinius & Suidas quoque annotarunt. Et Aegyptii ideo in suis Hieroglyphicis, ut Orus habet, & eius interpres Pierius, per leporem hominem vigilansem significare voluerunt. Quod ad mentis vigilantiam & attentionem transferre recte possumus. idque argumentum tractavimus quoque in prioribus centuriis Emblematis. xc. Sic Cicero in orat. pro Plancio, Vigilandum est, inquit, semper, multæ insidiæ sunt bonis. Potest similiter hæc vigilantia de Demosthenica intelligi, qui antelucanas opificum operas prævenire solitus est, qua & alii plurimi viri lelebres laudem & gloriam perpetuam sibi acquisiverunt. Est & elegans admodum sententia Platonis I I I. de Legibus hæc: ὕπνῳ γὰρ δὴ πολὺς, οὔτε τοῖς σώμασιν, οὔτε ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, εἰδ' αὖ ταῖς πράξεσι ταῖς περὶ ταῦτα πάντα ἀρμότιων ἐστὶ κατὰ φύσιν. κατ' εὐδων γὰρ εἰδὲς εἰδούς ἀξιῶν, εἰδὲν μάλοισι μὴ ζῶντων. ἀλλ' ὅστις τῆς ζῆν ἡμῶν καὶ τῆς Φρονεῖν μάλις αἰσὶ κηδεμῶν, ἐγγήγορε χρόνον ὡς πλείστον, τὸ πρὸς ὑγίειαν αὐτῆς μόνον φυλάττων χρησίμων. ἐστὶ δὲ τῆς πολὺ καλῶς εἰς εἶθ' ἰν, id est, Somnus enim multus neque corporibus nec animis nec rebus gerendis ex natura aptus est. Nemo enim profecto dum dormit, ullius est pretii, nihilo magis quam qui non vivit. Qui igitur vitæ & sapientiæ curam gerit, plurimo tempore vigilat, id solum providens atque observans, ut somni tantum capiat, quantum ad sanitatem potest pertinere. Ad cuius quidem conservationem non multo somno opus est, dummodo recte sit constitutus somni capiendi modus.

VIGI-

LXXIII.

VIGILANDUM.

*Luminibus dormit patulis lepus. Advigilandum est.
Insidiis quoniam cingimur innumeris.*

LXXIV.

DESUMSIMUS hanc quoque historiam festivam, ex Plutarcho de sol. anim. ubi sic eam describit: Ver-
suta autem cum sint multa exempla, omissis vul-
pium, luporum, gruum, graculorumque commentis
callidis (sunt enim nota) testem producimus Thaletem antiquiss.
Philosophum, quem ferunt non minimam laudem eo invenisse,
quod artem arte dextere superasset. Sale portantiū mulorum
quidam fluvium ingressus, fortuito concidit, & sale in aqua
colliquato, cum surgens onere se animadvertisset levatū, caus-
sam sensit & memoria mandavit, ac quoties per amnem trans-
iret dedita opera se demisit & in utramque partem versavit, ut
vasa in aquam demergerentur: Quod cum Thales audivit, jus-
sit loco salis lana & spongiis vasa impleri, iisque oneratū mulum
agi. Qui cum pro more suo egisset, & aqua onus suum implevis-
set, sentiens suas sibi argutias male cessisse, post hac ita caute flu-
vium transit, ut ne invito quidem ipso vasa aqua attingeren-
tur. Hac ille. Et Aelianus eandem refert historiam. Quare
verum est quod breviter Sophocles in Ajace dixit:

ὅι γὰρ Φρονίη ἐστὶν κερταῖσι πανταχῶ.

Vbique prudentes viri palmam obtinent.

Ac Aristot. 1. Met. Sapientia divinam potius quam humanam
dicit esse possessionem. Sed vera hujus Encomia melius ex ulli
autore cognoscere non poterimus, quam qua de illa Salomon in
proverbiis, & Syracides in libro, cui ideo titulum fecit, σοφία
& παναγία, id est, sapientiam sive de universa virtute, copiose
scripserunt, quae ab omnibus piis crebro & diligenter sunt co-
gnoscenda non solum, sed etiam animis plane infigenda, & sta-
diose moribus exprimenda. Ascribi quoque posset, ASTU DELU-
DITUR ASTUS, Vel: FRAUDEM SAPIENTIA PELLIT.

LXXIV.

ASTUSOLERTIA
MAIOR.

*Lana salis haud eadem est neque spongia mersa sub undas,
Quaeque asinus nescit cernere scit sapiens.*

LXXV. I

DE naturali inimicitia inter asinum & acanthidem avem, quam Spinum & Ligurinum vertu Gaza, & qua differre censetur à nostra carduele, utque Gesnerus conjicit, potius pro nostra luteola vulgari sumenda, hac leguntur apud Aristotelem lib. IX. de hist. anim. cap. I. ὄν & καὶ ἀκανθίδες πολεμιοί. αἰ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶ ἀκαθῶ βιοτεύουσι, δ' ἀπαλῆς ῥοαὸς ἐδίει τοὺς κανθῆας, id est. *Asinus & Spini inter se sunt inimici. Victus enim Spinis è vepribus, quas asinus tenellas adhuc depascit. Quod Plinius iisdem ferme verbis expressit lib. X. cap. LXXIV. De quo Achilles Bochiu. lib. III. symbol. quest. hos versus composuit,*

Curtantula alinum tantum acanthis oderit,
 Obscura non est caussa, spinis affricat
 Seseille acutis, in quibus cubilia
 Texens avicula nidulatur, ejus &
 Depascitur flores. Acanthis usque eo
 Terretur ut procul rudentem si audiat,
 Dejiciat ova, decidant pulli metu
 E nidulo, nec fert inultum hoc. nam illius
 Qua fastibus, qua sarcinis facta ulcera
 Parvi fodit rostro, atque pungit narium
 Mollissimas partes. Id omnes admonet,
 Ne humillimis quidem inferendam injuriam,
 In parvulis vim sæpe inesse maximam.

Brasidas, auctore Plut. cum manum in caricis temerè immisset, & à mure inibi fortè latente morderetur, Papa, inquit, nullum est animal tam pusillum, neq. tam invalidum, quod lacessitum non cupiat ulcisci se. Pertinet huc proverb. Formicæ etiam est sua bilis.

LXXV.

ET PARVIS
SUAUIS.

*Parvula, quæ de asino vindictam sumit acanthus,
Vim magnam & parvis rebus inesse monet.*

INTER varia genera Simiarum apud Aristotelem & alios habentur quoque Cynocephali, quos Gaza canicipites interpretatus est. Sunt tamē ex sententia Plinii, Solini, Gellii, atq; etiam B. Augustini & homines monstrosi, qui capita instar canum habere dicuntur, de quibus hic non loquimur. Cynocephalus vero noster putatur illa esse bestia, quae italicè & à nostris quoq; vulgo Babiō nominatur, & interdum apud magnates conspicitur. Est autem animal admodum irritabile & iracundum, quod Aristoteles etiam de hist. animal. lib. II. c. VIII. annotavit. quare Hieroglyphicè, teste Oro, iracundia typus est. Proprietas autem illi hac inesse peculiaris perhibetur, quod luna silente tristetur & insuper cacutiat, ac rursum ad illius ortum exultans, & visum recipiens, eam quasi veneretur & letabundus adoret. Vnde Aegyptii aliquid divini illi inesse arbitrantes cum aliis animalibus nonnullis in suis templis coluerunt. Quo symbolo vir quidam nobilis, & suae conjugis, nomine Diana, quae apud poetas est Luna, admodum amans, declarare voluit, amorem erga ipsam ita singularem esse, ut illius non aliter tam in secundis quam aduersis rebus afficiatur, ac si ad ipsum proprie pertineret. Quod Euripides quoque in Andromacha breviter retulit,

ὅσοι γὰρ εἰς ἔρωτα πίπτεσι βροτῶν,
 ἐοδλῶν ὅταν τύχωσι τῶν ἐρωδιῶν,
 οὐκ ἐστὶ πείρας λείπεται τὸ ἡδονῆς, id est,
 Quicumque homines amore capti fuerint,
 Si commodos nanciscantur amores,
 Nullum eis abest voluptatis genus.

Plura qui volet de hoc legere poterit apud Plutarchum in praecipis conjugalibus, & consolatione ad uxorem.

LXXVI.

PENDET AB
ILLA.

*Cum lunâ Caniceps visum perdit que capit q̄.
Sunt & conjugibus mutua fata bonis.*

SIMIARUM generi, inquit Plinius lib. VIII. cap. LIV. *præcipua erga fœtum affectio. Gestat catulos, quos mansuefacti intra domos peperere, omnibus demonstrant, tractariq; gaudent, similes gratulationem intelligentis. Itaque magna ex parte complectendo necant.* Oppian. lib. II. *Cyneget. paulo aliter hæc exponit. Simias enim ait ex duobus, quos pariunt, alterum amare, atque alterum odisse, & hunc statim arctiore complexu necare, quæ Solinus quoque in hunc modum commemorat: Immoderatè fœtus amat, adeo ut catulos facilius amittant quos impendio diligunt, & ante se gestant, quoniam neglecti pone matri semper hærent. Quod & Orus Niliacus tradit, & lepidè, quãvis paulo diversè, describit Avianus in fabulis. Icon hæc est cõveniētissima nimie indulgentiæ parentũ erga liberos, quæ sæpe illis detrimētosa vel etiã exitiosa esse solet, ut rectè monet græcus versiculus,*

τὸ πρῶτον πατέρων ἄφθείρειν τέκνα πέφυκεν.

Quem eruditiss. vir Gabriel Faernus in fabulis sic vertit:

Exitium natis parit indulgentia patrum.

Et ante eum Baptista Mantuanus fecerat,

Blanda patrum segnes facit indulgentia natos.

Nam, ut Plato V. de legibus dicit, τυφλῶται πᾶς ὁ φιλῶν ὡς τὸ φιλέμενοι, id est, Amas omnis fit cæcus circa rē amatam. Cujus indulgentiæ plurima mala & incommoda post Solonem, multis in locis Syracides enumerat, & exempla eius rei tam ex sacris quam profanis historiis non pauca asserre possemus, etiam nostrorum temporum, nisi ea ubiq; essent in promptu. Inter quæ illustre admodum est illud pontificis Iudaici Heli, qui ob nimiam erga suos filios indulgentiã, divinitus gravissimè fuit punitus. Alibi legitur ascriptum, PERDIT AMANDO, VEL, SIT MODUS IN REBUS..

LXXVII.

CÆCUS AMOR
SOBOLIS.

*Sapè & amare nocet. Suffocat simia amando
Simiolum. Exemplum hoc o fugitote patres.*

LXXVIII.

FELEM dici Catum quasi cautum vulgo, quo nomine Palladius quoque usus est, αἰλερον vero grecis & Varino quoque κάτλω, nemini est dubiū. Varro tamen & Columella felem videtur de marte vel ictide intellexisse, ut Augustinus Niphus quoque observavit, Apud Philostratum putatur esse γαλεωτης. Gaza γάλλω nō semper etiam mustelam, sed interdum felem interpretatur, cum tamen Plinius ubique αἰλερον felem, & γάλλω mustelam vertit. Huic animali innatum ac proprium est, ut sit libertatis cupidum admodum, & propterea carceris impatientissimū. Quapropter, Methodio teste (ut refert in symbolis Heroicis Guilielmus Paradinus) antiquis Alanis, Burgūdionibus & Suevis insigne militare fuit felis libere excurrentis delineatio, quo innuebant, se pro libertate defendenda animis paratis ac totis viribus semper pugnaturos esse, quod vere Germanicum & heroicum propositum firmiter multis seculis continuarunt. Praclare apud Salustium C. Manlii Legati ad Martiū Regem: Nos non imperium, neque divitias petimus, quarum rerum causa, bella atque certamina inter mortales omnia sunt: Sed libertatem, quam nemo bonus nisi cum anima simul amittit. Nam etiam secundum Plautum in Captivis:

Omnes profecto liberi lubentius
Sumus quam servimus.

Si qui dicebantur olim milites Augustales sub magistro peditem, idem procul dubio significantes, felem in vexillo prasini coloris, & alii, qui Felices nominabantur, in rubro eandem: Milites vero Alpini appellati, in vexillo puniceo coloris gestabant. De quibus omnibus qui plura velit cognoscere, legat inter alios Picrium Valerianum; in Hieroglyphicis de fele.

LXXVIII.

ARBITRII MIHI
IURA MEI.

*Invictaletum pro libertate pacisci,
Gentis erat quondam gloria Teutonica.*

MUSTE-

MUSTELARUM non unum genus habetur, inter quas ea quæ minima est, & Plinio vulgaris ac domestica dicitur, ubique est nota. De hac & testudine apud Aristotelem lib. IX. hist. animal. cap. VI. naturalis tam Φρονήσεως, quam ἀντιπαθείας exempla leguntur memorabilia, quæ cum Græce eleganter sint exposita, placuit hoc loco referre. ἢ ἡ χελώνη, ὅταν ἔχεως Φάγη, ἐπειδίει τὴν ὀρίγανον, καὶ τοῦτο ᾧ πῖαι. καὶ ἡδη κατιδών τις τοῦτο πολλάκις ποιῶσαν αὐτῷ, καὶ ἐπειδὴ γαστραμένη τῆς ἐργάνης πάλιν ἴππῃ τῷ ἔχῳ πορδομένη, ἐξέτιλλε τὸ ὀρίγανον. τούτῃ ἢ συμβάντῳ, ἀπέθανεν ἡ χελώνη. ἢ ἡ γαλῆ, ἵαν ὄφει μάχηται, ἐπειδίει τὸ πήρανον. πολέμια γὰρ ἡ ὄσμῃ τῆς ὄφειων. Gaza hæc ita transtulit. Testudo cum viperam ederit, mox cunilam edit (Plinius bubulam cunilam origanum vocat) quod cum ita sæpe factum animal advertisset quidam, ut gustata cunila viperam testudo repeteret, herbam evulsit, quo facto testudo interiit. Mustela vero quoties dimicatura cum serpente est, rutam comedit. Odor enim ejus herba infestus serpentibus. Hoc symbolū egregio Polemarcho Sfortia Palavicino contra Turcas sub Imperatore Ferdinando militanti, Iovius obtulit, monens illum, simul prudentiam cum fortitudine esse conjungendam, de quo & supra aliquid dictum est. Serenis. Dux magnus Hetruria Franciscus addit bufonem, qui minatur se mustelam devoraturum, & ascribi curavit, AMAT VICTORIA CURAM. Nam bufo quoque similiter ut serpens rutam ferre nequit. Est ἡ, hemistichium hoc sumtum ex Catullo in carmine nuptiali,

Iure igitur vincemur, amat victoria curam.

Non absimile huic est, quod posuimus in priore nostra Centuria num. LXXXVI.

LXXIX.

CAUTIUS UT
PUGNET.

*Obfirmet fortis prudentia pectus in hostem,
Mustela veluti ruta dat antidotum.*

LXXX.

DE inimicitia mustela cum serpente & bufone, & ipsius cū ruta munimento jam dictum est. Nihilominus perhibent hoc cautum & astutum alioqui animalculum (in quod propterea Galanthidem, quia partum Alcmena in vita Lucina callide procurasset, transformatam fuisse fingit Ovid. lib. IX. Metamorphos.) perhibent nescio quo errore vel temeritate indictum sponte sua interdum in os bufonis inimici sui irruere atq; ita nonnunquam perire, haud aliter quam viperam caput maris orī suo insertum premordere quidam aiūt. Camillus de Camillis, & Ioannes Baptista Pittonus in Italicis suis scriptis de Impressis vulgo dictis, hoc quidem ita se habere affirmant, sed apud veteres rerū Naturalium autores (quod memini) nusquā reperitur annotatū. Quadrat autem hęc similitudo in illos, qui in aliis suis rebus satis caute ac prudenter versantes, interdum tamen per cœcum impetum & impotentiam animi, vel ab aliis voluptatibus, vel in primis amorum illecebris sinūt se à virtutis tramite abduci, ac ita sepe in manifestam perniciem abripiuntur. Quem affectum admodum impetuosum Seneca poëta in duobus locis egregie describit, quorum prior extat in Tragedia Hippolyto =

Furor cogit sequi

Peiora: vadit animus in præceps sciens

Remeatque, frustra sana consilia appetens.

Alter est in Medea,

Cœcus est ignis stimulat'us ira,

Nec regi curat, patiturque frenos,

Haud timet mortem, cupit ire in ipsos.

Obvius enses:

Ipsa Medea apud Ovid. Heroid. similiter ait:

Quo feret ira sequar; facti fortasse pigebit.

LXXX.

VERSUTIOR
ERRAT.

*Cetera qui vincis, tibi cur dominata voluptas
Te haud improvisum mergit in exitum?*

X 2

PUTA

LXXXI.

DUTAT Pierius lib. XIII. Hieroglyphicorum, Aelianum & alios per album murem intellexisse eum, quem Albertus Armenium & vulgo Armelinum nominant, quem videtur quoque sequi Georgius Agricola, atque idem existimat apud Plinium in saepius allegato lib. VIII. cap. XXXVII. murem ponticum esse eum, quem album dunaxtat conspici ait, murem autem Fennicum vel Venetum potius, aut varium vocant, qui Agricola est Sciurus Fennicus. Sed Armelini proprietates fertur esse sane mira, quod nimirum fame aut siti prius moriatur, aut à venatoribus sese capi ferat, quam luto aut simili re immunda, quib. circumdata sit, suam pellem candidam & elegantem patiatur defœdari. Quod ingeniosiss. symbolum usurpavit Ferdinandus filius Alphonsi Regis I. Arragonie & Neapolis, propter Marinum de Marciano Ducem Suevise ac Principem Rossani (ut Iovius memorat, & sculptura supra portam Castelli novi Neapolitani hoc confirmat) qui tametsi ejus esset propinquus, ad partes tamen sui hostis Ioannis Andegavensis se contulit, & insuper per insidias conatus est Regem e medio tollere. Sed Rex sibi cavens Marinum paulo post cepit, & suadentibus amicis, ut illum interfici curaret, non est illis obsecutus, dictitans quamvis in se proditoriè egisset, propter sanguinis tamen cognationem omnino nolle hoc facere. Quidam ingeniosè rythmis hisce germanicis descripsit,

Ich wider mein wissen thett!

Willieber sterb ich an der stett.

Sic Claudianus,

Nempe mori satius, vitæ quam ferre pudorem.

Et Pindarus in Olympiis, Hymno VIII.

αἶδα πιλάρηται, ἀρμενα πέρδεας ἀνη:

Orci obliviscitur, qui facit ea quæ conveniunt.

LXXXI.

MALO MORI
 QVAM FOEDARI.

*Omnibus antistat recti mens consciarebus:
 Hoc bene emi vita tu quoque crede decus.*

UAMVIS multa regiones abundant cuniculis, cum sint admodum facundi, maximus tamen eorum in Hispania semper fuit proventus, unde Catullus vocat cuniculosam Celtiberiam. Quin etiam Balearici auxilium militare ab Augusto Imperatore olim contra eos petierunt, teste Plinio lib. VIII. cap. LV. & Strabone lib. III. atq; etiam oppidum ab iis esse subversum narrat Varro, quem adducit Plinius eodem libro cap. XXIX. Et Strabo quidem in Turditaniam (quæ putatur esse Hispania ulterior sive Batica) contra illorum copiam nimiam, plures esse modos inventos eos venandi & capiendi scribit, quorum unus fuit, quod $\alpha\lambda\delta\alpha\epsilon\ \alpha\gamma\epsilon\iota\alpha\varsigma$ Africa, id est, mustelas sylvestres, quas viverras esse putant (quamvis interpretes feles feras habeant) studiose adhibeant, ac ore obligato in foramina cuniculorum immittant, quæ eos unguibus extrahant aut expellant, ut ab astantibus capiantur, quod Plinius quoq; commemorat. Atq; hoc venationis genus adhuc in Anglia & alibi est usitatũ. Nam venator viverras funiculo tenens in cavernas immittit, quæ ubi cuniculum apprehenderint, ita mordicus tenent, ut una cum ipsis extrahantur. Admonemur autem hoc Emblemate, quanto opere clandestina insidia nobis sint cavenda, quod quidem in primis de calumnie pessimo & valde occulto malo est intelligendum. Unde proverbium dicit: Non esse remedium contra sycophantæ & calumniatoris morsum, desumptum ex Aristophanis Pluto, ubi cuidam jaetani annulum se habere magicum, efficacem contra omne malorum genus, addit alter,

$\alpha\lambda\delta\ \sigma\omicron\kappa\ \epsilon\upsilon\epsilon\iota\ \sigma\upsilon\alpha\varsigma\ \Phi\acute{\alpha}\nu\tau\epsilon\ \delta\eta\gamma\mu\alpha\tau\ \textcircled{\text{G}}$,

scilicet $\Phi\acute{\alpha}\rho\mu\alpha\kappa\omicron\upsilon\varsigma$, id est, Non illi inest remedium contra sycophantæ morsum.

LXXXII.
UNDIQUE INSI-
DIAE.

*Protrahit abstrusis mustela cuniculum ab antris,
Et quis se tutum speret ab insidiis?*

ANDICARUM rerum scriptores, Gomara, Monardes, Lerius & alii plures, atque Bellonius quoque in Observationibus Hædæporicis describunt depinguntq; animal quoddam veteribus forsitan incognitum, cuius binas etiam exuvias, quæ inter se non parum differunt, in nostro rerum naturalium penu habemus. Hispani nominant Armadillo, id est, armatum sive cataphractum, quo quasi panoplia vel armatura quadam loricata à capite usque ad pedes sit contextum. Inde Mexicani & Guinenses, apud quos copiose reperitur, & subterraneum animal esse dicitur magnitudine erinacei, sed longius; appellat in sua lingua Tatou. Quem admodum itaq; hoc rarum animal munitur naturalibus armis, quibus sese defendit, nec externis indiget subsidiis: sic quoque virtus instar lorice in se munita tuta consistit, & insultus adversa fortunæ facile superat ac cõtenit. Quæ Claudianus in Panegyrico de consulatu Mallii Theodori his versibus pulchre exposuit:

Ipsa quidem virtus pretium sibi, solaque late
 Fortunæ secunda nitet, nec fascibus ullis
 Erigitur, plausuque perit clarescere vulgi:
 Nil opis externæ cupiens, nil indiga laudis
 Divitiis animosa suis, immotaque cunctis
 Casibus, ex alta mortalia despicit arce.

Nec minus eleganter Horatius lib. III. Ode II.
 Virtus repulsæ nescia sordidæ,
 Intaminatis fulget honoribus,
 Nec sumit aut ponit secures
 Arbitrio popularis auræ.

*Menander: ὁ πλεονεξιστὸν ἐστὶν ἡ ἀρετὴ βροτοῖσι: Armatus
 maxima virtus est mortalibus.*

LXXXIII.

VIRTUS LORICA
CA FIDELIS.

*Virtus ipsa suis firmissima nititur armis,
Sævam hiemem fortis spernere doctamala.*

LXXIV.

HISTRIX, qui vulgo porcus spinosus nominatur, sicuti apud Suidam ἀκαι ἰσχυρῶς, cum quo germanicum quoq; vocabulum, Stachelschwein/ convenit, ē genere Erinaceorū est, sed multo longioribus & acutioribus aculeis armata, atq; iis quidem (ut Plinius & Aelianus narrant,) cū cutim intendit, missilibus: unde nō solū pungit illis & sauciat ora canum, sed lōgius quoq; in eos ejaculatur. Quod Aristot. quoq; Athenaus & Suidas referunt. Hoc animal eruditi quidam arbitrantur apud Plautum in Pænulo, nomine muris Africani notari, cum sit in Africa & India regionib. frequens, quod interdum hodie quoq; spectandi causa in Germania circumfertur, nec est ἀμφίβιον, sed terrestre tantum, ut Oppianus quoque III. Cyneget. affirmat. Extat autem apud Claudianum integrum poema de Histrice, ex quo nonnulli versus huc transferre placuit:

Ecce brevis propriis munitur bestia telis,
 Externam nec quærit opem, fert omnia secum,
 Se pharetra, sese jaculo, sese utitur arcu.
 Unum animal cunctas bellorum possidet artes.
 Quod si omnis nostræ paullatim industria vitæ
 Fluxit ab exemplis, quicquid procul appetit hostem,
 Hinc reor inventum.

Similia ferè de Mantichora, India fera, Phile in Iambis scribit, eā videlicet è cauda spiculis armata sagittas emittere, quibus se persequentes feriat. Gratum hoc & familiare fuit symbolum Ludovici XI. Regis Galliæ (unde corona illi additur) qui eo ostendere voluit, arma ipsi talia esse in promptu, quibus & in propinquo, & longius, si opus sit, hostem suum possit petere, ἀγχιμαχῶς nimirum pariter atque ἐπέμαχῶς. Quidam ex versibus Claud. addunt: FERT OMNIA SECUM, Bene igitur Seneca in Medea dixit:

Nemo potentes aggredi tutus potest.
 Gravis enim, ut ibid. ait, ira regum est semper.

LXXXIV.

COMINUS ET
EMINUS.

*Cominus ut pugnât jaculis, atque eminus histrix,
Rex bonus esto armis consiliis que potens.*

RINACEUS, vel secundum Plinium Herina-
ceus, forsitan quia infixis spinis illius inhæ-
reant, dicitur quoque Ericius, & apud Plau-
rum in Menecimis, ac Nemesianum in Cyne-
get. Eres, grecis est. $\chi\acute{\iota}\nu$ &. De quo apud Plu-
tarchum in cōment. de solertia animal. extat

hac jucunda narratio. Elegantior tamen est Eripacei pro catu-
lis procuratio. Autumni enim tempore sub vites obrepens u-
varum acinos pedibus in terram decutit, eosq; circum volutās
se spinis suis excipit, ac nobis aliquādo omnibus hoc spectantib.
speciem exhibuit ambulantis ueræ, deinde in cavernam suam
discedens, catulis eas a se decerpēdas præbet. Est autem dictum
hoc, Non solū nobis &c. ex Ciceron. lib. I. de Officiis nota omnib.
sententia desumpta, quam ille transtulit ex epistola Platonis ad
Archytam Tarentinum, que omnia huc transferre nimis esset
longum futurum. De amore vero erga liberos parentum erudi-
tus commentar. Plutarchi $\omega\epsilon\iota$ Φιλοσοφίας legi poterit. Ac
Menander unico versiculo id est complexus,

$\tau\acute{\alpha}\tau' \epsilon\sigma\iota \tau\acute{\epsilon} \zeta\eta\iota, \epsilon\chi\epsilon\alpha\upsilon\tau\acute{\omega} \zeta\eta\mu\acute{\epsilon}\nu\epsilon\upsilon.$

Hoc vivere est, hæud sibi uni vivere.

Guilhelmus Paradinus in symbolis heroicis addit, MAGNUM
VECTIGAL, ex Cicerone in Paradoxis: O dii immortales, non
intelligunt homines, quam magnum sit vectigal parsimonia.
Apud Plinium lib. VIII. cap. XXXVII. habetur, præparare hieme
Erinaceos sibi cibos, & volutatos supra jacentia poma affixa
spinis, unum non amplius tenentes ore, portare ea in cavas ar-
bores. Quod etiam Aelianus refert. Sic Plutarchus in cōment.
 $\omega\epsilon\iota$ Φιλοπλοχτίας, id est, de cupiditate divitiarum (quamvis
ibi ab avaro in alium sensum detorquentur) ait, $\tau\acute{\alpha}\upsilon\tau\alpha \chi\acute{\alpha}\rho\epsilon\iota\sigma\iota\upsilon,$
 $\alpha\ \pi\alpha\rho\alpha\iota\sigma\iota\kappa\acute{\iota} \delta\iota\delta\acute{\alpha}\sigma\kappa\epsilon\sigma\iota\kappa\acute{\iota}\rho\delta\alpha\upsilon\epsilon\kappa\ \Phi\epsilon\iota\delta\epsilon,$ τοσάττε νόμιζεσθαι πρὸ
 $\alpha\acute{\xi}\iota\omicron\upsilon,$ σοὺν ἀνέχης, id est, Hæc enim sunt que monent atq; docent.
Lucrare & parce, & tanti te esse crede, quantum est quod possides.

LXXXV.

NON SOLUM
NOBIS.

*Ericium hic qui ceu gradientem conspicis uvam,
Frugis sis, & opes tu quoque linque tuis.*

ECHINUS non sine vafricie quadam naturali, quando sentit canes in se impetum facere, convolvit se in formam pile, ut tantum in aculeos vim suam exerceant, Plutarchus in cōmētario toties adducto, de solertia animalium, paulo aliter de vulpe hac cōmemorat, & inde proverbium natū dicit, Scit multa vulpes, magnum echinus unum habet.

Nam accedente, ut aiunt, vulpe,
Corpus convolvens pineæ in morem nucis
Spinas riget horrens, ne vel morderi queat,
Vel tangier.

Estq; prior senarius, secundum Xenodotum Archilochi,
πόλλ' οἶδ' ἀλάπηξ, ἀλλ' ἐχίνος ἐν μέγα.

Postiores verò versus leguntur quoque apud Athenæum Di-
pnōsophi. lib. III.

ερόφιλος ἀμφ' ἀκωνταν ειλίζας δευας
κείται, δακύν τε καὶ διγύν ἀμήχαι.

Significat autē hominē virtute ac integritate sua fretū, fraudes & obtreccationes malevolorum facile contemnere & ab illis se cōservare posse: ac attribuitur hoc symbolū à C. L. V. Ioan. Sābucō illustri Baroni Carinthiaco Ioāni Kevenhülero. Academici Brixienses oculi, solum Echinum pingunt in globum cōvolutum cum dicto, VNDIQUE TUTUS: quod cum priore explicatione cōgruit. Scipio autē Admiratus in libello suo Italico attribuit hanc inventionē fortis. Duci militari Vespasiano Gonzaga, una cum parte versus Virgiliani Aeneid. v. DECUS ET TUTAMEN IN ARMIS, quod prestantes & fortes milites constantia & animositate in pugnando, nō fugiendo turpiter, & seipos salvos ac incolumes cōservare, & veram gloriam bellicam conquerere studeant, quibus convenit istud Catulli in Argonaut.

Expers terroris Achilles

Hostibus haud tergo, sed forti pectore notus.

LXXXVI.

NIL MOROR
ICTUS.

*Integritas, virtusque suo munimine tuta,
Non paret adversa morsibus invidia.*

SCIURUS.

SCIURUS castaneã, quamvis aspero & spinoso cortice circumdatã, tam diu versat & laboriose tractat, donec aperiatur, fructuq; illius interiore frui ad vescendum queat. Quo indicatur, sine labore ac sudore (ut sæpe jã dictũ) ad res laudabiles nullũ aditum nobis patere. Estq; hac similitudine quoq; Plantus usus in Curculione,

Qui è nuce nucleum esse vult, frangat nucem,

Figura nimirum proverbiali monens eum, qui cõmodum querit, laborem quoque non subterfugere debere. Quod B. Hieronymus ad diligentem lectiõnem sacrarum literarum accommodavit. Cicero quoque ex Attio vetere poëta refert hos versus in orat. pro P. Sestio.

Sed te id quod multi inuideant, multique expetant,

Inscitia sit postulare, si tu laborẽ sũma cum cura efferas nullũ,

Idq; de sapientiã adeptiõne peculiariter pronunciat Turpilium Comicus referente Nonio in verbo spissum,

Ita est: verum haud facile est venire illo, ubi ipsa est sapientia

Spissum est iter, adipisci haud possis nisi cũ magna miseria

Et Pindarus (qui ubique ejusmodi sententiis plenus est)

Pyth. Ode ult.

εὶ δὲ τις ὄλεσεν ἐν ἀνθρώποισι, ἀνδρακαμάτης & φαίνεται.

Si vero aliqua est inter homines felicitas, ea non sine laboro existit.

Cui similis est Epicharmi sententia, περὶ πόντων πόνων πωλῆσιν. πᾶσι τὰ ἀγαθὰ οἱ θεοὶ: Convenientibus laboribus vendunt omnia bona dii. Totum vero hoc symbolum eleganter explicat

Philo de vita Moysis lib. III. Alius quidam ascripsit, VIRTUTE ET SAPIENTIA, quibus duobus omnia laudabilia & praeclara comparare sibi homines possunt. Ac Claudiãnus inter alias laudes Stiliconis lib. II. eadem quoque refert,

Durum patientia corpus

Instruit, ut nulli cupiat cessasse labori.

LXXXVII.

L A T E T A B-
D I T A.

*Nucleus aridet? Spinosa putaminarumpe;
Non vult felices absque labore DEUS.*

LXXXVIII.

E eodem Sciuro, quem greci quoq; καμψίρον
 appellabant, Olaus Magnus lib. XVIII. cap.
 XVIII. Historia Septentrionalis hac literis
 mandavit. Tranat bestiola ista per amens exi-
 guo ligno, caudam habēs pro velo expansam.
 Non enim natura alium cōcessit natandi mo-
 dum, propter exiguum corpus & nimiam pilorum densitatem.
 in cauda villosa, qua cito imbuta aqua mergeretur in fundum.
 Quam rem Oppianus longe ante ipsum elegantibus versibus
 descripsit grecis, & Sciurum cum pavone caudam explisante
 confert. Nec absimilis est natatio piscis Nautili ab eodem copiose
 descripta in Halicut. lib. I. de qua, DEO volente, plura in IV.
 nostra Centuria de Aquatilibus & reptilibus dicemus. Est au-
 tem symboli huius cum aliis nonnullis commune argumentum
 hoc, quod saepe ingenio & solertia in reb. difficilibus & admo-
 dum impeditis plus obtineatur, quam magnis viribus. In quā
 sententiam præclara extat oratio gravissimi historici greci Po-
 lybii, ubi loquitur de Xanthippo Lacedæmonio. nam inquit, κ
 μὴ τὸ παρ' Ὀραπίδη πάλα καλῶς εἰρήσθ' δοκῆν, ὡς ἐν σοφῶν
 βέλδομα τις πέλιδας χεῖρας κιά, τότε δι' αὐτῶν ἔργων ἔλαβε τὴν
 πίσω. εἰς γὰρ ἀνθρώπων κ' μία γνώμη τὸ μὲν ἀήτητα πλήθη κ'
 πραγμὰ ἀδοκῆντα εἶναι, καθ' ἕλε. τὸ δ' ἑσθ' αὐτῶν πεπρωκὸς
 ἀρδῶν πολίτῳ καὶ τὰς ἀπυλγυκίας ψυχὰς τῶν διωάμεων ὅτι
 τὸ κρείττον ἦγαθον, id est, interprete Nic. Perotto: Præterea quod
 olim ab Euripide sapientissime dictum fertur, unicum rectum
 consilium multorum manus vincere, hoc tempore ex iisdem
 operibus fidem accepit. Siquidem unus homo atq; una sententia
 multitudinē, quæ antea invicta & insuperabilis fuerat, vicit
 ac profligatam urbem (Carthaginensem) & collapsos tot viro-
 rum animos instauravit atque erexit. Quidam addunt. VI-
 RIBUS INGENIUM POTIUS. VINCIT

LXXXVIII.

VINCIT SOLER-
TIA VIRES.

*Exiguus tranat ceu flumina magna sciurus,
Res gerimus magnas viribus ingenii.*

Z 2

FILIS

FELIS, muscipula inclusa, circa quam captam sal-
tant undique mures; & suo adversario petulanter
insultant, donec tandem illa effraetis repagulis li-
berata, meritas pœnas insolentia sumat, symbolum
est, quod etiam Suidas & Adrianus Iunius in Emblemat. no-
tarunt, nimia insolentia ex summa impunitate orta, qua ho-
mines plusquam oportet superbire, & ferociores fieri solet. Ma-
xima enim est illecebra, Cicerone in oratione Miloniana teste,
peccandi, impunitatis spes. Idq; etiam Arithmologica sententia
non improbanda declarat, quæ dicit à quatuor bonis matribus
totidē pessimos liberos procreari, nimirum, à veritate odium,
prosperitate superbiam, securitate periculum, & familiaritate
contemptum. Quod sane in primis de vulgi moribus intelligen-
dum. Hec enim, ut ait Livius lib. XXIIV. natura multitudinis
est; aut servit humiliter, aut superbe dominatur; libertatem,
quæ media est, nec spernere modice, nec habere sciunt; & nō de-
sunt magistri, qui intemperantes animos irritent. Quapropter
necesse fuit, ut respectu legum & suppliciorū homines petulan-
tes & seclerati in officio severe continerentur, ne licentia ipso-
rum crescente impune in alios quidvis tentare auderent. Itaq;
Horatius quoq; ait, I. Serm. Sat. III.

Iura inventa metu injusti fateare necesse est,

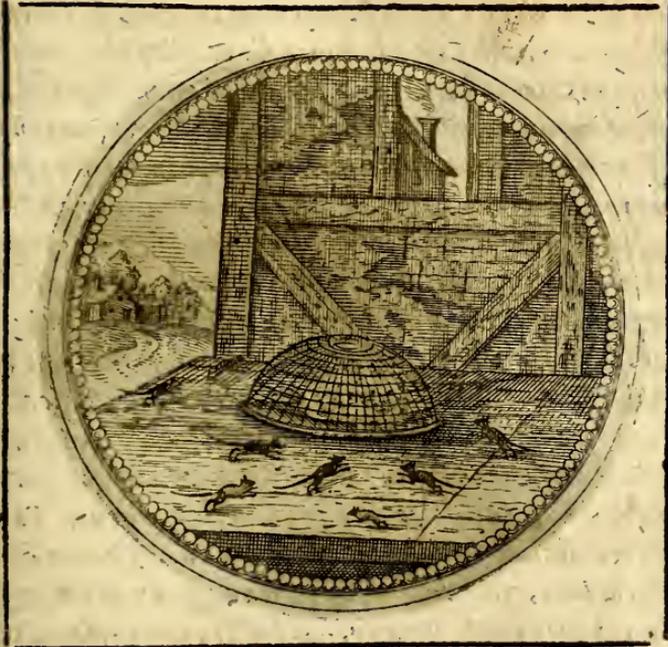
Tempora si fastosque velis evolvere mundi.

Et Isidorus II. Etymol. Factæ sunt leges, inquit, ut earum metu
humana coherceatur audacia, tutaq; sit inter improbos inno-
centia. Contra verò, ut in Paradoxis Cicero præclare docet, sa-
piens vir non nisi recta sequitur atq; colit, quia id salutare ma-
xime esse judicat. Itemq; II. de legibus. Constat profecto ad sa-
lutem civium, civitatumq; incolumitatem, vitamq; hominum
& quietam & beatam, inventas esse leges.

LXXXIX.

CAPTIVAM IMPVNE LACESSVNT.

*Hostem qui captum rides, fuge robur habentem;
Perrumpet felis carcere clausa diu.*

CHAMÆLEON (cuius accurata descriptio est Aristot. II. de hist. anim. cap. XI. animalculū Africanū est, nec infrequēs India, magnitudine Lacertæ grādiōris, crura tamen sunt magis recta & alta, quod in varios colores mutari proverbium indicat, quo dicitur aliquis esse Chamaleōte mutabilior. Est q̄, satis apposite typus hypocrita & assentatoris. Quod Plutarchus in erudito cōmentario de dignoscendo amico ab adulatore sic explicavit: Adulatori evenit quod Chamaleōti. hic enim omni colori se potest simile præstare demto albo, & adulator in iis quæ operæ pretiū habet simile se præstare nō valens, nihil nisi turpe imitādo exprimit. Idem autor alibi in cōment. de solertia animalium, ex Theoph. & Aristot. rationem conatur reddere, quod sit natura admodū meticulousus Chamaleon. Cum enim parum absit, quin totū eius corpus pulmone impleatur, is spiritu plenus ob raritatē & pellucidam cutim ita descenditur, ac aptam ad mutationē reddit superficiē corporis. Plinius verò paulo aliter lib. VIII. c. XXXIII. hac de eo recenset. Ipse celsus hianti ore solus animalū nec cibo nec potu alitur, (notandum tamen, interdum muscis, formicis, & aliis insectis vesci) nec alio quam aëris alimento. Et coloris natura mirabilior, mutat namq̄ eū subinde, & oculis & caudæ & toto corpore, redditq̄ semper quęcūq̄, prox. attingit præter rubrum candidumq̄. Quæ profecto assentatorib. opt. cōveniūt. quorū scopus præcipuus est, omnia imitari, & assensum cuncti præbere quā iis, à quorū ingenio longè absunt, qui scilicet cādidō simplicitatis & innocentia decore, ac pudoris verecundiæq̄ rubore sunt præditi. Quare Seneca Epist. XLIV. recte differit veritas in omnem partem sui semper est eadem. Quæ decipiūt nihil habent solidi. Tenue est mendacium, per lucet si diligenter inspexeris. Tractavit autem idem argumētum quoq̄, Alciatus quod lector poterit cum his conferre. Additum etiam alibi legitur, NON DURAT HYPOCRISIS.

XC.

NIL SOLIDI.

*Turpis adulator formas se vertit in omnes,
At verax similis mens manet usq. sui.*

Hæpologo Aesopico symbolum hoc originem duxit. Cum enim (ut est in fabula) Iuppiter ad Iunonis nuptias animantes universas invitasset, aliis omnibus tempestrive advenientibus, sola testudo nimum cessavit. De qua cum moræ causam sciscitaretur, respondisse fertur, οἶκος φίλος, οἶκος ἀγαθός, domus amica, domus optima. Et Euripidis versus in hæc sententiam adducitur à Clemente Alexandrino ερωμαλ. s.

μακάριος ὅστις ὀτυχῶν οἶκοι μένει, id est,
Beatus est, domi qui agit feliciter.

Atque vetus est verbum Hesiodicum, οἶκοι βέλτερον εἶναι: quia nusquam aliquis commodius ac liberius vivit quam domi suæ, & addit idem poeta, ἐπὶ βλαβερόν τὸ ἴσθησι, i. quia molestum & noxium est foris versari. Quod tamen ita simpliciter non accipiendum, quasi etiã liberales & utiles peregrinationes non sæpe haberent suum locum, sed proprie ad ἀντάρκειαν quandam & animi tranquillitatem ab omni curiositate alienam & remotam referendum est, non ad ignaviam & negligentiam inutilem. Nam Pythagoram, Lycurgum, Solonem, Platonem & alios plurimos, doctrinæ liberalis causa, suo tempore, etiam longinquas & difficiles profectioes suscepisse historia testantur. Et Plutarchus in libello περὶ Ὀχυμίας nimiam οὐκ ἐπιείκην ἀπεργίζων, id est, propriae domus custodiam & inertiam plane improbat, sicut etiam in altero cōmentario, quæ scripsit contra τὸ λατρεῖν οὐσίαν, id est, latenter esse vivendum, idem testatur. Referend etiam huc sunt versus Ennii apud Cicer. in Ep. ad Trebatium desumpti ex Medea Euripidis. Quidam ascribunt, IN TRAME MANEO: conveniens maxime virgini vel matronæ honestæ, domi se libenter continentis: atque ideo secundum Plutarchum in præceptis conjugalibus traditur, Phidiam pinxiss Venerem insistentem testudini.

DOMU

XCI.
DOMUS OPTI-
M A.

*Est sua cuiq; domus tutissimus usque receptus,
Hanc ceu testudo faemina casta colat.*

 YGNI in vertice montis Parnassi Phæbo & Musis sacri commorantes, animi candorem ac integritatem designant, quæ propria & peculiaris inprimis verè doctis viris esse consuevit, qui suavi suo cantu, & dulcedine doctrina omnibus grati atq; fructuosi sunt. An verò Cygni ante mortem tam suaviter canant, quemadmodum multi ex Poëtis & Philosophis, atq; ipse Plato in Phædone sive animæ immortalitate, meminerunt, & Eustathius græcus interpres Homeri in ll. β. scribit, experientia esse cognitum, Cygnos esse canoros, cum Plinius, Aelianus, Athenæus aliiq; non pauci hoc negent, adhuc dubitatur, quâvis apud Græcos & Latinos κύνειοι ὄσµα, id est, Cygnæa cantio in proverbium abierit. Ad montis verò huius fastigium testudo tardigrada suo lento at sedulo gressu ascendere, eoque tandem pervenire nititur. Quo indicatur, nonnullos, quamvis ingenii tarditas vel alia eos non parum remoretur, assiduitate tamen & diligentia id omne compensare, ac tandem ad sapientiæ & doctrinæ veram possessionem ascendere, cum etiam Cato dicat (qua sententiâ B. Hieronymus quoq; usus est) sat cito, si sat bene. Quod breviter Aristoteles III. Ethic. dixit, βραδέως ἐγχεῖν τὸ πρᾶξι µένους, ὃ δ' ἀν' ἔλη, βεβαίως διαµένειν, id est, Negocia quidem aggredienda cunctanter, sed in susceptis constanter inhaerendum. Ac Periandro uni è septem sapientibus ascribitur, μελέτη τὸ πᾶν. In cura & diligentia consistunt omnia. Alibi legimus, PEDETENTIM. Vel, AD LOCUM TANDEM. Pertinet inprimis huc Homeri illud:

κίχάνει τοι βραδύς ὤκυν:

Nonnumquam assequitur tardus celerem citumq;.

XCII.

ÆQUETAN-
DEM.

*Tardigrada assequitur Cygnos testudo volucres,
Assiduus quo non scit penetrare labor?*

X C I I I .

QUAMQUAM ex veteribus tam Græcis quam Latinis quidam, interq; hos Aeliānus, & Orus Niliacus, tradiderint, Fibrum sive Castorem, urgentibus venatoribus & canibus, sibi ipsi partes genitales amputare, gnarum se propter ipsas peti: contrarium tamen Dioscorides, & Sextius quidam antiquus autor apud Plinium scribunt, & plures etiam recentiores hoc nō posse fieri ostendunt, propter testes ipsius spinæ admodum inherentes. Ad receptam tamen vulgo opinionem respiciens Tertullianus argute dixit lib. I. adversus Marcionē: Quis enim tam castrator carnis Castor, quam qui nuptias abstulit? Et sanè cum Alciatus, Iovius, Garzonius & alii hoc ad Symbola & Emblemata sua accommodaverint, ac Marcellus Virgilius Florentinus in comment. ad Dioscoridē lib. II. de Castore, talia scribat fuisse olim excogitata, quo aliqua autoritate munitæ ejusmodi subjectiones facilius vulgo possent imprimi, nos quoq; hic ipsi locum concedamus, cum doctrinam perutilem in se contineat, quæ cognosci potest ex brevi Πικυθία, huic apologo Aesopico addito, ὅτι τῶν ἀνθρώπων οἱ Φρόνιμοι ὑπὲρ τῆς ἐαυτῶν ζωτησίας εἶδὲν λόγον τῶν χρημάτων ποιῶνται, id est, homines prudentes propter suam salutem nullam habere rationem pecuniæ. Quæ admonitio ad alia omnia impedimenta vel famæ bonæ vel etiam vitæ causâ, abjicienda tempore necessitatis referripotest. Cujus rei tum aliæ tum præclaræ expositiones extant apud Ammianum Marcellinum lib. XVII. & Constantinum Manassē, quem autorem nobilis & domus vir Ioannes Leunclavius in latinam linguam ex Græca erudite convertit. Paulus Iovius adhuc juvenis unica addita dictione, ΑΝΑΓΚΗ, hoc symbolum ipse usurpavit, quod ex Euripide in Hecuba forsitan sumpsit, ubi ait, σείρα γὰρ γὰρ ἀνάγκη: Dura est necessitas.

XCIII.

MODO VITA
SUPERSTIT.

*Vt vivat Castor sibi testes amputat ipse,
Tu quoque, si qua nocent, abjice, tutus eris.*

XCIV.

DE Talpa ex Aristotele hæc Plinius, eius hac in re
 interpres, lib. IX. cap. XXXVII. cōmemorat: Qua-
 drupedum talpis visus non est, oculorum effigies
 inest, si quis pratensam detrahit membranam: atq;
 non levia etiam rudimenta pupilla & albi circuli apparere in
 illis, sciunt qui diligenter per anatomen inspexerunt. Et secun-
 dum eundem Plinium, quamvis semper in terrâ defossa vivat,
 liquidius audit obruta terra tam denso elemēto. Oppianus lib.
 III. Cyneget. vocat αὐτίχθονα Φῦλα, quod ex terra & pluvia
 credatur gigni. Apud Suidā proverbium legitur, ἀσπάλαν &
 τυφλότερον, Talpa cæcior: Quo Cleomedes in Epicurum uti-
 tur lib. II. Et Aegyptii, teste Oro, hominem cæcum per eam de-
 notabant, & apud Hesychium, ut Pierius refert, hieroglyphicū
 est ignorantia. Hinc nobis discendum, quā cæca sit mortalitas,
 nisi aliunde cælesti luce illustretur. Vnde Socrates apud Platōnē
 conqueritur, homines pauca scire vel potius nihil. Ac notum est
 Aristotelis dictum non quidem de talpis sed vespertilionibus,
 Metaphys. lib. II. cap. I. ὡς περὶ τοὺς τῶν νυκτερίδων ὄμματα
 πρὸς τὸ Φέγγος ἔχει τὸ μέγ' ἡμέραν, ἔτι καὶ τῆς ἡμετέρας ψυ-
 χῆς ὁ νῦς πρὸς τὴν φύσιν φανερώτατα πάντων, id est, Quema-
 modū oculi vespertilionū sese habent ad meridianā lucē, sic ani-
 mi nostri mens ad ea quæ sui natura omnium manifestissima
 sunt. Similesq; querelæ extant multæ apud Pindarum, Lucre-
 tium, Persium & alios poëtas. Quibus tamen approbari Scepti-
 corum & Pyrrhonorum ἀνακαλιψίαν, id est, nullius rei ve-
 ram & certam apprehensionem, minime est censendum; sed
 potius illis incitari debemus, ut eo accuratius veritati inda-
 ganda & rerum causarūq; investigationi operam dare stude-
 amus. Inscriptio est ex Symphosii Aenig.

XCIV.

ATRIS OBSCU-
RA TENEBRIS.

*Heu mortale genus ceu talpa, lumine captum,
Cælesti donec restituatur ope.*

VISUM

VISUM est in fine horum Symbolorum & Emblematum, quaedam etiam ἀμφίβια & ἀμφοτέρωθεν, id est, animalia ancipitia (ut Cicero vocat) quae promiscue in aqua & terra vivunt, ad nostrum institutum transferre, qualia sunt lutra, fiber, & crocodilus. Lutram quidem graeci vocant ἐυδῶν, vel secundum Varinum, ἐυδῶν, notam omnibus, praesertim illis qui piscinas habent uberores, in quibus interdum magnas strages edit. Aelianus videtur caniculam fluviatilem nominare, quam nos cicurata etiam vidimus. In piscibus & quidem melioribus, capiendis mira illi agilitas, & tanta sagacitas, ut dicatur ex aqua per rivulum effluente, longe admodum piscium odorem ex vivariis percipere, quae ubi in vaserit, in omnes sevit, quamvis non universos possit devorando absumere. Quae profecto imago est admodum evidens tyrannicae crudelitatis, quae nil nisi cruentum & nefarium spirans omnibus est infesta, in primis vero bonos & virtute praestantes viros e medio tollit. Nam, secundum Claudianum de xv. Consulatu Honorii,

Sors ista tyrannis

Convenit, invideant claris fortesque trucidant.

Munitique gladiis vivant, septique venenis

Ancipites habeant artes, trepidique minentur.

Et Cicero in libello de amicitia ait: Haec est tyrannorum vita, nimirum in qua nulla fides, nulla charitas, nulla stabilis benevolentia potest esse fiducia, omnia semper suspecta atque sollicita sunt, nullus locus est amicitiae. Nam, secundum Sophoclem in Oedipo,

Ἰβρία φυτεύει τὸ γέννον.

Injuria creat tyrannum.

Quare Antisthenes Philosophus, ut est in Stobaeo, carnifices tyrannis in pietate praeferebat, cujus causam interroganti cuidam respondit: A carnifice quidem homines injusti interimuntur, tyranno autem etiam innocentes.

XCV.
SÆVIT IN O-
MNES.

*Plures lutra necat pisces, quam condat in alvum:
Sic rabie tumidus se va tyrannus agit.*

ASTOR Festo fiber quasi simber dicitur, quod in extremis fluminum oris ac tãquam simbris degat, horrendi, quemadmodum Plinius loquitur, morsus, ut arborem cœu ferro cedat, adeo constãs in suo proposito atq; solers, ut quã ad ripas delegit primam disseccandam, eã non mutet, etiam si diutius huic labori sit insistendum. Vnde Plautus: sic me subes cotidie, quasi fiber salicem. Quod si hominis partẽ aliquam apprehēderis, nisi fracta cõcrepuerint ossa, nõ desistit. Quod tamẽ Aristoteles lib. VIII. de histor. animal. c. v. de lutra retulit, sicuti alterũ de arborib. laticæ, quã vulgo Noerzam vocãt, ascribit. Nos hoc symbolo admonemur ad constantiam & perseverantiam in laboribus perferendis, secundum Virgilii II. Georgic. tritam γνῶμεν,

Labor omnia vincit

Improbis, & duris urgens in rebus egestas.

Et sunt præclari hi versus Lucretii quoq; merito discendi, lib.

I. & in fine lib. IV.

Nam leviter quamvis quod crebro tunditur idu,

Vincitur in longo spatio tamen atq; labascit.

Nonne vides etiam guttas in saxa cadentes

Humoris longo in spatio pertundere saxum?

Atq; Ovidianum quoque distichum omnibus est notum &

Quid magis est durum saxo? quid mollius unda?

Dura tamen molli saxa cavantur aqua.

Hinc Cherili versus proverbialis græcus apud Galenum lib. III. de Temperament.

πέτρας καὶ λίθους ῥαπίς ὕδατος ἐπιτελεχείη, id est,

Gutta cavat lapidem non vi sed sæpe cadendo.

Ac Seneca VI. Epist. ad Lucil. Nihil est quod non expugnet pertinax opera & intenta ac diligens cura. Item Epist. XVI. Perseverandum est & assiduo studio robur addendum, donec bona mens sit, quod bona voluntas est.

PERSE-

XCVI.

PERSEVERAN-
DO.

*Quid non perficiat labor improbus? aspicias, arbor
 Ut cadat à morsu Castoris assiduo.*

ROCODILUS *Aegypti & India inquilinum animal est, & de eo Plutarchus in comment. de solertia animalium hæc tradit: Divinationi, non rationi imputetur hujus animalis prænotio. Nam neque infra nec ultra illud spatium, ad quod Nilus sua annua eluvie per venturus est, progressus ova ponit, ut quicumq; agricola in ea incidat, cum ipse intelligere tum aliis prænarrare queat, quousque sit effluxurus amnis, adeo scite dimensus est, ne humidus ipse humido incubet. Plura idem autor in altero comment. de Iside commemorat, Plinius lib. VIII. ca. XXV. pari ova, inquit, quanta anseres, eaq; extra eum locum semper incubat prædivinatione quadam, ad quem summo auctu eo anni egressurus est Nilus. Huc etiam pertinet proverbium sive præceptum Pittaci, unius ex septem Sapientibus, γινῶθι καὶ ῥοδὸν, id est, Tempus nosce. Et Hesiodus monet,*

μετρεῖ Φυλάσσει δὲ καὶ ῥοδὸν, καὶ ῥοδὸν δ' ἴππιν πᾶσι ἀρεστὴν.

Observato modum, nam rebus in omnibus illud Optimum erit, si quis tempus spectaverit aptum.

Et Pindarus Olymp. XII. ἔπειτα δ' ἐν ἐκάστῳ μέτρον, νοῦται ἡ καὶ ῥοδὸν ἀρεστὴν, id est, consentaneus autem unaquaq; in re est modus, quem intelligere, opportunitas est optima. Quæ providentia quàm sit utilis, Sophocles in *Electra* demonstrat,

προνοίας εἰδὲν ἀνθρώποις ἔφυ
κέρδιον λαβεῖν αἰμεινον, εἰδὲν εἰσοφῆ:

Id Est.

Providentia nullum hominibus aptum natum est
Lucrum capere melius, neque mente sapiente.

Et breviter Pindarus in *Pythiis*:

ὁ δὲ καιρὸς ὁμοίως παντὸς ἔχει κορηφάν,
Tempus pariter in omni re fastigium obinet.

XCVII.

TEMPORE ET
LOCO.

*Nosse modum tempusq, doces, Crocodile magister,
Et ventura diu tempora prospicere.*

ARISTOTELES lib. IX. de hist. animal. cap. VI. ubi loquitur de nonnullis animalibus, quæ ipsa natura quadam instruxit quasi prudentia, ait, Crocodilis hiantibus aves trochilos in volantes depurgare dentes, quo munere & ipsi aluntur, & Crocodilus sentiens comode secum agi, nihil ei nocet, sed cum egredi avem vult, cervices movet ne comprimat. Quidam hirudinibus, quibus os refertum Crocodilus habeat, ipsum à Trochilo liberari scribunt, ut Orus, (ex Phasianini versione.) Herodot. in Euterpe, Apulejus Apol. I. Amm. Marcellin. & Phile in Iamb. Plutar. in libello sæpius indicato paulo aliter hæc exponit: Trochilum nimirum avem ex earum genere, quæ circa lacus & fluvios versantur (quare de alio trochilo, quem ad regulum referunt, hic locus vix erit intelligendus) Crocodilum custodire, non proprio victu, sed ejus reliquiis enutritum. Cùm enim sentit Ichneumonem luto, sicut athleta pulvere solent, oppletum crocodilo dormienti insidiari, vociferans & tundens rostro hunc excitat. Crocodilus vicissim ita se huic cicurè præbet, ut eum aperto ore intromittat, gaudeatque eo tenues carniùm particulas, quæ detrib. suis inhaeserant, rostro sensim legente & deradente auferre, ac ubi jam os claudere vult, leniter mandibulam inclinans id significet, neque etiã prius demittat, quam trochilum evolasse senserit. Est hoc insigne exemplum gratitudinis, quod semper ante oculos nobis obversari debet, ἀγαθὸν γὰρ (ait Xenophon) μέγαλα ἀντὶ μικρῶν εὐεργετῶν εἶναι ἔστι, id est. Boni pro parvis magna beneficia conferre solent. Ac Cic. in orat. p. Cn. Plancio summo opere hanc virtutem pluribus verbis commendans, Hæc, inquit, est mater omnium virtutum reliquarum. & paulo post: Equidem nihil tam proprium hominis esse existimo, quàm non modo beneficio, sed etiã benevolentie significatione alligari, nihil tam inhumanum, tam immane, tam sævum, quàm committere, ut beneficio non dicam indignus, sed victus esse videare. Ac-

XCVIII.

ACCEPTUM RED-
DITUR OFFICIUM.

*Vel trochili meritis Crocodili gratia constat,
Præclare meritis tu quoque redde vicem.*

ICHNEU.

XCIX.

ICHNEUMON Hefychio & Nicandro in Theriavis est ἰχθυότης, magnitudine felis, vel, secundum Aristotelem, ἰχθιδίς, lutra colore & pilo, cuius species esse putatur, vulgò vocāt murem Pharaonis, qualem ante paucos annos vivum Francofurti ostenderunt. Plutarchus hæc de illo refert. Parum differt ab induto thoracè ad prælium milite, tantum sibi circumdat cœni, tamq̃ densam sibi circumlinit tunicam, aggressurus Crocodilum. Quod Isidorus etiam scribit lib. XII. cap. VI. Plinius addit saturum Crocodilum in littore se supinum abjicere, ibi tum trochilum a viculam eius os purgare, in qua voluptate somno pressum eum. Ichneumō conspicatus per eius fauces, ut telū aliquod immissu erodat ab eum, & sic bestiam illam conficiat. Idem ferme scribū. Strabo, Diodorus Siculus & Oppianus, atq̃ hic quidem III. Cyneg. eleganter admodum & copiose. Et extat de eadem hæc ænigma apud Atheneum, eiq̃ subjecta λύσις, ex Eubulo Comico Aristoteles & alii Ichneumonis ita armati, etiam cum serpētibz pugnantis mentionem faciunt. Est autem icon tyranni qui ut Crocodilus in Nilo injustum imperium exercens: hominibus & animantibus non parcit, attamen à parvo & contemtili Ichneumone interficitur, ita quoque non raro à viliss. humane tyrannus è medio tollitur, Vnde Iuvenalis Sati. x.

Ad generum Cereris sine cæde & sanguine pauci
Descendunt reges & sicca morte tyranni.

Qui vero huius argumenti plura cognoscere cupit, legat in primis Xenophontis scriptum admodum eruditum, cui titulus Hiero, in quo tyrannum plane graphice depingit.

XCIX.

NUSQUAM TUTA
TYRANNIS.

*Quem minime credas properabit fata tyranno:
Exitio Ichneumon sic crocodile tibi est.*

c

QUIDAM

C.

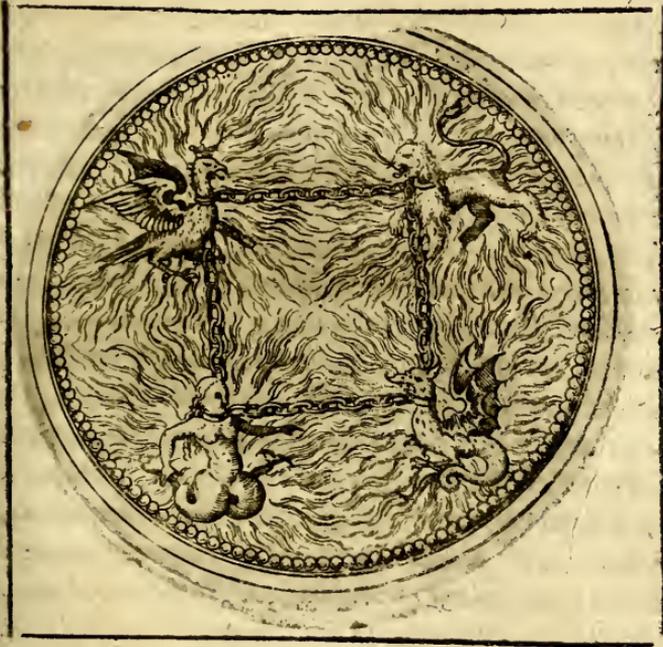

UIDAM eruditus vir Casar Trevisanus integrum cōmentarium edidit Italicum, de quodam Symbolo sive Emblemate, quod ipse vel Impressam vulgari nomine, vel Insigne, vel saltem quamdam ingeniosam & amœnam inventionem appellare voluit. Ex hoc scripto nos præcipua quedam capita tantum, paulo tamen verbosius quam in aliis factum est, enarrare, & illo huius nostræ secundæ Centuriæ finem imponere constituimus. Curavit autem autor depingi quatuor diversi generis animalia, eodem modo ut unum alterum respiceret. Inter illa aquila & leo è regione superius, & inferius Siren cum Dracone cōspiciebantur. His autem animalibus, amorum quatuor genera voluit representare, nimirum desiderium & amorem veræ gloriæ & fame secundum virtutis & præstantiæ animi, tertium pulchri quartum divitiarum; quibus eorum proprietates accommodat. Nam ad primum quod omnia inferiora in altum ducit, & fame ac gloriæ rebus præclaris & laudabilibus conquistæ incumbit, aquila pertinet, quæ inter omnes alias aves volatu suo partes superiores cæli petit, & acie præterea oculorum singulari prædita est, unde veteres poëta Iovis esse ministrum fabulati sunt. Soli autem aquila corona in capite est addita, quæ amorem sanctum & divinum circa res cælestes designat. Leo secundo generi accommodatur, qui robore & quasi fortitudinis quadam ceteris universis animalibus dominari dicitur, admodum generosi animi, & timiditatis atque ignaviæ expers, ut aures rerum naturalium scribant, quod hominibus dormientibus; vel in terram, quasi mortui essent, prostratis, veterum infantibus parcat, nec illis ullam noxam inferat, ac præterea in campis apricis & latentibus securus, spreto venatoribus, non mutato consueto ingressu, procedat: quod virtutis & magnanimitatis conveniens est exemplum. Ad tertium

genus

C.

AMOR CAUSSA
OMNIVM.

*Si rerum quæras fuerit quis finis & ortus,
Desine. nam caussa est unica solus amor.*

genus amoris, quod in verarum pulchritudine appetenda consistit, Siren additur, cui, ut fingunt poëtae, tam suavis vox est, ut omnes qui audiât ita demulceat, quod etiam somno inde corripiantur. (Alibi tamen ad ad illicitum amorem hanc similitudinem transferri, non est ignotum.) Draco ultimo generi comparatur, quod versatur circa divitias & opes mundanas; nam his illum praesidere ac custodire eas perhibent, & oculis quoque utitur acutissimis, quæ omnia divitiis conquirendis non male possunt applicari. Quod sicum $\mu\iota\kappa\rho\omicron\iota\sigma\mu\mu$ quoque, id est, parvo mundo sive homine hoc conferre voluerimus, Aquila semper in altis locis viventi, & præda inhianti caput respondet, in quo est intellectus in perpetua rerum inveniendarum meditatione occupatus, deinde os quoque illi ad cibum ingerendum inest; Leoni cum pectore conveniet, in quo consistit fortitudo, Sireni tanquam voluptuaria & in aquis degenti inferior venter; & tandem Draconi per terram repenti pedes & crura aatribuentur. Circum hæc vero animalia undiquaque flamma mollis & lucida conspicitur, qua nobilitas & excellentia amoris denotatur. nam inter alia elementa ignis præcipuum locum obtinet, tanquam magis efficax reliquis. Occupat autem hæc flamma universum spacium circa quatuor animalia, quoniam ipsius vis & potentia per cunctas res penetrat atque sese diffundit. Quod etiam catena indicat, quibus animalia invicem colligantur, & sæpe unum ad alterum pertrahitur. Est autem illa in superiore parte aurea circa Aquilam & Leonem, cum amor divinus & universalis sit præstantiss. circa inferiora autem animalia plumbea humanum atq; etiam bestialem significans. Huic $\mu\omega\delta\lambda\omicron\gamma\iota\kappa\acute{\omega}$ figmento autor addidit inscriptionem Græcam hæc, $\delta\epsilon\rho\omega\varsigma\ \acute{\alpha}\pi\alpha\upsilon\tau\omega\upsilon\ \acute{\alpha}\iota\tau\iota\omega\iota\ \ ,\ \ \kappa\alpha\iota\ \ \pi\epsilon\upsilon\varsigma\ \acute{\alpha}\upsilon\ \tau\omicron\upsilon\ \acute{\alpha}\pi\alpha\upsilon\tau\alpha$, id est, Amor causa omnium, & ad ipsum omnia: quod nimirum ex amore vero omnes res originem ducant primumq; rerum su

princi-

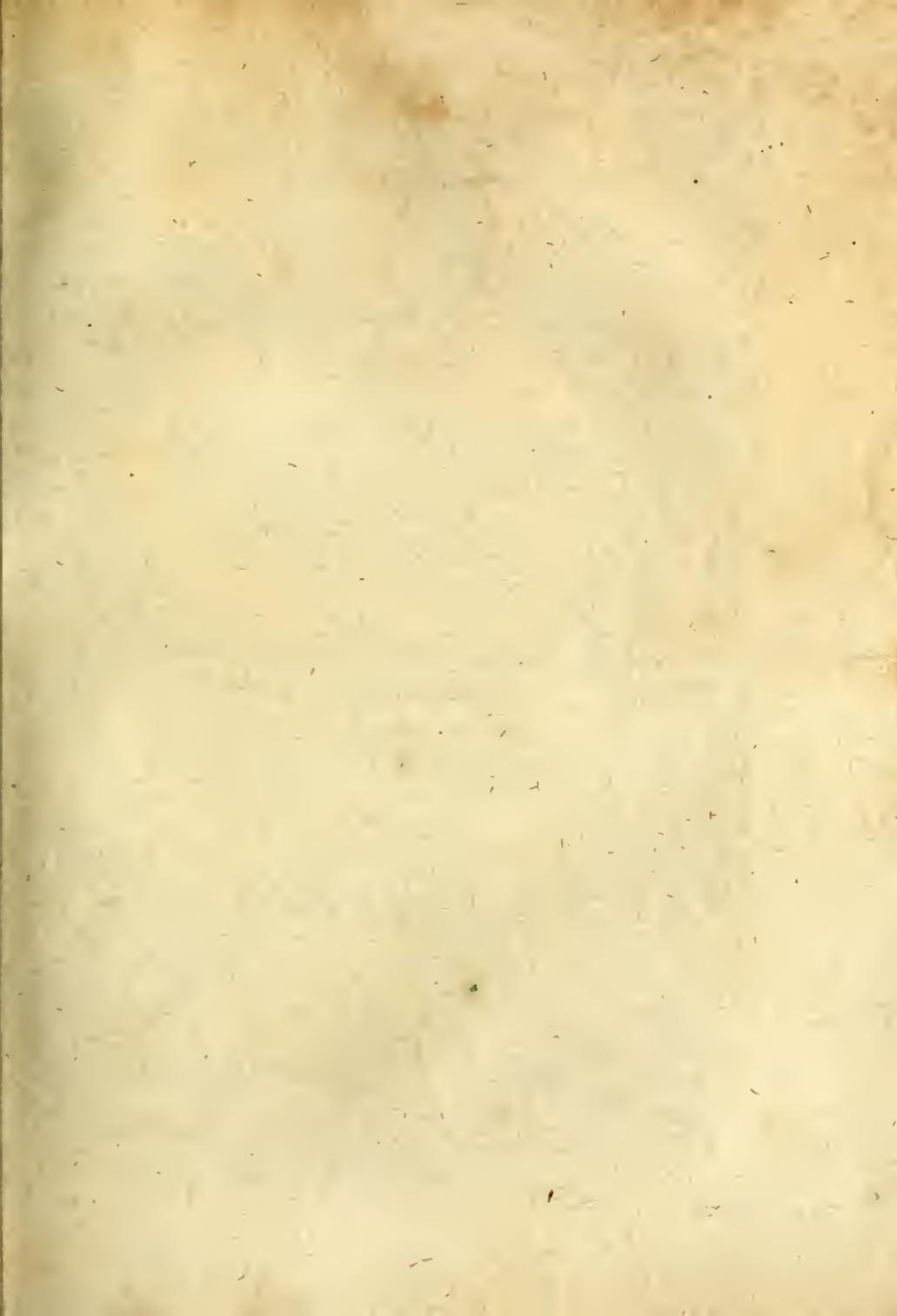
principium, & sic tandem in ipsum uniuersa quoque reuertatur. Ingeniose hæc sane & eleganter excogitata fateor, quæ tamen in scholæ pietatis Christianæ multo melius & rectius explicantur. Nam, ut taceam de Amore DEI erga genus humanum (cujus vim & præstantiam nulla unquam lingua humana satis exprimere vel laudare potest) primum est Amor siue dilectio, quo DEUS diligitur propter se, & proximus propter DEUM, ut docet B. Augustinus de doctrina Christiana: qui lib. VIII. de Civitate DEI quoque ait, Platonem non dubitare hoc esse philosophari, scilicet DEUM amare, de quo habemus præcepta sacram literarum plurima, quæ nunquam ex animis nostris sunt deponenda. Est deinde amor erga proximum, qui proprie Charitas dicitur, qui ex priore quasi uberrimo fonte promanat, qui enim DEUM amare negligit, diligere proximum nescit, ut veterum quidam dixit. Et secundum S. Paulum, 1. ad Timoth. 1. finis præcepti est charitas ex corde puro, conscientia bona ac fide non ficta. Et SALVATOR noster, Ioan. XIII. certum ac indubitatum signum suorum discipulorum dicit esse mutuam dilectionem. Huc etiam referri debet amor patriæ. nam quid illa nobis potest esse proximior? quam Ethnici etiam adeo magni fecere, ut pro illa mortem sæpe obierint. Et Seneca dicat,

Præferre patriam liberis regem decet.

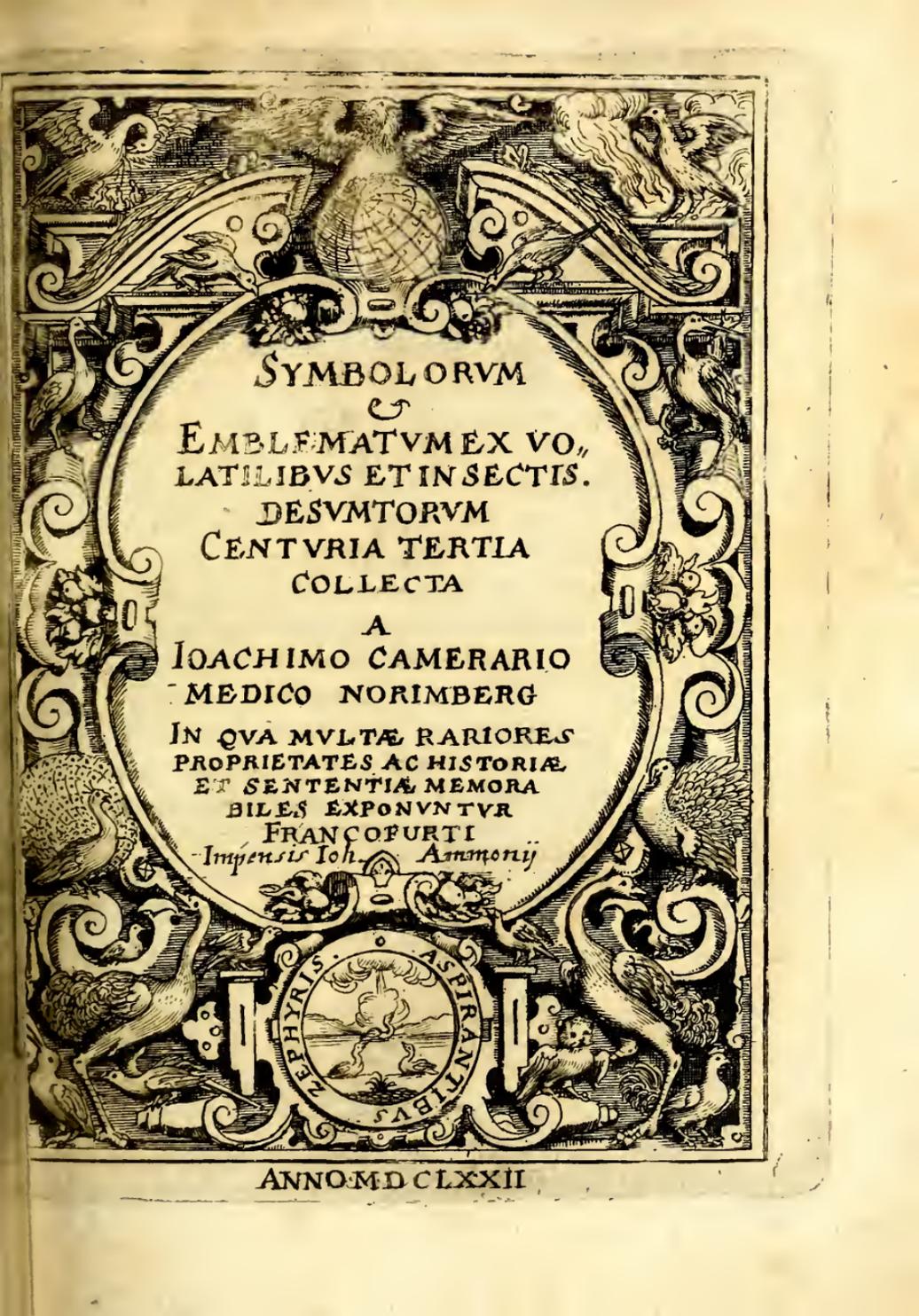
Maxime autem charitati aduersatur amor sui, cum quo congruit amor huius sæculi, quæ græcis est Φιλαντία, quæ omnium vituperabilium affectionum dicitur esse principium, sicut superbia est finis. Huc stultum & improbum merito appellat Horatius, & Aristoteles VI. Ethic. infamem, alii cæcum: à quo vitio omnes quam longiss. abesse debemus. Est denique amor honestus & laudabilis in rem aliquam vel animatam vel inanimatam (quem Plato etiam videtur describere in dialogo, quem Symposium siue de amore inscripsit) qui tõe lateq. sese extēdit,

ca tamem cōditione, ne ullo modo limites honesti excedat. Atq̄ extat egregium dictum apud Dionysium (ut fertur) Areopagitam in libro de divinis nominibus. Amorem sive divinum sive angelicum, sive spirituales, sive animalē aut naturalem dicas, insitam quandam intellige & connascentem virtutem, quæ superiora quidem ad inferiorum Providentiam prolicit, aequalia rursum ad socialem sui invicem communionem conciliat, ac postremo infima quæq̄ incitat, ut sublimiora potioraq̄ convertantur, immo veluti fomite quodam igneo amplius succensa resiliant. Hæc ille. Postremo loco est inhonestus & voluptarius amor, priori plane contrarius, præsertim ille impudicus & ἐρωτικὸς, qui belluarum similes homines reddit, atq̄ ideo ἡγεμόνητα quandam Aristoteles vocat. Quantum vero libidines vagæ nocuerint omni tempore, & quo pacto propter illas non solum privati homines à DEO puniti graviß. sed etiam ideo sæpe numero integra regna funditus, eversa fuerint, tam sacræ quam profanæ historiæ plurimæ restantur.

F I N I S.

SYMBOLORVM
EMBLEMATVM EX VO-
LATILIBVS ET INSECTIS.
DESVMTORVM
CENTVRIA TERTIA
COLLECTA

A
IOACHIMO CAMERARIO
MEDICO NORIMBERG

IN QVA MVLTÆ RARIORES
PROPRIETATES AC HISTORIÆ
ET SENTENTIÆ MEMORA-
BILES EXPONVNTVR

FRANCOFVRTI

Impensis Ioh. Ammonij

ANNO MDCLXXII

THE
MUSEUM
OF
THE
CITY OF
BOSTON

RECEIVED
MARCH 10 1881
FROM
THE
LIBRARY OF
THE
MUSEUM OF
THE
CITY OF
BOSTON

IN TERTIAM JOACH. CAME-
RARI, V. CL.

EMBLEMATUM ET SYMBOLORUM
CENTURIAM, AD LECTOREM.

*ACTENUS in terris, Lector studiose, moratur
Auctor, & è sylvis symbola lecta dedit.
Nunc simul accrescunt vires, crescente libello
Artifici dum se librat in astra gradu*

*Exiguam pertasus humum, stirpesque ferasque
Linqvit, & ad volucrum facta notanda venit.*

*Hei mihi doctarum quanta hic est copia rerum,
Hei mihi quàm multis symbola cara modis.*

*Cernite Romanas Aquilas, & bellica signa:
Caesaris hoc nunc est, quod Iovis ante fuit.*

*Cernite uti radiis solaribus explicet alas,
Pignoraq; in caeli vertice veraprobet.*

*Principibus res digna viris, non illa movetur
Imbribus, insano nec cadit aëta Noto.*

*Quod petit, insequitur per tot discriminarerum,
Nec nisi jam voti compos abire solet.*

*Candor inest cygnis plumarum, candida doctos
Pectora & ingenii candida dona decent.*

*Explicat hic varias ales Iunonia pennas,
Contrahit at, proprios si videt illa pedes.*

*Est avis ad terram quæ nullis volvitur Austris,
Semper habet caeli regna cupita sui.*

*Quin sequimur caelum maturè qui petit, ille
In terris caelum dicit adire suum.*

HELIAS PUTSCHIUS.

I.

VM Aquila οἰωνῶν βασιλεὺς, reginā avium Pindaro dicatur, & huic alitum, secundum Plinium, maximus honor, & max. vis insit, recte, ut opinor, huic centuria tertia ab ea exordium sumere licet. Eius genera sex recenset Aristoteles lib. IX. cap. XXXII. quorum hæc sunt nomina. I. πύραγϙ Ⓞ id est, albicilla, ab albicante cauda, vel νεβροφοῖ Ⓞ id est, hinnularia. II. μορφῶς, Nevia, vel νυττοφόν Ⓞ anataria, vel πλάγγ Ⓞ id est, planga vel clanga, Homero περικυδῶς III. μελαναίετ Ⓞ fulva, λαγωφῶς, leporaria. IV. περιπότλεος ab alarum notis, aut γυπαίετ Ⓞ, à vulturis specie, item ὄρπετάεγϙ Ⓞ id est, Ciconia montana, degenerans ab aliis. V. ἀλιαιέτ Ⓞ, marina aquila. VI. γνήσιος αἰτός. Veragermanag, Aquila, quæ Aeliano videtur esse χυσοάετ Ⓞ sive stellaris. At paulo aliter Plinius lib. X. cap. III. hæc enumerat, de quibus hic disputandi locus non est. Constat autem tam ex profanis quàm sacris litteris, Aquilam semper insigne fuisse alicuius imperii, ut apparet quoq; ex cap. XVII. Prophetæ Ezech. quo in loco per eam regnū Babylonicum & Aegyptium designatur. Xenoph. lib. VII. de Cyri disciplina & Q. Curtius lib. III. præcipuum signum exercitus Persici auream Aquilam fuisse scribit. Idemq; Romani longa serie ab Hetruscis acceptum obseruarunt, secundum Dionys. Halicar. lib. III. & Dionem lib. XL. Atque nunc etiam Imperatores Romani felici auspicio eam gestant. Extant quoq; antiqui aliquot nummi, in quibus aquila fulmini insidens addito oleæ ramo conspicitur, tam pacem, quam bellum representans. Quod symbolum ab invictiss. & nunquam satis laudato Imperatore CAROLO V. multo rectius fuit usurpatum cum inscriptione, CUIQUE SVVM simulita & potentia, & clementiam suam declarante. Opt. veri Imp. MAXIMILIANVS II. idem cum græco dicto usurpavit. EN ΚΑΙΡΩ ΕΚΑΤΕΡΟΝ, id est, tempore opportuno utrumq; eadem significatione.

I.

CUIQUE SUUM.

*Lava tenet fulmen, sed oliva dextera ramum,
Vt pace & bello sis memor officii.*

A 3

IN

II.

N Traiani Imp. antiquo nummo exprimitur
 fœmina quadam, statura erecta, stola amicta,
 sceptrum una manu tenens, ad alteram glo-
 bum ad eius pedes devolutum ostendens, quo
 significatur, universum mundum ab ipsa pro-
 videntia Imperatoris, tanquam opt. matre-
 familias gubernari. Sed piiss. & laudatiss. Imperator MAXI-
 MILIANUS aquilam mundo insidentem potius alterius loco u-
 surpare voluit, cuu admodum pia inscriptione, DOMINUS
 PROVIDEBIT, ex historia immolandi Isaaci desumpta, Gen. cap.
 XXII. Non enim de sua prudentia, ut Imperatores isti Ethnici
 jactitabant, multum gloriari, sed potius divina providentia,
 tanquam vera & stabili, omnia tribuere voluit. Ac poterit le-
 ctor luculentam hujus symboli explicationem cognoscere ex o-
 ratione funebri summi viri D. Iohannis Cratonis à Crafftheim
 Archiatri Casarei, quæ publice extat. Respexit autem procul
 dubio Sacratiss. Imperator ad dictum Salomonis: Proverb. XXI.
 Cor regis in manu DEI est: & Non est sapientia, non pruden-
 tia, non consilium contra DOMINUM. Sic in oratione de pro-
 videntia, ex D. Basilii scriptis collecta per Simeonem Logothe-
 tham legitur: ἐδὲν γὰρ ἀπορονόητον ἐστὶ ἡμελημένον καὶ τῷ θεῷ, πάντα
 σκοπεύει ὁ ἀκοιμῆτ' ὀφθαλμῶν, πᾶσι πάρεσι, σκορπίων ἐκασοὶ τὴν σπ-
 ρηδαίαν, id est, nihil non cognitum, nihil neglectum apud DEUM,
 omnia perspicit ipsius oculus nunquam dormiens, universis ad-
 est, singulis distribuens salutem. Præclare igitur dixit quispiam
 veterum, cujus nomen jam non succurrit (quamquam Ioan. Da-
 masceus quoque huius distinctionis mentionem faciat, lib. II
 cap. XLVI. aliique græci patres) providentiam esse actionem
 DEI vel generalem κατ' οἰκονομίαν cum causis secundis, vel pecu-
 liarem, eamque κατ' εὐδοκίαν ἢ κατὰ συγχώρησιν, idque sine causis
 secundis.

II.

DOMINUS PRO-
VIDEBIT.

*Et late simul & tristis proviso sortis,
Inprimis Virtus principe digna viro est.*

ARISTO-

III.

ARISTOTELES lib. IX. *Histor. animal. cap. XXXII.* Aquila, inquit, volant sublimes & perquam procul adspiciunt, quapropter homines solam avium omnium Aquilam esse divinam perhibent. Hinc etiam Romani suorum Imperatorum $\delta\pi\omicron\delta\epsilon\omega\sigma\omega$, id est, in deorum numerum posituram indicare volentes, Aquilam ex rogo evolantem in nummis expresserunt, de qua consecratione Herodianus lib. IV. cap. VII. prolixè agit. Aquilam etiam Aelianus lib. I. cap. XII. nominat $\delta\gamma\upsilon\delta\omega\nu\ \delta\zeta\omega\omega\pi\acute{\epsilon}\sigma\tau\epsilon\sigma\omega$, quod ex avibus maxime habeat acres & acutos oculos: additq; idem autor in fine, quod Aquila non solum sibi ipsi, sed etiam hominum oculis utilis habeatur. Nam fel eius melle Attico exceptum, & hebescentibus illitum visum acutissimum efficere aiunt. Libro verò II. cap. XXVI. inquit, Aquila sublime fertur, sursumq; in caelesti loco volans, maxime procul ab alto aethere acutiss. inferiora videt. Vnde Horatius lib. I. *serm. Satyr. III.*

— tam cernis acutum

Quam aut aquila, aut serpens Epidaurius?

Sic in Iobo cap. XXXIX. legimus: In longinquum prospiciunt oculi eius. Potest autem huius symboli (quod Invidiis. Imperator RVDOLPHO II. rectiss. Bargaglius Senensis diligens & accuratus scriptor in hoc argumento Italicus dedicavit) explicatio e: Pindaro sumi, qui tum alibi tum potiss. in Nemeis ingenii promptitudinem & velocitatem mentis ab Aquila similitudine accepit. Huc pertinet Aristophanicum proverbium in Nubibus. $\alpha\iota\epsilon\tau\acute{\omicron}\varsigma\ \delta\iota\ \nu\epsilon\phi\acute{\epsilon}\lambda\eta\sigma\iota\ \gamma\epsilon\nu\iota\sigma\tau\alpha\iota$, id est, Aquila in nubibus fies. Quem admodum enim Aquila in nubibus aliis avibus universis sulimior simul ac prospiciacior esse consuevit, ita quoq; Imperator ac magni Principes sua tam potentia & autoritate, quam sapientia & vigilantia omnes alios superare ac anteire solent.

III.

ET PROFUNDIS-
SIMA QUÆQUE.

*Sublimis volat, ima videt, regina volucrum.
Nonne vides, sit ut hac regis imago boni?*

B

ANTI-

IV.

ANTIQVA admodum ac celebris familia Fregosia Genuensis, ex qua plures Duces istius Reipub. & alii clari viri prodierunt, in gentilitiis suis insignibus aquilam quoq; gestare solet, cuius occasione Galeacius Fregosus triremium Magni Ducis Florentini generalis Vicarius, sive, ut jam usitato nomine nuncupantur, locum tenens, Aquilā (referente hoc Hieronymo Ruscello) Symboli loco usurpavit; magno impetu contendente suo volatu adversus montem, circa quem cælum existit admodum turbidum, pleni pluviis, grandine, fulminibus & aliis sævis tempestatibus, contra quæ universa Aquila nihilominus illis omnibus spretis acriter contendit, aciem oculorum ad Solem supra montem apparentem semper dirigens, atq; eo tandem per tot pericula pertinens. cui inventioni Hispanicum dictum adjunxit. NI MATARMI, NI SPANTARMI, id est, nec occidere me, nec terrere, scilicet, potest. Quo iste fortiss. heros indicare voluit, nullum periculum, nullam rem quantumlibet terribilem, nec ipsam deniq; mortem sibi extimescendam proposuisse, respectu mandati muneris, & propter res ab eo laude dignas suscipiendas. Quandoquidem in omnibus suis actionibus nihil aliud cogitet, nec ante oculos habeat, quam solidam virtutem & veram gloriam, ad quæ per multos labores & varias difficultates, tanquam ad montem altum & aditu difficilem (nam secundum Ovid. IV. Trist.

Ardua per præceps gloria vadit iter) animo intrepido & constanti adspirer, à quorum accessu quamvis multiplicia genera tempestatum, id est, fortune incursiones varia & plurima alia discrimina illum retrahere & avertere conentur, se tamen ad solem, id est, veram rationem & mentis aciem oculos dirigere, & tandem superatis omnibus difficultatibus ad optatum finem per venire.

PER

IV.

PER TELA, PER
IGNES.

*Nec me prærupti montes, nec fulgura terrent,
Quo mihi in summo vertice conspiciar.*

B 2

AQUE

AQUILAM sapius à cornicibus frustra irritari atque impune provocari Aelianus annotavit lib. xy. cap. xxii. unde proverbium quoque extitit, ἀετὸν κορῶν ἐρεχθεῖ, id est, Aquilam cornix provocat. At q̄ idem de alijs quoq̄ avibus dici potest. Quemadmodū verò generosa avis hosce insultus inanes & vanam ac maledicam petulantiam deridet, (quod etiam de molossis importunos canicularum latratu contemnentibus dici solet) ita quoque animus excelsus & fortis leviusculorum & abjectorum hominum, qui neque prodesse nec ledere quicquam possunt, conatus & insultus ne dignatur quidem ulcisci, & minoris facit (ut in altero proverbio dicitur) quam Elephas culicem. Sapienter Plutarch. lib. Quomodo quis ab hostibus juret, ait, Silentium in aliorum conviciis esse egregium, Socraticum, aut potius Herculeum. siquidem Hercules,

ἢ δ' ὄσον μίγας συγγεῶν ἐμπόλετο μύθων,

Non quantum muscam, odiosa verba curabat.

Sic Demosthenes à quodam conviciis lacesitus, dixit: Nolim tecum in hoc genus certaminis descendere, in quo qui vincitur, ipso victore est melior: ἢ συγκαταβαίω εἰς ἀγῶνα ἐν ᾧ ὁ ἡττημένος τῷ νικῶντι ὄστι κρείττων. Nonnunquam tamen, ubi hac malitia & insignis conviciandi libido modum excedit, & suae importunitatis cursum nimis effrenem prosequitur, tandem secundum Publ. Atinum.

Furor fit læsa sapius patientia.

Ascribitur autem hoc symbolum Alberto Comiti Habsburgensi XVI. qui Dives fuit cognomento dictus, cujus magnanimitatem, simul & bonitatem aa sapientiam singularem Historici magnis laudibus ubique extollunt.

V.

ERGO MO-
VEBOR.

*Nunquam Aquila imbelles cornices celsa fatigat,
Nec generosum animum lingua maligna movet.*

B 3

REGU

VI.

REGULUM Aristoteles, Plinius & alii nominant quoq; Regem & Senatorem avium, eumq; cum Aquila pugnare ferunt; ac esse hunc avium à passere Troglodyte, quem Aetius lib. XI. cap. XV. tanquam effica x remedium contra calculum tam renum quam vesica comendat, facile probari posset, si brevitatis nostri instituti operis pateretur. Quamvis verò & à germanis nomina hæc confundantur, putant tamen rerum naturalium periti Regulum sive Trochilum esse ein Königlin / passerem verò Troglodytem (pro quo quidam recentiores perperam Motacillam, sive græcis στρογυδία accipiunt) ein Zaunschlüpferlein / vel Gölthänlin. Notus autem est Apologus, Regulum cum Aquila de celeritate volandi, qua hæc alias aves antecellit, contendisse, ac instituto certamine, clanculum supra dorsum huius regulum consedissee, & ad præfinitum locum delatum subito inde evulasse, & ita victoriam obtinuisse: atq; ideo aiunt ab eo tempore inter ipsos inimicitiam extare. Non aliter cum multi suo ingenio vel natura parum præstare possint, sæpenumero tamen adjuncta ab aliis sibi asciscunt, quibus facile emergere, & non rarò ad majora ascendere queant. Idq; si fieri concedatur absq; injuria & detrimento ac supplantatione aliorum, non adeo est improbandum. Alioquin præceptum Plutarchi, in libello de gerenda Republ. expositum, cui etiã hæc fabula eleganter est inserta, hac in parte locum habebit. Sic enim ille inquit: Tales igitur viri sunt tenendi, iisq; adherendum (nimirum de quibus est maxima opinio virtutis & autoritatis) nec quomodo Aesopi regulus humeris aquila vectus subito evolavit, & sic antevertit; ita eorum suffuranda gloria, sed ab iis amice & cum benevolentia accipienda. Lucas Contilis ascribit: NEC VSITATA NEC TENUI FEROR, ex Horatio lib. III. oda XX.

Non usitata nec tenui feror

Penna. —————

NON

IV.

NON USITATA
VEHOR.

*Regulus en Aquile auxilio defertur in ANXAS ;
Sic quisquis docti nititur ingenio.*

HORA

VII.

HORAPOLLO tradit *Aegyptiacos* pinxisse *Aquilam* gestantem lapidem, pro homine qui tuto urbem quampiam incolat. Nam scribunt eam, vel e mari vel terra sublaturum lapidem in nidum suum referre, quo tutior ac firmior esse possit. Hunc verò pleriq; *Aetiten* esse putant, cuius meminit *Plinius* lib. X. cap. XII. quamvis cum *gagate* videatur confundere: cuius quatuor genera enumerat, lib. XXXVI. cap. XXI. *Dioscorides* quoq; & *Galenus* eius faciunt mentionem. *Oppianus* verò in *Ixeuticis* ad partuum accelerandum hunc *Aquilam* nido imponere scribit. *Aelianus* lib. I. cap. XXXV. existimat id fieri ut sit contra *fascinationis* injuriam quoddam amuletum. *Georgius Agricola* lib. V. de natura fossilium prolixè de eo tractat, & ostendit in *Saxonia* & *Misnia* quoq; *Aetiten* reperiri, quamvis frequentior & præstantior ex *Gargano monte* afferatur. Sunt autem omnes cari & lapide alio vel aranea quasi prægnantes & inde sonitum edentes. Nec multum ab illis distat *Geodes*, quem *Diosc.* seorsim describit, terramq; in se continet. Intelligi autem debet per *nidum* (ut *Scipio Bargaglius* interpretatur) lapide ingesto stabilitum, animus juvenilis bene institutus, cui nihil prius nec antiquius est, quam se summo studio munire contra omnes affectus effrenes & vehementiores affectuum impetus, contraq; rerum caducarum vanas & quandoq; perniciosas cupiditates, idq; auxilio *Timoris* erga DEUM, & veræ rationis, tanquam lapidibus admodum firmis & stabilibus, quibus imperare nobismet ipsis & modum statuere immoderate libidini possimus. De quo præclaro regnandi modo *Horatius* lib. II. od. II. ita cecinit.

Latus regnes avidum domando
Spiritus, quam si *Libyam* remotis
Gradibus jungas, & uterque *Pœnus*
Serviat uni.

VII.

IN TEMPORE
MVNIT.

*Non bene firmum animum abripiunt vanissima rerum,
Quare hunc doctrina constabilito gravi.*

C

AQUIL

AQUILA serpentem in ore tenens, ac in alto monte ex omni parte conspicuo sedens, ex quo imbres & tempestates horribiles imminentes undique respicit, pro symbolo fuit usurpata ab excell. viro Andrea Canutio Medico Aulico sacratissimi Imperat. MAXIMILIANI II. laudatissima memoria, quo innuere dubio procul voluit, se instar Aquila reginae avium suis oculis perspicacibus, in omnes partes hujus mundi, unde aliquid aduersi vel incommodi oriri posset, intentum, constituisse omnino vera ratione ac solerti prudentia omnia mala diligenter observare, & quasi à longinquo praecavere ac vitare, à quibus laedi forsitan posset, in primis verò à se in tempore amovere omnes machinationes invidia plenas & obreftationes maledicarum hominum, sibiq; de loco tutiore tempestive prospicere. Serpentem autem Aquila in ore detinet, non ad devorandum (quod alioquin fieri scribitur) sed ut admoneat, caute & circumspicere esse agendum, cum sciamus tam in sacris quam profanis litteris prudentiae iconem esse serpentem. Sperat autem ipse quoq; autor huius symboli, se in aliquo loco securo & à vulgi turbare motu placide meliora tempora esse expectaturum, & interea otia honesta & literato operam daturum. Hinc Cicero quoq; in epistola quadam ad Brutum graviter paucis verbis monuit: *Tempori cedere, id est, necessitati parere, semper sapientis est habitum. quam sententiam Phocylides uno versu nobis proposuit.*

ναίκα κατ'εὐχὴν, μήτ' ἀρτιμύειν ἀνεμολοῖ.

Temporibus sereno, nec Euro velle reflare.

VIII.

DUM DET ONET IMBER.

*Nubila si fuerint, sapienter comprime linguam,
Tunc loquere, illuxit si qua serena dies.*

C 1

FESTUS

ESTVS ait Aquilam ab acute videndo dictam, vel ab acumine oculorum, ut Isidorus vult. Nam, inquit, contra radium solis fertur obtutum non flectere, unde & pullos suos ungue suspensos radiis solis obiicit, & quos viderit immobilem tenere aciem, ut dignos genere conseruat, si quos verò flectere obtutum, quasi degeneres abiicit. Idem commemorat Aristoteles lib. IX. c. XXXIV. de historia Animal. & Aelianus lib. II. cap. XXVI. itemq; Opianus & Scholiastes in Homerum λ. ε. & alii tradunt, & elegantiss. expressit Claudian. in pref. in III. Consul. Honorii. Hinc factū existimant sacrarum litterarum interpretes, quod S. Iohanni Evangelistæ Aquila fuerit attributa, quæ sicuri intendit oculos immotos in Solem, ita hunc sanctum Scriptorem diuinitatis Solem contemplando, aciem mentis ad cœlestia tantum direxisse constat. Est autem huius symboli hemistichium desumptum ex Luciano lib. IX. ubi integra similitudo exponitur:

Vtque Jovis volucer, calido dum protulit ovo
 Implumes natos, folis convertit ad ortus,
 Qui potuere pati radios, & lumine recto
 Sustinuere diem, cœli seruantur in usus,
 Qui Phœbo cessere, jacent ———

Potest autem universaliter hoc intelligi de illis, qui suammet virtutem, & industriam conjungunt cum splendore nobilitatis ac opulentia, & ex illis perpetuis bonis, non his fluxis & instabilibus apud alios nomen præclarum & auctoritatem singularem obtinent. nam secundum Boetium splendidum aliquem, si non suam habet, aliena claritudo non efficit. nec minus quoq; peculiariter de fide & constantia amicorum in reb. maxime aduersus accipi recte solet. D. Chrysost. Homil. 49. in cap. XXII. Matth. ad filios Dei accommodat, qui pleno corde verba justitiæ suscipiunt. Aliàs additur, MEI NON DEGENERANT. Vel: SIC CREDE. item: PROBATUS FOVET. aut: DEGENERES LUX ARGUIT.

SUSTI-

IX.

SUSTINUERE
DIEM.

*Ve sobolem ingennam ad Solem Iovis astimat ales,
Cernitur adversis rebus amica fides.*

C 3

DE

X.

DE pugna aquilarum cum cervis Plinius lib. x. cap. III. haec habet. Multum pulverem volutata (Aquila) collectum, insidens cornibus excutit in oculos, pennis ora verberans, donec precipitet in rupes. Quaicone indicatur, multo labore, animo constanti ac industria singulari opus esse ad magna facinora subeunda, & res difficiles ac arduas tam aggrediendas quam consequendas. Quod idem Pindarus praclare quoq; Olymp. v. cecinit.

ἀεὶ δ' ἀμφ' ἀρεταῖσι πόνος δαπανατέ μαρναται, πρὸς ἔργον κινδύνῳ κεκαλυμμένον, id est,

Semper autem circa virtutes labor sumtusq; pugnant, adversus opus periculo tectum. Ac Sophocles in Tragædia Euryphile, qua non extat, apud Stobæum ait:

ἀνδρῶν γὰρ ἐδδλῶν σερνὸν ἔμαλάσεται,

Pectus virorum fortium haud fit languidum.

Cujus rei exemplum memorabile legitur apud Pausaniam lib. VIII. in Achaicis de Philopæmene, qui in pralio fortiss. pugnans, atq; hasta trajectus circa utrumque femur, in genua se dimisit, tantisper impediente teloprogressi conatus, dum infringeretur hastile inter femora medium. Victis deinde hostibus, eo in castra reportato, ex altero femore spiculū, ex altero missilis fragmentum extractum est. Cujus viri ingentem animositatem, virtutem ac fortitudinem eximiam summopere admiratus Antigonus, omni studio in Macedoniam eum ad se allicere conatus est, ad quem tamē ille se conferre noluit. Atq; hic inter alias sententias huius argumenti praeclaras, dictū Seneca in epistola XXII. ad Lucilium videtur non habere postremum locum: Non vir fortis est & strenuus, qui perterritus laborem fugit, sed cui crescat animus in ipsa rerum difficultate, cū turpe sit cedere oneri, luctariq; cum officio, quod semel accepisti. In Paradiso ascriptum legitur. ARDUA DETURBANS vis animosa quatit.

X.

INSTANTI
VICTORIA.

*Aspicis ut torquet volucris Saturnia cervum,
Nempe docet, vigili cuncta labore dari.*

AETOM

XI.

AETON δὲ τῆ ἀίονειν, id est, ab impetu volandi deducunt Etymologi, vel ἡ δὲ τὸ αἰεῖ ἔρειν εἶναι, id est, quod semper sit vera & genuina. Hanc nidificare in locis non planis, sed excelsis, & quidem praecipue in arduis saxis & praecipitibus, nonnunquam tamen quoque in arboribus, Aristoteles scribit lib. IX. de Hist. animal. cap. XXXII. Dicitur autem Aquila paulatim quoque suos pullos ad volandum assuefacere, atque adeo provocare. Cuius etiam Deut. cap. XXXII. in cantico suo Moses meminit, DEI bonitatem erga nos conferens cum Aquilarum φιλὸς οὐρῆα erga pullos. Sicuti Aquila, inquit, excludit pullos suos & eosdem fovet calore vitali, & expandens pennas suas assumit eos & gestat ipsos super alas suas: ita DOMINUS solus duxit eum (Israëtem) & non erat cum eo Deus alienus. Sed similitudo haec recte etiam de omnibus istis, qui juventutem ad virtutem & omnia laudabilia facta assuefacere student, & illos paulatim ad vitam meliorem, quasi attollere docent, accipi poterit, sicuti Horatius quoque epist. II. lib. puerum instruit,

— nunc ad bibe puro

Pectore verba puer, nunc te melioribus offer,
 Quo semel est imbuta recens, servabit odorem
 Testa diu. —

Et Aeneas ad Ascanium ult. Aeneid.

Disce puer virtutem ex me, verumque, laborem.

Sic legimus apud Suidam de Apollonio, cuius rei etiam facit mentionem Philostratus in vitia ipsius; Quemadmodum Aquilarum pulli teneras adhuc pennas sortiti juxta parentes volitant, iisque magistris ad volatum sese exercent, cum vero sese efferre possunt, parentes antevertunt: sic Apollonius Euxenum puer audiebat, eique auscultabat, sed anno decimosexto ad vitam Pythagoricam se contulit.

XI.

COELO UT SE
PERMITTANT.

*Vos virtutis iter gnatis monstrate parentes,
Ipsa Aquila ut pullos fida volare docet.*

D

LUCAS

UCAS Contilis in Italicis suis symbolis sive impres-
 sis, de gruibus Taurum montem præter volantibus,
 scribit eos propter Aquilarum metum, ne scilicet
 clangore suo illis prodantur, ora lapillis obturare,
 quod tamen veteres plerique de anseribus sylvestribus memo-
 ria prodiderunt. Sic enim Plutarchus in Commentario de so-
 lertia animalium. Similes sunt Cretensium apum, & anserum
 in Cilicia artes. Illæ enim ventosum aliquod circumvolatura
 promontorium, ne disjiciantur, seipsas exiguis lapillis in os
 sumtis quasi saburrant: hi quando Taurum trajiciunt, anima-
 lia alioqui vocalia & obstrepera, tum metu aquilarum in os ju-
 sta magnitudinis lapide sumto taciturnitatem sibi imperant,
 ut fallere in transitu eas possint. Atq; hoc copiosius quoq; Am-
 mianus Marcellinus lib. XVIII. sed de gruibus exposuit, expo-
 nens Barbationem pedestris militia rectorem ob lingua petu-
 lantiam tandem esse interfectum, quem ait ignorasse profecto
 notum Aristotelis sapiens dictum, qui Callisthenem sectatorem
 & propinquum suum ad Regem Alexandrum mittens, ei sapi-
 mandabat, ut quam rarissime & jucunda apud hominem lo-
 queretur, vitæ potestatem & necis in acie lingua portantem, &
 addit idem autor, Ne sit hoc mirum, homines profutura discer-
 nere nonnunquam & decencia, quarum mentes cognatas ce-
 lestibus arbitramur, animalia carentia ratione salutem suam
 interdum alto tueri silentio solent, ut exemplum est hoc pe-
 quam notum, linquentes orientem grues ob calorem plagamq;
 petentes occiduum, cum montem penetrare cupiunt Taurum
 Aquilis abundantem, timentes fortissimas volucres, rostra la-
 pillis occludunt, ne illis eliciat vel extrema necessitas clangorè
 iisdemq; collibus agiliore volatu transcursis proiciunt calculos
 & ita securi pergunt. ἡσυχία δὲ τὸ στυγνὸν ἀνιδύωρον ἴεμα, silentii præ-
 minio periculo vacat, ut Chares dixit, eoq; respexit fortè Hora-
 tius, loco, ex quo nostra inscriptio desumpta est.

XII.

TUTA SILENTIO MERCES.

*Ne pereant clangore grues lapide ora saburrant,
Obstrue sic linguam garrule, ne pereas.*

XIII.

AQUILAM, quæ sagittis de suis met pennis concinnatis, configitur, emblemata fuisse Iuliani Imp. Apostatæ, Io. Bodinus scribit lib. IV. & V. de Rep. quo significare voluerit, commune esse ferè omnibus imperiis, ut ab iis, quibus nimiam & infinitam potentiam concesserunt, penitus tandem evertantur. Pertinet autem huc omnino ille apud Gabriam Aesopicus apologus:

Βλέπει τὸ σῆμα αἰετὸς πρῶθεν πάλαι
 Αλγῶν δὲ λοιπὸν ἦσο πολλὰ δακρύων.
 Βλέπων δ' οἷόν εἶπεν ἐπτερωμένον,
 Βαβαί, πλερόν με τὸν πλερωτὸν ὄλλυε. id est:

Quondam ista pectus aquila vulnus inspicit,
 Multumque lacrimans, præ dolore constitit.
 Pennatum ut autem spiculum cernit, Παπα,
 Αἰτ, ala me aligeram gravi exitio dedit.

Nota etiam est Ovidii exclamatio:

Hei patior telis vulnera facta meis!

Et P. Syri illud:

Bis interimitur, qui suis armis perit.

Videndum etiam Adag. Nostris ipsorum alis capimur: Et, Capra contra se cornua, cum similibus. Vfus autem est hoc symbolo quidam vir magnus, qui alios plane neglectos studiose promoveret & ad magnas dignitates evehere conatus est, à quib. postea ingratisimo animo non solum contemptus, sed insuper quoq. multis injuriis affectus, & tandem de suo gradu dejectus fuit. Sic apud Val. Maximum legitur de Cn. Popilio Lenate, quem rogatu M. Cælii cum Cicero non minore cura quam eloquentia in judicio defendisset, tamen hic flagitiose ingratus homo, nec verbo nec re unquam à Cicerone latus, ultro M. Antonium rogavit, ut ad eum proscriptum persequendum & jugulandum mitteretur, quo facinore detestando perpetrato, caput ipsius Romanam tanquam opima spolia retulit, quod antea pro illius capite tam præclare peroraverat.

XIII.

BIS PERE O.

*Ipsa suis pennis aquila interit icta: refertur
Scilicet hac hodie gratia pro meritis.*

D 3

SYM-

XIV.

SYMBOLORUM fuit Ioannis Baptista Rasaris (vi-
ri doctiss. & nostro seculo celeberrimi, sicuti ipsius
scripta abunde testantur) Aquila nigra supra nu-
bes volare contendens, quod Lucas Contilis scri-
ptor Italicus explicat, cuius verba in hunc modum convertere
in linguam latinam volui. Est opinio graecorum quorundam
autorum, quod species quadam Aquila nigra sit, quæ quando
timet ne quid damni illi inferatur, neve per insidias capiatur,
ad nubes usq; & ulterius, evitandi periculi causa suo volatu
ascendere conetur, neque cesset donec se in tuto fore existimet.
Verisimilius tamen est, Aquilam tanquam reginam avium ista
proprietae admiratione digna esse præditam, quod ad Solem
fixis oculis propter visus acumen, & absolutam huius sensus
perfectionem sese convertens, facile illum eximium splendo-
rem ferre queat. Alii existimant, Aquilam beneficio istius lu-
minis incomparabilis non solum vita longitudinem sibi con-
quirere, sed simul etiam pennas & vires renovare ac instaura-
re: quare ajunt, tempore potissimum autumnali, quando per
plures dies cælum nubilum & obscurum nobis Solis conspectum
adimit, aquilam ad superiora loca se conferre, intentisq; oculis
solares radios intueri, ac illis foveri ac sustentari. Hinc clariss.
iste vir ostendere voluit, se animo constanti & obfirmato, uni-
cum hoc semper desiderasse ac expetisse, atq; omnes eò suas co-
gitationes direxisse, ut nimirum superatis omnibus rebus ad-
versis, & quocunq; discrimine contempto, tandem ad certum
portum & asylum, ac veluti ad verum lumen ac splendorem
perpetuum, bonarum scilicet artium ac laudabilem scientia-
rum cognitionem ac possessionem perveniret, quarum ope &
auxilio tuto & sine impedimento acquiescere, ac sese quasi sua
virtute involvere posset.

XIV.

NON CAPTU
FACILIS.

*Nubibus, ecce, Iovis volat altior omnibus ales.
Tu quoque ad alta animum, si sapias, astra leva.*

DIPSAS

XV.

DIPSA S ex genere viperarum serpens est, qui secundum Diosc. lib. VI. cap. L. vocatur quoque *ὀφίς* & *ὄφις*, propter continuam sitim, qua illos, quos morfu laesit, afficere ac veluti urere solet. Idem Galen. lib. IX. de Simpl. Medicam facultatib. tradit, easque in Libya non Italia reperiri ait. Aetius vero lib. XIII. prolixius insuper describit, ac dicit esse magnitudine cubitali, ex crassa in tenuem desinentem, cum notis fulvis & nigris per totum corpus, capite autem angustiore. Sitis vero, secundum eundem, est intolerabilis ex ipsorum veneno, ut si etiam multus potus exhibeatur, ea non sedetur, nec tamen per urinas vel vomitum aut sudorem quicquam excernatur. Duobus igitur pereunt modis, aut ob multam sitim exusti, si potum non sumant, aut ob ejusdem repletionem nimiam venter rumpitur, idque infra circa inguina, vel inum ventrem, ut in aqua intercute saepe evenit. Eadem Aelianus lib. VI. cap. LI. & Lucianus in dissertatiuncula, *ἡ τῶν διψῶν*, copiose describunt. Notatur autem hoc loco per Aquilam tanquam in victam avem à dipsade in pectore ictam (quemadmodum Hieronymus Ruscillus exponit in Italicis Impresis) vis & ardor nimius amoris, qui secundum Plautum in Mercatore, in pectore & in corde facit incendium, & ex conspectu & consuetudine mulieris adamata, semper majores vires, & desiderium ardentius sumere consuevit. Cui tam venenata bestia, & rabioso animali, omni ratione & cura statim in principio obviam eundum, ac totis viribus resistendum est, illique priusquam vulnus immedicabile infligat, praesentibus ac efficacibus remediis sobrietatis occurrendum, & animus vera ratione, & salutarib. praeceptis instructus ad meliora convertendus. Quod Ovidius quoque, i. lib. de remedio amoris recte monet.

Opprime dum nova sunt subiti mala femina morbi,

Ectus incipiens ire resistat equus,

Nam in ora dat vires.

SEM-

XV.

SEMPER AR-
DENTIUS.

*Reginam volucrum dipsas necat, ardor amoris
Sic animum accendens te dabit exitio.*

E

ARISTO.

XVI.

ARISTOTELES lib. IX. cap. III. refert, Aquilis se-
 nescentibus rostrum superius accrescere & sempe
 incurvari, ut tandem fame pereant. Quod Pliniu-
 quoq; lib. X. cap. I. confirmat, unde (ut in Horapollin.
 lib. II. cap. XCVI. habetur) veteres senem fame pereuntem ex-
 primere volentes, pinxerunt aquilam cum adunco rostro. Se-
 D. Epiphanius in physologo addit, oculis jam caligantibus &
 rostro nimis incurvato, aquilam in sublime sese attollentem ad
 altam rupem conferre, & ibidem rostrum allidere, ac denique
 frigidis aquis immergere, quo facto se postea solaribus radiis
 exponere, & sic quasi rejuvenescere. Quod idem D. Augustinu.
 quoque exponit in explicatione dicti ad Psalmum CIII. Reno-
 vabitur ut Aquila juvenus tua. D. Hieronymus tamen & alii
 in Psalmi hujus expositione, renovationem hanc tantum de o-
 culis & pennis ipsius intelligendam esse perhibent. Cum qui
 etiam dictum Isaiæ, cap. XL. convenire videtur, ubi ait, Susti-
 nentes DOMINUM mutabunt vires, & renascentur eis penna
 in modum Aquilarum. Quod etiam aquila cum accipitre, ut
 postea audiemus, est commune. Sed quocumque modo accipia-
 tur, potissimum quadam ex Epiphanio, qua huius symboli piam
 interpretationem complectuntur, ascribenda duximus. An
 enim, si quis multitudine criminum fuerit oppressus, in altum
 debet ascendere, id est, in propriam conscientiam, & ad pe-
 tram, hoc est, fidem orthodoxam se proicere, & deslere pecca-
 torum multitudinem perpetuis aquis, id est, lachrymis ea ab-
 stergerere, denique solis radiis incalescere, id est, in cætu fidelium
 & in Spiritu sancto ad calorem penitentia properare, squam-
 mas, peccata nimirum, abiicere. Statim etiam renovabitur ut
 aquila juvenus tua, & justus vocaberis apud DEUM. Haec
 ille. Clemens etiam Alexandr. docet, quomodo debeamus a-
 re-
 & rejuvenescere. III. Pedag. III.

XVI.

VETUSTATE
RELICTA.

*Inveterata tua jam tandem crimina culpa
Exue, si rediet lata juventa tibi.*

E 2

STRU.

XVII.

STRUTHI ◊ CAMELI, *vel secundum gratam derivationem, & quorundam eruditorum sententiam Struthocameli, appellatio apud veteres Latinos non fuit usitata, legitur tamen apud Plinium. Festus autem, Ausonius & alii passerem marinum nominant. Aristoteles* *εραθρον λιθωνον καὶ μέγαν.* *Herodotus lib. IV. κατάγειον εραθρον vocat, non quod subterraneus sit, sed quia à terra non attollitur in aerem, unde Luciano quoq; χαμαίπετις dicitur. Aristoteles lib. IV. de part. Animal. cap. ult. Struthio, inquit, etiam Africus eodem modo partim avem, partim quadrupedem refert, quippe qui ut non quadrupes pennas habet, ut non avis, sublimis non volat. Sed Plinius lib. X. addit, pennas ei ad hoc datas, ut currentem adjuvent. Idem Aelianus (quem admodum etiam Diodorus Siculus lib. III.) scribit lib. XI. cap. XXVII. his verbis: At celerrime duabus alis explicatis graditur, quas ventus quasi vela implens propellit. Iovius hoc symbolum pro magno illo bellico Duce Marchione Vastio, se excogitasse perhibet, cum illi indignabundo à pontifice Clemente VII. Antonius de Leva in quibusdam dignitatibus militaribus praeferretur. Iamuebat autem per id, se nihilo tamen minus in suo munere, quamvis non adeo sublimi, ita progressurum, ut merito alios antecelluisse videretur: quod profecto illum plenissime prestitisse plures historia de illo conscripta abunde testantur. Paradinus addit, NIL PENNA, SED USUS: atq; explanationem aliam affert ex Gregorio Magno: qui ait, Sicuti haec avis plumarum ostentatione volatum praeclarum videtur conari expedire, nec tamen unquam è solo levatur, sic hypocritis est proprium, ostendere quidem splendidam foris sanctimoniam, praeter simulationem tamen, si diligenter observentur, nihil solidi, sed ficta & humi nitentia omnia apparent.*

XVII.

CURSU PRÆTER-
VEHOR OMNES.

*Quantumvis humilis, cursu tamen anteit omnes
Seruthio: Sic virtus quolibet alta loco est.*

E 3

HORA-

XVIII.

HORATIUS Epod. II. *Struthocamelum* vocat *Afram* avem, quia in desertis Africa plurimi reperiuntur. Romani in suis nummis Arabiam per eam notarunt, ut apparet ex nummo Trajani aeneo, cum inscriptione, *ARABIA ADQUISITA*. De quo Dion in hujus Imperatoris vita plura. Volunt autem nonnulli, inter quos etiam est Calius Rhodiginus lib. XX. cap. V. locis fervidis ova in arena fovere, & radiis suis halitūq, tandem vivificare. Ac in Iobo cap. XXXIX. legitur. Quando dereliquit ova sua in terra, tu forsitan in pulvere calefacies ea? Isidorus tamen lib. XII. Originum scribit ova negligenter fovere, quae projecta fortu pulveris animentur. Observatione quoq, dignum videtur, quod Aelianus lib. IX. de Animal. cap. LVIII tradit, nimirum, ex tribus minimis animalia maxima generari, Crocodilum inter aquatilia, *Struthiocamelum* ex avibus, & Elephantum ex quadrupedibus. Est autem & hujus Symboli autor Iovius, in gratiam Petri Navarei celebris admodum CAROLI V. Polemarchi excogitati, cum ille inventor esset peculiarum quarundam machinarum antea non cognitarum, quas singulari industria, & inaudita ingenii dexteritate ad expugnanda atque evertenda etiam munitissima propugnacula primus in usum protulisset. Quod pariter aliis quoque rari alicuius & ingeniosi operis inventoribus attribui poterit. Quidam ascripserunt, SIC DIVA LUX MIHI. Veletiam brevius, LUX VITAM scilicet praebet. Quod etsi ad amores referrī solet, multo tamen rectius & melius dici debet de hominibus piis & divinitus illuminatis, qui vitam omniaque bona ac sibi salutaria à caelestibus radiis, quod est *αγαθός φως λαμπρότατον*, ut quidam veterum Theologorum dixit, unice expetunt, & studiose conquirunt.

XVIII.

DIVERSA AB ALIIS
VIRTUTE VALEMVS.

*Passer ut ova fovet flatu vegetante marinus;
Sic animas mentes gratia diapias.*

EST

XIX.

ST inter alia hæc quoq̄, mira Struthocameli
 proprietas, qua (ut testatur Plinius) sine de-
 lectu concoquit devorata: & Alexander
 Aphrod. in præfat. problemat. επειδὴ οὐκ ἀμυλον
 σίδηρον πέτλειν ἰδιότῃ τῷ perhibet: itemque
 Aelianus hunc lapides concoquere diu in o-
 maso prope ventriculum asservatos ait. Sed Albertus asserit,
 à se ferrum plurib. huius generis a vibus objectum fuisse, quod
 tamen illi devorare noluerint, ossa vero magna & lapides avi-
 de comedisse. Convenit autem optime symbolum viris forti-
 bus, ad duriss. ac adversiss. quaq̄, sua virtute superanda paratis.
 Quare Valerius Max. lib. III. recte ait, Aequaliter se in adver-
 sis gerere, quid aliud est, quam sævientem fortunam in adjuto-
 rium sui pudore victam convertere? Quod si insuper hoc ad
 fortitudinem & animi constantiam, quam pii & vera religio-
 ne imbuti in rebus adversis & omnibus periculis evincendis
 usurpare debent, transferre voluerimus, latissimus campus tot
 martyrum sanctorum nobis sese obtulerit, de quibus aliorum
 scripta & exempla sunt in medio. Quod etiam B. Basiliius in
ὁμιλία ῥηθεΐση ἐν αὐχμῶ καὶ λιμῶ præclare probat hisce verbis:
κυβερνήτῳ μὲν γὰρ ὁ χειμῶν, καὶ τὸν ἀθλητὴν τὸ σταδίον, τὸν στρατηγὸν
 πῶς ταξίς, τὸν μεγαλοψυχὸν ἢ συμφορὰ, τὸν χειριστὴν ὃ πειρασμὸς δο-
 κιμάζει καὶ βασανίζει. καὶ αἱ λύπαι τῷ ψυχῷ ὡς τὸ πῦρ τὸν χρυσοῦν
 ἀπελέγχεσι, id est, Gubernatorem quidem tempestas, & athle-
 tam stadium, imperatorem acies, magnanimum calamitas: at
 Christianum tentatio probat & explorat: atq̄, aegritudines a-
 nimam ut ignis aurum arguunt. Aquibus non abludunt illi.
 Sidon. Apollinaris in Epist. Medicus in desperatione, guberna-
 tor in tempestate cognoscitur. Horum omnium famam præce-
 denti pericula extollunt: quæ profecto delitescit, nisi ubi pro-
 betur, invenerit. Posset etiam ascribi, DURA PLACENT
 FORTIBUS. SPI

XIX.

SPIRITUS DURIS-
SIMA COQUIT.

*Magno animo fortis perferre pericula soevit,
Vllo nec facile frangitur ille metu.*

F

PAVO

DA VO, vel secundum Gellium PAVUS, à sono vocis, ut opinatur Isidorus, sic dictus, græcis est *ἄων*, vel *ἄων*, ἰσοῦ τῆς τείσεως τῶν πτερῶν (quemadmodum placet Athenæo) ab extensione pennarum, Quas instar gemmarum vel oculorum (unde Argum, qui secundum Plautum totus oculus fuit, in hanc avem transmutatum fingunt Poëta, ut apparet ex Ovidio Metam. I.) variis coloribus adversus solem expandit, idq; potissimum quando laudatur, quare Aristoteles vocat *φιλόκαλον*, id est, ornatus & elegantia studiosum. Aelianus elegantem ejus formam accurate describit, dicitq; hanc avem à barbaris ad græcos fuisse importatam initio tam raram, ut Athenis sit pretio spectata, & ex illo spectaculo questus factus: atq; Alexandrum Magnum ejusmodi aves apud Indos conspicientem, earum admiratione affectum, in omnes, qui illas occiderent, gravem pœnā instituisse. Unde Martialis,

Miraris quoties gemmatas explicat alas,

Et potes hunc sævo tradere dure coco ?

Notandum quoq; ejus carnem, quod D. Augustinus quoq; lib. XXI. de civitate DEI, cap. III. & Isidorus lib. XII. affirmant, non putrescere. Quemadmodum itaque pavo gaudet sua pulchritudine, & inprimis adversus Solem de hoc innato ornatu expansis alis gloriatur, ita quoque virtus ipsa propria laude digna, & per se pulcherrima estimari debet. nam secundum Ovidium lib. II. de Ponto. Eleg. III.

per se sequere petenda est

Externis virtus incomitata bonis.

Habetur autem integer huius symboli versus apud Silium, lib. XII.

Ipsa quidem virtus sibi met pulcherrima merces.

Hieronimus Ruscillus aliud dictum Gallicum usurpatum fuisse ad hanc pieturam ab Arone Cibo Genuensi perhibet, nimirum, LOYAVLTE PASSE TOVT: Fidelitas omnibus antecellit. Nam ut pavo eunctam suam pulchritudinem in seipso ostendit sine omni fuce & ascititio ornatu, ita animus generosus & fidelis uni versus studium, in suo proprio candore & probitate collocat.

XX.

SIBIMET PULCHER- RIMA MERCES.

*Pulchra suis veluti est volucris lunonia pennis:
Sic virtus proprio lumina clara nites.*

F 2

JUNO:

VNONIS avem dici pavonem notum est, & inde Ovidius lib. II. *Metamorph.* currum illius à pavonibus trahi fingit.

habili Saturnia curru

Ingreditur liquidum pavonibus æthera pictis.

Hinc in antiquis nummis consecrationem Augustarum pavone indicari notum est, idq; factum est tam propter pulchritudinem quàm fecunditatem hujus alitis. Aristoteles lib. VI. de hist. Animal. cap. IX. hac refert. Parit max. pavo à trimatu, & colores pennarum varios recipit, excludit diebus tricenis aut nonnihil tardius. Semel tantummodo in anno parit ova duodecim aut paulo pauciora, nec continuis diebus, sed binis ternisq; interpositis. Primipara octona maxime edunt. Columella lib. VIII. ter anno ferè partus edere, ac que foveat ova, totam tempus fecunditatis aut excludendis aut etiam educandis pullis consumere. Quapropter vere icon debet esse fœmina pudica & fecunda, que tam propter πολυτεχνία honestam, quam felicem εὐτεχνία merito commendatur. Cujus utriusq; res Aristoteles 1. Rhetoric. meminit, ubi ait: Si ergo ea est felicitatis natura, necesse est eius partes intelligi, præclarum genus, amicitias tum multorum tum bonorū, divitias, sobolem & copiosam & probam, senectutem vegetam. Multo autem adhuc præclarior est sententia D. Augustini in libro de viduitatis bono. Non ideo, inquit, laudanda es, quia filios habes, sed quia pie illos nutrire & educare studes. Ut enim nascerentur fecunditatis, ut vivant felicitatis est, ut autem pie instituantur, voluntatis est & potestatis. In illis homines tibi gratulantur, in hoc imitantur. Hac ille. Quanta autem fuerint immunitates & privilegia eorum, qui in utroq; genere πολυτεχνία & εὐτεχνία excelluerunt præsertim apud Romanos, restanter passim Iurisconsultorum libri.

XXI.

CUM PUDORE
LÆTA FOECUNDI-
TAS.

*Alte beatæ formæ & numerosæ copiæ prolis,
Vt sim matronis dulcis imago bonis.*

F 3

OLO:

CANDOREM vult Isidorus lib. XII. Originum sic nuncupatum, quod totus sit plumis albis praeeditus, graeca derivatione, cum $\beta\lambda\alpha$ totum significet. Exprimit autem haec avis ob suum candidum colorem apud poetas & alios (quod & Pierius testatur) animi candorem & simplicem integritatem. Eamque ob causam hoc symbolum familiare habuit Ludovicus de Aquino, quo ostendere voluit, eundem animi candorem & fidem, quam majore ipsius semper erga Reges suos constanter observasset, se quoque toto sua vita cursu religiose retenturum esse. Non minus autem spectat ad omnes viros egregios, placidis & apertis erga cunctos moribus praeditos, quive, quantum honeste possunt, quaevis in optimam partem interpretari solent. Commemorant autem Pierius Valerianus in Hieroglyphicis ejusmodi candidorum virorum suis temporibus extitisse tria exempla maxime memorabilia. Iovianum nimirum Pontanum, nobilitatis Neapolitanae praecipuum, quem testantur ingenia quaevis bona & praecleara singulari animi promptitudine fovisse ac promovisse. Alterum nominat M. Antonium Sabellicum, ipsius Pierii praecceptorem, quem affirmat ne adversarios quidem apertos voluisse lacessere, sed potius omnes alba, ut dicitur, linea notasse. Tertius Roma fuit Pomponius Letus, nomine, re & animo erga omnes hilaris, facilis & placidus, tantum suis studiis sine injuria, immo cum aliorum multorum utilitate, intentus. Utinam nostra quoque aetas talia candidissima pectora, & cygnos unicoloris plurimos proferret; minus profecto esset ubique, locorum & gentium contentionum & rixarum perniciosissimarum. Sed haec optare quidem licet, sperare vero vix conceditur, qui Candor in hoc aëvo res inter mortua paene est.

XXII.

UNIUS COLO-
RIS.

*Salvete ingenii divum unica cura poeta,
Pectora salvete o candidiora nive.*

DE

XXIII.

DE Cygnis aliquid dictum est quoque in priore centuria, ubi exposuimus veterum de cantu ipsorum ad te mortem dissentientes opiniones. major tamen eorum numerus esse videtur, qui hunc musicum concentum illis attribuant, tam ex sacris quam profanis autoribus. Sic Aristoteles lib. IX. de hist. Animal. cap. XII. expressit scribit: Canere soliti sunt, ac precipue jam jam morituri. Volant enim in pelagus longius, & jam quidam in mari Africam navigarunt, & multos canentes voce flebili, & mori nonnullos conspexere. Cum quo consentit Ovidius, ubi ait:

Carmina jam moriens canit exequialia Cygnus.

Et Horapollus lib. II. cap. XXXIX. scribit: senem musicum volentes Aegyptii monstrare Cygnum pingunt, quod senescens ἠδύτατον μέλι, id est, suavissimum concentum edat. D. Nazianzenus etiam oratione de Theologia XI. & in carmine ad Nemesium hac similitudine utitur, sicuti quoque D. Chrysostomus in comment. ad Epistolam S. Pauli Philippensibus inscriptam ὁμοίως hanc illis tribuit. Faciunt itidem hujus rei mentionem Plato in Phaedone. Cicero I. Tuscul. quaest. Isidor. lib. XII. & alii plures. Et proverbium est notum: Κύκνειον ἀσμα, Cynea cantio. Dubitant contra de hoc cantu, Plinius lib. X. cap. XXIX. & Aelianus varia Hist. lib. I. cap. XIV. quamvis in lib. V. de Animal. & lib. X. Aristotelis locum confirmet. Usus est autem hoc simbolo vir quidam magni nominis, qui mundi hujus vanitatibus valedicens, totum se tradidit divinis meditationibus & sacris rebus, nihil aliud cogitans quam de felici exitu ex hac vita, atque ideo Cygnum sepulchro imposuit. Alii generaliter viris doctis hoc tribuunt, qui ante obitum nihil aliud agunt neque meditantur, quam quae posteritati, tanquam Cyne cantiones, plurimum utilitatis afferre possint. Legitur etiam adjectum, SUAVIUS UT CANAT.

XXIII.

SIBI CANIT
ET ORBI.

*Ipsa suam celebrat sibi mens bene conscia mortem,
Ut solet herbiferum Cygnus ad Eridanum.*

G

PHILO.

XXIV.

DHILOSTRATVS lib. I. Iconum de Phaethon
 (quod etiam Aelianus lib. I. de Animal. notavit)
 Cygnis ait, leni atq; in itinere congruo ad cantum
 utuntur Favonio. Et D. Nazianzenus in elegan

illa epistola ad Celeusium praesidem, improban-
 quacitatem, & contra commendans taciturnitatem, hac ha-
 bet; Sed nos quorum gratia quispiam vel in solitudinem con-
 cesserit, ut musicam audiat, si quando Zephyro spiranti alas n-
 stras permiserimus, jucundum quid & concinnum modul-
 mur. Praefert autem eo in loco Cygnorum suavem quamvis r-
 rum cantum hirundinum intempestive garrulitati, ac intro-
 ducit Cygnos eo, ut diximus, modo hirundinibus respondente.
 Sunt qui velint ventis istis Favoniis spirantibus Cygnos etiam
 facilius concipere, quod in medio relinquimus. Est autem ha-
 similitudo admodum conveniens viris doctis & litteratis, ac
 que in primis poetis, quibus ad sua studia prosequenda & excu-
 lenda, & doctrinae praeclara monumenta elaboranda, opus e-
 Mæcenatum favore, & auxilio, quibus ad omnia reddantur
 alacriores, secundum versum Martialis,

Sint Mæcenates, non deerunt Flacce Marones,

Ac Senecam in Hippolyto,

Ingenia melius recta se in laudes ferunt,

Sinobile manimum vegeta libertas alit.

Extat quoq; hujus argumenti Petri Costalii Galli haud inde
 Etum carnem,

Non canit affaeta Cygnus vocalis in unde,

Ni Zephyri spiret mollior aura sibi &c.

Quare alibi additur; ZEPHYRIS ASPIRANTIBUS
 Quidam à contrario sensu ascribunt, ABEST CURA AURA
 PARATIS? quibus scilicet ad studia omnia subsidia sunt de-
 negata.

XXIV.

ASPIRET MOL-
LIOR AVRA.

*Dulcis sonum mollis Zephyrus demulcet olorem:
Et vatum extimulat pectora dulcis honos.*

KΥΚΝΟΥ *græcum vocabulum latini quoque retinuerunt, ἀπὸ τῆς κυκᾶς τῆς ἰλιῶς, id est, quod cœnum scrutari ac turbare propter cibum soleat, ut vulgus Varinus. Estque fabula apud Ovid. lib. II. Metamorph. de Cygno nota, quod libenter versetur in locis palustribus, ut evitet fulmina, quæ plurimum metuit. Nam fingunt poëta, regem Liguria filium Stheneli Phaethonti materno genere prox. in Cygnum mutatum. Pausanias in Atticis Cygnum Ligurum regem Musica laude clarum post mortem ab Apolline in sui nominis avem transformatum scribit. Sic Laurum quoque, sub qua hic Cygnus securitatem quarit, immunem esse à fulmine, & hoc quasi privilegio à Iove donatam, vetustas existimavit, de quo plura in prima Centuria differuimus. Intelligitur autem sub Cygni imagine integritas, modestia, candor & animi bonitas, quæ universa protectione & umbra solius virtutis tutum præstare, vitamq; ab omni labe integram conservare possunt. Quemadmodum enim laurus etiam in horridissima hyeme sua folia virentia retinet, ita quoq; virtus semper viget floretq; etiam in rebus asperis & adversis, suiq; sectatores quo vis tempore egregie tuetur & conservat. Cum autem Ethnici scriptores tantopere virtutem commendent tantiq; faciant, quid nobis Christianis de verâ pietate, cui omnes virtutes merito famulantur, sentiendum dicendumq; erit? Quare S. Paulus quoq; 1. ad Tim. IV. recte nos admonet, ubi inquit: ἢ ἡ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος; ἢ ἡ εὐσεβεία πρὸς πάντα ὠφέλιμος ἐστὶν, ἐπαγγελίας, ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. Quod Plato quoque quasi per transfennam vidit in Epinomide. Nemo sane nobis unquam persuadeat, majorem esse virtutem generi humano, quam pietatem. Quibuscum utiliter conferantur versus Lucilii, quos refert Lactantius lib. VI. c. V.*

XXV.

NIL FULGURA
TERRENT.

*Fulgura non metuo, pellunt ea germina lauri;
Fortuna insultus despicit integritas.*

G 3

ARISTO-

ARISTOTELES lib. IX. cap. XII. οἱ κίνοι, *inquit*, εἰσὶ εὐβίοτοι, καὶ εὐεβείς, καὶ εὐτεκνοί, καὶ εὐτροφοί, καὶ τὸν αἰετὸν εἶν ἀρχήται, ἀμυώμενοι νικῶσιν, αὐτοὶ ὃ ἐν ἀρχῇσι μάχης. *Qua* ita vertit *Gaza*: Nec probitate vitus, morum, prolis, & senectutis vacant; Aquilam, si pugnam inceperit, repugnantes vincunt; ipsi autem nunquam nisi provocati inferunt pugnam. Quod idem quoque Oppianus, Plinius, Aelianus & alii tradunt. Exprimatur autem hac similitudine is, qui sine justa causa neminem offendere, aut cum ullo contendere cupit, qui ve adversarios animo magno contemnit, attamen eosdem prude. & quoque & cordatus non plane negligat, ac nimium provocatus ac lacepsitus quoque de sua defensione cogitet. Quare Aristoteles quoque III. Ethic. Nicomach. fortitudinem tradit esse quoddam medium inter metum & confidentiam. Quae copiosius explicat Seneca in quadam Epistola ad Lucilium, his verbis: Fortitudo non est inconsulta temeritas, nec periculorum amor, nec formidabilium appetitus, sed est scientia distinguendi quid sit malum & quid non sit. Atque haec quidem, ut ἠδύμων dicta, non sunt improbanda, cum defensio justa jure divino at humano sit concessa. Sed in schola verae pietatis Christianae, quae etiam inimicis benefacere jubet, adhuc multo meliora praecepta traduntur. Magna enim est virtus (*inquit* Isidorus) si non laedis à quo laesus es. Magna est fortitudo, si etiam laesus remittas. Magna est gloria, si cui potuisti nocere, parcas. Eodemque sensu Lactantius lib. VI. cap. XVIII. reprehendit Ciceronem, quod lib. I. offic. dicens, eum virum bonum esse, qui pro sit quibus possit, nemini noceat, nisi lacepsitus injuria, simplicem veramque sententiam duorum verborum additione (nimirum, lacepsitus injuria) corruperit.

XXVI.

NEC SPERNO,
NEC METUO.

*Nec pugnam occipias, sed te oppugnantibus offer,
Sic hostis poteris victor abire tui.*

GRUS

Rus à sono dicta putatur, grecis ῥέου, quod generis epicæni est, sicuti & latina vox: videtur autem germanica appellatio à græca derivari. De gruum vero excubiis & vigilantia Aristoteles lib. IX. de hist. Animal. cap. X. Plinius lib. X. cap. XXIII. Aelianus lib. III. cap. XIII. Plutarch. de solertia animal. Basil. M. homil. VIII. hexaem. Horapollo lib. II. cap. XCIV. & plures alii eadem prorsus tradunt, quæ omnia Isidorus lib. XII. Orig. quasi in epitomen contrahens ita expressit: Nocte autem excubias dividunt, & ordinem vigiliarum per vices faciunt, tenentes lapillos suspensis digitis, quibus somnos arceant, hoc quod cavendum erat, clamor indicat. Quæ vera est imago hominis industrii & diligenter ab hostium insidiis sibi caventis, secundum Horapollinem. Hinc Alexander Magnus (ut refert Ammianus Marcellin. lib. XVI.) vigilandi exemplum sumsisse videtur, cum fortunam tam suam quam suorum non temere aliis in exercitu crederet. Dicitur enim anea concha pelvi supposita, brachio extra cubile protento, pilam argenteam in manu tenuisse, ut cum nervorum rigorem sopor luxasset infusus, gestaminis lapsi tinnitus abrumperet somnum. Quod alii Aristoteli attribuant. At contra Thrasybulus Athenas à jugo triginta tyrannorum liberans, noctu suis omnibus nimis secure stertentibus, irruptione hostili in domum facta fuit oppressus. Quare Plato v. legum præclare hoc etiam subiicit. Vniuersi enim homines cuiuscunque actionis participes, quandoquidem sibi ipsis & actionibus animum advertant, omnia pulchre & bene faciunt, non autem attendentibus aut vecoribus contraria eveniunt. Cum quo Plautina sententia in Rudente convenit,

vigilare decet hominem

Qui vult sua temporis conficere officia,

Nam qui dormiunt libenter, sine lucro & cum malo quiescunt.

Alibi ascriptum legitur, NUNQUAM DECIDET.

XXVII.

NE IMPRO-
VISO.

*Excubias vigilanter agas, tibi ne irruas hostis,
Ceu vigil exemplo te mones ordo gruum.*

H

DE

XXVIII.

Egruum volatu, Cicero lib. II. de natura deor. ex Aristotele (qui lib. IX. Hist. Animal. illas ab ultimis Schytharum campis & Troglodytica regione advenire, memoria prodidit) eleganter hac exponit. Grues, cum loca calidiora petentes maria transmittant, trianguli formam efficiunt, ejus autem summo angulo aë ab eis adversus pellitur, deinde sensim ab utroq; latere itaquam remis, ita pennis cursus avium levatur. Basis autem anguli, quam efficiunt grues, ea tanquam è puppi ventis adjuvatur, eaq; in tergo prævolantium colla & capita reponunt. Quonia ipse dux facere non potest, nam non habet ubi nitatur, revolat ut ipse quoq; acquiescat. In ejus locum succedit una ex iis qua acquieverunt, eaq; vicissitudo in omni cursu conservatur. Hac ille. Atq; ex eo congruere, id est, convenire in vicem, à gribus dictum, qua non se separant, sive cum volant, sive cum pascuntur, ut Festus habet. Sed Aelianus in super lib. II. cap. I. addit, unamquamq; gruem ante volatum lapidem devorare, ut & unde pandere possit habeat, & adversis incurssiones ventorū firmamentum assequatur. Id tamen Albertus & alii improbat. Rectius itaque Plinius libro sæpe cōmemorato cap. XXIII. Certum est, inquit, Pontum transvolaturas, primum omnium angustias petere inter duo promontoria Crin-metopon & Carambin; mox saburra stabiliri, cum medium transierint; abjici lapillos è pedibus cum attigerint continentem, & è gutture arenam: cui etiam Solinus astipulatur. Representatur hac iconè prudentia singularis, qua apto & opportuno tempore ita verba & facta omnia moderatur, ut inde nihil detrimenti ulli accidere queat. Additur quoque Vel, CVM PONDERE, ostendens sine labore, ac molestia, ac vigilantia nihil laude dignum effici posse. Vel ITER TUTISSIMUM.

XXVIII

LOCO ET TEM-
PORE.

Mira fides, Palamedis avis lapide obstruit ora.

Tu quoque ne noceat garrula lingua cave.

H 2

QUI

QVI velit de diversis. Accipitrum generibus ex-
 quisite omnia cognoscere. Gesnerum, & nuper
 Augusta Vindelicorum ex nostris membranis li-
 brum Friderici II. Imperatoris de Aucupio ele-
 gantibus typis excusum, consulat. Quidam nostros Sparvianos,
 veterum Nisos esse existimant, nonnulli vero accipitrem pa-
 lumbarium vocant. Quia ratione autem sint accipitres tra-
 ctandi, ne temere oberrent, aut difficulter ad dominum rede-
 ant, idem Gesnerus ex pluribus autoribus copiose tradit. Solet
 autem aucupii familiarior & obsequentior redditus Accipiter,
 tantum invitatione sibi ad scapum sive, ut vulgo vocant, re-
 vocatorium sponte rursus advolare. Porro instrumentum istud
 alatum, cui in medio aliquid carnis alligatur (ut diximus) re-
 vocatorium vulgo nominant, Budaus in Philologia scapum,
 Galli vero rapped & loirre dicunt, forsitan à loyer, quod prami-
 um significat germani, ein Luder. Etsi autem secundum Plau-
 tum in Captivis,

Omnes profecto liberi libentius sumus quam servimus,
 Ac homini ingenuo nihil sit difficilius quam imperium praefer-
 tim durius ferre, cum Homerus quoque Odyss. VII. dimidiū vir-
 tutis ille perire afferat, quam servilis necessitas captum teneat.

ἄμισυ γὰρ τ' ἀπερῆς ἑμαίνοντα ἐυθύονα ζῆς

ἀνεγέ, εἴτ' αὖ μιν κατὰ δ' ἑλίον ἤμαρ ἔδρασι, id est,

Dimidio mentis privavit Iuppiter illum,

Servilis quemcunque virum fors cœperit unquam.

Hoc tamen omne de nimis aspera & iniqua servitute accipien-
 dum, cum idem Plautus in Aulone dicat,

Facile est imperium in bonis.

Ac Claudianus lib. III. de laudibus Stiliconis.

Fallitur, egregio quisquis sub principe credit

Servitium: nunquam libertas gratior extat.

Alii ascribunt, VITRO AD VINCVLA REDIT.

SPON

XXIX.

SPONTE MEA,
NON VI.

*Sponte mea redeo, mihi cum victoria parsa est,
Nec vis me vocat, ast aucupis obsequium.*

H 3

FAL-

XXX.

FALCONES alibi nobiliss. (ut testatur Sigismundus Baro ab Herberstein, in descriptione Moscovia) magnitudine eximii, quos Gyrfalcones alii appellat, in illius provincia asperis ac inaccessis rupibus inveniuntur, quos incolæ ad cygni, gruis & aliarum avium auctupia usurpare solent. Paulus Iovius similiter in libello de legatione Moscovitica scribit, apud lungros & Vgolicos in altiss. montibus capi Falcones præstantiss. quorum quidam sint candidi guttatis pennis, & Herodios vocat, quanquam Arist. hoc nomen potius Ardeis attribuerit. Horum singularem generositatem commemorat Olaus Magnus in historia Septentrionali, lib. XIX. cap. IV. Nam sub auroræ tempus avem aliquam, quam per noctem ad calorem naturalem fovendum in istarum regionum frigoribus acerrimis tenuerat, rursus incolumem dimittere fertur. Hieronymus Ruscellus, qui hoc symbolum Nobili Anglo Richardo Scelleio assignat, de Phasiano dimisso loquitur, eoque hunc nobilem declarare voluisse scribit, se nihil prius neque antiquius habiturum, quam ut in omnibus dictis & factis integram fidem retineat, generisque sui nobilitatem sartam tectam conservet, parcendo inferioribus, & erga omnes comitatem & benignitatem singularem usurpando. Non aliter Claudianus quoque lib. II. cum Stilliconi clementia laudem tribuisset, adjungit illi simul germanam sororem ipsam fidem:

Huic divæ germana fides, eademque fororis
Corde tuodelubra tenes.

Et paulo post,

Hæc & amicitias longo post tempore firmat,
Mansuroque adamante ligat, nec nobile mutat
Ingenium, parvæ strepitu nec vincula rixæ
Dissolvi patitur,

XXX.

**FIDEM SERVABO
GENVSQVE.**

*Non necat accipiter, tenuit quem nocte volucrum,
Sic servare solet mens generosa fidem.*

FALCO

XXXI.

ALCO capitis velamento (quod vulgo capellum vocant, de quo prolixè agit Fridericus II. Imper. lib. II. de arte venandi cum avibus) involutus, atque vinculis sive loris pedum, quos calceos Accipitrarii nominant, impeditus, quamquam liberè hinc inde vagari nequeat, nihilominus tamen in altum evolat, & saltè cupiditatem suam persequendi, capiendi aves promptam & alacrem præseferre videtur. Eoq; symbolo vir doctiss. Alphonsus Massarius exprimere studuit voluntatem suam cupidiss. bene de aliis merendi, atque in hoc suo proposito constanter perseverandi, licet multa impedimenta illi objiciantur, & sæpe ab aliis laudabile hoc suum institutum impediatur. Cum quo Alciati Emblemata de puero manum alatum erigente, & alteram à lapide depressam gestante convenit. Nec ullum dubium est, nostris quoque temporibus multa ingenia præclara, ad quævis magna ac laudabilia apta, propter contemptum & neglectum torpescere, quod Plautus quoque in Captivis deploravit.

Sæpe summa ingenia in occulto latent.

Ac nota est Juvenalis sententia,

Haud facile emergunt, quorum virtutibus obstat
Res angusta domi.

Quod si major liberatus in ejusmodi homines ab illis, qui in vesanum luxum, & alias voluptates illaudabiles sua bona inutiliter & male insumere sæpe numero solent, impenderetur, ac benignius foverentur, procul dubio non sine ingenti utilitate Reip. plures præstantes viros utiles esse mus habitari. Est autem integrum distichon, unde hoc dictum est sumtum, Properii lib. II. Elegiarum ad Musam.

Quod si deficient vires, audacia certe
Latus erit, in magnis & voluisse sat est.

XXXI.

ET VOLUISSSE
SAT EST.

*Sapius excelsis tenuis res officit ausis,
Et tamen atrollit mens generosa caput.*

I

NON

NON caret sua quoq; admiratione pugna illa falconis cum ardea nam si hac accipitrem vel falconem in sublimi potest superare, & sibi illum subjicere, suis excrementis in eum emisit, pennas ipsius corrumpit, & ad putredinem perducit. Quare Falco hoc quanto potest studio evitans, & naturali instinctu sibi cavens, tamdiu ex obliquo cum illo in aere contendit, donec tandem occasione oblata superior factus ardeam magno impetu deturbet. Quis magis evidenti similitudine belli incertos ac fallaces eventus representari posse existimet? de quo omnium veterum scriptorum plurima graves extant sententiae; & notus est versiculus Homericus, λ. σ.

Ἐὐν ἔδυσάλιθ, καὶ τὸν κτανέοντα κατέντα,

Communis Mars inque vicem perimit perimentem,

Seneca quoq; Natural. Quæst. lib. IV. ubi de Pöpeio ac Lepido illi sermo est, cum ille alienum exercitum fugeret, hic vero suum, inquit: Ex quo liquere mortalibus possët, quam velox foret ad imum lapsus ex summo, quamq; diversa via magnam potentiã fortuna destrueret. Legitur quoq; ascriptum, NULLA SALUS BELLO: pacem te poscimus omnes. ex Virgil. XI. Aeneid. Item; VT LAPSU GRAVIORE RUANT. ex Claudiano lib. I. in Ruffinum.

jam non ad culmina rerum

Injustos creviffe queror; tolluntur in altum

Ut lapsu graviore ruant.

Cum quo congruunt versus poeta veteris, relati ab Aristot. II. Rhetor. ex Mureti versione.

Fortuna multos sæpe in altum provehit.

Non quod bene illis esse consultum velit,

Sed ut inde casu insigniore corruant.

KOM

XXXII.

EXITUS IN DU-
BIO EST.

*Sunt dubii eventus incertaq; praelia Martis:
Vincitur haud raro, qui prope victor eras.*

Npriore Centuria dictum est, testudinem esse sym-
bolum tarditatis quæ tamen conjunctam habeat
constantiam aliquam & assiduitatem. Accipitrem
vero celeritatis non quoq; nimis temeraria notam
esse constat. Si igitur hæc duo, salutaris cunctatio,
& bene præmeditata celeritas pro re nata recte usurpentur, a-
ctiones indefelicem sortiuntur exitum. Cum quo convenit tri-
tum proverbium græcum *σπεῦδε βραδέως*, id est, festina lente,
quod à duobus præcipuis Imperatoribus Roman. Augusto &
Tito crebro fuit usurpatum. Et Gellius lib. x. cap. xi. eo manuis-
se Augustum perhibet, ut ad rem agendam simul adhibeatur &
industria celeritas & diligentia tarditas, ex quibus duobus
cõtrariis fiat maturitas, cum maturum, secundum Nigidium,
ex eodem Gellio sit, quod neq; citius est neq; serius, sed medium
quippiam & temperatum. Notum autem est, quantum Fabii
Maximi cunctatio utilitatis Reip. & contra Minutii ipsius
Magistri Equitum præcipitantia detrimenti attulerit. Vnde
Plato VII. de Rep. ait, τὸν σπεῦδοντα ταχὺ πάντα διελθεῖν, μᾶλλον βρα-
δύων, id est, Eum qui festinat celeriter omnia percurrere, magis
retardari. Ex quo vulgaris factus est versiculus

Tardius absolyit, qui nimium properat.

Est autem hoc symbolum inprimis convenientiss. principibus
& aliis magnis viris, qui aliis præfunt, quo admoneantur, ne
aut voluptatibus & affluentia omnium rerum, aut successu pro-
spere, & nimia potentia insolentiores facti, sua ignavia & so-
cordia, vel ex aduerso temeritate & vehementia, interdum
sua dignitati & existimationi indigna committant, & perpe-
scent. Rectè etiam Sophocles:

Φρονεῖν ὅ οἱ ταχεῖς, ἐν ἀσφαλεῖς,

Periculosa est præpropera prudentia.

XXXIII.

PRO RE NATA.

*Et tardus nimis, & praeceps nimis esse caveo,
Ille sapit medium qui inter utrumq; tenet.*

ES NERVEX pluribus autoribus, qui de Accipitres ad radios solares vitia pennarum, veteribus abjectis, corrigere, & quasi rejuvenescere soleant docetq; simul, quæ applicari debeant, ut hoc desultivum acceleretur, & eo celerius nova renascantur. Quo indicatur, alicujus in flagitiis viventis propositum laudabile in mutando eo genere vitæ in meliorem statum. Idq; in primis piæ Christiana μετανοία, sese ad DEUM convertentibus convenit, qui nihil aliud cogitant, nec in votis magis habent, quam depositis omnis improbitatis & humana depravationis sordibus, in vera innocentia & puritate secundum divinam voluntatem & mandata ipsius vivere, ac secundum S. Paulum ad Corinth. veterem hominem exuere, novumq; induere, qui desideria carnis vincat, & semper τὰ ὑπερβόια sapiat. Atq; ita quoque nonnulli Doctores sacrarum literarū dictum Iobi cap. XXXIX. interpretantur, ubi ait: Numquid per sapientiam tuam plumescet accipitur, expandens alas suas ad Austrum? quamvis in græco textu legatur, ἐκ ἧ τῆς σῆς ὀπισθίμης ἐξηκέν ἑξαχθ; id est, numquid per intelligentiam tuam volat accipiter? Sed inter alia plura sanctorum Patrum hujus argumenti præclara dicta placuit admodum eruditum & grave carmen B. Nazianzen. hic ascribere.

σκέυαζε σεαυτὸν ὡς τὰχ
 ψυχῶν πλεώσας τὸ λόγῳ καὶ τιμίῳ,
 μὴ δὲν πωροσὸν, ἀλλὰ πᾶν ῥήμας βάρῃ
 βίς ματαίς καὶ κακῶν τῶν ἐνθάδε.

Quos versus ita reddidit amicus noster singularis, D. Cunradus Rittershusius, totidem senariis.

Sic te para, ut se mens cito ad cœlestia
 Alata libret vi rationis optima,
 Superfluum nil te aggravet, jactis procul
 Inaniis vitæ hujus ac molestis.

XXXIV.

RENOVATA
IVVENTVS.

*Exuviiis vitii abjectis, decus induit recti,
Ad Solem ut plumas accipiter renovat.*

FINGI.

INGITVR hic accipitur per aerem volans prada
caussa, ut Ovid. quog, lib. XI. Metamorph. fecit

Rapto qui vivit, & omnes

Terret aves

Perdicem jam captam suis unguibus tenens, qui ta-
men nihilominus alias hujus generis aves avolantes, comite-
cane, qui illas excitat, intentis oculis persequitur. Quo inge-
nioso symbolo (quod extat apud Lucam Contilem) homo indu-
strius laboriosus ac cupidus discendi representatur, qui non so-
lum singularem doctrinam sibi comparavit, sed etiam indies
uberiorem scientiam conquirere, & luculentiore cognitione
nem adipisci studet. Nam secundum Menandrum,

ἀλωτὰ γίνετ' ὀπιμελεία καὶ πόνος,

ἀπαντὰ πάντα τὰ ζητούμενα:

Comprehendi possunt industria & labore,

Omnia prorsus quæ inquirentur.

Quod Sophocles adhuc brevius voluit exprimere.

τὸ ζητέμενον ἀλωτὸν, ἐκφεύγει δὲ τ' ἀμελέμενον,

Quod quaeritur, comprehendi potest, effugit autem quod
negligitur.

Ascriptum quog, legitur, PROVIDE ACCELERO, quo commen-
datur utilis εὐλαβεία & prudens cunctatio, & , ut Sophocles in
Electra subjicit,

φιλεῖ γὰρ ὀκνεῖν πράγμα ἀνῆρ πράσων μέγα,

Qui facinus ingens tentat ille lentus est:

Est autem secundum Suidam εὐλαβεία, ὁ εὖ πραγμάτων ἴπλαι-
βανόμενος. id est, qui bene & circumspēctē res capessat: & Euri-
pides in Phæniſſis eam commendans plurimum, dicit esse
χρησιμωτάτῳ θεῶν, id est, maxime salutare numen. Pulchrè Phi-
lemon in Catapseudomēno:

πάντ' ἐστὶν ἐξυρεῖν, εἰάν μὴ τὸν πόνον

Φύγη τις ὅς ἀρόσσει τοῖς ζητημένοις:

Omnia possunt inveniri, si modo non laborem

Fugerit aliquis, qui rebus indagandis adhæret.

XXXV.

PARTA TENENS,
NON PARTA SE-
QVOR.

*Multa licet fido sapiens in pectore condat,
Plura avido tamen usque appetit ingenio.*

K

DE

DE vulturibus, qui *gracis* ὑἴτες sunt, hac apud Plinium sapius laudato libro legimus: Triduo ante vel biduo eos volare, ubi cadavera sunt. Quod Aelianus lib. II. cap. XLVI. copiosus ita exponit: In hominum cadavera vultures infestissimi feruntur, in qua incurrentes tanquam hostilia invadunt, & hominem vicinum ad moriendum, quando supremum vita diem agat, diligenter observant. Expeditos in bello exercitus praesensione quadam consequuntur, plane scientes, quod ad bellum profiscantur, & quod omnis pugna strages edere soleat. Idem D. Basilus & D. Ambr. in Hexaemero tradunt. Sic Plautus in Truculento,

Illud est, vide ut jam quasi vulturii triduo
Prius praedivinant, quo die e suri fient,
Illum inhiant omnes.

Horapollo quoque lib. I. cap. XII. tradit hieroglyphice inter alia vulturem nocere rerum praecognitionem. Nam ad eam partem exercitus sese convertere solere, ubi major est futura clades, sibi ex cadaveribus alimentum seponentem & in futurum promittentem reservantem. Est autem icon certe conveniens in homines avaros, rapaces, & per fas nefasque aliorum bonis insidiantes. Unde Apuleius caesidicos & improbos rabulas forensis vocavit vultures togatos, sicuti Cicero quoque in Orat. pro Sextio, Gabinium & Pisonem, qui pretio omnia nundinarentur, ac ad se rapere, vulturios paludatos nominavit. Quo etiam pertinent haeredipeta & testamentorum captatores. Unde & graecum proverb. ἄπειρα ὑἴτες: vulturum ritu. Et hos quidem Lucianus in suis dialogis, & Martialis irridet, cum alibi passim, tum in illo Epigrammate:

Cujus vulturis hoc erit cadaver?

Ac Seneca lib. XV. Epist. XCVI. hos describens: Amice, inquit, aliquis agros idet, probamus. At hoc si haereditatis causa facit, vultur est, cadaver expectat.

XXXVI.

QUAM CUPIDE
EXPECTO.

*Vultur præda inhians est captatoris imago.
Heu quam plena etiam sunt fora vulturibus!*

PELECANVS sive Pelecanis, quae graecis est ^{πελεκάνη} *pelecanus*, describitur ab Aristotele lib. VIII. Animal. & lib. IX. quam avem Plinius, & eum secutus Gaza, verterunt plateam, est q̄ apud Ciceronem lib. II. de Natur. Deorum platealea (nisi sit error scribarum.) Oppianus lib. II. de Aucupio, nō Pelecanum, sed ^{πελεκάνη} *pelecanus* nominat, nec videtur ab Onocrotolo distinguere, quod tamen Gesnerus improbat, & Pelecanum germanice interpretatur ein Löffelganß / quae frequens admodum in Anglia esse dicitur. Quamquam vero de sauciente proprio rostro pectus, & pullis ex eo sanguinem excipientibus apud veteres scriptores (quantum ego sciam) nulla fiat mentio, & Isidorus quoque lib. XII. orig. dubitanter de hoc loquatur, ubi ait: Fertur enim, si verum est, eam occidere suos natos, eosq̄ per triduum lugere, deinde seipsam vulnerare, & aspersione sui sanguinis vivificare filios: cum tamen tam sacri quam profani auctores hac similitudine crebro utantur, & omni laude digniss. Rex Alphonsus eo symbolo uti voluerit, nos quoq; hoc loco ejus facere mentionem non inconveniens esse putavimus. Quo indicare voluit, nihil sibi esse antiquius, quam populum sibi commissum & vera justitia ac aequitate regere, & simul ab omni vi adversariarum illos salvos & incolumes conservare. Seq; idea non solum opes omnes suas, sed sanguinem quoq; & ipsam vitam constituisse impendere. Potest etiam ad φιλοσοφίαν & amorem parentum & qui eorū loco sunt, in liberos referri, de quo memini me Ravenna legisse ad hanc picturā additum hoc distichon.

Magnus amor, permagna fides, quam maxima virtus,

Alterius vitam morte parare sua.

Quare sancti patres, hoc mystico sensu ad CHRISTI nostri Salvatoris unici sacrosanctam passionē pie admodum retulerent, ut videre est apud D. Hieronymum, & D. Augustinū, ac in primis in physiologo, qui S. Epiphano ascriptus est.

PRO

XXXVII.

PROLEGE ET
GREGE.

*Sanguine vivificat Pelecanus pignora, sic rex
Pro populo visa est prodigium ipse sua.*

DE Pelecano prater ea quæ jam dicta sunt, in Hieroglyphicis Horapollinis habetur, hunc non aliarum avium more nidum suum supra terram elatioribus locis construere, sed potius quadam innata simplicitate in scrobe aliqua humili, terra egesta, ovasua excludere. Sed idem Horapollo vult esse typum imprudentiæ potius quàm simplicitatis, nam dicit hanc avem, cum circa nidum in terra constructum ex bubulo stercore, aucupes ignem excitent, suis alis eum extinguere, conantem, seipsam amburere, & ita facile capi. At nobis priorem expositionem tanquam magis idoneam retinere placuit, una cum ascripta sententia, quæ legitur in Syracide inter alia utilissima modestia ac submissionis præcepta cap. III. *Altora te ne quasi veris, & fortiora te ne scrutatus fueris, sed quæ præcepit tibi DEVS, illa cogita semper, & in pluribus ejus operibus ne sis curiosus.* Græca paulo aliter se habent, hoc modo: χαλεπώτερα σε μή ζητεί αναιδιότητος, καί ισχυρότερα σε μή εξεζέει άφροσύνη. ά προσεταγή σοι, ταύτα δεχόνος όσιως. ε γάρ όστι σου χρεία. των κρυπτών βλέπειν όφθαλμοίς, id est, difficiliora captu tuo ne incogitanter vestiga, & fortiora viribus tuis ne exquire insipienter. Quæ mandata tibi sunt, de his pie cogita. Non enim opus tibi est intueri oculis abscondita. Quæ omnia graviter reprehendunt nimiam curiositatem & stultam animi elationem, ac contra commendant simplicitatem ac humilitatem, cum circumspectione tamen & prudentia conjunctam, non fatuam & inertem. Cum quo S. Pauli in Epistola ad Romanos cap. VIII. sententia insignis congruit, μή υπερφρονειν παρ ό δει φρονειν, άλλα φρονειν εις τό σωφρονειν, id est, non sapere supra quam oportet sapere, sed ad sobrietatem sapere. Euripides quidem in Medea σωφροσύνην dixit δώρημα κάλλιστον θεών, modestiam pulcherrimum donum deorum esse.

XXXVIII.

ALTIORA NE
QUÆSIVERIS.

*Noli altum sapere, aut aliena inquirere, ne mox
Culpa dei ex alto te tuampracipitem.*

IBIS

BIS à quibusdam ciconia Aegyptiaca nominatur, propter magnam cum ipsa similitudinem, sic in veterum nummis, potissimum Adriani, Aegypti denotat, quod ea regioni propria, & inquilina sit. Aristoteles lib. IX. Histor. Animal. cap. XXVII. (quem Plinius, Aelianus, Solinus, & alii sequuntur) distinguit in candidam & nigram. Candida apud Pelusium (vulgo Damiat, vel secundum alios Tenessa) nulla reperiuntur, cum in universa reliqua Aegypto habeantur. Nigra vero contra sola apud Pelusium sunt, alibi nusquam apparent. Aelianus lib. IX. Animal. cap. XXVII. ita peculiarem avem esse Aegypto tradit, ut si quis vi & impetu velit ex ea transportare, sibi ipsi mortem consciscat, & Plinius lib. X. cap. XLVIII. scribit à M. Egnatio Calvino praefecto aliquando tanquam rem inusitatam in Alpibus visam. Vocatur autem ὀφιοφάγος ab esu serpentum, & ovorum serpentivorum, quod Cicero lib. I. de natura deorum, testatur, atque eam ob causam ab Aegyptiis hanc avem colere refert (idque Diodorus Siculus & Ammianus Marcellinus quoque asserunt) quod à serpentibus & aliis venenatis bestiis regionem mundam conseruet, atque ideo teste Alexand. Aphrodisiensi lib. XII. prima philosophia, ante illum Herodoto lib. II. capitale fuit ibidem ibi interficere. Docemur autem ante omnia curam & sollicitudinem max. in pendendam patriam, quam Plato in Critone inquit esse τιμιωτέραν μητρὸς καὶ πατρὸς, id est, in majore honore patriam habendam quam matrem & patrem. Eumque imitatus Cic. in lib. de Republica & in Epistolis ad Atticum, patriam antiquiorem parentem appellat. Et Euripides in Phœnissis, nisi fallor:

εἰκὸς δὲ ταντὶ καὶ λόγῳ καὶ μηχανῇ
πατρίδος ἐργῶντας ἐκτονεῖν σωτηρίαν.

Convenit omni ratione & arte

Amantes patriam, salutem ejus curare.

XXXIX.

SOLI PATRIÆ.

*Nunquam excedit Ibis terra Mareotidis arvis,
Vt moneat quantum possit amor patria.*

L

DE

DE Ciconia in parentes gratitudine tam veterum quam recentiorum scripta plurima sunt in medio, & inter ceteros Platonis, Aristotelis, Ciceronis, Plutarchi, Oppiani, Aeliani, Horapollinis, Plinii, Valerii Max. Suida, & inter sacros autores Basilii Magni in Hexaemero, homilia. VII. ac in libello, de honore quo, afficiendi sunt patres in senectute, & Ambrosii in Genesin cap. v. legi possunt. Qui quidem universi in hoc consentiunt, quod gratam memoriam educationis & nutritionis praestita, juniores Ciconie diligenter observent, atq; ideo senio confectos parentes nunquam deserant, sed mutuis officiis eos foveant, ac magna cum cura pascant. Unde graeci elegans verbum ἀντιπαιδείην dirivarunt. Ac Budaeus in pandectis, quasdam leges ἀντιπαιδείκας exposuit ex Scholiaste Aristophanis, quibus cavebatur de alendis in senectute parentibus, & Petronius Arbiter vocat Ciconiam pietaticultricem. Quod Romini quoq; in suis nummis observarunt, ut imprimis in Hadriani, Ciconia est expressa, cum inscriptione, PIETAS AVGVSTA. Ac notus est veteris cuiusdam poetae versiculus,

ἰκανῶς βιώσεις γυροβασίων τὸς γονεῖς,

Diu vives, senectam si parentum nutrieris.

Quae autem ex adverso, mala, & tandem extrema perniciēs, sint expectanda ingratis & erga parentes iniustis liberis, exempla plurima tristitia & horrenda satis superque testantur, & S. Paulus in Epistola ad Ephesios cap. VI. ostendit quartum praeceptum singularem habere hac in parte adjunctam promissionem. Unde Homerus quoque (quamquam Ethnicus) de quodam graviter. ιλ. δ. protulit,

ἔδ' εἰ τοκίωσι

Ἐστὶν φίλοις ἀπέδωκε, μινωδάσι & δὲ οἱ αἰ αἰών.

Quos versus Pierius Hieroglyphicis ita vertit:

Et quoniam caris nunquam genitoribus æquum
Reddidit officium, immatura est morte peremptus.

XL.

HOC PIETATIS
OPVS.

*Orare illustris pietatis imago, parentem
Quando humeris gestat filius ipse suis?*

L 2

ÆLI-

XLI.

ELIANVS lib. I. cap. XXXVII. autor est. Ciconiam
 vespertiliones eius ovis pernicium molientes ad-
 modum caute vindicare. Nam cum hæ solo con-
 tactu ova illius sterilia & irrita reddere soleant,
 hoc remedio utitur, ut folia platani in nidos suos inferat, que
 vespertiliones ferre nequeunt, sed inde torpore affecta, nihil
 amplius nocere possunt. Nōo dissimilem proprietatem (ut idem
 autor habet) natura hirundinibus est largita. nam cum pariter
 blatta ipsorum ovis sint perniciose, matres apit folia ante pul-
 los projiciunt, atq; hinc omnis accessus blattarum prohibetur.
 De quibus proprietatibus Diodorus Siculus lib. II. præclaram
 habet sententiam, ubi ait: Proba enim natura omnibus animã-
 tibus magistra est, non solum ad sui conservationem, sed etiam
 ab illis procreatorum, idq; ob innatum studium & amorem vi-
 ta successiones in perpetuum stabilitatis perducens circulum.
 Recte autem usurpari poterit hoc symbolum à magnis, viris, qui
 contra invidia morsus quasi efficaciss. amuleto suam virtutem
 ac bonitatem opponunt, & amularum occultas machinationes
 singulari constantia ac fortitudine arcere ac irritas facere no-
 runt. Quare Euripides, referente Stobæo, virtutem non im-
 merito ita commendavit.

ἢ ἐς ἰν ἀρετῆς κτῆμα τιμιώτερον,
 ἢ γὰρ πέφυκε δόλον ἔτε χρημάτων,
 ἢ τ' ἀσφαλείας, ἢ τε δωπείας, ὄχλε,
 ἀρετὴ δ' ὅσα περ μάλλον ἀν' ἡρώδων δέλης,
 τόσα δ' ἔ μάλλον αὐξεται τελευτημένη.
 Non est virtute ulla possessio preciosior,
 Non enim submittit se neque pecuniis,
 Neque securitati, neq; adulationi vulgi.
 Sed virtus quo frequentius ea uti libet,
 Eo magis ctescit, perfectiorque fit.

XLI.

AUDENTIUS
OBSTAT.

*Virtuti invidia est hostis. verum illius omnes
Sincera insultus despicit integritas.*

L 3

ARDEA

XLII.

ARDEA, græcis ἐγὼδιον, quasi ardua dicitur secundum Isidorum lib. XII. propter volatum in altiora loca: Formidat enim imbres, & ideo supra nubes evolat, ut eorum procellas evitet. Quo autē altius volaverit, eo majorem tempestatem indicat. Ob quam causam Italice vulgo Aerone vel Airone nominatur. Atq; hoc præsignū tempestatis Aristoteles quoq; lib. IX. de hist. Animal. & Aelianus lib. VII. cap. VII. retulerunt. Vnde Virgilius lib. I. Georg.

notasque paludes

Deserit, atq; altam supervolat ardea nubem.

Sunt autem ardearum sive ardeolarum tria genera ex Aristotele loco indicato, & Plinio lib. X. c. LX. πέντα: id est, ardea pella: Leucon sive alba vel λευκον ἐγὼδιον, & Asterias sive Stellaris, qua & ὄρνις, h. e. pigra dicitur. Quadrat autem hoc symbolum in hominem prudentem & cordatum, qui fortune adverse tempestates in tempore prævidens, sibi mature cavere ac prospicere studet. Atq; ideo Cicero I. de Legibus à providendo prudentiam esse dictam ait, & lib. I. de Divinat. prudentes nos possi appellare providentes scribit. Sophocles quoq; hanc virtutem commendans inquit,

προμηθεῖα γ' ἐστὶν ἀνθρώποις μέγα.

Providentia enim hominibus lucrum est maximum.

Ac Seneca de virtutibus præclare scribit: Si prudens esse cupis, in futurum prospectum intende, & qua possunt contingere, animo tuo cuncto prospice. Nihil tibi subitum sit, sed totū ante prospicias. Qui enim prudens est non dicit: Non putavi hoc fieri, quia non dubitat, sed expectat, non suspicatur, sed cavet Cuiuscung; facti causam require. cum initium inveneris, exitum cogita. Alias additur: SUBLIMITATE SECURIOR.

XLII.

NATURA DICTAN-
TE FEROR.

*Prospicit atque fugit fortuna flamina prudens,
Ceu fugit imbriferos Ardea celsa notos.*

AVIS

XLIII.

Avis quadam pulcherrima & rarissima, qualis jam exsiccata cum palmis apud nonnullos visitur, in Moluccis reperitur insulis, quae mole corpore satis est parua, ob pennas verò longiores putatur mediocris esse magnitudinis. Haec (ut incola affirmant) nunquam in terra est conspecta viva, sed interdum ex animis in eam ex alto aëre decidit, ac inventa apud istos populos in magna habetur veneratione. Appellant autem lingua vernacula Manuco diatta, id est, Avicularum DEI, quia putant eam in paradiso nasci, quare apud nos quoque inde nomen sortita est. Hanc pedibus omnino carere constat, quamvis Aristoteles neget talem in avium genere reperiri, cum hirundines ἀποδῆς, sive κούφοι, secundum eundem, pedes habeant pilosos, sed ita minutos, ut his carere videantur. In maris vero dorso fila gemina nigra, cornuum instar utriusque in rectum extensa observantur, quorum usum peritiores rerum Naturalium esse existimant, ut foemina dum ova fovet in eodem dorso cavitatem efformante, istis vinculis mari alligetur atque ita in ipso pullos excludat. Melchior Quilandinus putat apud veteres esse Rhyntacen, cuius meminit Plutarchus in vita Artaxerxis: nec non Ctesias & Dion. Scriptores rerum Indicarum, alias tradunt in Mexicana regione existere aviculas, Cinzonos dictas, carentes pedibus & rore tantum viventes, ex quarum pennis Chineses artificiosiss. picturas concinnant. Congruit autem hoc symbolum in eos optime, qui rebus terrestribus ac caducis pretis ac contentis ad caelestia & aeterna semper toto animo convertunt. Quare alibi additum legimus, SUPERATA TERRA SYDERA DONAT. Vel, ΜΕΤΕΩΡΟΣ ΨΥΧΗ, id est, Sublimis anima, secundum pulcherrimum Nazianzeni versum.

214 Δυμὲ βλέψον ἄνω, καὶ θούριον δ' Ἰηλήθεο πάντων,

Sursum anime specta, terrenaque spernit cuncta.

TERRA

XLIII.

TERRÆ COM-
MERCIA NESCIIT.

*Felices nimium quorum super aethera mentes,
Sublata cuncta hac infera despiciunt.*

M

JULIUS

XLIV.

VLIVS *Cæsar Scaliger exercitat. 232. satis breviter aves describit cornutas, hisce verbis: Insula Cati-gan, quæ est in mari Sur, aves fert gallina magnitudine cornutas. Subtus arenas ad duos pedes ova alte condunt, unde vi Solis excludanter pulli, ut per se prodeant. Sic avis cuiusdam cornigera vel unicornis in aree eleganter incisa, cuius hic pieturam exhibemus, ante aliquot annos iconem ad me misit Medicus quidam Romanus, cum ejusmodi descriptione: Avis hæc Iaponica, quam hæctenus à nemine visam existimo, gallo gallinaceo aliquanto major est, toto corpore nigricans, præterquam sub inguine, quod albis plumis est conspersum, oculis promicantibus, collo oblongo, rostro rubro, cui ad summam partem capitis lapidosum cornu, primum molle, deinde indurescens metæ instar cineritio colore prominet. Huius generis duæ aves mas & fœmina ex insula Iaponica fuerunt transmissæ Romam ad Pontificem Pium V. sed mas periit, fœmina verò planè cicur facta diu supervixit. Hæc ille. Sicuti igitur ex mollissimâ cerebri materia, progressu temporis Naturâ producit solidum ac durum corpus (quod etiam non sine admiratione in tam vastis cervorû cornibus quotidie observamus) ita quoque consuetudine & exercitatione assidua, virtutem nobis comparare, & paulatim tanquam habitum firmiorem conquirere debemus, eius rei nobis Vlysses Horatius pulchre proponit lib. I. epist. II.*

Qui domitor Troiæ, multorum providus, urbes

Et mōres hominum inspexit, &c.

Præclare item Musonius lib. de Exercitatione, & prolixè de utilitate exercitationis, tam animi, quam corporis differit, omnesq; qui in ulla virtute proficere cupiunt, serio & graviter ad illam adhortatur, quæ apud Stobæum quari & legi possunt.

XLIV.

TEMPORE DU-
RESKIT.

*Cornua ceu molli nascuntur dura cerebro,
Virtutem assiduus firmat alitq; labor.*

M 2

DE

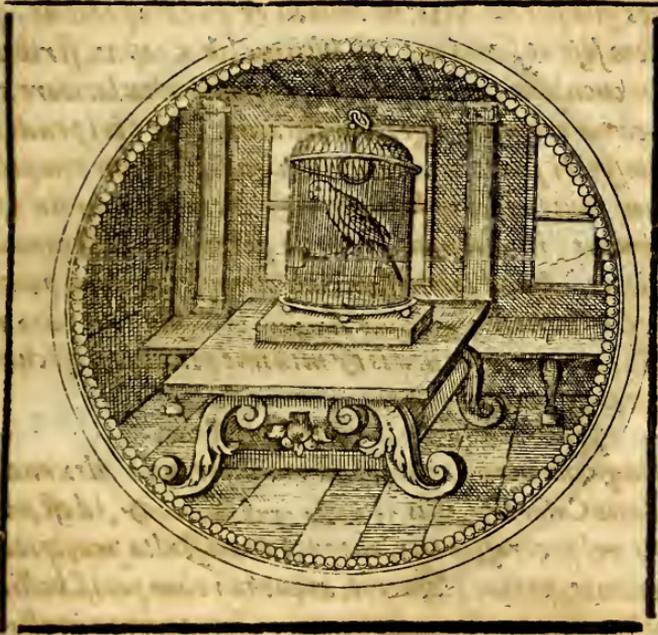
XLV.

DE Psittaco Aristot. lib. VIII. cap. XII. de hist. Animal. hac scribit: omnes deniq; aves unca brevi sunt collo & lingua lata, abtaq; ad imitandum. Nam & Indida avis, cui nomen Psittaco, quam loqui aiunt, talis est, & loquacior cum vinum biberit redditur. Idem Solinus, Plinius, Apuleius, Aelianus, Isidorus & alii plures affirmant. Versibus quoq; Psittacum celebrarunt Oppianus, Ovidius, Statius, & inter recentiores Vespasianus Stroza, Eroticon VI. & omnium elegantissime Io. Passeratius, Professor Regius Lutetia Parisiorum, in suis Kalendis Ianuariis. Huius avis diversa genera, qua nostris temporibus sunt nota, describit Scaliger in exercitationibus contra Cardanum. Quod autem tam meditando quam loquendo mira prastet, inter alias plurimas historias, Zonaras Annal. lib. III. in vita Basilii patris Leonis Philosophi, memorabilem admodum hanc exponit: Cum filius a patre propter quorundam calumnias, quasi eius vita insidiaretur, in tetrum carcerem esset coniectus, accidit ut Imperator cum principibus regni senatoribus splendidum convivium celebraret, Psittacus vero forte fortuna in eodem conclavi inclusus cavea voce flebili semper exclamavit, o Leo Leo (quam vocem ab aliis, calamitatem illius juvenis deplorantibus audiverat) Qua occasione arrepta pro filio apud patrem intercedentes deprecati sunt, & ipsum in gratiam reduxerunt. Indicatur autem hac similitudine cura ac diligentia imitandi alios, qui sua industria alioqui parum efficere possunt. Quapropter alibi ascribitur, ALIENO LOQUITUR ORE. Vel brevius, ORE ALIENO, quod convenit cum vulgari proverbio: Loquitur ut Psittacus. Aliis magis placet esse symbolum libertatis a contrario sensit, qua secundum Iuriconsultos, res est inestimabilis, nullo auro comparanda, & optima omnium (ut vult Diogenes apud Laertium) inter homines: secundum vero Horatium, potior metallis: unde addiderunt, ARBITRIUM DITIUS AURO. Nostri inscriptio est ex Autore carminis de philamela.

XLV.

HUMANAS DEPRO- MIT VOCE LOQUE- LAS.

*Humana mihi quid prodest lingua emula vocis,
Cum cantem domini carmina sola mei?*

M 3

JOAN-

N OANNES de Boriain Hispanicis symbolis ait, scriptoribus rerum Indicarum speciem quandam Psittaci describi, quae sese mense Novembri incipiente hieme solet in trunco alicuius arboris densa abscondere, & ibidem dormiens usque ad tempus verum commorari, atque tum pristinum rursus vigorem recipere, majoremq; alacritatem conquirere. Tractat autem Aristoteles quoque lib. VIII. de avibus & quadrupedibus, quae per hiemem sese abscondunt: & Plinius lib. X. cap. IX. scribit coccyga sive cuculum verè procedere, camicula ortu latitare, idq; fieri in cavis arborum Agricola testatur. Sic viri prudentes & circumspècti suorum consiliorum & actionum tempestivum exitum caute circumspèctant; & interea quamdiu opus existimant, in aliquam rei bene gerenda occasionem intenti quiescunt. Quod Dionysius Halicarnassensis quoq; paucis verbis rectè subiicit: *χρήσιμον ὑπόζωμα ἐν πολλοῖς καὶ ἥμισυ σφαλῆρον ἀναβολῆν*: In primis res utilis & minime periculosa est cunctatio. Breviter & pulchrè P. Syrus:

Deliberare utilia, mora est rutissima.

Quamquam verò singulari quadam fortuna Alexandro Magno, Iulio Casari & aliis τὸ μᾶλλον ἀναβαλλόμεν &, id est, nihil differens vel procrastinans, absque tamen stulta precipitantia a temeritate, potius placuerit, atque in rebus potiss. bellicis celeritas amplius profuit quam virtus: Cicero tamen in illa praeclara oratione pro Lege Manilia, vel potius de laudibus Pompei, inter virtutes imperatorias laborem in negociis, fortitudinem in periculis, industriam in agendo, celeritatem in coniciendo, nec minus consilium in providendo commendat. Praeceptum est alterius nescio cuius auctoris, utendum consilio in arduis, celeritate in urgentibus, mora in periculosis, & experientia in dubiis.

XLVI.

MOX VERNO TEM-
PORE PRODIT.

*Dum mala sevit hyems, latita, mox veris amica
Profer maturum tempore consilium.*

VARRO

XLVII.

ARRO lib. III. de re rustica, cap. IX. Meleagridas vocat gallinas Africanas, quæ aliis sunt Numidica, quæ ad nos quoq; deferuntur. Quamquam vero Gesnerus nostras vulgo dictas Indicas gallinas ad Meleagridas recenseri posse existimet (sicuti quoque Turnerus Anglus, & Bellonius Gallus) rectius tamen pavonem Indicum vel Gallopavum nominari, idem Gesnerus putat. See Gillius interpres & commentator Aeliani lib. XVI. de Animal cap. II. existimat, Gallinaceum Indicum debere appellari. Hi vero avibus quasi peculiare hoc est insitum, ut ad iram provocatis, cutis circa collum sanguineo colore splendescat, & cristæ ipsius varii coloris inflatur, & ad nares usque protendatur, cupitq; nudum pelle purpurascens obducatur, quam antea laxam & quasi vacuum, cum irritatur sic inflat, ut ad brachia nonnunquam crassitudinem accedat, ac tum vox cum fragore aliquo per collum redditur. Quæ omnia in hac ave peregrina vere in & mores iracundia exprimunt, ut vix aliquid commodatius excogitari posset. Est autem hoc dictum ex Claudio de IV. consulatu Honorii desuntum, ubi ait:

Iram sanguinei regio sub pectore cordis
Protegit, imbutam flammis, avidamq; nocendi,
Præcipitemq; sui, rabie succensa tumescit.

Cum quo convenit Persius lib. III.

Nunc face supposita, fervescit sanguis, & ira
Scintillant oculi, dicisque facisque quod ipse
Non sani esse hominis, non sanus juret Orestes.

Seneca quoq; in lib. de ira eam luculenter describit his verbis: Nam in ea facies turbatior ora pulcherrima fædat, torvos vultus ex tranquillitate reddit, linquit decor omnis iratos. remediis vero contra hunc tam impetuosum affectum aliorum scripta consulantur.

XLVII.

RABIE SUCCEN-
SA TVMESCIT.

*Quam deforme malum ferventi accensa furore
Ira sit, iratis Indica monstrat avis.*

N

COLU-

XLVIII.

OLVMELLA lib. VIII. rerum rusticarum de pullis anserino tractans, cavendum est, inquit, ne aut aculeis urticae compungatur, aut esuriens mittatur in pascuum. Nam si adhuc parum firmus & indigena ciborum peruenit in pascuum, fruticibus aut solidioribus herbis oblectatur ita pertinaciter, ut collum abrumpat. Paulo aliter Varro, & Plinius, è quibus posterior lib. X. cap. LIX. ita scribit: Pullis anserum urtica contactu mortifera. Nec minus aviditas nunc satietate nimia, nunc suamet vi, quando apprehensa radice, morsu saepe conantes avellere, ante colla sua abrumpunt. Sic unusquisque magna constantia in rebus laudabilibus ac honestis perseverare post habitis omnibus difficultatibus debet. Dicit autem Ciceronius de Invent. perseverantiam esse in re bene considerata stabilem ac perpetuam permansionem, sicuti ibidem patientiam ait honestatis ac virtutis causa esse arduarum rerum ac difficilium voluntariam ac diuturnam perpeffionem, ac constituit utramque virtutem partes fortitudinis. Plutarchus in Laconicis institutis quandam Lacedaemoniam filio scutum tradentem refert dixisse, *τὸ κενὸν ἢ τὸ αἰὲν ἢ ὅτι τὰς*: Fili autem hanc aut super hac, nimirum aspide. Unde Sybarita quidam, ut est apud Stobaeum, cum peregrinatus Lacedaemonem venisset, moribus civium perspectis, & imprimis considerata patientia, ad quam statim à pueris sese assuefacere coguntur, Cicerone etiam testatur Tusculanis Quaestionibus, nihil illos mirum prestare dixit, quod ita facile mortem in bello obeant, veriti scilicet ne ita duriter vivere cogantur. Sic quoque legimus apud Xenophontem de Cyri institutione lib. I. Non ita victum illum refugisse, ut nolle in eo ipso qua inferior fuisset, amplius occupari, sed versatum esse in experiundo idem iterum facere rectius.

XLVIII.

DEFICIAM AUT
EFFICIAM.

*Consiliis suffulea bonis constantia, multumque
Rebus in inceptis utilitatis habet.*

N 2

ONO

ONOCROTALI dictionem graecam volunt esse, a voce asinirudentis desumptam. Itali hodie ad hunc Grotto vel Agrotto vocant, Galli gouterese quae gutturosa, ab angluvie, quae struma instar dependet. Olim à Trua vasis genere (ut vult Verrius Flaccus) dicebatur Truo, unde Caecilius comicus, secundum Festum, irridens quendam ob nasi magnitudinem, Truonem nominabat. Huc refertur a vis illa Mechlinicatis, quem vulgo Bogel Hein nominabant, & ultra octoginta annos vixisse dicitur, de qua plura non sine admiratione apud Gesnerum & alios leguntur. Bellonius in observationibus Hodæporicis refert, ad Gazaram Aegypti urbem se vidisse greges Onocrotalorum versus mare volantium. Plinius sapius indicato lib. cap. XLVII. ita describit Olorum similitudinem Onocrotali habent, nec distare existimantur omnino, nisi illis inesset alterius uteri (quidam legum ventris) genus. Huc omne animal inexplibile congerit, mirum ut sit capacitas, mox perfecta rapina sensim inde in os redditum in verum alvum ruminantis modo refert. Gallia hos septentrionali proxima Oceano mittit. Quae icone representatur egregie gula & ingluviei deditus, qui Graecis est *ρασπιμαγρος* & Iulio Polluci *γλωσσογας ωρ*, scilicet, qui sua belluatione & voracitate omnia consumit, & cuius

in solo vivendi causa alato est,

secundum Iuvenalem.

Quod vitium sane detestandum quamvis nimis vulgatum Lucanus non parum reprehendit, lib. IV.

—o prodiga rerum

Luxuries, nunquam parvo contenta paratu, &c.

Potest quoque intelligi de alio, nimia cupiditate habendi, & in modico appetitu laborante, praesertim avaritia causa, cum in mensa apes per fas nefasque cum aliorum maximo damno corrumpuntur. Quo Pittaci illud pertinet:

ἀπλησον τὸ διαπαντὸς κέρδος,

Quæsitum ubique, lucrum inexplibile.

XLIX.

PARVUS NON
SUFFICIT AMNIS.

*Qui nequis expleri ventrem, mentemve vel arcam,
Piscivori effigiem cernito Onocratoli.*

N 3

CANO-

L.

ANORVM animal Cicero lib. II. de Divinat. gallum
gallinaceum vocat, & ante lucem canere inquit,
quem Plin. lib. X. ita describit: Proximè gloriam
sentiunt & hi vigiles nostri nocturni, quos exci-
tandis in opera mortalibus, rumpendog, somno natura genuit.
Norunt sidera, & ternas distinguunt horas interdum cantu.
Cum sole eunt cubitum, quartaq, castrensi vigilia (id est, secun-
dum Vegetium lib. III. hora tertia post mediam noctem) adcu-
ras laboresq, revocant. Nec solis ortum incautis patiuntur ob-
reperere, diemq, venientem nunciant cantu, ipsum verò cantum
plausu laterum. Idem Aelian. plurib. verbis exponit lib. IV. cap.
XXIV. Caussam huius rei Cicer. II. de Divinat. & Lucianus in
Dialogo de somnio sive gallo, & Heliodorus in Aethiop. reddere
conantur. Non etiam sine ratione legitur apud Iobum cap.
XXXVII. Quis dedit gallo intelligentiam? Convenit itaq, hoc
symbolum homini industrio, omnia magna attentione ac vigi-
lantia peragenti: quales in primis omnes pietati addicti, &
præterea aliis in religione præfecti esse debent. Quare D. Am-
br. lib. V. cap. XXIV. hanc similitudinem eleganter explicat, ubi
ait: Galli cantus suavis est in noctibus, nec solum suavis sed e-
tiam utilis, qui quasi bonus cohabitator & dormientem exci-
tat, & sollicitum admonet, & iter facientem solatur. pressum
noctis canora significatione protestans. Hoc canente, latro suas
relinquit insidias; hoc ipso lucifer exercitatus oritur, cælumq,
illuminat; hoc canente mæstitiam trepidus nauta deponit, o-
mnisq, crebro vespertinis flatibus excitata tempestas & pro-
cellam itescit; hoc canente devotus affectus exilit ad precandū
legendi quoq, munia instaurat, &c. Additum alibi legitur
EXCITAT AVRORA. Paradinus ascripsit, PACIS ET ARMORVM
VIGILES: quæ cum prioribus conveniunt.

L.

CURA VIGIL.

*Ut cum laude geras res, expergiscere, magnas,
Et tibi sit galli cura magistra vigil.*

VETE-

LI.

VETERVM sapientum quidam adhortans adole-
scentes ad diligentiam adhibendam in suis studiis
ac laborum perseverantiam & quandam ἀορνίλω,
solutus est dicere, aves cohortales suavissimas ha-
bere carnes si non abundantiore esca saginentur, sed διὰ τὸ σκα-
λεύειν, id est, rimando & fodiendo ipsum solum, sibi quærant ci-
bum. Sic qui veram & solidam doctrinam & laudabilem re-
rum utilium cognitionem conquirere student, in eruendis &
perscrutandis accurate ac sedulo veterum scriptis ac monu-
mentis multum temporis & laboris impendere debent. Nam
secundum proverbium græcum, ἐκ τῆς πόνου κλέει, id est, ex la-
bore gloria: Velut Euripides breviter dixit, πόνος ἐυκλείας πα-
τήρ, id est, labor gloriæ genitor: cui simile est dictum Aeschyli.

τὸ πονῶντι ἐκ θεῶ

ἀρείλεται τέκνονμα τῆς πόνου κλέει.

Laboranti à Deo

Debetur fœtus (præmium) illius gloria.

Versatur quoque in ore quidem multorum, sed non semper in a-
nimo aut opere Epicharmi versus, quem etiam Xenophon lib. 1.
ἁπομνημονευμάτων commendat,

πρεπόντων πόνων πωλεῖσιν πάντα τ' ἀγαθ' οἱ θεοί, id est,

Convenientibus laborib. vendunt nobis omnia bona divi

Plutarchus tamen in comment. περὶ πολυπραγμοσύνης aliter mi-
mirum ad curiositatem hac accommodat. Sicuti, inquit, gallin-
proposito saepe alimento in augulum aliquem sese subducit; ubi
vel in sterquilinio unicū apparet hordei granum: ita curiosi in
medio sitos sermones & historias, & de quibus nemo prohiberi
aut indignatur queri, prætereuntes, occultata & latentia ci-
iusq; familiae mala colligunt. Alibi legitur ascriptum RIMAN-
DO PINGUESCUNT, Vel PRÆBET INDUSTRIA VICTVM quo
cum priore symboli huius explicatione convenit.

LI.

PINGVESCIT
DVM ERVIT.

*Rimatur vigili Sophia secreta labore,
Qui cupit Aonia frondis honore tegi.*

O

GALLI

GALLINARUM amorem in pullos, & defensionem illarum acerrimam Plutarchus in comment. *φιλοσοφίας*, id est, de mare prolis describit his verbis: Gallinas autem quotidie ante oculos habemus, ac cernimus, quomodo pullos suos foveant, alias sub alas recipientes, aliis tergum conscendendum & undiquaq; aditum prabentes, simulq; blandam & gaudii indicem vocem edentes, eadem canes & angues fugiunt, cum sibi metuunt, cum vero pullis timent, defendunt, & ultra quam vires patiantur iis propulsandis certant. Hac ille. Inprimis vero sese opponunt milvis & accipitribus rubetariis, qui pullis insidiantur, quod certamen pulcherrime describit Oppianus lib. III. *Cynegeticorum*. Ac scimus ipsum Salvatorem nostrum charitatem & sollicitudinem pro genere humano ostendentem hac similitudine usum Matth. cap. XXIII. & Luca XIII. quæ etiam legitur Esdra lib. IV. cap. I. Et sanctus vates Psalmo LVII. hac quoque metaphora utitur: In umbra alarum tuarum sperabo, donec transeat iniquitas. Sic rectè ad alios fideles principes & magistratus sollicitos transferri potest. Quare hoc elegans symbolum ascribitur in Genealogia Austriaca Alberto Comiti Habsburgensi XVIII. principi optimo ac fortis. patri Rudolphi I. Imperatoris Romanorum: qui contra infideles gentes egregiam navavit operam, ut testantur plures de illo historie. Desumptum autem est hoc dictum ex Horatiano versu lib. III. *carm. od. II.*

Dulce & decorum est pro patria mori.

Georgietta Montana nobilis fœmina Galla in suis Emblematis Christianis voluit ascribere, **IBI LICET ESSE SECVRIS** cū gallico tetraſticho, quod ita quidam in latinam linguam convertit

Gallina ut teneros alis tegit anxia pullos,

Ex alto accipiter dum facit insidias:

Sic quoque curabit Christus, contraria nobis

Ne sceleratorum facta nocere queant.

DUL

LII.

DULCE ET DE-
CORVM EST.

*Gallina ut timidos defendit provida pullos,
Sic populum auxilio Rex tegit ipse suo.*

O 2

SVNT

LIII.

SVNT quadam animalia, potiss. ex avibus, quæ ca-
pitate tantum quocunq; modo occultato, se universi
etiam corpore reliquo similiter latitare opinan-
tur, quæ stulta persuasione decepti saepe capiuntur.
Quod Struthocamelus quoq; referente Plinio lib. IX. ab initio
& per dix, secundum Olavum Magnum, atque Phasianus in ni-
ve factitare dicitur. Idem de Scienâ pisce Oppianus IV. Halicut
tradit. Nos hic Phasianum proponimus, qui à phasi vel phasid
fluvio apud Colchos, ubi id genus avium copiosè reperitur, no-
men accepit, unde in alias regiones fuit exportatum, ut Man-
tialis habet,

Argiva primum sum transportata carina,

Ante mihi notum nil nisi phasis erat.

Proponitur hic nobis solida persuasionis luculenta imago, cum
videamus multos, qui vano opinionis errore seducti ac exca-
cati sua enormia flagitia apud DEVM & homines se posse tegere
existimant, instar infantum, qui male sibi conscii apposita ma-
nu faciem velant, vel oculos claudunt, & sic se putant à nemi-
ne conspici. Hoc vitium juvenibus nimis usitatum ita Menan-
der describit.

ἐγὼ γὰρ ὠνδρες, ἠνίκ' ἦν νεώτερος,

ἔδθουμι μὲν, ἐφρόνου δ' ἔδειν. ἀλλὰ πάντα μοι

κατὰ χειρὸς ἦν τὰ πράγματα ἐνδυμμένῳ,

νῦν δ' ἀγρὶ μοι τὸ γῆρας ἐντίθισι νῦν, id est,

Ego enim o viri cum junior essem,

Opinabar quidem, sed nihil sapiebam. Verum omnia mihi

In manu erant negotia, quæ cogitabam,

Nunc demum vero mihi mentem senectus inferit.

Demosthenes quoq; alibi dicit, πάντων ἀπάντων εἶναι, αὐτὸν ἐξαπα-
τῆσαι, id est, omnium facilimum esse, seipsum decipere. Et veter
proverbio effertur, Sabini quod volunt, somniant.

LIII.

FALLIT OPI- NIO.

*Ah miser, et si quis cause sua crimina celat,
Hac tamen aeterno sunt manifesta DEO.*

O 3

NI

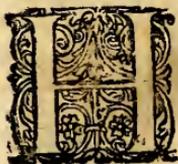
BN libello mirabilium narrationum Aristoteli a-
 scripto, de insula Diomedeā, quæ hodie S. Maria de
 Tremita vocatur, hæc leguntur. Aiunt in ea esse tē-
 plum Diomedis sacrum & mirabile, idq; circum-
 sideri undiq; a vibus insigni magnitudine, quarum magna &
 dura sint rostra. Eas si Græci homines advenerint, quiescere:
 sin vero ex vicinis locis barbari aliqui, subvolare & è sublimi
 præcipites capita eorum ferire, rostrisq; ad mortem usq; vul-
 vulnerare. Quod tamen nostris temporibus à nemine obser-
 vatum fuisse putatur. Et de Diomedeis a vibus idem ferè nar-
 rat Aelianus de animal. lib. I. cap. I. simile quippiam de a vibus
 Memnoniis lib. V. Animal. cap. I. Fabulantur autem poeta, Dio-
 medis socios, cum ipse ab Aenea regionum illarum rege dolo oc-
 cisus esset, naufragio circa hanc insulam factus, in aves eiusmo-
 di esse mutatos: cuiusq; Strabo lib. VII & Aelianus lib. I. Ani-
 mal. cap. I. una cum Plinio meminere. Vocant adhuc nostro tem-
 pore has aves vulgo incolæ Ardennas, tanquam ardeas, cum
 Plinius dicat esse instar fulicarum. Misit autem hujus accura-
 tam designationem ad me D. Vlysses Aldrobandus rerum Na-
 turalium peritiss. professor Bononiensis, cuius libri absoluti
 de Avibus & aliis rebus, quos ad editionem adornat, a vide ex-
 spectantur. Paratur nunc etiam ex pinguedine harum avium
 unguentum, quod in morbis artilularibus in Italia magnificè
 solet. Placuit autem hoc symbolo Duci Neapolitano de Matal-
 na dicto uti eo tempore, quo una cum Duce Albano contra Pon-
 tificem Romanum Paulum IV. propinquum suum bellum ger-
 ret, ut eo ostenderet, multo pluris se facere fidem datam ac iur-
 tam Regi suo, quam consanguinitatem arctiorem cum Pontif-
 ce, absq; quo fuisset potius ad exemplum istarum avium suo
 defendere & externos abigere voluisse.

LIV.

MUTATUR N A-
TVRA FIDE:

*Qua semel est promissa fides, servanda perenni
Fædere, & est ipsa sanguinitate prior.*

HALCE-

HALCEDO, qua secundum Varinum Cerylus & Ceyx est, graecis dicitur ἀλκυών, καὶ τὸ κέλευν ἐν ἀλκυὶ, id est, quod in mari pariat, non quasi ales Oceanum, ut opinatur Isidorus. An verò cum aspiratione, vel sine illa sit hac vox exprimenda, disputant grammatici, cum apud veteres utrumq; fuerit in usu. Aristoteles lib. IX. de hist. Animal. cap. XIV. dicit non multo esse majorem passere, colore tum caruleo tum viridi, tum etiam lenites purpureo insignem, rostro sub viridi, longo & tenui. Quem colorem Calius Calcagninus hirundini marinae vulgo nuncupata convenire scribit. Est autem ad eò maris amans, ut etiam, secundum Oppianum, prope fluctus nidificet, idq; in hyeme circum brumam mari tranquillo, quos dies Alcedonia nominat Plautus. De admiranda quoq; nidi constructione Aristoteles, Plutarchus, Aelianus, Oppianus, & alii, nec non D. Basiliius & S. Ambr. in Hexaëmer. multa annotarunt: ac Lucianus integrum dialogum Alcyonis nomine inscripsit. Estq; typus hac avis prudentis viri, qui in mediis Rep. procellis sibi prospicere, & quietiora ac tranquilliora tempora expectare novit. Quare Iovius hoc symbolum voluit excogitare in gratiam Fliscurum Nobilium Genuensium, qui contra multorum aliorum sententiam a Rege Gallia ad Caesaris Caroli V. partes sese contulissent, fuitq; hac gallica addita inscriptio, NOUS SAVONS BIEN LE TEMPS, id est, nobis est bene notum, quando tempus vel occasionem ad versus nostros adversarios aliquid agendi debeamus arripere. Alii addiderunt: SAT CITO, SI SAT TEMPESTIVE. Quod congruit cum precepto Pittaci, unius ex septem sapientibus, τὸν καιρὸν, id est, nosce opportunitatem, & cū Hesiodica sententia

καὶ τὸ κέλευν ἐν ἀλκυὶ

Occasio omnium rerum optima est.

LV.

NOBIS SUNT
TEMPORA NOTA.

*Ni viatuta maris, navem ne credito ventis,
Providant exemplo te monet Alcione.*

P MER.

LVI.

MERGVS, inquit Isidorus, ab assiduitate mergendi nomen accepit. Sape autem in profundum dimisso capite aurarum signa sub fluctibus colligit, & prævidens æquoris tempestatem, cum clamor ad littora tendit. Quod Plinius quoq; confirmat, & huius fabulam exponit Ovid. XI. Metamorph. quâ tali versu concludit

Æquor amat, nomenq; manet, quia mergitur illi.

Græcis, ut sentit Gesnerus, ex Gaza & Scaligero, putatur esse a δῦνα à colore, quamvis Wottonus aliter sentiat. Hoc symboli in primis convenit illis, qui rebus difficilibus & asperis agitati nunquam animum despondent, sed forti animo ac cōstanti semper sese sustentant, & tandem etiam eluctantur. Talis fuit Ulysses, de quo Horatius I. Ep. II. canit, quod fuerit:

adversus rerum immerfabilis undis.

Sed inter alia multa præclara dicta locum aliquem etiam habere potest Boethii carmen lib. I. metro. IV. expositum.

Quisquis composito serenus ævo
Fatum sub pedibus regit superbum,
Fortunamq; tuens utramque rectus,
Invictum potuit tenere vultum,
Non illum rabies, minæque ponti
Versum funditus excitantis æstum,
Nec ruptis quoties vagus caminus
Torquet fumificos Veseuus ignes,
Aut cellas soliti ferire turre
Ardentis via fulminis movebit.

Voluit autem hoc symbolo Casar de Aquino Comes Maturanæ declarare, familiam ipsius ferme submersam & extinctam, pe eum rursus invicto animo avitam gloriam & celebritatem recuperasse. De cuius magnanimi viri fortissimis factis pleni sunt historia Neapolitana à diversis edita.

LVI.

MERSUS UT E-
MERSAM.

*Non raro mediis vir fortis mergitur undis
Adversa sortis, nec tamen obruitur.*

DE Cornicum maritali amore, castitate simul & concordia, multa apud scriptores rerum Naturalium habentur, & Aristoteles ac Plinius perhibent, cornicum fœminas solas incubare, mares vero his cibum suppeditare & incubantes pascere. Ac secundum Plinium, sola cornix pullos volantes aliquandiu alit. In nuptiis quoque (referente Horapolline) Græci ob harum avium concordiam, duas cornices appingi curarunt, acclamantes ἐκκορὶ κορὶ, cum cornicem κορὶ, appellarent, prius verbum ignorantes. Romani similiter per ciconiam & cornicem in suis nummis concordiam representabant, ut apparet in Faustina posterioris nummo, ubi ad cornicem ascriptum est: CONCORDIA. Iucundiss. autem sum Phocylidis versiculi:

Στέργε τὴν ἀλοχον. τί γὰρ ἠδύτερον καὶ ἀρεῖον
ἢ ὅταν ἀνδρὶ γυνὴ φρογὴ φίλα γήρα & ἀρεῖα,
καὶ πόσις ἢ ἀλόχω, μὴδ' ἐμπέση ἀνδρὶ χαρὴν;

Tuam ama conjugem, Quid enim suavius & præstantius,
Quam si viro consentit caro uxor usque ad senectam,
Et maritus suæ uxori, neque inter eos incidit contentio?

Ac D. Augustin. lib. i. de civitate DEI cap. XXI. recte ait, Quæ harmonia Musicis dicitur in cantu, eam esse in civitate concordiam, arctissimum atque optimum vinculum in Rep. incolumitatis, eamque sine justitia (quæ hic per Sceptrum innuitur) nullo pacto esse posse. Sed tam concordia encomia, quam discordia vituperationes à pluribus autoribus abunde sunt expositæ. Volui autem hoc symbolum eo libentius apponere, quod tres corniculæ nostræ familie antiqua sint insignia, quibus jam ultra trecentos annos nunquam interrupta serie, DEI benignitate, utimur. De quibus parentis nostri, p. m. Epigramma græcolatinum Rhetoricis ipsius & aliis libris præfixum legi poterit. Dictum verò pictura ascriptum desumimus ex II. Ecloga Calpurnii. Estè pares & ob hoc concordēs vivite &c. CON-

LVII.

CONCORDES
VIVITE.

*Iuncta pudicitia si sit concordia, sancto
Conjugio haud quicquam dignius orbis habet.*

P 3

PICA:

PICARVM, quæ græcis est *νίσσα*, duo habentur genera quorum unum est illud varium & caudatum ubiq; notum, olim tamen, ut apparet ex Plinio, in Italia rarius. alterum picam glandariam sive garralum vocant, ein Häher, secundum Gesnerum. Vtrumq; genus sermonem humanum addiscit; minor tamen illius nobilitas (ut Plinii verbis utar) quia non ex longinquo venit. Ovidius v. *Metamorph* Pieri filias in has aves mutatas fingit. Constantinus Landus doctiss. Comes in veterum Numismatum eruditis interpretationibus docet Hieroglyphica Aegyptiorum pro homine sibi met ipsi medent pinxisse vel picam lauri folium ore tenentem, vel leonem simili comedentem, de quo posteriore in II. Centuria aliquid diximus. Sed in Hieroglyphicis Horapollinis nuper ab eruditiss. viro Davide Hæschelio, Rectore Scholæ Augustanae, amico meo singulari, græce ac latine editis, hoc legitur de Palumbo, quæ *φάσσα* est græcis, non multum ab simili dictione à *νίσσα*. At quomocunq; hæc se habeant, symbolum hoc non male convenit cordatis & animosis, qui non ab aliis pendentes & auxilium eorum expectantes, se ipsos in rebus adversis sua virtute, patientia & *αὐταρχείᾳ* sustentant, & sibi satis firma remedia inde conquirunt: quale tanquam publice privatimq; optimos esse apud Thucydidem lib II. Pericles ait, *οἱ τινες πρὸς τὰς συμφορὰς γνώμη πρὸ ἡνίσσα λυπῶνται ἔργω δὲ μάλις ἀντέχουσιν, ἔτοι καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν κρείττοί εἰσι*, id est qui in rebus adversis non franguntur animo, sed re ipsa maxime resistunt, & in Repub. & in vita privata sunt optimi. Referri etiam huc possit apologus de castita ex Gel, lib. II. cap. XXIX ubi hic Ennii versus refertur:

Ne quid expectes amicos, quod tute agere possies.
De quo infra Emblem. LXXIII.

LVIII.

EGOMET MIHI
GESTO QUOD U-
SU ST.

*Ne pende ex aliis, in te tua cuncta reponere
Id te etiam volucris, se medicata, docet.*

DE

DE Columbis emissariis, qua Veredariorum loco habentur, & litteras in remota quoque loca perferunt, plura tam apud veteres quam recentiores digna exponuntur, quod in primis Plinius lib. x. confirmat h. verbis: Quin & internuntia in rebus magnis fuisse, epistola annexas earum pedibus obsidione Mutinensi in castra consul Decimo Bruto mittente. Similia legimus apud Aelianum lib. ix. de animal. cap. 11. & multos alios. Sed & in Genes. cap. vii habemus, Noahum cessante paulatim ex divina gratia universali diluvio, columbam (avem propter simplicitatem & castitatem, etiam testimonio sacrarum litterarum commendatam, ex arca emisisse, & hanc quidem prima vice nondum reperiisse locum, in quo consistere posset, atque ideo ad eum rediisse, sed post septimum diem (quem numerum tradunt Doctores significare iram mitigationem & remissionem) vespere reversam attulisse in ore ramum olea, quod & ipsum signum pacis & divinae reconciliationis extitit. Pulchre igitur August. doct. Christ. lib. xi. c. xvi. Pax perpetua significatur olea ramusculo, quem rediens ad arcam columba, pertulit, quia olei lenis contactus non facile alieno humore corrumpitur, & arbor ipsa frondet perenniter. Ad eundem modum aeternus DEUS per sanctum Spiritum peccantibus pacem & gratiam suam offert, idque propter sacratis. meritum CHRISTI. Contilis albam columbam in aere cum ramo olea pingit, adjecto dicto, INTVS ET EXTRA. Nam quemadmodum columba dicitur carere felle, & candidum colorem exteriolem prae se fert, ita quoque unusquisque verapietate & simplicitate prae datus operam dare debet, ut cunctae ipsius actiones externa candidis ac bonis cogitationibus respondeant, omniaque ipsius dicta ac facta cum saluberrimis praeceptis divinis semper congruant. Quicquid enim fide integra & mente sobria offertur, à Spiritu sancto perficitur, ut D. Ambrosius in xv. S. Pauli Epistolo ad Romanos docet.

LIX.

DIVINÆ NUN-
CIA PACIS.

*Ore columba olea fert ramum, insignia pacis,
Quam seris in verbo Spiritus alme tuo.*

Q

COLUM.

COLUMBA est *gracis* $\omega\epsilon\iota\sigma\epsilon\gamma\alpha$, $\omega\delta\epsilon\tau\alpha$ τὸ $\omega\epsilon\iota\omega\varsigma$ $\epsilon\gamma\alpha\nu$, id est, quod supra modum *amori* sit *dedita*. quare veteres dicarunt *Veneri*, & *Aeneas* ideo apud *Virgil.* *vi. Aeneid.* *maternas aves nominat*, utq; est apud *Apuleium*, *Phurnutum* & alios, $\mu\upsilon\delta\omicron\lambda\omicron\gamma\mu\omega\varsigma$ *currum Veneris* propter ipsarum puritatem & castitatem trahere finguntur. Quod *Ovid* quoq; *xv. Metamorph.* testatur.

Perq; leves auras junctis invicta columbis,
Littus adit Laurens —

Adduntur *faces nuptiales*, quæ conjugit *amorem* & *ardorem* apud veteres innuebant. Unde hoc *symbolum* conjugibus *unanimiter* & *pudice* *viventibus* verog; *amore devinctis* destinatum est. Atque hac similitudine *columbarum* quoq; utitur *Tertullianus* in libro de *Monogamia.* & *noti sunt Propertii* versus *lib. ii. Eleg. O me felicem.*

Exemplo junctæ tibi sint in amore columbæ,
Masculus & totum fœmina conjugium.

Syracides quoq; *cap. xxv. inquit, De tribus forma mea* (dicit sapientia) *enituit, & surrexi formosa coram Domino & hominibus. i. De concordia fratrum. ii. Et amicitia proximi. iii. Et tertium est vir & mulier qui se mutuo tolerant. Quo in loco multa in vituperationem improbarum mulierum adduntur, cum veterum quispiam etiam de talibus scripserit, omnium bestiarum savitiam harum immanitatem superare. Extant quoque nummi argentei Faustina, ac Juliae pie conjugis Severi Imperat. in quibus conspicitur matrona sedens in sella, tenens una manu sceptrum, ad cuius pedes sunt duæ columbæ candidæ indicantes puritatem & castitatem conjugii. Ut enim Eusebius dixit: $\tau\alpha\upsilon\tau\alpha$ $\alpha\gamma\iota\sigma\tau\alpha$ $\epsilon\upsilon\mu\phi\omega\upsilon\upsilon\iota\upsilon$, $\alpha\upsilon\phi\omicron\tau\epsilon\gamma\epsilon\varsigma$ $\sigma\omega\phi\omicron\sigma\omega\mu\epsilon\upsilon\upsilon$. $\alpha\sigma\upsilon\tau\epsilon\iota\upsilon$: *Optimus consensus est nuptiarum, si uterq; conjunx temperantiam exerseat.**

LX.

SIT SINE LABE
FIDES,

*Conjugij servant socialia jura columba,
Et grata est superis sancta in amore fides.*

Q 2

VIRGI

VIRGILIUS. VI. *Aeneid.* eleganter describit geminas columbas *Aneam* ad lucum & arborem in qua aureus ramus positus erat, deducentes, quos Πυροδοξυμῶς videtur poeta voluisse designare illas duas alas, quas animo humano in *Phadro* longa oratione attribuit *Plato*. Ac erudite admodum hoc symbolum explicat vir doctiss. *Iohannes Anton. Viperanus* in oratione IV. de perfecto hominis habitu, ubi ita scribit: Ad quam perfectionem (quando scilicet ad virtutum actiones exequendas quispiam bene affectus & rerum intelligentia perpolitus est) assequendam quia non solum natura & doctrina adjumentis, sed etiam divini numinis afflatu opus est, egregie inquit poeta,

———— Pauci quos æquus amavit
Iupiter, aut ardent evexit ad aethera virtus
Diisgeniti potuere.

Id quod idem poeta suis commentis sapientissimis commendavit. Nam *Aeneam* inter densam atq; asperam sylvam ramum aureum quarentem introducit, sine quo ad patrem aditu prohibitus fuisset, atq; eum duas columbas à matre *Venere* immitteri facit, quæ inter sylvestres sepes ad *Iunoni* sacram arborem volatu suo viam monstrent,

Tollunt se celeres, liquidumq; per aera lapsæ
Sedibus optatis gemina super arbore sidunt,
Discolor unde auri per ramos aura refulsit,

Aurum propter eximium splendorem, sapientiam nihi designare videtur, qua nihil optabilius nihil praestantius est. Sed tum inter falsas hominū opiniones & errores, tum inter acres aut honorum aut divitiarum curas, tum inter turbidos animi motus delitescit: tamen fas est nobis eam cum Deo comprehendere, actione & cognitione ducibus, quas gemina columba significant.

LXI.

INDE AURI
PER RAMOS AURA
REFULSIT.

*Auricomum gemina ramum monstrat columba,
Vt nobis sancti fulgeat aura DEI.*

Q 3

PALUM-

LXII.

PALUMBOS, quos vulgo Torquatos vocant, non nisi peracto solstitio parere, autor est Plin. lib. x. cap. xxxiv & in lib. xviii. ait, transiisse Solstitium ca-
veto putes, nisi cum incubantem videris palumbum. Alciatus vero Emblemate CXCIII. ait, palumbos in frigore nidificantes sibi proprias pulmas evellere, ut pulli mollius foveantur, etiam cum suo incommodo. exemplum appositum admodum φιλοσοφίας. Sed in græco Epigrammate Antipatri, unde sumsit Alciatus, gallina fit mentio, idq; integrum propter eius elegantiam ascribere visum fuit.

Χειμερίαις νιφάδεσι παλιωμένα τιθάς ὄρνις
τέκνοις εὐναίαις ἀμφέχει πτέρυγας,
μέσφα μιν ἔρανιον κρύβω ὠλεσεν. ἢ γὰρ ἔμεινεν
αἰδέσθω ἔρανίων ἀντίπαλῶν νεφέων.
πορόκη καὶ μήδεα κατ' αἰδέσθω αἰδέσθητε
μπτέρες, ὄρνιθων ἔργα διδασκόμενα.

Græca ita vertebat D. Cunradus Rittershusius:

Undiq; ab hiberna gallina nive obruta matrix,
Alas in pullos explicat, hosq; fovet:
Nec prius absistit, quam frigore mortua cœli:
Sic quoq; defendens permanet usq; nives.
Medea & Progne, siquid sentitis, ad orcum
Talia nonne avium cernere facta pudet?

De magnitudine autem amoris parentum erga liberos præclare disputat Xenophon lib. II. Σπορμημιον. in colloquio Socrædis cum filio, & Plutarchus in peculiari libro περὶ Φιλοσοφίας, in quo non pauca exempla quoque ex brutis desumta, nimirum Alcione. Fele, Vrsa, Perdice & Gallina proponit, quæ hic verbosius exponere non est nostri instituti. Breviter, sed vere Euripide. in alcmene:

Δεινὸν τι τέκνων φίλτρον ἔθηκε θεὸς ἀνδράποισι,
Vehementem in liberos amoris affectū Deus dedit hominibus.

DURIS.

LXII.

DURISSIMA
PERFERT.

*Ne vigeant gnati, genitor se affligere suerit,
Insuper & proprijs se spoliare bonis.*

TURTU-

VRTUREM, dicit Aristoteles lib. ix. hist. Animal. uno mare contentam sicuti palumbum vivere, nec alterum recipere. De qua multa Aelian. lib. III. cap. XLIV. ubi refert inter palumbos adulterii

quoq; pœnam morte luere utrumque sexum; in turturum verò & albarum columbarum genere matrem tantum fœmina agnoscere. Placuit autem hoc loco elegantissimum carmen doctiss. poetæ D. Nathanis Chytræi, quod legitur in sacris ipsius fastis in Februario, ascribere:

At tu præ reliquis avibus blandissime turtur,
 Exemplum fidei & specimen constantis amoris,
 Dic mihi, quid matres aris adhibenda docebas?
 Unius & solius amore te comparis urget,
 Cum quo dulce tibi viridi considere ramo,
 Cum quo dulce novis implere nepotibus agros,
 Cum quo dulce mori. Sed enim dum vivitis, unus
 Est animus vobis, est mens, est una voluntas,
 Una fides studiumq; unum; simul occidit alter,
 Non genere aerea viduus desinit ab ulmo,
 Implens flebilibus late nemus omne querelis.
 Non illum novus urit amor: memor ille prioris
 Conjugii, solus superantes exigit annos,
 Solus & in sterili expectat sua funera ramo.
 Fallor an hæc matres imitari exempla volebat
 Turturis ipse Deus? nihil illis aptius omne
 Conjugis officium laudataq; fœdera pingit.

Typus profecto eximius matrimonii fidelis, de quo etiam Horatius lib. I. od. XIII.

Felices ter & amplius

Quos interrupta tenet copula, nec malis

Divulsus querimoniis

Suprema citius solvet amor die.

Estq; hoc symbolum inventum & celebratum cum hac pictura in gratiam sereniss. Johanna Austriaca, cum nuptias celebraret cum sereniss. Magno Duce Florentia Francisco &c.

LXIII.

CONJUNCTIO FIDA.

*Casti persistunt aeterno in amore columbae,
Quo sint humani regula conjugii.*

R

TURTUR

LXIV.

TURTUR secundum Isidorum & alios à vocis sono ita vocatur, græcis est τρυων à τρυζειν, ut vult Eustathius & Varinus, cum quoq; εἰνεν dicatur, quod utrumq; est gemere: unde Virg. in Bucolic.

Nec gemere aërea cessabit turtur ab ulmo, Solent autem eundem sonum in cantu & gemitu usurpare, sive lati seu tristes esse videantur. Idem faciunt illi, qui in fortuna tam secunda quam adversa rerum humanarum vicissitudines æquabili quasi harmonia ferunt. Cuius rarum exemplum nobis proponitur in Socrate, de quo Cicero Tuscul. Quæst. lib. III. hæc memoria prodidit. Hic est ille vultus semper idem, quem dicitur Xantippe predicare solita in viro suo Socrate fuisse, eodem vultu semper se vidisse euntem illum domo & revertentem. Itemq; I. lib. offic. inquit: Præclara res est æquabilitas in omni vita, & idem semper vultus eademq; frons, ut de Socrate, idemque de Lælio accepimus. Quod Horatius quoque monet lib. IX. carm. in illa præclara ode III. ad Q. Delium.

Æquam memento rebus in arduis
Servare mentem, non secus in bonis
Ab insolenti temperatam
Lætitiæ moriture Deli.

An vero facilius sit res secundas aut adversas eodem modo & animi æquabilitate ferre, ambigitur, & disputant de eo Philosophi, quemadmodum apud Aristotelem in Ethicis, Senecam & alios videre possumus, quæ omnia colligens satis verbosè tractat Petrarcha in præfatione librorum de Remediis utriusque fortune, ubi tam præcepta quam exempla admodum utilis non pauca proponuntur. Extat quoq; de eadem re disputatio apud Muretum variarum lectionum lib. V. cap. XV.

LXIV.

IDEM CANTUS
GEMITVSQUE.

*Fortis in adversis, timidus sed vive secundis,
Ne te hac extollant, illave dejiciant.*

R 2

ACA,

ACADEMICI quidam doctissimi Ticinenses, qui se
 Affidatos, id est, receptos in fidem aliorum nomi-
 narunt, pro suo Academia symbolo elegerunt a-
 vem, quae volatu suo ad stellam Mercurii tendit,
 infra quam pullus ex ovo quasi profiliens, & alas quoque ad
 volandum expandens conspicitur. Vocant autem avem hanc
 Stellinum, quod tamen nomen nec apud veteres neque recentio-
 res invenitur, uno excepto Asculano, ut refert Conzilis, ex cu-
 jus Italico libro haec desumimus. Alii voluerunt esse Asteriam
 vel Stellarem Aristotelis, cuius facta est mentio inter ardeas.
 Scribit autem Asculanus ille de Stellino, eum pulchritudine
 caeli & in primis stella Mercurii mirifice affici, atque Asteriam
 dictam, quia tendit ad astra: intentamque in hanc stellam ocu-
 lis, illiusque radiis oblectatam, ovi quod unguis complectitur,
 oblitam in terram id delabi sinere, ex quo pullus enascatur, qui
 propter stridorem matris, ad ipsam nititur ad volare. Sed cum
 Ardea stellaris in locis potius palustribus vivat, ex sententia A-
 ristotelis & aliorum, eaque raro in altum sese attollat, Stellini
 nomen illi haud conveniet. quare hanc vocem fictam esse, sicuti
 quoque illud de pullo ex ovo statim delapso putant. Quicquid
 vero sit, docti statuunt, hanc ingeniosam inventionem inter
 symbola alia recte posse collocari, per quod ab Academicis istis
 studium & cupiditas tam ad vitam DE OPTIMO quam DE PARTIBUS
 amplectendam notatur. Priorem quidem per avem ad caelum
 & potius ad sydus Mercurii aspirantem, in qua vera sapientia
 & rerum divinarum scientia continetur, posteriorem autem
 per pullum eo quoque respicientem, qua in actionibus laudabi-
 libus versatur. Disputat veroprolixè Aristoteles X. Ethic. Ni-
 com. quod perfecta felicitas sit DE OPTIMO, alteram verò circa
 virtutes existentem priore esse inferiorem.

LXV.

UTRAQUE FE-
LICITAS.

*Vivere praeclare, ac rerum cognoscere causas,
Unica & ad laudem atq; unica ad astra via est.*

LXVI.

SELEVCIDVM avium (ut Plinius refert lib. X. cap. XXVII.) adventum à Iove precibus impetrabant Casii, vel secundum alios Caspii montis incola, fruges eorum locustis vastantibus. Nec unde veniant quove abeant compertum, nunquam conspēctis, nisi cum praesidio earum indigent. Has doctiss. Iacobus Dalechampius in commentariis huic auctori additis existimat esse ex Eloriorum genere. Meminit autem harum quoq̄ Galenus lib. VI de locis affectis: ac Antonius Galatheus in libello de Iapygiae situ, annotavit simili ratione avem quandam marinam, quam in Apulia Gainam nominant, bruchos ibidem copiosissimos non solū devorare, sed etiam ova & fœtus eorum ubiq̄ consumere. Sic Aelianus lib. III. de Animal. cap. XII. idem scribit de monedulis locustarum fruges vastantium, ova & fœtus per dentibus, unde tanquam bene meritis Thessali, Illyrii & Lemnii, illis victum publicum praebendum decreverunt. Potest autem hoc symbolū convenire omnibus beneficis & liberalibus, & nihil nisi commoda & utilitatem aliorum in primis egentium & calamitosis spectantibus. Quod rectē etiam militibus strenuis sine privato emolumento patrie tantum juvanda causa suam operam aliis praestantibus, accommodari poterit, quorum utinam hisce temporibus periculosiss. ob Turcarum immaniss. tyrannidem plures numero quam pro dolor fieri solet, existerent: cum videamus potius (secundum Aurelianum) lachrymis sociorum quam praeda hostium multos ex illis delectari. Sed consulatur hac in parte eruditiss. Iustus Lipsius lib. X. cap. ult. de re militari Romanorum secundum Polybium, quo in loco nostram militiā cum antiqua accuratē confert. Utilliter etiam legetur Adrianus Turnebus in Panezyri de Calisio capto, ubi illum locum graviss. hoc versu concludit,

Virq; in Christicolas, in Turcam fœmina pugnat.

LXVI.

NOS ALIIS.

*Qui prodesse aliis studet, is sua commoda spernat,
Ne pereat turpi gloria pulchra lucro.*

PICUS

LXVII.

PICUS *Martius*, quod Marti sit dicatus ab Aristotele l. IX. c. IX. appellatur *δρυοκολάπις*, quasi *δρῦν κολάπιον*, id est, quod suo rostro arbores (quas sub quercus nomine veteres intelligunt) tundat atq; excavet. Poeta fabulantur Picum Regem Latinorum in hanc avem mutatū à Circe propter denegatos amores, quod Servius in VII. *Aeneid.* (ubi huius rei sit mentio) ideo confictum ait, quod Picus augur esset, & domi istam avem aleret, per quam futura noscebat. Apud Aelianum lib. I. de *Animal.* cap. XLV. Plinium & Oppianum plura de illo legimus, quomodo in cavis arborum nidificet, & foramen ab aliquo obstructum, herba nescio qua rursū aperiat. Aristoteles quidem dicit picum humi nunquam consistere, sed scandere omnibus modis per arborem, aut resupinum more stellionum ingredi: & in fine addit: Iam verò mitescens quidam amygdalum, quod rima inseruisset ligni, ut fixum constanter ictum reciperet, tertio ictu pertudit, ac nucleum comedit, quod se quoq; observasse aliquoties Albertus asserit. Lucas Contilis hoc symbolum refert esse usurpatum à quodam nobili viro, qui suum nomen dederat privatae Academiae Ticinensi, quam intelligi voluit per abietem semper viridem & crescentem fore, quamdiu radiis solaribus illustretur ac foveatur, in qua arbore rara hac proprietas observatur, quod cacumine illius abscisso, non raro deinceps tota arbor exarescat. Seipsum verò intelligit per hanc avem, indicans se animo certo ac deliberato, quasi in sinu huius Academiae, ex qua non exiguum suorum laborum & studiorum fructum ac premium expectet, semper cupere permanere ac conservari. Additur radius à stella Mercurii per arborem ad avem usq; penetrans, quo doctrinam & peritiam singularem huius Academiae exprimere voluit: quod sane ut nimis longe petatum, non omnibus probari apparet, de quo aliorum esto iudicium.

LXVII.

MERCES HÆC
CERTA LABORUM.

*Spernit humum picus, petit ardua: sic quoq; virtus
Appetit excelsis sacra repostalocis.*

S

IN

LXVIII.

NHieremia Propheta cap XVII. hac habentur:
*Clamavit per dix, incubavit quæ non peperit,
 fecit divitias & nõ in iudicio, in dimidiodie-
 rum suarum derelinquet eas, & in novissimo
 suo erit insipiens. Quem locum B. Hieronymus
 ita interpretatur: Perdix aliena ova calefa-
 cit, si propria furto amiserit, sed cum creverunt in nidis, pulli
 evolant, & ad parentes suos redeunt, ementitum omittentes.
 Eademq; ferè tradunt B. Ambrosius in Hexaem. & Augustinus
 contra Faustum Epistol. lib. XIII. ac Isidorus lib. XII. Accommo-
 dat etiam hoc symbolum, vel adagium B. Ambros. Epist. lib. VII.
 in hominem avarum, ubi ait: Quidam natura perdicis etiam
 istud aptandum putarunt, eo quod aliena diripiat ova, & fove-
 at suo corpore, atq; hac sua fraude alienos studeat partus accipe-
 re: Ita avarus quoq; opes malis artibus conquirat ac corradiat,
 quas tamen mox aut invitus veris possessoribus jure reddere,
 aut usum earum morte preventus amittere, ac alijs sæpenu-
 ro ingratis relinquere cogitur. Pierius Valerianus aliter expli-
 cans lib. XXIV. Hieroglyph. scribit, Theologos quosdam per per-
 dicem malum demonem intelligere, qui DEI fætum in pravi-
 tatis nido adulterina educatione sibi velit enutrire, per eam
 autem avem, quæ verè mater est, & ova ediderat, piorum con-
 ventum interpretari, ad quem ut legitimam matrem, simul ac
 vocem eius audierint, deserat falsa esse procurrendum. Tradit
 idem secundum Adamantium, etiam hac similitudine notari
 hereticos, quorum genus instar perdicum sit malignum ac
 fraudulentum, ubi tamen ab alijs verè matris, sanctioris quip-
 pe institutionis vox audita fuerit, eos deserat, atq; tandem pæ-
 nas suæ desipientiæ luere.*

LXVIII.

FOVET QUÆ
NON PEPERIT.

*Quæ sunt alterius per dicit illa incubat ova,
Quas q̄ alius peperit, possidet alter opes.*

LXIX.

DE Perdicis pulli nimis præcipitata exclusione Aelianus lib. IV. de Animal. cap. XII. inquit: Perdicum fetus intra ovum nunc etiam complicatione testarum comprehensi, à parentibus sui exclusione ex ovis minime expectant, sed à seipsis tanquam fores pulsantes ova elidunt, & jam extra eminentes se impulsu suo impellunt, ovis etiã nunc tegumento circumvestiti currunt, atq; à dimidia testa parte, si adhuc circa caudam adhærescat, semet excutientes liberant, & velocissime ad cibi investigationem procedunt. Quasi similitudine representatur aptissime nimis præcox & celer in rebus suscipiendis progressus, cum festinatio modum excedens & præcipitantia inconsulta in omnibus consilijs & actionibus plurimum obesse soleat. Quare Herodotus rectè monet, ἐπειχθῆναι πᾶν ἔργον τιναί σφάλματα, id est, omnis res properando parit errores. Quod Plato etiam subjicit VII. de Rep. τὸν αἰετὸν ταχὺ πᾶντα διελθεῖν μᾶλλον βραδύων, id est, Eum qui in omnibus expediendis festinat magis retardari. Quo etiam spectat Luciani dictum: ἢ βραδύτερος βελὴ μὲν ἀμείνων. ἢ ὃ ταχέια αἰὲν ἐπιλοκομένῳ τὴν μετάνοιαν ἔχει: quod quidam hoc disticho vertit:

Tardum consilium est melius quàm præcipitatum:

Nunquam non jungi cui metancea solet.

Et notum est præceptum sapientissimum Biantis, νοεῖ καὶ τότε ἔργαται, id est, cogita & postea rem aggredere. Eleganter etiam Apuleius de Deo Socratis: Nulla, inquit, res potest esse eadem festinata simul & examinata: nec esse quicquam omnium, quod habeat & laudem diligentia simul, & gratiam celeritatis. Ac exempla plurima tam recentia quàm vetera in promptu sunt, qua temeritatem ac præcocem celeritatem semper multum detrimenti attulisse satis clare ostendunt.

NULLA

LXIX.

NULLA MIHI
MORA EST.

*Vix exclusa volat per dix: sed saepe ruinae
Ingenium praecox unica causa fuit.*

S LUSCI

LUSCINIA tanquam lucinia putatur dicit alfidoro, quia suo cantu indicare diei surgentis exortum solet. Varro & Plautus Lusciniam quoque vocant, quod luctuosè canat. Estque latinis philomela, ac grecis φιλομήλα, quod cantus amet: item ἄνδων, ab Aeolico verbo ἀείδειν, quod similiter est canere. De pullorum verò institutione à parentibus Aristoteles lib. xv. de hist. Animal. cap. ix. ex versione Gaza satis rem raram in medium affert. Iam verò, inquit, luscinia modulos docere suos pullos, versusque quos imitentur tradere visa est, utpote cum non perinde locutio ut vox per naturam proveniret, sed acquiri posset per disciplinam & studium. Unde homines quoque locutione utuntur varia, cum vocem omnes reddant eandem. Idem Plutarchus in lib. de solertia animal. & Aelianus lib. iii. cap. xl. testantur. Commendatur autem hac similitudine domestica & laudabilis institutio sive parentum seu praeceptorum, qui loco parentum censendi sunt. Nam secundum poetam,

Adeo à teneris assuescere multum est.

Quod à philosophis sumsit. Nota enim est Aristotelis sententia II. Ethic. Nicom. cap. i. ἔ μικρὸν διαφέρει, τὸ ἕως ἢ ἕως εὐδὺς ἐν νεῶν ἐδίδεσθαι, ἀλλὰ παμπολύ μάλλον, μάλλον δε, τὸ πᾶν, id est, non parum refert, sed per quam multum, sic ne an sic à pueris assuescamus, imo verò totum in eo positum est. Et Claudianus IV. Consul. Honorii idem monet,

Interea Musis animus dum mollior inflet,
Et quæ mox imitere legas, nec desinat unquam
Tecum Graia loqui, tecum Romana vetustas.

Disputat autem Plato de hac puerili institutione ac disciplina, tum alibi saepius, tum potiss. in lib. II. & VI. de legibus, quæ omnia cognitione sunt admodum digna. Posset etiam adjici:

SUAVIUS UT CANTENT.

MELIOR.

LXX.

MELIOR DOCTRI-
NA PARENTUM.

*Ut canere alma docet pullos philomela tenellos,
Sic genitor gnatos format & ipse pius.*

TURDIS

TURDUS, *τιχλν* græcis, ab Isidoro putatur à tardi-
tate ita dictus, quanquam Gesnerus potius per
ὄνομασποπιῶν sic nominari existimet. Aristoteles
de histor. Animal. tria generarecenset. ex primo
genere est *ἰσοφάγ* & visci vorus. II. *τερχὰς* pilaris. & III. *ιλιάς*
iliacus. Alij plura addunt, de quibus nimis longum esset hoc lo-
co differere. Habuit autem hoc symbolum in crebro usu prudenti-
s, simul ac doctis. vir Albertus Lollius, qui in Academia
Brixienti se Arcanum nuncupari voluit, propter singulare stu-
dium secretiorum consiliorum, quibus delectabatur. Turdo an-
tem non ideo taciturnitas attribuitur, quod semper taceat vel
plane expers sit vocis, sed quia ab omni garrulitate abstineat,
idq; potissimum faciat, quando solus in prato viridi vel simili
aliquo plano ac patente loco versetur. Hincq; factum, quod an-
tiquitas Harpocrati silentii deo turdum sacrificarit. Quam-
quam verò Erasmus & Pierius ex Xenodoto proverbium *κα-*
φότερ & *τιχλνς*, surdior turdo, interpretentur apud Zenodot.
tamen & Varinum ex Eubuli Dionysio, videtur potius de taci-
turnitate esse intelligendum. Sunt autem innumera sententia
apud autores, quibus silentium & taciturnitas commendatur,
& nos superius quoq; de eo aliquid attigimus, idq; paucis ver-
bis Menander studuit exprimere, ubi inquit,

ἔδει σιωπῆς ἐσι χροσιμώτερον,

id est,

Nihil silentio est utilius.

Plura de hoc qui velit cognoscere, legat Isocratem ad Demoni-
cum, Plutarchum in comment. *ἑδὲ ἀδολεχίας*, & in libello de
Iside & Osiride, Gellium lib. XI. cap. X. Plinium lib. III. cap. V.
& lib. XXVIII. cap. VI. & praterea Erasmus in proverbio, Tu-
sum silentij præmium.

LXXI.

TACITUR-
NIOR.

*O decus eximium mentis sapientis, & apto
Nosse tacere suo & tempore nosse loqui.*

T

LUPULA

LXXII.

VPUPA sive *εποφ* cristam gerit plicatilem, quam contrahere & explicare potest secundum capitis longitudinem. Mutat quoq; pennas tempore aestatis & hiemis, secundum Aristotelem. Extat autem fabula de Tereo in hanc avem mutato apud Ovid. VI. Metamorph. Ac legitur quoq; hoc symbolum sive Emblemata apud Adrianum Iunium ex Hieroglyphicis Horapollinis acceptum lib. II. cap. XCIII. ubi ita scribitur: *Vva* esu offensum & securantem notantes, pingunt upupam cum herba adianti, vulgo capilli Veneris, in ore tenentem. Hec enim avis si *uv*a coësta lesa fuerit, adiantum ori inserens, certo decursu spacio, pristinam valetudinem recipit. Aelianus lib. I. de Animal. cap. XXXV. upupam contra fascinationes adiantum, quod callitrichum quoq; vocant, in nidum ponere ait. Quo ostenditur ebrietatis & temulentiae aptiss. & efficaciss. remedium esse abstinentiam & frugalitatem. Quod similiter ad alios vehementiores affectus & perturbationes animi transferri poterit, quibus omnibus Philosophia precepta, & vita moderata ac placida optime mederi solet, ex quo postea omnium victoriarum laudatissima, nimirum seipsum vincere, existere consuevit. Sicuti testatur Plato lib. I. de Legib. ubi ait, *ὦ ξένη, τὸ νικᾶν αὐτὸν σεαυτὸν νικᾶν ἀρχὴν τε καὶ ἀρίστην. τὸ δὲ ἡττᾶσθαι αὐτὸν ὑπὲρ ἑαυτοῦ πάντων ἀίχμησόν τε ἀμύχλον καὶ κακίστον*, id est, ita habeto, Hospes, maximam optimamq; victoriam esse, seipsum vincere: at si quis à seipso superetur, omnium esse pessimum ac turpissimum. Noti sunt versus:

Fortior est, qui se, quam qui fortissima vincit
Μακρῶν, nec virtus altius ire potest.

LXXII.

SOBRIETATIS
OPUS.

*Quisquis difficiles praesentit pectore motus,
Is norit praescriptum à ratione modum.*

T z

OCCA:

LXIII.

CASIO huius symboli desumpta est ex Apologo, quem Gellius lib. II. cap. XXIX. eleganter & copiose describit in hunc modum; Cassita in segetib. nidulari solet, pullig. eius adhuc involucres fere existunt, frumentis flavescantibus. Cumq. dominus agri amicos primum cognatos, deinde & affines ad labores messis capessendos invitasset, sed illi rogati non apparuissent, valeant, inquit dominus filio, amici cum propinquis, cras ipse ego & tu frumentum nostris manibus metemus. Quod factum cassita à pullis cum intellexisset, tempus est cedendi, ait, & abeundi in alia loca. fiet enim procul dubio quod futurum dixit dominus, atq. ita cassita migravit, & seges ab ipso domino fuit demessa. Hinc apparet, quam saepe sit levis & inanis amicorum & propinquorum fiducia, & proinde melius est, ut in nobis tantum ipsis nitamur, alia autem omnia, quae extra nos extraq. nostrum animum sunt, neq. pro nostris, neq. pro nobis ducamus. Unde idem autor ibidem monet, opera pretium esse, ut Ennianos versus, de hoc Apologo scite admodum & venuste compositos, cordi atque memoriae habere studeamus,

Hercule puto, hoc erit tibi argumentum semper in pro tu situ,
Ne quid expectes amicos, quod tu agere possis.

Quod Plantus in Mercatore argute dixit,

Suam quisque homo rem meminit.

Nihilominus tamen verorum amicorum opera necessitate urgente saepe etiam utilis esse solet. quare Homer. ix. quoque finxit unam ex Gratijs Vulcani esse sociam, vel, ut alij, uxorem, quod nimirum ardenti quadam cupiditate debeamus amicis gratificari, nec in eiusmodi officijs multum cunctari. Est autem huius symboli integer versus,

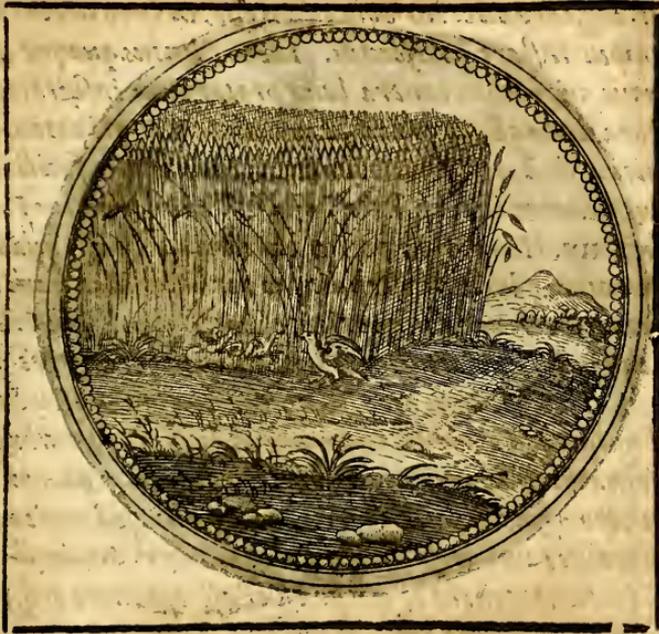
Nemo quidem melius, quam sua quisque facit

NEMO

LXXIII.

NEMO QUIDEM
MELIUS.

*Cum sua quis rectè curare negotia possit,
Alterius stulte pendet ab arbitrio.*

T 3

COTUR-

LXXIV.

COTURNIX, qua nunc etiam corruptè in Gracia ὀρνυκί nominatur, cum proprie sit ὀρνυξ, mare transvolando (quemadmodum Oppianus in Ixeuticis scribit) ut deprehendat superatumne hoc illi sit necne, ternos lapillos in ore fert, eorumq; unumquemq; per intervalla dimittit, diligenterq; observat, utrumne in mare lapill' decidat, atq; ideo ulterius volandum esse, an vero in terram, & jam tempus instare quiescendi. Idem Plinius quoque asserit. Quamvis vero hanc contra luna proterviam insultationem, ut pictura demonstrat, apud Horapollinem Oryci potius quam coturnici à doctioribus attribuatur, cum tamen facilis lapsus sit unius tantum littera inter ὀρνυα & ὀρνυα, Pierius Valerianus lib. XXIV. Hieroglyph. potius huic avi quàm illi quadrupedi convenire, pluribus ostendit, ac perhibet ideo hanc avem impuram haberi, quod luna oriente (nos simile aliquid in priorè Centuria de Cane attulimus) inauspicatos clangores contra eam excitare soleat cum manifestissima indignationis indicio. Quod quidem proprie est σκιαμαχεῖν, id est, cum umbra pugnare & inaniter laborare, quod magnopere improbatur à Platone in Apologia Socratis, & VIII. de legibus, sed multo adhuc vehementius tam hic quam alij detestantur τὸ δεόμαχεῖν, quod est ipsi divina potentia ac natura velle se opponere atq; repugnare, dum quis secundum Homerum ἰδ. β. conatur

ἀπρηκτον πόλεμον πολεμιζειν ἢ δὲ μάχεσθαι.

Pugnam infrugiferam & inutile ducere bellum.

Sic Gamaliel Act. v. monet reliquos collegas Synedrj, ne velint inveniri δεόμαχοι, Et alij Pharisei S. Paulo causam dicente coram Anania, Act. XXIII. pronunciant, μὴ δεόμαχῶμεν. Ne bellum DEO gigantum more inferamus. Et talis ab Aeschylò & Euripide describitur Capanus Hipponoi; & apud Virgilium Salmoneus Aeoli filius: quorum similes utinam nostro etiam saeculo non pauci reperirentur!

LXXIV.

IMPURA QUID
AUDES?

*Impietas cælum probris superosque laceffens,
Nulla dabit superis maxima damna sibi.*

CARDU.

ARDUELIS (ut Isidorus ait) ita nominatur, quia spinis & carduis pascitur, quare Graecis est ἀναρδία. Apparet autem ex Aristotele lib. IX. Carduelem potius esse veterum ἀναρδία, quemadmodum etiam Plinius & Gaza verterunt, ἀναρδία verò spinum sive ligurinum, ut in priore Centuria quoq; attigimus. Nostram vero carduelem, ut nomen indicat, spinas quoque appetere, ac illis vesci Aristoteles ait, & Germani ideo Distelfinck appellant. Ad eundem modum viri fortes & strenui, res difficiles & asperas pro pabulo suae virtutis habent, & inde ad omnia pericula subeunda promptiores & alacriores efficiuntur. Quod in primis faciunt homines militares & vera disciplina bellica exercitati, qui pro religione & patria semper intrepide in armis versantur, & necessitate postulante se vitamque suam indeo fortiter hostibus objicere non dubitant. Quibus plane dissimiles sunt mercenarii nostri quidam, quorum (secundum Claudianum) empta est fides, venalesque manus, venalia castra, ut ex Lucano ait Guntherus: quos Erasmus alibi ingeniose lanij's comparat. nam quemadmodum hi pecudes, sic illi homines spe lucri jugulant. Caesar Cappacius Neapolitanus scribit alio quodam sensu hoc symbolum usurpasse quendam suum amicum, virum probum & sapientem, cui uxor esset non quidem formosa, sed virtute ac moribus eximia, cum Italico dicto, ED' ALTRO NON MI CALE, id est: haec mihi sola placet: quod Seneca in Octavia quoque subjicit,

Probitas, fides, moresq; pudorq; conjugis
Placeant Marito.

Et Lucretius:

Nam facit ipsa suis interdum foemina factis
Morigerisq; modis & mundo corpore culta,
Ut facile infuescat secum vir degere vitam.

LXXV. X I

HIS EGO SUS-
TENTOR.

*Adversos casus fortis sua pabula auctit,
Pro victu ut spinas mollis acanthis habet.*

V

STURNUS

STURNUS *ῥαε* sive *ῥαπ*, *catervatim*, secundum Plinium, volat, & quodam pile ordine circumagitur, omnibus in medium agmen tendentibus, & est quoq; hac avis sermonis humani emula. Aiunt autem cicutam illi esse alimentum conveniens, sicuti helleborus coturnici, utrumq; quidem homini venenum, ut Galenus lib. III. de Alimentis & alibi tradit. Alij vero semen Sturnum interimere Aelianus docet lib. VI de Animal. cap. XLVI. Deq; hac *ἰδιουργαία* extant elegantes versus Lucretij lib. IV.

Tantaq; in his rebus distantia differitasq; est,
 Ut quod alis cibus est, aliis fuit acre venenum,
 Estq; utiq; ut serpens, hominis quæ facta salivis
 Disperit, ac sese mandendo conficit ipsa.
 Præterea nobis veratrum est acre venenum,
 At capræis adipēs & coturnicibus auget.

Galenus verò lib. III. de simpl. Medicam. facultatib. rationem huius proprietatis in Sturno reddere conatus est his verbis: Sic hominem quidem cicuta necat, tum ob meatuum amplitudinē, calorisq; multitudinem, tum ob attractionis arteriarum robur validum etiamnum ad cor pertingens. Sturnos vero ob causas contrarias non enecat, quandoquidem retineatur ac cūctetur, & sese temporis tractu concoqui preparariq; à corde tanquam à foco incalescens sinat, non secus ac lignum extrinsecus. Sicuti autem quidam vir nobilis ad honestos suos amores hoc symbolū accommodavit, eo innuens, omnia alia quæ cæteris amara & contraria in amore contingant, sibi esse accepta & grata: ita multo rectius usurpari poterit ab ijs, qui amore virtutis & pietatis cuncta alia quantumvis laboriosa & injucunda, sibi reputent pro condimento suavissimo & admodum salutari.

LXXVI.

QUOD CÆTE-
RIS VENENUM,

*Est unijucundus amor, nocet alteri amasse,
Quodq; uni prodest, alteri obesse potest.*

V 2

QUAM;

QUAMQUAM nocturnarum avium plura sint genera, noctua tamen potiss. à nocte nomen accepit, sicuti apud Græcos νυκτερίς, id est, vespertilio, quibus noctua γλαυκὴ dicitur, à glauco oculorum colore. De Nyctimene vero propter incestum in hanc avem conversa extat fabula moralis apud Ovid. II. Metamorph. Sed per noctuam mortem indicabant veteres, cum nox quoq; eam designet apud poëtas. Sic apud Virg. ult. Aen. Turno cum Aenea singulari certamine congressuro noctua, ut Servius explicat, lethum portendit, in quam unam ex Furys se convertisse poëta fingit. Refert quoq; Aelianus lib. x. de animal. c. xxxvii. hanc avem extitisse infaustum augurium mortis infelicitis ac ignominiosa in Rege fortissimo Epirotarum Pyrrho, cuius hasta in itinere, dum Argos expugnare contendit, insedit. Nam urbem hostiliter ingressus, à cujusdam anicula filio leviter vulneratus, dum in percussorem impetum facit, Argivi mater, qua superne hoc spectabat, tegulam magnam vi arreptam super Regis galeam dejecit, quo ictu ille exanimatus cecidit. Pierius lib. xx. Hieroglyphic. dicit, in tabula iconem à liettore ad damnatum publico judicio fuisse delatum apud Aethiopas, quo viso reum sponte sibi mortem consciuisse, magno sibi ac patria dedecori futurum, ni obtemperasset. Hoc itaq; symbolū Duci Paliano ex familie Caraffarum fuit attributum, qui Anno CHRISTI M. D. LIX. cum alijs fuit in carcere mori jussus sub Pio IV. cuius extat Italica epistola, ante obitum ad filium conscripta, plena bonis & utilibus preceptis. Nec tamen nesciendum, in auguriis noctuam significasse etiam vigilantiam, ut Sarisberiensis observavit in Policratico, ubi scribit: Bubonis, strigis, & noctua semper infausta sunt omnia. Noctua tamen, eo quod noctis tenebris non cecatur, diligentis hominis vigilantiam signat, ut in portento, quo in hasta Hieronis, cum primum progredetur ad bellum, noctua dicitur consedisse, significans eum futurum diligentissimum.

LXXVII.

SORTEM NE
DESPICE FATI

*Non temere, quicumq; sapit, lava omnia spernit,
Cum ferat & spretum sapius exitium.*

ARISTOTELES lib. IX. de hist. Animal. cap. I. inter alias inimicitias innatas quibusdam animalibus, hæc de noctua & cornice quoq; referi. Cornix cum noctua dissidet. nam cornix meridie surripiens ova noctuæ ea absomit, cum non clare interdium noctua videat. Contra verò ova cornicis noctu exedit noctua, Estq; altera noctu, altera interdium potentior. Idem Plinius lib. X. cap. penult. & Aelianus lib. V. cap. XL. affirmant. Plutarchus in libello de odio & invidia addit insuper, harum avium occisariū sanguinem non permisceri, & si etiam quis confundat, utrumque seorsim diffluere. Sed non videmus quotidie ferme homines ipsos tot capitales inimicitias exercere, ac sæpenumero absque omni justa causa ἀπονοδον πόλεμον, id est, irreconciliabile bellum inter se gerere? Quod si ista vehementia & inimicitia contra communes hostes, Turcas istos & Scytas aliasq; similes barbaras & crudeles gentes usurparetur, non quidem esset culpanda, sed hoc inter illos, qui debebāt esse conjuncti sibi fieri, quantum opere est deplorandum? Gravissimè igitur Seneca in Hercule fur,

Si æterna semper odia mortales agant,
Nec cœptus unquam cedat ex animis furor:
Sed arma felix teneat, infelix paret,
Nihil relinquent bella, tum vastis ager
Squalebit arvis, subdita tectis face
Altus sepultas obruet gentes cinis.
Pacem reduci velle, victori expedit,
Victo necesse est.

Bene etiam Menander monuit:

Ἀθάνατον ἐχθρὸν μὴ φίλαττε θιπτός ὢν:

Immortalem ne serva inimicitiam, cum sis mortalis.

Quod de se quidem Cicero praeclare testatur in Orat. pro C. Rabirio Post.

LXXVIII.

IMPLACABILE
BELLUM.

*Non tenebris coruix, non luce est noctua tuta,
Alterius sevis hostis ab insidijs.*

PLU-

LXXIX.

RLUTARCHUS de solertia animalium hæc de corvis Africa commemorat: Hæc omnia ejusmodi sunt (loquitur autem de mirabili aranea textura) ut nisi quotidie conspectui nostra offerentia fidem facerēt, non minus fabulæ putarentur, quam corvorum in Africa solertia, qui potu indigentes lapidibus injectis in aquam, eousque eam impleto cavo continente elewant, dum rostro attingere licet. At cum vidissem canem in navi, absentibus nautis lapillos in amphoram oleo non repletam injicere, miratus sum quomodo intelligeret à gravioribus immixtis leviora sursum elabi. Idem verbose Aelianus quoq; de corvis Libycis exponit lib. II. de Animal. cap. XLVIII. & dicit eos scire natura quadam recondita duo corpora unum locum eundemq; non capere. Cui consentit Plinius lib. X. cap. XLIII. Atque inde existimant quidam proverbium ortum, *κόραξ ὑδρῶες*, corvus aquat, quod de illis dicitur, qui rem optatam ingenio singulari consequuntur, aut nova quadam ratione obtinent quod desiderant, alij tamen ad fabulam Ovidij retulerunt, de qua in prox. symbolo. Et Avianus etiam fab. XXVII. Cornici sitienti hoc attribuit. Sibi vero metipsi hoc symbolum propter multa ingenij sui monumenta edita voluit ascribere Cæsar Capaccius Neapolitanus, quod in illis sæpe ab alijs non tractata attigerit. Paradinus ex Persiano exordio habet: INGENII LARGITOR: eadem significatione. Alius, LABORE ET INDUSTRIA. Quo monemur in omnibus rebus difficilibus & necessitati obnoxijs singulari studio & cura opus esse, quod etiam indicat proverbialis versus apud Suidam,

χρειὸν διδάσκει καὶ ἄμωσθ' ἢ σοφὸν.
Rudes docet sapientiam necessitas.

INGE-

LXXIX.

INGENIO EX-
PERIAR.

*Mira est ingenij vis & solertia corvis,
Natura ut doceat quam sit ubiq; potens.*

X

HYGI,

FIGINUS de signis cælestibus, in Hydra fabulam quandam satis festivam refert. Corvus, inquit, Apollinis tutela usus, eo sacrificante missus ad fontem, aquam puram petiturum, vidit arbores complures ficuum immaturas; eas expectans dum maturescerent, in arbore earum quadam cõsedit. Itaq; post aliquot dies coctis ficis, & à corvo pluribus eorum comesis, expectans eum Apollo, vidit cum cratere pleno volare festinantem, pro quo admissio eius, quod diu moratus sit Apollinem, qui coactus mora corvi, alia aqua est usus, hac ignominia illum affecisse dicitur, ut quamdiu ficus conquerentur, corvus bibere non posset, ideo quod guttur habeat pertusum illis diebus. Quam fabulam Ovidius verbose II. Fast. exponit, & hoc disticho concludit,

At tibi dum lactens hærebit in arbore ficus,
De nullo gelidæ fonte bibantur aquæ.

Voluit autem quidam Aulicus hoc symbolo aliis declarare, se apud quendam principem, cui fideliter diu inservierat, nullam unquam potuisse inire gratiã, vel quicquam beneficij recipere, sed postea oblata occasione liberaliorem alium quendam herum, maturis scilicet redditis ficibus, id est, fortuna meliore aspirante nactum, tandem plenissimum laborum suorum fructum diu expectatum cepisse. Talis est querela duorum fratrum Anglorum, quam tetra-sticho hoc expresserunt:

Vitam animum, atq; operam, sumtus impendimus aulis,
Præmia pro meritis quæ retributa putes?
Aula dedit nobis rescripta, notata papyro,
Et sine mente sonos, & sine corde manus.

Et altera Borbonij poëta non indocti.

In prædivite sumo domo moratus,
Contriviq; bonos miser tot annos,
Gustando mala, gratiasq; agendo,
Sperando, ingenuèq; inserviando.
Tantum mihi præmium laborum
Sunt, sero sapere atq; pœnitere &c.

LXXX.

EXPECTO MI-
TIORES.

*Dum maturescunt consueto tempore fructus,
Exiguum sapiens fert patienter onus.*

X 2

OMNI.

 MNIBUS est nota fabula de cornice, aliarum avium pennis sese exornante, quas tamen illæ rursus ipsi abstulerunt, illamq; ludibrio habuerunt, quam exposuit quoq; Horatius lib. I. Epist. ad Florum,

Ne si forte suas repetitum venerit olim
 Grex avium plumas, moveat cornicula risum
 Furtivis nudata coloribus —

Symbolum hoc contra nimis ambitiosos & arrogantes, aliorumq; labores sibi temere ac fraudulentè attribuentes rectè usurpari potest, de quo etiam recens quidam non indoctus poeta in Microcosmo hoc hexastichon exposuit de corvo,

Dic mihi cur plumis alienis corve superbis?
 Dic adeo tumido cur aliena placent?
 Agmine jam factò repetitum cur sitat omnis
 Grex avium, plumis undiq; nudus eris.
 Nemo sibi dotes furtivas arroget unquam,
 Nec decus alterius surripuisse velit.

Quidam hoc ipsum ad graculum Aesopicum referunt, quod graviter enarrat Theophylactus Simocatus epist. xxxiv. Et notum est proverb. αἰσώπι & χολιός Aesopicus graculus quod etiam Tertull. alicubi tangit. Sed rectè B. Gregorius Nazianzenus in sermone Epitaphio patris ait, πᾶν ὁ κοροσποικτὸν ἐδὲ μόνιμον. Quod Cicero explicat lib. II. de offic. Ficta omnia celeriter tanquam flosculi decidunt, nec simulatum quicquam potest esse diuturnum. Alibi ascriptum est, PONE PERSONAM, eodem sensu. M. Aurelio Numeriano Imper. etiam ascribitur simile dictum:

ESTO QUOD AUDIS, ex Horatio lib. I. Epist. XVI.

Turecte vivis, sic utas esse quod audis.

Et Martialis,

Quod sis esse velis, placeat, moneo, tibi, cautus,
 Sors tua, nil aliud si sapias esse velis.

tem in alio loco,

Quod sis esse velis, nihilque malis &c.

QUOD

LXXXI.

QVOD SIS ESSE
VELIS

*Autatis de te narratur fabula verbis,
Qui ferre alterius parta labore studes.*

X 3

EST

EST & altera apud eundem fabula de corvo ac serpente. Nam corvus dormientem illum rapiens, cum tandem jam experrectus esset serpens, in gyrum sese convertendo ita eum laesit, ut ex illo vulnere paulo post extingueretur. Alciatus Emblemate, iusta ultio, ex graeco quodam epigrammate idem de corvo & scorpio habet. Aelianus lib. VII. cap. XI. de aquila & polypo tale quippiam commemorat, & addit exempla de Cambyse Cyri filio ex Herodot. lib. III. & de Polycrate dirrapiendi auri caussa ad Oratem profecto & turpiter decepto. Et sunt noti versus Hesiodi,

οι τ' αυτε κακα τευχαι ανηρ αλλω κακα τευχαι,
η δ'ε κακη βυλη τω βεβλευσαθη κακιση

id est, ut Erasmus vertit,

*Ipse sibi nocet ille alium qui laedere quaerit,
Consultum male consultori pessima res est.*

Ac Vulgaris est Senarius ex Varrone & Agellio notus:

Malum, consilium consultori pessimum est.

Ac sane memorabile admodum est quod apud Suetonium legimus de I. Caesaris, & apud Iul. Capitolinum de Gordiani interfecto-ribus, qui proprijs gladijs, quibus alios interemerant, vel seipsos confecerunt, vel ab alijs occisi sunt. Legitur quoque ascriptum RAPTORI NOXIA PRÆDA SUA. vel INFAUSTA LUCRA: quod explicat inter alias multas sententia Antiphanis poeta veteris,

τα πονηρα κερδη τας μεν ηδονας εχει
μικρας, επειτα δ' υπερον λιπυας μακρας

id est:

*Lucra male quaesita voluptates quidem pariuat
Breves, longam vero deinde tristitiam.*

Praclare idem Hesiodus:

Δως αγαθη, αρπαξ δ'ε κακη θανατοιο δοτειρα

Bonum est donum, sed rapina mala mortis caussa.

LXXXII.

DABIS IMPRO-
BE POENAS.

*Iustitia pereat semper sic vindice, quisquis
Alterius vitæ struxerit insidias.*

PASSER

PASSER solitarius græcis *εραδον μοναχο*, quo etiam nomine in Psalmo CI. (quamvis aliqui de eo disputent) appellatur, nunc etiam in alpibus Tridentinis ab Incolis Italice vocatur, merulo solitario. In Germania verò reperiri vix existimatur, estq; ex merularum genere, colore fusco, magnitudo tamen illis minor, ac solivaga. Nostris etiam temporib. Mediolani & Venetijs masticur redditus, & canorus saepe numero aureo comparatur. Cumq; illi sit proprium & innatum amare solitudinem, & in illa suavius quam alibi cantare, non male representat eum, qui propter studia graviora aut aliarum rerum laudabilium gratia, vitam solitariam exoptat. nam ex Horatio lib. II. Epist. II.

Scriptorum chorus omnis amat nemus & fugit urbes.
Ac Ovidius presertim de poetis I. Trist. I. cecinit,

Carmina successum scribentis & ocia quærunt.

Quamvis vero Petrarcha in duobus libris de vita solitaria, magnis laudibus eam extollat, fatetur tamen solitudinis studio amicitia jura non esse contemnenda, & turbas non amicos fugiendos. Sed propter nimis enormia vitia profecto his nostris dissolutissimis temporibus multis civitas carcer, & solitudo paradysus merito fieri incipit. Idem Petrarcha, & ex illo Guazzinus de civili conversatione laudabilem solitudinem (non de altera vitiosa, qualis fuit Tiberij Caesaris Capreis, ubi sævitia ac libidinis detestanda officinam aperuit) distinguunt in perfectam, quæ est piorum & religiosorum hominum, & minus perfectam, quam & ipsam trifariam partiuntur, I. in solitudinem temporis, qualis est noctis silentium & similia. II. Loci, quando sibi quispiam idoneum secessum ad utiles meditationes eligit, de qua hic potissimum agitur. III. Animi, quando corpore quidem in medio aliorum versamur, animo autem & cogitationibus toti in nobismet ipsis sumus.

LXXXIII.

SYLVA PLACET MUSIS.

*Secessus praclarum aliquid meditantibus aptum
Namque boni in strepitu quid cecinisse queas?*

Y PASSER

PASSER noster vulgaris quibusdam videtur à pati-
endo dictus, quod saepe morbo caduco laboret, quae e-
tymologia satis longe petita esse videtur. Nulla ve-
rò avicula ferme invenitur, quae certà sede carens
pervolitando sic locum mutet & incerta vagetur. Quare etiã
proverb. xxvi. dicitur, passer quolibet vadens. Est tamen ni-
hilominus testimonium divinae providentiae ac protectionis
in rebus quoq; vilibus & despectis: quod ipse SALVATOR NO-
STER CHRISTUS nos monet, Matth. cap. x. Nonne, inquit, duo
passeres asse veneunt, & unus ex illis non cadet super terram si-
ne Patre vestro? Videtur autem hoc symbolum illis conveniens,
qui in continuis peregrinationibus sive voluntarijs, sive ne-
cessarijs versantur, quod studium si moderatum est, non solum
gratum, sed utile quoq; esse consuevit, sed ubi modum excedit,
plurimum profecto molestiae & incommoditatis secum asferre
solet, de quo Menandri sententia intelligenda,

Ξενιτεία ὄχι χαλεπὴ κατὰ πολλὰς τρόπας.

Peregrinatio enim multis modis difficilis est.

Quidquod peregrinatio ipsa morbus esse dicitur à Symmacho
in Epistolis? At rectè etiam ad piorum hominum in hoc mundo
tanquam diversorio aliquo peregrinationem accommodare po-
terimus de quo epistola ad Hebraeos, ἐκ ἔχουμεν, dicit ὡς ἐπὶ πολλῶν με-
ρῶν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ὑποσχεσόμεν, id est, non habemus hic ci-
vitatē permanētem, sed futuram inquirimus: deq; hujus vi-
tae brevi & instabili curriculo B. Nazianzeni extant versus:

τροχὸς ὧν ἐστὶν ἀσάτως πεπνυμένος

ὁ μικρὸς ἐστὶ καὶ πολὺτροπος βίος

Trochus est parum certus parumq; stabilis

Fallacis huius cursus & vitae brevis.

Et Plato etiam ab omnibus celebratam illam sententiā lau-
dat: τὰ ἐπιδημία τις ἐστὶν ὁ βίος. Vita peregrinatio quaedam est.

INCER-

LXXXIV.

INCERTA SEDE
VAGANTUR.

*Ut celer huc, sed mox volitat passerulus illuc,
Sic nusquam est, quisquis vivere ubique volet.*

Y 2

QUATU.

LXXXV.

QUATUOR genera hirundinum habentur, quorum primum est domesticum, & passim notam, alterum rusticum sive agreste, quod ab imo ventre albicat. Tertium riparium, minimum omnium, quae hirundines falcula quoque dicuntur, & ripas excavant, in quibus illis nidificat. Quartum est Apodum, quae & marina & νεφελοι vocantur, nec utuntur pedibus, quamvis non plane illis destituantur. Commendat autem industriam hirundinis Aristot. lib. IX. de Hist. Animal. cap. VII. his verbis. Omnino ratio brutorum magnam refert vite humana similitudinem, magisque in minori genere quam majore videris intelligentia rationem, quod primum in avium genere hirundo in effinendo & constituendo nido existit. Quo in loco plura de artificiosa huius constructione commemorat, quae postea à Plinio, Plutarcho, Aeliano & alijs quoque sunt exposita. Ac addit ibidem Aristoteles: In nutrienda prole mira tam mas quam faemina equitate laborat. Impartit pullis singulis cibum observans consuetudine quadam, ne qui acceperit, bis accipiat. Plinius similiter ait (cujus & Oppianus meminit) in foetu summa equitate alternare cibum, & Aelianus lib. III cap. XXVI. justitiam servare adversus suos filios refert. Quare Horapollo scribit esse apud Aegyptios symbolum parentum, omnes suas facultates & opes filijs suis destinantes. Est quoque similiter icon boni ac justii principis, qui singulari equitate & justitia suos subditos regit, illis quoque necessaria suppeditat. Quapropter Robertus Rex Neapolitanus passim in illis conclavibus, quibus ipse utebatur, hanc picturam appingi curavit. Idque Phocylidis quoque versus monet.

μοῖραν πάντ' ἕμεν, ἰσότης δ' ἐν πάντων ἀρίστη,

id est

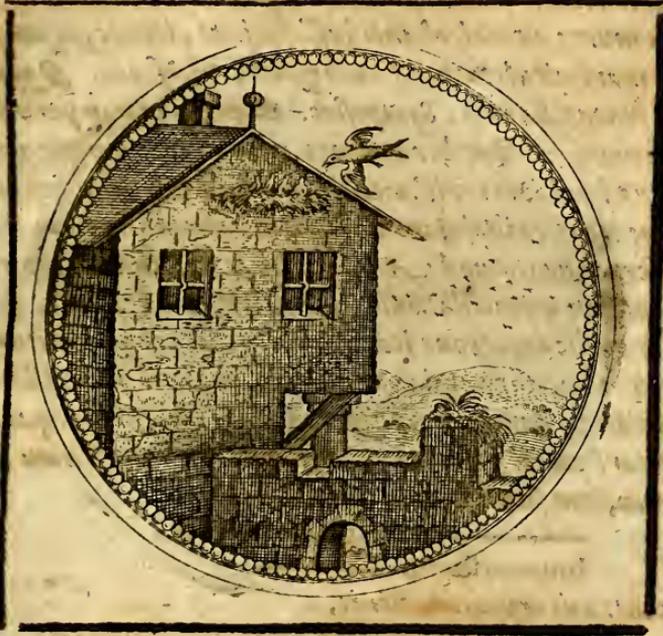
Partem scilicet suam cunctis tribue: aequalitas sane in omnibus rebus optima.

De justitia autem tam commutativa quam distributiva (ut in scholis loquuntur) extant v. Eth. Nicomach. luculentae disputationes.

LXXXV.

CONCORDIA REGNI.

*Sollicitam Prognescuram spectate regentes,
Inq. foveate pari pignora vestra fide.*

Y 3

HIRUN-

HIRUNDO veris nuntia putatur ab harendo ita dicta, quod adium trabibus adhaereat, $\chi\epsilon\lambda\iota\delta\iota\omega\upsilon$ verò græcis $\delta\alpha\tau\acute{o}$ τῷ τοῖς $\chi\epsilon\lambda\iota\lambda\epsilon\omega\upsilon$ $\alpha\delta\epsilon\iota\upsilon$, id est, quod labijs cantet. Plutarchus scribit quantum ipsis opus est, domos hominum subire, umbram securitatemque quærentes, ipsum autem hominem fugere tanquam feram. Ac Plinius vult hirundines è volucribus esse indociles, sicuti è terrestribus mures, cum elephantis iussa faciunt, leones jugum subeant, in mari vituli totq; piscium genera mitescant. Quod etiã asserit Plutarchus VIII. Symposiac. Albertus tamen perhibet se vidisse mansuefactas hirundines, quæ ad manum quoq; volarent, quod quidem rariss. accidit, cum experientia constet, hirundinem cavea inclusam mori potius, quam quod seruitutem istam ferre queat, quod Aelianus lib. XVI. Animal. cap. III. de Cercione siue motacilla Indica quoq; scriptum reliquit. Sic honesta & pudica matrona ita sese cupit gerere erga maritum, ut habeatur tamen pro amica, non serua, fugiens nimis illiberale submissionem, aut durum præter modum imperium, quo nihil excogitari potest gravius, præsertim erga hunc sexum imbecilliozem, cum secundum Iuvenal. Satyr. VI.

—————faciant graviora coactæ
Imperio sapiens—————

At contra ut Ovidius cecinit,

Penelope mansit, quamvis custode caretet,

Inter tam multos intemerata procos

Et veterum quispiam recte statuit,

$\alpha\pi\iota\varsigma$ $\alpha\upsilon\tau\acute{o}$ $\pi\epsilon\tau\eta\mu\alpha$, $\sigma\upsilon\mu\pi\alpha\delta\eta\varsigma$ $\gamma\upsilon\upsilon\eta$

Optima viri possessio, uxor mutuo consensu illi amica.

De quo præclara sententiæ tum apud alios autores, tum passim in proverbijis Salomonis, & apud Syracid. cap. potissimum XXVI. leguntur.

LXXXVI.

AMICA NON
SERVA.

*Tecta hominis subit, ipsum hominem fugit anxio progne,
Gratum est hospitium, sed grave servitium.*

TEMPO-

LXXXVII.

EMporum magna differentia avibus. (inquit Plinius sapius laudato lib. x. cap. xxv) perennes sunt, ut columbae; semestres, ut hirundines, trimestres, ut turdi & turtures: quaedam cum foetū eduxere, abeunt, ut galguli, npupae. Abeunt autem hirundines, idem autor priore capite ex Aristotele refert, hibernis mensibus circa prid. Id Septembris ad arcturi ortum, & ultra illud tempus deprehensae pereunt, redeunt verò circa vi. Cal. Martij. Sed in vicina abeunt, apricos secuta montium recessus, ubi reperta sunt nuda ac deplumes, secundum Aristotelem quoq; lib. viii. de hist. Animal. cap. xvi. Sunt tamen nonnulli, qui existimant eas etiam mare transvolare instar aliarum quarundam aviū, praesertim in locis mari propinquis. Quod etiam Petrus Martyr affirmat lib. ii. legationis suae Babylonicae his verbis: Hiematum Alexandriam hirundines, milvosq; ceterasq; volucres, pontum hieme adveniente è nostris regionibus Europaeis transvolantes, tendere cognovimus. Quemadmodum igitur hirundo vernum tempus tanquam amoeniss. totius anni partem expetit, ac ante illud non apparet: ita quoq; se habet amantis ratio, qui amore non capitur, nisi sensib. animi & corporis infixis in aliquod subjectum pulchrum. Est autem quatuor affectibus amans subjectus, laetitiae ac spei, qui ambo cum veris amoenitate, quam hirundo tantopere desiderat; conferri possunt, nec non timori ac dolori, aspera hiemi convenientes. Vnde Ovidius,

Pessima mutati coepit amoris hiems.

Sed qui laudabili proposito ac singulari generositate flammam & illecebras amoris nimij absentia sua restinguere, & propterea ad alia loca, ubi hiems minus sit aspera, id est, impetus cupiditatum sedatior, sese conferre student, sapienter faciunt, idq; monet quoq; Ovid. i. lib. de remedio Amoris hoc disticho:

Tu tamen & quamvis firmis retinebere vinculis,
I procul, & longas carpere perge vias.

LXXXVII.

ALIO HIBER-
NANDUM.

*Ardorem quisquis fugere optat tempore amoris,
Dum fervet, fugiat. namq; hieme arctā fuga est.*

Z

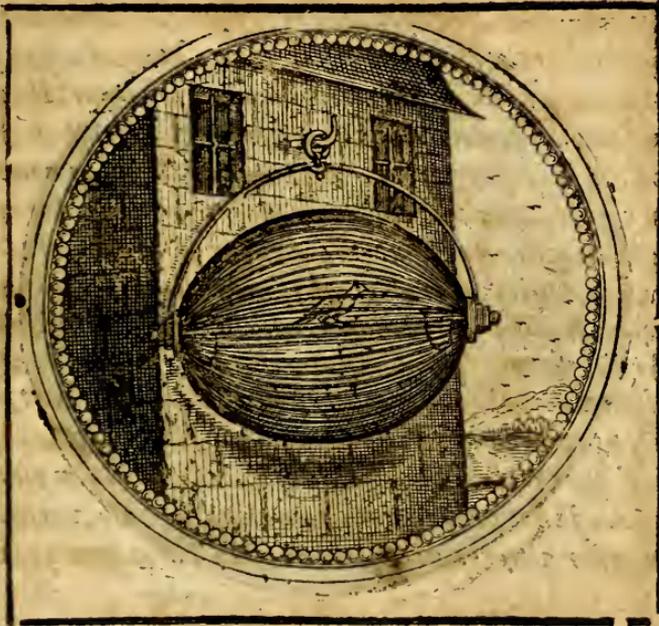
CUM

UM viva animalia in publicis spectaculis,
 & imprimis nobiliū ludicris certaminibus,
 tam pedestribus quam equestribus, insigniū
 vel symbolorum loco gesta ac usurpata, plus a-
 nimos afficiant, & oculos quoque magis oble-
 tent, quam sola figuræ eorū aliqua pictura representata, ideo
 quidam Nobiliss. vir in Italia simili tempore & loco, quibus
 eiusmodi ludi solent celebrari, cassidi suæ imponi curavit ca-
 veam rotundam affabre elaboratam & ita in equilibrio suspē-
 sam, nec minus tamen in suis polis se moventem, ut a vicula il-
 lic inclusa, in quamcunq; partem verteretur, semper in medio
 firmiter consisteret, & in axe tantum permaneret. Quod etsi
 ille de suo honesto amore quodam erga fæminam quandam no-
 bilem intelligi voluit, nihilo tamen minus quoq; de omnibus
 alijs laudabilibus & egregijs actionibus magna constantia sus-
 ceptis, ac confectis, idq; auxilio vera virtutis, accipi recte ac u-
 surpari merito hoc ingeniosiss. symbolum poterit. Nam secundū
 illud Evagrii πᾶσα συμφορὰ κέρει ἐστὶν ἀνδρὶ μὴ κέρει: Omnis cala-
 mitas levus est viro constanti. Bene etiam Theodristus: Διὰ
 τὸ βεβηκότων ἀνδρῶν, τὸ ἀκλίνας τὸ τῆς ψυχῆς ὄρδιον ἐν τοῖς δεινοῖς
 διαφυλασσόντων: Virorum constantium est, animi statum in
 periculis rectum & immobilem conservare. Sæpe Socratis di-
 ctum admodum memorabile fertur tale: ἀνδρείας μὲν ὄπτι βίαιως,
 σωφροσύνην δὲ ἀνὴρ ὄπτι καλῆς προαιρέσεως ἀμετακίνητην ὀφείλει εἶναι, id
 est, ut statua in sua basi, sic etiam vir bonus & virtutis studio-
 sus in suo proposito constans & immobilis esse debet. Hinc vir
 beatus Aristoteli in Eth. dicitur τετραγώνος, qui omnes fortu-
 nae casus, sic ut oportet, ferre sciat ac solet.

LXXXVIII.

SEMPER IN AXE.

*Hic licet usq; orbis celerem volvatur in orbem,
In se immota tamen mens generosa manet.*

Z 2

VESPER-

LXXXIX.

VESPERTILIO à vespertino tempore dictus à nocte græcis appellatur νυκτερίς. Hanc avium solum animal sive vivum factū parere & lacte nutrire Plinius lib. X. cap. LXI. memoria prodidit. Extat autem elegans fabula apud Ovidium lib. IV. Metamorph. de Alcithoe & sororibus, Minei Thebani filiabus, ob contemptum sacrificium Bacchi in vespertilionem conversis. Notantur verò per vespertilionem tria genera hominum (quod Alciatus quoque in Emblematis nonnihil innuit) quorum primum est, qui ob malam famam, æs alienum, vel aliam similem causam, lucem & homines fugere coguntur. Alterum Philosophos nonnullos continet, qui dum nimis abdita & incerta, & longe supra ipsorum captum posita, perscrutari conantur, sæpe cacutire solent. quod etiam Aristot. lib. II. Metaphys. monuit, ubi ait, ὡς περ ἔχ τὰ νυκτερίδων ὀμματα τοῦ οὐρανοῦ εἶναι, ἔχει τὸ μετ' ἡμέραν, ἔτι καὶ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς ὄντας τοῦς τὰ τῆ φύσιν φανερώτατα πάντων, id est, Quemadmodum vespertilionum oculi ad lumen diei se habent, ita & intellectus animæ nostræ ad ea, quæ manifestissima omnium sunt. Tertium est quorundam verisipellium & callidorum, ac plane anticipis fidei, jã hoc probantium, jam aliud: de quib. versus commemorantur veteres ex Agathone apud Varronem de lingua latina.

Quid multa? factus sum vespertilio. neque

In muribus plane, neque in volucribus sum.

Quales fraudulenter ἐπαμφοτερίζοντας neutri parti in civili discordia adherentes, lex Solonis (ut in eius vita tradit Plutarchus) ab omnibus publicis muneribus removit, quod quidem non ideo factum est, quod pacis & tranquillitatis necessario tempore studiosi improbarentur, sed potius ut hac ratione facilius ac commodius cives tam in concordia retinerentur, quam disjuncti rursus ad illam rectius perducerentur. De vespertilione quidem à cæteris avibus nudata pennis, & ad nocturnos volatus damnata, nota est Aesopi fabula.

INTER

LXXXIX.

INTER UTRUM-
QUE.

*Vita fugit lucem dira male conscia culpa,
Vi qua avis à sero vespere nomen habet.*

APES siue apes, μέλισα vel μέλιττα ὁπὸ τῷ μέλιτι ὀ-
 gracis dicta, à melle nimirum conficiendo ab Ari-
 stotele lib. IX. de histor. animal. cap. XL. vocantur
 τῶν ζῴων καὶ ἀριώτατον καὶ ἐργατικώτερον, id est ani-
 malium omnium mundissimum & laboriosissimum. Quo in
 loco apum natura & proprietas, & quasi politia quaedam con-
 cors accurate describitur. unde postea alij fere omnes, ut Pla-
 tarchus, Plinius, Aelianus, Virgilius, & reliqui desumserunt:
 inter quos Plinius lib. XI. c. V. ait, labores tolerant, opera confi-
 ciunt, rempublicam habent, consilia privatim, & duces grega-
 tim, & quod max. mirum est, mores habent. Et cap. VI. Nullus-
 que cum per caelum licuit, otio perit dies: & cap. X. Mira operis
 observatio. Cessantium inertiam notant, castigant mox & pu-
 niunt morte. Sic Virgilius inter alia IV. Georg. dicit:

Omnibus una quies, operum labor omnibus unus.

Qua imagine clarissime exprimitur tam gubernationum soli-
 citudo ac diligentia, quam subditorum in aliqua bene ordina-
 ta Republica studium obediendi & fideliter fungendi officio suo.
 Eodem sensu quidam addunt, MENS OMNIBUS UNA EST.
 Ruscellus a scribit hoc symbolum Antonio de Leva, praecipuo
 Caesaris CAROLI V. polemarcho, cum dicto, SIC VOS NON
 VOBIS scilicet mellificatis apes. Cum enim hic omnino sperasset,
 Ducatum Mediolanensem sibi gubernandum traditurum Im-
 peratorem, quoniam potiss. eius opera fuerat recuperatus nihi-
 lominus tamen Francisco Sfortia, ut promiserat Caesar, bona f-
 de fuit ille restitutus.

XC.

LABOR OMNI-
BUS VNVS,

*Doctus aptum & studia & mores & iura revolvat
Qui bene vult populis dicere jura suis.*

PLATO

PLATO lib. VI. de legibus ait, *δὲς τὸ καλὸν πρὸς ἐν ἑνὲν βλάπτει, id est, Bis pulchrum & laudabile dicere, nihil nocet.* Quare et si hoc symbolum in prima quoque Centuria exposuimus, hoc loco tamen diversa quidem expositione propter illius elegantiam repetere placuit. Varro lib. IV. de re Rustica, naturam api plurimum artis ac ingenij tribuisse scribit, ut qua minime sit malefica, & quod nullius opus vellicans faciat deterius. Nam ne utiquam floribus insidendo officit, ac impedit quominus fructum afferant De quo Aristoteles lib. XI. cap. VIII. adhuc multo prolixius agit, nec non Plinius, ipsius hac in parte copiosus interpres. Rectissime autem hoc symbolum ab illis usurpari poterit, quorum omnium actionum & universa vitæ finis eos spectat, ut sine ulla injuria & damno semper quam pluribus possint inferre, nec ulli quicquam mali inferre. Est autem innocentia, secundum Ciceronem, puritas animi, omnem injuria illationem abhorrens, quam in Tusculan. Questionibus ἀβλαβείαν, id est, affectionem animi quæ nemini noceat, nominare solitus est. Apud alios adjecta est græca inscriptio, ΑΦ' ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΑ ΧΡΗΣΙΜΑ, id est, AB UNOQUOQUE UTILIA. Quæ admodum enim apicula in florido prato ad quosvis flores advolat, atque ex illis solum ea, quæ sibi utilia sunt, carpit & inde auferit: sic nos quoque relictis alijs superfluis vel etiam detrimentosis studijs, ad ea tantum animum applicare debemus, quæ aliquid utilitatis ac doctrinæ bonæ ac salutaris afferre possint.

Floriferis ut apes in saltibus omnia libant, &c.

secundum Lucretij melliflua carmina. Quo etiam notari potest ex Aeschine ad Ctesiph. selectas veterum poetarum γλώσσας olim pueris ediscendas propositas fuisse, ἵνα ἀνδρες ὄντες αὐταῖς χρωτάσθαι ut viri facti eas ad usum transferrent. Plura in Centuria prima symbolo LXVII. Ut prosim.

XCI.

SINE INJURIA

*Quae multis profint, sapiens fert, colligit, auget,
Vt varios flores sedula libat apis.*

EST

XCII.

HET hoc symbolum antea in prima Centuria aliqua ex parte expositum, cujus tamen hic tractationem pleniorē repetere volumus. Quod Apes floribus odoratis & imprimis rosis apprime delectetur, & inde suavis alimentum sibi comparent, antea dictum est, & libet insuper afferre in medium B. Basilij egregiam similitudinem, quam ponit in commentario de legendis libris Ethnicorum: ὡς γὰρ τῶν ἀνδρῶν τοῖς μὲν ἀνθρώποις ἄξι τῆς εὐωδίας ἢ τῆς ᾄσθης ἔστιν ἢ δόξα καὶ ταῖς μελίταις δ' ἄρα καὶ μέλι λαμβάνειν ἀπ' αὐτῶν ὑπάρχει: ἔτω δὴ καὶ ταῦτα τοῖς μὲν τὸ ἡδὺ καὶ ἔπιχαρὶ μόνον τῶν τοιούτων διακίσειν, ἔστι δὲ τιν' καὶ ὠφέλειαν ἀπ' αὐτῶν εἰς πλὴν ψυχῆς ἀποδίει, id est, velut enim florum hominibus quidem usq; ad odorem & colorem est usus, apes autem mel ex ipsis excipere noverunt: Sic etiam hic qui diligentes in legendo existunt, non solum quod dulce jucundumq; fuerit in eorum libris persequuntur, sed quandam ex illis utilitatem in animum reponere student. προσὴ γὰρ, ut Aristides ait in Panathen. ὡς ἀλυσῶς καὶ ἀγαθὰ καὶ ἰσχυρόντως ἀνθρώποις, ἢ ἐν μαθήμασι καὶ λόγοις: Verè purum & hominis proprium alimentum, artes & littera. E contrario autem Scarabeus, ut Aelianus refert. lib. IV. cap. XVIII. ab odoratis laeditur, ac fetidis oblectatur, inprimis vero rosa adeo illi sunt contraria, ut illis involutus quoque intereat. Quod proprie etiam convenit ingenio agresti ac ab omni liberali institutione, ac doctrinalaudabili plane abhorrenti, cum alij bene educati & instituti tantopere his sese oblectent, ac sustentent. Quopertinet proverbium tritum, Scarabeo unguetum, quod Plutarchus VII. Symposiac. Quaest. VII. in philosophum austeriorem quendam, qui psaltriam in convivio volebat ferre convenire ait.

XCII.

UNI SALUS ALTE-
RI PERNICIES.

*Vi rosa mors, scarabae, tibi est, apis una voluptas:
Virtus grata bonis, est inimica malis.*

XCIII.

DE animalculis tam in nive quam igne viventibus locus habetur apud Aristotelem lib. v. cap. xix. de hist. Animal. satis memorabilis, quem integrum ascribere placuit. Quin etiam in ijs qua putredinem nullam posse recipere existimantur, nasci animalia novimus, ut vermes in nive vetustiore, qui hirti sunt pilis & rubidi, quoniam & ipsa nix vetustate rubescit, sed in nive media terra candidi & grandiores inveniuntur. Torpent omnes ac difficulter moventur. In Cypro insula ararijs fornacibus, ubi chalcitis lapis ingestus compluribus diebus crematur, bestiola in medio igne nascuntur pennatae, paulo muscis grandibus majores, quae per ignem saliant atq; ambulant. Emoritur & hoc genus & illud nivis alumnum, cum alterum ab igne, alterum à nive dimotum est. Hæc ille. Plinius lib. xi. cap. xxxvi. eadem repetens vocat pyralin sive pyraustam, de quo in symbolo proximo plura. Seneca quoq; lib. v. cap. vi. cum admiratione potius quam causæ explicatione idem affirmat, itemq; Aelianus lib. ii. cap. ii. à quo πυρρονοί, id est, in igne nati vocantur. Hoc tamen nescio, quæ ratione inductus Ovid. vi. Fastor. negare videtur,

Nec tualid Vestam, quam puram intellige flammam :

Nataque de flammis corpora nulla vides.

Erasmus in Adagijs proverbio, πυραύσε μὲρ &, id est, pyrausta interitus, hoc symbolum interpretatur vel de οὐκὸς, id est, qui celeriter intereunt, vel etiam de illis, qui nullibi alibi vivere possunt, quam in proprijs ac consuetis laribus & domicilijs, à quibus si paulo longius abesse cogantur, sibi moriendum existiment. Alij ex Plinio ascripserunt MORIAR SI EVASERO, quod non absimile est illi, ἀπωλόμεθα ἂν, εἰ μὴ ἀπωλόμεθα, id est, est, perimus, si non perimus, à contrario sensu.

CXII.

M O R E R E R
E X T R A.

*Turpe est in proprijs fixum consistere tectis,
Nec cælo annata conditione frui.*

XCIV.

NITEDULA sive Cicindela, quam vulgo noctilucam appellant, insectum est pennatum instar musca, cujus quoque meminit Aristoteles lib. 1. de part. Animal. cap. III. vocatque λαμπυρίδα, vel secundum alios, λαμπυρίδα, quia noctu per arva luceat, instarque flammæ micet. Plinius lib. XVIII. cap. XXVI. de his ita scribit. Est signum illius (hordei) maturitatis, & horum (milij ac panici) sationis commune, lucentes vespere per arva cicindela, ita appellant rustici stellantes volatus, graeci vero lampyridas incredibili benignitate natura. De quo plura apud eundem autorem legi poterunt, libro jam commemorato, & lib. XI. cap. XXVIII. Apud nos quidem vermis est Eruca similis qui eadē parte qua cicindela noctu fulgorem tam clarum emittit, ut etiam ad illius littera legi possint, ut scribit Gesner. de Lunar. & reb. noctu lucentibus. Quamquam verò & hoc symbolum autor illius ad honesti amoris significationem accommodaverit, in primis tamen ille forsitan demonstrare voluit, conjugium optatum & felix à cælo, id est, Deo opt. max. peculiariter hominibus procurari, nec nostrò judicio aut industria, sed soli providentia divina esse ascribendum. Quod probat ista memorabilis sententia Salomonis in proverb. cap. XIX. ubi græca ita leguntur, ὁ κλον εὐὐπερξεν μερίζουσι πατέρες παῖσι, καὶ ἡ κυρία ἀρμύζεται γυνὴ ἀνδρὶ, ubi usitata versio sic habet, Domus & divitiæ dantur à parentibus: à Domino autem proprie uxor prudens. Quod amicus meus D. Conradus Rittershusius vir doctiss. hoc aliquando disticho inclusit,

χρήματα μὲν παῖδες γονέων ἀπο κληρονομίῃσιν,
ἢ ἀγαθὴ δὲ θεῶν σύζυγός ἐστι δόσις.

Heredes patrum gnati bona plurima cernunt,
Moratæ est dator est conjugis ipse Deus,

XCIV.

MEUS IGNIS
AB ORTU.

*Ne forte in tenebris offendas, sum tibi summi
Flamma iter ostendens provida cura DEI.*

ADMI-

ADMIRANDAM prorsus Bombycū generati-
onem & variam mutationem legere possu-
mus apud Aristotelem lib. v. de histor. Ani-
mal. cap. XIX. & Plinium lib. XI. cap. XXII. &
XXIII. Quæ omnia Hieronymus Vida Cremon-
ensis eleganti poemate elaboravit. Fit autem primum ex ovo
vermis, ex verme eruca, deinde bombylius, ex hoc Necdalus,
& tandem spatiosus mensium Bombyx. Post quadragesimum
verò diem, quo eruca se abdidit & in Bombylium est mutata,
subnascens papilio (quem Aristoteles videtur verò δαλον vocasse)
ex eo folliculo, ut exitum quærat, filum proscindit & fit qua-
tuor alis pennatus. Vida ita versibus expressit lib. II.

Nonne vides, cum carceribus exire reclusis
Instant ardentes, quanta nitantur opum vi?
Clausa obstat domus, & filii densissimus ordo,
Nec mora nec requies, vestigant omnia circum,
Explorant que aditus omnes, si qua potis extra
Rumpere, & optatæ rursus se reddere luci.

Hinc quidam nobilis juvenis mature ex carcere amoris ac Ve-
neris laqueis & illecebris, quasi ex dura servitute sese liberans,
& ad bonam frugem rediens, totus se studijs gravioribus &
cognitioni rerum laudabilium addicere, & tanquam alas, qui-
bus ex sordibus prioribus evolet, comparare studuit. Alius
gracum hemistichium ex Epigrammat. lib. II. addidit ΑΠΤΕ-
ΡΟΣ ΟΥ ΔΥ ΔΥΝΑΤΑΙ, id est, sine pennis non potest, scilicet avo-
lare. Alius ascripsit, ET FECI ET FREGI, ingeniose in-
nuens, quod sicuti incautus in juventute voluptatibus & a-
moribus fuisset irretitus & sponte sua illis servisset, sic paulo
post maturiore judicio & vera ratione superveniente illa om-
nia reliquisse, ac tandem tanquam fracto ergastulo ad meliores
partes avolasse.

XCV.

PURUS UT ERUM-

P A M.

*Caca voluptatum, o juvenes, abrumpite vincula,
Libera erunt vestra his pectora vindicijs;*

XCVI.

EXPECTO DO-
NEC VENIAT.

*Frigora fert patiens, spe veris parva cicada:
Sperat & infestis mens bona semper opem.*

XC VII.

DE Pyrausta proprie sic dicta Aristotelis & aliorum sententiam paulo ante exposuimus, nunc de altera eius significatione aliquid adjungemus, de qua in primis Aelianus lib. XII. cap. VIII. hac habet. Ex ignis fulgore pyrausta, quod vehementi afficiatur voluptate, iccirco cum flamma vel maxime viget, ad lucernas aduolat, atq; nonnihil captare videtur. Cuius meminit quoq; Aeschylus Tragædiarum scriptor hoc senario,

Ἰδοὶα μωρὸν κάρτα πυραύσε μόνον,

id est

Magnopere stultum metuo pyraustæ exitum.

Aristoteles lib. VIII. de histor. Animal cap. XXVII. ἡπίλον vocat quoddam genus minus papilionum, quod lucernarum luminibus aduolat, idq; Itali vocant farfallam. Idem tamen & culices & muscas factitare scimus. Hinc proverbium, χαρὰν πυραύσε χαίρεις, Gaudium pyraustæ gaudes, de momentanea voluptate. Quamvis verò hoc symbolum, finem brevis, ac pessimum omnium pravarum voluptatum abunde exprimat, atq; ideo Horatius lib. I. Epist. XII. moneat,

Sperne voluptates, nocet emta dolore voluptas.

Et similiter Alexis:

φεύγ' ἡδονῶν, φέρεσσαν ὕστερον βλάβην.

Fuge voluptatatem quæ terat in posterum damnum.

tamen in primis ad perditos & immoderatos amores referri solet, quibus capti non aliter ac vehementi igne consumi soleant. Quare Itali apposite huic symbolo ascripserunt, PIACER CONDUCE A MORTE, id est, Voluptas ad mortem perducit. Quidam addunt, FUGIENDA PETO: quod non solum cum prioribus convenit, sed etiam adhuc magis generalius de omnibus periculosis consilijs & actionibus intelligi poterit.

XCVII.

BREVIS ET DAM-
NOSA VOLUNTAS.

*Qui circumvolitat deceptus amoris ad ignes,
Nunquid naturam papilionis habet?*

b 3

MUSCÆ

MUSCÆ in speculi superficie tanquam nimis
glabra & expolita non possunt consistere, inde
que levi momento decidunt, at in corporibus
scabris & duris inharere diutius & validius
illis conceditur. Non aliter viri constantes
in rebus duris & adversis omnia magno ani-
mo agunt, & quidem stabilius ac alacrius quam in secundis,
quas Xenophon ait difficilius esse moderate ferre quam adver-
sas. Et Plutarchus in erudito commentario παραμυθικῷ ad A-
pollonium, inter alia egregia dicta, quæ huc pertinet, hoc quoque
exponit. πεπαιδευμένων γὰρ ἔστι καὶ σωφρόνων ἀνδρῶν πρὸς τε τὰς δοξά-
σας ἐντυχίας τὸν αὐτὸν εἶναι, καὶ πρὸς ἀτυχίας φυλάξαι τὸ πρῆπον.
id est, Recte enim instituti hominis est atque cordati, neque muta-
ri ob eventum rerum quæ videntur prosperæ, & constanti ani-
mo decorum in adversitatibus servare. Minimum enim illi
obesse fortuna potest, qui sibi firmiter in virtute quam in casu
subsidium collocavit, ut autor in Rhetoricis ad Herennium in-
quit. Videtur etiam ita non inconcinne accommodari posse ad
innocentiam probitatemque vitæ, quod in ea nulla sordes adha-
rescere, nulla malevolorum reprehensio, nullus fortuna impetus
locum invenire possit, sicuti de viro bono fecit Ausonius.

Securus, mundi instar habens, teres atque rotundus:

Externæ ne quid labis per lævia fidat.

Et ante ipsum Horat. lib. II, Sermon, Satyr. VII.

— In seipso totus teres atque rotundus,

Externi ne quid valeat per læve morari,

In quem manca ruit semper fortuna &c.

XCVIII.

SCABRISQUE TE-
NACIUS HÆRENT,

*Rebus in adversis fortis: nempe ea parva
Laus est virtutis, prosperitate frui.*

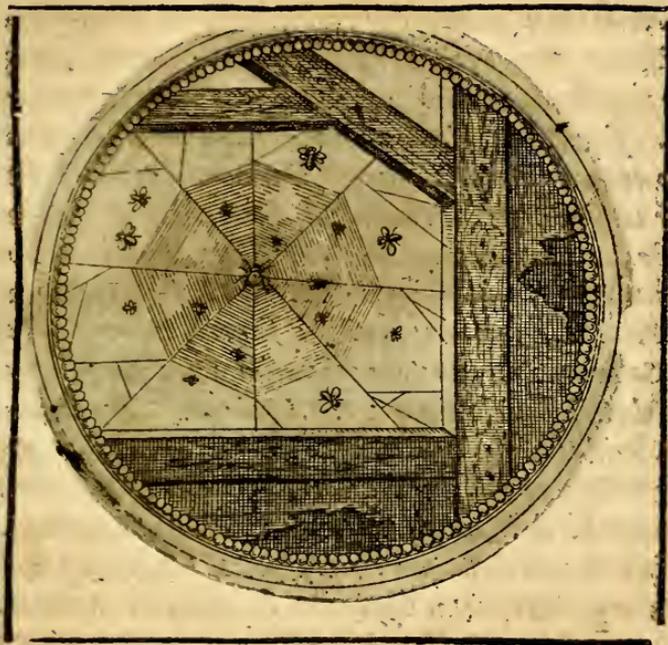
ENL

NUMERAT Aristoteles lib. IX. de hist. Animal. cap. XXXIX. tria araneorum genera, ex quibus tertium dicit esse sapientiss. & de illarum venatione & artificio in tela conficienda plurima lectu digna proponit. Quem secutus Plutarch. in comment. de solertia Animal. non minus hoc argumentum eleganter tractat, nec non Aelianus lib. I. cap. XXI. & Plinius lib. XI. cap. XXII. itēq; Cicero II. lib. de natura deorum. Anacharsis autem, ut in vita Solonis Plutarchus & Valerius Max. referunt, aranearam telis leges comparabat. Nam ut in his animalcula & insecta infirmiora, quales sunt musca, papilioes & similia, retinentur, validiora autem, ut vespa, & crabrones perrumpunt: ita legib. humiles & pauperes constringuntur, divites verò & potentes illis non alligantur. Sed Stobaeus hoc Zaleuco Locrensum legislatori tribuit. Quod quidem de legum inaequalitate potius, quam recta ipsarū observatione intelligendū. Nā Trajanus justiss. Imperat. (ut Dio in eius vita perhibet) praefecto pratorio tradens gladium dixisse fertur: Hoc gladio pro me utaris, donec justa facio. Sin injuste egero, contra me. — Ac similiter Antiochus tertius civitatib. sibi subditis scripsit, si quid unquam per literas mandasset, quod legibus adversaretur, ne curarent, sed haberēt pro illo, quod se nesciente esset scriptum. Quo pertinet Platonis graviss. sententia lib. IV. de legibus, ἐν ἧ (πόλει) μὴ γὰρ ἀρχόμεν & ἢ καὶ ἀρχόμεν νόμῳ, φθορὰν ὄρω τῇ τοιαύτῃ ἐτοιμίῳ ἔσσαν. ἐν ἧ ἢ ἀνδραγαθίας τῶν ἀρχόντων, οἱ ἢ ἀρχόντες δέλοι τὰ νόμῳ, σωτηρίαν καὶ πάντα ἀγαθὰ, ἵσα οἱ δὲ πόλεσιν ἔδοσαν γιγνώμενα καὶ δορῶ, id est, paratum illi civitati exitium video, in qua non lex magistratibus, sed legi magistratus praesunt. Salutem vero illi, ubi lex servietibus magistratibus dominatur, cuncta certe bona, quae civitatibus praebent, huic affore cerno. Et Cicero quoq; alibi dicit, leges cum omnibus una & communi voce loqui.

XCIX.

VIOLENTIOR
EXIT,

*Annodat culicem, sed vespa per via tela est,
Sic rumpit leges vis, quibus haret inops.*

C.

VISUM fuit tandem hanc tertiam Centuriam nostram cum Phœnice concludere, & de illo paulo verbosius, quam antea factum est, disserere. Idg^o tum propter autorum plurimorum de eo varias ac interdum discrepantes opiniones, tum ob symbola, ex hac a-ve ingeniosa nonnulla & præclara defumta. Ac quantum ad primum attinet, si omnium eorum, qui de illo aliquid litteris mandarunt, sententias in mediū proferre vellem, non aliquot pauca pagella, sed vix liber quispiam grandior sufficeret. quare satis esse putavi, saltē nomina præcipuorum scriptorū hoc in loco notare. Inter quos vetustissimus mihi occurrit Herodotus lib. II. sive Euterpe, quamvis dubitanter de eo loquatur. Philostratus quoq; in vita Apollonij, addit istud, ὡς φασ, id est, ut aiunt. Scripserunt de eo etiam Horapollon lib. I. cap. XXXIV. & XXXV. Plinius lib. X. cap. II. qui & ipse veretur, ne quid fabulosi subsit. Solinus cap. XXXVI. Seneca passim. Cornelius Tacitus lib. V. Annal. Aelianus lib. V. cap. LVIII. Lucianus. Sextus Aurelius Victor. Suidas. Xiphilinus in vita Tiberij, qui ait in Aegypto visum, ac Tiberio mortem denunciaffe. Glycas Annal. par. I. Artemidorus lib. de insomnijs, cap. XLIX. Aeneas Platonicus. Aristides in oratione de Smyrna beneficio M. Aurelij Imperat. re-a-dificata: atq; inter poetas Oppianus. Ovidius XV. Metamorph. Claudianus. Poema Lactantio falsò ascriptum. Tzetzes. Statius lib. III. Inter Ecclesiasticos verò scriptores Gregorius Nazianzenus in præceptis ad virginem, & oratione ultima de Spiritu sancto. Basilus. Tertullianus in libro de resurrectione carnis. Cyrillus, Cyprianus, Epiphanius, Eusebius Pamphilus, in vita Constantini Imperat. Rufinus. Ambrosius de fide resurrect. & V. Hexa. Isidor. lib. XII. Inter recentiores sunt, Albertus Magnus Volaterranus lib. XV. Scaliger cōtra Cardanū Exercit. CCXXXIII.

C.

VITA MIHI
MORS EST.

*Ex seipsa nascens, ex se reparabilis ales,
Qua ex oriens moritur, qua moriens oritur.*

CII.

vocatq̄. Semendam, ex scriptoribus recentioribus rerum Indicarum. Pierius Valerian. in Hieroglyphicis. Etasmus in Adagijs Chil. II. Centur. I. proverb. XXI. & LVII. Adrianus Iunius proverb. XCIII. Centur. V. Gesnerus de Avibus & plures alij, quorū nomina jã non succurrūt. Sed meo quidem judicio, inter omnes, quos jã enumeravimus, nullus videtur exquisitius ac certius de Phœnice scripsisse, quã Cornelius Tacitus lib. VI. Annal. Cuius ideo verba integra hic apponēda esse cēsuimus: Paulo Fabio & Lucio Vitellio Cos. post longum seculorum ambitum Phœnix in Aegyptum venit, præbuitq̄ materiem doctissimis indigenarum & Græcorum, multa super eo miraculo disserēdi. de quibus congruunt, & plura ambigua, sed cognitu non absurda promere libet. Sacrū Soli id animal, & ore ac distinctu pinnarum à cæteris avibus diversum, consentiunt qui formā eius definiere. De numero annorum variatraduntur, maximè vulgatum, quingentorum spacium, sunt qui adseverēt, mille quadringentos sexaginta unum interjici, prioresq̄, alites Sesostride primum, post Amaside dominantibus, dein Ptolemao, qui ex Macedonibus tertius regnavit, in civitatem, cui Heliopolis nomen, ad volavisse, multo cæterarum volucrum comitatu, novam faciem mirantium. Sed antiquitas quidem obscura. Inter Ptolomeum ac Tiberium minus ducēti quinquaginta anni fuerunt. unde nonnulli falsum hunc Phœnicem, neq̄ Arabum è terris credidere, nihilq̄ usurpavisse ex his, quæ vetus memoria firmavit. Confecto quippe annorum numero, ubi mors propinquet, suis in terris struere nidum, eiḡ vim genitalem affundere, ex qua fetum oriri, & primam adulto curam sepeliendi patris, neq̄ id temere, sed sublato myrrha pondere, tantoq̄, per longum iter, ubi par oneri, par meatui sit, subire patrium corpus, inq̄ salis aram perferre atq̄, adolere. Hæc incerta & fabulosis aucta.

CIII.

*auēta. Ceterum aspici aliquando in Aegypto eam volucrem, non
 ambigitur. Hac ille. Sed notandū, præter Claudianum, & Poe-
 ma Lactantio perperam attributum, nec Plinium, nec Tacitum
 vel alium ex veteribus tradidisse. Phœnicem seipsum combu-
 rere, quod tamen postea recentiores universi secuti sunt. Sed
 veniamus jam ad symbola, quorum primum est, **UT VIVAT:**
 à Ruscello ascriptum Madrucio Cardinali, quod alij plenius ef-
 ferunt, **SE NECAT UT VIVAT:** Cujus interpretatio multiplex
 esse potest. Nam primum generalius significat hominē, qui om-
 nes suas cogitationes & actiones eo dirigere conatur, ut sua vi-
 ta brevitatem egregia fama cōpenset, & inde sese quasi immor-
 talem reddere queat. Alij potius ad veram pietatem exercen-
 dam referunt, intelligendo per solem, ad quem Phœnix aspirat,
 & cujus beneficio regeneratur, **CHRISTUM,** nostrum
 redemptorem, unicum justiciæ solem, cui omnia nostra merito
 debemus referre accepta, & ejus causa quævis libenter in hoc
 mundo perferre, quo tandem per ipsum vitam beatam & ater-
 nam vivere queamus, certe nobis persuadentes, hanc mortem
 nostram esse initium vitæ melioris, de quo præclarum distichū
 & à multis cōmēdatum legitur Ravennæ ad picturā Phœnicis:*

Securus moritur qui scit se morte renāsi,

Mors eā non dici, sed nova vita potest.

*Quo & nostra hac inscriptio, ex Symposij Aenigmat. sumpta
 pertinet: **VITA MIHI MORS EST.** Sic B. Tertullianus in libro
 de resurrectione carnis inquit, plenissimum ac firmissimū spe-
 cim en esse huius speciei (resurrectionis) ex hoc alite sumendum,
 quod B. Ambrosius quoq; & Epiphanius in Physiologo asserunt.
 Quare quidam grecum dictum ascripsit. ΘΝΗΣΚΩΝ ΟΥΚ
 ΑΠΟ ΘΝΗΣΚΩΝ, id est, moriens non moriens. Cujus argumenti
 plurimæ extant sententiæ apud sacrarum literarum interpre-*

tes præclaræ. Quidam Bartolomæus Taegius, qui de symbolis sive impressis Italice breviter & accurate scripsit, addidit NE PEREAT: quo ait exprimi hominis pij ac religiosi propositum & studium laudabile, in fugiendis, & compescendis voluptatibus ac illecebris huius mundi, & affectibus & cupiditatibus suis nimis moderandis ac vincendis, deniq; in castigando proprio corpore, ne vitis cum jactura animæ obsequatur. Quod B. Nazianzenus lib. I. Sententiarum spiritualium his jambicis versibus breviter de quibusdam vitijs exposuit,

ἔρος, μέδη, ζῆλος & τελευτῆ δαίμων, ἴσα.
 οἷς ἂν προσέλθῃ, τὸ φρονεῖν ἐπέκλυσε.
 τῆξίς, προσευχὴ, δάκρυον, τὰ φάρμακα,
 ἢ δ' ἰατρεία τῶν ἐμῶν νοσημάτων.

id est,

Vinum, libido, livor & dæmon, idem:
 Quorum occuparint, opprimunt hæc pectora.
 Medentur hisce, lacrymæ, fames, preces,
 Sic est meæ curatio ægritudinis.

Aliud præterea symbolum Phœnix suppeditat, nimirum, NUTRIX IPSA SUI, ex poemate Lactantio ascripto,
 Ipsa sibi proles, suus est pater. & suus hæres,
 Nutrix ipsa sui, semper alumna sibi.

Quod illis recte tribuitur, qui suamet industria & virtute ad res magnas sine aliorum adminiculo pervenerunt. Serenissima quoq; Helionora Austriaca, CAROLI V. soror, ex hoc alite desumere voluit symbolum, cum inscriptione: UNICA SEMPER AVIS, secundum Ovidium II. Amor.

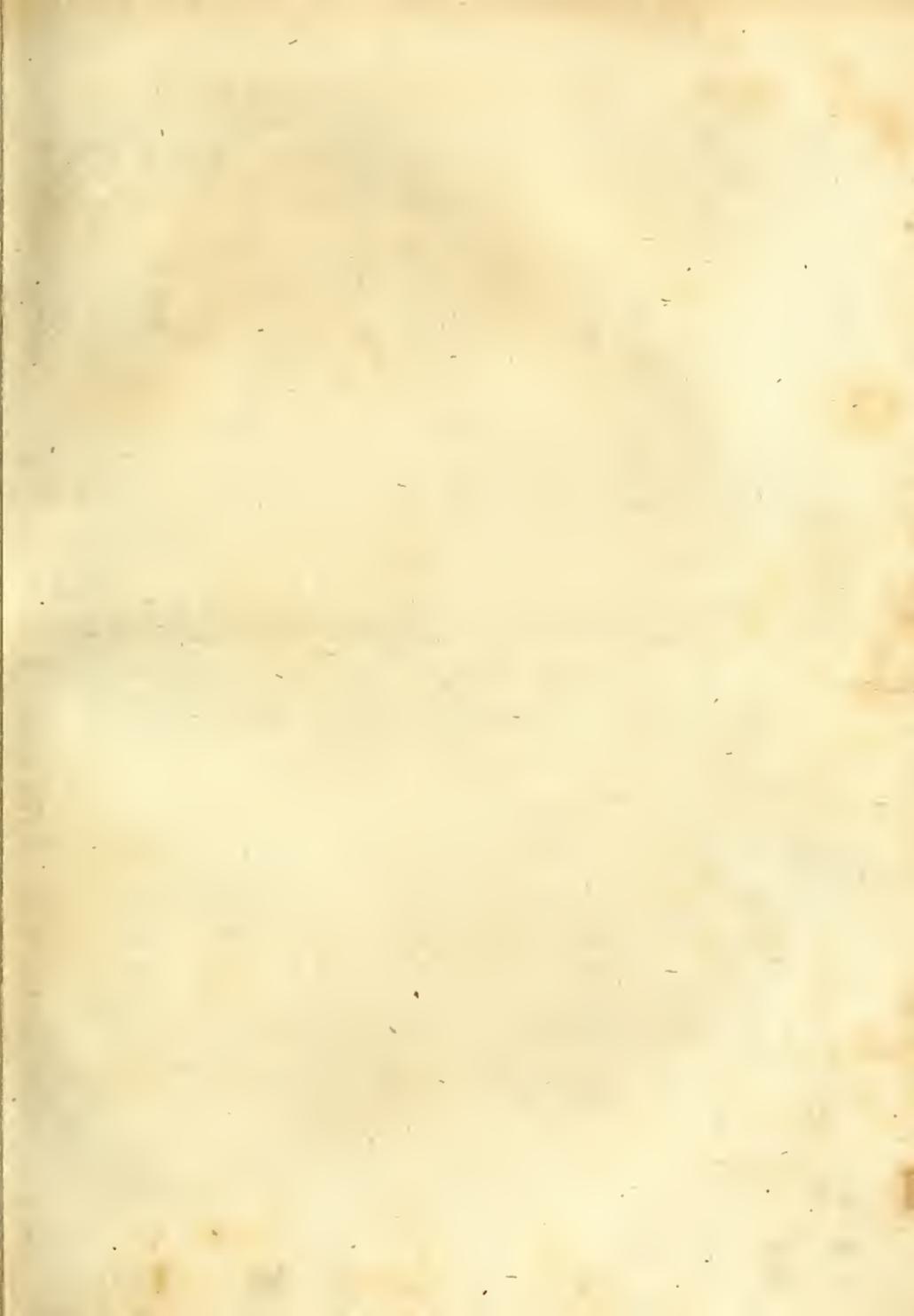
Et vivax Phœnix, unica semper avis.

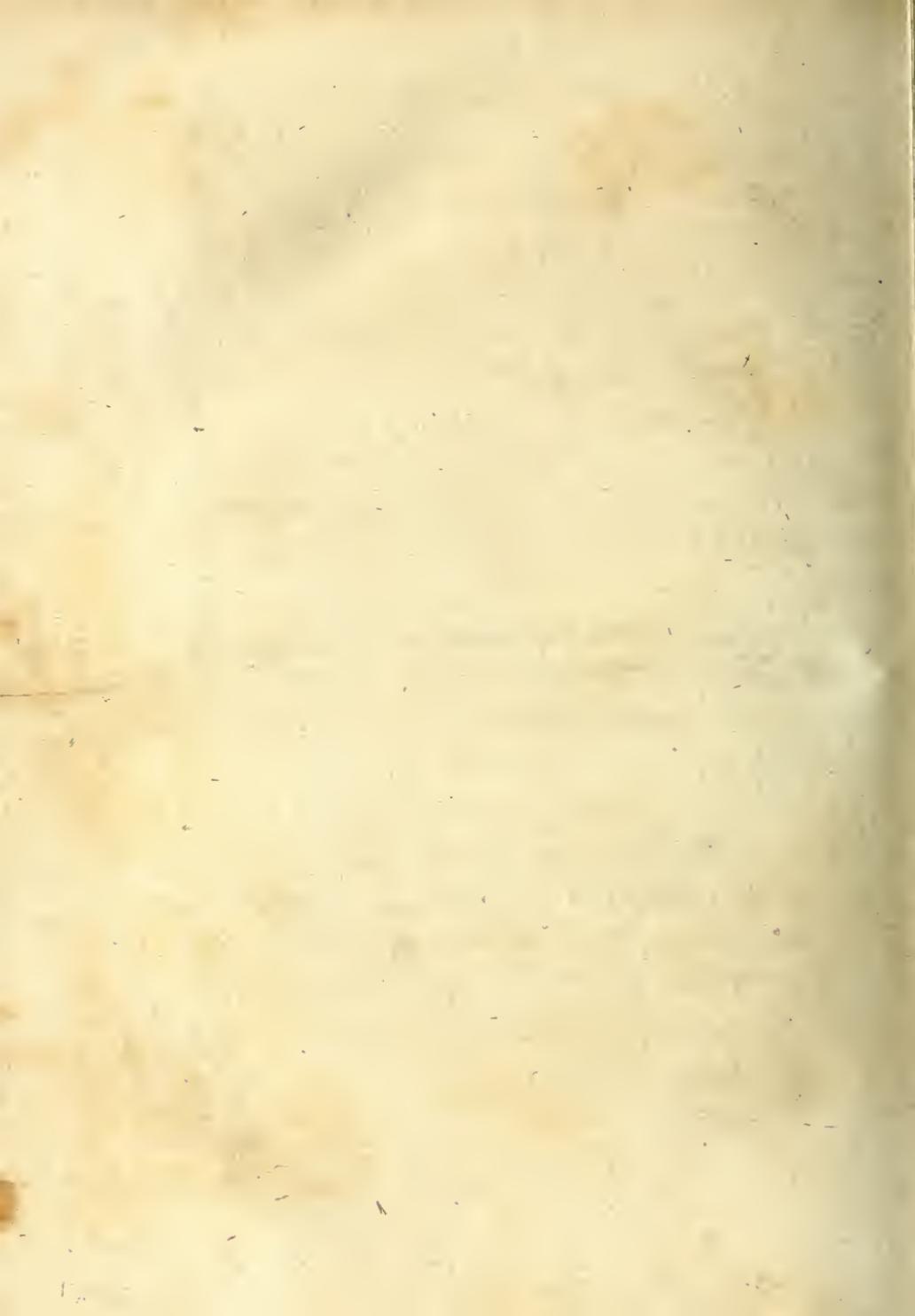
Quo demonstrare studuit (ut Paradinus refert) sicuti optima & pretiosiss. quoq; rara sint & inventu difficilia, ita quoq; sibi esse persuasum, se nunquam talem alterum maritum, qualis fuerit

C V.

fuert FRANCISCUS I. Rex Gallia, in posterum esse reperturum.
Est autem notum, quod proverbij loco vocemus aliquem prop-
ter raras ingenij dotes unicum Phœnicem, quia alios omnes ita
excellat, ut neminem parem habere videatur. Illustrissima
quoq; princeps Bona Sabaudiensis, Ioannis Galeatij Mediola-
nenfium Ducis mater, orbata marito, curavit in numismate
cudi Phœnicem, additis his verbis: SOLA FACTA SOLUM DE-
UM SEQUOR. Quo indicaret, quemadmodum hac avis sola &
unica in orbe inveniatur, sic etiam se propter solitudinem ob
mariti obitum, eo redactam esse, ut in posterum reliquis omni-
bus spretus & posthabitis omnino apud animum suum consti-
tuerit, soli DEO æterno inservire, ac omnia sua illi addicere.
Quamquam verò plura huius generis symbola sese offerant,
qua in se non contemnendam doctrinam continent, ta-
men hac sufficere hoc loco putavimus atq; ita
Centuriæ huic bono omine finem
imponamus.

HÆc quoque te celare par non fuit, & auctiorem & accuratiorem in parte esse hanc novam Emblematum paternorum editionē nostram. Quod tibi conferenti eam cum priori statim liquabit. Secutus enim in hac sum exemplar paternum, in quo ille & emendaverat, & addiderat non pauca, plane ut ipse quoque de alia editione cogitasse videatur. Sed & cum ipse, ut vir optimus, non dissimulavit antea, non se, sed alios in distichis componendis elaborasse, sane iniquum fuerit, hoc non à me præteriri. In prima igitur Centuria maioris partis auctorem merito laudamus, Joachimum Jungermanum Lipsiensem, ad virtutem & gloriam natum Juvenē, amitinum nostrum; Sed quem in medio utriusque cursu invidia Fati hei extinxit! Reliqua ferē eiusdem, ut & plæraque in duabus sequentibus Centuriis, C L V. IC. Cunradus Rittershusius Antecessor in Academ. Norica, nonnulla nos quoque subiunximus, Hæc volebam nescius nec esse. Vale.

The page is framed by a highly detailed border of sea creatures, including various fish, shells, and a central mermaid figure at the top. At the bottom center, there is a circular medallion containing a landscape with a boat on the water, surrounded by the letters 'P O S T' at the top and 'M' at the bottom.

SYMBOLORVM
ET EMBLEMATVM EX
AQVATILIBVS ET REPTILIBVS
Desumpforum.

Centūria Q̄arta

A
Joachimo Camerario Medici Nor:
coep̄ta: absolūta post eius obitum
Ludouico Camerario J^c.
Joach Fil.

In qua itidem res memorabiles pluri:
ma exponuntur.

FRANCOFURTI:
Impensis Ioh. Ammonij

1651

THE HISTORY OF THE
CITY OF BOSTON
FROM THE FIRST SETTLEMENT
TO THE PRESENT TIME
BY NATHANIEL BENTLEY
VOLUME I
BOSTON: PUBLISHED BY
J. B. ALLEN, 1856.

IN QVARTAM CENTVRIAM,

RES olim numero fueramus amice libelli,
Lector, habes quarti nunc nova donat tibi.
Tres equidem partu CAMERARIVS edidit uno,
Et pede felici misit in ora virum.

Quartus adhuc fuerat rudis indigestaq; moles,
Principiumque operis linea sola fuit.

Cum Lachesis jam fila secat properata parenti,
Et nondum natos patre carere facit.

Nil quam componi tumulto restabat eodem,
Et cæpta in mediis membra perire rogis.

Dum tamen erramus trepidi, totiesq; vocamus
Quærentes aliqua conditione mori.

Tu LODOICE venis CAMERARI candida proles,
Et facis hospitii tectâ subire tui.

Nosq; fovæ teneris amplexibus, & modo cernens
Incompacta suo corpore membra mori.

Lustrali nos spargis aquâ, Neptuniaque arva,
Et maris undosi jam simul aquor aras.

Quicquid adhuc deerat componis, & aurea dicta
Colligis, in tepido pergis habere sinu.

Inspirasq; animam mira pietate, trahisque
E Phlegetontæis corpus inane vadis.

Insuper enixis felici fratribus aura,
Qui dudum volitant docta per ora virum,

Nos quoque conjungis fama que emittis in oras,
Vis ubi nunc nobis nulla noscere queat.

Quas tibi reddemus grates? quam qui modo frater,
Nunc frater nobis & pater unus eris.

HELIAS PVTSCHIVS.

I.

IMMANUS illos Oceani alumnos, quales sunt cetæ, orca, physeteres, pristæ & alii, (de quibus post Plinium aliosque veteres, amplius ex recentioribus Gu. Rondeletius, Conr. Gesnerus, & Olavus M. scripserunt) cum ob vastitatem corporum in vadis periclitantium, oculorumque caliginem, tum etiam ob bella inter ipsosmet, & fraudes insidiantium, duce uti exiguo piscicula, quem ἡγεμόνα & ἡγήνηρα vocant, ejusque ope & vigilantia securitatem illis, sed capto eo, exitium adferri, Oppianus, Aelianus & Plutarchus scribunt, & elegantiss. versibus expressit Claudianus quoque II. in Eutr. Quidam piscem illum Aristotiles μυσκητόν, quem Gaza Plinium secutus musculum vertit, cujusque etiam Phile meminit in lambis, faciunt. Ad rem autem hunc typum ipse Oppianus pulcerr. mehercle sententia accommodat.:

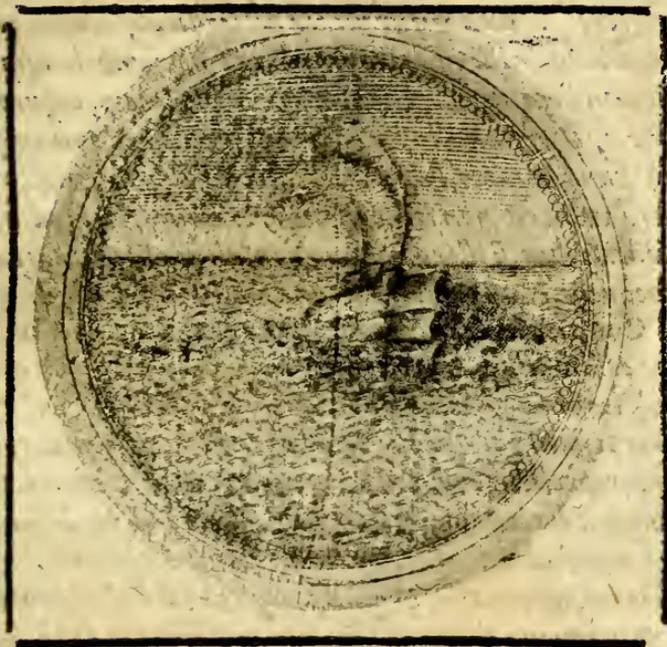
ἀλλὰ δ' ἀνεμῶλι & ἀφρων
καί τε μέγα βριάοντα κατέβησεν, ἢ δ' ἰσάως
βαίος ἀνῆγειμντις.

robur mentis expers, res inanis est.
Et vel potentissimum viribus perdat ser vetve
Parvus vir, qui valet consilio.

Nec incongruè huc referrî possit Xenophontis illud in παιδ: τῶν ἀρχόντων & χερῶν τῶν ἀρχόντων ἀρχομένων, ἀλλὰ τῶν προνοῶν & φιλοπονούν: Principem subditas anteire debere, non luxu & otio, sed providentia & industria. Nam, ut Plutarchus inquit in vita Lycurgi: ἡ περὶ ἀρχία μάθημα μὲν ἐστὶ ἀρχοῦτος. ἐμποιεῖ γὰρ ὁ καλῶς ἀγων, τὸ καλῶς ἐπειθεῖν: Ut populus sit dicto audiens, hac discit à principe. Nam qui bonum præbet ducem, is facit, ut alii benè sequantur. Sed hanc quidem hujus symboli explicationem pluribus verbis exornavit CL. V. Jo. Leunclavius, in præmio in Gregi Nysseni de hominis officio librum, ad Illustriss. Christophorum Palatinum Principem. Elogia autem boni Principis apud scriptores cuiusvis sunt obvia.

I.

QUAM BENE
CONVENIUNT.

*Hoc balena sua turba est ductore per undas,
Principe & est felix plebs vigilante suo.*

A

CETE

II.

ETE quadam, & quas vulgo balenas vocant, tanta esse magnitudinis in comperto est, ut naves etiam, quamvis prae grandes, evertere ac pessundare valeant, & Oppianus in ἀλ. & τ. idem affirmat. Tradunt autem quasdam ex istis, cum naves recens picatae sunt, sentire illum odorem, eoque attractas affricare se navibus, atque ita, ni praecaveatur periculum, illas evertere. Nautae igitur picata doli a illis objiciunt, cum quibus dum ludunt, illi effugiunt. Ferunt hoc symbolo usum fuisse maximum heroem, Mauricium Saxoniae Ducem, cujus excelsus animus, & in primis illustres virtutes bellicae ad omnem posteritatem erunt celebres. Fieri autem potest, ut prudentiss. princeps innuere voluerit, non temerè occurrendum, sed oblundendum esse potentioribus, si illorum vim & insultus aliter vitare & frangere nequeas. Nam profectò, secundum Paccu. vii. illud:

Cum contendere nequitum est, clam tendenda est plaga.

Neque etiam illud Spartani Regis apud Plutarchum apophthegma, de leonina & vulpina pellis usu ignotum est. Referrī denique huc possunt egregia illa bellifurta & stratagemata, ab omni prorsus reprehensione, secundum Valer. Max. remota: per quae, ut Thucydides loquitur, τὸν πολέμιον μάλις ἢ τις ἀπατήσας, τὸς φίλους μέγιστον ἢ φίλησειν: hostes max. decipiuntur, & amici plurimum jurantur. Verissimum igitur est Polybianum illud apud Suidam: μία ψυχὴ τῆς ἀπάσης πολυχρησίας ἐνίοις καί ποῖς αὐτοῦ κατέργα: Vnius mentis solertia aliquando efficacior, quam mille manus. Docere etiam potest hoc symbolum, imminente gravi aliquo periculo omnem honestam esse rationem expedienda salutis, & vitae servanda causa in super habendas omnes divitias. Verè namq. Alcestis apud Eurip. ait:

Ψυχῆς γὰρ ἑδνῆς ἰτιμιώτερον:

Nam nihil est vita pretiosius.

II.
HIS ARTIBUS.

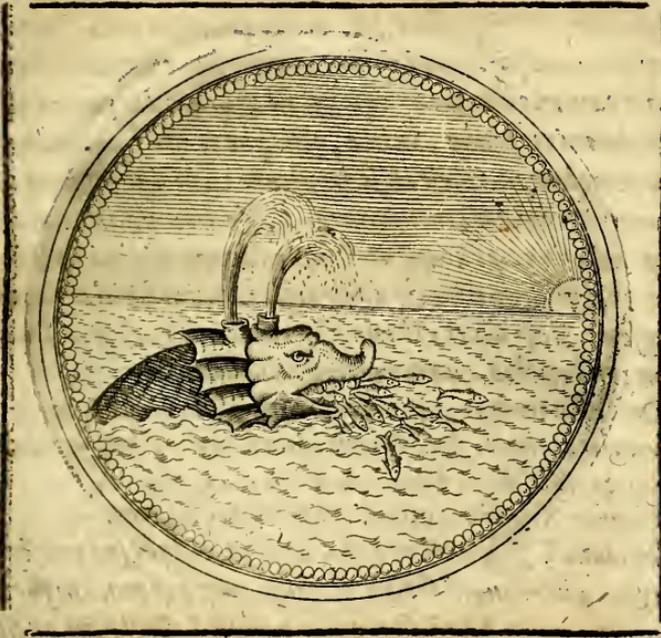
*Ut te ipsum & navim serves, comitesq; pericli,
In pontum cunctas abjice divitias.*

III.

INTER symbola Octavii Stradae, Caesaris antiquarii hoc de balana cum pisciculis colludente Edovarda III. Anglia Regi, qui de victo Ioanne Gallorum Reges res maximas gessit, tribuitur, quo forte innuere voluit, vel nocere hos grandissima bellua, si nimis se indulgentem illis praestet, vel certè ab illis allectam in minus tuta loca deferrum cum ejus certo exitio. Nobis enim & de inventore, & de inventionis argumento veritas nondum comperta est. Hoc igitur tenemus, etiam maximis quibusque animalibus, à minimis preparatam esse perniciem. Nam & Crocodilum, vastum illud Nil monstrum, ichneumon, exiguum animalculum interficit, ut Emblem. II. Centur. ostendit. Nempe haud aliter adultores, homine contempti, & quos nullare ledere, ne dum Principibus damnum adferre aliquod posse putares, maximè tamen noxii sunt, & ampliss. sapè imperia concutiunt ac evertunt. Argutè Antisthenes malle se dixit εἰς κόλακας, ἢ εἰς κόλακας incidere: illos quippe mortuos, hos vero viventes devorare. Stobaeus autem ex Phavorin citat. ὡς περ ὁ Ακταίων ὑπὸ τῶν τρεφομένων ὑπ' αὐτῆς κυνῶν ἀπίθανον: ἄτως οἱ κόλακες τὰς τρεφομένας καταλύουσιν. Quemadmodum Aetion à canibus quos ipse enutriverat, dilaceratus fuit: ita adultores hos, qui ipsos alunt, evertunt. Sed Plutarchus pulcrè ait adultores more aucupum vocem suam ad imitationem Regum componere, itaque eos subire ac decipere. Mellitam enim illis venenum est, ut Plinius loquitur, & rectiss. Diogenes orationem adulatoriam μελιτῶν ἄγχονῶν, melleam praefocationem, appellavi quod assentatione quidem delectaret, ceterum mendacio strangularet admittentem. Gravis etiam est Aristonymi apud Stobaeum sententia: τὰ μὲν ξύλα τὸ πῦρ αὐξοῖται, ὑπ' αὐτῆς καταναλίσκονται. ἢ πᾶσι τοῖς ἐκτρέφον τὰς κόλακας, ὑπ' αὐτῶν τῶν Δαφρίων: Ligna dum augent ignem, ab ipso consumuntur. Opes dum alunt adultores, ab eis ipsis pereunt.

III.

NOCET ASSEN-
TATIO MAGNIS.

*Filius adulator blandè mentitus amicum:
Se ingerit, admissus maxima damna dabit.*

OMNIUM

IV.

MINIVM totius piscium generis minutissimi sunt, qui Graci & Latini Aphyas, quidam Apuas appellant. paulo sint remotiores, nihil præter oculos ferè conspicitur, ut multitudo oculorum collecta videri queat, testante Aug. Nipho. Plinius illos ex pluvia: Aristoteles ex spuma: (Vnde et $\alpha\phi\eta\sigma$, quod Ionum esse nomen tradit Arcestratus, is piscis dicitur) Aelianus & Oppianus ex limo gigni narrant. Iniuriis maris voracium piscium inprimis expositi celerrimè intereunt. Subuenit tamen illis natura quoque ad diuturniorem conservationem. Si enim Oppiano, Suida, aliisque credimus, in densissimis agmina conglomerati, & in se invicem veluti complicati, maxime ad maris scopulos circumnatant, & hoc modo ne magnis piscibus præda fiant, præcauent: itaque in unum coniuncti & globulose tuentur, qui disuncti & dissipati ne unum quidem diem superesse possent. Sic scilicet est inuicta concordia, & periculi experiri virium conjunctio, quamvis imbecillum, quos.

Defendit numerus, junctæque umbone phalanges,
ut Iuuenalis cecinit. Quo etiam Homericum illud pertinet:

$\Sigma\upsilon\mu\phi\epsilon\rho\tau\eta\delta' \acute{\alpha}\rho\epsilon\tau\eta\ \pi\acute{\epsilon}\lambda\epsilon\iota\ \acute{\alpha}\nu\delta\rho\omega\eta\ \kappa\acute{\iota}\ \mu\acute{\alpha}\lambda\alpha\ \lambda\upsilon\pi\rho\omega\eta.$

Coniuncti pollent etiam vehementer inertes.

Pulchrè etiam T. Quintus apud Liviū: Aduersus consentientem nec Regem quemquam satis validum, nec tyrannum fore. Neminus prudenter Micipsa moriens apud Sallustium ad filios: Regnum vobis trado firmum, si boni eritis: si mali, imbecillum. Discordia parua res crescunt, discordia maxima dilabuntur. videntius vero Scilurus Scythæ, uti Plutarchus refert, qui mortiturus filiis suis, quos LXXX. habuit, iaculorum fasciculum singulis porrexit, ac rumpere iussit. Quod cum recusassent, in aqua impossibile quid: ipse singula jacula exemit, facillimeque confrigit: concordia si fuissent, inuictos; disiectos animis, imbecillos futuros innuens. Referenda est hinc & fabula Babriæ sive Gabriæ xxx. de trib. bobus concordib. & discordib.

IV.

TUTOS CONJUN- CTIO PRÆSTAT.

*Nos tamen hac glomerata simul conjunctio servas,
Quos facile sparsos perdet ea una dies.*

B.

SOLBRE

V.

SOLERE saepe numero Balenas, vel procellarum vi in littora ejici, vel etiam dum ipsæ apricandi studio terra nimium propinquant & fidunt, ob refluxum maris aqua destitui, atque ita in sicco relinqui, ut mole illa sua corruant, experientia testis est, suntque ad Oceanum crebra ejus rei spectacula: & in Batavis insigne superiori anno M. D. LXXXIIX. contigisse meminimus. Balenam sane nonnunquam è mari prodire, & ad solem apricari, ipse Oppianus scribit. Unde & Grammatici quidam volunt dictam: *μεγάλη ὄρε ἀπὸ τοῦ θαλάσσης*: eoq; hodie nomine cunctas ferè majores pelagi belluas vulgo intellegunt, cum veterum quidem balena ex Rondeletio & Gesnero satis nota sit. Emblema autem hoc se ipsum ex inscriptione Horatiana ferè explicat: cum qua Isocrates consentiens, Robur prudentiæ conjunctum profuisse quidem, verum ea destitutum, magis fuisse habentibus detrimento, dixit. Et Nestor apud Homerum idem panè pronunciat. Exemplo sunt Milo Crotoniates ille, & Polydamas athleta: quorum ille dum quercum manibus infertis divellerè, hic speluncam ruentem solus humeris sustentare conatur, miserè uterq; periit, sicuti apud Valer. Max. legimus. Possit hoc etiam accommodari fortassis ingenti alicui imperio, quod ipsa magnitudine sua laborat, minaturque ruinam. Illud enim, dum cuncta immense duntaxat potentia sua & tribuit & ascribit, Dei omnipotentis manu & protectione merito tandem destituitur. quod si fit, magno cum fragore subito corrui. Vi enim Apollodorus Comicus ait:

ὄργη μὲν ἀλλὰ τὴν αἰῶνα ζῆντα μύρα,

Ingentis molis ingens ruina erit.

Sapienter itaque Gr. Nazianzenus monuit:

Μὴ ἐπαοθῆς μύρα, ἵνα μὴ μείζων κατακλῆθῆς,

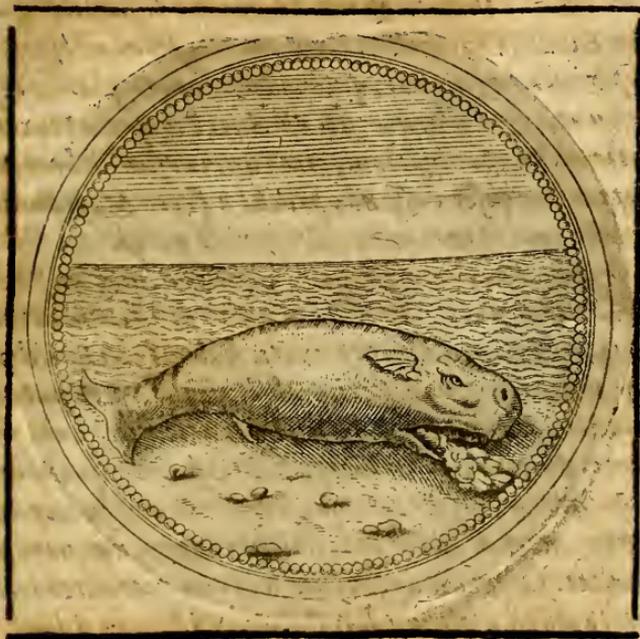
Ne efferris altè, ne deferaris aktius.

Siquidem, ut pulcherrimus habet Claudiani versiculus:

Magna cadunt subito, summa repente ruunt.

V.

MOLE RUIT
S V A.

*Me mea ad interitum moles pereraxit acerbum.
Sic pereas, quisquis robore fidis atrox.*

B 3

INTER

VI.

NTER pisces marinos volantes etiam recensentur hirundines, qui Aristotele, Oppiano, aliisque referentibus, sublimes extra aquam evolant, cumq; pinnas suas explicant, nostris hirundinibus non sunt absimiles, uti Plinius innuit: & vivos se eos vidisse attestatur I. Cas. Scaliger. Evolant autem more avium gregatim, ut effugiant instantes sibi in mari hostes, quemadmodum Oppianus & Aelianus scribunt: & oculatus testis est Ant. Pigaserta Vincentin. in descriptione sua Navigationis circa universum orbem, ubi narrat se sepius hac observasse non procul a freto Magellanico. Verum non in aquis tantum hac illis parata pernicies, sed in aere etiam fugitivos excipiunt rapaces valucres, quae misere captos enecant ac devorant. Et avium quidem istiusmodi marinarum, quae e mari pradam pro victu habent, in Brasilia maxime esse copiam Io. quoq; Lerijs observavit. Alcivus simile commentatus est enblema de Sardis pisciculis, quos simul in mari hinc Aurata, hinc mergi fulicesq; persequuntur. quod Claud. Minos in litigatores, qui frustra ab uno iudice ad alium usq; provocant, nec ad exitum litis pervenire unquam possunt, accomodat. Congruit autem hoc nostrum generaliter in omnes, qui evitata, quod dicitur, Charybdi in Scillam incidunt. Quo pertinet Amos propheta illud: Quomodo cum fugiat homo e conspectu leonia, & obviam ei fiat ursus, & insiliat in domum suam, & imitatur manu ad parietem, & mordeat eum serpens? Referendum etiam huc est adagium: Fumum fugiens in ignem incidi. Item aliud: De fumo ad flammam: cum similibus. Quosdam adeo affligit fatum, ut illis non parcat quamvis mortuus. Quodeleganter expressit Augusti libertus Phaedrus fabella 117.

VI.
NEC AURA,
NEC VANDA.

*In nos nempe omnis caeli pelagiq; rapina est:
Et fatale rapit, quem manet, exitium.*

VII.

V Inter quadrupedes Leo Rex est: in volucrum g-
nere Regina Aquila: Sic in pelago Delphines pri-
cipatum obtinent, ut pulcerr. Oppianus in auri-
suo de piscat. Poëmate cecinit, qui & alibi ἐν ἰσθμῷ
ἠγυθηῆρας eos appellat, quasi dicas marinos principes. Illos tra-
quillo mari lascivientes, flatus ex qua veniunt parte prasagiri.
Plinius auctor est: Ejusq; rei causam ex Th. Aquinate adfer-
Cæl. Rhodiginus in Ant. Lect. & de re tota eruditè Gu. Rondel-
tius in opere suo de Piscibus differit. Non igitur nec placido
tranquillo mari, cæloque sereno, quo max. colludere Delphini
solent, nec fortuna, quamvis mirè blandienti, benè creditum
Quo pertinet in primis pulcerr. illa Palinuri in fin. v. Aen. cygne
cantio. Gravissimè etiam Livius dixit: Maxima cuique fortun
minimè credendum esse. Et P. Syri illud in omnium ore fertur
Fortuna vitrea est, quæ cum splendet, frangitur. Sed & Ari-
stoteles init. VIII. Ethic. pronunciat: ὅσω γὰρ πλείων (ὁὐτὴν) αἰ-
τεσέτω ἰπισφάλεσθα: Quanto major est rerum prosperitas
tanto pluribus casibus & periculis proposita est. Elegantissimè
etiam sunt versus Apollodori Comici:

τὰ μεγάλα δῶνα τῆς τύχης ἔχει φόβον,
καὶ τὸ πᾶν λαμπρὸν ἐκ ἀκίνδων κυρεῖ,
οὐδ' ἀσφαλὲς πᾶν ὕψος ἐν θνητῷ γένοι,
ὃ περιέτριψεν ἢ χρόνον ἢ τίς ἢ φθόνον,
Ἐπὶ ἐπ' ἀκρον τίς τῆ καλῶς πράττειν δνάμην.
Habent perampla dona fortunæ metum,
Periculoque non carent prælustria:
Nec ulla celsa ruta sunt mortalibus,
Quæ evertere vel invidia, vel tempus solet,
Felicитatis culmen ubi quis attigit.

Exempla infinita in omni historia occurrunt, & notiss. illud d
Polycratis felicitate refertur Embl. x. hujus Cent. ubi plura i
hanc sententiam.

VII.

METUENDA PROCELLA.

*Contrahe vela, licet ludant Delphines in alto,
Nam tunc tempestas non procul esse soles.*

ACHIL-

VIII.

ACHILLES Bocchius Bononiensis in Symbolicis suis
 Quaestionibus CL. V Berguncio inventionem hu-
 jus typi ascribit, quo is significare voluerit, acumi-
 ne, ratione, diligentia quemvis beari posse: remque
 ipsam elegantissimis versibus minutatim excutit ac persequitur.
 Astraea quidem seu Iustitia imago, quae vulgo virginis decora
 bilancem manu gestantis pictura representatur, efficaciter nos
 adhortatur, ad cognitionem veritatis rei causaeque, cujusvis, tum
 eo cognita ad integram & circumspectam distributionem, quae
 in Geometrica proportione potissimum consistit, suum cuique tri-
 buit, praemia bene meritis constituit, poenas nocentibus pro-
 jusque delicto irrogat. Vnde convenienter admodum quidam di-
 xit justitiam hanc, quam distributivam vocant, cujusque propria
 sunt Cognitio & Electio, admittere adhibereque in consilium
 Gratias & Praesentia; & Plato tum demum beatas fore Resp.
 praedicat, cum ad hanc justitiae analogiam constituuntur. Del-
 phinus vero, cum in perpetuo & constanti semper motu sit, etiam
 cum dormit, neque ante movendi quam vivendi finem faciat
 ut Plutarch. tradit in lib. de solert. an. veram & genuinam Iusti-
 tiae notam adumbrat. Est enim ea constans ac perpetua volunta-
 jus suum cuique tribuendi; ex Ulpiani l. C. definitione. Et justus vi-
 semper juste agit, nec unquam juste agere cessat aut defatigatur
 secundum descriptionem Aristotelicam. Delphinus etiam hic
 roglyphicè maris imperium denotat, ut docet Pierius. Atque ut
 in bello, sic in navigationibus & maritimas negotiationibus ju-
 stitia vel primum sibi locum vendicat. Quo pertinet Rhodiorum
 navalis disciplina, quam ad suam usque aetatem perdurasse scribit
 Cic. pro L. Manil. & quam Strabo & Ptolemaeus admirabilem nomi-
 nat, quamque omnes populi, etiam Romani ipsi, secuti sunt, ut an-
 notat doctiss. Jac. Cujacius in Opuscul. Dige. ad tit. de L. Rhodia, a
 jactu,

VIII.

COGNOSCE, ELI-
GE, MATVRA.

*Quid virgo hac delphino equitans in fluctibus erras?
Numquid & in vasto justitia est pelago?*

C

DELPHI.

IX.

DELPHINUM anchora circumplicatum, ad demon-
 strandam salutarem illam in rebus maturitatem,
 qua inter nimiam celeritatem & tarditatem medi-
 est, pro insigni fuisse cum Augusto, Titoque Imp. tu-
 superiori saeculo Aldo Manutio, celeberrimo Typographo, res se-
 licet omnibus est notissima: & aurum quidem plane illud e-
 βασιλευς, τὸ ἀρεῦδε βασιλεύς, Festina lente, luculenter & copiose
 enarrat Erasmus in Chil. Nostrum hoc ex Alciato desumptum e-
 diverso significatu. Tradit enim Delphinum, mare magnam
 turbantibus æquora ventis, ut Lucretius loquitur, cum à nau-
 tis anchora jacitur, eam singulari erga homines pietate comple-
 eti, & quasi humano quodam instinctu, ut eò tutius infigatur
 dirigere. Nam peculiarem hanc Delphinis proprietatem inesse,
 ut tempestates veluti præannuncient, prox. præcedente Embl. retu-
 limus. Anchora autem stabilimentum & securitatem: Delphi-
 nus Φιλαυθροπίας & incolunitatis simulacrum hieroglyphicè
 exprimit, ut videre est apud Pierium. Talis profecto est Rex bu-
 nus & prudens, qui non tantum prævidet imminentem Reip.
 motum, sed tumultu etiam exorto ita dirigit consiliorum su-
 tum anchoram, ut tuto possit consistere cura sua & tutela dem-
 datus populus. Nam, ut verè Am. Marcellin. dixit: Imperium
 cura est salutis aliena. Inter alia autem memorabile Cyri dictum
 refert Xenop. παρδ. VIII. πᾶσα ἀλήθεια ἔργα εἶναι νομίας ἀγαθῶν
 βασιλεύς ἀγαθῶν, Boni pastoris & Regis boni opera esse consim-
 lia, ubi leguntur plura in eandem sententiam, sicut apud Aristo-
 telem quoq; Ciceron. in Off. & de rep. tum Embl. XLIV. Ceterum
 & alibi.

IX.

TUTIUS UT
POSSIT FIGI.

*Auspiciis nostris tutum te litore sistam,
Stabis & in portu vestra carina suo.*

C 2

OMNI

X.

OMNIBUS scilicet est cognita portentosa illa Polycra-
 craiis Samii tyranni felicitas, qui ut suam perpetua
 am latitiam mœstitia aliqua temperaret, pretiosiss.
 sibi que cariss. anulum projecit in mare. Sed eum
 piscus eximia magnitudine captus, fortuna insidiatis manu rea
 didit. Igitur paulo post à Persarum Satrapa & ipse dolo inter
 ceptus, suspendio turpiter interemptus est. Tradunt eam historiam
 am Herodotus, Strabo, Plinius, Val Max. & alii. Admones au-
 tem nos hic Polycra-
 tis piscis cum Ausoniano hemistichio, quan-
 vanum & ridiculum sit τὸ Δε πρῶτον τῆς τύχης, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν
 & περὶ τῆς, id est, ob res secundas & benè gestas aliquam in for-
 tuna spem sitam habere, ut Polybius loquitur lib. i. ubi singular.
 M. Attilii exemplo hoc comprobat. Et verè B Nilus Episcopus
 & Gregor. Theologus, quæ homini prospera contingunt, rota, su-
 mo ac umbra comparant. Prudenter itaque et si tectè, Tiberius
 apud Tacit. cuncta mortalium incerta jactabat, quanto plus ade-
 ptus foret, tanto se magis in lubrico dictitans. Sit igitur oracul-
 instar Senecæ dictum: Neminem eò fortuna provexit, ut non
 tatum illi minaretur, quantum permiserat. Noli huic tranquil-
 litati confidere. Momento mare vertitur: eodem die, ubi luse-
 runt navigia, sorbentur. Pulcrè etiam Justin. de Xerxe ex Græci-
 fugiente disserit: Erat res spectacula digna, & ad astimationem
 rerum humana sortis varietate miranda, in exiguo latentem
 videre navigio, quem paulo ante vix equor omne capiebat: ca-
 rentem etiam omni seravorum ministerio, cujus exercitus pro-
 pter multitudinem terræ graves erant. Nempe, ut argutè Simo-
 nides ait in Threnis;

ὠκεία γὰρ ἔσθ' ἐταυρωμένον μύσας
 ἔτως ἀμετάσσει:

Fit enim citius, quam volucris muscæ
 Status mutatio præsentis,

X.

FORTUNAM RE- VERENTVR HABE.

*Fortunam reuenter habe, cum summatenebis,
Subtrabe uenturis tum tua colla male.*

XI.

NL. III. ἀνδρῶν. *Gracum Epigramma tersiss. legitur, in quo Delphin lamentatur, se è mari, quod tamen sibi parens sit & patria, eiectum in terram: sed susceptum ab hac, decorum invenisse tumulum. Oppianus verò Delphinem jam moribundum sponte ad litus appellere, ut in terra exspirans forte in ea sepeliatur ab hominibus, dulciss. versibus commemorat. Sed Epigramma illud ex Græco versum Alciatus quoq; inter Emblem. sua retulit, cuius sententia per se satis manifesta est. Cui enim Reip. vel regni alicuius vastum corpus potius, quàm mari, Delphinem autem magis, quàm bono vel civi vel principi Reip. compares? Fit itaq; sapiß. ut & hi, quamvis innocentes, indignè eiiciantur aliorum invidia & malevolentia ex patria in miserum exilium. Atheniensium quidem Ostracismus notus est, quo bene meriti cives, qui vel gloria rerum gestarum, vel virtutis opinione, multitudinis invidiam provocaverant, in decennium relegabantur: Quo etiam Aristides condemnatus fuit tantum, quod Iusti cognomen tum applausu illi tribueretur, uti hac referuntur à Plutarch. in Aristide. Meminit & pæna illius Aristot. in Pol. & Iul. Pollux lib. VIII. In Rep. autem Romana Scipionis Africani & Ciceronis exilia clara sunt: & exempla quamplurima alia facile quærenti se offerunt. Diodor. Siculus lib. XI. apud Syracusios similem quandam exemplo Atheniensium (qui tamen ipsi Ostracismum illum suum, quamvis infamia carentem, tandem sustulerunt) relegationem, quam πειρασμόν appellaverint, in usu fuisse scribit, sed fatetur correctionem eam talem esse, quam non adhiberi foret melius: ut in eo medicine genere hanc poni conveniat, quo malum interdum tollere conantur. Exilii deniq; miseras & molestias etiam Siracides commemorat cap. XXXIX.*

XI.

QUEM GENUIT,
PERDIT.

*Crudeli ingratum mare Delphinem expulit aequo.
Sapè etiam Civis fert bonus exilium.*

OPPIA.

PPIANUS, divinus omnino poeta, v. αλ. scribit, contra cælitum fœdera impios Thraces delphinem audere insequi, & tridente ad id parato configere, & primum quidem vulnerari ab ipsis teneram ejus sobolem, quam misera mater continuè subsequens, ita illi adhaereat, ut nulla vi, nullis ictibus inde queat abigi, quin simul & ipsa capiatur & interficiatur una cum filio, cum quidem ante alterum ex filiis, incolumem adhuc, ad effugiendum panè adegerit. Quod similiter Aelian. & Io. Tzetzes tradunt. estque adductum Φιλοσοφίας exemplum simile in Embl. LXII. Cent. III. pertinentque huc etiã Embl. LVIII. Cent. II. & quæ de vulpansere Orus Niliacus & Aelianus referunt. Quod si brutis animalibus tam ingentem Φιλτεχνία natura instillavit, quid non homines ratione præditos æquum est facere? Profecto enim pietatis & affectus plena est vox illa:

Omnis in Ascanio cari stat cura parentis.

Igitur non inepta est Angeli Aretini, celebris inter ICtos, doctrina: Amorem descendere, non ascendere: Et, quod etiam vulgo dicitur, minore molestia patrem alere decem liberos, quàm decem liberos unicum parentem. Quo referenda est Aristot. disputatio lib. VIII. Eth. cap. XII. affectum parentum erga liberos tam vehementem ex eo esse asserentis, quod liberi sint veluti sanguis & radix eadem cum parentibus. Quamvis ejus ratio illa, cur videlicet mater ardentius amet sobolem, quod nimirum & se genitam illam esse certo sciat, quam tamen Homerus quoque, Menander, & juris civilis auctores tangunt, sane videatur leviuscula: cum tanta sit εὐπνὴ Φοισιῇ erga prolem etiam in bestiis, quantam hic expressimus, quarum tamen nulla est cogitatio, quid magis minusve suum sit.

XII.

HÆC CURA
PARENTVM.

*Mirus amor sobolis: mater quod comprobat ecce
Delphini, capta quæ soboli immoritur.*

D

ANTI-

XIII.

ANTHIARUM diversa generacum veteres, tum recentiores scriptores recensent, ut apud Conr. Gesnerum videre est. Sed Anthias à Gracis ἰχθύς ἰχθυῖς dicitur, sacer piscis, teste Aristotele. Quod cognomen et si cum multis aliis commune habet, Anthia tamen jure quodam peculiari tributum videtur, quòd quem locum in mari incolit, & belluarū expers, & urinatoribus tutus sit, quodque ejus fiducia confirmati pisces ibidem audacter feriscent ac pariant, tanquam obsidem securitatis nacti, ut Aristot. Aelianus, Plutarch. aliique tradidere, quibus tamen caussa in obscuro est, fugiant ne natantia illa monstra anthiam, an presentia ejus signum sit locorum bellis istis carentium, qua agnoscat ille ac obseruet, ut calliditate & memoria praeclitus. Sed & Delphini hic tripudiantes conspiciuntur, tanquam anthia presente securi à marinorum Theonum atque Cleonum immanitate. Vfus autem fuit hoc symbolo Illustris quidam & bellicosus vir, in regno Neapolitano Marchio, quo innuere voluit, se excisis communis tranquillitatis perturbatoribus securitatem publ. peperisse patriae suae: nec inconcinnè addidit ex Horat. I. Carm. Od. VII. NIL DESPERANDUM. Quod elegantius apparet, si sequentia istius verba memoria simul colligas. Et certe Principe bono, justo ac forti, amanteque pacem & quietem pub. duce & auspice, subditis nil desperandum est. Hinc illa tot Romanorum Imp. qui urbi & orbis pacem securitatemque praestiterunt, in vetustis numis elogia: SECURITAS PERPETUA. SECURITAS AUG. SECURITAS P. R. SECUR. ORBIS. SECURITAS REIP. Qua inter alios explicat Const. Landus, Complani Comes, in suis Numism. miscell. Et pulchrè Seneca: Hi, inquit, quibus ad propositum bene vivendi aditum confert securitas publica, necesse est auctorem hujus boni ut parentem colant.

XIII.

NIL DESPERAN-
DVM.

*Me duce squammigerum tuò genus ambulat undis,
Quoque loco versor bellua nulla manet.*

D z

XIPHIAS

XIV.

XIPHIAS piscis, Latinis Gladius, insigni corporis ro-
bore, & rostri potissimum, quod in formam gladii &
usum à natura accepit, fretus, insolenter in mar-
grassari, ac obvios quosq; pisces fugare solet, adeo u-
balanis quoq; sit formidabilis. Tanta enim duritiei & acumi-
nis est eius ἀλάκτου ὄπλον, ut Aelian. vocat, ut illo etiam na-
ves perforet cum submersionis periculo, quemadmodum Plinius
scribit, ac idem Aelian. confirmat, qui visum ait navigium, quod
reparandum erat, cujus carinae Xiphiae caput rostro impacto in-
fixum remanserat, & quod rostrum, dum ad cetaceam magnitu-
dinem Xiphias excrescit, simul increseat, adeo ut tandem τοῦ
ἐμβέλου, tui remis rostro, comparari possit. Sed & Oppianus non
minus accuratè illud describit in xi. ἀλ. Hic igitur piscis tam se-
vis armis instructus, ut maximis etiam pelagi belluis sit formi-
dabilis, à pusilla tamen hoste superatur & conficitur. Sub canicu-
la enim exortum, ab aestro sive asylo, insecto vix aranei magni-
tudine, quod sub pinnas ejus se insinuat, percitus, adeo in rabien-
agitur, sapè ut in naves vel terram exsiliat, donec tandem im-
mensos cruciatus cum morte commutet, veluti idem Oppianus
scribit, & rem ex Aristot. confirmat Athenaeus lib. vii. meminit
que Eustathius ὄδους. x. Exemplum me herclè evidens, quan-
parum prosint arma absq; ratione & prudentia, imo & noxia il-
la saepe numero esse. Armis enim non cedunt omnia, sed ratione
potius & consilio, quibus ista regi necesse est. Igitur ex Comico
scito.

Omnia prius sapientem experiri, quam armis decet.

Pulchrè etiam Q. Curt. lib. vii. Nihil, ait, tam firrum esse, cui pe-
riculum non sit, etiam ab invalido. Et idem lib. iv. Patere ve-
xnius insidiis Regem.

XIV.

ARMIS NON
OMNIA CEDVNT.

*Piscibus ipse aliis formidabilis hostis,
Mox hostis miserè me necat exiguus.*

D 3

THUNNI

XV.

HUNNI, *seve thynne*, ut *Dorion & Oppianus* tradunt, *soli ex Oceano migrant, & per fretum Gaditanum ingrediuntur in mare mediterraneum: Vere autem subeunt in Pontum Euxinum, nec alibi, quam in illo fetificant, uti Aristot. Plinius & Solinus asserunt. Illorum maximi soli semper & separatim natant: minores vero gregatim, adeo ut horum agmen exercitui Oppian. comparet. Figuram enim semper Cubi efficiunt, & quadratum in natando ordinem observant, ut si thunnispex eminentes thunnos probe numeret, statim totius gregis numerum inire possit: quod facile colligat, altitudinem latitudini & longitudini equali ordine respondere, ut *Plutarch. refert lib. de sol. anim.* Igitur non solitariis illis, sed totis gregibus piscatores inhiant, ut questus illis sit uberior, sicuti *Cisnerus* innuit. Fit etiam mentio piscationis thynnaria in *l. venditor. D. Commun. præd. &c.* Varius autem hujus symboli usus esse poterit. Satius enim est vel in solitudine tuto latere, quam temerè perire cum stolidam multitudinem. Sunt & juvenum mores illo luculenter expressi, qui multo gaudent, quamvis pernicioso, consortio: Sed senes, ut prudentiores, remoti à turbis & strepitu, sibi potius vivunt, & reip. vigilant, & ita cum privata, tum publica evitant pericula. Quo pertinent illi versus *Menandri, qui leguntur Embl. LIII. Cent. III. Præclare etiam Euripides Menalippe:**

τὸ γῆρας ὡ παῖ τῶν νεωτέρων φρενῶν
σοφώτερον πέφυκε, καὶ ἀσφαλές ἔσται.
ἱμπερία τε τῆς ἀπειρίας κρατεῖ,

Senectus, o fili, juvenilibus annis

Sapientior est, atque tutior.

Et experientia vincit imperitiam.

Videatur & *Nestor apud Q. Smyrn l. v. Paralip.*

XV.

SOLUS JAM GRAN-
DIOR ERRAT.

*Turmatim juvenes, aſt gaudent aquare ſoli
Majores Thunni: dic mihi utri ſapiant?*

XVI.

SILURUM veterum malè à Th. Gaza apud Aristotelem Glanum esse versum, & imprudenter à Iov. aliisq; cum Sturione confundi, rectè notavi Rondeletius. Sed Ausonii Silurum in ejus Mosella non esse Silurum veterum & Plinii, verùm ipsum Sturionem, eruditè evincit Ios. Scaliger in Aus. Lect. Certè veterum Silurum in rerum natura non esse desisse, sed hodieq; cum in mari, tum in Danubio aliisq; majoribus fluminibus reperiri, certum est, & Rondel. atq; Gesnerus late de re tota differunt: ejusq; veram effigiem Gesnerus exhibet, ad quam nostræ quoq; conformata est. Grassator est Silurus & voracissimus, piscibus aliis sine discrimine se explens, & omne animal appetens: ut ex Plinio constanter ferè omnes tradunt. Vnde & à Germanis ad Danubium Schaid dicitur, à damno, quod voracitate sua dare solet. Silurus igitur ut omne animal appetit, sic ipse ab hominibus contra delicias epularum studiosissime appetitur. Variæ igitur à piscatoribus struuntur ipsi insidiæ, & aliquot illum capiendi modos recenset Gesnerus. Sic videlicet ex Rhadamanti lege, & talionis pæna, quæ & Decem viris & Mosi visa est æquissima, merito quisq; patitur, quod fecit aliis. Nec refert, etiã si non statim sed lento gradu vindicta veniat. Nam ut pulcerr. Heliodor. a. in Aeth. lib. I. β̄ παντάπασιν ἐκλέλοιπεν ἡμᾶς ἡδίκη, καὶ ἡσιόδοι ἀλλὰ μικρὸν μὲν αὖ τι κ̄ περιδοί ποτὲ, τῶ χρόνῳ τὴν ἀμύχαν παρέκιστα, τοῖς ἕσπεως ἀθεομίς ὄζω Ἰπιβάλλει τὸν ὀφθαλμὸν: Non omnino deseruit nos justitia, secundum Hesiodum: Sed quamvis interdum aliquantisper, connixerit in sceleribus hominum, longum tempus ultionem protrahens, tamen in ejusmodi nefarios acrem injicit oculum. Lege Plutarch. περὶ τῆς ἡίης βεβαίως τιμωρμένους: Et in hac Centur. Embl. LII. LXXIX. XCI, & Simili.

XVI.

OMNIBUS IN-
FESTVS.

*Appetit omne animal grassator dente Silurus,
Hunc avidè contra luxuriosa cohors.*

E

VRA

XVII.

VRANOSCOPOS piscis est Græcis, (Latinum enim nomen non habet, unde & Plinius Gracum retinuit) qui iisdem καδιδώπου & dicitur, ut ex Athenæo & Plinio liquet. Oppiano ἡμεροποιτης dicitur. Ejus oculi supra caput siti recta in cælum semper erecti sunt, unde & illi nomen, & Latinus interpres cæli speculatorem vertit. Hinc argute Galenus ridet eos, qui existimant idcirco hominem erectum stare, ut cælum prompte suspiciat. Nam illos hunc piscem nunquam vidisse ait, qui etiam invitus cælum semper intueatur: hominem autem si contemplari illud velit, collum retorquere necesse sit. Riderit igitur Galenus Ciceronem & Ovidium, huncq; sequutos Claudianum, Silium Boët. & Manilium. Rideret multo magis ipsum Platonem in Cratylo, cui αἰθρῶν & est ἰαῖαδρῶν ὄπῳπας: & Etymologum, qui deducit παρὰ τὸ αἰὼν ἴσθαι, quod debeat.

erectos ad sidera tollere vultus.

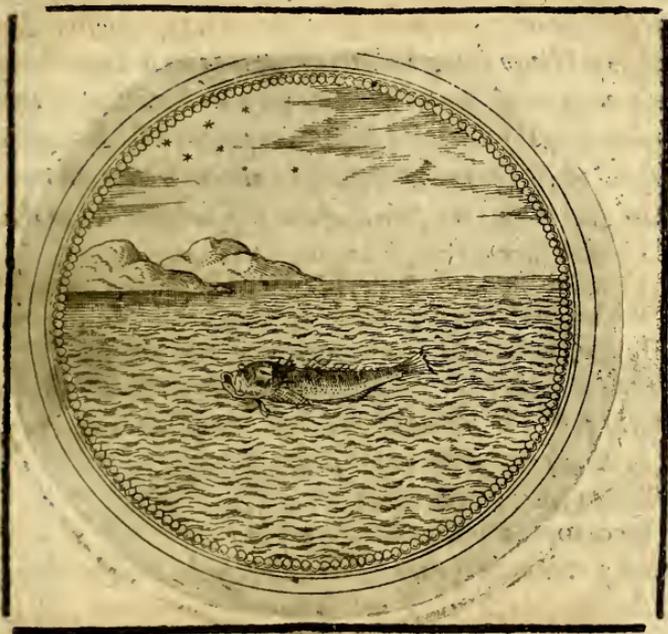
Rideret deniq; B. Augustin. Ambros. Lactantium, & alios, & imprimis Lactant. qui toties idem inculcat, & lib. II. de orig. err. velut in sublimi aliqua specula constitutus, Persianum illud proclamat:

O curuz in terras animæ, & cælestium inanes!

Cælum potius (inquit) intuemini: ad cuius spectaculum vos excitavit ille artifex verus Deus. Ille vobis sublimem vultum dedit: vos in terram curvaminis: vos altas mentes, & ad patrem suum cum corporibus suis erectas, ad inferiora deprimitis: tanquam vos paniteat, non quadrupedes esse natos. Igitur tantum absit ut Galeni nos impietas moveat, (quam etiam accurate refellit. p. m. avus meus in Comment. in II. Tusc. Ciceronis) ut potius semper in corde nobis sit S. Pauli III. ad Coloss. τὰ αἰὼν ὀφροῦτε. Iungenda autem sunt cum hoc, Embl. LXXII. Cent. I. & LIII. Cent. II. & similia.

XVII.

AD SIDERA
VULTVS.

*Sarsum oculos, o Mens, vani obliuiscere mundi,
Te manet in caelis non peritura domus.*

INTER tot immensi maris admiranda non in postremis Miluus piscis censendus est, quem Græcorum ἰσσηα, & Oppiani ἰσηα esse contendunt. Hipp. Sæbianus Tiphernas, & Gu. Rondeletius. Is cum linguam, palatum, & reliquas oris internas partes splendentes, rubicundas habeat, tranquillis noctibus adeo relucet, ut ex ore ignem flammamque evomere & eiaculari credi possit. Quæ etiam de causa à Plinio Lucerna dicitur, qui tamen à quibusdam in erroris arguitur, quod vibrata ex ore illius lingua ignea huius splendorem tribuat, cum tamen ejus palato adeo hæc affixa sit, ut nullo pacto possit eam exerere. Sane autem nescio, an non etiam G. Max. in Ἰσσηαῖς παρθεύεις, hunc piscem intellexerit, cum ait

Ἰσσηαῖς δὲ ἰμπίυρος ἐστὶ, καὶ πύρι δάμαται ἀπίστω.

Ἰμπίυρος, αἰθέρου δὲ μέσης διαλάμπεται ἀλμυρῆς:

Piscis vero est igneus, qui non domatur ab infido igne,

Ignæus, ardens autem per medium mare refulget.

Verum ut inventor hujus symboli ad amorum fortè suorum difficultates respexit: ita nos rectius & honestius tribuere possumus viro, cujus, ut Horatii verbis utar,

Pudor, & Iustitiæ foror

Incorrupta fides, nudaque veritas;

quascunque etiam iniquioris fortuna tenebras, & adversitatum cacos fluctus, adde etiam malignorum hominum fuscas calumnias, splendore integritatis suæ adeo discutit ac dispellit,

stellas exortus uti æthereus Sol,

ut Lucret. loquitur. Talis fuit in vita & morte divinus Socrates; lucidissimum virtutis & Constantiæ sidus, quod nec adversæ fortis tristia nubila obscurare, nec indignum tandem supplicium extinguere potuit, quin ad omnem posteritatem æternum fulgeat. Talis nempe verè, secundum Aristot. ἀτυχῶν μεγαλόψυχος, ut idem Horat. cecinit,

Rebus angustis animosus atque

Fortis apparet.

XVIII.

FULGET IN
VNDIS.

*Sic lux veri inter mendacia fusca resulget;
Piscis ut in media nocte Lucerna micat.*

E: 3:

QUOD

QUOD de Sciana Oppianus refert eam cum caput & oculos saltem occultarit, totam se latere putare: idem mugili tribuitur à Plinio, fortè ex Aristot. lib. vii hist. an. Pierius Cephalo hoc ascribit, quem & nos h. exhibemus depictum. Vt autem similes inter se sunt isti pisces. ta sapè confunduntur. Ideoq. consulendus hic erit Gesnerus. Piscibus. Similis est stultitia & avium quarundam, de quibus in Embl. LIII. Cent. III. & hyæna inter quadrupedes, de qua I. pidam narrat historiam Busbequius Ep. I. de Legat. Turcica. Et autem hæc imago illorum hominum, qui opinionis errore flagitia sua occulta esse putant, Deiq. justam animadversionem se esse fugere posse impie arbitrantur. Frustra. Nam, ut habet Græcæ Epigramma lib. I. αὐθολ.

Ἀνδρώπους μὲν ἴσως λήσεις ἀτοπὸν τι ποιήσας,
ἢ λήσεις δὲ θεὸς, ἔσθ' ἐλογιζόμενος.

Improbâ facta homines possis clam forsan habere:
Verum animi ipsa Deo singula sensa patent.

Quo & Propertii illud pertinet:

Ah miser, etsi quis primo perjuriam celat,
Sera tamen tacitis pœna venit pedibus.

Pulcerrimè igitur Isocrates dixit ad Demon: μηδέποτε μηδὲν ἀγαθὸν ποιήσας ἐλπίζε λήσειν: ἢ γὰρ αὐτὸς τὰς ἀλλὰς λήσειν, σαυτῷ σωειδήσεις: Nunquam sperare debes, si quid turpe feceris, te latitaturum. Quamvis enim lateas alios, tute tamen tibi conscius eris. Et si autem de Providentia imprimis divina Sacri libri periti, & exempla, quibus Deus sapè mirabiliter scelestos ex latibris suis ad supplicium & pœnam protraxit, ignota sunt nemini, nihil tamen in hoc genere luculentius, nihil ad hoc symbolum illustrandum accommodatius modo mihi succurrit, quàm Psalmus Davidicus cxxxix: quo Lectorem uno verbo remitto.

XIX.

ME MALUS AB-
STVLIT ERROR.

*Ridiculum ò caput abscondis, crẽdis q̃ latere,
Præcipitans toto corpore in insidias.*

XX.

ΦΩΛΙΣ piscis Hesychio & Varino dictus, ἀπὸ τῆς Φωλῆς ἢ νο-
 men accepit, quod intra suum mucum, veluti pholeu-
 quendam, id est, latibulum se contineat. quod ex Aristot. IX. hist.
 XXXVII. palem est. Pierius in hieroglyph. subdubitat, an non id
 hic piscis sit cum Tinca Ausonii, sed caussam eum dubitat ioris nos
 habere apparet, cum proculdubio diversi sint. Ceterum idem Pie-
 rius lib. xxx. scribit, Aegyptios hominem, iis quae sudore proprii
 comparavit fruentem, indicaturos, pholim (melius pholidem, ut
 notat Gesnerus) piscem pinxisse. Eam enim mucorem, quem ipse
 emittat, ad altam crassitiem sibi obducere, ut tota visco. delibuta
 videatur, eoque pro nutrimento uti. Partis igitur bonis & sa-
 cultatibus modestè nos uti hic piscis admonet. In quam rem sunt
 tot praecepta Horat. in primis I. Sat. I. II. Sat. III. II. Ep. II. Haec
 quis respiciat, facile discet, ad vitæ usum necessariū homini frug.
 & sorte sua contento nihil deesse posse. Quo pertinent Euripidi
 versus à Chrysippo philosopho toties usurpati, teste Gellio VII.
 Noct. xvi. quib. Cereris munus, & aqua poculum mortalibus ai-
 sufficere, quorumque nulla unquam sit saties: In ceteris autem e-
 pulis versari luxum, ut exemplis è Varrone petitis hoc Gellius il-
 lustrat. Certè enim, ut divinè Horatius cecinit III. Od. XVI.

Benè est cui Deus obtulit

Parca, quod satis est, manu.

Pulchrè etiam Chrysost. ὁ μὴ δεόμενος τῶν ἀλλοτρίων, ἀλλ' ἐν αὐ-
 τῷ ἑαυτοῦ νομίμων εἶναι, πάντων ἐστὶν ὑποπόρωτατος: Non indigen-
 alienis, sed sua sorte gaudens, omnium est ditissimus. Inscriptio
 est ex Lucret. vers. lib. I.

Ipsa suis pollens opibus nihil indiga nostri.

XX.

IPSA SUI POL-
LENS OPIBUS.

*Nobis nostra satis: aliena haud indiga cura:
Et Superum nectar negligo & ambrosiam.*

XXI.

SCOMERI, ut & alii pisces non pauci, temeritate & stultitia sua pœnas luunt captivi. Nam cum alios Scombros vident resi aut nassa vimine incluseros, ad eos & ipsi ingredi cupiunt, ingressi, detinentur. Et dum nassa ad litus trahitur, multos in illa scombros habentes, ac instar cunei impactos videas utrinque, aliis adhuc ingressum, aliis verò exitum molientibus. Quod illorum sane diversum desiderium elegantiss. carmine Oppianus describit, & similitudine à præteris sumpta illustrat, qui ignis ablandientem fulgorem magno suo cura malo attingere gestiunt. Quo referatur Bapt. Mantuani versus:

Est facile incautos offendere: parvulus infans.
Innequos rutilum digitos extendit in ignem,
Nec, nisi jam læsus, vires intelligit ignis.

Et eodem pertinet usurpatum à B. Hieronymo proverb. Prudens inflammam mitto manum. Ad Symboli autem declarationem valde congrua est Socratis illa comparatio, qua dicebat, juvenes cœlibus similes esse piscibus, qui circum nassam alludunt, in eamque se penetrare gestiunt: contra, qui jam inclusi tenenter, exire, & pristinam libertatem recuperare nituntur. Vnde idem Socrates interrogatus, τίς ἐστὶ μεταμέλειοντα τῶν ἀφρώπων, quinam homines pœnitentiam incurrerent: respondit juxta Stobæum, οἱ γήμωνες, Qui uxorem duxerunt. Sic qui hostili pralio nunquam interfuerunt, aspirant ad militiam. Nam ut est apud Pindar. γλυκὴ ἡ πόλεμος ἀπειροσίων, ἐμπείρων δὲ τιστὰς βεβαγαλιότα ἢ καρδία πεισῶν. Dulce bellum inexperitis est, expertus quispiam horret si accesserit, corde supra modum. Quod & Vegetius tangit de re militari Sed de hoc plura egi possunt in Adagio: Dulce bellum inexperitis: & in aliis.

XXI.

ANIMUS NON
OMNIBVS IDEM.

*Isti intrare volunt, at hi perumpere nassam,
Multi & cum Scombris desipiunt pariter.*

SALMO. veteribus Gracis cum Oceanopariter ignitus, nominatur à Plinio, eumq; in Mosell. elegante describit Ausonius. Pro diversitate anni vel nomine hoc retinet, vel amittit, ut Eberus, G. Agricola, & Peucerus annotarunt. Hunc piscem ob carnositatem hirudinibus valde obnoxium, atq; ab iis adeo vexari & privari sanguin tradunt, ut neq; in aquis, neq; in petris, neq; saltu, neq; fricationibus molestos hospites excutere unquam possit, donec tandem continuis cruciatibus fractus vel alicubi tabescens reperiatur vel ad litora adnatans extinctus reperiatur. Sane etiam Aristot. docet, pisces à bestiolis quibusdam, quales sunt pulices & pediculi, frequenter exagitari, & de Oestro Xiphiam tandem etiam à mortem adigente, exemplum supra vidimus. Non aliter improborum animi ultricibus furis exagitantur, quo pertinent, quae cumq; apud Platonem, Ciceron. & utrumq; Senecam passim, Juvenal, aliosque de Cōscientiæ morsib. disseruntur: & vetus dictum σωμαίησις πλήθει τῶν ψυχῶν. Nam ut Rhadamantus Luciani ἀκατάπλω : ὅποσα ἀντιψυχῶν πονηρὰ ἐργάσθηται, ὧδε τὸ βίον, ἐν τῷ αὐτῶν ἀφ᾿ ἑνὸς ἡμέρας ἰπὶ τῆς ψυχῆς, ὡς ἱερῆς : Quaecumque quis malè in vita perpetraverit, eorum singulorum obscura in anima stigmata circumfert. Graviter Cor. Tacitus de Tiberio vii. Ann. Si recludanter tyrannorum mentes, posse aspici tanquam & aëctus: quando ut corpora verberibus, ita servitia, libidine, malis consultis animus dilaceretur. Quippe Tiberium non fortuna, nisi solitudines protegebant, quin tormenta pectoris suasque ipsi pœnas fateretur. Nempè, secundum Plautum: Nihil est miserius, quam animus hominis conscius.

XXII.

HÆRET UBI-
QVE.

*Non adeo Salomonem exsugit turpis hirudo,
Conscit ac fontes conscia mens scelerum.*

SALMONI ad delicias nostras nato varia à piscatoribus struuntur insidia, cum retibus majoribus, tum machinis in fluminibus extructis. Est & hac capiendi ratio, cum atibi, tum præcipuè in Angliæ Salmonem viventem feminam funi alligant, inque flumen demittunt. Astat navicula aut ponticulo in aquis factò piscator, ob servans, se quos fortè alios sui generis alliciat hic proditor. Quo ubi fit, ille de longe adventantes prospiciens, funem paulatim a se retrahit, sicque Salmones vel femina desiderio, vel pugnata causa insequentes incautos ex improvviso obruit, stimulisq; ad paratis conficit, aut in casses optatam prædam conjicit. Non absimile ferè Emblemata Alciatus habet de anate allecatorum, quorum numero est L. ex quo & nostram inscriptionem desumpsimus. Sane autem istiusmodi insidis omnis nostra vita plena est, ut longè difficilius sit amico non fidere nimium, quam hosti manifesto resistere. Quotusquisque enim, cum moribus sit improbilis, amicitia tamen prætextu non & bonus videri vult, & alios reddere sibi quam similes? Nam, ut Plautus dixit in Trinum. Malus bonum malum esse vult, ut sit sui similis. Convenit etiam hoc in mulierum impudicarum blanditias, de quibus dicetur alibi inferius. Convenit & in proditores & Sycochantas, qui suis versutiis & dolis incautos in discrimen adducunt, & non raro miserè pessundant: quibus voluptati etiam est, ubi contra sanguinem suum insidiantur, & in animas suas fraudem moliantur, ut Salomon loquitur. Illorum igitur casses qui evitare vult, semper in animo Siracid, illud habeat: Ab inimicis tuis separare, & ac amicis tuis attende. Quo & Marciali illi decantatissimi versus pertinent:

Si vitare voles acerba quædam, &c.

XXIII.

OFFICIOSA ALIIS,
EXITIOSA SVIS.

*Hofis aperte, aſt clam falſus nos perdit amicus,
Nec quisquam eſt ſtrictis tutus ab inſidiis.*

QVOD

XXIV.

QUOD ex Plin. proæm. in lib. VII. infra Embl. XLII adduximus, non sèd ire pisces, nisi in diversum à genus, id cum ex Aristot. IX hist. I. falsi convincitum ex Polyb. loco, quem Embl. LXXVI. hac Cent. ascripsimus. Horapollo etiam ait, pisces non partere suo generi. uno piscem rei abominandæ fuisse symbolum Aegyptiis, Cl. Alex. sp. u. & Plutarch. lib. de Iside ostendunt & sacerdotes Aegypti ejus esu & usu in sacrificiis abstinuisse, idem Plutarch. auctore VIII. Symp. q. VIII. Lucium certè sui etiam generis minusculos esse persequi & vorare, docet experientia: Et Scaliger in Exerc. a Cardan. se integrum Luciolum in Lucii ventre vidisse affirmat. Icon hæc est hominum in alios homines, etiam sanguine aliis necessitudinibus sibi junctos crudeliter sævientium, cum tamen ut est in Proverb. Lupus non voret lupum, Verissimè B. Ambrosius: Avaritiæ, inquit, potentiorum subjecti ubique inferres sunt. Quo quisque infirmior, eo prædæ magis patet. Minoresca majoris est. Rursus ipse major à validiore invaditur, & fescæ alterius prædator alieni. Nam, ut Ovid. I. Met. cecinit:

Vivitur ex rapto: non hospes ad hospite tutus, &c.

At ne putent isti truces, quibus miseros conculcare & consumeri jocus est, semper hoc ipsis impune fore. Nam, ut breviter, sed verè Seneca, Thyeste:

Omne sub regno graviore regnum est.

Consentit & alter Seneca gravissima mehercule sententia: Quo regnum est, cui non parata sit ruina, & proculcatio, & dominus & carnifex? Nec magnis ista intervallis divisa: sed horamomentum inter est inter solium & aliena genua.

XXIV.

PROPRIIS NON
PARCIT ALUMNIS.

*Lucius in proprium ut sua viscera congerit alumnus,
Sic ipsi sese conficiunt homines.*

XXV.

RANVS Dubravius, qui postea Olumicensis Episcopus in Moravia factus, Ioannem se nominavit, cuiusq; extat historia Bohemica, in libello suo de piscinis & piscibus lepidum mehercle duellum Lucii piscis & Rana palustris commemorat, cuius ipse & antecessor in Episcopatu suus, Stanislaus Turzonius, spectatores fuerint. Rana in insidiis latitantem in Lucii fortè ad insidiarum locum deluti, ibique securè apricantis caput insiliisse, lateq; divaricatis pedibus frontem piscis circumplexam oculos potissimum eius in vasisse: at illum molestum in sefforem nulla vi, nec corporis rotatione, nec ad arundines attritu excutere valuisse, sed victum tandem & viribus exhaustum succubuisse seq; ranamq; unà in ima gurgitis demersisse. Exsiliisse paulo post ranam victricem miris modis tripudiantem, & tanquam opimis de hoste spoliis receptis in palatia sua se recepisse. Extractum vero continuo retibus & lucium devictum, utroq; lumine orbatum repertum fuisse, affirmasseq; tum piscatores, rem non novam hanc, sed se certaminibus eiusmodi assuetos saepenumero lucios à ranis excacatos piscari, quibus ad hunc modum amissis oculis piscium captura adempta sit. Sunt autem pulcerrima divini Oppiani de piscium ἀνδροφονία sententia qua Deum illis, qui nec robore, nec armis præstant, eò maiorem animi promptitudinem insevisse canit, qua validissimos etiam hostes suos vincant ac superent. Et eleganter Plin. scripsit: Callent in hoc cuncta animalia, sciuntque non sua modo, verum & hostium adversa. norunt sua tela, norunt occasiones partesque dissidentium imbellis. Generaliter usurpari hoc poterit, cum ingenii solertiam corporis robori potiore esse ostendere volumus.

XXV.

ASTU NON VI.

*Lucius imbelli miserè succumbere rana
Cogitar: en vires vincimus ingenio.*

G 2

BARB

XXVI.

BARBO pisci, quo nullus est frequentior alius in praterfluente Nicro nostro, nullum Gracum nomen est. Errat enim Raph. Volaterranus, qui $\alpha\epsilon\gamma\alpha\lambda\omega$, nullum, Barbum facit, cum ille marinus, hic aqua dulcis alumnus sit. Sed & inter Latinos veteres solus Ausonius Barbum & nominat, & immortalitati consecrat in divina sua Mosella, iis versibus ex quibus & hoc Emblemata, & inscriptionem ejus accepimus. Dicit autem ibi Ausonius, Barbum, quo grandior natu & magis longævus sit, eo meliorem esse. Quæ laus ceteris animantibus, ut etiam piscibus non aequè convenit. Vnde manet in hunc usque diem celebre: Piscis nequam est, nisi recens. Sic profecto etas hominum etiam peior & declinans, melior est juvenilis incremento, & majori tum laude, tum honore digna. Solon quidem Atheniensis etiam lege vetuit, valdè juvenem magistratum gerere, vel consulere, etiamsi opt. à mente constitutus esse videretur, ut scribit Iuncus lib. de Senect. apud Stobæum. Lycurgus etiam, referente Iustino, max. honorum in sua Rep. senum esse voluit, quod & Cicero & Gellius laudant. Vnde proverb. $\epsilon\kappa\ \alpha\pi\ \alpha\gamma\tau\eta\ \mu\epsilon\iota\nu\ \lambda\upsilon\sigma\iota\tau\epsilon\lambda\epsilon\iota\ \gamma\eta\epsilon\sigma\kappa\epsilon\iota\nu$, In sola Sparta expedit senescere, Nec cesserunt hac in parte Romani. Lacedæmonii. Gravissimè enim Callistratus in l. Semper D. de Iure immum. Semper, inquit, in civitate nostra senectus venerabilis fuit. Namq. majores nostri panè eundem honorem senibus, quem magistratibus tribuebant. Et Gellii cap. xv. lib. II. prorsus huc convenit. Et noti sunt præterea juvenalis in hanc rem locus Sat. XIII. & versus Ovidii. Agamemnon quoq. apud Homer. $\iota\lambda. \gamma.$ non optat Aiæciles decem, sed Nestoris: Quod & Cicero de Senect. tangit.

XXVI.

NON ILLAUDATA
TA SENECTVS.

*Ansonio vetus hic laudatur piscis? An ergo
Percepit hanc laudem cana senecta tenet?*

Κενή δὲ τῆ ἔχειν τὰς ναῦς, unde etiam ναυκαγίας Suida, à retinendis navibus, Latinis Remora dicitur. Non eundem vero pisciculum hac proprietate prœditiim veteres descripsisse, ex collatione Aristot. Oppiani & aliorum apparet. Oppian. enim ἰ. αὐδ. Δ. videtur mustelam marinam, Ausonii lampetram intellexisse, ubi Pindari imitatione pulchram sententiam subjicit:

αἰεὶ γὰρ ἀπειρήτων νοὸς ἀνδρῶν.

Δύομαχ. & ἰδὲ θελ. βο. καὶ ἀτρεκέ. αὐ. πι. θε. δ. α. η.

semper enim in expertorum mens virorum

Expugnata difficilis, néq; volunt etiam veris fidem adhibere.

Idem videtur Aelianus quoq; sensisse. Et mustelam sane seu lampetram nostram eandem vim obtinere ipse Rondeletius αὐτοψία sua evincit. Plinius limaci magna similem facit, testimonio eorum, qui eam videre Caii Imp. quinquere mem inhibuisse, narratq; eandem pugna Aëtiaca Antonii properantis Prætoriam retinuisse. Quamvis vero Plutarch. & alii in per vestiganda hujus rati arcani causa laborēt, & Rondeletius ore hujus pisciculi clavo aut gubernaculo puppis affixi id velit effici, nobis tamē sumi Scalligeri cādidiß. placet judiciū, qui nō defugit hic salutare illud asylum occulta proprietatis, & ad manifestas deducere omnia qualitates, summa impudentia esse censuit. Hinc nostra Πραγμ. Φη: CAUSA LATET. Nam & Plin. ubi de adamante hircino sanguine fracto, disserit. Nec querenda, inquit, est in ulla parte natura ratio, sed voluntas. Hoc igitur constet, ex Hippocratis præcepto: τὸ μικρὸν μὲν παραφρονητέον, cum etiam spreta omnib. maximas sapenumero mutationes afferant. Egregiè Pausan. in Arcad. ἔδωκε δ' ἄρα ὁ θεὸς τοῖς μάλιστα ἀπερμύμοις κρατεῖν τῶν ὑπερηκότων τῆ δόξῃ. At enim vilioribus plarunquerebus Deus indidit, ut eas superent, quæ max. erant inter homines asfimationis.

XXVII.

CAUSA LATET.

*Sistere currentem Remora alia per aquora navium
Fertur; sic vis est maxima in exiguo.*

CARPIO

XXVIII.

CARPIO, solius Benaci lacus in Italia alumnus, (ut vult Bellonius, cum Hipp. Salviacus etiam in lacu quodam prope Aluitum-Campania opidum reperiri eum tradat) videtur esse piscis ex truttarum genere, teretiori tamen est corpore, pedem raro excedens. Facit hujus mentionem Bembus in hist. Veneta, qui & ipse affirmat, tantum in Benaco illum pasci. Cum vero optimi sit nutrimenti, & propter raritatem magni pretii, lautioribus Italarum mensis plurimum expetitur, atq; ideo frigus & salitus, vel etiam aromatibus conspersus ad longinquiora loca deferri solet. Hunc auri fabulo vesci vulgo creditur, ut etiam de thymallis & aliis nonnullis piscibus traditur: & Io. Palladius in symbolis Italicis scribit se experientia observasse, rem ita habere. Alludit eodem & Hier. Fracastorius in terfissimo Carmine, quod inscripsit, Carpio. Omnium autem optima erit hujus rei accommodatio ad animarum nostrarum praestantiss. pabulum, quod ex sacris litteris illa petere possunt & debent. Quo pertinet insignis locus CL. Alexandr. $\sigma\pi\omega\mu\alpha$. sub init. Operamini, inquit Dominus, non cibum qui perit, sed qui manet in vitam aeternam. Sumitur autem nutrimentum & per cibos & per verba &c. Sunt enim etiam anima propria habentes nutrimenta, & aliae quidem augentur per agnitionem & scientiam, aliae vero per Graecam pascuntur philosophiam, cujus, quemadmodum nucum, non est quidvis esculentum. Praeclara etiam sententia est VIII. Proverb. $\lambda\acute{\iota}\beta\epsilon\tau\epsilon\ \pi\alpha\upsilon\delta\epsilon\iota\alpha\nu\ \kappa\alpha\iota\ \mu\eta\ \alpha\rho\gamma\acute{\iota}\tau\epsilon\ \lambda\omicron\nu\ \kappa\alpha\iota\ \gamma\iota\omega\sigma\iota\nu\ \upsilon\pi\acute{\epsilon}\rho\ \chi\rho\upsilon\sigma\iota\omega\nu$, Accipite disciplinam meam, & non argentum, doctrinam magis, quam aurum diligite, ut habet vetus versio.

XXVIII.

PRETIOSA PA-
SCITVR ESCA.

*Scilicet est quovis doctrina potentior auro,
Has ergo ingenii collige divitias.*

H

NON

XXIX.

Non est usitator, nec jucundior, ut pote omnis panis laboris & periculi expers, piscandi modus, quam, ut *Martialis* cecinit, piscem tremula salientem ducere dextra: eumque dulcis, versibus graphicè descripsit *Oppian.* in it. ad ubi *Antoninum Imp.* hamo piscantem fingit, cui se pisces ultro ad capiendam obijciant. Hinc nata nobis Emblematis inscriptio ex III. *Claudian.* de laud. *Stilic.* ubi de leonibus loquitur, qui à *Diana* se capi gaudeant. *Lud.* Dolcis in suis Impresis Italico verbo communiter sic dictis, addit: NON CAPIO, NI CAPIOR. Quod ut ambiguum, vel de hamo, vel de pisciculo intelligere possis. Quo non ineptè, quamvis à magno argumento ad rem ludicram, *Seneca* illud in *Thyeste* referas.

Non poterit capi,
Nisi capere velle. *VI & Proverb.*

Inescare homines. Nihil autum melius, ut puto, hac explicare poterit, quam in *signis* ille *Seneca* locus *Ep. VIII.* Clamo, vitate quaecumque vulgo placent, qua casus attribuit: ad omne fortuitum bonum suspiciosi pavidi que subsistite. Et fera & piscis spe aliqua oblectante decipitur. Munera ista fortunæ putatis? Insidia sunt. Quis quis nostrum tutam agere vitam volet, quantum plurimum potest, ita viscata beneficia devitet, in quibus hoc quoque miserimifallimur, quod habere nos putamos. Habemur. Hinc *Martialis* illa:

Munera magna quidem misit, sed misit in hamos,

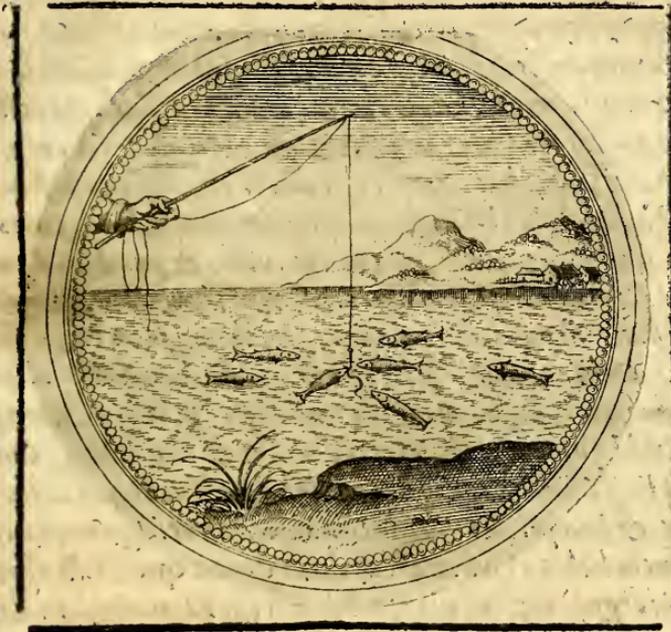
Et piscatorem piscis amare potest? Et:

Qui potes insidias dona vocare tuas?

Sic *Plato* in *Timæo*, *Cicer.* teste, τὴν ἰδούλω δέλεαρ κακῶν, voluptatem escam malorum dixit, quod ea scilicet homines capiantur, ut hamo pisces, quod & *Plaut.* in *Merc.* vertit.

XXIX.

ULTRO SE VO-
LVERE CAPI.

*Dum capimus, capimur, si linquimus, haud capiemur,
Instructas vitat, qui sapit, insidias.*

H 2

ALIAM

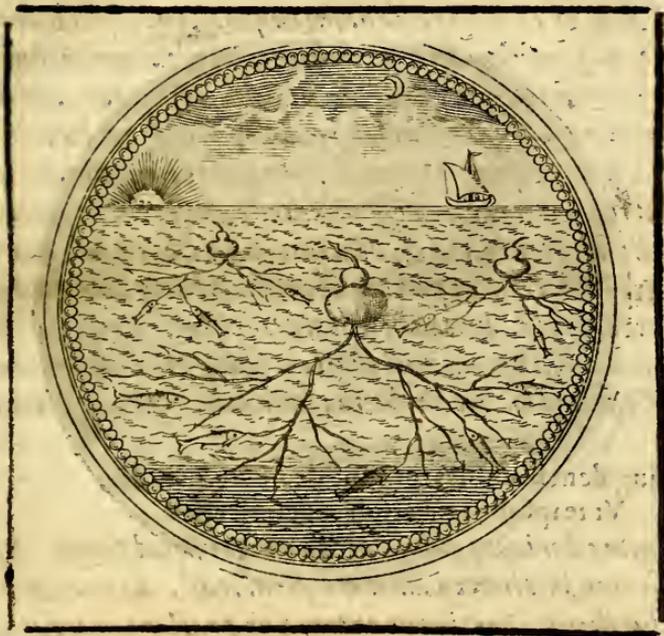
XXX.

ALIAM etiam hamo piscandi rationem, quam que
 linea vulgo fit, Bellonius in Observat, suis hodie po-
 rricis, sane expeditam & uberem edisserit, qua uti
 soleant ad Orientem Bosphori & Propontidis acco-
 la. Verba ejus sunt: Ducentos aut trecentos hamos longa quadam
 serie ex fune, quem encurbita sustinent. pendentes disponunt,
 quibus escam e carnibus aut piscibus constantem affigunt: eum
 deinde fanem noctu ad integrum vel dimidium milliare in ma-
 re deferunt, isticque tota nocte relinquunt, ut pisces, qui cibum
 querunt, quales sunt murana, squatina, canicula, raia, atq; alii
 similes, hamis capti hareant. Postridie mane, nisi tempestas im-
 pediat, hamos, quos e longinquo propter annexas ingentes cu-
 curbitas statim agnoscunt, repetitum eunt, & pradam domum
 referunt. Compendiosam mehercle absque sumptu magno & la-
 bore constantem piscationem, cujus periculum facere non fuerit
 difficile. Cum autem illi pisces spe prada ex cucurbitis in tectas
 illas hamorum insidias incurrant, ac miserè pereant, idem ferè
 hujus Embl. qui prioris poterit esse sensus & explicatio. Cucur-
 bita illa in speciem magni quid polliceri videntur, sed intus va-
 cua sunt, & in aquis noxia illa tela abscondunt. Igitur, ut P. Sy-
 ri sententia habet: Grave est malum omne quod sub aspectu
 latet. Sic argutè nescio quis apud auctorem Etymologici: αἰς τὸν
 οἶδ' εἶτις ἰχθῦς ὑπὸ τῆς δελείατος τῆς ἡδονῆς ἀπὸ αἰδῆς ἦν, Attractus
 fui à voluptatis esca, ita ut nesciam, an ullus piscis potuerit magis

XXX.

PRÆDÆ SPES
VANA CAPIT.

*Pisciculos videntur ut pomposa cucurbita fallas?
Nil solidi illa tamen, sed tegit insidias.*

XXXI.

P Bellonius in iisdem Obs. suis hanc ad Euxinum, Bosphorum & Propontidem piscandi rationem, quæ obscura nocte fieri soleat, inter alias commemorat. Binos viros cymbam occupantes, unum quidem hanc impellere, alterum vero & t. e. dam accensam & fuscina tenentem observare dormientes pisces, datq; rectori naviculæ signo, quo illam impellere debeat, si præda certus jam sit, magno impetu tridentem in quiescentis piscis dorsum vibrare, eumq; captum ad se attrahere. Affirmat autem hunc piscandi modum ad lumen cum fuscina, cum ad polypos, loligines, magnas & parvas, tum ad omnis generis pisces squamis præditos max. esse accommodum. Dormire vero pisces non minus, quam terrestria animalia, certum esse: nec deesse, qui eos ronchos ducentes exaudiverint. Id quod & Plinius tangit lib. x. c. ult. quamvis Oppian. II. ἀλιστ. pisces plerosque omnes, præter scarum, somnū neget capere, quo sibi metuant à potentioribus. Profecto autem ad excitandam in hominibus vigilantiam, & vitandam omnem omnino securitatem hoc Emblemata conducit. Nam, ut Horat. canit:

Vt jugulent homines surgunt de nocte latrones,
Vt te ipsum serues non expergiseris?

Nemo enim celerius opprimitur, quam qui nihil timet: Et frequentissimum initium calamitatis, securitas, ut præclare Vell. Paterculus dixit. Pertinent autem huc præclara enarratio sententia Homericæ in progymnasim. Theonis Sophistæ;

Ὁὐ χρὴ πεινύχιον εὐδέν Βελιπόρον ἄνδρα,

Dedecus est totam consultum stertere noctem;

quam ipse Iupiter protulit, unde & Theon omnibus ceteris in Homero γνώμας eam præfert, & exemplis illustrat ac confirmat.

XXVII.

STERTENTES.
OPPRIMIT HOSTIS.

*Ut capiat pisces, piscator nocte laborat,
Ut seipsum servet surgere nemo parat?*

HICB-

XXXII.

MELANURUS apud Athenæ lib. VII. ait, nomen Melanurideam quoque ipsius nobis proponere, ut ex cauda nigra nota statim internoscatur ab aliis piscibus. Eundem cum Plauti ophthalmia, & Plin. oculata piscem esse, Rondelet. vult, & oculatam vertit Th. Gaza. Meminit ejus Aristot. quoque Artemidor. II Onirocrit. Oppian. & Ovid. in Halieut. Isidorus item & alii. Hujus autem rominatim esu & usu Pythagoram suos vehemēter prohibuisse apud Suid. & Diog. Laertium reperiō, his verbis: κατὸς δὲ μάλλον ἀπιήρενε, μὴτε ἐπιθῆναι ἐδίειν, μὴτε μελάγρο, ut errasse videantur, qui ad septuā referunt natum inde proverb. Μὴ γούστει τῶν μελαγύρων. Quod minus etiam rectè Mars. Ficinus, vel quisquis primus fuit generaliter vertit, eosque secutus Erasmus retinuit: Ne gustes ex iis quibus nigra est cauda, ac si Pythagoras non speciatim Melanurum piscem nominasset. Quamvis sciam Pythagoricos alias omnino à piscibus abstinuisse, cujus rei causam reddit Athen lib. VII. & Plut. in Sympos. Idem Plut. in fin. lib. πὲρ κακῶν αἰ. hoc etiam Symbolum explicat: non esse habendum commercium cum improbis, qui nigris ac infamibus sunt moribus. Quo sensu Antiphanes quoque à melanuro & mugile abstinendum esse suavit. Tryphon autem Grammaticus Græcus inter anigmatum exempla hoc commemorans, in hunc modum interpretatur: Ne mendacem sermonem protuleris. Mendacium enim ad extremum nigrescit & obscuratur. Sed & Horat. & Catullus, aliique homines malos, nigros vocant. Vitanda igitur est improborum societas, ne & alteri cuiusdam Proverb. quod ex Numenio & Eubulo Athenæus adfert, & tangit Suidas, locus sit: ἐπιεται πέρι μελαγύρου, Comitatur perca melanurum. Nam & hic piscis niger est, quod nomen ejus similiter indicat.

XXXII.

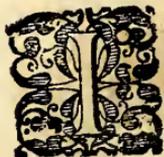
GUSTARE NE-
FAS.

*In vita quisquis niger est, hunc discite cavere,
Nausæa Pythagora ceu Melanurus erat.*

I

INTER

NTER pisces ferè omnes unius Canthari castitas,
& odium promiscua Veneris Oppiani versibus in
a. celebratur:

Vxores fargi multas, & merulus ardens
Ducunt, a st alii contenti conjunge sola,
Cantharus ætnæus, contemnens agmina lecti.

Idem etiam Phile in Iambis asserit. Oppianum imitatus Aelianus scribit, Cantharum pro una uxore decertare, non aliter, quam Menelaus olim cum Paride: quam quidem si semel sortitus sit, non attingere illum aliam: neque ad fidem tuendam tabulis illis ei opus esse, nec dote: neque mala tractationis pœnam timere, neque Solonè vereri. Et adjungit exclamationem dignã memoria: *Ὀνόμοι θνητοί, καὶ πόλεισ σεμναί, οἷς ἀκράσει ἀνθρώποι σὺν αἰδῶνται, μὴ περὶ θεῶν:* O nobiles verò leges, & resp. graves, quibus libidinosi homines non parère nihil verentur! Eant igitur nunc, quibus adulteria commixtionesque nefandæ, ludibrium & jocus sunt, & piscis hujus memoria tandem se excrucient. Certè enim ut Seneca dixit in Agamemn.

Nec regna socium ferre, nectedæ sciunt.

Quin etiam inter quadrupedès Cameli & Elephantes, inter volucres columba, turtures, cornices, & ciconia, ut rerum naturalium scriptores tradunt, unius comparis consortium norunt, turpes hymaneos detestantur. Qua de re in priorib. Centuriis quadam. Sed insigne est de Meleagro Oenei filio exemplum ἰ. λ. i. qui cum in expugnatione patria neq; à civibus neq; à parentib. commoveri potuisset, tandem Cleopatra uxoris precibus excitatus cives & urbem excidio eripuit. Ceterum de mutua & reciproca in matrimonio fide plura notatu dignissima collegit patris mihi loco reverendus, Philippus Camerarius, IC. in meditationibus suis historicis, & nos etiam alibi quadam attigimus.

XXXIII.

CONTENTUS CONIVGE SOLA.

*Conjuge contentus laudatur Cantharus una,
Masculus & totum femina conjugium.*

XXXIV.

 CARNANIS piscis est marinus, pagri vel erythrini forma, cum quibus etiam confundi eum plerumq; scribit Rondeletius. Ab Athenæo dicitur ἀκαρνάν, & commendatur à dulcedine. Acarne apud Plinium legitur in Catalogo piscium. Aristotel. autem acharnam scribit æstate laborare & extenuari, VIII. hist. an. XIX. Unde nobilis quidam Italus in ludis equestribus Symbolum hoc ostentavit, quemadmodum refert in suis Impresis (ut amur enim hac voce usu ferè facta latina). Scip. Bargaglius Senensis. Non autem dubito, quin inventor more gētis ad amoris sui ignes respexerit. Est enim, ut de Didone canit Virg. mollis flamma medullas. Et ut Delphis ille apud Theocritum ait Idyll. II.

ἔργος δ' ἀρεῶν καὶ Λιπαράς
Πολλέκεις Ἀφαίσις ἰοσέλας φλογερῶτερον αἰθερῶν.
amor enim vel Lipareo

Sæpè Vulcano flammam ardentio rem excitat.

Quo etiam pertinet pulcherrimum epigramma Gracum IV. αἰ Ἰολ. quod vertit Alciatus Embl. CVII. Et quæcumq; apud Poëtas passim de amoris ignibus leguntur. Quin & B. Augustinus etiam in sacris litteris non semel ignem pro amore usurpari observavit, ut Iob. XXXI. & Psalm. LVII. Caveat igitur sibi unusquisque ne dum amoris illecebras veluti Solis sui radios excipit, aduratur ab iis, & sic non tantum corpore & facultatib. extenuetur, sed quod longè gravius est, in anima quoque periculum, ac veluti Phœdria Terentianus in exitium ruat voluntarium. Argutè sane & lepidè, atque ad hoc Emblemata non impertinenter de Thrasilli amoribus L. Apulejus VIII. Metam. ait, Quidni? Cum flamma sævi amoris, parva quidem primo, vapore delectet, sed fomēto consuetudinis exastuans, immodicis ardoribus totos comburat homines. Simile autem huic est Embl. XV. Cent. III.

XXXIV.

VIOLENTO ABSU-
MITVR ÆSTV.

*En radii possint quid Solis, & æstus amoris,
li torrent piscem, torret at hic homines.*

POMPILVS piscis est pelagijs, & circa naves frequens, quas, & comitari eum, & in portum tuto deducere tradunt Oppian. Athen. Aelianus, Ovid. & Plinius. De experientia autem ipsa attestatur Gu. Rondeletius Hinc & καὶ ἄλλοις ἡ ἱερὸς ἰχθὺς dicitur, tanquam servator navigantium, ut apud Eustathium & Varinum in ἱερὸς legimus : Quod ubi minus securè naves agi in pelago animadvertat, prænatatione sua tuum iter demonstrat, ut P. Bellonius tradit. Hinc & Neptuno, & incolis Samothraciæ sacratus est. Quod si nauta huic suo duci magnam habent gratiam, & eum sanctè venerantur: & quam gratiam referent memores discipuli fidei suis magistris, qui Ulyssis exemplo illorum aures adversum noxios Sirenum cantus obstruentes præter horrendos scopulos Scyllæ & Charybdidis eos ad virtutis & sapientiæ portum salvos perducunt? Invenalis quidem in hanc rem divinum votum est Sat. VII. & accurata Aristot. disputatio IX. Eth. I. Graviss. etiam Artemidorus II. Onirocrit. LXXIV. dixit : Γονεῖς καὶ διδάσκαλοι. καὶ γὰρ ἕτοι ὁμοίαι εἰσὶ θεοῖς. οἱ μὲν, εἰσάγοντες εἰς τὸ ζῆν. οἱ δὲ, ὅπως καὶ τῶ ζῆν χρῆσθαι διδάσκοντες : Parentes & præceptores : Et hi namq. sunt diis similes. Alteri scilicet in vitam inducentes : alteri vero, quomodo vita instituentia sit, docentes. Non minus rectè usurpari etiam hoc Embl. poterit ab iis, qui inter varios hujus mundi casus, tanquàm in Oceano quodam jactati, omnem spem suam in Deo collocant, eoque duce & comite ex omnibus periculis emergunt. Igitur secundum Synesum in Epist. Θεὸς ἡγεῖσθαι πάντων ἐργῶν καὶ λόγων : Deus cujusvis & dicti & facti auspex esto. Quem sic alloquitur Boetius lib. III. metr. IX.

Tu requies tranquilla piis, te cernere finis,
Principium, vector, dux, semita, terminus idem.

Inscriptio Symb. est ex Ovid. i. de amore.

XXXV.

ME DUCENA-
VIS EAT.

*Pompilus hic navim tuto propè littora ducit;
Vnus sed mihi fit duxque comesque Deus.*

INSI-

FNSIGNIS fides & mirè ingeniosa calliditas Scaros pi-
 sces celebrat. Scarus enim, tene Plinio, inclusus nassa nõ
 fronte erumpit, nec infestis viminibus caput inserit, sed
 a versus cauda ictibus crebris laxat fores, atque ita retrorsum e-
 rumpit. Quem luctatum ejus si fortè alius scarus extrinsecus
 viderit, apprehensa mordicus cauda adjuvat nixus erumpentis.
 Quæ ad verbum ex Plinio excipit Isidorus. Rem porro ipsam
 Aelianus quoque, Oppianus, Plutarch. Ovid. in fragm. halieut.
 & Io. Tzetzes, satis superque confirmant: Et propterea apud Athe-
 neum λάρραξ ὁ πᾶντων ἰχθύων σοφὸς ἄτος dicitur. Nam profecto
 admiranda hæc illius cum ad se, tum ad socios liberandos solertia
 est, & fides non minori laude digna quam vel Thesei & Pirithoi,
 vel Damonis & Pythia, vel Orestis & Pyladis, vel quorumcun-
 que aliorum, quos sincerae amicitiae cultus immortalitati inser-
 uit. Praclare autem Val. Max. lib. IV. cap. VII. differt: Sincera
 fidei amicos præcipuè in adversis rebus cognosci: in quibus quid-
 quid præstetur, totum à constanti benevolentia profiscatur. Et
 quæ ibi sequuntur plura, lectu utilissima. Quibus omnino con-
 veniunt & illa Orestis Euripidei:

τὸς φίλους

Ἐν τοῖς κακοῖς ἔχθρῶν τοῖς φίλοις ἰσχυρῶς ἐπὶ.

amicos in malis

Prodesse amicis convenit.

Vbi & ratio subnectitur eadem, quam Valer. Max. exprimit.
 Nervosè Seneca in Agamemn.

Poscunt fidem secunda, at adversa exigunt.

Igitur non malè, ut puto, hæc nostræ inscriptio symbolo huic con-
 venit, quæ est ex Lucani vers. lib. VIII. de bello civil.

Adversis non deesse decet, sed læta secutos

Nulla fides unquam, miseros elegit amicos.

XXXVI.

ADVERSIS NON
DEESSE DECET.

*Ecce fari socios prestant ut vimine clausos,
Scilicet est vera hoc symbolum amicitia.*

XXXVII.

SARGORVM mirum erga capras amorem, & qua sit ejus occasione illorum captura, cum Oppian. admodum poëticè describit, tum rem ipsam Aelian. quoq; Phile in Lamb. & Plinius confirmant. Aelian. ni locum, ut eum Gellius vertit, ascribam: Sargi capras vehemētiss. amant. namq; cum caprarum propelitus pascentium, unius aut alterius umbra in litore apparuerit, protinus gaudio exilientes, summo studio aduatant, ac saltu non admodum ad saltandū idoneū, capras contingere affectant, sensum caprini odoris percipiunt, etiam si sub fluctibus natent, itaque voluptate gestientes ad eas accedere student. Quod autem tanta amoris insania in capras existunt, ex iis idcirco capiuntur, quæ tantopere desiderant, Nam piscator caprinam pellem extractam cum cornibus, induens, insidias parat, sole à tergo relicto, atq; farinam caprino jure madefactam in eam maris partem spargit, ubi habitare solent sargi, qui tanquam philtro quodam odoris allecti accedunt, farina vescuntur, pellis assimilata capra conspectu permulcentur; ex his autem piscator multos hamo robusto capit. &c. Miranda merhercle hujus piscis cum à natura ad amorem quadrupedis & terrestis animalis inclinatio, tum ex eodem noxia stultitia. Sed eo Emblemate meretricius amor rectè exprimitur, quod est Alciati LXXV. ubi elegantiss. Epigrammate rem depingit. Apud Athenarum, nisi fallor, Nico Attica meretrix, aīq; Capra cognominatur, quod Thallum adolescentem, qui in Atticam mel & caricas empturus advenerat, abliguri visset. Et plane jucundum est de capra & hædo Senis Plautini somnium in Mercat. act. II. sc. I. Saryri quidem capripedes finguntur esse monstra libidinosiss. De quibus præter alios videatur Plinius & Pausanias.

XXXVII.

FALLACIS FRUCTVS AMORIS.

Vt stolidus capitur specie deceptus amati

Sargus, sic capitur quisquis amore furit.

K 2

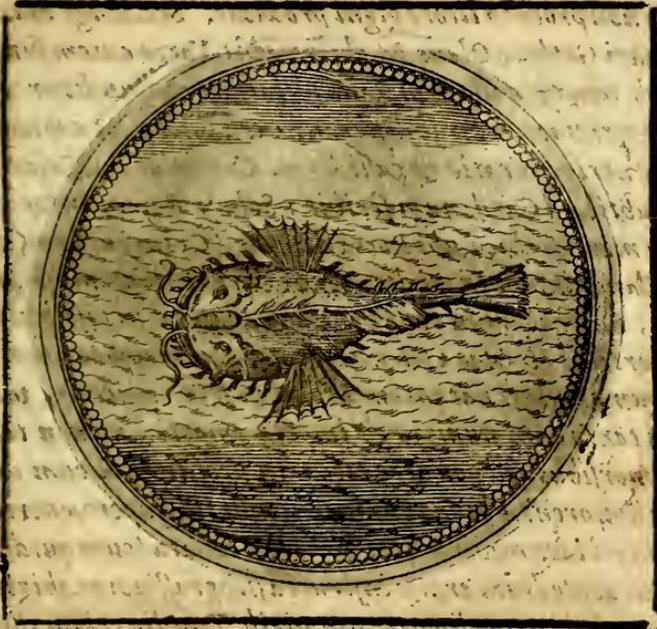
SCITE

XXXVIII.

SCITE Aristot. IX. hist. an. cap. XXXVII. Ἐστὶ δὲ ἐν τοῖς θαλάσσιον ζωῶν πικρὰ τεχνικὰ θηροποιὰ πρὸς τὰς ἐκείνων βίβη, sed in marinis quoq; animantib. permulta intelliguntur non sine solerti ingenio effici ratione vitæ commodioris. Subjicitque statim & primo loco Ranæ piscatrici exemplum, quam in cæno absconditam gemina ante oculos dependentia fila exerere, & creberr. commovere scribit, quæ occurrentes pisciculi præhendant, at ipsa post subducens fila occultis quibusdam viis, in lateras maxillas suas deceptos ingerat. Ex quo Aristot. loco & Aelianus hanc historiam, & Plin. quoq; ac Plutarch. transcripserunt, & meminit etiam Cicero II. de N. D. Sed Oppian. II. ἀλ. admodum pœticè hanc ipsius fraudulentam solertiam depingit, eamque similitudinibus pulcherrimis sua more illustrat. Ad quarum priorem quidem de aviculis, tritico & ante & intra portam à captante disperso illectis & captis, locus Dionis Sophistæ pertinet ἐν τῷ περὶ ἀπιστίας: τὰς ψήλας ἀπὸ τῶν θηρῶν ὁμοῦ, πρὶν αὐτὰ γῶσι παρ' ἡμῶν, Anates haud prius capimus, quam à nobis objecta edant. Id quod ad falsos amicos, qui benevolentia simulatione homines in nassam illectos pessundant, accommodat, quod & nostrum hoc symbolum exprimit. Nam, ut præclare Livius dicit, fraus fidem in parvis sibi præstruit, ut cum opera pretium sit, cum magna mercede fallat. Et verè Seneca inquit Declamat: Magis nocent insidiae, quæ latent. Convenit etiam hoc symbolum ex inscriptionis indicatione in homines industrios, qui suo labore & solertia victum & res necessarias sibi acquirunt, ac comparant. Dicit enim, ut est in Proverb. facientes adjuvant, quia non cessantibus & ignavis sed industriis, & pro virili sua laborantibus solent esse auxilio.

XXXVIII.

INDUSTRIA
PROPRIA NVTRIT.

*Fallax rimosa piscatrix rana paludes
Obsidet, incautos pisciculosq. capit.*

XXXIX.

RAJA à Græcis Βατ & Βατις, pro sexus differentia, ut ex Aristot. potest colligi, dicitur. Ex eo scilicet, quod caudam & dorsum recurvis aculeis, agrestis rubi instar, quem Græci Βατον appellant, armatum habeat. Marinus piscis est, & ad magnitudinem non contemnendam excrescit. Aelianus quidem non majores Argolico clipeo in India non procul à litore gigni prodidit. Sed longè maximas esse in mari Gothico Olaus M. observavit. Varia autem sunt Raja species, & non raro illa cum Rana piscatrice confunditur, cum toto genere tamen inter se differant: etsi pisciculos capiendi eadem ferè utriq; sit ratio & calliditas. Ceterum Jul. Casar Scali- ger de Subtil. ad Cardanum scribit: Solam Rajam inter omnes pisces in mari Gothico, ubi Rocca dicitur, (Gesnerus eam Germanis & Flandris nominari dicit, Kooch) observatam esse, insigni pietate, naufragorum cadavera à grassatoribus piscibus tueri. Quod fortassis ab Olao M. accepit, qui commemorat, hominem naufragum in mari natantem à canibus sive caniculis, marinis piscibus tanto cum numero & impetu impeti, ut non tantum crebris moribus, sed pondere etiam in profundum eum demergant, ac devorent. Vbi vero Raja caniculis illis supervenerit, tum eam ut injuriarum vindicem, magno conatu (cum quidem naturalibus aculeorum armis instructa sit) grassatores abigere, hominemq; ut enatet, adjuvare pro virib. Tandiu etiam illum sa- pè tueri, donec spiritu penitus intercluso post dies aliquot, dum mare naturaliter se purgat, sursum feratur. Vnde hominem, qui afflictis calamitate opem ferat, eosq; tneatur contra improborū injurias, quinque in extinctos pius sit, Raja symbolo significabi- mus.

XXXIX.

MISERIS SUCCUR-
RERE PROMPTA.

*Sum pietatis amans, hominis nam Raja cadaver
Non patior pelagi monstra vorare fera.*

TORPE-

TORPEDO piscis, Græcis Νάρκη, qua vi polleat ejus nomen exprimit. Suo enim contactu pisces in stuporē & αἰαδὴν τῆς ἀνομιᾶς conjectos, capit & devorat, quamvis tarda ipsa, velocissimos, ut scribit Aristot. Nec in suū tantum genus hac illi potentia, sed etiam in hominem. Nam licet illa non tangatur, stuporem tamen manibus piscatoris impingit, per lineam aut setam ascendens ac subiens. Tradunt hæc præter Aristot. & Oppianum, Theophrast. Galenus, Averrhoes, Alex. Aphrodis. Plinius, & alii. & de hoc etiam pisce extat vers. Epi-gramma Claudiani XIV. Et Plato ejus meminit in Menone; ἡ νάρκη τὸ ἀλησιὰ ζῷον ἀναρκῶν ποιεῖ. Diphilus autem Laodiceus in lib. de Nicandri Theriacis non totum piscem scribit torpore inducere, sed partem ejus tantum. Sed ut ut ista se habeant, certè ad munerum illicitam & clandestinam acceptationem, quæ nō quidem corpus, sed quod pejus est, animum ipsum obstupesciunt, rectè transferri posse videntur. Illorum sane quanta vis sit, expressit Euripides cum etiam Deos muneribus duci scribit: πείθει δῶρα καὶ τὰς θεῶν. Cui & Ovidius astipulatur. Et pulchrè Seneca Thyest. moventes cuncta divitias,

dixit. Apuleius etiam IX. Met. ait, pecunia difficultates omnes esse pervias, auroq; adamantinas perfringi fores. Referenda huc est Horat. Ode XVI. lib. III.

Inclusim Danaën turris aënea &c.

Philippus quidem Maced. Rex, ut Cic. meminit ad Att. omnia castella expugnari dicebat. in qua modo a sellus onustus auro posset ascendere. Non mirum. Nam Pythiae consulenti responderat:

ἀργυρεῖς λόγχοισι μάχῃ καὶ παντα νίχησις,

Ex argento hastis pugna, sic omnia vinctes.

Verum τῆς νάρκησεως in Torpedina pisce caussam pulchrè enucleat Theophylactus Simocat. ἀπορ. Φυσικ. δ. ex quo loco hoc Embl. quis in contagia malo & perniciose usurpare noon ineptè posset.

XL.

MUNERASIC ANIMVM.

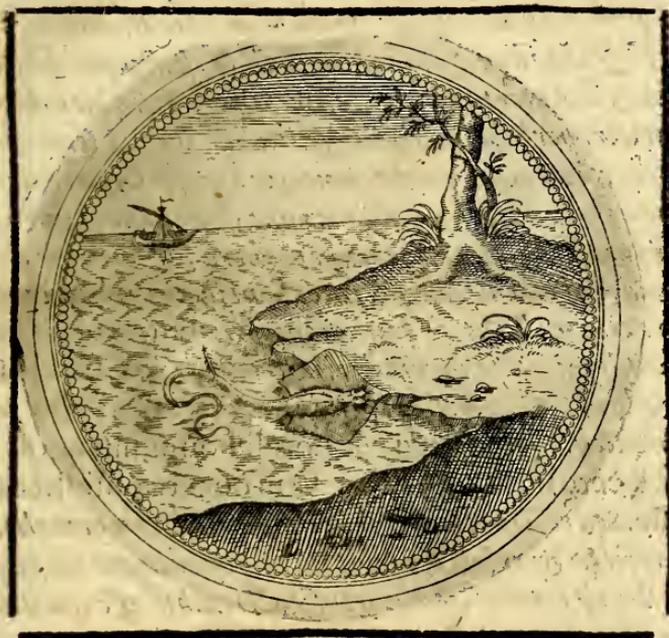
*Anne manus torpent tibi cum clam munera sumis?
Non sentis? certe mens animusque stupent.*

XLI.

PASTINACÆ, quam *αγυζοα* Græci vocant, radius sive aculeus adeo venenatus est, ut tam piscatores, quam pisces lethaliter vulneret, quibus etiam eo ictus intra paucas horas, nisi remedia adhibeantur, occumbendum est. Ea de re post Arist. Athen. Aelian. Nicand. Plin. inter veteres vel in primis Oppian. legendus est, cujus pulcerr. de Pastinaca versiculo. Had. lunius Embl. VIII. latinè reddidit. Clam autem in mari delitescit, adeo ut stabilis ac quieta videri possit. accedentes igitur incautius pisces, radio, quem in media parte oblongæ caudæ infixum, quo vult, dirigere potest, miro astu & nocendi libidine ex occulto figit & enecat. In piscatorem quidem quod radium etiam ejaculetur, inde Proverb. natum esse quidam existimant: Piscator ictus sapiet. Tales sunt homines pestiferi, qui cum virus suum palam in bonos effundere nequeant, latent in insidiis tam diu, & calumniis sibi occultè ad nocendum viam sternunt, donec eos vel orio suo, vel aliena fraude securiores factos, tandem ex aperto aggrediantur, & omnibus fortunis exuant. Nam, ut verè Achill. Tatius lib. VI. ait: *ἔστι μὲν ἡ Δαβόλη μαχαιρῶς ὀξυτέρη, πυρὸς σφοδρωτέρη*, Calumniæ est gladio acutior, igne ardentior. Sic Dionysius Syracusarum tyrannus, cum ob facinoræ ferri amplius non posset, ociose & inertia, ad eximendam tyrannidis suspicionem suis, dedit, donec eam denuo consecutus, longè crudelius, quam antea exercuit, ut de eo Plutarch. refert. Sed & arbores pastinacæ radius enecat, Aeliano & Plinio testibus, Ex quæ est Hadr. Iunii Embl. doctissimum, in delatores itidem contortum. Busbequius in Itinerar. suis, pastinacæ serpo aculeo metuendam à suis comitibus captam fuisse narrat, quod dum ipsos appetebat, se ipsam transfixerit. Quod & Scorpioni consuetum esse sæpè vidimus.

XLI.

QUIESCENS
LÆDIT.

*Sava venenata cantus fuge spicula lingua,
Plus ea quam ferro vulnere facta dolens.*

XLII.

RADII *Pastinaca* tam exquisita virulentia est, ut etiam à corpore reliquo piscis avulsus, tamen nocet, & ejus contactu herbae, arbores, & saxa exarescant, quod proximo etiam symb. attigimus. Hoc igitur Telegonum Ulyssis filium à Circe donatum, eoque hastili suo praefixo, patrem, sed inscruenter interfecisse canit Oppian. & meminit Parthenius ἐν ἰκτωρίῳ. Qua etiam de re B. Ambros. v. Hexae. c. x. Quid, inquit, loquar turturis (*pastinacam* intelligit) aculeum, & hoc mortua? Sicut enim viperæ os si quis calcaverit recens, nocere perhibetur, & immedicabile vulnus serpere: ita etiam turtur aculeo suo mortua amplius, quam viva periculi afferre memoratur. Haec quamvis ita sint, reliquum tamen *pastinaca* corpus salubre nutrimentum praebe, & jucundi cibi esse constat, adeo ut etiam Galenus inter boni succi alimenta referat, cum caro eius mollis sit, & facilis concoctionis. Convenit in illos, qui nocendi facultate & viribus instructi, iidem tamen juvare etiam & bene de Rep. mereri possunt. Quo Plauti illud referri queat in *Bacch.* Nemo frugis esse potest homo, nisi qui & bene & male facere norit. Et Adag. Qui nocere potest, & idem prodesse. Sed rectius convenit in illos, qui vitio rem, malitiaeque aculeis resectis & abjectis, salutare in Rep. alimentum in posterum honestis & laudabilibus virtutis actionibus esse annuntur. Nam ut Seneca pulchre dixit:

Sera nunquam est ad bonos mores via.

Sic Phaedo ex lupanari, Sacratius Polemon ex Bacchi Schola, Xenocratis beneficio in Academiam perducti philosophi facti sunt. Sic Gelonem ex Plutarch. scimus & Hieronem & Pisistratum, cum malis artibus tyrannidem occupassent, moderato stamen postea & reip. salutare fuisse principes.

XLII.

HAC NOCEO,
HAC NVTRIO.

*Noxia tela quidem mea sunt innoxia cuncta
Sed reliqua, & sanum dat caro nostracibus.*

XLIII.

MVRÆNAM, qua adeo Romanis in deliciis fuit, ut ex Macrobo. Cicer. Plin. Columella, & aliis constat, rectè, nisi fallor, exhibet Hipp. Salvianus in pulcerr. suo opere Histor. aquatilis. & an eadem illa sit cum lampetra nostra, & Auson. Mustella, multa affert aliis non animadversa Ios. Scaliger in Auson. Lect. Eius capitale odium cum polypo, præter Aelian. & alios Oppian. elegantiss. describit II. ad. Posse nimirum Polypum nullis artibus, nullis viribus muræna evitare insultus, sed cogi quamvis invitum ad necessarium prælium devenire, & frustra quidem miserum suis cirris & flagellis, velut spiris ac vinculis, muræna implicare. Nam & sua lubricitate illam elabi, & denuo adorientem hostem, brachia illi abscindere & discerpere, ac ita tandem devictum conficere. Sic videlicet ratione etiam carentibus implacabile quiddam natura ingenuit, ut Aelian. queritur. Sed cur ista? cum ubiq; fere terrarum, ut est in versu Timonis Phliasi apud Cl. Alexandr. & Euseb. lib. ult. præparat. Evangel.

Φοιτᾶ δὲ βροτολογιζὸς ἐρισ κενὸν δελαινα,

Rixa hominum pestis stridore vagatur inani.

Et muræna quidem in polypum, in murænam locusta, in diversum nempe a se genus piscium, odia sua exercent: at in se ipsos & genus proprium, & viscera sua, se vivunt homines. Verissima igitur est Juvenalis querela: Sat. xv.

Sed jam serpentum major concordia, &c.

Et eodem pertinet Plinii hic locus: Cetera animantia in suo genere probè degunt: congregari videmus, & stare contra dissimilia. Leonum feritas inter se non dimicat: Serpentum morsus non petit serpentes: nec maris quidem bellua ac pisces, nisi in diversa genera se vivunt. At hercule homini plurima ex homine sunt mala. Iunge cum hoc, quod est in III. Cent. LXXVIII.

XXXIX.

BELLI DISCRI-
MINA VBIQVE.

*Nusquam tuta fides, sunt undique tristi bella
In terris, caelo, maximo & Oceano.*

MURENA

XLIV.

MURÆNA de polyphi victoria facta ferocior, & dentium firmitati confidens, provocata vicissim à carabo seu locusta, non cunctatur, sed audacter descendit ad praelium quod ibidem eleganter describunt Oppian. & Aelianus. Ut autem ab initio superbe contēnit hostem, ita temerè etiam cum illo concreditur, frustra suis dentibus locusta aculeatum dorsum & partes duriores complectens. Nam hujus siliceis forcipibus & robustis aculeis, in qua cæco furore ipsa incurrit, transfixa tandem, stultitia miserè occumbit. Sic videlicet, ut præclare Livius ait, sæpè contemptus hostis cruentem certamen edidit, & inclyti populi regesque perlevi momento victi sunt. Quo magis præceptū illud in omnium animis esse debet: Nihil in bello oportere contemni, nec sine causa dici, Matrem timidi flere non solere, ut Aem. Probus in Thrasyb. scribit. Poterat Muræna in suo domicilio tuto consistere, & spernere Locustæ provocantis minas: sed nimia fiducia protracta in proprium volens ruit exitium. Vnde rectiss. idem Livius, Temeritatem, præterquam quod stulta sit, infelicem etiam esse, pronūnciat. Et pulchrè Polyb. περὶ εὐτείας γὰρ μὴν καὶ θρασύτης καὶ θυμὸς ἄλογος, ἐπιδεδουλοῦσθαι καὶ τὸ φρόνημα, ὡς εἶραται μὲν τοῖς ἐθροῖς, ὅπως φάλαγγας δὲ τοῖς φίλοις. πρὸς γὰρ πᾶσαν ἑπιβουλὴν, ἐνέδρα, ἀπὸ τῆν ἑτοιμος ὄγει τοῖς τοῖς: Celeritas & audacia & impetus præter rationem, & vanitas & typhus, hostibus quidem percomoda, noxia vero maximè amicis. Nam ad omnes insidias, fraudes atque astus obnoxius est talis. Potest etiam hoc Embl. significari Martis τὸ ἀλλοπεῖσαι, qui se ab alio ad alium confert, & modo harum modo illarum est partium. Homer. ἄ. σ.

Ἐὼς ἐνάλιος, καὶ τὸν κτανέοντα κατέκτα,

Communis Mars, inque vicem perimit perimentum.

Et eod. lib. νίκη δ' ἐπαμείβεται ἀνδρας,

Nunchis, nunc illis contingit vincere.

XLIV.

FACTI FORTAS-
SE PIGEBIT.

*Non semper nimium promptis audacia felix,
Sapius est miserum dixit in exitium.*

M ANGVIL

XLV.

ANGVILLAS vel max. turbatis & limosis aquis capi, prater Aristotelem, Athenaus quoq; & Cl. Alex. tradunt, & docet experientia. *Basilius M. IX. Hexaem. τὰς δὲ ἐγχειλεῖς ἄλλως ὀρώμεν, ἢ ἐκ τῆς ἰλύου ὕδατος.* Ex quo loco & Athen. indicatione rectè Dav. Hoeschelius, doctiss. vir, amicus noster Etymologum corrigit, apud quem ἐγχειλὸς παρὰ τὸ ἔχει δακτύλῳ, legitur, pro ἐκ τῆς ἰλύου. Symbolum autem hoc vel ex Aesopi apologo, vel ex Aristophanis Equitib. rem in turbulentos ciues, qui ex Reip. motu ditescere, & sæpè, ut Tacit. loquitur, privata vulnere reip. malis operire stauunt, detorquentis, desumpsit Alciatus, cujus elegantiss. in diuites pub. malo Epigramma legitur Embl. LXXXVIII. Ad illos pertinet Ciceron. in Orat. in Catilin. II. dictum: Honores quos quæta reg. desperant, turbata consequi se posse arbitrantur. Nam, ut apud Plutarch. Callisthenes ait:

ἐν δὲ διχοσασίῃ καὶ ὁ πᾶγκατος ἔλλαχ' ἐπιμῆς,
In seditione honore afficitur etiam pessimus.

Cui simile est & illud, quod à Suida, Diogeniano, & Plut refer-
tur:

ἐν δὲ διχοσασίῃ καὶ Ἀνδροκλείδης πολέμαρχαῖς:
Seditione orta dux est etiam Androclides:

Et sunt simili proverbialia, quæ itidem huc referri possunt:
Sed in primis illud: ἐγχειλεῖς θηροῦ, Anguillas captare. In-
ganturq; cum hoc Embl. XV. Cent. II. & Embl. LXX. hac IV. Cent.
Sed illam quidem διχοσασίην Philippo Maced. Regi, magnitudi-
nis & potentia occasionem & causam extitisse, agebat Callistho-
nes: Qui, ut Iustinus inquit, veluti è specula quadam libertati om-
nium (civitatum Græciæ puta) insidiatus, dum contentiones
et vitatum alit, auxilium inferioribus ferendo, victos pariter
victoresq; subire regiam servitutem coegit.

XLV.

TURBATO FLU-
MINE CAPTA.

*Turbato anguilla capiuntur flumine. sic res
Turbare in patri seditiosus amat.*

XLVI.

ASELLIPISCIS species est, qui Germanis *Stoekfisch* dicitur, à trunco videlicet, cui aridus & induratus tundendus imponitur. Riget enim tanta ariditate, ut nisi præmaceratus aqua, & insigniter contusus, coqui nequeat. Alius piscis est *Salpa* licet & is, sed recens, ferula ictibus præmolliatur, ut ex *Plin* discimus. *Erasmus* à re ipsa *fustuarium* piscem hunc appellavit: sed à trunco potius eum sic nominari, notavit *Georg. Fabricius*. Congruit in homines stultos, insulsos & bardos, quos frustra obsequio aut rectis præceptis emendes, sed plagis verbiribus adigere necesse habeas, ut faciant officium. Quo etiam *Adag.* pertinet: *Phryx* plagis emendatur. Quod falsè *Cicero* adducit pro *L. Flacco* in testes *Asiaticos*: *Asia* vestra constat ex *Phrygia*, *Mysia*, *Caria*, *Lydia*. Virum igitur nostrum, aut vestrum est. hoc *Proverb.* *Phrygem* plagis fieri solere meliorem. Quod & apud *Suidam* similiter extat:

Φρυξ ἀνὴρ πλυγείσ ἀμεινῶν καὶ διακρίσειε & :

Verberatus *Phryx* melior & obsequens erit magis.

Servos sane naturâ etiam quosdam esse, *Aristoteles* in *polit.* disputat, & quidam ingenio adeo sunt duro, ut nisi se verè coerceatur frugi esse nequeant. Sed & hic tamen modus tenendus est. Nam & *M. Varro* *servos* quoque verbis potius, quam verberibus castigari putat oportere. Et rescripto *D. Antonini* nimia dominorum asperitas in *servos* adeo punitur, ut cogantur eos bonis conditionib. vendere. Expedi enim, ut *Iustinianus Imp.* ait in *Instit. Reip.* ne sua re quis malè utatur. Sed modica castigatio *servorum* legibus permittitur, ut & *propinquorum*, tit. *C. de emendat. servu. & propinqu.*

XLVI.

NON NISI CON-
TUSVS.

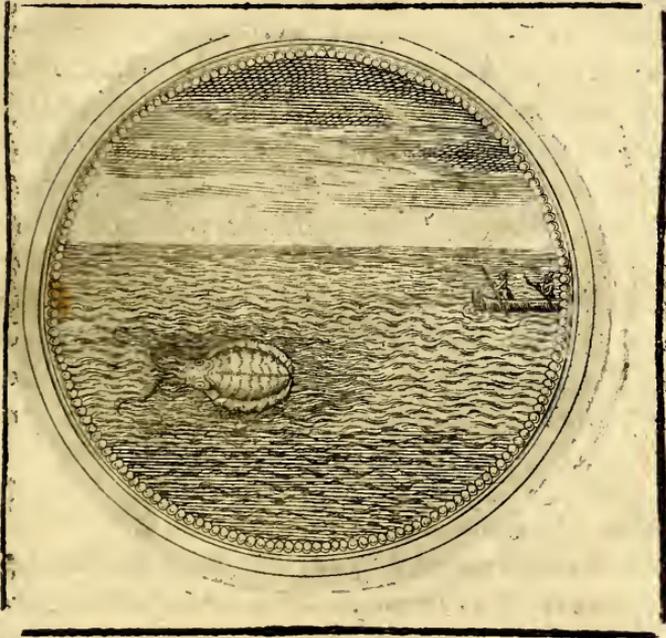
*Durus asellus amat fustes, & verbera. numquid?
Sic piger attrahitur verberare ad officium?*

XLVII.

SEPIAM piscem insectantibus se ad capturam piscatoribus atramento, quod pro sanguine ipsi est, effusum ipsum mare offuscare, atq; ita oculis illorum subtrahere, et amper incerta itinera elabi ac effugere, ex Aristot. Oppian. Aelian. & Plin. discimus, qui etiam ex Anaxilao tradit. atramenti illius tantam vim esse, ut in lucerna additum, summotis aliis luminibus efficiat, ut cuncti astantes videantur esse Aethiopes. Meminerunt etiam Sepia Nicand. in Theriacis, Phil. in Iamb. Plutarch. & Horapollon in hierogl. Et similia nostris sum apud Nazianz. Orat. ad Cl. Episcopos, & Carm. 1. vers. ccccc. Sepia autem omnium elegantiss. versus sunt Ovid. in fragm. hal. Ex quo inscriptio etiam est hujus Embl. Aegyptii Sacerdotes, hominem qui magna polliceretur, sed fœdè spem de se conceptam falleret, hac figura demonstrarunt, ut paulo aliter quam Horapollon annotavit Pierius. Vastri enim & tecti hominis, & simulatione artificiosa cunctos fallentis signum fuisse sepiam, Sebast. Erizius in expositione antiquorum numorum Italica affirmat, ubi numisma sub Neronis Cæs. nomine valdè, ut ait, vetus describit, in quo piscis, vulpis, sepia, pelagii cuncti, & fluviatilis gammarus incisi fuerint, quæ cuncta in Neronis infamiam fuisse ita composita existimat. Nostrum quidem hoc etiam in Sophistam torqueri possit, secundum Platonem, δὸς δὲ πρὸς τὸν ζῶον, quem dum veritatis reti comprehendere niteris, ille effusa fumorum atra fuligine subito evanescit. Horat. etiam 1. Sat. IV. per nigra loliginis (est hæc è Sepiarum genere.) succum, livorem mentis intellexit, uti vetus ejus Comment. innuit. Ipsum deniq; Aristot. Picus Mirandul. sepia comparat, fortè quod de anima immortalitate animi sui sensum obscurius proposuisse illi visus fuisset. Quod nos in medio relinquimus.

XLVII.

HAC ELUDIT
RETIA FRAUDE.

*Hic niger est piscis, fallitque cruore sequentes,
Nempe etiam mendax fallit ubique niger.*

INTER

XLVIII.

INTER *marinas testudinas*, de quibus cum veteres, tam recentiores, quadam mira sunt magnitudinis. Et *Indica* quidem, *Taprobanica* max. ut *Plin. Aelian.* & ex *Plin. Solinus* scribunt, tanta, ut singularum superficies habitabiles casas integant. *Rondeletius* in mari *Gallico* captam fuisse anno M. D. XX. tam magnam refert, ut funibus tracta homines tres supra dorsum stantes veheret. Tradunt autem de marina testudine *Aristot. Oppian. & Plinius*, illam fervente sole, circa meridiem maxime, liberius se radiis ejus in summitate maris exponere, donec sui oblita, cortice interim testaceo Solis calore exiccato, amplius in ima maris se immergere nequeat. Hoc igitur pacto voluptate liberè spirandi deceptam, frustra, se supernè volventem gurgitem desiderantem, in piscatores hoc observantes incidere, illisq; prædæ fieri. Simili modo ex *Varrone Macrobius* asserit, *murænas* solaribus radiis siccatas & torrefactas amplius se curvare non posse, nec in aquam immergere, atque ita in summo fluitantes opportunam præbere venantibus capturam. Sic *Martialis* in *Xeniis*:

Quæ natat in Siculo grandis muræna profundo,

Non valet exultam mergere sole cutim.

Contra illos locum habebit, qui caca voluptatis libidine capti, ei ad eò se exponunt, ut non animadvertant paratam sibi perniciè, donec ab eà panè consumpti fuerint, ita ut omnium direptioni, adde etiam ludibrio, pateant. Sit itaq; cunctis perpetuo in mente gravissima illa *Masonii* apud *Gell. lib. XVI. cap. I. nota sententia:* & illud etiam, quod *Phornutus* refert, ut vulgo jactatum.

Μὴ τὰ μαλακὰ μῶο, μὴ τὰ σκληρὰ ἐχῆς,

Ne quære mollia, ne dura feras,

XLVIII.

EMTADOLORE
RE VOLVPTAS.

*Nemo voluptatum facile hamis se explicat, ut ante
Ut testudo nequit mergere sole cutim.*

N

NAVTE

XLIX.

NAUTILVS, ut de eo Arist. Athen. Oppian. Plinius, aliiq; memoria prodiderunt, in mari veluti remigans & velificans, ut verbis utar doctiss. Scaligeri, adeo scite, miro natura lusu, concham suam regere novit, ut mari tranquilliore pedes duos extra illam tanquam rudentes extendat, intra quos tenuis membrana velut velum panditur vento aspirante, subter vero alii duo aquam contingentes gubernaculis similes & domum & navem & piscem deducunt: Sic ut ad hanc similitudinem naves primum ex aedificatas & conformatas Oppian existimet. Quod si mali quid alicunda immineat, tum rudentes omnes, vela, gubernacula contrahens, implet usq; multa aqua in fundum maris tuto se demergit. Et hanc Nautili navigationem elegantiss. epigrammate Callimachus quoque descripsit. Icon autem hic piscis est hominis ad utramq; fortunam rectè compositi. Sapiens enim, ut praclare Apulejus ait, nec in secundis rebus effertur, nec contrahitur in adversis. Sed rectos oculos tenet, ut Seneca loquitur, nihil ex vultu mutat, si ve illi dura, si ve secunda ostendantur. Quin imo dura praevidet, & declinat. Ergo unicuiq; in promptu esse debet Terentii admonitio:

Quamobrem omnes cum secundæ res sunt, maxumè.

Meditari secum oportet, quo pacto adversam ærumnam ferat.

Nam ut pulser. B. Basilus scripsit: ἔπος γὰρ ἐστὶν ὁ νόμων κυβερνήτης, ὁ ἔσοχασμῆνος τῆς ὑποκειμένης φύσεως, μεταχειρῶμεν τὰ στυπία, καὶ ὁμοίως αἰεὶ αὐτὸς αὐτῶν Δαμνίων, μήτε ἐπαίρομεν ἐν ταῖς ἀτυμίαις, μήτε κατὰπίπτων ἐν ταῖς συμφοραῖς. Nam ille demum prudens est gubernator, qui natura scopum, quo tendat, sibi proponens, ea qua accidunt, moderatur sibiq; semper similis, neq; prosperis extollitur, neque adversis corrui.

XLIX.

TUTUS PER SUM-
MA, PER IMA.

*Nautilus ut placidum & serenum mare sustinet aquæ,
Sic itidem fortis sorte in utraque animus.*

N 2

ECHINI

L.

LCHINI marini tempestatem ingruentem vi natura presentientes, lapillis in tergum coniectis se operiunt, & arena saburrant, ne fluctibus obortis oblevitatem evertantur aut allidantur ad litora, sed ut hac veluti anchora nixi, inconcussi consistant. Quod quidem nauta animadvertentes, statim pluribus anchoris naves infrenare & ipsi solent. Id cum alii (inter quos precipui sunt Aelian. Oppian. Plut. & Plin.) constanter affirmant: tum Basiliius M. & B. Ambrosii, uterque in Hexaem. eleganter adducunt & explicant. Qua autem possit esse accuratior prudentiae adumbratio? Hac enim, Seneca paucis omnia complectente, presentia ordinat, futura providet, praeterita recordatur. Quo etiam pertinet Pannatii aurea sententia, quam ex II. ejus de Officiis A. Gellius recitat. Argute Pindarus:

Σοφοὶ δὲ μίλλοντα τρίτατον ἀνεμονέματα θοῶν :

Sapientes futurum perendie ventum noverunt.

Nam, ut praeclare Aristot. in Eth. disputat: Φρονίμους οἰόμεθα εἶναι, οἱ τὰ αὐτοῖς ἀγαθὰ, καὶ τὰ τοῖς ἀνθρώποις διώκονται θεωρεῖν: Prudentes censemus, qui ea, quae sibi, quaeque aliis conducent, possunt dispicere. Cui & Platonis illud planè par est: Φρόνιμὸν γὰρ φήσομεν διαποχεῖντα ἑὺμβελον καὶ αὐτὸν αὐτῷ καὶ τῇ πόλει: Prudentem dicemus, sibi & Reip. consulere potentem ac validum. Unde Achilles apud Hom. ἰλ. α. Agamemnonis accusans imprudentiam, cum is Briseidem abduxisset, ait:

Οὐδέ τι οἶδε νοῆσαι ἅμα πρόσω καὶ ὀπίσω :

Nec potest prospicere simul praeterita ac futura:

ubi omnino videndus est Eustathius Commentator. Pertinent huc Proverb. Sapiens divinat: & similia.

L.
TUMIDIS NON
MERGIMVR VNDIS.

*Disce meo exempla casus prae nosse futuros;
Prævisa ante minus namque pericula nocens.*

LI.

ANCRORVM genus, inquit Arist. IV. hist. an LI. multiplex est, nec facile enumerandum. Conveniunt autem in hoc omnes, quod univcrsis sit pars dura & testacea foris pro cute, mollis & carnea intus, supina corporis planiora & tabellata magis, quibus & ova deponunt, quando pariunt. De his etiam Plin. lib. IX. cap. XXXI. Omnia ejus generis hieme leduntur, autumno & vere pinguescunt, ac plenilunio magis, quia nocte sidus tepido fulgore mitificat. P. Bellonius scribit, eos plena luna uberiores, silente flaccidos fieri. Quod ex Ciceron. I. de divinac. habet, qui generaliter ait, ostreis & conchyliis omnibus contingere, ut cum luna crescant pariter, pariterque decrescant. Sed & Lucili illud apud Gel. lib. XX. c. VII. notum est: Luna alit ostrea, & implet echinos. Sed hoc quidem symbolum, quamvis quidam ad suos potissimum amores applicuerunt, indicantes se ad vultum feminae adamatæ vel crescere, vel decrescere, rectius tamen, & ἢ Δικωτέρας nos ad Principum & magnatum erga suos ministros gratiam, vel contra neglectum ac contemptum referre poterimus. Quin & ad litteratos, doctos & ingeniosos viros accommodare, quorum vigor & incrementum, sicuti e contra miseria & squalor ferè in manu sunt potentum, secundum usitatis. versiculum:

Sint Mæcenates, non deerunt Flacce Marones.

In quam rem sane est memorabilis Plutarchi in Orat. II. de fortuna & virtute Alexandri sententia; ita latine reddita: Vt enim frugum copiam bona temperies & tenuitas aeris gignit, ita artium & bonorum ingeniorum incrementa, benignitas, honor & humanitas reges efficit, & contra principum invidia, sor des aut studium contendendi omnia ista extinguit & perdit.

LI.
AD MOTUM
LVNÆ.

*Crescentè ad cresco luna, decresco minuta,
Aula num melius pingitur effigies?*

REM totam huius sive Symboli sive Emblematis & narrat & explicat omnium pulcerr. B. Basilius in Hexaem. prout hunc eius locum selegit Simon Logotheta, eumque latinè vertit Simon à Maillé. Archip. Turon: Velim itaque, ô homo, dolosorum ac maleficorum exemplum fugias, in imbecilli etiam animalculo fraudis plurimum dolique animadvertens. Cuiusmodi istud est: Cancer summo carnis ostreorum desiderio tenetur: sed propter testæ ambitum, difficilis illi est huius præda. Teneram enim eius carnem firmis natura munimento circumvallavit, quo fit, ut ostrea testæ habere siliceam dicantur. Atque ubi due illa concha cavæ adamussim inter se commissæ ostreum circumplexa fuerint vanas atque inutiles cancro denticulata forcipes sint necesse est. Quid igitur facit? Cum deprehendit eam in serenis ventoque carentibus locis cum voluptate apricantè, atque ad Solis radios suas pandentem conchas, tum calculo clam interjecto commissuram impedit, atque virium suarum imbecillitatem ille hoc artificio adjuvare dignoscitur. Hac illa est animalium, quæ & ratione & voce carens, malitia. Talis est qui fratrem dolo aggreditur, quique proximi angustias observat, atque alienis calamitatibus insolentius exultat. Eodem ferè modo B. Ambros. & ipse in Hexaem. Veteratoriam autem hanc cancri calliditatem latè describunt Oppian. Plutarch. Plinius. Volunt quidam, dum ostrea pisciculis capiendis aperta testæ inhiant, sic illorum dolux à cancro confundi: Vnde etiam originem huius Symb. desuupsit Iul. Cas. Capaccius. Sed verè ne ista sic se habeant, Rondeletius disputet. Symbolica certe sunt, atque ideo huc pertinet veteris Poëtæ apud Ciceron. illud. Qui alteri exitium parat, eum scire oportet, sibi paratam pestem, ut participet, parem. Adagium item: Captantes capimur: & similia.

LII.

DECIPIENS CA- PITVR.

*O benè factum, aliis qui fata inimica parabat,
 Se magis absurdum repperit artificem.*

SECRET

FACT

RACIVS nocturno tempore accensis & pisces elici,
 & imprimis paguros, astacos, & cancras, expenitiss.
 etiam cavernis extrahi, capiq; cum Oppianus, tum
 Olaus item M inter recentiores, scribunt: nec fallit
 experientia. Plato quidem in Sophist: hac τῆς ἡγεμονικῆς τέχνης
 μυσήριον vocat ἡγεῖν κρυπτικῶν: Quam prolixè admodum de-
 scribit Q. Smyrn. lib. VII. ubi Neoptolemum in Trojano pugnan-
 tem cum piscatorib. noctu ad hunc modum piscantibus compa-
 rat. Simile autem nonnulla ex parte huic est Embl. LXXIII. infra,
 docetq; nihil tam esse abditum, quod non veritatis lux in conspe-
 ctū proferat: quæ, ut Seneca ait in Troad. nunquam latet. Nam,
 ut Pindar. inquit x. Olymp. ὅτ' ἐξελίγῃων μόνος ἀλάθειαν ἰότη-
 μον χρόνῳ, τὸ ἴσα φανῆς ἰὼν πρόσω κατεφρασεν. Et solum tempus
 quod veritatem certam prodit, quodq; latebat in obscuro, progre-
 diens enarravit. Cui congruit Matth. x. illud: ὁ δὲν ἐστὶ κεκαλυμ-
 μένος, ὁ ἐκ δόξα καλυφθήσεται, καὶ κρύπτον, ὁ ἐγνωθήσεται: Nihil o-
 pertum, quod non revelabitur, nihil occultum, quod non scietur.
 Potest etiam huius Embl. hic usus esse, ut quemadmodum luminis
 fulgore deteguntur in tenebris pisces & paguri: ita quoq; veri-
 tatis splendore detegi & dispelli omnia fusca mendacia. Virumq;
 certè præclara Polybit γνώμη complectitur, qua legitur in eius
 libri XIII. Epitome, sed quia prolixior est, hic inseri non potuit.
Pulcrè Menander:

Ἐρχεται ἄλυσθεις εἰς φῶς ἐπιότ' ἐζητούμενον:

Venit veritas in lucem, interdum non quaesita.

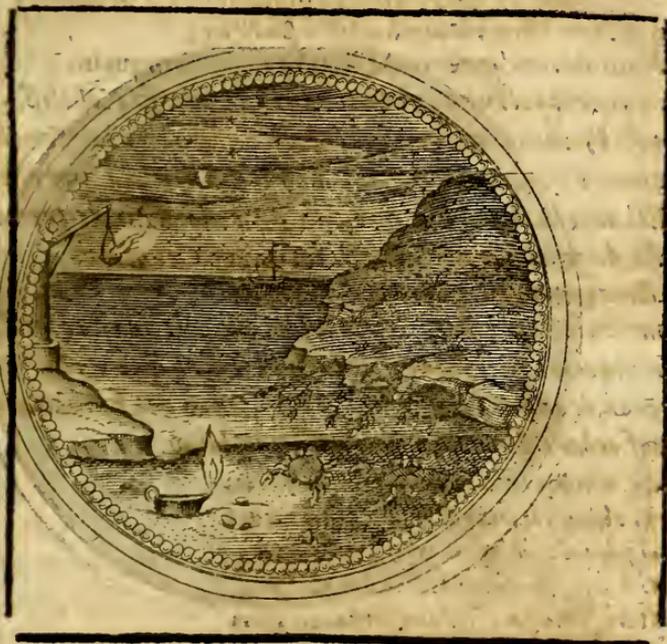
Et idem Menander:

Ἀλάθεια θεῶν ὁμόπολις, μόνη θεοῖς στυδισατομένη:

Veritas cœli civis est, & sola fruitur convictu Deorum.

LIII.

SECRETARE-
VELAT.

*Elicis obscuris cantros lux clara cavernis.
Falsa etiam vero sic veniente vides.*

LIV.

VETERES hieroglyphicorum auctores, cum rei alicujus irritum eventum & spem frustratam exprimere voluerunt, cancerum sive gammarum potius nostrum fluviatilem, retro gradientē, sapius, quam rectā prorepentem, pingere solebant, ut apud Pierium Val. legere licet: Et notus est versus Proverbialis Aristophan. in Pace, quamvis de Cancro:

Ὅποτε ποιήσεις τὸν καρκινὸν ὄρθῶ βαδίζειν,

Ambulet ut cancer rectā haud effeceris unquam.

Hujus quidem pictura inventor fuit Rever. & Nobiliss. vir ex antiquiss. Francanica equestri familia, Laurentius Truchsesius, Canonicus VVirtzburgensis, bonarum litterarum amantissimus. Est autem vetus hac & communis de Mundi perveritate querela, de qua in signis Horatii locus III. Carm. VI.

Ætas parentum pejoravis, tulit &c.

Cui convenienter etiam Seneca: Hoc, inquit, majores nostri questi sunt, hoc nos querimur, hoc posterī nostri querentur, everfos esse mores, regnare nequitiam, in deterius res humanas & in a-
mine nefas labi. Similiter Euripides in Hipp.

Φεῦ τῆς βρατείας τοῦ προβήσεται φρενός;

Τί τέρμα τὸ λῆξεται θράσους χυθήσεται;

εἰ γὰρ κατ' ἀνδρὸς βίαιος ἐξοχώσεται,

Ὅ δ' ὕστερ' ἔτι πρόθεν εἰς ὑπερβολὴν

Πανουργὸς ἔσται, θεοὶ αἰ προσβαλεῖν χροῖ;

Ἄλλην δ' εἶσοι χεῖραν, ἢ χωρήσεται

Τὸς μὴ δίκαιος καὶ κακὸς περικότας;

Hei, quo progredietur humana mens?

Quis finis temeritatis & audaciæ erit?

Si enim uniuscujusque viri vita superbè propagetur,

Et posterior prioris longè

Deterior sit, Deos adjicere terræ:

Oportebit aliam terram, quæ capiat

Eos qui sunt injusti & mali.

LIV.

ORBIS ITER!

*Miraris cancri dorso consurgere mundum?
Desine: sic hodie versatur orbis iter.*

LV.

AMMARI sive Gammari nostrates caudati, quos Cardanum cum Cancris confundentem Scaliger acriter castigat, & prorsum & retrorsum promoventur. Illud, collecta leniter & sublata parum, citoque impulsu rursus correcta cauda: hoc, contracta ea celeriter, & retrorsum collecta. Sicuti volunt, se movent, & imminenti atq; urgenti se subtrahunt incommodo. Dionysius Lebeus Batilius, Reginus Mediomatricum Praeses, acricum in vectiva in Sophista hac dirigit, (quamvis non gammarū, sed cancrū ab Hercule debellatum exhibeat depictum) qui quidem adeo lubricus ac versatilis esse solet, ut cum jam te constrinxisse fugitivum putas,

Effugiat tamen haec sceleratus vincula Protheus.

Vnde & Plato Sophistam describit ποικίλον εἶναι θνητόν, & (τὸ λεγόμενον) ἔτι ἐἴσα ἀνηθέων: multiplicem esse belluam, & (ut est in proverbio) non una manu apprehendendam. Scipio verò Bargaglius in Italicis libris de Impressis, ut vocant, nos docet, recte etiam eos uti hoc symbolo, qui dum in virtutis curriculo, atq; bonarum artium studiis retrogredi existimantur, tanto in illis sapè promoventur celerius, atq; ad illustrem Honoris metam tandem pertingunt; Tribuitque hanc Inventionem Ludovico Ludovici Bononiensi Comiti, cum dicto: **RETROCEDENS ACCEDIT.** Nos in adjecto disticho magis ἠδικῶς eos, qui sibi jam ad propositum felicitatis gradum pervenisse videntur, monuimus, ut caveant, ne res ipsorum subito retro sublapsa ferantur. Nam ut P.

Fortunam citius reperias, quam retineas.

Igitur juxta vetus monostichon:

ὅτ' εὐτυχὸς μάλις, καὶ ἡμέγα φέρων:

Minus insolesce, quo magis beatus es,

LV.

SIMUL ANTE RETROQUE.

*Ne tibi confidas nimium, ne cepta ferantur
Aloxi tua, retrogradus cancer ut ire soles.*

CANCEL.

 ANCELLVS hic vulgo Bernhardus eremita dicitur, quod solus in aliena domo diversetur. Eum accuratè describit Arist. IV. hist. an. IV. Scaliger vacuarum testarum inquilinum vocat. Cogi. n. i. n. alienis adibus habitare, quia cauda crustis careat. Conchas igitur, quas ad litus vacuas invenit, turbinum puta, buccinarum & purpurarum, ingreditur, tene-riores sui partes illis abscondens. Factus grandior, capaciores usq. conchas querit, & incolit, nec unquam nisi ob jam dictam causam eas deserit. Quo Emblemate an non vita hac nostra egregie exprimitur? Nam praeclare Cato Major apud Cicer. de Senect. dixit: Ex vita ista discedo, tanquam ex hospitio, non tanquam ex domo. Commorandi enim natura diversorium nobis, non habitandi dedit, Et pulchrè Clem. Alexandr. IV. σπου. differit, quod libenter relinquere debeamus tabernaculum hoc mundanū, & ad caeleste potius transire. Qua igitur insanit est, zā operosè & splendide aedificando thesauros profundere? cum verissima sit Horatii sententia:

Multo ille tutius vitam exigit
 Quicumque parvit primus in ædibus,
 Nullum timens, nulli timendus
 Pelle sub exigua quiescit.

Perpendant igitur illi, qui ac si aeternum in hoc mundo victuri essent, ita domos sibi & palatia extruunt, & ista Hor. II. Sat. II.

Nam propriæ telluris herum natura neque illum,
 Nec me, nec quenquam statuit: nos expulit ille,
 Illum aut nequitias, aut fabri inscitia turis.
 Postremum expellet terræ vivacior heres.

Vsurpari etiam potest hoc symbolum ab iis, qui a vitis sedibus vel ob egestatem, vel alias causas necessario relictis, in peregrino solo stationem tamen Dei beneficio tutam & commodam alicubi naviscuntur, unde etiam non facile, nisi & hujus in melius commutanda occasione recedant.

LVI.

SEMEL EMIGRABIMVS OMNES.

*Hic nusquam certis habitamus sedibus, ast hinc
Ibimus ad superi calicis regna Dei.*

LVII.

 PHÆNEVS ex Chryssippi Stoicæ lib. $\omega\epsilon\iota\ \kappa\alpha\lambda\acute{\epsilon}\varsigma\ \eta\ \eta\delta\omicron\nu\acute{\iota}\varsigma$ hac refert. Pinna (inquit, interprete Dalechampio) ac pinna custos mutuas operas præstant, nec vivere seorsum queunt. Pinna quidem ostreum est. Pinna vero comes & tutor, exiguus cancer. Pinna igitur disclosa testa, otiosa & quieta expectat adventantes pisciculos. Astans vero custos si quis subierit, morsu significat. Vellicata si concha os comprimit, & eo quod intus est exceptum ac inclusum, communi dape cum socio vescitur. Eadem etiam ex Chryssippo Plutarch. de solert. an. affert, ubi ait, Chryssippo plurimum atramenti in omnibus libris absumpsisse hunc pinnotherem. Eadem tradunt Aristot. quoq; Theophrast. Aelian. Oppian. Phile in lamb. Cicero & Plinius. Pinna etiam meminit Nemesius cap. I. de nat. hom. Et pinnotheris Scholiastes Aristophan. in vespis. Horapollo quidem, eumque secutus Pierius, scribunt, Aegyptios hominem qui à propinquis curetur, hoc hieroglyphico expressisse. Sed nos ex Ciceron, II. de Nat. Deor. ad civilis societatis conjunctionem inter homines referimus, quam primum constituit $\eta\ \epsilon\upsilon\delta\epsilon\iota\alpha$, indigentia. Nam, ut Artemidor. ait III. Onirocr. IX. $\delta\epsilon\iota\ \delta\epsilon\ \tau\alpha\iota\varsigma\ \alpha\upsilon\theta\epsilon\acute{\rho}\alpha\ \pi\omicron\iota\varsigma\ \beta\omicron\eta\eta\epsilon\iota\alpha\varsigma$. $\delta\epsilon\iota\ \eta\mu\acute{\iota}\ \tau\omega\iota\ \sigma\upsilon\delta\alpha\mu\beta\alpha\nu\omicron\mu\epsilon\upsilon\omega\upsilon$. Auxilio homines opus habent, & adjumento aliorum. Qua de re in Platon. & Aristot. politicis leguntur plurima. Ad hospitalitatis etiam, cujus Jupiter ipse $\xi\epsilon\iota\upsilon\ \textcircled{C}$, Homor & Virg. testibus, præses sit, iconem exprimendum non inepta fortè hac pictura fuerit. Quasi quis in parasitos quoque $\alpha\delta\omicron\tau\epsilon\ \rho\omicron\phi\acute{\alpha}\gamma\eta\varsigma$, ut eos Athenæus vocat, utatur, non malè fecerit. Nam & Plinius hunc pinnotherum cancerum dapis affectatorem nuncupat, & Pierius à nonnullis piscem parasitum eum dici scribit, quamvis si hoc parasito pinna careat, fame ipsi percundum foret.

LVII.

COMMUNIA
TECTA.

*Quam bene conveniunt, & in una sede morantur?
Quos natura, usus, junxit & unus amor.*

LVIII.

PINNA fundo maris ad litora perpetuo affixa, lana quadā seu villo extra concham propendente, tanquam radice nititur. Ea lanā tenuissima est, & byssus Aristot. dicetur, ex qua sunt byssinae vestes nobilissimae, quas IC. per byssicum opus videtur intelligere in l. ult. S. species. D. de publican. & veētig. Certum autem est, quod pinna hanc suam lanam, veluti manum quandam, ad alimentum attrahendum, expandat, ut apud Aeliā. legimus: plane ad similitudinem retis piscatorii: in quam ubi pisciculos & minuta conchilia, ceterasque maris quisquillas attraxerit, illis delicate vescitur. Et Aelianus quidem hanc ejus lanam σαρκίον vocat: καὶ προτείχει σαρκίον ἐξ ἐαυτῆς, οἰοῦναι δὲ λέγει τοῖς παραγνηχομένοις τῶν ἰχθύων: & carunculū extra conchas eminentem ex sese pratendit, tanquam escam circummatantibus piscibus. Sed quid sit? Ipsa pinna suis his inventis & piscatori ad retia conscienda primitus monstravit viam, & simul illi ostendit, hoc ipso pacto & astu etiam se capiendam esse. Quod plane ita accidit. Nempe, ut praclarè Seneca in Herc. fur. admonet:

Quod quisque fecit, patitur: auctorem scelus:

Repetit, suoque premiture exemplo nocens.

Nec reprehendi potest, qui hostium artes & dolos similiter eludit, eosque propriis ipsorum inventis & machinationibus circumvenit ac superat, atque ita in auctores technas rejicit. Sic enim, ut idem Seneca ait in Thyeste: Sæpè in magistrum scelera redierunt sua. Pertinent huc noti versus Ovidii:

Iudice me frans est, concessa repellere fraudem,

Armaque in armatos fumere jura sinunt.

Et isti M. Palingeni in Capricorno:

Nam jus fasque sinunt, vim vi propellere, fraudem

Fraude, velut meritum merito pensare decorum est.

LVIII.

INSIDIIS CAPIOR
PROPRIIS.

*En qua pisciculos capere insidiosa solebam,
Sum Pinna inventis mox peritura meis.*

PVLERRIME Plinius conchas margaritiferas describens ait, eas anni genitalis impetu stimulas naturaliquadam oscitatione pandere se, atqui ita impleri roscido conceptu, gravidas postea eriti, & si sereno cælo purum nitidumque rorem imbiberint, lucidissimas purissimasque margaritas progignere. Sed hoc ut fabulosum Hieronymus Cardanus deridet. Nos utut easint, rectè tamen & piè, opinor, ad hoc accommodabimus, ut quemadmodum margaritæ exiles & nullius adhuc decoris Solis & roris beneficio, crescunt, augentur, illustrantur: Ita nostrarum virium debilitatem & intellectum in rebus divinis obscurum adhuc & hebetem, veluti serenari ac perfici ab æterno Sole, Domino Salvatore nostro Ihesu Christo, S. Spiritus ejus divino rore, cujus infusa dona sunt pietas, fides, religio, lucidissima margaritæ, quarum efficacia mentis tenebræ & errores universi discutiuntur, sic ut omnia nostra, divina illustrante gratia puriora & clariora fiant. In S. enim litteris Sol Iustitiæ Christus est: & cæli sereni icon Deum nobis propitium faventemque significat. Rore vero, virtus & fœcunditas exprimitur. Vnde Isaac filio suo Iacobo benedicens præcabatur: Vt Deus illi daret de rore cæli, & de pinguedine terra, abundantiam frumenti & vini, Genes. xxvii. Quidam ad amores suos, prout illi sive lati, sive turbidi fluxere, Symbolum hoc transtulit, cum inscriptione Hispanica: SECUNDO EL TIEMPO. Alii addunt: HIS PERFUSA: ostendentes nimirum ceu margaritæ Solis & Roris radiis & humore perficiuntur, sic se virtutis & præclaris actionibus celebritatem & gloriam consecuturos esse.

LIX.

CLARES CUNT
ÆTHERE CLARO.

Perfunde ò vera fidei me Christe liquore.

Tunc mea in aeternum vita serena fluet.

ELEGANS profecto & argutum est Epigramma Graecum, quod ex lib. I. Epigrammat. feliciter expressit latine Andr. Alciatus Embl. XCIV. quo mus ostreus hiulcis furtive ob praedam se insinuans fingitur conclusa ab illis testa multari miseris modis; Ex quo etiam petita est nostra inscriptio. Convenit autem Emblemata in eos, qui ditiorum domos veniris causa turpiter sectantes, spontanea se servituti mancipant, & nihil inde, nisi infamiam & damnum reportant. Quod Lucianus aureolo plane tractatu *ἡ τῶν Πημιδῶ σῶν τῶν* graphice admodum demonstrat. Convenit & in eos, qui perpetua luxuria, & gula impotentia, nimiaque vini ingurgitatione praeproperum sibi accesserunt exitium. Sicuti revera plures semper gula, quam gladius perdidit; Et ut habent Theognidis versiculi:

Πολλῶ τοι πλέονας λιμῆ κόρη ὤλεσεν ἦδη

Ἀνδρας, ὅσοι μοίρης πλεῦν ἐθέλουσιν ἔχειν:

Multo plures perdidit latias, quam famas,
Viros, qui plus sua sorte habere volunt.

Exempla in omni historia occurrunt innumera. Sic Elpenor Ulyssis socius apud Circen vino largius hausto de scalis lapsu exanimatus: Antinous autem poculum adhuc manu tenens ab Ulyssse interfectus est. Quin etiam Alexandrum Magnum, alioquin contra omnem vim humanam invictum, gula & vinum prostravit. Gravissima igitur est optimi poetae Oppiani ad vitandam ingluviem exemplo interitus, quem pisci Noctuae affert voracitas, adhortatio in *ἡ ἀλιότρωων*. Sed Christianis praecipue ante oculos esse debet Salvatoris nostri sanctiss. praeceptum, Luc. XXI. *περὶ σίχεται ἑαυτοῖς, μήποτε βαρῶθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαὶ ἐν κορυφαίῃ καὶ κίβδη.* &c. Repete huc qua dicta Embl. LIV. Cent. II.

LX.

FALSA OSSA
MOMORDIT.

*Ostrea minus petulans avido consumere morsu
Dum cupit, ecce refert pramia digna gula.*

Ex

LXI.

X Conchyliorum genere est & purpura, quam Oppianus Ostreis, & Aristot. ἰσπαισδεμοῖς anaxume-
rant. Vnde etiam pretiosissimus ejus liquor Ostrum
vocatam à veteribus fuit. De quo cum alii legi pos-
sunt, tum imprimis Vitruvius lib. VII. arch. cap. XIII. & Jul. Pol-
lux lib. I. cap. IV. Purpura autem lingua est longitudinis digitali,
acie & duritie tanta, ut proditum sit, ea & conchas, & quascun-
que sui generis testas illam perforare posse, unde & Proverb. Pur-
pura voracior, origo esse creditur. Vt autem ad pastū hoc ex lin-
gua commodum habet, ita eadem ipsi affert extremam pernitiē.
Ita enim Purpuras capi cum alii referunt, tum Plinius. Contexe-
re piscatores exiguas nassas, quibus conchas & ostreae scā loco in-
jiciant, aut appendant. Eas semineces, sed mari redditas avido
hiatu reviviscentes purpuris appetere, exertisq; , quantum pos-
sunt, infestare linguis. At conchas aculeo exstimulatas claudere
se se ac comprimere: itaq; pendentes aviditate sua tolli purpuras.
Aristot. & Oppian. paulo aliter purpurarum hanc capturam de-
scribunt, & ἰσρομβοῖς eas inescari tradunt. Potest autem & hu-
jus Embl. varia esse accommodatio. Nam hic quoq; captans capi-
tur, & fraus in auctorem recidit. Sed omnium rectiss. de lingua
hominis usurpari poterit. Nam & illi haec, non minus quam pur-
pura, secundum Anacharsidis Scythae apud Diog. Laertium di-
ctum, simul & bonum & malum est. Vnde & Adag. celebratur à
Suida & Zenodoto: Ἐλῶσα ποῖ πορῶν, πόλιν ὀρθώσους α καὶ πάλ-
ιν ἀνάστρεψα: Lingua quo vadis? urbem ut struam, & rur-
sus ut destrua. Cum quo & Solomonis illud congruit, cap. XVII.
Mors & vita in manibus linguae. Recte igitur Hesiodus:

γλώσσης τοι θνηταυρός ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστος

φειδωλῆς, πλείη δὲ χάρις κατὰ μέτρον ἰούσης:

Linguae thesaurus est optimus inter homines

Parca, & plurimum gratiae meretur, si fuerit moderata.

LXI.

PRÆDÆ PATET ESCA SVI.

*Ex lingua vitam, ex lingua haurit Purpura mortem,
Lingua homini & vitam prabet & interitum.*

LXII.

VT ad marina quadam monstra nunc veluti diverta-
mur, plures fuere Glauci, unde etiam diversa de iis fi-
gmenta ab Athenæo, Strabone, Clearcho, aliisque com-
memorantur. Nasonis autem de Glaucō Anthedonio fabula vul-
go etiam nota est. Eum ut piscatorem, cum fortè captos pisciculos
in herba quadam (Athenæus ἀείλωεν, Semper vivum nominat)
ad litus expositos, illa tacta in Mare subito resilire conspexisset:
eadem degustata & ipsum in mare se dedisse precipitem, & itico
in marinum Deum Oceani Theryosq; ope transmutatum fuisse.
Hæc Glauci ἀποθεώσεως est, quæ etiam proverbium peperit: Glau-
cus comesa herba habitat in mari. Cujus tamen veram origi-
nem Erasmus explicat. Est & Glaucus piscis sed à colore, non ab
hoc fabuloso maris Deo nomen habens. Sane autem hoc symbolo
significare possumus, nullam ad eò depressam & humilem homi-
num conditionem esse, quam non Dei benignitas & gratia facile
extollere & illustrare possit, atq; idcirco eius providentiæ obse-
cundandum, & quo Fata, hoc est, divina eius voluntas, vocant,
sequendum esse. Nam, ut pulchrè Horatius cecinit,
valet ima summis

Mutare, & insignem attenuat Deus,

Obscura promens, &c.

Id quod ab Hesiodo mutatus videtur, ut dictum est alibi. Pul-
cerr. etiam est Xenophontis sententia: Καὶ ὁ θεὸς δ' ὡς εἶπκε, πολ-
λάκις χαίρει τὰς μὲν μικρὰς, μεγάλας ποικίλ, τὰς δ' μεγάλας, μικρὰς
Igitur.

Quo fata trahunt, retrahuntq; sequamur.

Vt præclarè Virg. v. 1. Aen. aquid quem etiam Sibylla de aureo ramo
Aeneam sic affatur, ut fati providentiæq; divina vim exprimat.

Carpe manu, namq; ipse volens facilisq; sequetur,

Sit e fata vocant: aliter non viribus illis

Vincere, nec duro poteris convellere ferro.

LXII.

QUO FATATA
TRAHVNT.

*Quid non fata queant? & Glaucus, fabula nota est,
Ex humili est factus condicione DEVS.*

DE Sirenum origine, numero, figura, cantu & interitu, alii aliter: & frustra in poëticis fabulis queritur consensus. Videri autem de his possunt Homer. ὀδύος. μ. cujus versus interpretatur Cice. v. de Fin. Apollonius in Argon. Plato in Phædro. Virgilius. Ovidius v. Met. Lycophron in Cassandra. Io. Tzetzes in I. Var. XIV. & XVI LXXV. & alii. Nec melatet ex quorundam sententia nostram hanc figuram Nereidum potius esse: Sed cum & communior sit, & Th. Gaza ac Trapezuntius in super affirmant, se Sirenes hac fere forma in mari conspexisse, idcirco cum And. Alciato eam retinuiamus, in inscriptione petita ex Claudiani Epigr. de Sirenibus. Sane autem nihil hæ fuerunt aliud, quã formosæ meretricula, habitantes in litoribus, quæ quia transeuntes redegerunt ad inopiam, his dictæ sunt inferre naufragia. Nam hoc expresse tradit Dorion in lib. de Piscibus, & probant Plutarch junior, Servius & Palephatus. Isacius autem Tzetzes, ἀληγορῶν τῶν ὀδύων, inquit, δὲ σειρήνες εἰσὶν αἱ ἡδοναί. Prudenter igitur Socrates: τὰς ἡδονὰς παρὰ τῶν εἰδῶν, τὸν ὁδύων τὴν ἀρετὴν ἰδεῖν ὡς εἰς παρὰ τῶν εἰδῶν. Voluptates opus est præterire, veluti Sirenes, eum qui ad virtutem tanquam patriam festinat. Heliodorus etiam eleganter narratione mellifluam & illecebrosam dixit σειρήνων. Ulysses itaq; hic imitandus, qui Sirenes præternavigaturus. Ille vitæ cera fociorum callidus aures. Quo pertinet pulcerr. Seneca adhortatio ep. xxxi. ad Lucil. Ad summam sapiens eris, si clausuris aures, quibus ceram parum est obdere. Firmiori spissamento opus est, quàm usum in sociis. Ulysses ferunt, &c. Sic ὁ θεὸς παιδαγωγὸς apud Clement. II. p. ad. VI. πρὸς τὴν ἀρετὴν τῶν ἀειχρῶν, puerorum auribus circumponit σφραγίδας λόγου, καθὰ περ αὐτῶν τῶν ἀρετῶν, quasi aurium quadam munimenta, quæ athletis circumligabantur. Et idem Clemens ait: ἀφεκτικὸν τῶν ἀειχρῶν ἀκροαμάτων καὶ ῥημάτων καὶ θεαμάτων. Abstinentium à turpib. acroamatibus, verbis & spectaculis.

LXIII.

MORTEM DABIT
IPSA VOLVPTAS.

*Dulci sono mulcent Sirenes athera cantu:
Tu fuge, ne pereas, callida monstra maris.*

SCRIBIT

LXIV.

SCRIBIT Paul. Iovius in Dial de Impressis Italicis, Sirenem antiquissima inter Romanas familia Columnensium gentilitium signum fuisse: Sed se fortiss. heroi Stephano Columna, hoc nostrum peculiariter inventum dedicasse, quod & Capaccius attingit. Ostendere autem illo voluit, quemadmodum Siren se Vas maris tempestates, ut pote cujus domicilium sit mare ipsum, contemnit: Ita etiam magnanimum illum & strenuum ducem omnia pericula, omnes hostium minas fortiter sustinere debere. Columna enim tantum ut familie istius insignia appicta sunt. Animose igitur locasta apud Senecam in Oedipo:

—regium hoc ipsum reor,
Adversa capere: quoq; sit dubius magis
Status, & cadentis imperii moles labet,
Hoc stare certo pressius fortem gradu.
Haud est virile terga fortuna dare.

Et alter Seneca Consol. ad Marc. vel in naufragio laudandum censet, quem obruit more clavum tenentem & obnixum. Quo Proverb. pertinet ex Ennii versu:

Dum clavum rectum teneam.

Fortiter etiam Iustinus Imp. ad Senatum, referente Corippo:

Qui pedibus rectis graditur mala nulla veretur,
Non timet offensam, nescit via recta ruinam.

Sed omnium mehercle magnanimitatem Germanorum legati illi superarunt, qui interroganti Alexandro: Et quidnam in rebus humanis extimescerent, rato nominis sui magnitudinem ante omnia ipsis formidolosam videri, responderunt, Nihil se metuere, nisi forte, ne caelum rueret. Ut refert auctor supplementi in Q. Curtium, hauriens ea ex Strabonis lib. VII. & Arriano de Alexandro,

LXIV.

CONTEMNIT TU-
TA PROCELLAS.

*Fluctibus en mediis lascivit florida Siren,
Hanc mare, sed fortem fors inimica beat.*

R

INTER

HINTER *ἀποψίβια*, quibus, ut Florus loquitur, aquam terramq; incolendi gemina natura est, omnium max. & monstruosiss. est Hippopotamus, Nili & Hydaspis fluviorum Aegyptii & Indiae alumnus, cuius Herodot. Horapoll. Aelianus, Strabo, Curtius, Solinus, aliiq; mentionem faciunt. Ejus descriptio extat apud Arist. *II. hist. an. VII.* Sed imprimis graphica est Ach. Tatii lib. *IV.* Nili, inquit, equum Aegyptii appellant, revera q; & ventre, & pedibus, sicuti fama fert, equus est, nisi quod scissas ungulas habet. Corporis magnitudine maxquemq; bovem equiparat. Caudae brevis est, & pilorum asperitate, quemadmodum corpus etiam reliquum, carens. Caput rotundum, non parvum: maxilla ferè equina, nares perquam patula, ac ignitum fumum tanquam ignis scaturigines quadam spirantes: mentum latum, quemadmodum etiam maxilla: oris hiatus ad tempora usque protensus: dentes qui canini vocitantur, curvi, formo & situ equinis similes, verum triplo majores. Effigies ejus est cum in antiquo numo Adriani ad Nili imaginem addita: tum in marmoribus etiam quibusdam vetustis. Voraciss. autem est animal, ut totas etiam segetes depascat, ut apud Aelian. & Nonn in Dionys. lib. *XXVI.* memoratur. Hinc sanguine se gravatum sentiens, in arundinem casuras & acutiss. stipites corpus imprimens, venas discindit, & sic morbum praecavet, plane ut artis in vena sectione magister videri possit: ut Plinius innuit. Sed paulo aliter Am. Marcellin. lib. *XXII.* ista commemorat. Constat autem non in arte Medica solum, curationem progredi ex contrariis, ut ex innumeris Hippocr. & Galeni locis liquet, cum quidem sit medicina *περὸ τοῦ εἰδῆσαι τὸ νόσον, καὶ ἀφαιρέσει τὸ ὑπερβαδύτων*: Sed in omni etiam vita, & max. in Reb. pub. locum hoc habere, in quib. ut seditiones & morbi intestini evitentur, saepè purgatione violenta, ac veluti sanguinis superflui quadam eductione opus est.

LXV.

CONTRARIA PROSVNT.

*Et fluvialis equus corpus cum sanguine purgat,
Purgatur casis publica resque malis.*

R 2

DE

LXVI.

DE Crocodilo, terrestri simul animali & aquatili, nonnulla jam in II. Cent. circa fin. dicta sunt. Qui verò accuratam illius historiam plenè cognoscere cupit, is legere poterit Herodot. lib. VI. Aristot. IX. hist. an. cap. VI. Diodor. Siculum lib. I. Achill. Tatium lib. V. in fin. de Clitoph. & Leucipp. Heliodorum in Aeth. Solinum cap. XXXV. Plinium lib. VIII. cap. XXV. & Ammian. Marcellinum lib. XXII. Et Herodotus quidem ac Strabo urbis esiam Crocodilopoleos meminere Inter alias hac Crocodilo esse proprietates fertur, ut quamdiu vivit, crescat. Vivit autem longis tempore, ut Plinius scribit, quamvis Plutarch. *De isid.* x. c. 12. LX. annorum spacium non excedere eum asserat. Problema autem, an semper crescat Crocodilus, & quæ sit eius rei causa *Προβλῆμα*, Magnus ille Scaliger in exercere. ad Cardan. enucleat. Ex eo sane Nobilis vir, Bernhard. Rota Neapolitan. dolore ob amissam conjugem suam perinde crescere ac augeri, quamdiu vivat, hac Crocodili effigie exprimere voluit, teste Scip. Amirato in Dial. Italico de Impressis. Quo referendi sunt Ovid. elegantiss. versus II. Trist. v.

Menstamen ægra manet, nec tempore robora sumit,

Affectusque animi qui fuit ante manet.

Quæque mora spatiumque suo coitura putavi

Vulnera, non aliter, quam modo facta, dolent.

Scilicet exiguis prodest annosa vetustas,

Grandibus accedunt tempore damna malis.

Præclarè etiam Cicero disputat III. Tusc. ægritudinis ex vetustate levationem non in die esse passim, sed cogitationem diuturnam, nihil esse in remale, mederi dolori. Hæc igitur ubi abest, frustra in tempore queritur remedium. Sic Arthemisia illa Mausoli Caria Regis uxor, quæ nobile illud Halicarnassi fecit sepulcrum, quamdiu vixit, vixit in luctu, eodemque etiam confecta

Contabuit.

LXVI.

CUM TEMPORE
CRESCIT.

*Noster saepe dolor pariter cum tempore crescit,
Non secus ac Nili bellua vasta solet.*

LXVII.

CROCODILVS quadrupes ad Nilum malum, ut Plinius loquitur, tanto hiatus est, ut integram buculam possit excipere. Non igitur mirum, si homines quoque devoret. Sed hoc cum facit, plorare scribitur, de quo videatur Adag. Crocodili lacrimæ. Verum ut rarus, ita memorabilis est de hac re locus apud Photium in Eclogis Asterii Amaseæ Episcopi: τὸς νειλῶες κροκοδείλους μιμῆσθε, ἕς φασὶ ταῖς κεφαλαῖς ἑπιρλωεῖν τῶν αἰθρῶτων, ὧν ἔφαγον, καὶ δακρύειν ἑπι τοῖς λαψάνοις τῶν φόνων: καὶ μετανοοῖαν τῶν γεγενημένων λαμβάνοντες, ἀλλὰ τὸ ἄσαρχον τῆς κεφαλῆς (ἐμοὶ δοκεῖν) ὀδυρομένους, ὡς οἱ βρωσὶ σὺν ἑπιτηδείων: Niloticorum Crocodilorum imitatores estis, quos fama deflere hominum capita, postquam eos devorarunt, & illacrimari cesorum reliquiis: non quod pænitentia facti aliqua afficiantur: sed quod ita doleant (quantum mihi videtur) ob capitis macilentiam, quasi quod ad vescendum minimè sit idoneum. Usus autem fuit hoc symbolo Sigismundus Gonzaga Cardinalis, postquam evehctō sua quoque opera ad Pontificatum Leone x. ejus postea ipsum pænituit, cum adjectione Proverb. CROCODILI LACRIMÆ, testante Iovio. Tales fuerunt Bassiani Imp. lacrimæ, quas ficta pietate semper promere solitus est, ut Ael. Spartianus refert, quoties aut mentio incideret, aut imagines conspiceret Geta fratris, qui tamen ejus jusu fuerat interfectus. Talem etiam describit pessimam illam novercam Demanetam Heliodorus in Aeth. ejulantem vimirum super Cnemone privigno, quem tamen ipsa suis calumniis ibat perditum. Tales sunt etiam nostro tempore heu nimis multi, qui licet ex intimo corde latentur miseris nostris, fictos amen vultus & sermone, dolore se vultuo affici simulant.

LXVII.

DEVORAT, ET PLORAT.

*Non equidem ambigui dictis mihi fidere amici,
Certum est ut lacrymis nec Crocodile tuis.*

LXVIII.

INTER *αυβία* vitulus quoque marinus est. Nam in mari & terra degit, adeo ut Iul. Caesar. Scalig. in Exerc. ad Cardanum testetur, se in Illyrio vitulum marinum vidisse vineas populantē. Somniculosum maximè est animal, quod præter Plinium aliosque Martialis etiam attingit hoc versu:

Dormitis nimium glires vituliq; marini.

Dormit autem extra aquam, sæpè super saxa, ut Oppian. & ex Homero Aelianus asserunt, & quidem turbato licet mari, securissimè. Huius enim fluctus altissimo somno oppressus nequaquã sentit, fulminib. verò solum ex omnib. marinis non tangi Plinius & Plutarch. auctores sunt, quod tamen vanitatis arguit Brodæus III. Misc. II. Sed Pierius etiam docet in hieroglyph. Aegyptios hominem contra omnia pericula, max. contra potentiorum vim, tuto se præmunientem significantes, marini vituli pelle indutū pinxisse, quod eam fulminis ictum non admittere observatum, & Principum iras fulminum instar esse ex Poëtis notum sit. Augustum certè illa pelle pro *δατορον* fulminis usum, à Sueton. in eius vita: & de Severo Imp. refertur, quod eadem superstitione lecticam suam corio illius tegi curaverit. De Tiberii etiam corona laurea contra fulgura videndum est Embl. xxv. Cent. I. Viri autem in utraque fortuna recti & constantis effigiem hoc Embl. subijcit. quo pertinent Horatii illa, adscripta Embl. XI. Cent. I. ex Ode:

Iustum & tenacem propositi virum, &c.

Cui planè similia Chorus apud Senecam in Thyest. post act. II. concinit. Igitur secundum Boet. lib. II. de cons. phil.

Quamvis tonet ruinis
Miscens æquora ventus,
Tu conditus quieti

Felix robore valli,
Duces serenus ævum,
Ridens ætheris iras.

LXVIII.

SECURE.

*Nec pelagi fluctus, nec cæli fulgura curo,
Frangitur haud fortis forse in acerba animus.*

LXIX.

Xamphibiis & Salamandra est. Eam non tantum non consumi igne, sed flammam etiam extinguere rigore suo, plerique veterum affirmant, Aristot. Suidas, Nicander, Nazianzen. par.en. ad Virg. Aelian. Plinius & Serenus Sammonicus. Quamvis autem contra disputent Dioscorides, & Brodaus III. Misc. III. Galeni auctoritatem adducat, ipse tamen Galenus vel de mortua Salamandra agit, vel hoc sentit, non aliter eam igni succumbere, quam si nimis diu in illo moretur. Certè autem non esse fabulosam hanc ignis extinctionem, quæ Salamandra tribuitur, etiam Magnus ille Scaliger ex Olympiodoro convincit. Nobis ad hoc Emblemata occasionem præbuit Greg. Nazianzeni locus in vita Basilii M. in quo Salamandram Constantia iconem faciens, se & Basilium in Athenarum δεσποδαιμονία salvos & sanos esse conservatos gloriatur. Verba ejus sunt: καὶ εἰ τις ἐστὶν ἢ πιστεύει) ποταμῶν, δι' ἀληθῆς ῥέων γλοῦν, ἢ ζῶν ἐν πυρὶ σκαῖρον, (Salamandram intelligi patet ex ejus par.en. ad Virg. vers. CCCCLXXX.) ὧ τὰ πᾶσι αἰδίσκεται, τὸ ἡμεῖς ἡμεῖς ἐν πᾶσι τοῖς ἡλίῃ. Et si quis est aut esse creditur fluvius, dulcedinē suam in salso mari retinēs, aut animal in igne saliens, à quo cuncta domantur, vid scilicet ego & Basilus eramus inter omnes æquales nostros. Quidam Salamandram in igni etiam nutriti volunt. unde Chymista ex Avicenna lapidem suum philosophicum hoc typo exprimunt. Et hoc sensu Salamandrum igneam Francisco I. Regi Gall. in usu fuisse Cl. Paradinus innuit, cum dicto Italico: NVDRISCO IL BVONO, ET SPENGO IL REO. Nobis cum Salamandra constantia, ignis certa sinceritatis effigies sit, placet Opt. Max. Herois & Principis, Io. Casimiri Palatini solemne scitum, huic picturæ noviter applicuisse.

LXIX.

CANDIDE ET
SYNCERE.

*Ambulat in medios Salamandra illa sa per ignes,
Nempe illa sa manet semper & integritas.*

LXX.

ALAMANDRÆ aquatilis figuram veram exprimi studimus, cum falsâ sit Matthioli, & bestiola illa à multis cum Corylo & Scinco ferè confundatur. Sed nec hic sculptor omne punctum tulit Lacertum (cujus speciem Theophrastus eam videtur facere) refert propemodum corporis specie, caput maculis albis refertum habet, & in dorso pinnulam rectam per totum, oris rictum ranæ similem, caudam, ut in Cobitide fluviali vel potius in anguilla cernimus, nonnihil latam. Degit in fluminibus & stagnorum ripis, & per fulgetra & tempestates caput exerit. Hinc Plinius scribit, nunquam nisi magnis imbribus provenire, & serenitate deficere. Eodem plane modo obscuri sæpè homines, & quibus si in pace domi vivendum esset, ne panis quidem ad victum suppeteret, per tumultus & bella emergunt, & ad max. cum opes tum dignitates perveniunt. Non meminerunt illi, rem esse, ut Synesius dicit in Orat. de Regno, multo beatiorē pacem, quam bellum, quippe cum pacis causa bellici etiam apparatus fiant. Bellum igitur, ut de Hispania populis Iustinus inquit, quam otium malunt: Si extraneus deest, domi hostem querunt. Omnium autem graviss. est Nestoris illa apud Hom. *ι. 1.* obliquè tam in Achillem, quam Agamammonem exprabratio:

ἀφρήτωρ, ἀδέμις & ἀνέσιος ἐσιρ ἐκείν &

ὅς πολέμῳ ἔραται ὀπίδημις ὀκρυόεντ & :

Sine cognatione, injustus, sine domo est ille;

Qui bellum intestinum amat asperum.

Quam laudat Aristoph. εἰρήνη, Aristot. *πολ. α.* & expressit Cicero XIII. Philipp. Ad Emblematis autem meliorem intellectum facit etiam Adag. In seditione vel Androclides belli ducem agit: Quod Erasmus in rixosos Theologos, qui tantum εὐσεβείῳ suis scriptis clarescere, & ex rebus ubiq; perturbatis ditescere cupiunt, rectissimè accommodat, Iunge cum hoc Embl. XLV.

LXX.

COELO TURBATO
TO ALACRIOR.

*Sunt pluvia mihi vita, necem sed Sirius affert.
In pace & languent, quos fera bella fovent.*

S 3

SOLB.

LXXI.

SOLEBANT veteres in anulis signatoriis peculiaria quaedam signa usurpare: quemadmodum Syllam Dict. Ingurtha captivi traditione: Pompeium leone ensifero: Augustum primum Sphinge, postea Alexandri M. tandem sua imagine, signasse scribunt Sueton. Plin. Plutarch & plura ejus generis collegit Alex. ab Alexandro. II. Gen. dier. XIX. Macenatis autem Rana in primis celebris fuit, teste Plinio. Sunt qui putent, ob silentii fidem, quæ in Macenate insignis fuerit, Ranam Seriphiam ipsi placuisse, quod, ut Suidas & Plinius litteris prodiderunt, in Seripho insularanæ mutæ sint, ut Aelian. tangit, ex Persei voto. Theophrast. aquæ frigiditati causam ascribit, ut & Theophyl. Simocat. in Quæst. phys. Sane Macenatis sui taciturnitatem Florat. quoq; commendare videtur, cum negat illum de aliis secum colloqui: Quam quæ rimosa benè deponuntur in aure. Quamquam Suetonius scribit, desiderasse nonnunquam Augustum Macenatis fidem silentii, quod is secretum de comperta Muranæ conjuratione uxori Terentiæ prodidisset. Quidam quod Augustus omnem terræ marisque imperium cum Macenate communicasset, ut Dion auctor est, hoc signo illum fuisse usum censent: Et certè Plinius affirmat, Ranam Macenatis propter collationes pecuniarum in magno terrore fuisse. Non igitur Seriphia illa aut muta fuit, cum & gemitus tot gentibus expresserit. Neque vero hæc conjectura prorsus inepta videtur, moto, ut Seneca ait, ex nimia felicitate Macenati capite, ut procul dubio animo etiam fuerit elatiori, quod in omnibus & per omnia absentis Cesaris partibus fungeretur. Etsi autem vile admodum & contemptum animal est Rana: in hieroglyphicis tamen plurimus illius fuit usus, ut apud Pierium & Horapollinem, qui volet, reperiet. Claud. quidem Paradinus in Symb. heroicis in priorem illam partem inclinat. Sed suum cuiq; sit judicium.

LXXI.

MIHI TERRA LA-
CVSQUE.

*Arbitrii jurisque mei sunt terra lacusque,
An non vel magno principe sum potior?*

ÆLIA-

AELIANVS I. *Var. hist. III. memoria prodidit, miram esse*
vasfrutiem Ranarum Aegyptiarum, quarum si qua forte
in Hydrum, anguem, Neli alumnam incidat, subiti arū.
dinis frustrum arreptum, ac ore transversum mordicus apprehendens, nequaquam remittat Hydrum igitur Ranam cum festuca illa simul deglutire minimè posse, atq; ita illam esse extra periculum, vincereque hanc Ranæ prudentiam, Hydrorum robur. Similem Chamaleontis astum aduersus serpentem idem Aelianus refert ex Alexandro Myndio IV. de an. XXXIII. Sic videlicet ex Coræbi Virgiliani sententia: dolus an virtus, quis in hoste requirat? Quod simile est illi Pindarico: χρὴ δὲ πᾶν ἐξ ἄου ἀμάρταν τὸν ἐχθρὸν: Decet omnia agere in hostis exitium. Etsi autem de his, benè ne dicta sint, an secus, viri docti, & in his princeps ille Scaliger, de re poët. nisi fallor, disputant: certè solertia ingenii culpari nequaquam poterit, cum sæpè aliter qui est imbecillior, contra potentiorē tueri se nequeat. Sed de omni dolorū genere in hostes, & quatenus illi liceant, copiosè tractat Abb. Gentilis de Iure belli, ubi testimonia auctorum quamplurima cumulat. Hoc quidem Symb. nostrum Lucas Contilis scribit sibi elegisse Polydamum Mainum, Academicum Ticinensem, qui fuit ex familia celeberrimi Iurisconsulti Iasonis Maini, quo indicare voluerit, nunquam sibi fuisse animum offendendi alios, sed tantum necessitate urgente sese legitimis modis defendendi. Fuerat autem insidiis occultisq; machinationibus potentum quorundam continuis sæpè petitus, à quibus tamen candore morum, & laudabilium actionem exircitatione in rebus publicis privatisque se ipsum vindicavit, ac securum præstitit. Sic videlicet secundum Pythagoræ versum:

ἰσχυρὸς καὶ τεῖχος καὶ ὄπλον σόφου ἢ Φρόνους:

Robur & murum & arma sapienti prudentia præstat.

LXXII.

VIR TUTE, NON
VI.

*Insensum justa est omnis defensio in hostem,
Sapè tamen potius viribus ingenium est.*

T

RANA

LXXIII.

RANA Græcis βάτραχος, quasi ὅτι βοῶν βραχὺς dicitur, ut Schol. Theocr. observavit, τὸ γὰρ μέλλει καὶ λοῦσθαι, ut Moschus Idyll. III. innuit. Certè Ranarum nocturnam illam & molestam coaxationem, fulgentis lampadis splendore illis repente objecto reprimi, cunctasq; ilico, ut pote quibus oculos inopinatus fulgor præstrinxit, conticescere, experientia ostendit. In S. quidem litteris Rana, ut pote immunda animalia & loquacia, pseudophrophetas significant, Apoc. XVI. Aegyptiis inter alia ἱερογλυφικὰ Rana Sophistarum nugæ, & contorta aculeatæ, Sophismata, ut Cicero loquitur, exprimunt, si ve ob vocis tantum argutiam, si ve quod in cæno Rana voluptuosè habitent. Quod utrumq; in Sophistas congruit. Nam & his loquentia multum, sapientia parum, secundum Sallustium, & omnis ad theatricam pompam & inanem ostentationem actio ipsorum est composita, ut vivis illos coloribus describit Plato in Sophista. Ut igitur Rana face noctu accensa obmutescere coguntur: Sic Sophistis etiam detectis ipsorum argutiis, & resolutis fallaciarum strophis irrefragabili veritatis luce tandem adeo os oculiq; confunduntur, ut omnibus sincerè judicantibus sint ludibrio pariter & odio. *Vetus est:*

ψευδόμενος ἔσθεις λαμβάνει πολλὸν χυθόν.

Nunquam mendax diulater.

Quod pulerè expressit B. Chrysost. Ουδενίας δάται βοήθειάς ἢ τῆς αἰλ. θείας ἰσχύος. ἀλλὰ καὶ μὲν ἔχει τὰς σβεννύτας αὐτῶν, ἔμῳνον ὅσα ἀφανίζεται, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτῶν τῶν ἐπηρεάζειν ἰππικερῶτων, φαιδρῶτα καὶ ὑψηλῶτα αὐ εἰν τῶν εἰκῆ κς πόντα καὶ αὐτὸς κατ' ἐγγελῶσα: Nullo eget auxilio veritatis vis. Quin etiam si infiniti ipsam velint extinguere, non modo non obscuratur, verum etiam per eos ipsos, qui incommodare conantur, illustrior & excelsior redditur, illos frustra se torquentes deridens. Junge Embl.

LXXIII.

PELLIT MENDACIA VERVM.

*Lumine percussa cessant maledicere rana,
Et victus veri luce Sophista tacet.*

LXXIV.

HIRUDINES siue sanguisuga, Græcis βδέλλα, παρὰ τὸ βδάλλειν, ὅ ἐστιν ἐξαμέλγειν τὸ αἷμα, à sugendo & emul-
gendo sanguinem, ut Scholiastes Theocriti habet, tam
ad aquatilia, quàm ad reptilia referri possunt. Nam
& in aquis degunt, & veluti vermes corpus agglomerando hu-
mi serpunt. unde eas Oppian. II. ἀλ. κυανόχροα λιμνῆς ἐπέτὰ vocat,
nigra stagni reptilia. Sanguinem calidum, tam avidè exsugunt,
ut etiamsi illis in corporibus animalium hærentibus cauda præ-
cidatur, atque inde sanguis veluti per caulem effluat, sugere ta-
men porro non desinant, donec vel artificio certo removeantur,
vel tandem languida dehiscant. Quod Horat. in arte Poëtica ex-
pressit:

Non missura cutem, nisi plena cruoris hirudo.

Quem versum egregiè expressit Oppianus dicto lib. II. ἀλιότ.
Verum insatiabilem hanc sanguinis cupiditatem symbolicè ad
varia transferre licebit. Quavis enim hirudine tenaciores &
crudeliores sunt libidinosæ femina, quo Plautini juvenis de sua
amica querela pertinet in Curcul. Quæ mihi misero amanti
bibit sanguinem. Et de Amoris vi Simatha illa apud Theocr.

Αἰ αἰρώσ' ἀντρέ, τί μευ μέλαν ἐν χροῶς αἷμα

Εμφύς, ὡς λιμναῖτις ἀπαν ἐν βδέλλα πέπωκας :

Heu crudelis amor, quid inharens ossibus omnem

Sanguinis humorem bibis ut fluvialis hirudo ?

ut Eob. Hessus vertit. Pertinet huc etiã locus Salomon. Proverb.
xxx. Sanguisuga sunt duæ filia, dicentes, Affer, affer, & quæ ibi
sequuntur exempla, max. de inferno, & natura mulieris. Que
rectè Rodolph. Baynus Cantabrigens. licet ad enormes effrenesq;
concupiscentias, quæ nunquam expleantur, in genere referri que-
ant, duplici tamen metaphora de concupiscentia carnis conjun-
ctim interpretatur. Nam, ut idem Salom. inquit Proverb. v. Pe-
des ejus descendunt in mortem, & ad inferos gressus penetrant.
Poterit etiam usurpari de truentis illis tyrannis, qui quo plus
sanguinis fundunt, eo plus sanguinis sitiunt.

LXXIV.

VIX IMIS SATIAN-
DA MEDVLLIS.

*Nunquam, plena licet, satiatur sanguine hirudo:
Sic succo atq; omni sanguine privat amor.*

LXXV.

PAVSANIAS in Corinthiacis describit paludem Lernam, & addit: Ad Amymones fontem platanus exsurgit; sub ea Hydram educatam narrant. Equidem facile adducor, belluam illam tum multo maximam ceterarum fuisse, tum vero tam insuperabili veneno, ut ejus felle spicula sagittarum Hercules infecerit. Caput vero, ut ego opinor, unicum & non plura habuit. At Pisander Camirensis, quo & fera terribilior, & carmina sua plus dignitatis haberent, pro uno illi plura capita dedit. Hæc Pausan. Sed Naucrates quidem Erythræus septem, Zenodotus Ephesus novem, Heraclides Ponticus L. capita illi tribuit; quæ quoties unum illorum cadebatur, priorum numerus duplicabatur continuo. Hoc igitur monstrum Iolai aurigæ opera Hercules, licet Hydra Cancer ingens opem tulisset, perdomuit, ipso etiam Cancro conculcato fortiter. Plato sane in Euthydemo per Hydram & Cancrum calli diffimos Sophistas intelligit, quos viri docti & veritatis amantes, ut ut illi in victi videri cupiant, instar alicujus Herculis retundere ac superare soleant, Alii, cum ex uno scelere plura serpent, non secus ac ex hydra uno capite abscisso plura renascebantur, Herculem uno tempore omnia ejus capita extinxisse putant, id est, Virtute & Temperantia cuncta vitia repulisse. Quo & Horatii illa II. Epist. II. referrî possunt ac debent, ad quæ alludit nostrum distichon. Alii ad laboriosas & nimis intricatas lites non minus concinnè transtulerunt, cum dicto: SPES ÆGRA SALVTIS. Quod & Proverbio significari posset; ὕδραν τέμνεις, hydram secas. Quidam dolorem cum tempore usque veluti renascentem hoc symbolo exprimere studuerunt, cum inscriptione: NON SECVS VSQVE DOLOR. Quo repete Embl. LXVI. hac Cent. supra, & adde ex Seneca Thyeste.

malorum sensus accrescit die:

Leve est miserias ferre: perferre grave.

LXXV.

VIX HERCULES.

*Exemplo tibi sit diram qui contudit hyaram,
Sternere lativagam qui cupis invidiam.*

LXXVI.

REFERENDUM huc est Gracum Proverbiūm Ὅφρις εἰ μὴ
 Φάγῃ ὄφιν, δράκων ἔ γενήσεται : Serpens ni edat serpen-
 tem, draco non fiet. Et hoc quidem Icone ab Aegyptiis Re-
 gem, qui multos alios debellasset & consumsisset, significatum fu-
 isse scribit Pierius, nec minus recte nos de tyrannis usurpare pos-
 sumus qui aliorum exitio accrescere student. Pertinet huc insi-
 gnis apud Polyb. lib. xv. locus ille: τὸν λεγόμενον τῶν ἰχθύων βίον, ἐν
 οἷς φασὶν ὁμοφύλοις ἔστι ἔ μείονος ἀπώλειαν τῷ μείζονι τροφὴν γίνε-
 σθαι καὶ βίον: Piscium vita, proverbio nota, inter quos tametsi con-
 generes minoris exitium à validior in escam, qua vitam tra-
 hat, convertitur. Quo & Varron. illud in Margopoli, referente
 Nonio, facit:

Qui pote plus, urget: pisces ut sarpè minutos

Magnus comest: ut aves enecat accipiter.

Pulcrè itaq; Irenaus lib. v. aduersus hæreses Valentini: Ad utili-
 tatem, inquit, gentilium terrenum regnum positum est à Deo, ut
 timentes regnum humanum non se alterutrum homines vice pi-
 scium consumant: Sed per legum positiones repercutiant multi-
 plicem gentilium injustitiam. Quo etiam referenda sunt, qua
 copiosè in eandem ferè sententiam differunt Basilius M. hom. vii.
 in Hexaem. & B. Ambros. lib. v. Hexaem. cap. v. Paradinus ad-
 dit: VNIVS COMPENDIVM, ALTERIVS DISPENDIVM. Nam
 iniusti & iniqui homines cum pauperum ruina ditescunt, & il-
 lorum veluti esca se saginant. unde quidam ascribunt: ALTERI-
 VS ME PRÆDA SAGINAT. Nostra inscriptio est ex hoc Seneca
 versu in Hippol.

Factus prædam majori minor: Pro jure vires esse.

LXXVI.

PRÆDA MINOR MAIORI.

*Majoris minor esca fera, velut esca Draconis
Serpens. Ergo potens opprimit innocuos.*

V

DE

DE Draconis & Aquila cruenta pugna locus est apud Homer. $\alpha. \mu.$ quem Cicero vertit in Mario, ex quo ejus versus referentur lib. de Divinat. elegantissimi:

Hic jovis altisoni subito pennata fatelles
Arboris è trunco serpentis faucia morfu &c.

Imitatus etiam est Homerum Virg. XI. Aen. ibi:

Vtque volans altè raptum cum fulva Draconem.
Fert aquila, &c.

Plinius ancipitem Aquila & Draconis in aëre confictum esse scribit, ita ut sæpè simul decidant. Tangit idè breviter Plutarch. quoq; Comm. $\omega \epsilon \iota \Phi \theta \nu \rho \varsigma \kappa \alpha \iota \mu \acute{\iota} \sigma \varsigma \varsigma.$ Est autem hac imago mutuo se Marte conficientium, qualis ferè conficitatio potentiorum inter se belligerantium esse solet, maximè in bellis civilibus, ut Pompeji & Casaris congressus docere possunt. Unde Proverb. ex Sibylla Erythraea vaticinio natum:

$\kappa \lambda \alpha \iota \tau \epsilon \rho \acute{\alpha} \nu \iota \kappa \eta \theta \epsilon \iota \varsigma, \acute{\alpha} \delta \acute{\epsilon} \nu \iota \kappa \acute{\iota} \sigma \alpha \varsigma \alpha \nu \acute{\alpha} \lambda \omega \lambda \epsilon \nu :$

Flet victus, sed victorem mors atra peremit.

Sic videlicet, ut in Pace Aristoph. ait:

$\text{Καὶ τὴν } \Theta \text{ πλὴνεις ὡς ὄρνις ἀντιθέου ἐν πύθω:}$

Ac recalcitrans peritam testa testam vulnerat.

Qua de re vide Proverb. Testa collisa testæ. Et alterum Cadmea victoria, ipsis scilicet victoribus hand felix, cujusmodi Græcorum fuit, quorum nulli non magno consistit capta tandem Troja. Argutè, sed verè Pyrrhus Epiri Rex, cum duobus praliis vicisset Romanos, multosq; amicorum & ducum amisisset, si adhuc semel, inquit, Romanos vincemus, actum est de nobis. Agesilaus etiam cum ad Corinthum Lacedæmonii vicissent Athenienses, multitudine occisorum audita exclamavit: O infelicem Græciam, qua tantum hominum ipsa sibi interemit, quantum satis erat ad universos vincendum barbores! Firumque refert Plutarch. in apophth. Paradisus ex Claudiano addit: VT LAPSV
GRAVIORE RYANT.
VICTOR.

LXXVII.

VICTOR UTER-
QUE CADIT.

*Victor uterque cadit. proh quàm victoria acerba est,
Cum trahit in praeceps una ruina duos!*

LXXVIII.

NOTA est fabula de Hesperidum hortis, quorum custos fuerit Draco per vigil, aurea mala vigilantiss. afferens, quem interfecerit Hercules. Unde hodieq. Roma in Capitolio Herculis pulcerr. ex aere statua, clava insignis, lavag. tria mala ostentans, visitur: quam rem mythologicè Pierius explicat lib. LXV. Mala quidem illa Agratas in rebus Libycis, eumq. secutus Varro, oves fuisse tradit, quæ aureæ cognominarentur, quas Hercules ex Africa in Graciam asportaverit. Quidam rerum astronomiarum peritiam ab Hercule in Graciam relatum; nonnulli etiam venas auro copiosas ex Atlante monte fluentes, quas Hercules occupaverit, per mala illa significatas fuisse volunt. Draco sane ab antiquis etiam thesaurorum custodiis præficitur, ut ex Festo liquet, & Artemid. I. Onirocr. XIII. Et Proverb. vice est apud Cicer. XIII. Philipp. Quasi thesaurum Draco. Fulgentius singula mala, quorum fuere quatuor, mythologicè pro studio, intellectu, memoria & facundia accipit. Natalis Comes in avaros pecuniis ferè immorientes detorquet. Quo referenda est elegantiss. Phædri Aug. Lib. fabula de Vulpe & Dracone, lib. v. & Horatii increpatia lib. I. Sat. I. Nos per Draconem, perspicaciss. animal, vim animi indagatricem & Joventium, per arborem malis aureis fulgentem philosophiam, & illum scientiarum Orbem, quovis auro pulcriorem & pretiosorem intelligimus: quæ mens sapientia cupida, perpetua vigilantia & studio indefesso sectatur, tuetur ac custodit. Nam, ut præclare Bassius Parmensis in Orpheo, nocturno ex somnis olivo.

Immoritur,

Qui cupit optatæ donari frondis honore.

Accommodari ista sic quoque possunt, ut significant, diligentiss. custodienda esse, quæ nobis elargitus est Deus, dona, ne ob ignaviam nostram ea nobis rursum auferat.

LXXVIII.

SACROS CUSTO-
DIT IN ARBORE FRV-
CTVS.

*Aurca ceu vigili servabam mala labore,
Tu quoque sic serva caelica dona tibi.*

BASILISCUM in rerum natura unquam fuisse, fabulosum plerique putant. Vnde Franciscum 1. Reg. Gall. ejus quidem vulgo recepta effigie usum fuisse scribunt, sed cum dicto: TU NOMINE TANTUM Rem tamen non pauci affirmant, Nicander, Lucanus, Plinius, Solinus, Scaliger, & Mercurialis, qui in Imp. Maximiliani thesauris Basilisci cadaver se vidisse testatur. Basilisci etiam venenum tollunt Galenus, Aetius, & Erasistratus, auctore Dioscoride. De generatione Basilisci vulgi opinio fabulosa procul dubio, veluti Albertus M. demonstrat, ut canora de ea sint nuga Lav. Lemnii. Afflatum ejus omni animali exitialem tradunt. Quod cur adeo mirum sit, cum Thebiorum ad Pontum gentem adeo hominibus pestilentem esse ex Philarcho Plutarch. in Symp. scribat, ut illorum obtutum, anhelitum aut loquelam, qui sustinuerint, tabescant paulatim ac pereant? Sed experimenti illius, ut basiliscum, si in speculo objecto se ipsum intuitus fuerit, interire viderit, quis auctor est? Et hoc tamen in ore omnium. Igitur tanto magis Symbolicum, ut allegat Ant. Ricciardus in Comm. Symb. tribuens hanc investitionem Io. Bapt. Pittono. Eodem enim modo homines exitiosi aliis, tandem malitia sua se ipsos quoque conficiunt. Notus enim est versus:

οἷα τ' ἀνὴρ πέξῃ, τοῖον τίλ' αὐτὸν ἰνάει :

Qualia quisque egit, tali quoque sine petitur.

Graviß. Seneca : Sunt Dii immortalis lenti quidem, sed certi vindices generis humani, & magna exempla in caput inveniētium regesserunt: ut justis. patiendi vice, quod quisque alieno excogitavit supplicio, sæpè excipiat suo. Aegyptios hominem à calumniatoribus objectum periculis Basilisci, etiam sine morsu extinguentis, pictura expressisse Pierius indicat. Alii addunt: POENA SIBI IMPROBITAS.

LXXIX.

NOXA NOCEN-
TI.

*Improbitas solet esse sibi justissima merces,
Auctor es interitus sic Basilisce tibi.*

INTER

ANTER omnia, quæ Regum exactiõnem ex urbe Roma præcesserunt, Livius hoc etiam commemorat, anguem ex columna lignea elapsum, non fugam tantum in regiam, sed Tarquiniũ etiam Superbum valde anxium fecisse. Quod in L. Brutum accuratè conuenit. Sed longè aliter simile ferè prodigium accepit L. Sylla, qui Consul in Sociali bello, cum in agro Nolano ante prætorium immolaret, subito ab una parte aræ prolapsum anguem conspexit: quæ visa Posthumi aruspiciis hortatu continuo militem eduxit, ac fortiss. Samnitum castra cepit: fuitq. hæc victoriæ fundamentum potentiæ ac felicitatis Syllanæ, ut Val. Max. auctor est. Sic diu ante apud Homer. 1. 3. Græci apud Aulidem omen quidem futuri decennalis belli, sed certæ victoriæ ex serpente, qui ex aræ prosiliens aviculam matrem cum octo pullis consumpsit, collegerunt: quem Homeri locum elegantiss. latinis versibus expressit Cicer. 11. de divin. & eum imitatus Virgil. 4. Aen. per anguem septem gyris contortum, septennalem Aeneæ errorem innuere voluit, quemadmodum exponit Servius. Sic alias in ostentis, angue aut summa nominis dignitas, aut regia potestas portendebatur. Nota enim sunt, quæ Cic. 1. de Divinat. de Roscio Com. in hanc rem affert: Et præter Hercules exemplum, Severi & Aureliani Imp. & alia plura. Vsum autem hoc symbolo scilicet. Ammiratus scribit Ducem Seminaria in Regno Neapolit. cum hac Inscriptione nostra: quæ demonstraverit, sibi Regi suo contra Rom. Pontificem, merenti, nullo omine aut augurio alio opus esse: sed unicum sinceræ Fidei & Virtutis studium sufficere. Præclare igitur Q. Fabius Max. (ut Cic. refert de Senect.) dicere ausus est, optimis auspiciis ea geri, quæ pro salute Reip. fierent; quæ contra Remp. ferrentur, contra auspicia ferri. Ut enim insigniter dicit Hector apud Homer. 11. 11.

Εἰς οἰωνὸς ἀρίστου ἀμυδιᾶς περὶ πατρῆος:

Vna avis optima, pro patria pugnare tuenda.

VEL.

LXXX.

VELLE MON-
STRAT ITER.

*Tutum monstrat iter virtus. cur anxius anceps
Angurium expectas si voluisse sat est?*

Nomnium ore sunt τὰ πάνθημα ἐκείνα τῆς Ἡοιδῆς πε-
 ρὶ τῆς ἀρετῆς ἔπη, ut Lucianus ait in *Necyomant.* quæ
 & alibi in his Centuriis adducuntur, & vertit Eras-
 mus Adag. Difficilia quæ pulcra. Laudant Cicero,
 Xenophon, & ante oculos habuit Amm. Marcellinus lib. XIV. &
 alii. Certè cum Obeliscus, cujus hîc figuram representamus, ad-
 modum acclivis, & serpens natura in primis glaber ac lævis sit, si-
 eri vix potest, ut in summum ejus cacumen perrepere possit. Qui
 igitur virtutis difficile & periculosum iter exprimere velit, for-
 tassissimè haud absurdè hoc symbola uti poterit. Simulq; innuere, non
 facile pervenire ad Honoris & Glorie fastigium, qui nimis timi-
 dè omnia explorat, & trepidè resilit. Nam, ut pulchrè Theophrastus
 ait: Φθὺρον δὲ πᾶν τὸ τρεπὸν τὰς σκοτίας, καὶ πρηνὲς τὰς δὲ δρο-
 τώμας καὶ ὀβελίους τρεφὲς ἀπαλάξουσι. Obliquæ & declives via mo-
 dis omnibus fugienda sunt: abruptæ autem & rectæ sursum fe-
 rentes complectendæ. Et ut Symmachus dixit IX. Ep. LXXXIV.
 Virtus durioribus negotiis nitescit, & aspernatur declivem fa-
 cilitatem, maximoq; sudore arduum laudis annititur. Eleganter
 etiam Seneca in *Epist. ad Lucilium*: Ad honesta nitentes, quanto
 magis incubuerint, minusque sibi vinci ac strigare permiserint,
 admirabor & clamabo, Ταῦτο melior surge & respira: & cli-
 vum istum, uno si potes, spiritu exupera. Generosos animos labor nu-
 trit. Et paulo post: Animi est ipsa tolerantia, quæ se ad dura & a-
 spera hortatur, & dicit: Quid cessas? non est viri, timere sudo-
 rem. Xenophon quidem II. *δομῶν* ubi Hesiodæa illa adducit, hanc
 pulcerr. γῶμην premitit: Δὲ καὶ κατεργᾶς ἀπμιλείαι τῶν καλῶν
 καὶ ἀγαθῶν ἔργων ἐξικνεῖσθαι πονέσιν, ὡς φασὶν οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες:
 Curæ quidem laboriosa efficiunt, ut ad pulcra & honesta facino-
 ra perveniatur, sicuti virorum optimorum habet adagium.

LXXXI.

INVIA VIRTU-
TINULLA.

*Sudore hac magno conscendit culmina serpens,
Nempe est virtutis semita difficilis.*

Πῆγας ὁ Φεῶς, Senectū anguium apud Dioscorid. & alios, nominantur exuvia veteris pellis, quas inter saxa & stirpes relinquere serpentes solent. Dicuntur & τὸ Φεῶς quibusdam, & Lucretio eleganter vestis, lib. III. & IV. Meminerit ejus rei & Nicander in Theriacis: & Nonnus in Dionysiis lib. XL. Et Tibulli querela nota est. Aristot. quidem tam vere, quam auctum non senectutem eos exuere scribit: Et Plinius fœniculi succo ad hoc adjuvari ait. Lactantius Commentatur ad locum Statii IV. Thebaid. (ubi & ipse de Iuventute serpentis hoc modo renovata (marathon herbam nominat, quam cum comederit, senium deponat aetatis. Caussis physicis cum alii, tum ad Cardan. in Exerc. Scaliger disputant, Virgil. autem in Georg. & XI. Aen. elegantem hinc similitudinem sumpsit, versib. illis, ex quibus est nostra hæc Πηγας Φη. Variè autem symbolum hac explicari solet. Quidam exprimeret eo voluerunt, sibi priori fortuna minus lautare relicta, optatiorē jam & latiorē affulsisse. Nonnulli priori vita minus laudabili deserta in melius se mentem efformasse innuere studerunt. Hos in recto proposito confirmet B. Basiliius, qui appositè ad hoc symb. Γίνεσθε γὰρ Φησι Φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις. ὅς ἐπειδὴν ἀποδύεσθαι δέη τὴν λεβηρίδα, σενῶ τὸ πῶ καὶ ἀκριβῶς περισφιγγοντὶ τὸ σῶμα ἰπιδούσϊαυτὸν, Φρονίμως καὶ σωτῶς ἀποδύσθαι τὸ γῆρας. ὅπερ ἐν καὶ ἡμᾶς βέλεται ὁ λόγος. Διὰ τῆς σενῆς καὶ τεθλιμμένης οὐδ' ἔπορθευμένως, ἀποδύεσθαι μὲν τὸν παλαιὸν ἀνθρώπον, ἐνδύεσθαι δὲ τὸν νέον: Estote prudentes, sicut serpentes, qui cum opus fuerit vernationem exuere, per angustam rimam corpusq. strictim coercentem repentes, prudenter exuunt senectutem. Quod & idem nos imitari ipsa suadet scriptura, per angustam & arctam viam ingredienti, veterem hominem exuere, induere vero novum. Videatur Augustin. lib. XI. doct. Christ. C. XVI. & Embl. XVI. Cent. III.

LXXXII.

POSITIS NOVUS
EXUVIIS.

*Vi solet exuvias veteres deponere serpens,
Sic scelerum sordes exue, pulcer eris.*

X 3

SERPEN-

ERPENTIS pictura caudam ori sic inserentis, ut circulum efficiat, veteres Aegyptios annum & tempus representasse, Horapollo testis est, meminitque Serv. in v. Aen. Claudian. autem eandem rem valde poetice describit II. de Laud. Siilic. Quae certè naturæ rationi convenit, illique circulorum circuitioni, ex qua dierum noctiumque varietas, & mensis annique mensura procedit, de qua post Platonem Cicero. Grammatici annum, quasi annulum dictum putant: qui ab Homero $\omega\epsilon\iota\pi\lambda\acute{\omicron}\mu\epsilon\nu\varsigma\ \epsilon\sigma\tau\iota\alpha\upsilon\tau\acute{\omicron}\varsigma$ appelletur, quasi $\iota\alpha\upsilon\epsilon\iota\sigma\tau\iota\alpha\upsilon\tau\acute{\omicron}\varsigma$. Latinis annus vertens est. Symboli autem usus varius esse potest. Nam, ut Virg. imitatione L. varii, III. Georg. canit:

In se sua per vestigia voluitor annus.

Et de Tempore pulchrè Seneca Troad.

Tempus nos avidum devorat, & chaos.

Omniùm etiam rerum in hoc mundo perpetua est $\alpha\iota\alpha\kappa\acute{\omicron}\nu\lambda\omega\sigma\iota\varsigma$, ut Polyb. verbo utamur: Vnde ipsius mundi imago hoc hieroglyphico exprimitur, ut apud eundem Horapoll. & Pierium videre est. Quo Cor. Taciti aurea illa sententia pertinet Annal. IV. qua affirmat, Reb. cunctis inesse quendam velut orbem, ut quemadmodum temporum vices, ita & morũ vertantur. Et illa Cræsi apud Herod. $\kappa\iota\kappa\lambda\ \sigma\tau\acute{\omicron}\nu\ \alpha\iota\theta\rho\omega\pi\acute{\iota}\nu\omega\nu\ \epsilon\sigma\iota\ \pi\rho\eta\gamma\mu\acute{\alpha}\tau\omega\nu\ \omega\epsilon\iota\ \Phi\epsilon\rho\acute{\iota}\mu\epsilon\nu\omicron\varsigma\ \delta\epsilon\iota\ \sigma\kappa\ \rho\epsilon\acute{\alpha}\ \delta\epsilon\iota\ \tau\acute{\omicron}\varsigma\ \alpha\upsilon\tau\acute{\omicron}\varsigma\ \delta\tau\upsilon\ \chi\acute{\epsilon}\epsilon\nu$: Humanarum rerum circulus est, qui rotatus semper, eosdem fortunatos esse non sinit. Sane qua de Rerump. periodis Plato & Aristot. differunt, ex scriptis ipsorum petenda sunt. Nec enim hinc inferi ob opusculi rationem possunt. Quin & Regem, & ipsum denique imperium hac figura intellexisse Aegyptios, scriptores hieroglyphici indicant. Itaque vetustum Adriani Imp. honori sacratum numum Seb. Erizzus declarat. Nam & serpens Regni icon est, unde caput serpentis, divùm regina Iuno, dextra tenet: Et circuli figura omnium habetur perfectissima. Pet. Costalium in Pegmate suo litium aternitatem hoc symb. subijcit.

FINIS.

LXXXIII.

FINIS QUE AB
ORIGINE PENDET.

*Rebus in humanis adeo in se cuncta recurrunt,
Finis ut unius sit caput alterius.*

SERPEN-

LXXXIV.

SERPENTEM, venenatum & inprimis noxium animal. max. invisum esse homini, ut pote cujus semini perpetue cum eo fuerunt & erunt inimicitia, ipsa natura nos docet, & S. pagina confirmat. Hinc videmus, ad conficiendos & tollendos è medio serpentes, si in quos fortè incidimus, inprimis nos esse cupidos, nec satiari, donec multis ictibus concisos relinquamus tandem. Vtinam vero homines in concidendis & extripandis vitiosis cupiditatum affectibus & in dispergendis fugandisq; voluptatum illecebris, quæ veluti serpentes animis illorum se insnuant, tam vigilantes essent ac studiosi ! Nam secundum III. Od. XXIV.

scelerum sibi ne pœnitet:

Eradenda Cupidinis

Pravi sunt elementa.

Sed nos in hoc symb. per serpentinam figuram Diabolam, humani generis acerrimum hostem significare voluimus, qui nisi cœlesti manu, hoc est, virtute Dei conficiatur, nostra tela flocci solet facere. Quò præclarus ille Iustini locus pertinet ex Dialogo cum Tryphone Iudæo: ὁ Διάβολος ἐφέστηκεν αἰεὶ ἀντικείμενον, καὶ πρὸς ἑαυτὸ ἔλκει πάντας βουλόμην. καὶ ὁ ἄγγελος τῆς θεᾶς, τέτιςιν ἢ διώμας τῆς θεᾶς, ἢ πεμφθεῖσα ἡμῖν Διὰ ἰησοῦ χριστοῦ, Ἰπτιμὰ αὐτῶν, καὶ ἀφίσταται ἀφ' ἡμῶν. καὶ ὡς περὶ δόπο πυρὸς ἐξεσαστομῶν εἰ μὴ, δόπο μὴ τῶν ἀμαρτιῶν τῶν ποροτῶν καθαρῶν εἰντες, δόπο δὲ τῆς θλίψεως καὶ τῆς πυρῶσεως ἢν πυροῦσιν ἡμᾶς ὅ τε Διάβολος καὶ οἱ αὐτοῦ ὑποκρίτου πάντες: Nobis quidem diabolus instabat, semper adversans & ad se trahere volens: & Angelus Dei, id est, virtus Dei, per Christum nobis missa, increpat illum, & à nobis repellit: & sumus perinde atq; ex igne extracti, à peccatis videlicet pristinis purificati, atq; ab afflictionibus & exploratione ignis probati: qua nos exercet diabolus, & administri ejus omnes.

LXXXIV.

COELO REPETI-
TA PLACEBUNT.

*Cælesti auxilio vetus ille extinguitur anguis,
Humana elidit spicula missa manu.*

Y

SER.

SERPENTEM callidissimum esse omnium animalium, etiam si pagina attestatur, vulgo, præsci credere, ut ex Virg. ecl. VIII. patet, quia rumpi possent carmine magico serpentes, idcirco ipsas, si præsentirent, recantare, seu incantationem retorquere & exsolvare, ut ex Plinio, secundum Adr. Turnebi lectionem; licet colligere: Et veteres Aegyptios hominem refractarium & inobedientem hac hierographia denotasse scribit Pierius. Certè Psal. LVIII. mentionem facit surda aspidis: quæ scilicet aurem utramque obturet ad voces incantatoris; alteram nempe in terram defigendo, alteram cauda sua acumine occludendo, ut testes sunt ad eum locum Arnobius, Hieron. Augustinus, Cassiodorus & alii. Jerem. etiam VIII. minatur Deus populo Israëlitico serpentes, qui incantari nequeant. Tangit etiam rem eandem Clem. Alexandr. 5. ep. VII. & Epiphan. contra Ophitas. Verum ut dextrè scriptura indicata similiq; loca accipi debent, ne stabiliatur de vi verborum Magicorum superstitiosa opinio, & ita confirmentur magni illius Serpentis perniciofa ludibria: Sio nihil vetat, quo minus adducamus quæ olim & vulgo, quamvis falso, de serpentum astutia hac in parte jactata fuere, ut pote illis in rebus imitanda, quæ usui nobis esse possunt ad evitanda exitiosa & turpia. Unde & Christus nos esse jubet prudentes, ut serpentes: Sed adjecta salutari mentione columbinæ simplicitatis, quæ vafrities serpentina refranetur, ut B. Hieronymus in Oseam innuit. Monentur igitur adolescentes potissimum, serpentis hic depicti more obturare aures ad quævis obscæna & noxia, ita ut nec in animum, nec in sensus admittant nullas voluptatum illecebras, ne earum vi, veluti voce Thessala, miserè tandè disrumpantur ac pereant. Principes etiam monet hoc symbolum, obturent aures assentatoribus & scurris, quorum opes illi sapius, quam hostes evertunt, ut a tibi hac ex Q. Curtio, & simul plura in hanc rem adducta leguntur in his etiam Centuriis.

LXXXV.

MENTEM NE
LÆDERET AVRIS.

*Carminis insidias serpens magici exit operis
Auribus: illecebras sic fuge, tutus eris.*

LXXXVI.

LINIVS omnibus hominibus contra serpentes inesse venenum scribit: illosque salivâ jejuni hominibus intactos, non secus ac contactu aquæ ferventis fugere, quasi in fauces penetraverit, etiam mori illos. Tangit rem eandem Aristot. quoque: & Lucret. lib. IV. in ejus causas physicas inquirit. Versus ejus sunt isti:

Sæpè etiam serpens hominîs contacta salivâ:

Disperit, ac sese mandendo conficit ipsa, &c.

Hoc sane ut benigna natura memorandum est beneficium, ita sobrietatis, temperantiæ & castitatis luculentum est testimonium. Jejunus enim sit homo oportet, qui hac efficacia non velit destitui. Sobrietatis igitur tanta vis est, ut contra omnia luxuriæ & libidinis venena præsentiss. sit antidotum. Unde etiam Græcistâ augusto nomine σωφροσύνη, quasi σωζύσα τὴν φρόνησιν, quod mentem illibatam conservet, dicitur. Quod & Hierax. vult lib. de justitia, ubi virtutem illam, quæ ἀφροσύνην καὶ ἀκολασίαν repellit, ait sapientes vocasse σωφροσύνην, σωτηρίαν scilicet ἔσοφρονησεως, incolumitatem prudentiæ. Eam Plato πολ. δ. definit. quod sit. κασμος καὶ ἡδονῶν τιμῶν καὶ ἄπιδυμιῶν ἐγκράτεια: decus, & certarum voluptatum & cupiditatum continentia. Præclare igitur Xenophanes. Ep. ad Lamproclēm Κακὸν ἔδδεν Φύεται ἐν αἰσθησί, θεμέλια θεμίνω σοφίας, σωφροσύνην καὶ ἐγκράτειαν: Nihil innasci malum potest in homine, qui sapientiæ fundamenta jecerit, Temperantiæ & Continentiæ. Temperantiæ enim, ut Seneca ait in Ep. voluptatibus imperat; alias odit, atque abigit, alias dispensat, & ad sanum modum redigit, nec unquam ad illas propter ipsas venit. Apposite etiam ad hoc symb. Macarius hom. XVI. Igitur in omnibus, inquit, opus est sobrietate, ne bona quæ videmur habere, vertantur in perniciem nostram.

LXXXVI.

SOBRIETATIS
OPVS.

*Emoritur serpens hominis contacta saliva:
Hei mihi quam magnum sobrietatis opus!*

Y 3

SOLENT

LXXXVII.

SOLENT in Italia, more sanè laudabili instituta eruditorum hominum Collegia, quæ illi veterum imitatione Academies, & se Academicos nominant, in locis publicis, in quibus convenire, & se in studiis rebusq; honestis ac liberalib. exercere consueverunt, istiusmodi affigere depicta symbola, quæ illi Impresas vocant: Quæ si nomen Collegii & professionem ritè exprimant, censentur esse lectissima. Exempla quamplurima cum alii recensent, tum Scip. Bargaglius Senensis de novo Romæ instituto ejusmodi Academicorum, qui se Renovatos nuncupabant, Collegio, hoc, quod proponimus, commemorat. Significare autem illo procul dubio voluerunt, nõ secus ac serpentes hieme sub terra in squalore & tænebris latent, vere autem novo Solis calore protrahuntur: Ita se quoq; temporis iniquitate pressos delituisse, sed mox meliore aspirante fortuna, & favore Mæcenatum recreatos, ac veluti renovatos, coivisse in pub. Academies societatem, in qua illustres ingenii & doctrina sua fructus cunctis ostensuri essent. Poterit autem in univèrsam usurpari ab iis, quibus post tristiores fortunam serena lux affulserit. Nam ut ait Pindar. in Pyth.

ἄλοτ' ἀλλοίως πνοαὶ ὑψιπέτων ἀνέμων :

Alias alii flatu sublimiter volantium ventorum.

Quo omnino Horat. illa x. Od. lib. II. referenda :

Informes hiemes reducit, Iupiter idem Summovet &c.

Et Theocriti illa Idyll. 4.

Θαρσῆν χερὶ φίλε Βάττε. ταχ' αὐριον ἀσπετ' ἀμεινον,

Ελπιδες ἐν ζωοῖσιν, ἀνέλπισοι δὲ θανόντες.

χὼ ζεὺς ἄλλοκα μὲν πίλει αἰθρῆ, ἄλλοκα δ' ὕσσι :

Quæ nos ita ita vertere conati sumus :

Fidere Bacte decet. non si nunc est malè, erit cras.

Spes vivis tantum, non est spes ulla sepultis.

Nunc pluit; ast cælo nunc fulget Iupiter alto.

Refer item huc trita illa: Post nubila Phœbus. Et,

Grata superveniet, quæ non sperabitur hora.

LXXXVII.

QUOS BRUMA
TEGEBAT.

*Vere non volatebris serpens prorepat opertis,
Gloria sic artes ad loca summa vehit.*

SERPENS

LXXXVIII.

SERPENS, ut sæpè jam dictum, Prudentia: gladius se-
 veritatis & animadversionis: Corona gloriae typus
 est. Gladius quidem magistratui vindex in iram ei,
 qui male operatur, XIII. ad Rom. Vnde hodieque ma-
 gnis Principibus in solemnitatibus praeferari solitus. Sed in pri-
 mis memorabile est, quod de Trajano Imp. ex Dione Xiphilinus,
 & Aur. Victor referunt, cum Licinio Suræ Praefecto Praetorio gla-
 dium de more accingere deberet, ei prorexisse nudum, cum hoc
 dicto: Tibi istum admunimentum mei committo, si rectè agam,
 sin aliter, in me magis. Et si autem salutaris severitas vincis sæpè
 inanem speciem clementiae, ut Cicero ait ep. II. ad Brutum, max.
 cum flagitia & facinora sine modo sunt, ut Tacitus loquitur: cer-
 tè tamen ut Princeps rectè utatur gladio, magna cautione opus
 est. Non enim diurna est possessio, in quam gladio indacimur,
 ut Q. Curtius Rufus dixit lib. VIII. Et severitas amittit assidui-
 tate auctoritatem, ex Seneca dicto I. de clement. qui idem ibid.
 pulcherrimè, ut arbores, inquit, quadam recisa pullulant: Ita re-
 gia crudelitas auget inimicorum numerum, tollendo. Quin etiã
 pronunciare ibidem audet: Principi non minus turpia multa
 supplicia, quàm Medico funera. Igitur Iustitia quidem ille mini-
 ster sit, sed cum prudentia. His enim ducibus veram consequetur
 gloriam, ut symbolū hoc nostrum subjicit. Pulcrè Cassiodorus XI.
 Par. Benigni principis est, ad Clementia commodum, transilire
 interdum terminos Aequitatis. Quando sola est misericordia,
 cui omnes virtutes cedere honorabiliter nõ recusant. Proprium
 igitur sit Principis, ex Taciti monitu in Agric. Omnia scire, non
 omnia exsequi: parvis peccatis veniam, magnis severitatem com-
 modare: nec pœna semper, sed sæpius pœnitentia contentum esse.
 Ex quibus liquet, verissimum esse Aristotelis dictum: ἡ Φρόνησις,
 ἡ ἐχθροῦ ἐδὴ ἀρετὴ μόνη: Prudentia, imperantis propria & u-
 nica virtus.

LXXXVIII.

HIS DUCIBUS.

*Serpentis ritu prudens, severus at idem
Fer gladium, & celebris laurea ferta gerens.*

Z

AMPHIS-

LXXXIX.

AMPHIBÆNAM serpentem in Libyæ desertis reperiri tradunt, qui geminum caput, unum in anteriore, in posteriore corporis parte alterum habeat, eumq; circularis tractibus incedere, & alterutrum caput sive attollere, sive retrahere, pro ut usus & necessitas exegerit. Quæ de re Aelianus, Plinius, Solinus, alii. Et tangit Lucanus lib. IX. hoc versu :

Et gravis in geminum surgens caput amphibæna.

Usus autem hoc Embl. ad testandum insignem suum propter amissam conjugem dolorem fuit Nobilis Neapolit. Bernh. Rota, cum scito: SUPERESSE MORI EST, ut Scip. Anniratus commemorat. Quo in primis Ovidii illa exfulis in navi de conjugæ suæ caritate pertinent :

O benè quod non sum mecum conscendere passus :

Ne mihi mors misero bis patienda foret.

At nunc, ut peream: quoniam caret illa periclo :

Dimidia certè parte superstes ero.

Profecto enim cum vir & uxor in legitimo matrimonio etiam scripturæ oraculo una caro, unumq; corpus sint, fieri non potest, quin si unum caput ex illo corpore abrumpatur, alteri vita non quidem erepta, sed quavis morte sit acerbior. Non ignota autem sunt, atq; ideo huc referenda, quæ de Alcesti Admeti uxore Euripides: de Pati Arria, de T. Sempr. Graccho, de C. & M. Plautiis, Valer. Max. Plinius Secundus in Ep. & Sex. Aur. Victor de viris Illustr. memoria prodiderunt: & alia exempla similia. De Admeto quidem Chorus apud Euripidem in Alcest. ait, illum hac extincta in posterum victurum vitam ἀβιωτον, hoc est, minimè vitalem, ut Ennius loquitur. Sed pulchrè idem Chorus ibi concinit :

Τί γὰρ ἀνδρὶ κἀκὸν μείζον, ἀμαρτεῖν

Πυθὺς ἀλόχῃ;

Quodenim homini majus malum accidere potest, quam a-
Caram conjugem &

(mittere.

LXXXIX.

NEC MORS, NEC
VITA RELICTA.

*Parte mei supero, pars est mihi demta vel .ergo
Cum cara prestat conjuge posse mori?*

VIPERARVM hanc commixtionem, veramque illarum effigiem, ex Baldo Angelo Abbatis, & Ferdin. Imperato Neapolitano expressimus. Coeunt autem, ut Plinius tradit, tam arcto complexu, tam sibi ipse circumvaluta, ut una existimari biceps possit. Viperæ feminæ mas caput inserit in os, quod illa abrodit voluptatis dulcedine. Quod longè ante Horapollo scripsit, Aegyptios dicens hac figura mulierem, quæ odia prosequens: maritum ejus vita insidiaretur, blanda tamen in coitu esset, depinxisse. Rem autem ipsam ex veteribus affirmant Herodotus in Thalia, Nicander, Galenus, Aelian. Basilius M. homil. contra fœner. & de Invid. & IX. Hex. Hieronymus ad Præsidium, Prudentius in Hamartigeniâ, & alii: ut miretur Pierius Albertum M. unum contradixisse. Sed vera ne sine hac, Bald. Angelus in lib. de Viperæ natura & facultatibus enucleat. Symbolica certè esse manifestum est: quæ morbos & cetera ex nimia & immodica Venere incommoda, & quod per illam naturalè calore tandem extincto cita mors veniat, accuratè oculis subjiciant. Eryximachus quidem apud Stob. breviter τὸ σωσίον μικρὸν. Πραδὴ ψίαυ εἰλεγεν, καὶ χροῖον μόνον. Δαδάτιον: Coitum brevem morbum committialem esse dixit, ac tempore tantum differre. Et similiter apud eundem Democritus: Εὐωσία δὸσ ἀληξίη σμικρή. ἐξίσοιται γὰρ αὐθρόπος ἐξ αὐθρόπης: Coitus est brevis apoplexia. Pro ut patet enim homo ex homine. Sed quid aliud sunt amatoribus suis libidinosæ femina, quam viperæ? Illis enim omnem succum & sanguinem, facultates, & ipsam deniq. vitam abrodunt, & adimunt. Notus enim est veteris cujusdã poeta Senarius: ἴσεν δ' αἰνὴς καὶ γυναικὸς ὀμώτης: Par est lænæ & feminae crudelitas. Omnium autem pulcher est Phadri fabula lib. IX. de anu & puella diligentibus juvenem, cui hos præmittit vers. A feminis ut cunq. spoliari viros; Ament, amentur, nempe exemplis discimus. Videatur Hadr. Junii Embl. XXXVIII.

XC.

VENUS IMPROBA.

*Sic pereat quisquis meretrici turpiter haret,
Per Venerem ut nimiam vipera morsaperit.*

Z. 3.

VEL

XCI.

Vbi de viperæ coitu Plinius differit, sicut in prox. Symb. ejus locum adduximus, pergat idem ibidem: Tertia die intra uterum catulos excludit: deinde singulos dieb. singulis parit, viginti ferè numero Itaq; ceteræ tarditatis impatientes perumpunt latera occisa parente. Paulo aliter Aristoteles & Theophrastus hæc exponunt. Herodotus quidem hanc mari prius interempto pœnam luere feminam affirmat, cui astipulantur Horapollon, Nicander, Aelianus, Plutarch. Basilius M. & Hieronymus. Sed Apollonius apud Philostrat. & Maximus Tyrius superesse partui suo viperæ tradunt. Quod similiter confirmant Io. Brodaus in Misc. & Jul. Caf. Scaliger in Exerc. & latè Bal. Angelus in antedicto libro. Quidquid sit, typus profecto hic talionis pœnæ est insignis, ut merito ab eo potius, quam ab Oreste aut Alcmaone ex Tragædiis exempla ultæ paternæ necis petenda esse Aelianus censeat. Hinc & n̄stra inscriptio nata ex Seneca versib. in Herc. fur. Potest etiam accommodari in malorum parentum nefariam sobolem. Nam, ut Niceph. Gregoras argutè ait: τῶν πονηρῶν ἀπερμάτων ἄξια τὰ γέωργια. Malorum seminum mali fractus. Certè Proclus Archimedi in hanc rationem scribit apud Theophylactum Simocatam: καὶ παῖδας ἔχεις πατρικῆς κακίας εἰκόνας ἀληθεῖς καὶ ἰνδαλματῶ. ἕτω γὰρ καὶ τὰ τῆς ἐχίδνης κνήματα μητρικῶ ἀϊοσιότη. (Ἐ. Δε. δέχ. ε). πῶ κνοφίρον καὶ τιθνηλω γαστέρα Δαιρήνυοντα. Liberos habebis vitiorum paternorum veram & expressam imaginem. Sic enim & viperæ partus maternam impietatem emulantur, dum ventrem qui eos tulit & nutrit, lacerant. Angel. Politianus alio sensu hoc symbolum de Marsilio Ficino, paucis annis innumeros ingenii fœtus producente usurpavit, hæc addita Ἰπὺραφῆ: ANTE PARIS, QUAM CONCIPIS. Alius quidam vir magnus idem torquet in hostes Ecclesiæ, qui illam quidè non secus, ac vipereæ soboles matrè, rodant ac lacerent sed illa tamen incolumi & salva, ipsi miserè pereant. SVO

XCI.

SUO PREMITUR
EXEMPLO.

*Esce ut rupta aluo protrudat Vipera gnatos?
Sustulit illa patrem, sustulit hanc soboles.*

EX

XCII.

X Aristot. hoc desumpsimus: qui VIII. hist. anim. XXIX. observavit, quod vipera Scorpionum devoret: ideoq; venenum alere tanto deterius, adeoque morsum ejus esse letiferum, quod venenatis pasci soleat. Idem sæpè in Italia à viperarum captatoribus observatum: quàmquam capsulis incluse scorpionibus objectis, raro id faciant. Galenus de Theriac. lib. XIII. auctor est, viperam alia etiam venenata animalcula consumere, puta buprestes, cantharidas & istiusmodi, ipsi procul dubio non ingrata cibaria. Eodem scilicet modo homines crudelec, & natura facti ad tyrannidem, seniores tamen longè evadunt, cum ad inclinationem illam innatam accedit perversa & flagitiosa educatio, & consuetudo ex pessimis moribus inquinatissima. Verissime enim Plato dixit VI. de Leg. Ἀθροῦς δὲ, ὡς Φαμέν, ἡμερον. ἄρως μὲν παιδείας τῆς ὀρθῆς τυχῶν καὶ φύσεως δὲ τυχῶς, θεϊότατον ἡμερώτατόν τε ζῶον γίνεσθαι Φιλέμῃ ἰκανῶς δὲ ἢ μὴ καλῶς τραφεῖν, ἀγριώτατον, ὅποσα φύει γῆ: *Homines autem mansuetum animal esse dicimus. Porro si cum natura felici rectam quoq; disciplinam fuerit assecutus, in divinisimum mansuetissimumque animal solet evadere. Sin vero non satis aut non bene fuerit educatus, ferocissimum omnium, quæ in terris nascuntur, animal redditur. Quod si ad malam naturam & consuetudinem vitiosam accedat etiam potentia, & regnandi fastigium, tum certè nihili medium est inter precipitia & summa, ut Tacitus loquitur. Rectè enim Plutarch. ἡ δὲ ἐξ ἄρῃα ὡς λαβῆσα τὴν κακίαν, νεύει τοῖς πάθει πρὸς ἰθυσί: Potestas malitia conjuncta, nervos ac robur affectibus addit. Et ut Seneca in Hipp. dixit:*

durus & veri insolens
Ad recta flecti regius non vult tumor.

XCII.

DIRA DIRIS PASCUNTUR.

*Tetraquod extinguit, non mirum, viperamorsu,
Ecce etenim quali gaudet illa cibo?*

— ETSI

XCIII.

TSI quæ de Vipera cum Murana coitulliteris con-
signata sunt, falsitatis coarguant Gu. Rondeletius,
Hipp. Salviianus, & Bald. Angelus: jucunda tamen
& valdè symbolica sunt, quæ de illo apud scriptores
complures leguntur. Vipera nimirum veneno prius posita con-
sortem muranam sibilo evocare è mari: hanc autem sponte illi
morem gerere, atque in litore cum illa commisceri. Tradunt hoc
constanter Horapoll. in hierogl. Oppianus, Aelianus, Phile in
Iamb. Licinius Macer apud Plinium, & Achilles Tattius graphi-
cè admodum lib. x. de Clitoph & Leucipp. Aristot. quoque & The-
ophrast. muranam non raro in siccum exire. testantur. pluresque
qui eadem asserant, commemorat Scholiastes Nicandri in Theria-
cis ejus. Sequuntur illos Basilius M. & B. Ambros. in Hex. uterg.
ad matrimonio convenientem reverentiam, & conjugale obse-
quium rem eruditè transferens. Quo sensu etiam Alciatus hoc
Embl. accepit, & lepidiss. Epigrammate descripsit. Sed cum non
ejusdem generis sint hæc animalia, idcirco longè rectius ad vio-
lationem thori alieni referri fortè posset. Nam & in murana-
rum genere, teste Aristotele, mares sunt, ut alienigenam sectari
necesse non habeant: & pulcerr. Basilius dicto ante loco ait: ὅτι
μοιχεία τις ἐστὶ τῆς φύσεως ἢ τῆς ἐχίδνης ἢ μωργῶνις Ἰπτιωλονῆ:
veluti adulterium quoddam natura esse hunc vipera & murana
concupitum. Et idcirco eos, qui aliena matrisfam. corruptores
sunt, considerare debere, cujusmodi bestia sint similes. Aegyptios
sanè hominem ἀλλοφύλων μίξει χρωμενον murana typo expressisse
etiam Horap. scribit. Pulcrum sane est Euphronis illud:

ἢ ἐστὶ μοιχῆ μείζον ἢ δ' ἐν κακῶν:

ἐν τοῖς γὰρ ἐτέρων βέλετ' ἀτυχίας τρυφᾶν:

Non est adultero ullum majus malum:

In aliorum enim infortuniis delicias quærit.

XCIII.

SACRI CONCUS- SIO LECTI.

*Vipera en amplexu gaudet murana. Quid ergo
Dissimile his brutis turpis adulter agit?*

XCIV.

VESPÆ, ignavum pecus, cum murmure tamen voluntant, & pungunt acerrimè. Hinc illud, quod Stobæus ex Diogenis diatribis refert, Antisthenem sci licet aliquando à Diogene correptum, quod exigua voce esset, & tamen castigaret homines, respondisse: Vespas itidè sonum haud magnum edere, aculeum tamen habere accerrimum. Lepidum itaque est Archilochi mordaciss. poetæ Epitaphium, quo in ejus sepulcro vespæ habitare dicuntur, in III. αὐθολ. ex quo Alciat. Embl. suum LI. desumpsit. Sane cum vespæ à se cum noxa pungant, & quid facient, ubi viperæ veneno spicula sua tinxerint? Quamvis autem figmenta hæc sint, (Refert tamen in Exer. Scaliger, à Cambaia India Rege filium veneno educatum adeo venenosum fuisse factum, ut muscæ quæ modo solo suctu cutim perstrinxisset, turgidæ interierint.) jucundam nihilominus & utilem considerationem habent. Per viperam enim delatores, pess. genus hominum, qui clam apud alios innocentes deferunt, intelligere possumus. Nam veluti suppeditare hæc ad volantibus vespis venenum fingitur, quod illæ postea in alios cum pernicie effundant. Per has igitur porro significabimus calumniatores & maledicos, qui quæ ab aliis per mendacium acceperunt, nibilominus pro veris dispergunt. Vtrique rei gravissimi criminis, Sed optimum est Plautini senis votum in Pseudolo:

Homines qui gestant, qui que auscultant crimina,
Si meo arbitrato liceat, omnes pendeant:
Gestores linguæ, auditores auribus.

Nam ut Thucydides dicit: *Διαβολὰς ἔσ' ὠφρον οὐτε λέγειν πρὸς ἀλλήλους, οὐτε ἀκούοντας ἀπαδέχεσθαι.* Non decet calumnias neque aliis narrare, neque audiendo suscipere. Inscriptio Symb. Paradisi est.

XCIV.

TRANSFUNDIT PA-
STA VENENVM.

*Vipereum exsugit vesparum turba venenum,
Tu fuge, ne nocent hausta venena tibi.*

VT fecundissimum, sic nocentiss. animal est Scorpio: qui minimo inflexa cauda ictu, atq; insensibili materia quantitate, ut doctiss. Scaliger loquitur, meritem homini affert, graviq; per triduum supplicio illum conficit, ut Plinius tradit, simulq; ostendit, Scorpionis cinerem in vino epotum homini ab eo icto pro remedio esse. Certè quotidianis experimentis constat, eum in oleo demersum & suffocatum, si teratur, & vulnere ab ipso illato imponatur, medela esse presentissimam. Mira certè natura & arcana vis, cum tam pusillum animalculum & ad mortem & ad vitam destinavit homini. Sic Achillis hasta Telepho Regi Mysia & vulnus lethale, & presentem simul salutem attulit: Quæ de re Suidas, in Τηλεφος ἐκ πνευδῆς, Eustathius παρευθ. ἰς α. παψωδ. τῆς ἰλ. & ὀδυσ. λ. & Hyginus fab. ci. & tangit rem Erasmus in Adag. Polypi caput. Nostrum quidem hoc haud scio an non rectè doceat, hostes etiam sæpè nostros vitam quandoque nobis & gloriam afferre. Quo Xenophontis dictum spectat, sapientis esse, etiam ex hostibus utilitatem capere. De quo integrum libellum Plutarch. commentatus est. Scitè etiam Erasmus Roterod. in præfat. in Off. Ciceronis, ad fessos labore in gravioribus litterarum studiis similitudinem hanc transtulit, qui ab iisdem, sed amœnioribus, remedium & recreationem solent petere. Elatius vero & ferocius Ludovicus Gonzaga Marchio, qui in ingressu Caroli V. Imp. in urbem Mantuam, in veste triumphali Scorpionis iconem ostentavit, cum ascriptione: QUI VIVENS LÆDIT, MORTE ME DETVR. Eo enim, ut Paulus Iovius scribit, ostendere voluit, se interfecturum, à quocunque læderetur aut afficeretur injuria, ut ejus morte vindicta ardorem mitigaret ac restingueret. Sic ipsi scilicet fuit.

Vindicta bonum vita jucundius ipsa,

MORTE

XCV.

MORTE MEDE-
TVR.

*Vivens mortem homini instillo, moriensq; medelam,
Quam mira alternant vitaeque morsque vice:*

SCORPIO

SCORPIO hominem vastrum, cuique nulla sit habenda fides, denotat, ut apud scriptores hieroglyph. legimus. Non igitur nisi resecta cauda, in qua illi aculei venenum stillantes, ab ejus ictu quis tutus sit. Similiter ne hosti quidem ulli, cui arma erepta aut excussa non sint, fidendum, multo minus ad colloquia cum eo veniendum est aut ad fœdera, etiam si per omnia sacra jurare paratus sit. Cujus rei significatio libri hic depicti imagine subjicitur. Rectè is. igitur Q. Cicero, Legatus Caesaris, respondit Neruiis: Non esse consuetudinem Rom. populi, ullam accipere ab hoste armato conditionem. Et memorabilis est ille apud Livium lib. xxxiii. inter Philippum Mucedonem, & T. Quintium congressus, ex quo patet nullam fidem esse cum hoste ad colloquium congregi. Sic sane II. Samuel. xx. Amasa sub pacis & amicitia pretextu à Ioabo interimitur, non attendens cinctum eum gladio. Philip. quidem Cominaus sæpius monet, quantum sit periculi in congressibus magnorum Principum, & quam dubia ac periculosa sint inter ipsos plerumque contracta fœdera. Et affert cum alia exempla, tum in primis lib. III. Ludovici Regis Gallia, Perona in Caroli Burgundi potestate periclitantis: & lib. VI. de Ioanne Burgund. Duce à Rege Carolo in mutua salutatione interempto: quæ sunt illustria. Rectè igitur Demosthenes in Phil. dicit, urbibus ad custodiam multa quidem inventa esse, valla, mœnia, fossas, &c. quæ tamen omnia manibus conficiantur, & sumptus postulent ingentes. Verum unum commune munimentum à natura inesse animis hominum & $\Phi\rho\nu\acute{\nu}\tau\omega\nu$, idque cum ceteris salutare esse, tum max. plebi contra tyrannos? $\Delta\pi\iota\sigma\iota\omega\nu$, nempe. Et sane in celebrem illum de hac Epicharmi versiculum integrum etiam scriptum Dio Prusaensis contexit, quod Græcè & latine avus meus olim edidit.

XCVI.

NE JURATO
QVIDEM.

*Non nisi deserta credam tibi, Scorpio, cauda,
Armaque ni ponas, fœdera nulla dabo,*

XCVII.

X Plutarch. libello $\alpha\epsilon\iota$ Φιλοπλῆτας adducitur
Adag. $\alpha\chi\lambda\iota\beta\iota\alpha$: Cochleæ vita: *Domiporta animi*
hac est, Cicer. II. de *Divin.* ut hallucinentur *Eras-*
mus & Crinitus, qui quod à Cicerone de Cochlea
dictum est: Terrigenam, herbigradam, domiportam, sangui-
ne cassam, testudini tribuerunt. Testudinis enim sanguinem
Plin. claritatem visus facere, suffusionesq; oculorum tollere asse-
rit. Sed hoc nostrum de iis usurpabitur, qui vel à forensi luce re-
moti, fugiunt omnem turbam ac tumultum, vel domi latitantes
cavent sibi à periculis & injuriis, quibus expositi sunt, qui vi-
vunt peregrè. Celebratur enim illud: οἶκος Φίλος, οἶκος ἀέριος: Et
Gaius. IC. suam cuique domum tutissim. esse refugium & recepta-
culum dixit. Iucundum etiam est Claudiani Epigramma de Sene-
Veronense, extra pomeria sui agelli nunquam egresso: & inscri-
ptionem nostram ex Ovid. acceptam unusquisque statim videt:
Benè qui latuit, benè vixit. Benè qui latuit, nempe cum ratione
& iudicio, & ubi necessitas, fortè etiã utilitas publica sic exi-
git. Nam & hac in parte τὸ μέτριον imprimis servandum, ut in
Embl. XCI. Cent. II. admonemur. Inepti enim, qui, ut Seneca ait,
adeo in latebras refugerunt, ut putent in turbido esse, quid-
quid in luce est. Inter se ista miscenda sunt, & quiescenti agen-
dum, & agenti quiescendum est. Quidam aureum illud τὸ γυνῆσι
σπαιτὸν ascribunt: alii ex Persio: TECVM HABITA. Referenda itè
huc, quæ in laudè αὐταρχίας alibi adducta sunt; Et simul Horat:
illa in Ep.

—fuge magna: licet sub paupere te cto

Reges, & regum vita præcurrere amicos.

Bulcrè etiam in hanc rem Turpilius, in Lindia:

Profecto ut quisq; minimo contentus fuit,

Ita fortunatam vitam duxit maximè:

Ut Philosophi aiunt isti, Quid vis sat est!

XCVII.

BENE QUI LA-
TVIT.

*Exemplo domi porta tibi sit cochlea, quisquis
Exoptas tuto consenuisse domi.*

XCVIII.

PRIORI coherens & hoc est, cum inscriptione ex Persii Sat. I. Quod evidentur monet, ne immature prodeamus: forte cum certo. vita nostra periculo, Rectius, qui cum eodem Persio Sat. VII. gloriari potest:

Hic ego securus vulgi, & quid præparet Auster:

Infelix pecori, securus, & angulus ille:

Vicini nostro quia pinguior: &c.

Sed hoc quidem Cochlea telo confixa Symbolo usum fuerunt Ferdinandum Calabria Ducem, postquam à Rege Hispania in bello Navarrensi, quod in Gallorum castra transire parasset, in Sciatiua arcem, qua Atagonii Reges ad Illustrium virorum carcerem utebantur, conjectus fuit, sicut eam historiam Fr. Guicciardinus recenset lib. XI. Ostendere nimirum miserr. Princeps eo voluit, q. Achais T. Quinctius apud Liv. lib. XXXVI. similitudine pane eadem ob oculos posuit: Testudinem ubi collecta in suum regimen est, tutam ad omnes ictus esse, ubi exerit partes aliquas, quodcūq. nudavit, obnoxium atq. infirmū habere. Meminit & Plutarch. in vita T. Flamini. Hinc recte Plautus: Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit. Quo pertinet pulcherrima Polybii ~~in~~ lib. I. quam ita latine interpres reddidit: Nam cum duo hominibus modi propositi sint, quibus facile mutari in melius queant, unus ob suam cuiusque calamitatem, alter ob aliena exemplum proculdubio primus efficax quidem est, sed non sine detrimento ejus, cui accidit. Secundus verò, etsi non habet in se tantum virum, ideo tamen præstat, quod omnis damni prorsus est expers: quo fit, ut priorem quidem nemo sit, qui sponte eligat: cum absque dolore & periculo accidere id nequeat. Hinc v. semper amplecti convenit, quod per eum sine detrimento cernere licet, quod est melius. Idcirco recte consideranti, opt. ad veram vitam institutio videtur esse experientia, q. fit ex commemoratione rerum ab aliis gestarum (Polybius πρᾶγμα βιβλίου ἰστορίας nominat.) Hæc v. duntaxat absque omni damno optimos veri iudices perficit.

XCVIII.

NEC TE QUAESI-
VERIS EXTRA.

*Non tibi tela nocent latitanti, erumpere at ausam
Consequunt; iemerè qui ruit, ille perit.*

XCIX.

DAULATIM, & cum prudenti cunctatione Cochlea per acclive & salebrosum iter ad excelsum montis jugū perrepere conatur, idque solertia & labore indefesso & continuo tandem assequitur. Quod Symbolum affert Io. Baptista Pittonus ascripto: NON TEMERE. Solent autem eodem modo homines virtutis amantes, laboris iter, quod ad gloriam ducit, non defugere, quamvis arduum inprimis illud sit ac difficile. Nam & Conitus Smyrnaeus in Clypei Achillei descriptione lib. v. virtutem in celsissimo monte collocat, in cuius vestigium non nisi extremo cum sudore & periculo ingenti pervenire liceat. Quod Silvis Italicis imitatus, & Herculis Prodicī higoriam ad Scipionem suum eleganter transfrens, sic virtutem inter alia loquentem introducit:

Castra mihi domus, & cello stant colle penates,
 Audua saxoso perducit semita clivo
 Aspera principio (nec enim mihi fallere moest)
 Prosequitur, labor ad nitendum intrare volenti.

Alii nobili Catonis dictorem explicant: SAT CITO, SI SAT BENE. Non male Nam & præclaros conatus temeritas corrumpit: & tempestivum est, quidquid Reip. salutare est. Constantia modo adsit & tolerantia, & moram facile compensabit felix gloria. Nemo enim, ut verissimè dixit Salustius, ignavia immortalis factus est. Sola virtus clara aeternaque habetur. Pulcerr. etiam Pindarus Olymp. VI. ἀκίνδωτοι δ' ἀρετῶν ἔτε παρ' ἀνθρώπων, ὅτ' ἐν ναυσὶ κίβηται τίμια. πολλοὶ δ' ἔμειναντα, καλὸν εἶναι ποναδῆν. Virtus periculorum expers, neque apud homines, neque mari habetur in pretio: at multi memorant, si quid honesti laboriosè peractum est. Inscriptio nostra est ex Cas. Parmensis versibus de Orpheo, relatis Embl. v. Centur. I. quod jungendum est cū hoc: ut & Embl. CXII. Cent. II. & XXXIII. Cent. III. & similia.

XCIX.

NON LEVIS
ASCENSVS.

*Disce puer virtutem ex me verumq; laborem,
Si verè ornari laudis honore cupis.*

PERVVL-

C.

RERVVLGATA est Biantis (Quidam Stilponi Mega-
rense ascribunt) sententia, cujus cum patriam Priene
cepisset hostis, ceterique ita fugerent, ut multa de suis
reb simul asportarent, ipse admonitus à quodam ut
idem faceret: Ego vero (inquit) facio: Nam omnia mea mecum
porto. De Simonide etiam Poëta similis est apud Phædrum Aug.
lib. fabula LXXIX. lib. IV. qui ex naufragio nihil assumens, ratio-
nem hanc reddidit: Mecum mea sunt cuncta: cum quidem ce-
teri rerum arreptarum onere gravati vel periissent in mari, vel
in predones incidissent: ipse vero sua arte statim divitias acqui-
sivisset. Aristippus quoque ex simili infortunio elapsus, & ob do-
ctrinam benignè susceptus, comites navigationis ad hortandos
cives suos rogavit, tales ut sibi opes pararet, quæ enatarent simul
cum naufragis. Ex his Nobilis fœmina Fulvia Spanocchia hoc
Symbolum eruditè commentata est, ut pingeret Cochleam domi-
portam, quæ penates suos & omnem substantiam circumfert, nec
ullo alio indiget diversorio cum Biantis dicto: OMNIA MEA
MECUM. Sed nostra inscriptio eodem sensu ex Claudiano assump-
pta est. Pertinetque ad Symp. illustrationem Plauti illud: Virtus
omnia in se habet: omnia ad sunt bona, quem penes est vir-
tus. Cetera exim humana fortuna sunt ludibria: Virtus & do-
ctrina de ipsa fortuna triumphant. Hinc pulchrè B. Basiliius:
μόνη ἡ κτηματικὴ ἢ ἀπὲρ ἢ ἀναπαίρετον, ἢ ζῶντι, τελευτήσαντι ὄψα-
μένῳ: Sola omnium possessionū virtus homini auferrī nequit,
superstiti & extincto commorans. Nam ut vetus dictum habet:
ὁ σοφὸς ἐν αὐτῷ εὐεφέρεται τῷ ἔσθῳ: Quod Phædrus in ante tacta
Fab. sic enunciavit: Homo doctus in se semper divitias habet
Cum quo Carneadis etiam simile congruit in lib. Telesiacō, ut apud
Fulgentium legitur:

πᾶσα τύχη αἰδῶσι φρονῶντι κατοικεῖ:

Omnia fortuna in sensu habitat sapientis.

^{C.}
FERT OMNIA
SECUM.

*O felix secum sua quicumque omnia portat,
Fortuna vivens liber ab arbitrio.*

F I N I S.

FRANCIS & JOHN
FERRELL & COMPANY
NEW YORK

FRANCIS & JOHN
FERRELL & COMPANY
NEW YORK

1877

1/10/30

#6.10

